Lagerlöfs Homeros

Iliaden

SNILLE OCH SMAK

SVENSKA KLASSIKER
UTGIVNA AV SVENSKA AKADEMIEN

LAGERLÖFS HOMEROS: ILIADEN

Lagerlöfs Homeros

Iliaden

Erland Lagerlöfs klassiska översättning
utgiven och kommenterad av Jan Stolpe
och med inledning av Jesper Svenbro

SVENSKA KLASSIKER
UTGIVNA AV SVENSKA AKADEMIEN
I SAMVERKAN MED
BOKFÖRLAGET ATLANTIS

Lagerlöfs Homeros: Iliaden
Atlantis, Stockholm

© 2012

INLEDNING:
Jesper Svenbro och Svenska Akademien
TEXTREDIGERING, EFTERSKRIFT,
KOMMENTARER OCH ORDFÖRKLARINGAR:
Jan Stolpe och Svenska Akademien

FORMGIVNING OCH TYPOGRAFI:
Anders Ljungman och Johan Melbi

PDF-GENERERING:
Megin Media 2013

Förord

För den oinvigde kan det kanske se ut som om Svenska Akademien, genom att ge ut Iliaden och Odysséen i sin klassikerserie, vill göra Homeros till svensk. Så är dock inte fallet. Den klassiker det nu gäller är inte de två grekiska diktverken utan Erland Lagerlöfs översättning av dem – i ursprungligt skick.

Den sistnämnda preciseringen är av vikt.

Erland Lagerlöf var något av ett tragiskt geni, en man som vid sidan av sin anspråkslösa lärargärning och sin kamp med privata demoner presterade översättningar som i sin förening av trohet mot förlagan, fin stilkänsla och rytmisk livfullhet vida överträffar alla tidigare försök. Och de var inte så få: mellan åren 1786 och 1906 utkom nio olika Homerosvarianter på svenska. Det är också talande att ingen av de tidigare översättningarna av Iliaden och Odysséen har överlevt, medan Lagerlöfs har återutgivits gång på gång och blivit läst av många generationer svenskar. Härigenom har Lagerlöfs Homeros blivit en svensk klassiker; hans översättning är en del av vårt litterära och språkliga arvegods.

Att översättningen fick så stor spridning är också – paradoxalt nog – orsak till en icke obetydlig del av det problem som denna utgåva vill rätta till. Med åren kom nämligen Lagerlöfs version av Homeros att i flera omgångar utsättas för språkliga revideringar av olika slag, i regel med det vällovliga syftet att göra verket mer lättillgängligt. Men det ackumulerade resultatet av olika utgivares mer eller mindre berättigade eller mer eller mindre klåfingriga ändringar blev till slut något som bär drag av förvanskning. Den ursprungliga översättningen har gått förlorad till följd av alla ingrepp. Tanken med denna utgåva är att göra den oförvanskade versionen av Lagerlöfs Homeros tillgänglig igen.

Peter Englund

Innehåll

Jesper Svenbro: Att inte hata fienden IX

Iliaden 1–24 1

Efterskrift 499

Litteraturförteckning 509

Kommentarer 512

Innehållsresuméer 525

Mytologiskt lexikon 532

Ordlista 535

Att inte hata fienden

av Jesper Svenbro

Till Birgitta Trotzig

Kära Birgitta,

när jag påbörjar det här brevet, vet jag ju att tiden redan är ute och att brevet aldrig ska komma fram. Men det kan jag inte göra något åt. Jag skriver i känslan av att inte ha något val.

Låt mig förklara. Jag fick för inte så längesen i uppgift att förse Erland Lagerlöfs gamla tolkning av Iliaden med ett nytt förord och accepterade utan ett ögonblicks tvekan: det var ett arbete jag såg fram emot och för vilket jag kände mig väl förberedd efter att under hela mitt yrkesverksamma liv med jämna mellanrum haft anledning att studera den här dikten, som jag alltsedan gymnasiet satt stort värde på och vars »pastorala liknelser« med deras bilder från den fredliga världen jag betraktade som ett slags underbart utspridd, lyrisk antologi inbäddad i den stora krigsdikten.

Jag var ju förtrogen med den nyare forskningen på området, t.ex. med Gregory Nagys *The Best of the Achaeans* och James Redfields *Nature and Culture in the Iliad*, och med tanke på att utgåvan skulle vända sig till en svensk läsekrets upprättade jag lätt en svensk bibliografi i ämnet där författarna hette Albert Wifstrand, Sven Delblanc, Harry Järv, Sture Linnér och Gerhard Bendz, av vilka den sistnämnde signerat ett genremässigt exemplariskt förord till just Iliaden.

Under dessa bibliografiska förberedelser skaffade jag mig också några böcker av två amerikanska psykiatriker som för ett tjugotal år sedan var för sig ägnat Iliaden speciellt intresse: den ena boken hade jag använt i seminariesammanhang under 90-talet, när mina kollegor och jag ägnade oss åt »den inre människan«

(du kan lätt tänka dig vad det blir på franska) och försökte komma till tals med de arkaiska grekernas föreställningar om »medvetandet« och »jaget«. Det rörde sig om Julian Jaynes' *The Origin of Consciousness in the Breakdown of the Bicameral Mind*, en bok som väckte enorm uppmärksamhet när den kom ut och alltså placerade Iliaden i fokus. För Jaynes är hjältarna i dikten offer för akustiska hallucinationer, »röster«, nämligen de olympiska gudarnas, och saknar inte bara ett »jag« utan även förmågan att fatta individuella beslut. Jag hade i min undervisning ställt mig mycket avvisande till Jaynes' teorier och ser ingen anledning att nu modifiera min ståndpunkt. Problemet med »medvetandet« och »jaget« kvarstår förstås.

Den andra boken hade jag nätt och jämnt hört talas om. Det rörde sig om Jonathan Shays *Achilles in Vietnam*. Shay hade haft ansvaret för en grupp Vietnamveteraner som led av allvarlig kronisk *Post-Traumatic Stress Disorder* och hade under sitt arbete slagits av likheterna mellan patienternas krigserfarenheter och Homeros' framställning av Akilles i Iliaden. Det var en bok av ett helt annat slag än den förra, och även om jag till en början kände skepsis inför något som skulle kunna vara ett USA-imperialistiskt usurperande av Iliaden, övertygades jag av Shays medkänsla med dessa soldater, också de offer för det »vidriga kriget«. Sammanfattande skulle man om Shays bok kunna säga att den långa grekiska erfarenheten av krig speglas i Iliaden på ett så välartikulerat sätt att den blir igenkännlig och användbar för modern psykiatri. Detta kommer nära vad Ezra Pound säger i *ABC för läsare* om den homeriska precisionen i beskrivningen av sårskador.

Som gymnasist hade jag hört talas om ytterligare en signifikativ text om Iliaden, men det faktum att den enligt ryktet var skriven av en »pacifist« gjorde att jag då aldrig brydde mig om den. Hur skulle man i Iliaden kunna se en pacifistisk traktat utan att förfalska dikten? När jag rannsakade mitt vaga minne,

kom jag ihåg namnet på författarinnan och fick rätt snart fram referensen: det rörde sig förstås om Simone Weil, och hennes text hade titeln »L'*Iliade* ou le poème de la force«. Den fanns publicerad som första kapitlet i hennes postumt utgivna *La source grecque*, en bok som kom ut på Gallimard 1953, i serien »Espoir« för vilken Albert Camus hade ansvaret. Den svarade för det första inte alls mot etiketten »pacifistisk«. Men det där behöver jag ju inte orda om, eftersom du känner till Simone Weil bättre än någon annan. Boken beställde jag på vårt bibliotek, men det visade sig att den inte fanns inne utan var utlånad – till dig! Så klart. Men oroa dig inte, jag fick snabbt låna ett exemplar av en god vän. Ju mer jag läste den här essän i den häftade utgåvan från 1953, gulnad och spröd, desto mer tänkte jag på det faktum att du hade lånat den. För hur längesen? Du var hela tiden med mig vid läsningen! Bibliotekarien konsulterade sin dator men kunde inte få fram något utlåningsdatum, vilket eventuellt betydde att du lånat den redan innan biblioteket datoriserats, alltså för ganska längesen. Vad betydde den här boken för dig? Troligen hade du läst den redan på 50-talet i Frankrike och lånat hem den för att friska upp minnet.

Kapitlet om Iliaden gjorde ett så starkt intryck på mig att jag aldrig tyckte mig ha läst något så omstörtande på detta område. Det var som om hela min förståelse av dikten blivit fullständigt inadekvat. Som om jag inte hade förstått någonting av den! Jag kände mig plötsligt helt otillräcklig inför uppgiften att i ett förord vägleda nya läsare av den här gamla dikten. Mot bakgrund av vad jag just hade läst av Simone Weil skulle varje pliktskyldigt bidrag till förordsgenren här bara bli aktivt vilseledande! Simone Weil hade skarpsinnigt, passionerat och övertygande rett ut vad dikten betydde; själv hade jag möjligen konstaterat att den var en episk dikt vars civilisationshistoriska betydelse låg i att fienden inte framställs som en undermänsklig varelse utan som en människa. En människa »som vi«. Häri låg diktens oerhörda

insikt, som varje nytt krig tvingar oss att aktualisera. När jag läste Simone Weils slutrader, började jag tro att du själv läst dem med alldeles speciell uppmärksamhet: »Men ingenting av vad Europas folk har frambragt kan mäta sig med den äldsta kända dikt som uppkommit hos ett av dem. Kanske ska de en gång återfinna berättandets genius, när de lärt sig att inte tro något vara undandraget ödets makt, när de lärt sig att inte beundra styrkan, att inte hata fiender, att inte förakta de olyckliga. Det är föga troligt att detta inom överskådlig framtid ska bli fallet.« Så skrev Weil alldeles i början av andra världskriget. Är det i den av henne skisserade möjligheten för »berättandets genius« som din egen berättarkonst blir till? Var detta utmaningen du i ditt eget författarskap antog?

*

För Weil är Iliaden exemplariskt präglad av sin insikt om människans elände, och detta elände ser hon som en konsekvens av övervåldets eller »styrkans« triumf. När styrkan triumferar blir hjälten ett lik, »ett ting, som släpas i dammolnet efter en vagn [22:401–404]:

> …och med lockarna svarta
> hängande spridda omkring, låg i stoftet hela hans huvud,
> som var så fagert förut, men som lämnades nu av Kronion
> att på hans egen fädernejord av fiender skymfas.

Den bittra sorg vi erfar inför en scen som denna«, kommenterar Weil, »har en ojämförligt ren smak, utan tillsats av uppdiktade tröstegrunder, utan odödlighetshopp, utan fadd gloria av ära och fosterland [22:362–363]:

> Själen ur lemmarna flög och till Hades boningar nedfor,
> sörjande över sin lott att skiljas från käckhet och ungdom.«

Den insikt om människans elände som präglar Iliaden blir nu själva förutsättningen för den kärlek som säges genomsyra dikten: »Detta är det som gör Iliaden till något alldeles unikt«, skriver Weil, »denna bittert sorgsna ton, som har sin grund i ömhet, och som omsluter alla utan åtskillnad, likt solens ljus. Aldrig upphör den tonen att vara fylld av bitterhet, aldrig sänker den sig heller till klagan. […] Ingenting dyrbart, vare sig det är dömt till undergång eller ej, blir föremål för förakt, allas elände skildras utan förskönande och utan avsmak, ingen människa ställs vare sig över eller under de villkor, som är alla dödliga människors, och allt som förstörts väcker saknad. Segrare och besegrade står oss lika nära, de har samma anspråk på skaldens och åhörarens medkänsla. Om det finns någon skillnad, består den kanske i att fiendens olycka känns ännu mer smärtsam.«

*

Iliadens skildring präglas alltså av en anmärkningsvärd *équité*, en viktig term hos Weil som vi kan översätta med »opartiskhet«. Ingendera sidan privilegieras i framställningen, ingendera sidan har ett privilegierat förhållande till »styrkan«.

Ingen, inte ens Akilles, kan nämligen *äga* styrkan. »Den människa som inte vet, i vilken grad varje människosjäl står i beroende av lyckans växlingar och av nödvändigheten, kan inte i dem som av en slump råkat hamna i radikalt olika livsvillkor se sina jämlikar eller älska dem som sig själv. Olikheterna i de tvångssituationer som människor lever i ger upphov till illusionen, att det finns människor av helt olika slag, som ingenting har gemensamt. Att älska och vara rättfärdig är möjligt endast om man känner styrkans herravälde och vägrar att betyga den sin vördnad.«

Så kommer för Weil Iliadens budskap evangeliernas nära, och hon drar en svindlande djärv linje från Iliaden till Nya testamentet, så djärv att den för många måste framstå som otillåtlig.

Mot slutet av essän får hennes oförfärade transgression denna minnesvärda formulering: »Evangelierna är den sista och underbara yttringen av grekisk ande, liksom Iliaden är dess första; den grekiska anden kommer där till synes inte bara i budet att med uteslutande av alla andra goda ting eftersträva 'vår himmelske Faders rike och hans rättfärdighet' [Matt. 6:33], utan också däri, att de visar människans elände, och detta hos en varelse som är gudomlig på samma gång som mänsklig. Kristi lidandes historia visar, att en gudomlig ande, förenad med mänskligt kött och blod, blir förvandlad av olyckan, skälver inför lidandet och döden, och i sitt djupaste betryck känner sig skild från Gud och människor. Känslan av människans elände ger åt evangelierna den enkla ton som är den grekiska tankens kännemärke och som ger den attiska tragedin och Iliaden deras värde. Vissa ställen har ett tonfall som egendomligt påminner om hjältediktens, och den trojanske ynglingen [det rör sig om Lykaon 21:64–120], som sändes till Hades fastän han inte ville det, kommer en i tankarna, när Kristus säger till Petrus [Joh. 21:18]: 'En annan skall omgjorda dig och föra dig dit du inte vill.' Det är ett tonfall som är oupplösligt förenat med den tanke som inspirerat evangelierna, ty insikten om människans elände är en förutsättning för rättfärdighet och kärlek.«

Att jag så ingående citerat Simone Weils essä, som du är väl förtrogen med och som du alltså haft hemma till låns, beror på att jag själv behöver tillägna mig dess krävande tankegång, dess *etiskt* krävande tankegång, på en gång så välbekant och så främmande för mig, som i åratal vant mig att läsa Iliaden på ett annat sätt, nämligen som ett historiskt, kulturantropologiskt dokument. Det senare är en approach som jag på en gång bejakar och samtidigt, som Iliadläsare i ett nytt årtusende, måste relativisera.

Mera specifikt talar Simone Weil om Priamos' och Akilles' möte i tjugofjärde sången, där Priamos i nattmörkret kommer

till Akilles' tält i hopp om att kunna friköpa sin sons lik för att begrava det: »Men kärlekens renaste triumf«, skriver hon, »den högsta nåd som kan förunnas människor i krig, är den vänskap som vaknar i hjärtat på två dödsfiender och förjagar lusten att hämnas den dödade sonen, den dödade vännen. Den utför det än större undret att utplåna det som skiljer välgöraren från den som ber om nåd, segraren från den besegrade.«

Jag föreslår att vi i detta möte ska se själva kärnan i Iliadens etik. Inför ordern om eldupphör på Irland 1994 skrev poeten Michael Longley en dikt på just detta tema. Låt mig citera dess slutrader:

III

When they had eaten together, it pleased them both
To stare at each other's beauty as lovers might,
Achilles built like a god, Priam good-looking still
And full of conversation, who earlier had sighed:

IV

›I get down on my knees and do what must be done
And kiss Achilles' hand, the killer of my son.‹

*

I sin framställning av grekerna och deras fiender trojanerna präglas Iliaden alltså av en konstituerande »opartiskhet«, *équité* hos Weil, grundad i insikten om människans villkor. Samma kärlek omsluter alla människor i deras förgänglighet, deras utsatthet. Och eftersom de är i lika mån *utsatta*, finns det inte längre någon plats för hatet mot fienden. Fienden är som vi själva.

Denna »existentiella« jämlikhetstanke tangerar en annan, den »politiska«, som jag ursprungligen ville ge den centrala platsen i mitt Iliadförord. Jag syftar på den för-politiska jämlikhetstanke som kommer till synes i den homeriska krigarförsamlingens institutionaliserade jämlikhet. När jag på 70-talet hamnat i Frank-

rike (du var då på väg hem till Sverige) för att skriva min avhandling färdig, blev jag genast en mycket flitig läsare av Marcel Detiennes *Les Maîtres de vérité dans la Grèce archaïque* från 1967, och jag frågade mig vid läsningen av dess femte kapitel varför jag inte i det socialdemokratiska Sverige på ett naturligt sätt länkats in på studiet av den grekiska jämlikhetstanken och dess historiska förutsättningar utan i stället fått bege mig till Frankrike för att upptäcka den.

Detiennes analys är slående enkel och får avgörande konsekvenser för vår förståelse av den grekiska demokratin. I femte kapitlet lyfter han nämligen fram vad han kallar ett »för-politiskt plan« i Iliaden: med det menas att de sedvänjor som präglar den homeriska krigarförsamlingen (1) när den överlägger och fattar beslut, (2) när den utgör en jämlik måltidsgemenskap och (3) när den fördelar krigsbyte och idrottspriser, är desamma som sätter sin prägel på den grekiska stadsstaten, *pólis*, i dess egenskap av demokrati. Om vi vill veta något om jämlikhetens förhistoria, är det alltså inte minst till Iliaden vi måste vända oss: till Iliaden med dess vittnesbörd om en krigarförsamling av *peers*, av jämlikar, stadsstatens och själva demokratins matris. Om vår egen demokrati inte bara har namnet gemensamt med sin grekiska föregångare, utgör Iliaden ett väsentligt dokument för studiet av dess förhistoria.

Detiennes utgångspunkt är »kämpaspelen vid Patroklos' likfärd« i Iliadens tjugotredje sång, som tillåter honom att visa hur »mittpunkten«, *méson*, i kretsen av de församlade krigarna, sittande i cirkel, är synonym med offentlighet och kollektiv gemenskap: alla befinner sig på samma jämlika avstånd från »mittpunkten«. De priser som Akilles sätter upp för idrottstävlingarna i tjugotredje sången placeras »i mitten« av de församlade krigarna. De tillhör därmed »det allmänna« och kan i den egenskapen hembäras av segrarna (det rör sig alltså inte om gåvor som placerar mottagaren i tacksamhetsskuld). Det är

också i församlingens mittpunkt, *méson*, med eller utan spira i handen, som man tar till orda i gemensamma angelägenheter (7:381–384):

> Men när det grydde, Idaios gick hän till de holkade skeppen,
> och han danaerna fann, krigsgudens behjärtade svenner,
> vid Agamemnons skepp bakom akterstäven i rådslag.
> Trädde i mitten då härolden fram och talade ljudligt.

När däremot Agamemnon i sittande församling vänder sig enskilt till Akilles, markeras detta i dikten med att han *inte* beger sig till mittpunkten utan förblir sittande (19:76–83).

De som tillhör krigarförsamlingen deltar också i de gemensamma offren. Och dessa gemensamma offer åtföljs av en »jämlik måltid«. Den krigarnas jämlikhet som kommer till uttryck i den gemensamma måltiden med dess jämlika portioner är liksom senare vid medborgarkollektivets måltider inte utan nyanser (den utesluter inte hedersportioner för speciellt förtjänta måltidsdeltagare) men utgör den rituella grunden för jämlikheten vid fördelningen av bytet och vid överläggningarna i krigarförsamlingen liksom senare vid meningsutbyten i stadsstatens folkförsamling. Den homeriska krigarförsamlingen, skriver Detienne, »öppnar sig i det grekiska samhällets vardande mot den allra nyaste, den mest avgörande institutionen av dem alla: stadsstaten, som system och som andlig arkitektur. Det är bland yrkeskrigarna som vissa av de för det tidigaste politiska tänkandet väsentliga föreställningarna tar form.«

*

Att studiet av Iliaden, denna gamla dikt om hur en federation av grekiska småkungadömen belägrar Troja i Mindre Asien, i någon mening var svårförenligt med ett modernt svenskt system av värderingar och därmed på något vis förhandsdiskvalificerat, tycktes mig få en kuriös illustration för några decennier

sedan, när jag som häpen DN-läsare i Frankrike kunde följa en debatt om »Akilles' vrede«, eller snarare »Akilles' ära«, föranledd av Karl Erik Lagerlöfs recension av en barn- och bilderbok om ilska: »Akilles vrede var lika barnslig som Lottas på Bråkmakargatan. Ändå kallas han en strålande hjälte.« I ett genmäle till dessa ord om »Akilles' vrede« försvarade Sune Örnberg hjältens omsorg om sin »ära«, ett begrepp som inte oväntat är förankrat i en värld mycket olik vår egen (och som därtill i sin grekiska form *kléos*, 'ryktbarhet', är själva grundstenen i dikten), men Lagerlöf stod fast och utvecklade sin tanke: »Vad tror Sune Örnberg att änkorna efter Akilles kamrater tyckte om detta handlande? De kanske förstod att hans ära var mera värd än deras makars liv? [...] Ja, hade äran varit mera rymlig, kunde mycket ha arrangerats på ett sätt som anstår den mogna människan men kanske inte är så spännande i ett epos. Trojanerna kunde till exempel ha ordnat ett hejdundrande försoningskalas för Menelaos och hans följe på stranden av det eviga havet.« Mot den vanärade Akilles' infantila tjurande, som är själva förevändningen för Iliaden, ställde DN-kritikern alltså den »mogna människans« förhandlingsvillighet och en drastisk omarbetning av den gamla texten.

Om jag citerar detta lilla meningsutbyte, är det därför att den vilja att omarbeta dikten som kommer till uttryck i slutrepliken ter sig representativ för en viss svensk ideologi: Vi har ingen användning för dikten sådan den föreligger! Iliaden ter sig vid första anblicken oförenlig med en dominerande ideologi för vilken fredstanken är så viktig att varje krigsskildring blir suspekt i sin egenskap av förment förhärligande av kriget. Det hela blir inte bättre av Trojas östliga belägenhet, som gör att Iliaden kan misstänkas för att vara ett mycket tidigt fall av »orientalism« i den västerländska litteraturen. Troja ödeläggs ju av européer!

När Mehmet II, nio år efter Konstantinopels erövring, skulle

ta itu med katalanska sjörövare som gjorde farvattnen kring Lesbos osäkra, kom han förbi det gamla Troja, där han hejdade sig för att lyckönska de homeriska hjältarna Akilles, Ajas och de andra för deras bedrifter och för att de genom Homeros fått sina bedrifter framställda på ett oförglömligt sätt. Men, tillade han, Allah hade reserverat uppgiften att hämnas trojanernas nederlag åt honom själv, som besegrat grekernas sentida ättlingar och intagit Konstantinopel. I index till Edward Saïds *Orientalism* letar man förgäves efter Mehmet Erövraren.

Om vi erinrar oss att Simone Weils nyckelord för Iliaden var »opartiskhet«, förstår vi omedelbart hur denna dikt kunde tala till Konstantinopels erövrare liksom den långt dessförinnan tilltalat Alexander den store, som hedrat Akilles' grav med ett besök. En dikt som på det sättet står öppen för olika läsare är en dikt som förtjänar att inleda Västerlandets litterära kanon och som inbjuder oss sentida att ta den till oss i dess utmanande alteritet.

* * *

»Vad är Homeros? På sin höjd en myt!« utbrister Heidenstam i dikten »Namnlös och odödlig«, där den svenske poeten ger *verket* principiellt företräde framför upphovsmannen. I stället för att sätta ihop en romanartad fiktion eller en diktarbiografi i stil med dem som man redan under antiken excellerade i bör jag alltså för mitt avslutande »författarporträtt« med oförminskad energi inrikta mig på verket: Iliaden vore enligt Heidenstam Homeros' rätta namn. Inte »Vem är Homeros?« utan »Vad är Homeros?«

Men även om man nu ställer sig avvisande till myten om den blinde sångaren från Mindre Asien, uppenbarligen grundad i den omständigheten att *hómēros* på lokalt idiom ska ha betytt »blind«, kan man ändå i »Homeros« se namnet på den epokgörande händelse (»Vad?«) som gett oss Iliaden och Odysséen,

låt vara att det är en händelse om vilken vi inte vet någonting konkret. Utan att vilja bidra till en ny mytbildning kring poeten måste vi helt enkelt postulera denna händelses realitet. En version bland talrika andra, tillhöriga en lång muntlig hexametertradition om Akilles respektive Odysseus, måste någon gång ha nedtecknats och gett oss Iliaden respektive Odysséen.

Detta antagande är inte en myt.

Det är alltså inte orimligt att heidenstamskt nöja sig med verket, som kan antas bestå av det paradoxalt bevarade slutstadiet i en lång muntlig tradition, daterbart till 700-talet f. Kr.

»Paradoxalt«, skriver jag, därför att den muntliga tradition det gäller tror sig i stånd att bevara minnet av det förflutna utan bistånd av skriftmediet. Initiativet att fixera dikterna i skrift kommer inte – som vi moderna gärna föreställer oss – inifrån den sviktande traditionen själv (»Hur ska jag ge beständighet åt min dikt?«), som tvärtom sätter sin lit till sin egen *tónos* och *mnēmosýnē*, till sin egen, dvs. sångarnas, »röst« och »minneskonst«, inte till sin skrivkunnighet.

Vi gör säkert klokt i att inte alltför detaljerat föreställa oss hur detta nedtecknande av de homeriska dikterna gick till (även om jag själv, vägledd av Albert Lords forskning i den serbiska muntliga epiken, gärna tänkt mig en traditionell muntlig diktare, som för en skrivare i en för nedtecknandet lämplig rytm dikterar sina sånger). Vi bör i vilket fall som helst inte känna oss bundna av en dylik konstruktion. Däremot kan det vara på sin plats att skissera de historiska, mediehistoriska och religionshistoriska omständigheter under vilka Homeros' två väldiga dikter blivit till. Det är vad jag om ett ögonblick tänker göra.

Allra först bör det emellertid framhävas att dikterna i själva sin utformning vittnar om en tillkomstprocess, som inte är oss utan vidare uppenbar. De bär nämligen de omisskännliga spåren av den muntliga traditionens produktionssätt. Om man konsulterar en Homeroskonkordans, ser man mera åskådligt än i

dikterna själva hur längre eller kortare verskomponenter, t. ex. vershalvan »snabbfotade hjälten Akilles« (eller »den prövade konung Odysseus«), ofta kommer tillbaka: det rör sig inte om självcitat utan om ett formelbaserat sätt att dikta, där formeln, detta fast konstituerade »ordpaket«, gör det möjligt för den muntligt improviserande diktaren att realisera en traditionell berättelse – på hexameter. Detta var den epokgörande slutsats som Milman Parry drog på 1920-talet och som blev utgångspunkten för hans och Albert Lords undersökningar av en samtida levande episk tradition i Jugoslavien, där de under laboratoriemässiga förhållanden kunde testa sin grandiosa hypotes.

*

Även om vi följer Heidenstams »Vad?«, måste det alltså ha funnits en mänsklig varelse (»Vem?«) som någon gång någonstans formulerade dikterna: de homeriska dikterna har inte gett upphov till sig själva. Deras nedtecknande har rimligen skett på initiativ av någon utanför sångarnas skrå, någon som värderade dessa muntliga dikter tillräckligt högt för att vilja bevara dem i skrift. Som kanske hade intresse av att skaffa sig copyright på sångarnas prestigefyllda tradition om den grekiska bronsåldern.

Här kan det vara på sin plats att slå fast: Homeros är *inte* den mykenska epokens eller det trojanska krigets »historiker«. Historikern Homeros »är ett lik som regelbundet måste avlivas«, har Pierre Vidal-Naquet sagt. Däremot öser han ur traditioner om ett mer eller mindre avlägset förflutet och är förstås själv en eminent företrädare för dessa traditioner. Vi får tänka oss att hans dikter bär prägel av de omvälvande, s. k. »mörka« århundraden som ligger mellan den mykenska epoken och dikternas eget 700-tal, det århundrade där våra äldsta grekiska inskrifter hör hemma. Däremot är det svårt att enkelt koppla ihop den begränsade alfabetiska färdighet om vilken dessa över

hela Grekland belagda, kortfattade inskrifter vittnar med den kontrasterande *flyhänthet* som är förutsättningen för nedtecknandet av den över femtontusen rader långa Iliaden.

De historiska villkoren för de homeriska dikternas tillkomst är alltså inte minst *mediehistoriska*: det är existensen av det grekiska alfabetet med dess tecken för vokaler som gör att vi i dag med anspråk på viss fonetisk trovärdighet kan uttala t. ex. den första raden i Iliaden.

Men i mediehistoriskt hänseende är Homeros inte bara förknippad med de svåra frågorna kring alfabetets äldsta historia utan även med den mediehistoria som förknippas med de redan omnämnda forskarna Milman Parry (1902–1935) och Albert Lord (1912–1991). Det var inte minst deras idéer som Marshall McLuhan (1911–1988) med enastående framgång satte i omlopp på 1960-talet, varvid min lärare Eric Havelock (1903–1988), citerad av McLuhan för sitt begrepp *the tribal encyclopedia*, hamnade i rampljuset med sin bok *Preface to Plato* (1963). I de följande årtiondenas literacy-forskning kom detta pionjärverk att hårt kritiseras men framstår fortfarande som ett väsentligt arbete inom Homeros- och Platonforskningen.

I *Preface to Plato* menar Havelock att vi måste ta Platons Homeroskritik på allvar, om vi vill förstå den brytning i det grekiska tänkandet som får Platon att vända sig mot Homeros. Platon vill grunda en diskurs, den filosofiska, där kunskapen existerar oberoende av det narrativa sammanhanget, medan det skriftlösa samhällets kunskapsförmedling var grundad på berättelsen, fabeln, det mytiska exemplet. På *berättelsen* om hämndexpeditionen, inte på reglerna för hämndens system. Homeros utgjorde detta skriftlösa samhälles encyklopedi, summan av dess vetande och sociala normer. Kunskapen är där »underkastad ett tidsförlopp«, *temporally conditioned*: den tar formen av en berättelse. I stället för en abstrakt regel i tidlöst presens får vi en traditionell berättelse i tempus för förfluten tid. Platons för-

kastande av Homeros var grundat i insikten att den grekiska kulturen i medialt hänseende höll på att bryta med muntligheten och att denna brytning var en förutsättning för hans egen filosofi. Nedtecknandet av Homeros' dikter hade alltså inte omedelbart desarmerat dessa. Man lärde dem utantill – fast i en helt annan anda än den gamla skriftlösa kulturens, genomsyrad av en formelbaserad improvisationskonst, som nedtecknandet omintetgjort.

*

Homeros är en diktare i en polyteistisk kultur. Polyteismen kan vi bekanta oss med i dikterna, men det är viktigt att lägga märke till att den faktiskt är operationell i invokationen, i diktarens egen åkallan av Sånggudinnan. Homeros ger oss alltså inte bara en bild av den polyteistiska religion som är hans, han utövar den i sin verksamhet som diktare. Han anropar Sånggudinnan i första raden av sina båda dikter, och när han står inför ett speciellt krävande avsnitt i Iliadens andra sång är det till samtliga Sånggudinnor han vänder sig (2:484–492). Det är noga taget Sånggudinnan som är diktens ursprung, inte diktaren som åkallar henne. Diktaren själv träder i bakgrunden. Ett »författarporträtt« av Homeros måste därför innefatta Sånggudinnan, eftersom hon för sångaren själv är diktens obestridliga upphov. Sånggudinnan vet allt, därför att hon ser allt, och detta är inte bara meningsfullt i förhållande till hennes »blinde« tjänare. I andra sången av Iliaden citeras den självöverskattande Thamyris som ett varnande exempel på en diktare som tror sig *äga* sin sång – för vilket Sånggudinnorna straffar honom i linje med en hos Homeros mycket välartikulerad teologi, där t. ex. bågskytten på analogt sätt är beroende av bågskyttets gud Apollon för sitt pilskott. Diktarens förhållande till Sånggudinnan är sådant: Om dikten blivit en »fullträff«, är det därför att Sånggudinnan varit honom bevågen.

Samma gudinna blir långt senare, i den s. k. Aisoposbiografin, också läsarens gudinna, den inspirerade *läsningens* gudinna. Det är något att ta fasta på när man ger sig i kast med de homeriska dikterna, sprungna ur ett sammanhang som är så olikt vårt eget att läsarens uppgift till att börja med kan te sig rätt otacksam. Minns alltså: Läsaren måste vara lika »inspirerad« som någonsin den blinde sångaren själv.

Iliaden

Unter demselben Blau, über dem nähm-
lichen Grün
wandeln die nahen und wandeln vereint
die fernen Geschlechter,
und die Sonne Homers, siehe! sie lächelt
auch uns.

SCHILLER

FÖRSTA SÅNGEN

Pesten. Achilles' vrede

Sjung, o gudinna, om vreden, som brann hos Peliden Achilles
olycksdiger, till tusende kval för achaiernas söner,
och som till Hades en mängd av behjärtade krigaresjälar
störtade ned och lät hjältarnes lik för hundar och fåglar
bliva på marken till rov – det skedde, som Zeus ju det ville –,
allt från den stund, då de började först att sig tvistande söndra,
Atreus' son, härskarornas drott, och den ädle Achilles.
Vem då av gudarne hetsade hop dem båda att kivas?
Sonen av Leto och Zeus, ty denne, förtörnad på drotten,
10 sände i lägret förhärjande pest, så att folken förgingos,
därför att Chryses, hans helige präst, av Atriden var hånligt
skymfad, dit kommen han var till de snabba achajiska skeppen,
viljande köpa sin dotter igen för en lösen omätlig,
hållande högt i sin hand fjärrskjutande guden Apollos
bindlar på gyllene stav, och hos alla achaierna bönföll,
men framför allt hos Atriderna två, de befallande drottar:
»Hören, Atrider, mitt ord och I andra achaier i pansar!
Eder beskäre de eviges makt, som bo i Olympen,
Priamos' stad att förstöra och lyckligen lända till hemmet.
20 Given min älskade dotter mig fri och tagen min lösen,
vördande sonen av Zeus, fjärrskjutande guden Apollo.«
Alla de andra achaierna då voro redo att vördsamt
visa för prästen försyn och att taga hans rikliga lösen.
Icke det likade dock Agamemnon Atriden i själen,
utan han drev honom skymfligen bort, och han talte
förgrymmad:
»Låt mig ej träffa dig mer vid de rymliga skeppen, du gamle;
varken fördröj dig här nu eller våga att komma här åter!

Eljest dig gudens bindlar och stav skola båta till intet.
Henne jag aldrig ger fri. Nej, förr skall hon hinnas av åldern
30 hemma i huset hos mig uti Argos, långt från sitt hemland,
medan hon går vid sin väv och om nätterna delar mitt läger.
Gå och ej reta mig mer, om du hem vill slippa helbrägda!«
Så han talte. Den gamle blev rädd och befallningen lydde;
tigande gick han sin väg längs stranden av brusande havet.
Men då han kommit från människor långt, då bad till Apollo
gubben en brinnande bön, till sonen av lockiga Leto:
»Hör mig, du mäktige gud, som med silverbågen beskärmar
heliga Killa och Chrysa, din stad, och på Tenedos härskar,
Smintheus, mig hör! Om jag nånsin åt dig har ett täckeligt tempel
40 byggt till behag eller någonsin bränt av tjurar och getter
saftiga låren åt dig, så fullborda mig denna min önskan:
låt för de tårar, jag fällt, dina pilar danaerna straffa!«
Bedjande talte han så och blev hörd av Foibos Apollo.
Ned för Olympens branter han steg med förbittring i hjärtat,
bågen på skuldran han bar och det dubbellockade kogret,
pilarna klingade gällt uppå skuldran av vredgade guden
under hans mäktiga steg, och han framgick, liknande natten.
Fjärran från skeppen han satte sig ner och nu skickade pilen,
och en förfärande klang ifrån silverbågen då kringljöd.
50 Först han allenast på mulorna sköt och på hundarna snabba,
men därefter han skickade av på danaerna själva
pilarna vassa, och ständigt och tätt där flammade dödsbål.
Nio dagar å rad emot hären pilarna flögo,
men på den tionde dag lät Achilles den kalla till tinget,
manad därtill i sin själ av den liljearmade Hera,
ty hon av ömkan betogs, då hon såg, hur danaerna dogo.
Sedan de alla då kommit tillstäds och församlade voro,
stod i församlingen upp den snabbe Achilles och talte:
»Nu jag tänker, Atrid, att vi måste med gäckade planer

vända till hemmet igen, så vida vi slippa för döden,
sedan av örlig och pest i förening achaierna härjas.
Därför välan, låt oss skynda att präst eller siare fråga
eller en drömtolk – drömmarna ock ifrån Zeus äro sända –,
som kan oss säga, vi Foibos har så uppflammat i vrede,
om för ett löfte, ej fyllt, om för festhekatomber, som avglömts.
Kanske med offerångan av lamm och av korade getter
låter han blidka sig än till att vända förgörelsen från oss.«
Så han talte och satte sig ner. I församlingen Kalchas,
Thestorssonen, stod upp, som bland siare hade ej like,
vetande allt vad som skedde och skett och som än skulle tima,
han som achaiernas skepp hade vägen till Ilion visat
medelst sin siarekonst, som han hade av Foibos Apollo;
denne besinningsfull tog till orda ibland dem och talte:
»Sålunda bjuder du mig, du gudarnes älskling Achilles,
vreden att tyda, som tänt fjärrskjutande guden Apollo.
Väl, jag tala då vill, men du måste mig lova och svära,
att du med tunga och arm skall mig redobogen försvara.
Ty, som jag tror, skall han vredgas den man, som är överste drotten
över argivernas här, och den alla achaierna lyda.
Drotten den starkare är ju, närhelst han en ringare hatar,
och om han också förstår att sin galla betvinga för stunden,
håller han agget vid liv i sitt bröst i den följande tiden,
tills han sitt syfte kan nå. Så betänk, om du vill mig beskydda.«
Honom svarade då den snabbe Achilles och sade:
»Tala du dristligen om, vad du känner om gudarnes vilja!
Ty vid Apollo, som älskas av Zeus, och till vilken du beder,
innan du gudarnes råd för danaerna yppar, o Kalchas:
aldrig, så länge som jag är vid liv och har ögonen öppna,
skall vid de rymliga skeppen mot dig någon enda achaier
lyfta en våldsam hand, nej icke en gång Agamemnon,
vilken berömmer sig nu som långt ypperste man bland achaier.«

Då fick den helige siaren mod, och han talte och sade:
»Ej för en festhekatomb och ej heller ett löfte han harmas,
utan för prästens skull, den nyss Agamemnon har skymfat,
givande dottern ej fri och anammande icke hans lösen.
Därför har guden oss lidande sänt och skall vidare sända,
ej skall den gruvliga pesten han förr från danaerna vända,
än åt sin fader blir given igen strålblickande ungmön
utan betalning och lösen och hän till Chrysa med henne
100 sändes en helig festhekatomb. Då tör guden bevekas.«
Så han talte och satte sig ner. Och nu ibland folket
Atreus' son Agamemnon stod upp, vitt härskande drotten.
Bister han var, och av harm hans svartomtöcknade sinne
jäste, och ögonen voro som eld och sprutade gnistor.
Först med en skräckinjagande blick han mot Kalchas sig vände:
»Olyckssiare, aldrig du än något hugneligt sagt mig;
alltid du finner din glädje uti att förkunna det värsta,
men något lyckosamt ord har du aldrig sagt eller uppfyllt.
Nu står du också, o präst, bland danaerna här och förkunnar,
110 att blott för detta, förstås, Fjärrskjutaren sänder dem plågor,
att jag den rikliga lösen, som bjöds för den unga Chryseis,
ville ej taga emot, – ty jag mycket hellre vill flickan
hava i huset hos mig, då jag henne ju dyrare skattar
än Klytaimnestra, min ungdomsgemål, som hon icke står efter
varken i skönhet och växt eller vett eller kvinnliga slöjder.
Men jag vill ändå ge henne igen, om nu detta är bättre;
mig är det kärare visst, att folket blir frälst än fördärvas.
Men en föräring bereden mig strax, så att icke jag ensam
bland argiverna saknar min del, ty det vore ej rimligt.
120 Klarligen sen I ju alla, vad skänk som för mig går förlorad.«
Honom svarade då den snabbe Achilles och sade:
»Frejdade Atreusson, o du vinningslystnaste mänska!
Säg då, hur skulle achaierna dig en föräring bereda?
Ej är, så mycket vi sport, något allmänbyte här hopat;

allt vad i städerna blivit vårt rov, det är redan fördelat;
ej kan begäras, att folket sin del skall nu bära tillbaka.
Utan giv henne åt guden du fri, och vi alla achaier
skola dig trefalt se'n eller fyrfalt löna, om Zeus blott
låter oss härja en gång det välbefästade Troja.«
130 Honom svarade då den mäktige drott Agamemnon:
»Sök ej, så tapper du är, o du gudalike Achilles,
att dig förställa så där! Du ej narrar mig alls eller rubbar.
Jaså, du själv vill behålla din del, medan jag skall beskedligt
sitta där tomhänt, jag, och du manar mig henne att frige?
Ja, om en passande skänk mig de bålde achaierna giva,
som är mitt sinne i lag, så att lika så mycket det bliver.
Men om de giva den ej, så skall själv jag komma och taga
antingen din eller Ajas' skänk eller ock från Ulysses
hämta mig hans, och förbittrad blir den, till vilken jag kommer.
140 Dock, det blir senare tid till att vidare tala om detta.
Nu låt oss hala på stunden ett skepp i det heliga havet
och det bemanna med roddarefolk och så festhekatomben
föra ombord och till sist låta fagerkindad Chryseis
stiga på skeppet. Befälet må en ibland drottarne föra,
Ajas, Idomeneus, någon av dem, eller konung Ulysses
eller du själv, Pelid, o du värste bland människor alla,
för att försona åt oss fjärrskjutande guden med offer.«
Bister i uppsyn svarade då den snabbe Achilles:
»Ha, ränklistige kung, som är genombarkad med fräckhet!
150 Skulle väl någon achaier mot dig vilja visa sig hörsam
och i beskickning gå hän eller manligen fäkta i striden?
Icke är jag ju för troernas skull, de frejdade kämpars,
dragen i härnaden hit, ty mot mig ha de intet förbrutit.
Aldrig de rövat från mig mina oxar och heller ej hästar,
aldrig i bördiga Fthia ännu, den hjältarnes amma,
gjorde de skördarna men, ty emellan oss ligger så mycket,
både det brusande hav och de skogbeskuggade bergen;

utan med dig och blott dig till behag vi följde, du fräcke,
att åt din bror Menelaos och dig, hundöga, på Troja
160 kräva ut hämnd, men det aktar du ej, det bekymrar dig icke.
Nej, och nu hotar du med, att du själv skall beröva mig lönen,
som jag har mödat mig för och achaiernas söner mig skänkte.
Aldrig mitt byte blev lika med ditt, när achaiernas kämpar
togo en folkrik stad här i troernas land och förstörde,
utan i larmande stridens tumult få nog armarna mina
göra det mesta, förstås, men sedan, när delningen kommer,
skänkes långt mera åt dig, och jag själv får belåten med litet
vända till skeppen igen, när jag kämpat mig trött under striden.
Nu far till Fthia jag hän; långt bättre det är ju i sanning,
170 att jag med buktiga skeppen far hem, och jag tänker ej längre
här gå föraktad och hopa åt dig både skatter och håvor.«

Honom svarade då härskarornas drott Agamemnon:
»Flykta du bara, ifall du har lust! Jag beder dig aldrig
stanna för min skull kvar; jag äger väl andra till bistånd,
som skola främja min ära, och främst rådvise Kronion.
Du mig förhatligast är av de gudastammande drottar;
aldrig är annat ditt nöje än kiv och strider och blodbad.
Om du är dråpligen stark, så är detta väl gudarnes gåva.
Segla du hem med de skeppen du har och kamraterna dina
180 och Myrmidonerna styr! Vad tror du jag aktar och räknar
dig och förargelsen din? Men minns, att så här jag dig hotar:
likasom Foibos Apollo har mig nu berövat Chryseis,
vilken jag sänder tillbaks med mitt eget skepp och mitt manskap,
så skall jag själv ur ditt tält mig hämta den sköna Briseis,
som blev förärad åt dig, och då skall du lära att inse,
att jag i välde står högt över dig, och envar skall förskräckas
för att försöka sig mäta med mig eller tro sig min like.«

Sade; men vreden sjöd upp i Peliden Achilles, och hjärtat
uti hans håriga bröst då övervägde med hetta,
190 antingen eggade svärdet han strax skulle draga från länden,

jaga de närmast sittande upp och förgöra Atriden
eller ock bringa sin vrede till ro och betvinga sitt sinne.
Medan han detta begrundade än i sitt hjärta och sinne,
dragande redan ur skidan sitt svärd, då kom ifrån himlen
Pallas Athene, sänd ner av den liljearmade Hera,
som i sitt hjärta bar lika försorg och bekymmer om båda,
ställde sig bakom Peliden och tog i hans gyllene lockar,
synlig för honom allen, men av alla de övriga osedd.
Häpnad Achilles betog, och han vände sig om, och han genast
200 kände Athene igen på de mäktigt lysande ögon
och med bevingade ord till gudinnan talte och sade:
»Vad skall du här nu igen, du dotter av Zeus med egiden?
Månne att skymfad mig se av Atreus' son Agamemnon?
Men jag vill säga en ting, och det ordet skall bliva besannat:
snart lär han mista sitt liv för sin övermodiga fräckhet.«
Honom svarade då strålögda gudinnan Athene:
»Kommen jag är för att stilla din harm, om du ville mig lyda,
sänd ifrån himmelen ner av den liljearmade Hera,
som i sitt hjärta bär lika försorg och bekymmer om båda.
210 Sluta med våldet nu upp och drag svärdet ej längre ur skidan,
men låt med skymfliga ord honom höra, hur saken skall sluta.
Ty jag vill säga en ting, och det ordet skall bliva besannat:
ända till trefalt rikare skänk skall dig komma till godo
snart för hans övermod. Men dig styr och oss himmelska åtlyd!«
Henne svarade då den snabbe Achilles och sade:
»Lyda jag måste, gudinna, ett ord av er himmelska tvenne,
huru förbittrat mitt hjärta än är, ty det gagnar mig mera;
den som är lydig mot gudarnes bud, den höra de gärna.«
Sagt, och sin kraftiga hand höll han inne på fästet av silver,
220 stötte sitt väldiga svärd tillbaka i skidan och hörsam
var mot Athenes bud, och hon svävade upp till Olympen,
hem till de övriga gudarnes krets hos Zeus med egiden.
Peleussonen begynte då strax mot Atriden ånyo

slunga försmädliga ord, och ej lade sig ännu hans vrede:
»Vinförtyngde, med öga av hund och med hjärta av hinden!
Aldrig du väpnade dig för att draga med hären i striden,
aldrig du djärvdes att gå med achaiernas yppersta kämpar
ut på ett farligt försåt, ty dig synes, att detta är döden.
Vida mer lönande är ju att trygg i achaiernas läger
230 roffa föräringar bort från envar, som törs tala emot dig,
konung, som skinnar ditt folk, emedan du styr över mesar;
eljest, Atrid, skulle denna din skymf hava blivit den sista.
Men jag vill säga ett ord och med dyraste ed det bekräfta.
Ja, vid denna min konungastav, som ej löv eller kvistar
mera skall skjuta, se'n huggen han blev från sin stubbe bland bergen,
eller i blommor slå ut, ty av kopparen blev han ju runtom
skalad på löv och på bark, och en sådan achaiernas söner
bära som domare jämt i sin hand, när de rätten beskärma,
vilken blev stadgad av Zeus – ja förnim den högtidliga eden:
240 kommande varder den dag, då varenda achaier i hären
saknar Achilles, och intet du då skall förmå för att hjälpa,
fastän du grämes, när tätt för den mannaförgörande Hektor
kämparne döende stupa, och då skall det gnaga ditt hjärta,
att du achaiernas yppersta man för ett intet har aktat.«
Så var Pelidens besked, och i marken han kastade spiran,
smyckad med gyllene stift, och därefter han satte sig neder.
Lika förbittrad som han var Atriden, men upp sprang då Nestor,
talarn från Pylos med tjusande ord och med klingande stämma,
och från vars tunga som honungen ljuvt framflödade talet.
250 Redan försvinna han sett ifrån jord av förgängliga mänskor
bägge de släkten, som föddes en gång och som växte med honom
uti det heliga Pylos, och nu bland det tredje han styrde.
Denne besinnigsfull tog till orda ibland dem och talte:
»Ack, att så jämmerlig sorg över hela Achaia skall komma!

Glädja nu skulle sig Priamos själv och Priamos' söner,
fröjda sig djupt i sin själ skulle alla de övriga troer,
finge de detta blott spörja, hur I med varandra här kivens,
I som i råd och i strid bland danaerna ären de främste.
Hören mig nu, ty mot mig I ären ju ynglingar bägge!
260 Jag har väl förr i min dar med än tapprare hjältar än eder
varit tillsammans, och aldrig av dem blev jag ändå föraktad.
Aldrig jag sedan har sett och får heller ej vidare skåda
sådana män, som Peirithoos var eller hövdingen Dryas
eller Exadios var, Polyfemos den bålde och Kaineus,
eller som Aigeus' son, den gudaliknande Theseus,
alla helt säkert de starkaste män, som alstrats av jorden.
Dessa de starkaste män mot de starkaste fiender stridde,
bestar, som bodde i klyftor och berg, och förgjorde dem rysligt.
Vapenbroder med dessa jag var, ditkommen från Pylos,
270 långt ifrån främmande land, ty de själva mig kallat till bistånd;
och jag där stridde i envigeskamp mot kentaurer, dem ingen
skulle sig drista att möta av dem, som nu leva på jorden.
Hjältarne hörde där gärna mitt råd och lydde min maning;
därför mig lyden ock I; ty mera det båtar att lyda.
Tag ej, Atrid, då ju ädling du är, från Achilles hans flicka;
låt honom hava den skänk, som han fick av achaiernas söner!
Och du Pelid, hör upp att med konungen tvista så trotsigt!
Ej är din värdighet lika så stor, som den konungen tillföll,
vilken bär spiran i hand och av Zeus blev hugnad med heder.
280 Om du är dråpligen stark, och du har en gudinna till moder,
han är dock större i makt, ty han härskare är över flere.
Låt nu din vrede försvinna, Atrid! Jag bevekligen beder,
att du betvingar din harm mot Achilles, som är ju det starka
värnet för hela achaiernas här i det gruvliga kriget.«

Honom svarade då den mäktige drott Agamemnon:
»Ja, du har alldeles rätt uti allt vad du sade, o gamle.
Men den här mannen vill vara förmer än alla oss andra,

alla behärska han vill, över alla befalla och bjuda,
alla se lyda sin vink; men jag tänker ej alla det tåla.
290 Blev till en ypperlig hjälte han skapt av de evige gudar,
hava de därför åt honom gett lov till att tala försmädligt?«
Fallande honom i talet, bröt ut den ädle Achilles:
»Ja, ty i sanning en mes och en stackare månde jag heta,
om jag mig fogade jämt efter dig i vartenda ditt påhitt.
Sådant åt andra befall, om du vill, men åt mig skall du icke
vinka med härskarehand, ty jag tänker dig icke att lyda.
Nu vill jag säga ett ord, som jag beder dig lägga på hjärtat:
aldrig jag kommer att lyfta min arm till strid om en flicka
varken mot dig eller vilken som helst, då I tagen er gåva;
300 men av det andra, jag har vid det snabba och beckade skeppet,
därav skall icke ett grand du beröva mig utan min vilja.
Bara försök det en gång och låt dessa till saken bli vittnen,
så skall på stund ditt rödaste blod omströmma min glaven.«
Sedan de så med fientliga ord hade stritt med varandra,
reste sig bägge, och tinget var slut vid achajiska skeppen.
Därpå till tälten på strand och de ypperligt seglande skeppen
vände Peliden igen med Menoitios' son och sitt manskap;
medan Atriden lät hala ett skepp i det heliga havet,
valde ut roddare tjugu därtill och förde åt guden
310 festhekatomben ombord och bjöd fagerkindad Chryseis
sitta på däck, och som hövding for med den förslagne Ulysses.
Dessa på skeppet nu seglade bort på den böljande stråten.
Men Agamemnon bjöd, att allt folket skulle sig rena,
och de sig renade strax och kastade sköljet i havet,
och åt Apollo därnäst otadliga festhekatomber
bragte av tjurar och får uppå stranden av ödsliga havet;
offerångan mot himmelen steg med den virvlande röken.
Runtom i lägret de sysslade så, men Atriden förglömde
icke sin vrede, med vilken han nyss hade hotat Achilles,
320 och till Talthybios nu och Eurybates gav han befallning,

vilka hans häroldsmän och hans hurtige tjänare voro:
»Gån till Peliden Achilles' tält och tagen vid handen
fagerkindad Briseis och hit henne fören med eder!
Lämnar han henne ej ut, så skall själv jag komma med flere
och henne taga med våld, och det bliver för honom blott värre.«
Sade och sände dem av, då sin stränga befallning han givit.
Tigande gingo de hän längs stranden av ödsliga havet,
tills Myrmidonernas läger och skepp de hunno omsider.
Hjälten de sittande där vid sitt tält och det beckade skeppet
330 funno, och icke med glädje det var som han såg dem, Achilles.
Själva, betagna av hämmande skräck och försynta för drotten,
stodo de stilla och talade ej eller gjorde en fråga,
men i sitt sinne han visste besked, och han talte och sade:
»Hell eder, häroldsmän, som från Zeus och från människor buden!
Träden blott närmre! Ej skulden är er, den är blott Agamemnons,
vilken er skickade hit för att hämta den unga Briseis.
Gå och led flickan hit ut, o Patroklos, du gudarnes ättling,
och henne lämna åt dem, men må själva de vara mig vittnen
både för dödlige män och för alla de salige gudar
340 och för min fiende drotten en dag, då det åter tör hända,
att jag behövs för att värja utav från de andra achaier
smädliga döden. Han rasar försann i sitt gruvliga vanvett;
ej vet han rikta sin blick på det gångna och kommande samfällt,
så att achaiernas här i behåll kunde kämpa vid skeppen.«
Sagt, och Patroklos då lydde på stund sin älskade stridsbror,
ledde Briseis ut och den fagerkindade ungmön
gav dem i våld, och de vände igen längs achajiska skeppen;
flickan bedrövad till mods med männerna gick. Men Achilles
brast uti tårar och satte sig långt ifrån vännerna undan
350 uppå den skummiga strand och såg ut över blånande djupet
och med en brinnande bön mot sin moder armarna sträckte:

»Moder, emedan jag föddes av dig till den kortaste levnad,
borde ju dock tordönaren Zeus, den Olympiske härskarn,
ära förunnat åt mig, men i stället ej alls han mig hedrar.
Ty nu har Atreus' son, vitthärskande drott Agamemnon,
gruvligen kränkt mig och rövat åt sig min föräring med
våldsmakt.«
Så han talte och grät; honom hörde hans vördade moder,
sittande nere i havets djup hos sin åldrige fader.
Ilande dykte hon upp som ett töcken ur skummiga havet,
360 och uppå stranden satte sig ner framför gråtande sonen,
smekte med handen hans kind och talade kärligt och sade:
»Barn, vi gråter du så? Vilken sorg har betagit ditt hjärta?
Tala och intet fördölj, för att bägge vi måtte den känna!«
Suckande djupt, henne svarade då den snabbe Achilles:
»Ack, du nog vet. Vad behöver jag dig allt detta berätta?
Bort till Eetions stad, till det heliga Thebe, vi drogo,
skövlade staden och fraktade hit allt byte, vi togo.
Detta fördelade jämnt sig emellan achaiernas söner,
dock åt Atriden till skänk gavs fagerkindad Chryseis.
370 Men då kom Chryses snart, fjärrskjutande guden Apollos
heliga offerpräst, till achaiernas läger vid skeppen,
viljande köpa sin dotter igen med en lösen omätlig,
hållande högt i sin hand fjärrskjutande guden Apollos
bindlar på gyllene stav, och hos alla achaierna bönföll,
men framför allt hos Atriderna två, de befallande drottar.
Alla de andra achaierna då voro redo att vördsamt
visa för prästen försyn och att taga hans rikliga lösen;
icke det likade dock i hans själ Agamemnon Atriden,
utan han drev honom skymfligen bort under hårdaste tilltal.
380 Harmsen den gamle då vände tillbaks, men Foibos Apollo
hörde den bönen han bad, ty han älskade honom av hjärtat,
och på argiverna sköt med förgörande pilar, och männen
dogo nu tätt på varann, då ju pilarna veno från guden

ned överallt bland achaiernas tält. Men en siare kunnig
trädde då fram och förkunnade oss Fjärrskjutarens vilja.
Jag var den förste att yrka då strax på att guden försona,
men av förbittring Atriden betogs, och han reste sig häftigt,
slungande hotelser ut, som redan ha gått i fullbordan.
Ty på ett ilande skepp glansögda achaier med flickan
390 äro till Chrysa på väg, medbringande gåvor åt guden,
men till mitt eget tält härolderna kommit och bortfört
unga Briseis, den mö, som achaiernas söner mig skänkte.
Skydda nu, moder, din frejdade son, ifall du det mäktar!
Gå till Olympen och ljungaren Zeus anropa med böner,
om du med råd eller dåd har någonsin fröjdat hans hjärta.
Ofta jag hörde dig förr uti fädernehemmet med stolthet
tala därom, hur du själv hade ensam av gudarne alla
frälsat från jämmer och nesa en gång svartskyade Dundrarn,
då han blev hotad med fjättrar och band av olympiske gudar;
400 Hera, hans maka, det var och Poseidon och Pallas Athene.
Då kom, gudinna, du dit och honom ur bojorna löste,
kallande upp till Olympen den hundraarmade resen,
vilken av gudar Briareos nämns, men av mänskor Aigaion,
och som i styrka och kraft är ännu förmer än sin fader.
Han hos Kronion då satte sig ner i sin prålande styrka;
fruktan de saliga gudar betog och de fjättringen glömde.
Gå nu och famna hans knän och bed honom detta att minnas;
kanske han då kan förmås att åt troerna lämna sitt bistånd
och under manfall tränga tillbaks den achajiska hären
410 ner ibland skeppen på strand, att de lära sin konung att känna,
och att Atriden själv, vitthärskande drott Agamemnon,
må sin förblindelse se, då han kränkte den bäste achaiern.«
Honom svarade då med tårar i ögonen Thetis:
»Ve att jag ammade upp dig, mitt barn, som jag födde till ofärd!
Ack, att vid skeppen du sitta här fått utan skymf eller tårar,
efter din levnad skall bliva så kort och ej länge få vara!

Nu fick du både det kortaste liv och av smärta tillika
mera än alla. Vad ödet var hårt i den stund jag dig födde!
Ja, med den bönen, du sagt, till Olympens snöiga tinnar
420 vill jag gå upp och till ljungaren Zeus, om han kanske bevekes.
Sitt nu så länge vid skeppen du kvar och låt sjuda din vrede
mot achaiernas folk och från striden dig alldeles avhåll.
Ty till Okeanos gången i går är Zeus till ett offer
hos Etiopernas folk, och av samtliga gudar han följdes,
men på den tolfte dagen igen går han hem till Olympen;
då skall till Zeus jag gå upp i hans kopparskimrande boning,
och jag skall famna hans knän, och jag tänker han då skall
bevekas.«

Så hon sade och svävade bort och där lämnade sonen
uti hans hjärtliga harm för den fagergördlade ungmön,
430 som mot hans vilja de togo med våld. Men den ädle Ulysses
lände till Chrysa nu fram med den heliga festhekatomben.
Sedan de där styrt in i den djupa och rymliga viken,
gigade seglet de strax och lade det neder i skeppet,
därpå de masten i hast uti gaffeln fällde, med staget
firande ner den, och rodde så in uti hamnen med åror,
kastade ankarstenarna ut och skeppet förtöjde,
stego så själva på stranden i land vid det skvalpande havet.
Nu hekatomben de skeppade ut åt den höge Apollo,
och ifrån skeppet Chryseis gick ner efter färden på havet.
440 Henne till altaret ledde då fram den förslagne Ulysses,
gav henne älskade fadern i hand och talte till honom:

»Chryses, jag skickades hit av männernas drott Agamemnon
för att din dotter dig giva igen och för danaerhären
offra åt Foibos en festhekatomb för att härskaren blidka,
som på argivernas folk sänt jämmeralstrande plågor.«

Sade och gav henne fadern i hand, och med glädje han mottog
älskade dottern, och strax med den heliga festhekatomben
ställde de alla sig upp i en krets kring det präktiga altar,

tvådde sig händerna se'n och med offerkornet dem fyllde.
450 Högt bland de offrande Chryses då bad med lyftade armar:
»Hör mig, du mäktige gud, som med silverbågen beskärmar
heliga Killa och Chrysa, din stad, och på Tenedos härskar!
Såsom du hörde min bön tillförne en gång, då jag bad dig,
och tog min ära i skydd och achaierna tuktade gruvligt,
hör min bön även nu och fullborda mig denna min önskan:
sluta och vänd från danaerna av deras nesliga ofärd!«
Bedjande talte han så och blev hörd av Foibos Apollo.
Men när de bedit sin bön och offerkornet de påstrött,
böjde på djuren de halsen tillbaks och dem stucko och flådde,
460 skuro så låren ifrån och dem övertäckte med fettet,
läggande dubbelt lag och med råa skivor däröver.
Gubben dem brände på glöd, och glimmande vin han däröver
göt, och med femuddsgafflar i hand honom hjälpte de unga.
Men när de låren förbränt och av innanmätet de njutit,
skuro de allt det andra isär och det stucko på spetten,
stekte det omsorgsfullt och drogo det åter av spetten.
Och när omsider de slutat sitt stök och maten var färdig,
åto de, njutande alla med fröjd av det rikliga målet;
men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka,
470 bålarna fylldes till brädden med vin av de tjänande svenner,
bägarna skänkte de i och buro omkring dem till alla.
Dagen igenom därefter med sång de försonade guden,
härlig steg hymnens klang från achaiernas lockiga söner,
prisande Hjälparen god, och han lyssnade till dem med glädje.
Äntligt när solen gick ner och aftonskymningen inbröt,
lade sig folket till ro invid aktertågen till skeppet.
Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos,
stucko de åter till sjöss mot achaiernas rymliga läger,
medan en gynnande vind fjärrskjutande guden dem sände.
480 Masten de reste då upp och hissade skinande seglet,
vinden i seglet for smattrande in, och böljan kring stäven

svallande hävdes och brusade starkt för det gående skeppet,
och i en ilande fart uppå böljorna lopp det sin bana.
Men när de fram hade länt till achaiernas rymliga läger,
drogo de beckade skeppet i land på stranden av havet,
högt upp på sanden, och stöttade väl det inunder med bjälkar;
själva därefter de skingrade sig bland tälten och skeppen.
Men vid de toftade skeppen han satt i sin häftiga vrede,
Peleus' gudomlige son, snabbfotade hjälten Achilles.
490 Varken han vandrade mer till det mannafrejdade tinget,
eller i striden han gick, utan endast förtärde sitt hjärta,
sittande hemma, men längtande jämt efter drabbning och härskri.
Men när omsider rann upp den tolfte av dagarna sedan,
vandrade hem till Olympen igen de evärdlige gudar
alla ihop, och i spetsen gick Zeus. Och Thetis ej glömde
löftet, hon givit sin son, utan bittida redan hon uppdök
utur det böljande hav och till himlen gick upp och Olympen.
Där vittskådaren Zeus hon träffade sittande ensam
uppå den översta topp bland Olympos' hundrade åsar
500 och framför honom föll ner och famnade om med den vänstra
armen hans knän och tog med den högra inunder hans haka
och till Kroniden, den mäktige Zeus, bönfallande talte:
»Zeus Allfader, om nånsin med ord eller gärning jag gagnat
dig i de eviges krets, så bevilja den bönen jag beder.
Skaffa mig hämnd åt min son! Han den kortaste levnad av alla
fått utav ödet, och nu härskarornas drott Agamemnon
kränkt honom illa och rövat åt sig hans föräring med våldsmakt.
Men honom upphöj du, rådvise olympiske konung;
skänk nu så länge åt troerna kraft, tills achaierna åter
510 ära min älskade son och föröka för honom hans heder.«
Sade. Men icke ett ord skysamlaren Zeus henne svarte,
utan han länge där tigande satt. Men Thetis med famnen
hängde alltjämt om hans knän och började tala ånyo:

»Svara och lova mig alldeles visst och giv tecken till bifall
eller säg nej – du har ingen att sky –, att jag tydligt må veta,
att ibland gudarne alla är jag så föraktad som ingen.«
Svarade så skysamlaren Zeus under djupaste missmod:
»Fasligt i sanning det här, att du tvingar mig nu till att osams
bliva med Hera, som reta mig lär med försmädliga stickord.
520 Hon mig ju redan förut bland odödlige gudarne pikar
ständigt och jämt med sitt tal, att jag troerna hjälper i striden.
Nu är det bäst, att du vandrar din väg, så att icke dig Hera
märker, och jag skall nog sköta det här och det bringa till ände.
Vänta, jag bifallstecken vill ge, så att icke du tvivlar.
Detta min största bekräftelse är till odödlige gudar;
intet mitt löftesord vet av återtagning och svikning,
intet blir ouppfyllt, som med huvudets böjning jag stadfäst.«
Sade Kronion, och nu svartbrynade pannan han böjde,
och det ambrosiska hår kring den högstes odödliga huvud
530 svallade böljande fram; då darrade hela Olympen.
Sålunda lade de råd och nu skildes igen, och gudinnan
sprang uti havets djup från Olympos strålande tinnar,
men till sin boning gick Zeus, och gudarne fadren till mötes
stodo då samtliga upp från sin plats, och det vågade ingen
sittande bli, när han kom, utan alla då trädde till mötes.
Neder han satte sig där på sin tron, och strax vid hans åsyn
röjde för Hera sig klart, att den silverfotade Thetis
hade med honom lagt råd, den åldriges dotter i havet.
Genast till Kronosättlingen Zeus hon sig vände med stickord:
540 »Vem har nu åter av gudar lagt råd med dig ärkeförslagne?
Alltid du finner ditt nöje uti att skild från din maka
syssla med hemliga råd och beslut, och åt mig har du aldrig
gittat att vänligen säga ett ord om de planer, du uppgör.«
Henne svarade då både gudars och människors fader:
»Hera, hys aldrig det hopp, att du alla de tankar, jag välver,
skulle få veta! De gå dig för högt, fast du är ju min maka.

Dock, vad som skäligen höra du bör, om detta skall ingen
vinna mer tidigt besked ibland gudar och dödliga mänskor;
men vad jag borta från gudarnes krets vill begrunda i stillhet –
550 ja, låt du vara nu blott att om allting fråga och forska!«
Honom svarade då stoltblickande, vördiga Hera:
»Faslige Kronosson, vad var det för ord, som du sade?
Aldrig min vana det var att dig spörja och fråga det minsta,
utan för mig får du tänka i fred på vadhelst du behagar.
Nu är jag bara så rädd, att den silverfotade Thetis
månde dig övertalt, den åldriges dotter i havet;
ty redan bittida satt hon hos dig och höll famnen om knäna.
Henne du lovat högtidligen visst, att du skulle Achilles
hedra och låta en mängd av achaierna stupa vid skeppen.«
560 Svarade då skysamlaren Zeus och sade till henne:
»Ja, du har jämt dina aningar, du, och jag aldrig dig undgår.
Men du skall ingenting vinna ändå, utan endast förhatlig
bliva mitt hjärta, och detta för dig skall bli ännu långt värre.
Är det nu så, som du sagt, så har detta väl så mig behagat.
Därför sitt tyst, vill jag råda dig till, och förglöm ej min
maning!
Eljest är fara därför, att ej alla olympiska gudar
värja utav från dig mina oemotståndliga händer.«
Sagt, men av fruktan då skalv stoltblickande, vördiga Hera;
tigande sedan hon satt och betvingade stormen i hjärtat.
570 Harmsna nu voro i salen hos Zeus de olympiske gudar.
Tog då till orda bland dem den konstberömde Hefaistos,
viljande trösta sin älskade mor, vitarmade Hera:
»Detta är ändå för galet minsann och omöjligt att lida,
att nu för dödliga människors skull I två skolen tvista
och bland gudarne väcka upp larm, och vår präktiga måltid
mister ju allt sitt behag, då gemenheten börjar att råda.
Nu vill jag mana min moder, som själv är så mäkta förståndig,
att hon ger efter för Zeus, min älskade fader, ty annars

vredgas min fader igen och fördärvar hela vårt gille.
580 Ty om det faller Olympiern in, som har blixten att slunga,
störtar han oss ifrån tronerna ner; han är starkare mycket.
Därför, o moder, med blidkande ord må till honom du tala,
då skall Olympiern strax mot oss alla bli huld och bevågen.«
Så han sade och reste sig fort och åt älskade modern
räckte sin dubbelpokal och talade till henne åter:
»Tålamod, älskade moder! Håll ut, fast du är så bedrövad,
att mina ögon ej måtte få se, att min älskade moder
tuktas med slag! Ej kunde jag då, om ock aldrig så harmsen,
hjälpa dig alls, ty förskräckligt det är att Olympiern möta.
590 Ja, ty han redan en gång, då jag sökte försvara dig ivrigt,
grep mig i foten och slungade ner ifrån gudarnes tröskel.
Dagen igenom jag flög, och äntligt, när solen sig sänkte,
föll uppå Lemnos jag ner, och av liv fanns ej mycket uti mig,
men efter fallet jag vårdades strax av de Sintiske männer.«
Så han talte. Då log den liljearmade Hera
och tog pokalen leende mot av den älskade sonen.
Denne i ordning åt höger nu gick och åt gudarne alla
skänkte den ljuvliga nektarn uti och den öste av bålen,
medan ett outsläckeligt skratt bland de salige gudar
600 klang, när de sågo kring salen Hefaistos pustande linka.
Sålunda dagen igenom de nu, tills solen gick neder,
åto, och ingenting saknades där i den rikliga måltid,
icke det skönaste spel uppå lyran, som slogs av Apollo,
heller ej växelsång av musernas tjusande röster.
Dock när solens lysande bloss omsider sig sänkte,
längtade alla till ro och begåvo sig hem för att sova,
där åt envar hans boning var byggd av den halte Hefaistos,
smidesmästaren stark med sitt konstförståndiga snille.
Gick då olympiske ljungaren Zeus till sin bädd som de andra,
610 däri han vilade jämt, när av ljuvliga sömnen han omslöts;
där han sig lade till ro, och hos Zeus guldtronande Hera.

ANDRA SÅNGEN

Agamemnons dröm. Skeppskatalogen

Lågo nu alla i sömn, både himmelske gudar och kämpar,
natten igenom, blott Zeus fick ej smaka den ljuvliga sömnen,
utan i sinnet han grubblade på, hur han skulle Achilles
hedra och låta en mängd av achaierna stupa vid skeppen.
Äntligen syntes då detta beslut honom vara det bästa,
svikliga drömmen att sända åstad till Atrid Agamemnon.
Och med bevingade ord han till drömmen sig vände och talte:
»Skynda dig, svikliga dröm, till de snabba achajiska skeppen,
sväva i tältet där in till Atreus' son Agamemnon,
10 giv honom noga om allting besked, som jag nu dig befaller.
Bjud honom skynda sig strax att de lockiga män av Achaia
väpna till striden, ty nu är den stund han tör lyckas att taga
troernas präktiga stad, ty Olympens odödlige gudar
äro ej söndrade mer, ty dem allesammans till bifall
Hera med böner bevekt, och för troerna stundar det ofärd.«
Så han sade, och drömmen flög hän att befallningen lyda;
ilande lände han fram till achaiernas präktiga flotta,
ställde till Atreus' son Agamemnon sin kosa och honom
sovande fann i sitt tält, försänkt i ambrosiska sömnen.
20 Stilla vid huvudgärden han stod, och han liknade Nestor,
Neleussonen, som mest av de gamle var kär för Atriden;
liknande honom, nu talade så den gudomlige drömmen:
»Sover du, Atreus' son, hästtyglande krigarens telning?
Natten igenom att sova ej hövs en befallande konung,
vilken skall både sig vårda om folk och så mycket bestyra.
Nu skall du höra på mig; du må veta, att Zeus har mig skickat,
vilken, så fjärran han är, dig av hjärtat beskyddar och ömkar.
Skynda dig, bjuder han nu, att de lockiga män av Achaia

väpna till striden, ty nu är den stund du tör lyckas att taga
30 troernas präktiga stad, ty Olympens odödlige gudar
äro ej söndrade mer, ty dem allesammans till bifall
Hera med böner bevekt, och för troerna stundar det ofärd,
sänd ifrån Zeus. Lägg på hjärtat mitt ord och se till, att ej glömska
måtte betaga din själ, när den ljuvliga sömnen dig släpper!«
Så han sade och svävade bort och lämnade drotten
välvande tankarna alla på slikt, som ju ej skulle hända;
ty han sig menade strax skola Priamosstaden den dagen
taga, den dåren, som anade ej, vad Zeus hade planlagt,
han som ju skulle ännu åt danaiske kämpar och troer
40 vedermödor beskära och kval i förfärliga strider.
Vaknad ur sömnen, han tyckte sig än i sitt öra förnimma
gudomsrösten och satte sig upp och drog på sig sin livrock,
mjuk och vacker och ny, och kastade manteln omkring sig
och under glänsande fötterna band sina sköna sandaler;
därpå sitt silvernaglade svärd över skuldran han hängde,
fattade spiran, av fäderna ärvd och evärdlig; med denna
gick ibland skeppen han ner till de kopparklädda achaier.
Redan gudomliga Eos gick upp på den höga Olympen,
bådande dagen för Zeus och de andra odödlige gudar.
50 Nu härolderna bjöd han att strax med sin ljudliga stämma
sammanropa till tings de lockiga män av Achaia.
Höjde då dessa sitt rop, och folket sig samlade hastigt.
Först han till rådslag kallade hop de behjärtade äldste
nere vid Nestors skepp, den från Pylos stammande drottens;
dessa han kallade hop och sin klyftiga plan dem förtäljde:
»Hören mig, vänner! Från gudarne sänd, till mig under sömnen
kom i ambrosiska natten en dröm, som konungslige Nestor
liknade snarast till anletsdrag och till skapnad och storlek.
Stilla vid huvudgärden han stod, och han talade till mig:

60 ›Sover du, Atreus' son, hästtyglande krigarens telning?
Natten igenom att sova ej hövs en befallande konung,
vilken skall både sig vårda om folk och så mycket bestyra.
Nu skall du höra på mig; du må veta, att Zeus har mig skickat,
vilken, så fjärran han är, dig av hjärtat beskyddar och ömkar.
Skynda dig, bjuder han nu, att de lockiga män av Achaia
väpna till striden, ty nu är den stund du tör lyckas att taga
troernas präktiga stad, ty Olympens odödlige gudar
äro ej söndrade mer, ty dem allesammans till bifall
Hera med böner bevekt, och för troerna stundar det ofärd,
70 sänd ifrån Zeus. Lägg på hjärtat mitt ord!‹ Så talade drömmen;
därmed han svävade bort, och den ljuvliga sömnen mig släppte.
Låtom oss genast se till att achaierna bringa i vapen!
Själv gör jag början, som rimligt det är, och skall stämningen pröva
med ett förslag, att vi fly härifrån med de toftade skeppen.
Då må den ene och andra av er dem förmana och hejda.«

Så han sade och satte sig ner, men bland drottarne uppstod
Nestor, som konung och härskare var i det sandiga Pylos;
denne besinningsfull tog till orda ibland dem och talte:

»Hören, I vänner, ett ord, I argivernas furstar och rådsmän!
80 Hade en annan den drömmen förtalt av achaiernas söner,
kunde vi tala om svek och dess mera oss hålla tillbaka;
nu har han tett sig för den, som bland alla achaier är ypperst.
Låtom oss genast se till att achaierna bringa i vapen!«

Sade och därmed i spetsen gick ut som den främste ur rådet;
spirobärande drottarne strax sig reste och följde
folkens herde då åt, och krigarne strömmade samman.
Såsom när myllrande svärmar av bin ur en håla i klippan
gjuta sig ut som en ström, medan nya det kommer beständigt,
och uti klungor de ställa sin flykt till de vårliga blomstren,
90 tills att de snart överallt kringsvärma i väldiga hopar:
sålunda drogo achaiernas män ifrån skeppen och tälten

skara på skara åstad till den djupt inbuktade stranden,
skyndande alla till tings, och från Zeus budbärande ryktet
fladdrade kring och dem manade på, och de samlades alla.
Mängden i böljor gick som ett hav, och inunder dem jorden
suckade, medan de satte sig ner, och förfärligt var larmet.
Härolder nio med rop dem förmanade till att då en gång
höra med skrikandet upp och på frejdade drottarne lyssna.
Folket blev bänkat med nöd, och i raderna blevo de äntligt
100 bragta till tystnad, och upp vitthärskande drott Agamemnon
stod med sin konungastav, som Hefaistos förfärdigat konstrikt.
Denna Hefaistos förärat åt Zeus, de odödliges konung;
Zeus den åt Argusförgöraren gav, budbärande guden;
mäktige Hermes den gav åt hästbetvingaren Pelops;
Pelops åter den gav åt krigarehövdingen Atreus;
Atreus den döende gav åt den boskapsrike Thyestes,
och Agamemnon den slutligen fick av Thyestes att bära
såsom befallande drott över Argos och öarna många.
Stödd uppå denna han stod och så till argiverna talte:
110 »Vänner, danaiske män, krigsgudens behjärtade svenner!
Kronossonen, den mäktige Zeus, har förblindelse gruvlig
sänt mig, den grymme, som lovade dock, att jag skulle förvisso
vända som segrare hem ifrån Ilions grusade murar.
Dock han ju stämplade endast på svek och mig bjuder till Argos
vända föraktad nu hem, då så många jag mistat av hären.
Så det behagar väl Zeus, den övermäktige guden,
vilken har tinnarna redan förstört på otaliga städer
och skall förstöra ännu, ty den evige härskar med allmakt.
Detta, det bliver en skam, som skall spörjas till senaste tider,
120 att ett så stort och så dugande folk, som achaierna äro,
krigar ett fåfängt krig under oupphörliga strider
mot ett långt ringare folk, och ej ännu en ände kan skönjas.
Ty om det fölle oss in, att vi skulle, achaier och troer,
hålla förlikningsfest och de stridande härarna räkna,

och sig då troernas män, så många som bo uti staden,
samlade och vi achaier för oss uti grupper på tio,
och om en troer då togs till var grupp för att vinet kredensa,
skulle i månget lag vi bli tvungna att sakna en munskänk.
Så mångtaliga skulle jag tro att achaiernas söner
äro mot dem, som i Ilion bo; men det finnes därinne
hjälpare, komna från städerna runt, spjutsvingande kämpar,
vilka i vägen mig stå och låta mig ej, som jag ville,
Ilion lägga i grus med dess byggnader stora och sköna.
Nio år har ju styraren Zeus låtit redan förrinna,
bjälkarna ruttnat i fartygen upp och tågen förmultnat,
medan därhemma väl nu våra hustrur och jollrande barnen
sitta och vänta oss dag efter dag; men för oss har ej verket
skridit det minsta framåt, för vars skull vi till Ilion kommo.
Därför så hören av mig nu ett råd, och må alla det lyda.
Låt oss på skeppen fly hem till den älskade fädernejorden!
Ingen förhoppning det finns, att vi taga det ståtliga Troja.«

Sådant var konungens tal, och hos kämparne alla i mängden
skakade hjärtat han upp, ty de rådsbeslutet ej åhört.
Folket i rörelse kom, som när böljorna långa sig häva
på det Ikariska hav, upprörda av Östan och Sunnan,
vilka ur skyarna störta sig ner från Zeus, deras fader.
Och som när västanstorm i sin vinande fart över fälten
sätter i gungning den frodiga säd och den vajar med axen,
så kom i människomassan det liv, och till skeppen de alla
rusade skriande ner, och inunder de trampande fötter
reste sig skyar av damm, och de manade ivrigt varandra
till att i skeppen ta fatt och dem hala i heliga havet;
rännorna rensades upp, skeppsstöttorna kastades undan,
längtansropet mot himmelen steg, då de ville nu hemåt.

Där skulle säkert mot ödets beslut nu argiverna hemrest,
hade ej Hera sig vänt till Athene med manande orden:

»Obetvingliga, ack, du dotter av Zeus med egiden!

Alltså till hemmet igen och den älskade fädernejorden
skola argiverna fly över havets väldiga ryggar?
160 Skall då som segertrofé den argiviska Helena lämnas
kvar i trojanernas våld, fast för henne så många achaier
mistat i Troja sitt liv långt borta från fädernejorden?
Nej, utan skynda dig in bland de kopparklädde achaier,
tala med dina bevekande ord och var krigare hejda,
låt dem ej hala i sjön sina dubbelstävade fartyg.«
Sade. Då lydde på stund strålögda gudinnan Athene,
och i en stormande fart från Olympens toppar hon nedsteg,
och innan kort var hon länd till de snabba achajiska skeppen.
Där hon Ulysses fann, i vishet vid Zeus att förlikna,
170 stående stilla och ej vid sitt skepp, det toftade, svarta,
läggande handen, ty vrede hans själ och hans sinne betagit.
Trädde till honom då fram strålögda Athene och talte:
»Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses!
Alltså till hemmet igen och den älskade fädernejorden
viljen I fly och er störta ombord på de toftade skeppen?
Skall då som segertrofé den argiviska Helena lämnas
kvar i trojanernas våld, fast för henne så många achaier
mistat i Troja sitt liv långt borta från fädernejorden?
Nej, utan skynda dig in bland de kopparklädde achaier,
180 tala med dina bevekande ord och var krigare hejda,
låt dem ej hala i sjön sina dubbelstävade fartyg.«
Sagt. Och han rösten då kände igen av gudinnan, som talte,
och gav sig springande av och kastade manteln, och denna
tog Ithakensern Eurybates upp, hans ledsagande härold.
Själv, då han mötte nu snart Agamemnon, tog han av honom
konungaspiran, av fäderna ärvd och evärdlig; med denna
gick ibland skeppen han ner till de kopparklädde achaier.
Var han då träffade på någon drott eller eljest en ädling,
trädde han fram med bevekande ord och försökte dem hejda:
190 »Bäste, det höves ej dig att betagas av skräck som de ringe,

utan sitt ned och var lugn och bjud även de övriga sitta!
Alldeles icke du vet, vad Atriden tör välva i sinnet;
nu han oss prövar, men snart skall han näpsa achaiernas söner.
Ej ha vi alla ju hört, vad han talade nyss uti rådet.
Måtte han blott i sin harm ej fördärva achaiernas söner!
Härskaresinne det bor i den gudastammande drotten,
Zeus honom spiran gav, han är älskad av höge Kronion.«
Men när han någon där fann av de menige väsnas och skrika,
lade med spiran han till och bestraffande talte och sade:
200 »Stolle, vad skriker du för? Sitt stilla och lyssna till andra,
tapprare männer än du, ty du själv är en mes och en ynkrygg,
varken att räkna för något i strid och ej heller i rådslag.
Ej skola nu vi achaier ändå vara konungar alla.
Mångherravälde ej duger, en enda skall härskare vara,
konung en enda, som fått av sonen till listige Kronos
spiran och lagen i hand för att alla de övriga styra.«
Så genom lägret han myndig gick fram, och till tinget ånyo
strömmade krigarne hastigt ihop ifrån skeppen och tälten
under ett larm som av brusande hav, när de väldiga vågor
210 ryta mot stupande strand och det dånar vitt över djupet.
Alla nu satte sig ner och på bänkarna bragtes till tystnad;
endast Thersites där gormade än med oändeligt ordsvall.
Outtömlig han var på de oförskämdaste uttryck,
och han med drottarne tvistade jämt och ej alls, som det hövdes,
föll honom något blott in, som achaiernas folk kunde le åt.
Han var den fulaste mannen av dem, som till Ilion lände;
skevbent var han och haltande gick, och hans puckliga skuldror
stodo mot bröstet böjda ihop, och överst på karlen
huvudet gick i en spets och var skuggat av glesaste ullfjun.
220 Mest för Achilles förhatlig han var och för konung Ulysses,
vilka han smädade jämt, men nu emot drott Agamemnon
skrek han förklenande ting, ty mot denne achaierna redan

voro förbittrade djupt och gingo med groll i sitt hjärta.
Skrikande överljutt, han begabbade nu Agamemnon:
»Vad är nu åter din önskan, Atrid, och vad klagar du över?
Fulla av koppar du tälten ju har, och de skönaste kvinnor
har du i tälten ju också i mängd, dem vi andra achaier
alltid ge främst åt dig, så ofta vi taga ett fäste.
Säkert vill också du hava nu guld, som förstås någon troer
230 skall ifrån Ilion bringa dig hit till en lösen för sonen,
vilken har bunden förts hit av mig själv eller ock av en annan.
Eller kanhända en blomstrande mö vill du hava i famnen
att henne äga allena för dig? Men det skickar sig icke,
att den, som hövdingen är, skall achaierna störta i ofärd.
Ack, I kujoner, I mesar, achaiskor och icke achaier!
Låtom oss bara nu segla vår väg för att låta den kaxen
ligga och ruva sin skatt här i Troja, så kanske han märker,
om vi betyda en smula, vi med, för hans väl eller icke,
han, som Achilles nu ock, den vida berömdare hjälten,
240 vågat att kränka och röva åt sig hans föräring med våldsmakt.
Ack, men Achilles han är ju så spak och ej mäktig av vrede;
eljest, Atrid, skulle denna din skymf hava blivit den sista.«
Slika förnärmande ord emot skarornas drott Agamemnon
talte Thersites; då trädde med ens till hans sida Ulysses,
såg honom bistert an och med gruvliga hotelser näpste:
»Galne Thersites! Du pratar befängt, fast du ljudligen skriker.
Djärvs du att vara den ende, som här vill med drottarne tvista?
Då skall jag säga dig, jag, att en uslare karl tror jag ingen
vara än du ibland dem, som till Troja Atriderna följde.
250 Alltså fördrista dig ej till att drottarne föra på tungan
eller dem smäda och vilja stå vakt om vår blivande hemfärd!
Ännu vi veta ju icke bestämt, hur detta skall sluta,
antingen god eller ond månde bliva achaiernas hemfärd.
Men att du skymfar nu skarornas drott, Agamemnon Atriden,
därtill är annat ej skäl, än att honom danaernas hjältar

rika föräringar gett, och du smädar allenast av avund.
Men jag vill säga en ting, och det ordet skall bliva besannat:
därest jag träffar dig ännu en gång såsom nu i ditt vanvett,
måtte Ulysses då vidare ej få behålla sitt huvud,
260 måtte jag vidare ej få Telemachos' fader då heta,
om jag ej griper dig strax och dig kläderna rycker av kroppen,
livrock, mantel och allt, som din skamliga nakenhet skyler,
och med försmädliga gisselslag därefter från tinget
driver dig gråtande bort till de snabba achajiska skeppen.«
Sade och slog honom se'n över rygg och skuldror med spiran.
Mannen då krympte ihop, och en tår smög fram ur hans öga,
medan en blodsprängd bula sig hov efter gyllene spiran
upp på hans rygg, och han satte sig ner och var gripen av skrämsel,
såg sig förvirrad omkring i sin vånda och torkade tåren.
270 Hjärtligen måste de le, så förtretade också de voro;
mången ibland dem då talade så med en blick på sin granne:
»Gudar, hur många berömliga dåd har Ulysses ej utfört,
alltid den främste att hitta på råd och en hövding i striden!
Men vad han nyss bland argiverna gjort, är det allra förnämsta,
då han nu tystade tvärt den där giftiga klaffaretungan.
Ej lär Thersites så hastigt igen av sitt dristiga sinne
drivas att träda mot drottarne upp med försmädliga skymford.«
Sådant var mängdens tal, men stadsförhärjarn Ulysses
stod med sin spira nu upp, och bredvid strålögda Athene
280 stod i en härolds gestalt och förmanade folket till tystnad,
så att de bortersta män av achaierna liksom de främste
måtte förnimma hans ord för att överväga hans mening.
Därpå besinningsfull han talade bland dem och sade:
»Atreus' son, förvisso det nu är achaiernas avsikt,
att du till smälek skall bli såsom ingen bland dödliga mänskor,
och de ej hålla sitt ord, fast de ändå dig lovade heligt,
medan vi seglade hit från det hästuppammande Argos,
att få som segrare vända igen, sedan Troja du grusat.

Ty liksom småttingar just och förtvivlade änkor de kvida
290 nu med varandra i kapp och ropa allenast på hemfärd.
Också är mödan ju slik, att man ville av leda väl resa.
Mången, som endast en månad är skild från sin älskade maka,
tryckes av missmod ner; där han bliver med präktiga skeppet
hållen av vinterstormarna kvar och av vräkande havet;
medan för oss nu det nionde år kringvälvande skrider
och vi få ligga här än. Jag kan icke achaierna klandra,
om de vid skeppen förtäras av harm. Men i alla fall skamligt
är, då så länge vi dröjt, att nu fara med händerna tomma.
Vänner, så härden då ut och stannen här ännu så länge,
300 så att vi måtte få se, om Kalchas spår sant eller icke.
Gott vi ju minnas, som hade det skett i går eller förrgår,
och det kan vittna envar, som ej dödsgudinnorna bortryckt,
huru det hände en dag, när i Aulis achaiernas härskepp
samlats att bringa fördärv över Priamos själv och hans troer.
Runtom en källa vi stodo i ring och på heliga altar
bragte åt gudarne fromt otadliga festhekatomber
under en härlig platan, från vars fot rann skimrande vattnet.
Då var ett tecken att skåda: en orm, som på ryggen var blodröd,
hisklig att se, den Olympiern själv framskickat i ljuset,
310 rann från ett altare fram och sig ringlade upp i platanen.
Men sina ungar där hade en sparv, nykläckta och späda,
krupna ihop på dess översta gren under skyddande löven,
åtta, men modern den nionde var, hon som ungarna födde.
Ormen då slukade ungarna strax, och de ynkligen pepo;
modern förtvivlad där flaxade runt kring de älskade barnen,
men i sin klagan vid vingen hon greps av den buktande ormen.
Dock, när han ätit dem upp, sparvungarna späda och modern,
gjorde ett märkeligt under den gud, som skickade honom,
ty han förbyttes till sten av sonen till listige Kronos.
320 Alla vi stodo i häpnande skräck över detta, som skedde,
då så förfärliga ting sig mängde i gudarnes offer.

Kalchas då siande höjde sin röst och oss tolkade varslet:
›Varför så tysta med ens, I achaiernas lockiga söner?
Detta ett lyckosamt tecken oss var från den vise Kronion;
sent i fullbordan det går, men dess rykte skall aldrig förklinga.
Likasom ormen åt upp sparvungarna späda och modern,
åtta, men modern den nionde var, hon som ungarna födde,
lika så många bli åren för oss till att ligga i härnad,
men på det tionde år skola ståtliga staden vi taga.‹
330 Sådant var siarens ord; nu går detta ju allt i fullbordan.
Dröjen då alla här än, I benskenklädde achaier,
tills vi få taga till slut den väldiga Priamosstaden.«
Sagt, och argiverna skriade högt, och runtom från skeppen
skallade sorlet tillbaks, då achaierna ropade bifall
alla till det, som han sagt, den gudalike Ulysses.
Tog då till orda jämväl vagnskämpen Gereniske Nestor:
»Ack, det är visst och sant, att I snacken på tinget som piltar,
småttingar just, som fråga ej alls efter krigiska bragder.
Vart tar det vägen för oss med fördrag och de dyraste eder?
340 Fort då på elden med djärva beslut och manhaftiga rådslag,
offer av omängt vin och de löften, på vilka vi litat,
efter här tvistas förgäves med ord och vi icke en utväg
mäktat att finna ännu, fastän tinget har varat så länge.
Upp, Atrid, det är du, som skall än utan vacklan och tvekan
föra som hittills argiverna fram uti blodiga strider!
Låt du förgörelsen drabba de två eller tre, som förmätet
söndra från alla achaier sitt råd – som skall aldrig dem lyckas –,
viljande vända till Argos igen, innan än vi fått veta,
antingen falskt eller ej är ett löfte av Zeus med egiden.
350 Ty jag vill mena, att lyckosam vink allsvåldig Kronion
gav oss den dagen vi drogo åstad på de ilande skeppen,
alla argiver, att troerna död och förgörelse bringa:
blixten till höger han slungade ner, det var tecken tillfyllest.
Därför må ingen nu känna begär till att vända till hemmet,

innan han sovit förut hos någon av troernas hustrur,
tagande sålunda hämnd för Helenas ångest och suckar.
Är han dock illa bekajad av lust att begiva sig hemåt,
gott, må han gripa då fatt i det svarta och toftade skeppet
blott för att vålla sig död och fördärv långt före de andra.
360 Råd nu, o drott, till det bästa dig själv och låt också dig råda;
tro mig, det rådet förkastligt ej är, som jag ämnar dig giva.
Dela nu manskapet upp, Agamemnon, i stammar och släkter;
ätt invid ätt och stam invid stam må varann de försvara.
Om du beställer det så och achaiernas söner dig lyda,
skall du bland hövdingar snart och bland krigare varsna de fege
och på de tappre få syn, då var skara för sig går i striden.
Då får du se, om det gudarne är, som dig stänga från staden,
eller om kämparnes feghet det är, som ej veta att fäkta.«

Honom svarade då vitthärskande drott Agamemnon:
370 »Åter du segrar i råd bland achaiernas söner, o gamle.
Hade jag – evige Zeus och Athene och Foibos Apollo! –
bland argiverna tio, som så kunde råda mig visligt,
då skulle snart kung Priamos' stad vara sjunken i stoftet
under vår segrande arm, som den toge och störtade neder.
Men mig förvållades kval av den mäktige Zeus med egiden,
vilken mig kastade in i oändliga tvister och strider.
Ty för en flickas skull vi förivrades, jag och Achilles,
under fientliga ord, och jag själv var den förste att vredgas.
Men om vi eniga bliva en gång, skall förgörelsens timma
380 icke förhalas för troerna mer, nej icke det minsta.
Gången nu hädan och äten ert mål, att vi sedan må strida.
Vässe envar sin lans med besked och besiktige skölden,
glömme de hurtiga hästarna ej, utan fodre dem grundligt,
syne sin vagn överallt under tanke på stundande striden,
för att vi dagen till slut må oss mäta i rysliga kampen.
Ej skall förunnas oss där den ringaste rast eller vila,
ända tills natten går in och gör slut på de kämpandes iver.

Då skall mångens gehäng, som bär uppe den skyddande skölden,
dävna på bröstet av svett och hans händer domna kring lansen,
390 då skall för mången bli löddrig hans häst framför glänsande vagnen.
Men om jag någon förmärker ha lust till att fjärran från striden
sitta vid skeppen kvar, den mannen kan vara förvissad,
att han ej slipper att bliva ett rov för hundar och fåglar.«
Sagt, och ett brusande larm från argiverna steg som av vågen,
vilken för sunnan går fram och sig bryter mot stupande berget,
där det går längst ut i sjön, och där vågorna aldrig det lämna,
hurudan vinden än är, från vad håll som helst den må blåsa.
Alla sig reste nu bråtT och skingrades hastigt bland skeppen;
snart ifrån samtliga tälten det rök, då de lagade middag;
400 därvid envar till en viss bland de alltid varande gudar
offrande bad att för döden gå fri i den mördande striden.
Men av Atriden själv, härskarornas drott Agamemnon,
bragtes en glänsande femårstjur åt den starke Kronion,
och han till offret bjöd in av achaiernas drottar de främste,
Nestor isynnerhet först och Idomeneus, Kreternas konung,
även Ajanterna två och Tydeus' son Diomedes
och som den sjätte Ulysses, vid Zeus att förlikna i klokhet.
Lände ock dit av sig själv Menelaos, väldig i härskri,
ty han i sinnet förstod, vad som förehades hos brodern.
410 Tagande offerkorn i sin hand, de kring tjuren sig ställde,
och uti kretsen då bad den mäktige drott Agamemnon:
»Store och prisade Zeus, som bland skyarna tronar i etern!
Måtte ej solen gå ner och mörkret sig breda på jorden,
innan i Priamos' sal jag den sotiga åsen har rivit,
innan dess flygeldörrar jag tänt med den sprakande elden,
innan på Hektors bröst min glaven har brynja och livrock
sönderflängt och omkring honom själv hans kämpar i stoftet
stupade ligga i mängd och med tänderna bita i marken!«
Bedjande talte han så, men Kronion ej lyddes till bönen,

420 utan tog offret emot, men förökade endast hans trångmål.
Men när de bedit sin bön och offerkornet de påstrött,
böjde på tjuren de halsen tillbaks och den stucko och flådde,
skuro så låren ifrån och dem övertäckte med fettet,
läggande dubbelt lag, och med råa skivor däröver.
Dessa nu brändes på torraste ved, och de stucko därefter
innanmätet på spett och höllo det fram över elden.
Men när de låren förbränt och av innanmätet de njutit,
skuro de allt det andra isär och det stucko på spetten,
stekte det omsorgsfullt och drogo det åter av spetten.
430 Och när omsider de slutat sitt stök och maten var färdig,
åto de, njutande alla med fröjd av det rikliga målet;
men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka,
då tog till orda bland dem vagnskämpen Gereniske Nestor:
»Ärorike Atrid, du männernas drott Agamemnon!
Låt oss ej vidare språka nu här eller länge förhala,
innan vi börja det verk, som en gud oss givit i händer.
Därför, välan, må nu strax häroldernas ljudliga stämma
kalla vid skeppen ihop de bepansrade män av Achaia,
och må vi själva gå samlade fram genom hela vårt läger
440 för att dess fortare egga dem upp till ett brinnande stridsmod.«
Sagt, och hans maning blev lydd av männernas drott Agamemnon,
och härolderna bjöd han att strax med sin ljudliga stämma
sammanropa till strids de lockiga män av Achaia.
Höjde då dessa sitt rop, och folket sig samlade hastigt.
Fort gick Atriden nu fram med de gudastammande drottar,
ordnande folket till strid; i hans följe var också Athene
med sin berömda egid, som förgängelsen trotsar och tiden;
hundrade tofsar av renaste guld nedhänga från skölden,
flätade skönt, med ett värde envar av hundrade oxar.
450 Svängande denna sin blixtrande sköld, flög hon fram genom leden,

sättande marschen i gång och besjälande alla i hjärtat
med det föraktande mod, som ej rygga förstår eller vila.
Genast då syntes dem ljuvare långt att tåga i striden
än att få segla tillbaks till den älskade fädernejorden.
Som av förhärjande eld står i låga oändliga skogen
uppe på bergets ås och i fjärran det lyser av branden,
så, när de tågade fram, de otaliga vapnen av koppar
spridde en lysande glans genom etern ända till himlen.
Och deras mängd var att se som de tusende skaror av fåglar,
460 flyttande tranor och gäss eller ock långhalsade svanor,
vilka på Asiens ängd kring Kaystrios' rinnande flöde
flyga omkring under idelig lek och av vingarna yvas,
innan de skriande åter slå ner, och det skallar kring ängen:
så ifrån skeppen och tälten en mängd av achajiska stammar
över Skamandriska slätten sig göt, och inunder dem jorden
dånade väldigt av krigarnes steg och av hästarnas hovar.
Äntligen gjorde de halt på Skamandriska blommande slätten,
lika mångtusen i tal som löven och blomstren om våren.
Sådan som flugornas mängd, som i täta och vimlande skaror
470 svärma beständigt omkring invid boskapsherdarnes fållor
uti den vårliga tid, då stävorna fuktas av mjölken;
sådan var mängden att se, då de lockiga män av Achaia
ställde på slätten sig upp i sin iver att troerna krossa.
Och såsom herdarne lätt sina vitt kringströvande getter
skilja i hjordar isär, då de sammanblandade betat;
så deras hövdingar ordnade dem uti fylke vid fylke
för att i striden gå fram, och bland hövdingar främst Agamemnon,
sådan till huvud och blickar att se som Zeus med sin ljungeld,
sådan som Ares om midjan och slik som Poseidon om bröstet.
480 Som ibland betande boskapen all, utan någon sin like,
ypperst är tjuren och prålande går i den lantliga hjorden;

sådan att vara förunnade Zeus på den dagen Atriden,
där uti mängden han strålade fram, bland hjältarne ypperst.
Sägen mig nu, I muser, som bon i Olympiska salar,
I, som evärdliga ären och skåden och veten ju allting,
medan till oss blott ett rykte når fram och vi ingenting veta,
vilka som drottar och hövdingar där för danaerna voro.
Menige männen att tälja vid namn jag skulle ej mäkta,
även om tio tungor och tio munnar jag ägde,
490 outtröttlig röst och lungor av hårdaste koppar.
Endast I själva, olympiska barn av Zeus med egiden,
mäkten att komma dem alla ihåg, som till Ilion drogo.
Skeppens hövdingar dock skall jag nämna och samtliga skeppen.
Tappra Boioternas här av Peneleos fördes och Leitos,
av Prothoënor och Klonios ock samt av Arkesilaos.
Folket i Hyria bodde, i fjällomkransade Aulis
och i den backiga stad Eteonos, i Schoinos och Skolos
och Mykalessos med rymliga fält och Thespeia och Graia,
bodde i Harma jämväl och Eilesions stad och Erythrai,
500 bodde i Eleon ock samt i Hyle och Peteon även
ock i Okaleas stad och i Medeons livliga gator
och i Eutresis och Kopai och Thisbe, som vimlar av duvor;
somliga bodde de ock i Plataia och ängden vid Glisas,
på Koroneias mark och på betena kring Haliartos,
eller de ägde till hem Hypothebai, den ståtliga staden,
eller Onchestos med lunden så skön, som är helgad Poseidon,
eller ock Arne, på druvor så rikt, eller heliga Nisa
eller Mideia till sist och Anthedon ytterst vid gränsen.
Dessa på femtio skepp voro dragna åstad, och på varje
510 stego boiotiska svenner ombord ett hundra och tjugu.
Dem från Aspledons stad och Orchomenos, Minyerstaden,
förde Askalafos an och Ialmenos, söner av Ares,
vilka Astyoche fött; hon i huset hos Aktor Azeiden
hade i ovangemaket gått upp, den höviska ungmön,

där hade kraftige Ares hon mött, som i lönn henne famntog.
Trettio holkade skepp med drottarne följde i kriget.
Men under Schedios stod och Epistrofos folket från Fokis,
sönerna tvenne av Naubolos' son, av Ifitos ädle.
I Kyparissos de bodde, i fjällomkransade Pytho
520 och uti Panopeus' stad och i heliga Krisa och Daulis,
omkring Hyampolis' stad och i nejden av Anemoreia;
somliga bodde de ock vid den heliga floden Kefissos
och i Lilaias stad, där Kefissos har sina källor.
Dessa med fyrtio beckade skepp hade seglat i kriget.
Drottarne hade nu brått med att ordna fokeernas leder,
tätt vid boioternas här de sig ställde, till vänster om denna.
Lokrerna förde Oïleus' son, snabbfotade Ajas,
mindre och icke på långt när så stor som Telamons Ajas,
nej, långt mindre; men liten till växt och med pansar av linne
530 svang han som ingen sitt spjut bland achaier och alla hellener.
Folket från Kynos var och Kalliaros' ängder och Opus
och ifrån Bessa och Skarfe en del och det vackra Augeiai
eller från Tarfe och Thronios' stad vid Boagrios' flöde.
Dessa på fyrtio beckade skepp hade konungen åtföljt,
lokrer och boende mittemot ön, den helga Euboia.
Åter Abanternas modiga folk, som bebodde Euboia,
staden Eretria, Chalkis och druvornas ort Histiaia,
Dion på fjällets krön och Kerinthos, som ligger vid havet,
och som i Styra hade sitt hem och i staden Karystos,
540 förde i striderna an Elefenor, en ättling av Ares
och av Chalkodon en son, högsinte Abanternas hövding;
honom de raske Abanternas män med sitt hängande bakhår
följde och brunno av lust att få fälla de stadiga askspjut
för att på fiendebröst låta kopparbrynjorna springa.
Fyrtio beckade skepp med konungen följde i kriget.
De som bebodde Athen, den stora och härliga staden,
konung Erechtheus' folk, den en gång Zeusdottern Athene

fostrade själv som sitt barn – men han föddes av bördiga Jorden –
och i Athen gav ett rum i sitt eget yppiga tempel,
550 där han blir dyrkad ännu av Athenarnes ynglingaskara
under de välvande år med offer av tjurar och gumsar,
hövding för dessa var Peteos' son, den ädle Menestheus.
Icke sin like han hade på jord i att ordna till striden
hästarnas frustande spann och de sköldbeväpnade kämpar;
Nestor allena det kunde som han, ty Nestor var äldre.
Fyrtio beckade skepp med konungen följde i kriget.
Tolv voro skeppen i tal, som med Ajas från Salamis följde;
kämparne förde han dit, där Athenarnes fylken sig uppställt.
Alla, som Argos bebodde och muromgärdade Tiryns
560 eller Hermiones stad eller Asina innerst i bukten
och Epidauros, så ymnigt på vin, Eionai och Troizen,
och de achajiske män, som Aigina och Mases bebodde,
över dem förde befäl Diomedes, väldig i härskri,
samman med Sthenelos, son av Kapaneus, frejdade hjälten,
och deras tredje drott var Euryalos, gudarnes like,
som var till konung Mekisteus en son och till Talaos sonson;
över dem alla dock bjöd Diomedes, väldig i härskri.
Åttio beckade skepp med drottarna följde i kriget.
Alla, som ägde sitt hem i den ståtliga staden Mykenai
570 och i det rika Korinth och det vackert bebyggda Kleonai
och Araithyreas tjusande ängd eller ock i Orneiai
eller i Sikyons stad, där Adrestos i början var konung,
och Hyperesias stad och den bergiga stad Gonoessa
eller Pellene och runtomkring uti Aigions omnejd
eller längs havets strand och på Helikas rymliga marker,
dessa på hundrade skepp voro komne med kung Agamemnon,
Atreus' son; han var den, som de fleste och ypperste kämpar
förde i fält, och han själv i sin rustning av blänkande koppar
yvdes ibland dem och strålade fram ibland hjältarne alla,
580 därför att ypperst han var, då så många han förde i kriget.

De, som ifrån Lakedaimon, av berg omslutet och klyftor,
kommit och Faris och Sparta och Messa, som vimlar av duvor,
och från Augeiai, den tjusande stad, eller ock från Bryseiai;
de, som Amyklai bebodde och Helos, som ligger vid havet,
eller som hade i Laas sitt hem och i Oitylos' omnejd,
dem anförde hans bror Menelaos, väldig i härskri;
sextio voro hans skepp, sina män han fylkade särskilt.
Själv han bland kämparne gick och i lit på sitt dristiga sinne
eggade upp dem till strid, och han längtade häftigt som ingen
att få på troerna hämnd för Helenas ångest och suckar.

Men de som Pylos bebodde, och de från det vackra Arene,
Aipy och Thryos, där färjan man har över floden Alfeios,
de ifrån Helos och Pteleos' stad och från Amfigeneia,
Kyparisséis och Dorions stad, där som Muserna mötte
Thamyris Thrakern en gång och gjorde ett slut på hans skaldskap,
då från Oichalia hemåt han gick ifrån Eurytos kungen –
ty han förmäten skröt, att han priset i sång skulle vinna,
sjönge ock muserna själva, de döttrar av Zeus med egiden;
harmsna de sångaren gjorde då stum och berövade honom
himmelska sången och läto sin konst honom glömma på lyran –;
över dem förde befäl vagnskämpen Gereniske Nestor;
nittio holkade skepp med konungen följde i kriget.

De från Arkadiens land invid branta Kylleniska berget,
orten för Aipytos' grav, de förträfflige handgemängskämpar,
de som i Feneos' ängd och Orchomenos hjordarna bette,
de ifrån Stratia, Ripe och blåsiga staden Enispe,
de som i Tegeas stad och det vackra Mantinea bodde
och i Parrhasia hade sitt hem eller ock i Stymfalos,
över dem förde befäl Agapenor, son av Ankaios;
sextio voro hans skepp, och en mängd av arkadiska kämpar
stego på varje ombord, som beprövade voro i härnad.
Själv hade Atreus' son, härskarornas drott Agamemnon,

givit dem toftade skepp för att blånande djupet befara,
ty det arkadiska folk sig befattade icke med sjöfart.
De som Buprasions bygd och det heliga Elis bebodde,
allt ifrån staden Hyrmine till Myrsinos ytterst på gränsen
och från Aleisions stad till den branta Oleniska klippan,
fördes av hövdingar fyra; med var av dessa det följde
seglare tio, bemannade starkt med Epeiiske kämpar.
En deras fylking av Kteatos' son Amfimachos fördes,
en av Thalpios, Eurytos' son, Aktorider de båda;
en av Diores var förd, Amarynkeus' kraftige telning,
och för den fjärde var drott Polyxeinos, den strålande hjälten,
som var Agasthenes' son och till konung Augeias en sonson.
De från Dulichions ö och de män, Echinadernas helga
öar bebodde långt ute i sjön och gent emot Elis,
hövding för dessa var Meges, en man att vid Ares förlikna.
Fyleus hans fader var, vagnskämpen av gudarne älskad,
som till Dulichion flyttade hän av harm mot sin fader.
Fyrtio beckade skepp med konungen följde i kriget.
Men Kefallenernas modige män, dem förde Ulysses,
män ifrån Ithakas stad och från Neriton, skogiga berget,
från Krokyleia och Aigilips' by med de steniga backar,
eller som hade sitt hem på Zakynthos och bergiga Samos
eller på kusterna ock av det mittemot liggande fastland;
hövding för dem var Ulysses, vid Zeus att förlikna i klokhet;
honom de följde i kriget på tolv rödkindade härskepp.
Thoas, Andraimons son, var drott för Aitolernas kämpar,
vilka i Olenos bodde, i Pleuron, i staden Pylene,
Chalkis, som ligger vid sjön, och i Kalydon uppe på fjället.
Ty nu levde ej sönerna mer av behjärtade Oineus,
död var nu även han själv och död Meleagros den ljuse;
därför åt Thoas betrotts att Aitolernas härskare vara.
Fyrtio beckade skepp med konungen följde i kriget.
Samtliga Kreternas drott var Idomeneus, frejdad i spjutstrid.

Dessa de hade i Knossos, i muromgärdade Gortyn
och i Miletos och Lyktos sitt hem och i vita Lykastos
eller i Faistos och Rhytios ock, de behagliga städer,
eller ock eljest i en av de hundrade städer på Kreta.
650 Över dem fördes befäl av Idomeneus, frejdad i spjutstrid,
och av Meriones, stark som den mannamördande Ares;
åttio beckade skepp med drottarne följde i kriget.
Åter med Herakles' son Tlepolemos, tapper och reslig,
följde på nio skepp de dristige kämpar från Rhodos.
Runtom de bodde på ön, uti trenne stammar fördelta,
uti Jalysos och Lindos och skimmervita Kameiros;
alla dem förde Tlepolemos an, lansfrejdade hjälten,
vilken åt Herakles starke var född av Astyocheia.
Henne från Efyra Herakles fört ifrån floden Selleeis,
660 när han förhärjat i mängd Zeusättade konungars städer.
Men när så vuxen Tlepolemos blev i det stolta palatset,
råkte han dräpa en dag sin faders älskade morbror,
redan en gubbe till år, Likymnios, ättling av Ares.
Strax han sig byggde då skepp och, följd av en myckenhet kämpar,
flyktade bort över hav, ty av Herakles övriga söner
och sonsöner jämväl fick han hotelser höra för dråpet.
Sålunda irrande kring under lidanden, kom han till Rhodos;
boende blevo de där uti tre avsöndrade stammar;
ynnest de njöto av Zeus, som är drott över gudar och mänskor,
670 och han göt ut över dem en överflödande rikdom.
Nireus var kommen från Syma med tre välformade härskepp,
Nireus, vars fader kung Charopos var och hans moder Aglaia,
Nireus, den skönaste mannen av dem, som till Ilion drogo
uti danaernas här, näst frejdade sonen av Peleus;
men han ej krigare var, och ringa var också hans skara.
Men de som Karpathos ägde till hem och Nisyros och Kasos,
Kos med Eurypylos' stad eller ock de Kalydniska öar,

dessa de blevo till strids av Feidippos och Antifos förda;
söner de voro till Herakles' son, kung Thessalos, båda.
680 Trettio rymliga skepp med drottarne följde i kriget.
Därnäst nu alla, som hade sitt hem i Pelasgiska Argos,
eller som boende voro i Alopa, Alos och Trachis
eller i Fthia och Hellas, så rikt på de skönaste kvinnor,
alla, som hade till namn Myrmidoner, Hellener, Achaier,
dessa med femtio skepp hade hjälten Achilles till hövding.
Men de ej tänkte nu på att gå ut i den larmande striden,
ty det fanns ingen, som kunde befäl över lederna föra;
stilla vid skeppen han låg, snabbfotade hjälten Achilles,
vred för den unga Briseis, den fagerlockiga flickan,
690 vilken han valt i Lyrnessos sig ut efter mödande striden,
då han Lyrnessos förstört och murarna störtat kring Thebe
och hade Mynes fällt och Epistrofos, frejdade spjutmän,
söner av drotten Euenos, som själv av Selepios föddes;
därför han vredgad låg still, dock snart han skulle sig resa.
Alla från Fylakes nejd och från Pyrasos' blommiga lustpark,
som åt Demeter är vigd, och från fåruppammande Iton,
alla från Pteleos' gräsiga ängd och från Antron vid havet
fördes i striderna an av den krigiske Protesilaos,
medan han levde, men nu i den svarta jorden han gömdes.
700 Ensam i Fylake kvar i sin gråt och med sargade kinder
satt nu i halvbyggt hem hans gemål; av en troer han dräptes,
då han från skeppet sprang ned långt före de andra achaier.
Hövdingelösa de voro dock ej, fast de saknade drotten,
utan de ställdes nu upp av Podarkes, en ättling av Ares,
född av Fylakos' son, den boskapsrike Ifiklos;
köttslig broder han var till den modige Protesilaos,
själv den yngre han var, ty den krigiske Protesilaos
både den äldre och tapprare var; dock hade nu folket
icke på förare brist, fast mycket de saknade hjälten.
710 Fyrtio beckade skepp med hövdingen följde i kriget.

Men de, som ägde i Ferai sitt hem vid Boibeiska insjön
eller i Glafyrai, Boibe och präktiga staden Iolkos,
dessa på elva skepp voro komna med hjälten Eumelos,
konung Admetos' älskade son, den åt honom Alkestis
födde, hans härliga viv, som var skönast av Pelias' döttrar.
De som Methone bebodde och nejden omkring Meliboia,
de från Thaumakias stad och Olizon, som ligger bland fjällen,
hövding för dem Filoktetes var, den berömdaste bågskytt;
härskepp hade han sju med femtio roddare gode
720 stigna på varje ombord, som förstodo att sköta sin båge.
Själv var han liggande nu på en ö uti gruvliga plågor,
heliga Lemnos, där kvar honom lämnat achaiernas söner,
pinad av smärtande såret, han fått av den giftiga huggorm;
där uti vånda han låg, men snarligen skulle vid skeppen
kung Filoktetes igen av de bålde argiverna minnas.
Hövdingelösa de voro dock ej, fast de saknade drotten;
Medon dem ställde nu upp, en naturlig son till Oïleus,
och som av Rhene var född åt stadsförhärjarn Oïleus.
De ifrån Trikka och de från Ithome, på branterna uppbyggt,
730 och från Oichalias stad, där Oichaliern Eurytos härskat,
dem Podaleirios förde till strids och hans broder Machaon,
skicklige läkarne, sönerna två till Asklepios guden.
Trettio holkade skepp med drottarne följde i kriget.
Dem från Ormenions stad, Hypereias skimrande källa
och från Asterions stad och från Titanos' skinande kalkberg
förde Eurypylos an, Euaimons lysande telning.
Fyrtio beckade skepp med konungen följde i kriget.
Alla, som hade till hem Oloosson, den skinande staden,
eller Elones stad och Argissa, Gyrtone och Orthe,
740 över dem förde befäl Polypoites, härdige krigarn,
som var Peirithoos' son och till evige Zeus var en sonson
och åt Peirithoos född av den prisade Hippodameia
just på den dagen, då hämnd han tog på de ludna kentaurer

och ifrån Pelion fjärran dem drev till Aithikernas ängder.
Makten han delade dock med Leonteus, en ättling av Ares,
son till Koronos, den modige drott, vars fader var Kaineus.
Fyrtio beckade skepp med drottarne följde i kriget.
Guneus från Kyfos länt dit med seglare tvenne och tjugu,
av Enienerna följd och Peraibernas modiga skaror,
750 som hade slagit sig ner i det vinterkalla Dodona,
och där som åkrarna skär Titaresios, ljuvliga floden.
In i Peneios han gjuter sitt skönt framrinnande flöde
utan att blanda sig dock med dess silverskimrande virvlar;
lätt som en olja han flyter åstad uppå ytan av floden,
ty han är runnen ur Styx, de förfärliga edernas vatten.
Drott för Magneternas folk var Prothoos, son av Tenthredon;
dessa kring Pelions skogiga fjäll och vid floden Peneios
hade sitt hem; över dem var den snabbe Prothoos hövding;
Fyrtio beckade skepp med konungen följde i kriget.
760 Detta de drottar och hövdingar var, som danaerna förde.
Vem som var ypperst av samtliga dock, låt mig höra, o sångmö,
ypperst av män och av hästar jämväl, som Atriderna följde!
Ypperst av hästarna voro de två, som av sonen till Feres
ägdes och kördes i fält av Eumelos: snabba som fåglar,
lika till ålder och färg och snörjämt lika i rygghöjd,
födda på ängarna upp vid Pereia av Foibos Apollo,
eldiga ston, som förvirring och skräck bland fienden spridde.
Men bland kämparnas mängd Telamoniern Ajas var ypperst,
medan Achilles var vred, ty Achilles var ypperst av alla,
770 liksom de hästarna ock, som drogo den ädle Peliden.
Hjälten dock stilla nu låg vid de havbefarande skeppen
uti sin gruvliga harm emot männernas drott Agamemnon,
Atreus' son, och hans män uppå stranden av skvalpande havet
lekte till tidsfördriv med att tävla på diskus och kastspjut
eller på båge och pil, medan hästarna, lösta ur oken,
betade lotosgräs och selin på den fuktiga ängen

och hos var hövding stod övertäckt uti tältet hans stridsvagn,
medan han själv, som saknade svårt sin krigiska härdrott,
vankade hit och dit uti lägret, borta från striden.
780 Krigarne ryckte nu fram likt förhärjande eld över fältet;
jorden inunder dem suckade dovt, som när Zeus i sin vrede
piskar med ljungande blixtar den jord, som betäcker Typhoeus
borta i Arimerland, där det säges att fjättrad han ligger;
sålunda suckade jorden nu dovt under krigarnes fötter,
medan de ryckte framåt, och de tågade fort över slätten.
Kom då till troernas män den vindsnabbt ilande Iris,
sänd med bedrövelsens bud ifrån Zeus, som håller egiden,
just som de plägade råd invid porten till Priamos' boning,
mangrant samlade dit, de yngre såväl som de äldre.
790 Trädde till kungen då fram snabbfotade Iris och talte,
medan hon rösten tog an av Priamossonen Polites,
vilken som spejare satt i förlitan på fötternas snabbhet
överst på högen, som grävts över åldrige drott Aisyetes,
vaktande på, när achaierna fram skulle bryta från skeppen;
honom hon liknade nu, snabbfotade Iris, och talte:
»Gamle, du finner alltjämt ditt behag i oändliga rådslag
som uti fredens tid, fast förhärjande strid är i antåg.
Ofta försann har jag förr varit med uti krigares drabbning,
aldrig jag skådade dock en så stor och så lysande härsmakt.
800 Lika så många som löven i skog eller sanden i havet
rycka på slätten de an för att runtom staden bestorma.
Hektor, till dig jag nu vänder mig främst, och så här må du
göra:
hjälpare samlats i mängd till den väldiga Priamosstaden,
folk ifrån skilda land och talande vart på sin tunga;
må då var hövding befalla just dem, över vilka han härskar,
ställa i lederna upp och föra till strids sina landsmän.«
Sade; men Hektor förstod, att nu en av de evige talte,
strax han då löste församlingen upp, och de sprungo till vapen.

Porten på gavel slogs upp, och fort utströmmade hären,
810 kämpar till fots och på vagn, och väldigt var krigarelarmet.
Utanför Ilions stad sig reser en stupande kulle,
liggande fjärran från vägen och fritt uppå sidorna alla,
och Batieia lyder dess namn ibland dödliga mänskor,
gudarne åter den kalla en vård åt den snabba Myrina;
där sig ordnade troernas män och de hjälpande folken.
Hövding för troernas här var Hektor med fladdrande hjälmplym,
Priamos' reslige son, och hos honom de fleste och bäste
ställde till striden sig upp med en brinnande iver att kämpa.
Men av Anchises' modige son Dardanerna fördes,
820 hjälten Aeneas, som fötts åt Anchises av kärleksgudinnan,
när i den dödliges famn hon i dälderna vilat på Ida.
Han med Archelochos dock och med Akamas delte befälet,
två av Antenors söner och väl förfarna i krigskonst.
De som bebodde Zeleia vid yttersta foten av Ida,
rika på gods, och som släckte sin törst ur den mörka Aisepos,
troer till börd, över dem den frejdade son av Lykaon,
Pandaros, förde befäl, som av själva Apollo fått bågen.
Dem, som Apaisos' ängd eller ock Adrasteia bebodde
och Pityeias stad och Tereia på branten av berget,
830 förde Adrastos i fält och Amfios i harnesk av linne,
söner till Merops, en man från Perkote, som bättre än alla
spådomskonsten förstod och försökte att sönerna hindra
från att i mordiska kriget gå ut, men de lydde ej fadern,
drivna åstad till sin död av förgörelsens hemska gudinnor.
De från Perkotes stad, de som hade vid Praktios' flöde
och i Abydos och Sestos sitt hem och i sköna Arisbe,
dessa av Asios, Hyrtakos' son, voro förda i striden,
Asios, Hyrtakos' son, som med stora och glänsande fuxar
kom från Arisbes stad, från stranden av floden Selleeis.
840 Hövding Hippothoos var för de spjutberömde Pelasger,

stammar, som hade sitt hem i Larissas bördiga nejder,
hövding Hippothoos var och Pylaios, en ättling av Ares;
söner de voro till Teutamos' son, den pelasgiske Lethos.
Akamas förde befäl jämte Peiroos över de Thraker,
som ha till gräns för sitt land Hellespontens strömmande böljor.
Hjälten Eufemos var drott för Kikonerna, starka i spjutstrid,
son av Troizenos, den lysande drott, vars fader var Keas.
Åter Paionernas män med de krokiga bågar Pyraichmes
fjärran från Amydon fört, där den breda Axios strömmar,
850 floden, vars vatten det skönaste är, som rinner på jorden.
Men Paflagonernas män med Pylaimenes, trotsiga hjärtat,
följt från Eneternas bygd, därifrån vildåsnorna stamma;
kämpar, som hade sitt hem i Kytoros, i Sesamos' omnejd,
som kring Parthenios' ström sina präktiga boningar hade
och i Aigialos, Kromna och bergen omkring Erythinoi.
Men Halizonerna Odios käck och Epistrofos ditfört
fjärran från Alybas nejd, som är moderbygden för silvret.
Myserna fördes av Chromis och Ennomos, kunnig på fåglar;
ej honom fåglarna dock mot den svarta förgörelsen värjde,
860 ty han i flodens bädd för den snabbe Aiakosättling
segnade neder, som där även andra trojaner förgjorde.
Frygerna Forkys följt och Askanios, skön som en gudom,
långt från Askanias nejd med en brinnande iver att strida.
Mesthles och Antifos förde till strids de Maioniske kämpar,
bägge Talaimenes' söner med vattennymfen Gygaia;
dessa Maionerna förde, som bo invid foten av Tmolos.
Nastes var drott för en här av barbariskt talande Karer,
som från Miletos kom och från Fthirernas lummiga skogsberg,
och ifrån Mykales stupande fjäll och från floden Maiandros;
870 dessa av Nastes själv och hans broder Amfimachos fördes,
Nastes, Amfimachos, frejdade vitt och barn till Nomion.
Sirlig och pyntad med guld som en flicka gick Nastes i härnad,
dåren! – ej värjde ju slikt ifrån honom den rysliga döden,

ty han i flodens bädd för den snabbe Aiakosättling
segnade ner, och hans guld blev till byte för hjälten Achilles.
Kämparne fjärran från Lykiens bygd och den virvlande
Xanthos
förde Sarpedon an och den vittbeprisade Glaukos.

TREDJE SÅNGEN

Edsfördrag. Utsikten från stadsmuren. Envig mellan Menelaos och Paris

Men då sig härarna ordnat till slag, var stam kring sin hövding,
tågade troerna fram med ett larm som av skriande fåglar,
sådant som lätet av tranornas flock från himmelen ljuder,
medan de, flyende bort ifrån vintern och ösande regnet,
draga med ljudeligt skriande hän till Okeanos' flöde
för att pygmeernas stammar med död och förgörelse hota
och uti gryningen strax med den mördande kampen begynna.
Tigande gingo achaierna fram, men de andades mandom,
alla med stadigt beslut i sin själ att försvara varandra.
Såsom när sunnan ibland bergstopparna höljer i dimma,
som är ej herdarne kär, men för tjuvarne bättre än natten,
och man ej längre kan skönja omkring än allenast ett stenkast;
så under fötternas tramp sig i luften den tätaste dammsky
höjde vid härarnas marsch, där de tågade fort över slätten.
När de nu ryckande fram hade hunnit varandra helt nära,
trädde bland troerna främst den gudaliknande Paris;
panterhuden om skuldran han bar och sin krokiga båge
jämte sitt svärd, och han käckt två kopparspetsade lansar
svängde och manade ut argivernas yppersta kämpar
till att i envigeskamp honom möta i rysliga striden.
Honom då varsnade strax den krigiska drott Menelaos,
hur han med väldiga steg stoltserade främst uti hären;
och såsom lejonet gläds, när ett väldigt byte det råkar,
träffande på i sin hunger en hjort med yviga grenhorn
eller en vildmarksbock, och slukar då girigt, om också
själv det är jagat av hundarnas drev och av ynglingar raska:
så Menelaos blev glad, då han gudaliknande Paris

såg för sitt öga, och hoppades nu att förbrytaren straffa.
Genast med vapnen han hoppade ned ifrån vagnen på marken.
30 Men när då honom fick se den gudaliknande Paris
träda där längst ibland kämparne fram, blev han slagen av
bävan
och drog sig åter bland lederna in att förgörelsen undgå.
Såsom en man, som får syn på en orm i den steniga skogsdaln,
studsar och viker tillbaks och i lemmarna darrar av skrämsel
och sig begiver på flykten i hast med vitnade kinder:
likaså undan sig drog i de modige troernas vimmel
gudaliknande Paris, förskräckt för den bålde Atriden.
Hektor det såg och mot honom for ut i försmädliga stickord:
»Paris, du skönaste mes, du förförare, galen i kvinnor!
40 Ack att du ogift blott hade dött utan barn eller maka!
Sådant jag önska dig kan, och förvisso det vore långt bättre
än att där stå som en levande skam och av andra föraktad.
Högt månde skratta förvisst nu achaiernas lockiga kämpar,
vilka där trodde en hjälte gå fram för att kämpa i spetsen,
därför att ståtlig du är; men du äger ej kraft eller styrka.
Hur har en sådan som du på de havbefarande skeppen
dristat att samla sig män och segla åstad över djupet,
färdas bland främmande folk och från fjärran liggande länder
röva det dejliga viv, som är fränka till väldiga hjältar, –
50 både din fader, din stad och hela vårt folk till bekymmer,
fiender alla till fröjd och dig själv allenast till nesa?
Vill du ej hålla nu stånd mot den krigiske drott Menelaos?
Känna du finge då den, vars blomstrande maka du rövat.
Cittran då hjälpte dig ej och de håvor dig skänkt Afrodite,
icke ditt hår och din fagra gestalt, när du låge i stoftet.
Fegt är troernas folk, ty de eljest skulle dig redan
klätt i en kappa av stenar för allt det onda du vållat.«
Honom svarade då den gudaliknande Paris:
»Hektor, du efter förskyllan mig näpst och ej över förskyllan.

Hjärtat i barmen på dig är så obetvingligt som yxan,
vilken i timrarens hand, som bjälkarna danar till skeppet,
stocken igenomskär och förökar den huggandes svingkraft:
sådant i bröstet på dig är det oförfärade hjärtat.
Lasta de älskliga gåvorna ej av den gyllene Kypris!
Ej att förakta likväl äro gudarnes härliga skänker,
som av dem själva bero och ej tagas av människovilja.
Men nu välan, om du vill, att jag envigeskampen skall fresta,
bjud då, att troernas män och achaierna alla sig sätta,
låten i mitten mig se'n med den krigiske drott Menelaos
mötas och kämpa om Helena själv och de skatter hon medfört.
Den av oss båda, som segrare blir och vinner i kampen,
före då hem till sitt hus både henne och skatterna alla.
Slute de övriga vänskapsfördrag, och må troerna framgent
bördiga Troja bebo och achaierna vända till Argos
och till Achaia igen, där kvinnorna äro så fagra.«
Sade; och Hektor gladde sig högt vid att höra de orden,
trädde i mitten fram och hejdade troernas leder,
hållande mitt om sin lans, och stilla då stodo de alla.
Bågarna spände mot honom achaiernas lockiga söner,
måttade pilarnas udd och började stenar att slunga,
men då ropade högt härskarornas drott Agamemnon:
»Stilla, argiver, och slungen ej så, I achajiske svenner!
Nu få vi höra ett ord från Hektor med fladdrande hjälmplym.«
Sade; då ställde de kastandet in och i bidande tystnad
stodo med ens, och i härarnas mitt nu talade Hektor:
»Hören av mig, I troer och pansrade män av Achaia,
vad Alexandros har sagt, för vars skull sig härnaden yppat.
Alla de övriga troer och alla achaier han bjuder
lägga de blänkande vapnen utav på den bördiga jorden,
medan i mitten han själv och den krigiske drott Menelaos
ensamma kämpa om Helena själv och de skatter hon medfört.
Den av de båda, som segrare blir och vinner i kampen,

före då hem till sitt hus både henne och skatterna alla;
och må vi andra besvärja med ed vår försoning och vänskap.«
Sålunda talade Hektor, och alla de tigande stodo.
Talade bland dem nu ock Menelaos, väldig i härskri:
»Hören nu också på mig, ty mig själv går detta bekymmer
djupast till sinnes. Min mening är den, att achaier och troer
böra nu skiljas i frid, efter allt vad I redan fått lida
100 under mitt hämnarekrig, som av Paris' förbrytelse vållats.
Den av oss båda, vars lott är till död och förgörelse kastad,
blive han dödens; men skiljens i frid, I andra, därefter.
Hämten nu hit två lamm, ett vitt och ett svart, att åt Jorden
offras och Solen; vi själva åt Zeus skola offra ett annat.
Kallen den mäktige Priamos hit, att han själv må fördraget
sluta, då loven och tro av hans trotsiga söner ej aktas,
för att ej ederna, svurna vid Zeus, måtte brytas och kränkas.
Alltid är sinnet i ynglingaår som den flyktiga vinden,
men där en gammal är med, som förflutet och kommande lika
110 överväger, där händer vad bäst är för parterna bägge.«
Så han sade; då gladde sig högt så achaier som troer,
ty de nu hoppades hinna ett slut på bedrövliga kriget.
Spannen de ströko i leder tillbaks och av vagnarna stego,
klädde sig vapnen utav och lade dem neder på jorden
tätt vid varandra i rad, blott smalt var emellan dem rummet.
Hektor nu skickade av in till staden härolder tvenne
offerlammen att hämta i hast och att Priamos kalla,
medan Talthybios strax av den mäktige drott Agamemnon
sändes till rymliga skeppen åstad med befallning att lammet
120 hämta, och ej var han ohörsam mot den höge Atriden.
Iris då bringade strax vitarmade Helena budskap
och var Laodike lik, den skönsta av Priamos döttrar,
som hennes svägerska var och Antenorättlingens maka,
med Helikaon förmäld, den kraftige son av Antenor.
Henne hon vävande fann i gemaket på ståtliga väven,

dubbelmanteln av rödaste garn, där hon striderna vävde,
vilka för hennes skull under Ares' händer fått utstå
hästomtumlande troer och kopparklädde achaier.
Trädde till henne då fram snabbfotade Iris och talte:
130 »Kom nu, du huldaste barn, för att skåda, hur sällsamt bete sig
hästomtumlande troer och kopparklädde achaier!
Dessa, som bragte förut mot varandra därute på slätten
härnadens jämmer och längtade jämt till fördärvliga striden,
tigande sitta de nu – ty på striden är vorden en ände –,
stödda mot sköldarna, medan bredvid stå de resliga spjuten.
Blott Alexandros själv och den krigiske drott Menelaos
skola nu kämpa om dig med de väldiga spjuten i handen;
den som då segrare blir, hans älskade viv skall du heta.«
Sagt, och i Helenas barm hon väckte den ljuvaste längtan
140 till hennes förra gemål och föräldrar och fädernestaden.
Hastigt sig höljande in i det silverglänsande doket,
sprang hon ur kammaren ut, medan ögonen fylldes av tårar,
icke allena, men följd av tvenne betjänande tärnor,
Klymene, blickande stolt, och Aithra, en dotter av Pittheus.
Hastigt de lände nu dit, där i muren var Skajiska porten.
Där jämte Priamos själv Thymoites och Panthoos sutto,
Lampos och Klytios med, Hiketáon, en ättling av Ares,
hjälten Antenor jämväl och Ukalegon, rådiga bägge;
dessa, de äldste i folket, sig satt på den Skajiska porten;
150 åldern att vila från vapnen dem bjöd, men de talare gode
voro, cikaderna like i röst, som bland träden i skogen
sitta och sjunga sin sång med en stämma så skör som en lilja;
sådana sutto där nu trojanernas äldste på tornet.
Men då de fingo på Helena syn, där hon nalkades tornet,
talte de viskande så till varandra bevingade orden:
»Ej må det klandras, att troer och benskenklädde achaier
tåla så länge att lida besvär för en kvinna så härlig.

Sannerligen, hon är som gudinnorna själva att skåda.
Men må hon ändå, så fager hon är, snart segla till hemmet
160 och här ej stanna till blivande men för oss själva och barnen.«
Så de sade, men Priamos själv på Helena ropte:
»Älskade dotter, kom hit och sätt dig här vid min sida,
att du må skåda din förra gemål, dina fränder och vänner.
Ej har du ringaste skuld, all skulden hos gudarne vilar,
som mig achaierna skickade hit med det gruvliga kriget.
Nu skall du säga mig namn på den väldige kämpen därborta.
Vem är väl denne achajiske man, så skön och så reslig?
Andra där finnas ju nog, som än högre med huvudet räcka,
men en så fager har aldrig förut jag sett för mitt öga
170 eller så ståtlig i skick; han liknar i sanning en konung.«
Svarade honom då Helena strax, den strålande kvinnan:
»Vördnad jag känner för dig och försyn, min dyraste svärfar.
Ack att jag döden mig snarare valt än att hit till ditt rike
följa din son och fly bort från brudgemaket och fränder
och från min dotter späd och de älskliga ungdomsväninnor!
Ack men det skedde ej så, och därför jag smälter i tårar.
Nu vill jag säga dig det, som du efterspörjer och frågar.
Det är Atriden du ser, vitt härskande drott Agamemnon,
vilken är både den yppersta kung och den starkaste kämpe,
180 och som var svåger en gång till mig äreförgätna – ack, fordom.«
Så hon sade, och gubben bröt ut i beundrande lovord:
»Säll jag dig prisar, Atrid, du ödets och gudarnes älskling,
du som är härskande drott för achaiers otaliga härsmakt!
Fordom till Frygien drog jag en gång, till det yppiga vinland;
där såg jag frygiske kämpar i mängd och med eldiga hästar,
som voro Otreus' folk och den gudaliknande Mygdons
och hade lägrat sig då utmed floden Sangarios' stränder;
ty ibland vapenförvanter jag själv ju ock räknades hos dem,
uppå den dag amazonernas här liksom männer dem anföll.
190 Icke så många de voro ändå som de sköna achaier.«

Nu på Ulysses den gamle fick syn, och han frågade åter:
»Säg mig nu också, mitt älskade barn, vem denne kan vara.
Ej han med huvudet räcker så högt som Atrid Agamemnon,
men han sig axelbredare ter och större kring bröstet;
vapnen ifrån sig han lagt på den alluppammande jorden,
själv som en vädur skrider han fram utmed kämparnes leder;
honom förlikna jag vill vid den ulliga gumsen, som vankar
genom en talrik hjord av silverglänsande tackor.«
Och honom Helena svarade då, Zeusdottern den sköna:
200 »Det är Laertes' son, den mångförslagne Ulysses,
vilken i Ithakas rike växt upp, på den kargaste klippö.
Mästare är han i varje slags list och de slugaste planer.«
Henne Antenor svarade då, den förståndige gamle:
»Där, o furstinna, du sade ett ord, som är renaste sanning.
Redan en gång han ju varit här förr, den ädle Ulysses,
skickad för din skull hit med den krigiske drott Menelaos;
gästa jag bjöd dem hos mig och förplägade hemma dem vänligt;
bägge jag lärde då känna i grund till gestalt och till tankar.
Sedan på tinget de kommit då in bland de troiske männer,
210 räckte med väldiga skuldrorna högst, när de stodo, Atriden,
men när de sutto ihop, då var mer majestätisk Ulysses.
Och när de gjorde förslag och de sade sin mening bland folket,
flytande talade då i församlingen först Menelaos,
kort, men med ljudande kläm, ty han ej mångordighet älskar,
felande ej på ett ord, och var ändå till åren den yngre.
Men när därefter sprang upp den mångförslagne Ulysses,
stod han där länge och stirrade ner med blicken i marken,
rörde ej spiran i handen en smul, varken fram eller åter,
nej, höll den alldeles still och såg ut till att vara en ovan;
220 nästan man skulle ha trott, att han ondsint var och en tölper.
Men när han se'n ur sitt bröst lät ljuda sin väldiga stämma,
medan de föllo, hans ord, som om vintern det tätaste snöfall,
ingen bland dödliga då med Ulysses förmått att sig mäta.

Aldrig vi väntade slikt, då hans hållning vi sågo i början.«
Tredje gången, då Ajas han såg, henne frågade gubben:
»Vem är den andre achaiern där går, så skön och så reslig?
Högt över alla hans huvud jag ser och hans väldiga skuldror.«
Svarade Helena då, långslöjade, strålande kvinnan:
»Det är den väldige Ajas, ett värn för achaiernas söner.
230 Mitt emot honom Idomeneus syns bland Kretensernas skaror
stående stolt som en gud, och kring honom Kretensernas furstar.
Ofta han gästade förr hos den krigiske drott Menelaos
hemma i huset hos oss, när han resande kom ifrån Kreta.
Nu jag ock alla de övriga ser av de glättiga hjältar,
vilka jag känner så väl och jag även vid namn kunde nämna.
Tvenne hövdingar dock är jag icke i stånd till att varsna,
hästbetvingaren Kastor och boxaren stark Polydeukes,
köttsliga bröder till mig, ty av samma moder vi föddes.
Följde de hären ej åt från det älskliga land Lakedaimon?
240 Eller de följde väl hit på de havbefarande skeppen,
fastän de hålla sig nu från de stridande kämparne borta,
skygga för alla de skymfliga ord och det hån, som mig drabbar.«
Sade. Men bröderna famnades re'n av den alstrande jorden
i Lakedaimons bygd, i det älskade fäderneslandet.
Nu härolderna förde åstad genom staden till offret
lammen tvenne och fröjdande vin, av landet ett alster,
hällt på en getskinnslägel, och själv härolden Idaios
bar den blänkande dryckesbåln och de gyllne pokaler.
Fram till den gamle han steg, och talade manande orden:
250 »Skynda, Laomedons son, ty dig bedja de yppersta alla,
hästomtumlande troer och kopparklädde achaier,
stiga på slätten ner för att sluta det helga fördraget.
Ty Alexandros allen och den krigiske drott Menelaos
skola nu kämpa om makan en strid med de väldiga spjuten.
Den, som då segrare blir, må hon följa med skatterna alla;
slute de övriga vänskapsfördrag, och må troerna framgent

bördiga Troja bebo, men achaierna vända till Argos
och till Achaia igen, där kvinnorna äro så fagra.«
Sade; och gubben av rysning betogs, men befallde sitt följe
260 hästarna genast att spänna för vagn, och de lydde med iver.
Upp uti vagnen steg Priamos själv och drog tömmarna åt sig,
och vid hans sida Antenor tog plats på den präktiga vagnen;
eldiga hästarna travade ut genom Skajiska porten.
Men när de kommo till troerna fram och achaiernas söner,
stego av vagnen de ner på den alluppammande jorden,
trädde i mittelrummet så fram mellan härarna båda.
Genast sig reste då upp härskarornas drott Agamemnon,
även den sluge Ulysses stod upp, härolderna allting
hämtade fram till den heliga eld, och i bålen de vinet
270 sammangöto, och vatten blev hällt uppå kungarnes händer.
Därpå Atriden med handen drog ut den dolken, han alltid
hängande bar på sin länd invid svärdets väldiga skida,
skar så av lammens huvuden hår; härolderna sedan
delade håren omkring till de främste achaier och troer.
Högt bland dem alla nu bad Agamemnon med lyftade händer:
»Store och prisade Zeus, Allfader, som härskar från Ida!
Helios, lysande Sol, du som allting skådar och hörer!
Även I Floder, du Jord och I mäktiga två, som därnere
straffen bland döda envar, som i livet har svurit en mened!
280 Varen oss vittnen och hämnare I och på ederna vakten!
Om Alexandros förmår Menelaos att döda i striden,
må han då Helena äga som sin jämte skatterna alla
och vi achaier begiva oss hem på de seglande skeppen;
men därest honom i striden förgör Menelaos den ljuse,
lämne då troerna Helena ut jämte skatterna alla
och till argiverna gälde den bot, som kan skälig befinnas,
vilken må tjäna tillika som mått för de kommande släkten.
Men om ej Priamos själv och Priamos' söner den boten
vilja betala åt mig, sedan väl Alexandros är fallen,

290 svär jag, att vidare kriga jag skall för den vägrade plikten,
dragande aldrig min väg härifrån, innan seger jag vunnit.«
Sade och strupen på lammen skar av med den mordiska kopparn,
och uppå jorden lade dem ner; de i lemmarna skälvde,
medan de miste sitt liv, sedan kopparen kraften förtagit.
Därpå de alla sig vin uti bägarna öste av bålen,
gjutande offer därav under bön till de evige gudar,
och så talade mången därvid av achaier och troer:
»Store och prisade Zeus och I andra odödlige gudar!
Vilka som först utav oss emot ederna kränka de andra,
300 må deras hjärna så rinna på jord, som vinet nu rinner,
deras och barnens jämväl, och må fiender hustrurna skända!«
Bedjande talte de så, men Kronion ej lyddes till bönen.
Tog nu till orda bland dem kung Priamos, Dardanos' ättling:
»Hören, I troer, ett ord och I benskenklädde achaier!
Hem jag fara nu vill till det vindomsusade Troja;
aldrig jag håller det ut att för ögonen skåda en tvekamp
mellan min älskade son och den krigiske drott Menelaos.
Zeus allena ju vet och de andra odödlige gudar,
vilkendera av ödet bestämts att nu sluta i döden.«
310 Sade den härlige drott och kastade lammen på vagnen,
satte därefter på denna sig upp och drog tömmarna åt sig,
och vid hans sida Antenor steg upp på den präktiga vagnen.
Sålunda foro nu hem till Ilion bägge de gamle.
Hektor, Priamos' son, och den gudalike Ulysses
stakade platsen för enviget ut och togo därefter
lotter och skakade om i en kopparhjälm för att röna,
vilkendera som först skulle kopparlansen få slunga.
Folket till gudarne bad med i höjden lyftade händer,
och så talade mången därvid av achaier och troer:
320 »Store och prisade Zeus, Allfader, som härskar från Ida!
Vilkendera av dem, som förvållade krig mellan folken,

låte du honom förgås och nedersjunka i Hades,
men låt oss andra försonas i frid under heliga eder.«
Sagt. Och med bortvänd blick den store och strålande Hektor
skakade hjälmen, och lotten sprang ut med detsamma för Paris.
Folket i leden tog plats, där envar flinkhovade spannet
stående hade och lagda på jord sina prunkande vapen.
Men uppå skuldrorna strax han den glänsande rustningen påtog,
Paris, den strålande drott, skönlockiga Helenas make.
330 Benen han omgav först med de vackra och blänkande skenor,
dem han vid anklarna fäste ihop med spännen av silver;
därpå han bröstet sig gärdade om med ett skyddande harnesk,
som av sin broder Lykaon han lånt, och det passande tilldrog,
hängde om skuldrorna se'n det silvernaglade svärdet,
smitt av koppar, och tog på sin arm den väldiga skölden,
satte på kraftiga huvudet fast sin präktiga stridshjälm,
smyckad med tagelbuske, som vilt nedsvajade ovan;
tog så sin väldiga lans, som passade honom i handen.
Likaså rustade sig den krigiske drott Menelaos.
340 Men då på var sin sida de så hade bägge sig väpnat,
trädde i mittelrummet de fram mellan härarna båda,
blickande fruktansvärt, och häpenhet fattade alla,
hästbetvingande troer och benskenklädde achaier.
Redan de stodo helt nära varann på den ringade platsen,
skakande spjuten i hand och förbittrade vilt på varandra.
Först Alexandros nu slungade av långskuggande lansen
mot Menelaos och träffade då i den rundade skölden;
ej den av kopparen bräcktes likväl, utan spetsen på lansen
kröktes mot skölden stark; och därefter Atrid Menelaos
350 höjde sin kopparlans, och han bad till den höge Kronion:
»Zeus allsmäktige, unna mig hämnd på den mannen mig kränkte;
låt honom dö för min hand, den gudaliknande Paris,
så att man ryser tillbaka ännu i de senaste släkten

för att förnärma en värd, som med huldhet gästen bemötte.«
Sagt, och han svängde och slungade av långskuggande lansen
mot Priamiden och träffade då i den rundade skölden.
Tvärs genom blänkande skölden med ens gick lansen den tunga,
borrade också sig in i hans konstarbetade harnesk
och i hans livrock fläkte ett hål tätt inne vid livet,
360 men med en böjning kvick vek han undan den rysliga döden.
Genast Atriden drog ut sitt silvernaglade slagsvärd,
svängde det högt och högg till uppå hjälmens bygel, men klingan
sprang emot hjälmen itu och föll ur hans hand uti bitar.
Då såg Atriden mot himmelen upp och klagande utbrast:
»Evige Zeus, så förskräcklig som du är av gudarne ingen!
Nu jag mig kände så viss att på Paris få hämnas hans illdåd,
och så går svärdet itu i min hand, och det slungade spjutet
far utan verkan åstad från min arm, och han stupade icke.«
Sade och rusade fram och grep tag uti busken på hjälmen,
370 vände så Paris och drog honom hän mot achaiernas leder,
medan den prunkande rem, som var spänd under hakan som hjälmband,
snörde om halsen den mjälla så åt, att den mest honom strypte.
Också han släpat nu dit honom visst till sin eviga ära,
om Afrodite, den dottern av Zeus, ej det varsnat i tide:
remmen hon sönderslet, som av slaktade oxen var kommen,
och han fick hjälmen tom i sin seniga näve, Atriden;
och han då hjälmen på stund till de benskenklädde achaier
slungade hän med ett kast, och hans kämpar den togo till vara.
Åter han störtade fram med en brinnande längtan att Paris
380 döda med lansen, men bort Afrodite då räddade denne
lätt, som för gudar det är, och i tätaste töcken fördolde
och honom förde tillbaks till det välluktfyllda gemaket.
Själv hon att Helena hämta nu gick, och hon träffade henne
uppe på tornets höjd ibland mängden av troiska kvinnor,
tog då och ryckte så sakta ett tag i ambrosiska skruden

och henne talade till och var lik den bedagade gumman,
vilken den vackraste ull hade kardat och spunnit åt henne,
medan i Sparta hon bodde ännu, och av henne var älskad;
henne nu alldeles lik, Afrodite till Helena talte:
390 »Kom! Alexandros dig beder, att hem du nu strax ville komma.
Där på den sköna och svarvade säng i gemaket han sitter,
strålande fager i prunkande dräkt; ej skulle man tänka,
att han ur envig komme, nej förr, att han skulle till dansen,
eller att nu från den glättiga dans han sig vilade litet.«
Sade; men hjärtat i Helenas bröst vid de orden vart upprört,
och då hon varsnade nu på gudinnan den bländande halsen
och hennes trånadsväckande barm och de glittrande ögon,
greps hon av häpnad och skräck och svarade henne och sade:
»Grymma, vi söker du än att med svikliga ord mig bedåra?
400 Säkert du vidare bort vill mig föra till en av de stora
städer i Frygiens land eller sköna Maioniens rike,
om även där någon gunstling du har bland dödliga männer.
Därför att nu Menelaos i kamp Alexandros besegrat
och vill till hemmet igen mig avskyvärdaste föra;
därför du alltså dig listade hit med ränker i hjärtat.
Gå du till honom och sitt, och dig fjärma från gudarnes vägar,
låt dina fötter ej vandra ditupp till den ljusa Olympen,
men kring den dödlige pjunka alltjämt och pyssla med honom,
tills han dig antingen tar till gemål eller också till piga.
410 Jag, må du tro, går ej vidare dit för att bädda hans läger;
skamligt vore ju slikt; jag av alla trojanskor då framgent
skulle försmädas, och redan förut har jag sorger tillfyllest.«
Vredgad svarade då Afrodite, den höga gudinnan:
»Trotsiga, reta mig ej, att jag ej dig förkastar i vrede
och blir dig lika så hätsk, som jag älskat dig över all måtta;
ty jag hos bägge de krigande folk, så achaier som troer,
väcker då rasande hat, och du själv skall gå ömkligen under.«
Så hon sade; men Helena skalv, Zeusdottern den sköna,

höljde i glänsande doket sig in och tigande hemgick,
420 oförmärkt för envar av trojanskorna, förd av gudinnan.
Men då de så hade nått Alexandros' präktiga boning,
skyndade tärnorna strax att sig ägna åt sysslorna sina,
medan i höga gemaket gick in den strålande kvinnan.
Genast åt henne en stol den ljuvligt leende Kypris,
själva gudinnan, bar fram och ställde den mitt emot Paris;
där slog sig Helena ner, den dottern av Zeus med egiden,
vändande ögonen bort, och till maken begabbande talte:
»Kom du nu hem från din kamp? Hade bara du där fått din bane,
fälld av den väldige man, som engång var min älskade make!
430 Tänk, vad du skrutit förut, att den krigiske drott Menelaos
ginge ej upp mot dig själv i styrka och kraft och i spjutstrid!
Gå då och mana nu ut den krigiske drott Menelaos
till att i envig kämpa på nytt! Men jag råder för min del,
att du nu slutar med slikt, och ej mer Menelaos den ljuse
möter i envigeskamp för att göra en ände på kriget.
Nej, var försiktig, ty eljest hans lans kunde bliva din bane!«
Paris till orda då tog och svarade henne och sade:
»Kvinna, hör upp att med sårande ord mig kränka i sinnet!
Nu Menelaos den segrande blev, han fick hjälp av Athene;
440 åter en annan gång blir det jag, vi ha gudar vi också.
Kom nu och följ mig i bädd, låt i fröjd oss vila tillsammans!
Aldrig förut har min själ så betagits av kärlekens åtrå,
icke ens då, när jag nyss Lakedaimons tjusande ängder
lämnat och flydde med dig över hav på de seglande skeppen
och fick på Kranaes ö uti kärlekslycka dig famna,
som jag dig älskar nu och är gripen av ljuvaste åtrå.«
Sade, och före till sängen han gick, och hon följde sin make,
och de nu lade sig där i den präktigt snidade sängen.
Men genom vimlet Atriden gick fram som ett glupande vilddjur,

sökande jämt att få syn på den gudaliknande Paris.
Ingen där mäktade dock ibland troer och vapenförvanter
Paris att peka då ut för den krigiske drott Menelaos;
icke av vänskap de skulle fördolt, om han blott varit synlig,
ty såsom döden själv han förhatlig var för dem alla.
Tog då till orda bland dem härskarornas drott Agamemnon:
»Hören mig, troer och dardanerfolk och vapenförvanter!
Segern ju tydligen vanns av den krigiske drott Menelaos:
därför argiviska Helena själv jämte skatterna hennes
lämnen åt oss och betalen den bot, som kan skälig befinnas,
vilken må tjäna tillika som mått för de kommande släkten.«
Så var Atridens ord, och achaierna ropade bifall.

FJÄRDE SÅNGEN

Fördraget brytes. Agamemnons härmönstring

Men uti salen hos Zeus de evärdlige samman i rådslag
sutto på golvet av guld, och i kretsen tjusande Hebe
skänkte den glimmande nektarn omkring, och med gyllne
pokaler
drucko varandra de till och blickade neder på Troja.
Kronossonen försökte då strax att den vördiga Hera
reta med stickande ord, och med sidomening han talte:
»Tvenne gudinnor det är, som beskydda alltjämt Menelaos,
Hera, gudinnan av Argos, och Pallas av Alalkomenai,
men de på avstånd sitta minsann och förnöja sig bara
10 med att se på, medan hon däremot, den leende Kypris,
svävar kring Paris jämt och värjer ifrån honom döden;
nu har hon också det gjort, då han väntade redan att stupa.
Segern ju tillhör dock den krigiske drott Menelaos.
Nu må betänkas av oss, vad slutet på detta skall bliva,
antingen mordisk strid och förfärande örlig ånyo
väcka vi må eller bringa nu frid åt de krigande folken.
Skulle det sista befinnas nu kärt och behagligt för alla,
må då kung Priamos' fäste bebos genom kommande tider,
och Menelaos må hem med argiviska Helena draga.«
20 Sålunda Zeus; men de knorrade då, Athene och Hera,
sittande nära varann och mot troerna stämplande ofärd.
Likväl Athene sig stilla förhöll och ingenting sade,
fast mot sin fader hon fnös, av den vildaste vrede betagen;
men i sitt bröst kunde Hera sin harm ej rymma och utbröt:
»Faslige Kronosson, vad var det för ord, som du sade?
Hur kan du vilja, att så jag förgäves mig skulle ha mödat,
havande intet för svett och besvär, fast jag hästarna tröttkört

för att få hären ihop emot Priamos själv och hans söner?
Gör det, men icke av alla bland oss må du vänta dig bifall.«
30 Svarade då skysamlaren Zeus och var storligen harmsen:
»Fasliga, vad har då Priamos själv eller Priamos' söner
gjort dig så rysligt emot, att du därför skall ävlas beständigt
att få se Ilion störtat i grus, den förnämliga staden?
Du ja, du ville nog komma därin genom portar och långmur,
sluka med hull och med hår både Priamos själv och hans söner
och så varenda trojan; kanske då bleve mättad din vrede.
Gör, som du finner för gott; ej må denna vår tvist i en framtid
bli för oss bägge, för dig och för mig, ett ämne till tvedräkt.
Nu till en annan sak, som jag beder dig lägga på hjärtat:
40 därest en gång även jag får ett ivrigt begär att förstöra
sådan en stad, som bebos av människor, vilka du älskar,
sök då ej dämpa den vreden hos mig, utan lämna mig frihet,
ty jag har själv nu gett efter för dig, fast med ledsnad i själen.
Ty ibland städer på jord, där de dödliga människor bygga
under den lysande sol och den stjärnesmyckade himmel,
var av allt hjärta mig kärt det heliga Ilion städse,
Priamos själv och Priamos' folk, lanskunnige drottens;
aldrig fattades där på mitt altare rikliga offer
varken av vin eller fett – den gärd, som vi gudar bekomma.«
50 Honom svarade då stoltblickande vördiga Hera:
»Gott, tre städer har jag, som jag älskar långt mer än de andra,
Argos och Sparta det är och Mykene med gatorna långa:
dessa förstör, när en gång de förhatliga bliva ditt hjärta;
dem skall jag aldrig försvara mot dig eller sådant förtycka.
Ty om jag också det gör och vill icke dem låta förstöras,
vinner jag intet därmed, ty du själv är ju starkare vida.
Men då bör också för mig min möda ej göras om intet,
ty jag är också en gudom, min ätt är densamma som din ätt,
och den förnämaste dottern jag är av den listige Kronos,
60 både för det att min börd är så hög, och för det att jag maka

kallas till dig, som härskaren är bland odödlige alla.
Dock, härutinnan vi vilja då nu för varandra ge efter,
jag för dig, liksom du för mig, och då skola de andra
gudar oss följa. Men skynda dig nu att Athene befalla,
att hon begiver sig ner till härarnas krigiska vimmel
för att försöka, om troerna ej kunna bliva de förste
till att mot ed och fördrag de stolte achaierna kränka.«
Sade; och rådet blev lytt av gudars och människors fader,
och med bevingade ord han vände sig strax till Athene:
70 »Skynda dig genast till härarna ner, till achaier och troer,
för att försöka, om troerna ej kunna bliva de förste
till att mot ed och fördrag de stolte achaierna kränka!«
Sagt; och Athene, re'n ivrig förut, blev eggad av orden,
och i en stormande fart från Olympens toppar hon nedsteg.
Som när en stjärna blir sänd av sonen till listige Kronos
för att ett varsel åt seglaren ge eller krigarelägret,
och hon går strålande fram och skjuter otaliga gnistor:
sådan att skåda, kom ilande ner emot jorden Athene
mitt mellan härarna två, och de häpnade alla vid synen,
80 hästomtumlande troer och benskenklädde achaier.
Mången ibland dem talade så med en blick på sin granne:
»Nu lär i sanning den mordiska strid och det vilda tumultet
börja på nytt. Eller bringar väl frid åt de krigande folken
Zeus, som den högste befallaren är över människors örlig?«
Sålunda mången talade där bland achaier och troer.
Men uti manlig gestalt nu gudinnan bland troerna trädde,
Antenoriden Laodokos lik, lansfrejdade hjälten,
spanande runt omkring efter Pandaros, gudarnes like;
och hon den ädle och kraftige son till Lykaon omsider
90 fann, där i mitten han stod av de sköldbeväpnade kämpars
mäktiga leder, som följt honom åt från floden Aisepos;
trädde till honom då fram och talte bevingade orden:
»Ville du lyda mitt råd, du förståndige son till Lykaon,

sände du dristigt en ilande pil Menelaos i livet.
Tack och berömmelse vunne du då hos samtliga troer,
men bland dem alla dock mest hos den härlige drott Alexandros;
främst utav honom förvisst du finge då lysande skänker,
såge han Atreus' son, den krigiske drott Menelaos,
dräpt av din vingade pil nedläggas på rysliga bålet.
100 Skjut nu, jag ber dig, en pil på den frejdade drott Menelaos!
Lova Apollo förut, ljusättade guden med bågen,
hundra de skönaste förstlingslamm till ett lysande offer,
när du är hemma igen i Zeleia, den heliga staden.«
Sade Athene; och han lät sig övertala, den dåren.
Strax sin glättade båge han grep; av en klättrande stenbocks
horn var den gjord, den han själv hade fällt med en pil under bröstet,
just som från fjället den kom; han den passade på från sitt bakhåll
och uti bringan den sköt, så den välte på ryggen på klippan.
Sexton handmått höga dess horn sig på huvudet reste;
110 bågen av dessa blev gjord av en hornarbetare skicklig,
vilken den glättade väl och försåg med en gyllene bågring.
Nu han den bände mot jord, medan strängen han spände på haken,
lade så varligt den ner, och hans folk höll sköldarna framför,
för att achaiernas söner ej förr skulle rusa till anfall,
än Menelaos var fälld, den krigiske sonen av Atreus.
Locket av kogret han tog och av vingade pilarne uttog
en, som ej skjutits förut, och som gömde de svartaste plågor,
lade på strängen i hast till rätta den stingande pilen
och åt Apollo därvid, ljusättade guden med bågen,
120 lovade hundrade förstlingslamm till ett lysande offer,
när han var hemma igen i Zeleia, den heliga staden;
därpå han pilens kolv jämte oxtarmssträngen drog till sig,
ända tills strängen var tätt vid hans bröst och järnet vid bågen.
Men när han sålunda spänt den så hårt, att i ring den sig böjde,

klingade bågen med darrande sträng, och den stingande pilen
ilade lysten åstad mot sitt mål bort i vimlande mängden.
Icke förglömde då dig, Menelaos, de salige gudar,
minst av alla likväl Zeus' bytesbringande dotter.
Själv hon ställde sig för, att dig värna mot spetsiga pilen,
130 och hon den fläktade undan ett grand, som när modern en fluga
fläktar från barnet, som ligger så sött i sin blidaste slummer;
själv hon i stället den riktade dit, där med gyllene spännen
gördeln var häktad ihop, och där pansaret var som fördubblat.
Stingande pilen då träffade rappt i den häktade gördeln,
genomborrade tvärt i sin fart den prunkande gördeln,
borrade också sig väg genom konstarbetade brynjan
och genom bältet, han bar för att huden skydda mot pilskott;
därav han skyddades mest, men den genomträngde ock detta,
och med sin udd i hans yttersta hud den rispade hjälten;
140 genast då flödade fram mörkrödaste blod utur såret.
Såsom när elfenben av maioniskan färgas med purpur
eller av kariskan skönt till en betselprydnad för hästar,
och det förvaras i kammaren se'n, och ädlingar många
önskade föra det hem, men klenoden åt konungen gömmes
att bli för spannet till ståt och för körande drotten till ära:
så, Menelaos, på dig nu färgade bloden de vackert
danade länder och ben och de sirliga anklarna nederst.
Men av en rysning betogs härskarornas drott Agamemnon,
när han ur broderns sår såg bloden flödande mörkröd;
150 ryste då även han själv, den krigiske drott Menelaos.
Men när han hulling och snodd såg sittande utanför såret,
vände tillbaka hans mod och fyllde hans manliga hjärta.
Suckande talade då vitt härskande drott Agamemnon,
hållande brodern i hand, och vännerna suckade runtom:
»Älskade broder, så blev dig till död det fördraget jag avslöt,
då jag dig ställde att ensam för oss mot troerna kämpa.
Dessa nu sköto på dig och förtrampade ederna dyra.

Icke förgäves likväl äro ederna, blodet av lammen,
offren i omängt vin och de handslag, vilka vi trott på.
160 Ty om Olympiern också ej strax ger åt detta fullbordan,
sker det dock säkert en gång; då skola för detta de plikta
med sina huvuden dyrt och tillika med barn och gemåler.
Ty jag det förutser i min själ, och mitt hjärta det känner:
kommande varder en dag, då det heliga Ilion faller,
Priamos själv och Priamos' folk, lanskunnige drottens.
Då skall Kroniden Zeus, där han tronar högt uti etern,
skaka mot troerna själv den förgörande, hemska egiden,
vredgad för detta försåt; det skall ofelbarligen hända.
Ack, men för mig blir den svåraste sorg, Menelaos, o broder,
170 därest du skulle nu dö och hinna din skickelses ände.
Komma jag skall då med blygd till det vattenfattiga Argos,
ty på sitt fädernesland skola genast achaierna tänka,
och som en segertrofé skall argiviska Helena lämnas
kvar i trojanernas våld, och av dig skola multnande benen
ligga i Trojas jord på din ofullbordade gärning.
Mången skall säga då så av de övermodiga troer,
trampande hånligt din grav, du frejdade drott Menelaos:
›Må Agamemnons vrede i allt hava likadan framgång,
som då förgäves han seglade hit med achaiernas härsmakt
180 och fick så föra tillbaks till den älskade fädernejorden
skutorna tomma och lämna här kvar Menelaos den tappre!‹
Så skall av mången bli sagt; måtte hellre då jorden mig sluka.«
Men honom tröstande svarade då Menelaos den ljuse:
»Lugna dig, broder, och skräm nu ej upp den achajiska hären!
Pilen ej tog, så att dödligt det är, ty den prunkande gördeln
hejdade honom förut och det skörtet, jag bär därinunder,
och så mitt bälte, vars plåt är av kopparsmederna hamrad.«
Honom svarade då vitt härskande drott Agamemnon:
»Måtte det vara så väl, Menelaos, dyraste broder!
190 Såret en läkare dock måste undersöka och balsam

stryka däröver nu fort, som kan stilla den rysliga smärtan.«
Sagt, och Talthybios strax han befallde, sin värdige härold:
»Skynda, Talthybios, allt vad du kan, för att hjälten Machaon
hämta oss hit, som är son till Asklepios, frejdade läkarn,
att Menelaos se till, den krigiske sonen av Atreus,
vilken en mästerlig skytt, någon Lykier visst eller troer,
träffat med pilen till ära för sig, men till sorg för oss andra.«
Sade; och härolden lystrade till och befallningen lydde;
fort gick i hären han fram bland de kopparklädda achaier,
200 spanande efter Machaon, och snart fick han sikte på hjälten,
där han i mitten stod av de sköldbeväpnade kämpars
mäktiga leder, som följt från det hästuppammande Trikka;
trädde till honom då fram och talte bevingade orden:
»Skynda, Asklepios' son! Agamemnon beder dig komma
att Menelaos se till, den krigiske sonen av Atreus,
vilken en mästerlig skytt, någon Lykier visst eller troer,
träffat med pilen till ära för sig, men till sorg för oss andra.«
Sagt; och i hjältens bröst vid de orden hjärtat vart upprört.
Fort genom vimlet de skyndade hän längs achaiernas leder,
210 men när de kommo så dit, där alltjämt Menelaos den ljuse
blödande stod och kring honom en ring av de ypperste alla,
trädde han genast i mitten då fram, den gudomlige hjälten,
och drog så pilen ut ur den tätt åtsittande gördeln;
och uppå pilen sig krökte därvid dess hullingar skarpa;
prunkande gördeln han löste nu av jämte skörtet inunder,
och så hans bälte, vars plåt var av kopparsmederna hamrad.
Men då han såret besett, där den stingande pil hade träffat,
blodet han utsög väl och på såret en lindrande balsam
bredde, som skänkts åt hans fader en gång av den vänlige
Cheiron.
220 Medan de skötte nu om Menelaos, väldig i härskri,
tågade lederna an av de sköldbeväpnade troer,
och uti vapnen igen sig achaierna klädde med stridslust.

Där Agamemnon du skulle ha sett, hur han icke var sömnig
eller för fienden skygg eller obenägen att kämpa,
utan med iver gick hän till den mannafrejdade striden.
Hästarna lät han stå kvar med sin kopparskimrande stridsvagn;
frustande höllos de se'n bakom lederna kvar av hans körsven,
hjälten Eurymedon, son av Peiraios' son Ptolemaios.
Honom befallde han strängt att dem hålla till hands, ifall trötthet
230 grepe hans lemmar till slut, när han ordnande gick genom mängden;
därpå till fots han begav sig åstad genom kämparnes leder.
Var han achaierna redo då såg bakom eldiga fålar,
trädde han till dem och talade så och dem eggade kraftigt:
»Hjältar av Argos, ej sparen i dag eder stormande styrka!
Ej skall den evige Zeus åt bedragare skänka sitt bistånd,
nej, utan de, som ha först mot fördraget fientlighet övat,
skola åt gamar få lämna till rov sina blomstrande lemmar,
och deras älskade hustrur såväl som de jollrande barnen
skola vi föra på skeppen ombord, sedan staden vi tagit.«
240 Men om försagda han fann, som skydde för rysliga striden,
då med bestraffande ord och i vrede han talte till dessa:
»Skrävelhjältar och mesar, vad nu? Mån I blygas, argiver!
Skolen I stå som bedövade nu, hjortkalvarna like,
som när de mattat sig ut med att långt över markerna löpa,
stanna med ens och ej ringaste kraft uti bringan förnimma?
Så ser jag eder bedövade stå och försagda för striden.
Stån I och vänten uppå, att troerna skola sig närma
ända till skeppen, som stånda på strand vid det skummiga havet,
för att I måtten få se, om Kronions hand er beskyddar?«
250 Sålunda gick han befallande fram genom kämparnes leder,
kom då till Kreterna ock på sin väg genom krigarevimlet,
vilka sig väpnade just kring Idomeneus, krigiske drotten.
Själv bland de främste Idomeneus stod lik en hotande vildgalt,
medan Meriones talade mod till de eftersta leden.

Dessa med glädje han såg, härskarornas drott Agamemnon,
och han med vänliga ord till Idomeneus talade genast:
»Dig, Idomeneus, högst bland achaier med hurtiga fålar
skattar jag både i krig, och när andra bedrifter vi öva,
och ej vid gillena minst, då argivernas ypperste drottar
260 låta det glimmande konungavin uti bålarna blanda.
Ty när de övriga då av achaiernas lockiga söner
dricka det övliga mått, skall man se, att hos dig står pokalen
alltid så fylld som hos mig, till att dricka, när lusten så bjuder.
Därför i striden nu fram, sådan alltid du har dig bevisat!«
Svarade honom då käckt Idomeneus, Kreternas konung:
»Atreus' son, var förvissad därom, att en hjälpare trogen
skall jag dig vara, så sant jag en gång det bedyrat och lovat.
Mana de andra nu på av achaiernas lockiga söner,
så att vi komma till strids, då nu troerna brutit fördraget.
270 Därför de också av jämmer och död skola snarligen drabbas,
efter de voro de första att lömskt emot ederna bryta.«
Sade, och Atreus' son gick vidare, glad i sitt hjärta,
och till Ajanterna kom på sin väg genom krigarevimlet,
just som de gingo till strids, och ett moln dem följde av fotfolk.
Som när från bergets höjd getherden blir varse en molnsky,
som kommer drivande fram över hav för den susande västan,
och där han ser den så fjärran ifrån, den är alldeles becksvart,
där över djupet den går med en rasande storm i sitt sköte,
och han med bävan den ser, och i grottan han driver in hjorden:
280 likadan synen var av Ajanternas täta falanger,
leden av hjältar, som rörde sig fram till den blodiga striden,
hotande mörka och späckade tätt med spjut och med sköldar.
Dessa med glädje han såg, vitt härskande drott Agamemnon,
och med bevingade ord han ropade till dem och sade:
»Hell er, Ajanter, I hövdingar två för argiver i pansar!
Eder det höves mig ej att med bjudande maningar egga;
själva I manen ju ivrigt ert folk till att manligen kämpa.

Ack – du evige Zeus och Athene och Foibos Apollo! –
vore av sådant mod i sitt hjärta besjälade alla,
290 då skulle hastigt kung Priamos' stad vara sjunken i stoftet
under vår segrande arm, som den toge och störtade neder.«
Sagt, och han lämnade dem och gick vidare hän till de andra.
Nestor han träffade nu, klarröstade talarn från Pylos,
ställande lederna upp och eggande folket till striden,
både Alastors och Chromios' män och den kunglige Haimons
och de som Pelagon följde och Bias, skarornas herde.
Stridsvagnskämparne ställde han främst med hästar och vagnar,
och bakom dem gav han plats åt den modiga mängden av fotfolk,
såsom en slaktningens mur, och de fege han ställde i mitten,
300 för att de mest motvillige ock skulle tvingas att fäkta.
Stridsvagnskämparne främst han nu bjöd och befallde att noga
hästarna hålla tillbaks och ej sammangyttras i vimlet:
»Ingen må ävlas, i trots på sin manliga styrka och körkonst,
ensam att kämpa mot troernas här eller framom de andra,
vike ej heller tillbaks, ty sådant er endast försvagar.
Men där en man från sin vagn blir i stånd att till fiendens räcka,
stöte han till med sin lans, det är yppersta sättet i sanning.
Sådan var fädernas sed, när de störtade städer och murar,
sådant var hjärtat och modet på dem i det manliga bröstet.«
310 Sådant var åldringens råd, som av gammalt förstod sig på kriget.
Honom med glädje han såg, vitt härskande drott Agamemnon,
och med bevingade ord han ropte till honom och sade:
»Gubbe, ack vore så visst, som du modet behåller i bröstet,
knäna dig lydiga än och din styrka densamma som fordom!
Nu är av åldern du tärd, som vi bliva det. Ack att en annan
hade att bära på den och du själv vore en av de unga!«
Honom svarade då vagnskämpen Gereniske Nestor:
»Också jag själv ville gärna, Atrid, att densamma jag vore,
som då jag fällde en gång Ereuthalion, lysande hjälten.

320 Icke dock gudarne allt åt oss människor unna på en gång.
Om jag den tiden var ung, så är nu jag av åldern besvärad.
Dock vill jag än vara med för att stridsvagnskämparne elda
både med ord och med råd, ty detta är åldringars ära.
Men må med stingande spjuten gå fram de unga i hären,
vilka ju senare föddes än jag och på krafterna lita.«
Sade; och Atreus' son gick vidare, glad i sitt hjärta;
kom så till Peteos' son, den för hästar berömde Menestheus,
där han i mitten stod av de tappre athenarnes kämpar.
Strax intill honom sin plats hade mångförslagne Ulysses
330 med Kefallenernas män uti obetvingliga leder
stående kring sig. Ej än deras folk hade hört något härskri,
ty hos achaier såväl som hos hästomtumlande troer
hade falangerna börjat helt nyss att sig röra till anfall,
därför de tänkte få se någon annan achaiernas fyrkant
rycka mot troerna fram, och att själva begynna då striden.
Dessa han bannade då, vitt härskande drott Agamemnon,
och med bevingade ord han ropade till dem och sade:
»Son av Peteos du, av den gudastammande drotten,
och du förslagnaste man, för illistighet vida beryktad!
340 Skolen I hålla er undan av skräck för att vänta på andra?
Eder i sanning det hövdes att nu bland de främste i spetsen
hålla mot fienden stånd och gå fram i den hetaste striden,
I som ju alltid främst hörsammen min bjudning till gille,
var gång achaiernas folk för drotterna firar ett gille.
Gärna I då er förplägen med stek och ur fyllda pokaler
dricken det ljuvliga vinet med fröjd, så länge er lyster;
nu skullen gärna I se, om ock tio achajiska fylken
ginge förut före eder till strids med de mordiska spjuten.«
Bister i uppsyn svarade då den förslagne Ulysses:
350 »Ha, vad var detta för ord, som halkade ut från din tandgård?
Vågar du kalla oss fega, Atrid? Närhelst vi achaier
mötas i rasande strid med de hästomtumlande troer,

skall du få se, om du vill, och om sådant dig ligger om hjärtat,
borta i troernas här bland dess främste Telemachos' fader
tumla med fienden om, och du pratar nu bara i vädret.«
  Leende svarade då vitt härskande drott Agamemnon,
när han såg hjälten bli vred, och tog åter de yttrade orden:
  »Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses!
Icke jag borde dig så utan skäl ha förmanat och tadlat,
360 då jag ju minnes och vet, hur du är i ditt hjärta beständigt
vänligen sinnad mot mig, ty i allting tänka vi lika.
Framåt! Om detta vi samsas väl se'n, ifall nyss ett förfluget
ord jag har sagt, och må gudarne strax det försprida i vinden.«
  Sagt, och han lämnade dem och gick vidare hän till de andra;
kom då till Tydeus' son, den modige kung Diomedes,
där han bak stampande hästarna stod på sin stadiga stridsvagn
och vid hans sida sin plats hade Sthenelos, Kapaneus-sonen.
Då for i bannor han ut, vitt härskande drott Agamemnon,
och med bevingade ord till Tydiden ropte och sade:
370 »Ha, du son av den tappre, den hästomtumlande Tydeus!
Säg, vi du rädes och spejar omkring för att slippa ur striden?
Ej hade Tydeus för sed att så där vilja sticka sig undan,
utan han långt framom vännernas flock mot fienden sprängde.
Så ha de sagt, som hans bragder ha sett, ty själv var jag aldrig
med, så att honom jag såg; men högt över alla han prisas.
Hjälten ju lände en gång till Mykene, men icke med härnad,
utan som gäst, Polyneikes var med, och de samlade krigsfolk,
viljande draga i fält emot Thebes heliga murar,
och de bevekligen bådo om hjälp av frejdade kämpar.
380 De i Mykene då strax med benägenhet lyddes till bönen,
dock omvände dem Zeus genom olycksbådande tecken.
Sedan då hjältarne dragit sin väg och de hunno det ställe,
där mellan vajande säv genom ängarna rinner Asopos,
sände achaierna Tydeus åstad i beskickning ånyo
hän till Kadmeiernas folk, och han gick och dem träffade talrikt

samlade uti Eteokles' hus, där de sutto till gilles.
Icke ens då, fastän främmande själv, hästtumlaren Tydeus
räddes det minsta, där ensam han var bland de många Kadmeier,
utan till tävlingskamp han dem manade ut och i allting
390 segrade lätt, ty en slik hjälparinna var honom Athene.
Men Kadmeierna, gripna av harm, hästtyglande männen,
ställde en väldig trupp i försåt, då han vände tillbaka,
femtio krigare unge, och två voro hövdingar deras,
Maion, av Haimon en son, de odödlige gudarnes like,
och Polyfontes, Autofonos' son, den berömlige krigarn.
Tydeus dock även åt dessa där gav med försmädelse döden,
alla han fällde, en enda av dem lät han slippa tillbaka,
nämligen Haimon, den släppte han hem uppå gudarnes maning.
Sådan Aitoliern Tydeus var, men den sonen, han födde,
400 kan sig ej mäta med fadern i fält, men han talar ju bättre.«
Sade; men icke ett ord genmälte den starke Tydiden,
vördande näpsten han fick av den vördnadsbjudande drotten.
Men honom svarade då den frejdade Kapaneussonen:
»Far ej med lögner, Atrid, då du vet, hur sanningen lyder!
Tala om fäderna ej! Långt tapprare tro vi oss själva,
ty det var vi, som till slut sjuportade Thebe dock togo,
fast med en ringare makt emot starkare murar vi drogo,
litande trygga på gudarnes vink och med hjälp av Kronion,
sedan med övermod våra fäder förvållat sin ofärd;
410 därför du fäderna icke med oss må förlikna i ära.«
Bister till honom talade då Diomedes den starke:
»Käre, var bara du stilla och tyst, och förglöm ej min maning!
Jag ser då ingenting ont i att härarnas drott Agamemnon
söker att egga till kamp de benskenklädde achaier.
Hans den ovanskliga äran ju blir, om achaiernas söner
lyckas att troerna slå och det heliga Ilion taga;
hans den förfärliga sorg däremot, om achaierna kuvas.
Men det är tid, att vi själva gå fram i den stormande striden.«

Sagt, och med vapnen han hoppade ned ifrån vagnen på
marken;
420 kopparharnesket skramlade hemskt kring bröstet på hjälten
under hans språng, ja den tappraste man skulle därvid ha bävat.
Som när på svallande hav mot den stormomdånade stranden
vältrar sig våg på våg, framjagade alla av västan;
ute på djupet i början var våg sig lyfter med skumhjälm,
snart hon mot stranden sig bryter med larm och sitt bugnande
huvud
skakar mot klinten högt och den översprutar med saltskum:
så i falang på falang den danaiska hären sig rörde
oavlåtligen framåt till slag; var hövding de sina
ropte befallningar till, men de andra marscherade tysta,
430 som om de icke haft stämma i bröst i den väldiga hären;
tigande gingo de, aktande blott på kommandot, och alla
klädda i prunkande vapenskrud, och det blänkte av leden.
Troerna åter, de voro som får, som i rikemans fålla
stånda i tusendetal, medan mjölken den vita blir mjölkad,
ideligt bräkande högt, när de stämmorna höra av lammen:
sådant var larmet som ljöd över hela den troiska hären;
ej hos dem alla var likadant rop eller språket detsamma,
utan av blandade tungor det var ibland folken så många.
Dem uppeggade Ares, och Pallas Athene de andra;
440 bävan och skräck voro med och den hejdlöst rasande tvedräkt,
vilken är syster och vän till den mannamördande Ares;
liten i början hon är, då hon rustar sig till, men hon sedan
räcker till himlen med huvudet upp, fast hon skrider på jorden;
hon var i mitten där med även nu och dem hetsade bägge,
och genom krigarevimlet gick fram för att stönandet öka.
När då till samma plats på sin frammarsch härarna hunno,
satte de sköld mot sköld och lans mot lans, och sin styrka
prövade kopparpansrade män, och sköldarnas bucklor
stötte ihop med varann, och förfärligt var krigarelarmet.

450 Nu om vartannat där ljöd både jubel och jämmer i striden,
alltsom man stod eller föll, och på marken flödade bloden.
Såsom när, svällda av tö och av regn, två floder för bergen
störta i dälden sig ner och blanda sitt forsande vatten,
flutna ur sjöar och klämda nu in i den trängande klyftan;
dånet i fjärran då hörs till den vallande herden på bergen:
så var tumultet och larmet av dem, när de drabbade samman.
Först Antilochos fällde en man, som bland troernas främste
fäktade alltid med mod, Thalysios' son Echepolos.
Uppå hans tagelsmyckade hjälm han träffade bygeln,
460 stöten i pannan gick in, så att tvärs genom benet sig trängde
kopparens stingande udd, och av natt omhöljdes hans ögon,
och som ett torn han störtade kull i den häftiga striden.
Genast den fallne i fötterna greps av drott Elefenor,
hjälten Chalkodons son, de stolte Abanternas hövding;
ivrigt han drog honom bort undan spjuten och ville på stunden
taga hans rustning utav, men försöket ej varade länge,
ty då den ädle Agenor fick se, hur han släpade liket,
stack han sin kopparlans i hans sida, som inne vid skölden
lämnades bar, då han böjde sig ner, och med domnade lemmar
470 föll han och miste sitt liv; men över hans lik en förfärlig
strid av achaier och troer det blev, ty de likasom vargar
störtade lös på varann, och man emot man det nu gällde.
Där blev av Ajas, Telamons son, Simoeisios dödad,
blomstrande svennen, Anthemions son, som föddes av modern,
när ifrån Ida en gång i de hulda föräldrarnas följe
gången till Simois' stränder hon var för att hjordarna skåda;
därför hans namn Simoeisios blev, men han fostrarelönen
aldrig fick hulda föräldrarna ge, ty så kort blev hans levnad,
då han för lansen nu segnade ner, som fördes av Ajas.
480 Medan i spetsen han stred, fick han stöten till höger i bröstet
strax under vårtan, och ut gick kopparspetsade lansen
tvärs genom skuldran, och fallen han låg uti stoftet som poppeln,

vilken står reslig och skön i en sänka på fuktiga ängen,
glänsande slät på sin stam och med grönskande grenar i toppen,
tills vagnmakaren hugger den ner med det blänkande järnet
för att en hjulring böja därav till en blivande praktvagn,
och den förvissnad ligger där se'n uppå stranden av floden:
sådan Anthemions son Simoeisios var, som av Ajas
kläddes nu rustningen av. Men på Ajas i vimlet sitt kastspjut
490 slungade Antifos, Priamos' son med den prunkande brynjan.
Spjutet for Ajas förbi, men i ljumsken det träffade Leukos,
en av Ulysses' män, då han släpade undan den fallne;
ned över liket han föll och ur armarna släppte den döde.
Men vid kamratens fall blev Ulysses förbittrad i själen
och från de främste steg fram i sin blänkande rustning av koppar,
trädde mot fienden nära och sköt med det glimmande spjutet,
sedan han skådat sig om, och troerna veko tillbaka
undan hans kast, dock slungade ej han sitt vapen förgäves,
utan Demokoon föll, som var Priamos' son med en frilla
500 och från Abydos nu länd, där han skötte hans eldiga hästar;
honom Ulysses, betagen av harm för den dödade vännen,
spjutet i tinningen drev, så att kopparudden i andra
tinningen trängde sig ut, och av natt omhöljdes hans ögon,
tungt han i marken föll, och i fallet skramlade vapnen.
Strax förkämparne veko tillbaks och den strålande Hektor,
stort blev argivernas skrik, och de släpade undan de fallne,
därpå de bröto långt vidare fram. Men Apollo det harmsen
såg ifrån Pergamos höjd och till troerna ropade väldigt:
»Hästomtumlande troer, framåt, och ur fältet ej viken
510 alls för argiverna! Lemmar av sten eller järn ha de icke,
så att de tåla ett skår av den sönderflängande kopparn.
Icke är heller Achilles nu med på achaiernas sida,
lockiga Thetis' son; han vid skeppen ruvar på vreden.«
Så ljöd den väldiges rop ifrån staden; achaierna åter
eggade dottern av Zeus, den prisade Tritogeneia,

skridande fram genom vimlet, varhelst hon dem vika förmärkte.
Där av sitt öde blev snärjd Amarynkeussonen Dioreus;
ty med en kantig sten, så stor som kan hållas i handen,
träffad i högra ankeln han blev av thrakernas hövding,
520 Peiroos, Imbrasos' son, som var dragen från Ainos i kriget.
Senorna bägge och benen jämväl den förskräckliga stenen
splittrade sönder i grund, och i stoftet föll han på ryggen,
sträckande armarna ut efter hjälp mot kamraterna kära,
kippande hårt efter andan, men fram sprang densamme, som kastat,
Peiroos, då med sin lans och i naveln den stack, och ur såret
tarmarna runno på jord, och av natt omhöljdes hans ögon.
Thoas Aitoliern fort sprang mot Peiroos fram och i bröstet
stötte vid vårtan sin lans, och i lungan fastnade kopparn;
strax till den fallne steg Thoas då fram och den väldiga lansen
530 ryckte ur bröstet på honom och drog sitt eggade slagsvärd,
gav honom mitt över buken ett hugg och förgjorde hans anda.
Rustningen tog han dock ej, ty med lansarna långa i handen
ställde sig thrakerna kring med sin hårknut ovan på hjässan,
och hur stor och hur väldig han var och hur modig till sinnes,
dessa dock kastade hjälten tillbaks, och han vacklande bortvek.
Sålunda lågo där jämte varann utsträckta i stoftet,
kopparklädde Epeiernas drott och thrakernas hövding,
medan omkring dem stupade ock av de menige många.
Ej skulle någon nu mer hava funnit att tadla på striden,
540 om han där kommit och själv utan sår av ett svärd eller kastspjut
ryckts genom vimlet åstad, ledsagad av Pallas Athene,
hållen av henne i hand och beskyddad mot flygande vapnen.
Ty på den dagen en mängd av de bålda achaier och troer
lågo framstupa i stoftet på jord och jämte varandra.

FEMTE SÅNGEN

Diomedes' hjältebragder

Där blev nu Tydeus' son Diomedes av Pallas Athene
rustad med styrka och mod, att han måtte bland alla argiver
glänsa som yppersta man och förvärva ett strålande rykte.
Lysa hon lät från hans hjälm och hans sköld en osläckelig flamma,
liknande stjärnan i glans, som i höstliga nätterna strålar
klarast av alla och badat sig nyss i Okeanos' flöde:
sådan var elden, som brinna hon lät från hans huvud och skuldror;
därpå i mitten hon drev honom in, där vimlet var tätast.
Dares bland troerna hette en man, förmögen och frejdad,
10 som var Hefaistos' präst; två söner han hade i hären,
bägge förfarna i all slags kamp, Idaios och Fegeus.
Dessa ur lederna stormade fram Diomedes till mötes,
samman på vagn, medan själv till fots han stridde från marken.
När de nu ilande fram hade hunnit varandra helt nära,
först av Fegeus då slungades av långskuggande lansen,
dock hans uddiga lans flög Tydiden tätt över vänstra
skuldran och träffade ej, och därefter den starke Tydiden
slungade sin, och förgäves ej flög honom lansen ur handen;
mitt uti bröstet på Fegeus den tog, och han föll ifrån vagnen.
20 Sprang då Idaios flyende ner från den prydliga vagnsstoln
utan att våga sig fram att försvara sin stupade broder;
säkert ej heller han själv skulle svarta förgörelsen undgått,
om ej Hefaistos i natt honom höljt och ryckt undan och räddat,
för att hans åldrige präst ej måtte bli alldeles tröstlös.
Hästarna strax därifrån drev sonen av modige Tydeus
och dem åt svennerna gav att dem föra till holkade skeppen.

Trojas behjärtade män, när av Dares' söner den ene
flykta de sågo och liggande död invid vagnen den andre,
skakades djupt i sin själ. Dock nu strålögda Athene
30 fattade hetsige Ares vid hand och talte och sade:
»Ares, du blodige Ares, som män och som murar föröder!
Skola achaier och troer vi ej låta ensamma kämpa,
vilka det bliva nu må, som Zeus Allfader ger seger,
gående själva vår väg för att slippa Olympierns vrede?«
Sagt, och hon förde ur slaktningen ut den hetsige Ares
och på Skamandros' stupande brädd lät hon guden sig sätta.
Nu måste troerna fly, och envar av danaernas furstar
fällde sin man, och först härskarornas drott Agamemnon
stötte från vagnen Odios ned, Halizonernas hövding.
40 Han var den förste, som vände sitt spann, men Atriden i ryggen
rände sin lans mellan skuldrorna in och ut genom bröstet:
tungt han i marken föll, och i fallet skramlade vapnen.
Därnäst Idomeneus dräpte en son till maioniern Boros,
Faistos, som kommen var ifrån Tarnes bördiga ängder.
Just som han skulle bestiga sin vagn, då fick han i högra
skuldran det väldiga spjut, som Idomeneus slungade säkert;
neder av vagnen han föll, och av hemskaste mörker han höljdes;
drogo av honom då rustningen strax Idomeneus' svenner.
Nu med en stöt av sin spetsiga lans Menelaos Atriden
50 fällde Skamandrios, Strofios' son, den frejdade jägarn.
Jakten förstod han i grund, ty av Artemis själv han fått lära
säkert att träffa allt vilt, som i skogarna lever på bergen.
Dock honom hjälpte ej nu pilälskande Artemis' ynnest
eller de fjärrskott alla, som förr hans berömmelse skapat,
ty nu med kraft Menelaos Atrid, lansfrejdade hjälten,
stötte i ryggen på honom sitt spjut, då han flydde för honom,
rakt mellan axlarna in och rände det ut genom bröstet,
och han på ansiktet föll, och i fallet skramlade vapnen.
Men för Meriones Fereklos föll, vars fader var Tekton,

60 Harmons son. Han med händighet stor kunde alla slags konstverk
dana, ty älskad han var över måttan av Pallas Athene;
han var det också, som byggt jämngående skeppen åt Paris,
olycksskeppen, som blevo till men för trojanerna alla
och honom själv jämväl, ty han visste ej gudarnes rådslut.
Honom Meriones nu, då han honom förföljande upphann,
rände till höger i sätet sitt spjut, så att tvärs genom kroppen
trängde sig spetsen ut genom blåsan inunder hans blygdben;
jämrande sjönk han på knä, och av dödens mörker betäcktes.
Meges nu döden gav åt Pedaios, en son av Antenor.
70 Väl var ej äkta hans börd, men den sköna Theano bland egna
barn honom fostrade ömt för att täckas sin älskade make.
Fyleus' frejdade son honom jagade efter och nådde
och i hans nackgrop borrade in den spetsiga lansen,
och genom tänderna stöten gick ut och skar tungan igenom,
så att i kyliga kopparn han bet, när han föll uti stoftet.
Men av Euaimons son Eurypylos fälldes Hypsenor.
Honom den höge Dolopion fött, som var floden Skamandros'
heliga offerpräst och bland folket som gudarne vördad.
Honom Euaimons son Eurypylos, lysande hjälten,
80 rusade efter, då flykten han tog, och ett vinande svärdshugg
gav uti skuldran så vasst, att den kraftiga armen det avhögg;
blodig föll armen på dammande slätt, och på krigarens ögon
lade sig dödens skymmande natt och skickelsen järnhård.
Sådana bragder de övade där i den rasande striden;
men om Tydiden du kunde ej sagt, på vad sida han stridde,
om han till troernas här eller också achaiernas hörde.
Ty över slätten han störtade fram som en svällande vårflod,
som i sitt häftiga lopp genom alla fördämningar bryter;
varken förhindras hans fart av de mäktiga dammarnas bålverk
90 eller av stängsel, man byggt för att skydda de blomstrande hagar;
oförväntat han kommer, då Zeus låter skurarna smattra,

läggande öde en mängd av vad idoga svenner planterat:
så av den starke Tydid blevo troernas täta falanger
sopade bort, och de höllo ej stånd, fastän många de voro.
Men när då honom fick se den frejdade son av Lykaon
rusa på slätten fram och falangerna vältra framför sig,
strax emot Tydeus' son han spände sin krokiga båge
och på den stormande sköt, och på högerskuldran i välvda
harneskplåten det tog, och igenom for stingande pilen,
100 så att den baktill stack ut, och av blod vart pansaret sölat.
Ljudligen ropade då den frejdade son av Lykaon:
»Hästomtumlande troer, framåt, I behjärtade kämpar!
Sårad är fiendens ypperste man, och ej länge, det tror jag,
härdar han ut med min kraftiga pil, så sant som Apollo,
sonen av Zeus, det var, som från Lykien drev mig i kriget.«
Så han jublade. Dock av hans pil var Tydiden ej kuvad,
utan han drog sig tillbaks och till vagnen och hästarna trädde,
medan han talade så till Sthenelos, Kapaneussonen:
»Skynda dig, käraste Kapaneusson, och stig ned ifrån vagnen
110 för att nu draga ur skuldran på mig den stingande pilen!«
Sade, och Sthenelos genast sprang ned ifrån vagnen på marken,
trädde intill och drog ut ur hans skuldra den vingade pilen;
bloden då sprutade fram igenom hans flätade brynja.
Bedjande talade då Diomedes, väldig i härskri:
»Hör mig, du aldrig betvungna, du dotter av Zeus med egiden!
Om i förgörande striden du förr både mig och min fader
hult har beskärmat, så var nu i dag mig bevågen, Athene!
Giv mig att komma med spjutet till livs och förgöra den mannen,
vilken mig sårade först, och som jublar så stolt i den tanken,
120 att jag ej länge numer skall skåda det strålande solljus!«
Bedjande talte han så och vart hörd av Pallas Athene.

Lättare gjorde hon varje hans lem, både fötter och armar
och till hans sida steg fram och talte bevingade orden:
»Nu, Diomedes, gå dristligen fram att mot troerna kämpa,
ty jag i bröstet dig lagt det oförfärade modet,
vilket din fader besjälade jämt, sköldsvingaren Tydeus,
och från ditt öga jag töcknet förspritt, som förut var i vägen,
så att du tydligt kan skönja envar, både gudar och mänskor.
Därför, ifall det nu kommer en gud och dig frestar till tvekamp,
130 akta dig väl för att giva dig då emot en av de andra
evige gudar i strid, men om dottern av Zeus, Afrodite,
blandar i striden sig in, så må henne du stinga med lansen.«
Talade så och försvann strålögda gudinnan Athene.
Åter Tydiden sig störtade in bland de främste i striden.
Brann han tillförene redan av lust att mot troerna kämpa,
nu var hans mod tre gånger så stort, och han var som ett lejon,
vilket av herden, som ulliga får har att vakta på landet,
sårats, men icke till döds, när det överhoppade stängslet;
vildare endast det blir, och han fåren ej längre försvarar,
140 utan i stallet flyr in, och de övergivna i skrämseln
rusa omkring, men de ligga där snart i en hög på varandra;
ilsket det hoppar då ut från den högt omgärdade fållan:
så for bland troerna rasande in den starke Tydiden.
Nu han Astynoos dödade brått och drotten Hypeiron;
kopparlansen i bröstet han stack på den ene vid vårtan
och med sitt väldiga svärd på den andre högg av invid skuldran
nyckelbenet, så skuldran blev skild ifrån halsen och ryggen.
Dem lät han ligga och jagade strax Polyidos och Abas,
bägge Eurydamas' söner, den drömuttydande gubbens;
150 endast åt dem han ej drömmarna tytt, när de drogo i kriget,
utan de segnade bägge nu ner för den starke Tydiden.
Xanthos och Thoon förföljde han se'n, två söner till Fainops,
blomstrande unge, men fadern var själv av ålderdom avtärd
och hade sedan ej fött någon son, som hans gods kunde ärva.

Dessa han övervann och dem bägge berövade livet,
lämnande fadern blott saknaden kvar och den gruvliga sorgen,
efter han aldrig mer fick dem levande åter från kriget,
utan av sidoförvanter hans gods blev slutligen skiftat.
Nu han Echemmon och Chromios hann, som bägge på en vagn
160 sökte ur striden att fly, den Dardaniske Priamos' söner.
Och som ett lejon på korna far lös och med tänderna nacken
bräcker på kviga och tjur, där de beta i löviga snåren:
likadan Tydeus' son dem bägge från vagnen med våldsmakt
stötte nu rasande ner och därefter dem rustningen avdrog;
hästarna gav han sitt folk i förvar att dem föra till skeppen.
Honom Aeneas då såg, hur han härjade krigarnes leder;
och han sig skyndade hän genom striden och lansarnas vimmel,
spanande runtomkring efter Pandaros, gudarnes like,
och han den ädle och kraftige son till Lykaon omsider
170 fann och till honom steg fram och talade sedan och sade:
»Pandaros, var är din båge och var dina vingade pilar?
Var är ditt rykte? Ty ingen hos oss är din like på båge,
ingen törs heller i Lykiens land sig berömma som bättre.
Lyft dina händer till Zeus och skicka en pil på den mannen,
vem han må vara, som rasar så svårt och så gruvliga skador
troerna vållat och redan förgjort av de tappre så många.
Bara det ej är en gud, som på troerna blivit förtörnad
över ett offer, man glömt; ty häftig är gudarnes vrede.«
Honom svarade då den frejdade son av Lykaon:
180 »Son av Anchises, du drott ibland kopparpansrade troer!
Tydeus' krigiske son jag tycker han alldeles liknar;
skölden jag känner igen och hjälmen med byglarna fyra,
ävenså hästarnas par, men kanhända han dock är en gudom.
Men om en dödlig han är, som jag tror, och den djärve Tydiden,
ej utan hjälp av en gud han rasar så där; vid hans sida
står med en döljande sky över skuldrorna en av de högste,

vilken ock värjde utav ifrån honom den vingade pilen.
Ty jag har sänt honom redan en pil och jag råkte på honom
högerskuldran, och udden gick tvärs genom kupiga plåten;
190 jag var så viss om att då honom nedersända till Hades
och honom fällde dock ej; en gud måtte vara mig gramse.
Nu har jag heller ej hästar och vagn, som jag kunde bestiga,
fastän en elva vagnar väl stå hos Lykaon därhemma,
vackra och nya och färdiga just och med höljande täcken
skyddade väl och vid varje av dem ett par hästar i ordning,
vilka med spelt och med ljusare korn bli fodrade rikligt.
Ja, mig Lykaon förmanade visst, den åldrige hjälten,
mycket i präktiga salen den dag, då jag gav mig å färde,
och han mig rådde att jämt bakom hästarna stå på min
stridsvagn,
200 när jag bland troerna förde befäl i de häftiga strider.
Honom jag lydde dock ej, fast i sanning det varit långt bättre,
ty jag för hästarna ömmade blott, om de skulle få svälta
under belägringens tid, de som vant sig att äta så grundligt.
Därför jag lät dem bli kvar, och till fots jag till Ilion lände,
litande tryggt på min båge, som dock skulle föga mig båta.
Redan jag skickat min pil emot tvenne de yppersta drottar,
Tydeus' son och Atriden, och båda jag träffat och bloden
lockat ur hullet fram, men jag eggat dem blott desto mera.
Ja, i en olyckstimme det var som jag krokiga bågen
210 lyfte av spiken den dag, då jag gick att till härliga Troja
kämparna föra åstad för att Hektor göra till viljes.
Men om jag kommer till hemmet tillbaks och mitt öga får skåda
fädernejorden igen och mitt höga palats och min maka,
då skola fiendemän få mig huvudet hugga av halsen,
om jag ej bryter itu och kastar i flammande elden
denna min båge på stund, som till ingen nytta mig följer.«
Honom då mälte till svar den troiske drotten Aeneas:
»Tala nu icke så där! Men det annorlunda ej bliver,

innan vi bägge med hästar och vagn mot den mannen
gemensamt
220 rycka till kamp och försöka en dust i vår krigarerustning.
Därför, välan, stig upp på min vagn, och jag lovar, att sedan
skall du på troiska hästar få se, som förstå att på slätten
spränga förföljande fram och att lika så flinkt fly tillbaka,
och som oss ävenväl skola frälsa till staden, om åter
Zeus vill förläna beröm åt Tydeus' son Diomedes.
Alltså tag piskan du i din hand och de glänsande tyglar,
så skall jag ställa mig själv vid din sida på vagnen och kämpa;
eller ock möt honom du, så skall jag för hästarna svara.«

Honom svarade då den frejdade son av Lykaon:
230 »Sköt du om tyglarna själv och hästarna dina, Aeneas!
Flinkare skola de draga din vagn med sin vanliga körsven,
därest vi åter bli tvungna att fly för sonen av Tydeus.
Eljest de bliva av skräck bångstyriga kanske och vägra
att ur tumultet oss föra, när ej de förnimma din stämma,
och om den modige Tydeus' son då stormar emot oss,
dödar han kanske oss två och för bort starkhovade spannet.
Därför du själv skall nu köra din vagn och hästarna dina,
jag däremot med mitt stingande spjut skall möta hans anfall.«

Sedan de så hade talat, bestego de prunkande vagnen,
240 styrande ivrigt åstad mot Tydiden de eldiga hästar.
Då fick dem Sthenelos se, den lysande Kapaneussonen,
och med bevingade ord han talade strax till Tydiden:

»Tydeus' son Diomedes, du vän, som jag älskar av hjärtat!
Där två kämpar jag ser framsprängande mot dig till anfall,
oemotståndliga män, den ene en mästerlig bågskytt,
Pandaros, han som berömma sig kan av sin fader Lykaon,
och jämte honom Aeneas, och han från den stolte Anchises
yves att stamma och äger till mor Afrodite, gudinnan.
Fort, låt på vagnen oss vika tillbaks, och storma, jag ber dig,
250 ej bland de främste så där, om du icke vill livet förlora.«

Bister i uppsyn svarade då Diomedes den starka:
»Tala blott aldrig om flykt, ty jag tänker dig icke att lyda!
Icke är sådan jag född, att i striden jag önskar att vika
eller mig gömma för spjut; ännu är min styrka densamma.
Icke jag gitter att stiga på vagn, utan så, som jag står här,
vill jag dem möta; Athene mig ej tillstäder att bäva.
Ej skola båda minsann av det eldiga spannet tillbaka
föras från mötet med oss, om också den ene sig räddar.
Nu till en annan sak, som jag beder dig lägga på hjärtat:
260 skulle den äran åt mig av den rådslagsrika Athene
givas att döda dem bägge, låt då våra eldiga hästar
bliva här stående kvar, med tömmarna bundna vid karmen;
glöm ej att skynda dig strax till Aeneas' hästar och dessa
driva från troerna bort till de benskenklädde achaier.
Ty från de hästar de stamma, som Zeus vittskådaren skänkte
Tros till ett vederlag för hans son Ganymedes, och därför
finnes ej make till dem under morgonrodnan och solen.
Avel av dessa sig stal härskarornas hövding Anchises,
som sina ston lät betäckas av dem mot Laomedons vetskap;
270 sex de ädlaste fålar därav honom föddes i gården,
fyra av dem han behöll, som vid krubban växte sig stora,
men dessa tvenne han gav åt den väldige hjälten Aeneas.
Finge vi dem i vårt våld, vi oss mycken berömmelse vunne.«
Sålunda föllo de ord, som de skiftade där med varandra.
Hastigt de andra sig närmade re'n med det eldiga spannet,
och till Tydiden skrek den lysande son av Lykaon:
»Tappre och oförfärade son till den härlige Tydeus!
Icke du dödades nyss av den stingande pilen, jag sände;
nu vill jag fresta en gång att dig träffa i stället med lansen.«
280 Sagt, och han svängde och skickade av långskuggande lansen,
och Diomedes' sköld han råkte, och tvärs genom skölden
kopparudden flög hän och stannade först vid hans brynja.
Ljudligen ropade då den lysande son av Lykaon:

»Tvärs genom livet jag träffade dig, och ej länge, det tror jag,
härdar du ut, men åt mig du en härlig berömmelse skaffat.«
Oförfärad gav honom till svar den starka Tydiden:
»Nej, du sköt miste och träffade ej, men jag tänker för eder
löper det icke utav, förrn den ene åtminstone stupat
och har fått mätta med blod sköldbärande krigaren Ares.«
290 Sagt, och han slungade lansen åstad, och Athene den styrde
in genom näsan vid ögat och tvärs genom tänderna vita,
så att dess härdiga malm skar tungan igenom vid roten,
under det spetsen for ut och blev sittande under hans haka.
Neder av vagnen han föll, och i fallet skrällde den sköna,
glänsande rustning han bar, och det eldiga spannet åt sidan
skyggade häftigt, och själv han förlorade kraften och livet.
Sprang då Aeneas ned med sin sköld och den väldiga lansen,
ängslig att Pandaros' lik av achaierna bort skulle släpas,
och kring den fallne han gick som ett lejon i trotsande styrka,
300 sträckande ut framför honom sin lans och den rundade skölden,
färdig att döda envar, som försökte den stupade nalkas,
skriande fruktansvärt; men Tydiden grep tag i en fältsten,
stor, så att tvenne männer den ej skulle mäktat att lyfta,
slika som män äro nu, men lätt han svängde den ensam.
Denna han slungade hårt på Aeneas i höften, där låret
ledar mot höftens ben, på det ställe, som kallas för skålen;
krossad blev skålen, och slitna itu blevo senorna bägge,
kantiga stenen rev huden utav, och den sårade hjälten
dignade neder på knä och med seniga handen mot jorden
310 stödde sig än, medan svartaste natt betäckte hans ögon.
Där skulle nu ha förgåtts härskarornas hövding Aeneas,
om han ej varsnats i tid av dottern till Zeus, Afrodite,
modern, som honom en gång hade avlat med herden Anchises.
Genast kring älskade sonen hon slog sina bländande armar
och framför honom en flik av sin strålande slöja höll utbredd
att honom skydda mot sår, så att ej av danaerna någon

skulle nu jaga sitt spjut i hans bröst och livet förgöra.
Därpå sin älskade son hon begynte att bära ur striden.
Ej hade Kapaneus' son låtit falla ur minnet det uppdrag,
320 som honom givit helt nyss Diomedes, väldig i härskri,
utan tillbaka han höll sina egna stampande hästar
undan från stridens brus, med tömmarna bundna vid karmen,
sprang till Aeneas' vagn och hans fagermaniga hästar
drev ifrån troerna bort till de benskenklädde achaier
och åt Deipylos gav i förvar, den vän honom kärast
bland jämnåriga var, ty i allting tänkte de lika.
Denne till skeppen dem förde, men själv sprang hjälten tillbaka,
steg på sin egen vagn och grep fatt i de glänsande tömmar
och efter Tydeus' son med de stampande hästarna ivrigt
330 jagade fram; men denne då just med den mordiska kopparn
Kypris förföljde; han såg det var en av de svaga gudinnor,
ej av de starka, som råda med makt i de dödligas härnad,
varken Athene själv eller stadshärjarinnan Enyo.
Och då han, rusande hän genom vimlet, nådde gudinnan,
sträckte sig fram för att giva en stöt den starke Tydiden
och med ett ansprång träffade då med den stingande lansen
spensliga handen, och udden på stund upprispade hullet
tvärs genom himmelska skruden hon bar, som chariterna virkat,
överst vid leden; då rann av gudinnan ambrosiska blodet,
340 saften, som flyter så ren i de saliga gudarnas ådror;
ej ha de glödande vin till sin dryck eller bröd till sin föda,
därför de hava ej människoblod, men odödliga kallas.
Strax med ett jämrande skri hon släppte då sonen ur famnen,
men han på armarna togs och blev räddad av Foibos Apollo
uti en blånande sky, för att ej av danaerna någon
skulle nu jaga sitt spjut i hans bröst och livet förgöra.
Ljudligen ropade då till gudinnan den starke Tydiden:
»Dotter av Zeus, vik bort ur kriget och mördande kampen!
Är det kanhända ej nog, att du vekliga kvinnor bedårar?

350 Blandar du också i kriget dig in – ja då tror jag förvisso,
att du skall komma att fasa för krig, om du blott hör det nämnas.«
Sagt; men hon vacklade bort, av den gruvliga smärtan förvirrad.
Henne då förde ur stridens tumult vindfotade Iris,
medan hon våndades svårt och den dejliga huden blev blodad.
Snart hon den hetsige Ares då fann, som till vänster om striden
sittande var, med hästar och lans bredvid i en molnsky.
Dignande neder på knä, hon tiggde sin älskade broder
ivrigt med bedjande ord om hans gyllenbetslade hästar:
»Älskade broder, o skaffa mig bort och mig hästarna låna,
360 att jag må komma igen till Olympen, där gudarna dväljas!
Gruvligt jag pinas av såret, jag fått av den dödlige mannen,
Tydeus' son, som väl också med Zeus vore färdig att kämpa.«
Sagt, och av Ares hon fick hans gyllenbetslade hästar,
och hon på vagnen steg upp, bedrövad av innersta hjärta;
Iris hos henne tog plats och tömmarna lade i handen,
piskan mot hästarna ven, och i flygande fart gick det undan.
Hastigt de lände till gudarnas hem på det branta Olympos;
hästarna ställdes då in av den vindsnabbt ilande Iris,
sedan hon spänt dem ifrån, och fingo sitt himmelska foder.
370 Men Afrodite sig kastade ner i sin moder Diones
sköte, och modern slog kärligt sin famn om den älskade dottern,
smekande ömt hennes kind, och talte till henne och sade:
»Älskade barn, vem har gjort dig det här av de himmelske gudar
utan besinning, som hade du gjort något ont inför alla?«
Henne svarade då den ljuvligt leende Kypris:
»Tydeus' övermodige son Diomedes mig sårat,
ty jag försökte att själv ur den larmande striden Aeneas
bära, min älskade son, som den käraste är mig av alla.
Striden ej rasar nu blott emellan achaier och troer,
380 utan mot själva de evige re'n danaerna kämpa.«

Henne svarade då den höga gudinnan Dione:
»Tålamod, älskade barn! Håll ut, fast du är så bedrövad!
Redan ju många av oss, som hava vårt hem i Olympen,
lidit av människor våld, när vi lagade kval åt varandra.
Lida fick Ares svårt, den gång Efialtes och Otos,
konung Aloeus' kraftiga barn, honom bundo med fjättrar
och i ett kopparvalv han låg fängslad i månader tretton.
Där skulle också förgåtts den fejdomättlige Ares,
hade hans styvmor ej, den tjusande Eeriboia,
390 saken åt Hermes förtrott; han befriade hemligen Ares,
vilken försmäktade re'n, ty han svåra av bojorna pintes.
Lida fick Hera jämväl, då Amfitryons kraftige telning
skickade henne en dag trespetsiga pilen i högra
bröstet; då hade ock hon olidliga plågor att utstå.
Lida fick Hades jämväl, den vidunderligt store, av pilen,
när honom samme förfärlige son till Zeus med egiden
mitt ibland skuggorna sköt i hans port och åt plågorna prisgav.
Då gick han upp till Kronions palats på den höga Olympen,
sorgsen i håg och av plågorna kvald, ty den vingade pilen
400 hade i kraftiga skuldran sig satt och förvållade pina.
Lindrande balsam Paieon då strök över såret på honom,
så att han kom sig igen, ty icke förgänglig han föddes.
Ack den förfärlige, dristige man, som ej skydde för illdåd,
utan med pilen förvållade kval åt olympiska gudar!
Nu strålögda Athene mot dig Diomedes har hetsat,
och han besinnade ej i sin dårskap, sonen av Tydeus,
att den som ger sig med gudar i strid, han lever ej länge,
aldrig han kommer tillbaks ifrån krigets blodiga skiften,
aldrig hans barn skola mer vid hans knän framjollra sitt ›pappa‹.
410 Därför Tydiden nu vakte sig väl, hur stark han må vara,
att ej en annan mer kraftig än du honom möter i striden;
eljest Adrastos' barn, den förståndiga Aigialeia,
snart med förtvivlade skrik skall ur sömnen väcka sitt husfolk,

medan hon sörjer sin ungdomsgemål, den bäste achaiern,
dygdiga kvinnan, som blivit förmäld med den starke Tydiden.«
Sade, och såret hon torkade av med händerna båda;
läktes då handen och stillade sig de förskräckliga smärtor.
Därvid nu stodo och skådade på Athene och Hera,
och med försmädliga ord de begynte att egga Kronion;
420 först tog till orda av dem strålögda gudinnan Athene:
»Månne du vredgas på mig, fader Zeus, för vad nu jag vill säga?
Säkert har Kypris igen velat en av achaiskorna locka
med sig till troerna hän, dem hon nu så förfasligen älskar,
och då hon klappat och smekt denna fagerslöjade kvinnan,
har hon väl rispat sin spensliga hand på det gyllene spännet.«
Sade; men stilla då log både gudars och människors fader,
kallade till sig och talade så till den gyllene Kypris:
»Icke åt dig, mitt barn, blev det givet att syssla med kriget,
utan befatta dig du med de tjusande bröllopsbestyren
430 och låt Athene besörja det där och den hurtige Ares.«
Sålunda föllo de ord, som de skiftade där med varandra.
Men mot Aeneas sprang fram Diomedes, väldig i härskri,
fastän han såg, hur sin hand över honom höll själve Apollo;
dock ej för väldige guden en gång han skydde; så lysten
var han att taga Aeneas' liv och hans präktiga rustning.
Trenne gånger han rusade fram i sin iver att döda,
trenne gånger hans blänkande sköld av Apollo blev bortstött,
men när den fjärde han stormade an, så stark som en gudom,
ropade fruktansvärt fjärrskjutande guden Apollo:
440 »Tag dig till vara, Tydid! Vik bort och fördrista dig icke
att dig med gudarne mäta, ty ej ha odödlige gudar
ätt gemensam med människors barn, som vandra på jorden.«
Så var hans ord, och Tydiden då vek något litet tillbaka,
skygg för att reta mot sig fjärrskjutande guden Apollo.
Fjärran ur stridens larm Apollo då förde Aeneas
upp på Pergamos' heliga höjd, där han ägde ett tempel.

Där han av Leto på stund och av Artemis, bågens gudinna,
läktes i templets innersta rum och fick åter sin styrka,
medan en bild blev skapt av Apollo med silvernebågen,
450 som var Aeneas lik, och som hade en likadan rustning,
och kring den bilden troernas män och de bålde achaier
tjurhudssköldarna höggo itu på varandra kring brösten,
både de stora och rundade skönt och de lätta av råhud.
Foibos Apollo då talade så till den hetsige Ares:
»Ares, du blodige Ares, som män och som murar föröder!
Skulle du icke nu blanda dig in och förjaga ur striden
denne Tydid, som väl också med Zeus vore färdig att kämpa?
Först emot Kypris han for och sårade handen vid leden,
därpå han rusade an mot mig själv, så stark som en gudom.«
460 Sade och satte därefter sig ner uppå Pergamos' tinnar,
medan den mordiske Ares skred in för att troerna egga,
Akamas lik till gestalt, som var thrakernas hurtige hövding.
Ares nu manande skrek till Priamos' kungliga söner:
»Priamos' söner, I barn av den gudastammande drotten!
Skolen I låta än längre ert folk av achaierna dödas?
Månne tills striden når fram till själva den präktiga porten?
Fallen ligger nu han, som vi aktade lika med Hektor,
hjälten Aeneas, en son av den ädelsinte Anchises.
Fram för att rädda vår ädle kamrat ur den brusande striden!«
470 Sade och livade hjärta och mod på varenda ibland dem.
Även Sarpedon då talade strängt till gudomlige Hektor:
»Hektor, var är väl det manliga mod, som du hade tillförne?
Lät du ej en gång förstå, att du själv utan trupper och hjälpfolk
skulle försvara er stad tillsammans med svågrar och bröder?
Ingen av dessa jag nu är i stånd till att se eller varsna,
ty de sig hålla tillbaks såsom hundarna runtom ett lejon.
Vi däremot, vi kämpa, som blott äro vapenförvanter.
Själv är jag kommen ju fjärran ifrån för att göra er bistånd,
ända från Lykiens bygd, som ligger kring virvlande Xanthos.

480 Där har jag lämnat mitt älskade viv och sonen den späde
jämte en rikedom slik, att var fattig den önskade äga.
Jag mina Lykier eggar ändå, och jag brinner av iver
att få gå lös på min man, fast här jag har ingenting sådant
som av achaierna bort kunde bäras och drivas som byte.
Själv står du overksam, och du gitter ej heller de andra
mana att hålla mot fienden stånd och gemålerna skydda.
Akta, se till, att I ej som i nätets fångande maskor
snärjens och bliven till byte och rov för fiendemännen,
vilka då skola förstöra i hast er ståtliga kungsstad.
490 Detta du skulle betänka minsann både dagar och nätter,
bedja du skulle var drott bland de frejdade vapenförvanter
stånda nu fast, och du borde dig själv från beskyllningen fria.»
Sålunda talte Sarpedon; hans tal skar Hektor i hjärtat;
strax i sin rustning han hoppade ned ifrån vagnen på marken,
svängde de stingande spjut och skyndade fram genom hären,
manande alla till kamp, och väckte förfärliga striden.
Fylkena svängde då om och bjödo achaierna spetsen;
sluten och tät stod argivernas här och dem väntade orädd.
Såsom när agnarna flyga för vind på den signade logen,
500 allt under skovlarnas kast, när den ljusa gudinnan Demeter
skiljer vid häftigt blåsande vind ifrån agnarna säden,
golvet då vitnar av agnarnas hop: så vitnade upptill
alla achaier av dammet, som där överallt ibland leden
stampades upp emot himmelens valv av hästarnas hovar,
när de i hären igen ryckte in, sedan kuskarne vänt dem.
Häftigt de gingo varandra till livs, men den stormande Ares
höljde i mörker drabbningen in för att troerna hjälpa
och gick omkring överallt för att göra vad Foibos Apollo,
guden med gyllene svärd, honom bett, att nämligen modet
510 väcka hos troernas män, när han märkte, att Pallas Athene
hade begivit sig bort, som alltid danaerna bistod.
Foibos Apollo nu själv ur sitt lysande tempel Aeneas

förde och lade in mod i bröstet på skarornas herde,
och bland de sina Aeneas steg fram, och de fröjdades alla,
när honom komma de sågo vid liv och helbrägda tillbaka
och med sitt härliga mod, men ingen där gjorde en fråga;
kampen det tillät ej, som av guden med silverbågen
väcktes och Ares jämväl och den hejdlöst rasande Eris.
Men av Ajanterna två och Ulysses och kung Diomedes
520 mantes danaernas kämpar till strid, och de re'n av sig själva
fruktade varken för troernas makt eller stormande anfall,
utan de stodo, som skyarna stå, dem sonen av Kronos
hopar kring bergens topp, när luften är alldeles stilla;
icke de röra sig alls, så länge som väldiga nordan
sover och övriga vindar jämväl, som de skuggiga molnen
eljest förskingra så brått, när de blåsa med vinande ilar:
sådan danaernas här utan vacklan troerna bidde.
Och genom leden Atriden gick fram och förmanade ivrigt:
»Vänner, o varen nu män och fatten behjärtade sinnen,
530 söke i striden sig hedra en var i kamraternas ögon!
Älskar sin ära ett folk, då frälsas långt flere än falla;
däremot flyende män ha förspillt både ära och räddning.«
Sagt, och han kastade hurtigt sin lans, och han en av de främste
fällde, Deikoon, Pergasos' son, som var hjälten Aeneas'
vapenkamrat, och den troerna högt såsom Priamos' söner
aktade, därför att flinkt bland de främste han kämpade alltid.
Honom träffade nu med sin lans Agamemnon i skölden,
skölden för stöten ej höll, utan kopparen rände igenom
och genom gördeln gick och fastnade nederst i buken.
540 Tungt han i marken föll, och i fallet skramlade vapnen.
Men för Aeneas nu två av danaernas ypperste föllo,
som av Diokles fötts och Orsilochos hette och Krethon.
Fadern boende var uti Fere, den ståtliga staden,
rik uppå gods, och han ledde sin ätt ifrån floden Alfeios,
vilken så mäktig och bred genom pyliska ängderna flyter.

Denne till härskande drott över många Orsilochos födde,
fader Orsilochos blev till den ädelsinte Diokles,
och av Diokles därnäst Orsilochos föddes och Krethon,
tvillingbröder, beprövade väl i alla slags strider.
550 Dessa i blomman av ynglingaår på de beckade skeppen
följde argivernas här till det hästuppammande Troja
för att där kräva ut hämnd åt Atriderna två, Agamemnon
och Menelaos; dock nu för dem bägge där slocknade livet.
Likasom lejon två, som, fostrade uppe bland bergen
under sin moders vård i skogens djupaste gömslen,
gånga sig sedan på rov efter oxarnas hjordar och fåren,
härjande boskapsfållorna djärvt, tills de äntligen själva
döden få ljuta för människohand av de spetsiga spjuten:
sådana voro de två, som ljöto sin död för Aeneas'
560 händer och stupade lågo på jord som resliga tallar.

Men när dem falla han såg, Menelaos den tappre blev upprörd
och från de främste steg fram i sin blänkande rustning av koppar,
skakande spjutet i hand, och till mod honom eggade Ares
uti det hopp, att han nu för Aeneas' hand skulle falla.
Då fick på konungen syn Antilochos, sonen av Nestor,
och från de främste steg fram, ty han räddes, att skarornas herde
skulle där finna sin död och förspilla dem all deras möda.
Redan höllo de nu sina armar och stingande spjuten
riktade fram mot varann och brunno av iver att kämpa;
570 dock Antilochos ställde sig tätt invid konungens sida.
Då höll Aeneas ej stånd, fast en hurtig krigare eljest,
när han såg hjältar två honom väntande sida vid sida.
Dessa nu släpade brödernas lik till achajiska hären,
lämnade där i förvar uti vännernas händer de arme,
vände så själva tillbaks och stridde på nytt bland de främste.

Först de Pylaimenes fällde, en man att vid Ares förlikna,
drotten, som förde till strid Paflagonernas modiga sköldmän.
Honom, som kämpande stod, lansfrejdade drott Menelaos

genomstack med sin lans, sedan nyckelbenet han råkat,
580 och med en sten drev Antilochos till hans hurtige körsven
Mydon, Atymnios' son, då han vände de stampande hästar;
armbågsleden han träffade hårt, och de elfenbensprydda
tömmarna föllo ur händerna ner uppå marken i stoftet.
Fram Antilochos sprang och stötte sitt svärd i hans tinning,
och med en rosslande suck ur den välarbetade vagnen
huvudstupa i sanden han föll på hjässa och skuldror;
sålunda länge han stod – ty djup var sanden, han föll i –
innan hans sparkande hästar till jord honom sträckte i stoftet,
när dem med piskan Antilochos drev till achaiernas läger.
590 Men ibland lederna Hektor dem såg, och han stormade
mot dem
under ett skallande skri, och trojanernas starka falanger
följde och fördes till strids av den höga Enyo och Ares.
Hon var beväpnad med stridens tumult, som rasar så skamlöst,
Ares med väldiga lansen, som vilt han i händerna svängde,
och han gick före Hektor ibland och ibland gick han efter.
Men när han guden fick se, då ryste den starke Tydiden.
Såsom när vandraren långt är hunnen på slätten, men rådvill
hejdar sig tvärt vid en flod, som forsande löper mot havet,
då han blir varse dess skummande brus, och han ryggar tillbaka:
600 så Diomedes ryggade tvärt och till kämparne talte:
»Vänner, men varför beundra vi så den gudomlige Hektor
både som ypperste lans och som oförskräcktaste kämpe?
Alltid är någon av gudarne med, som mot död honom värjer,
nu är ju Ares med vid hans sida i människoskepnad.
Alltså nu viken tillbaks, dock alltid med ögonen vända
bakåt mot troerna! Låtom oss ej mot de evige kämpa!«
Så han talte; men troerna nu voro komna helt nära.
Hektor då lade där ner Anchialos strax och Menesthes,
två krigskunnige män, som stodo tillsammans på vagnen.
610 Men när dem falla han såg, Telamoniern Ajas blev upprörd

och steg mot fienden fram och slungade blänkande spjutet,
träffande Selagos' son Amfios, som bodde i Paisos,
rik på åkrar och gods, men nu var förd av sitt öde
dit som vapenförvant åt Priamos själv och hans söner.
Honom i gördeln träffade nu Telamoniern Ajas,
nederst i buken blev sittande fast långskuggande lansen,
tungt han i marken damp, och fram sprang den strålande Ajas
för att ta rustningen av, men en skur av blänkande, skarpa
lansar från troerna kom, och hans sköld uppfångade många;
620 dock med sin häl på den döde han steg och lansen av koppar
ryckte ur såret ut, men förmådde hans präktiga rustning
icke att draga från skuldrorna av för de flygande spjuten.
Därtill han fruktade ock för den ring av behjärtade troer,
vilka med spjuten sig ställde till värn, både många och tappra;
och hur stor och hur stark han än var och hur modig till sinnes,
dessa dock kastade hjälten tillbaks, och han vacklande bortvek.
Sådana bragder de övade där i den blodiga striden.
Nu blev Herakles' son Tlepolemos, reslige hjälten,
eggad av mäktiga ödet till kamp mot den bålde Sarpedon.
630 Och när de stormande an hade hunnit varandra helt nära,
talade först av dem Tlepolemos så till den andre:
»Säg, vad som tvungit dig hit, Sarpedon, du Lykierhövding,
dig, okrigiske man, för att här blott gömma dig undan?
Ljugit ha alla, som kalla dig son av Zeus med egiden,
ty du i sanning står vida tillbaks för de härliga hjältar,
som nedstammande voro från Zeus uti fädernas tider.
Men vilken man däremot lär ej väldige Herakles varit,
han, som ej bäva förstod, min lejonmodige fader!
640 Hit han lände en gång för att hämta Laomedons hästar,
sex voro alla hans skepp, och ringa var även hans manskap,
Ilion ändå han tog och lade där gatorna öde.
Du däremot är en feg, och ditt folk är en döende skara.
Ingalunda lär du, som jag tror, kunna troerna värja,

kommen från Lykien hit, om du också är aldrig så kraftig;
ty du skall stupa för mig och gå in genom porten i Hades.«
Honom svarade då Sarpedon, Lykierdrotten:
»Ja, din fader förvisst förhärjade heliga Troja;
det var Laomedons skull, som betedde sig liksom en dåre;
650 endast med hånliga ord han för hjälpen lönade hjälten
och på de hästar bedrog, som han farit så långt för att hämta.
Men för dig själv jag förkunnar, att död och förgörelsens mörker
här skall dig drabba från mig; för min lans skall du stupa och ära
skänka åt mig och din själ åt den hästomtumlande Hades.«
Så var Sarpedons svar. Men Tlepolemos höjde sitt askspjut,
och ifrån bägge på samma gång långskaftade spjuten
flögo ur handen åstad, och Sarpedon mitt uppå halsen
träffade då, och hans rysliga lans gick ända igenom,
så att förgörelsens natt omhöljde Tlepolemos' ögon;
660 dock med sitt väldiga spjut hade också Tlepolemos träffat
fiendens vänstra lår, och lysten flög udden igenom,
skrapande pipan i låret; dock än av sin fader han frälstes.
Raska kamraterna strax den bålde Sarpedon ur striden
buro då bort, och han plågades svårt av att lansen den långa
släpade efter, ty ingen det var, som i brådskan ihågkom
eller betänkte att lansen av ask honom draga ur låret
och honom hjälpa på fötter; så stor var de räddandes iver.
Och uppå motsatt håll de benskenklädde achaier
buro Tlepolemos bort. Det varsnade konung Ulysses,
670 hjälten av djärvaste mod, och hans hjärta blev stormande upprört,
och han begrundade strax och övervägde i sinnet,
antingen sonen av dundraren Zeus förfölja han skulle
eller ock döda av Lykiens här så många han kunde.
Dock åt den tappre Ulysses ju ej var av ödet förunnat
kraftige sonen av Zeus att förgöra med vässade kopparn;
därför nu vände Athene hans mod emot lykiska hären,
och han där Koiranos först och Alastor och Chromios fällde,

Prytanis, Halios se'n och Alkandros och även Noëmon.
Och han väl flere där skulle ha fällt av de lykiske kämpar,
680 om han ej fort blivit sedd av Hektor med fladdrande hjälmplym.
Fram från de främste han steg i sin blänkande rustning av koppar
alla argiver till skräck, men glad åt hans frälsande ankomst
blev då Sarpedon, sonen av Zeus, och han klagande ropte:
»Låt mig, o Priamos' son, ej här som danaernas byte
liggande bli, utan kom mig till hjälp, och må sedan mig livet
lämna i staden hos er, då jag ser, att jag skulle ju aldrig
lända till fädernejorden igen för att där vid min hemkomst
hälsas med fröjd av min jollrande pilt och min älskade maka.«
Sade, men svar ej fick av Hektor med fladdrande hjälmplym,
690 utan han ilade hastigt förbi i sin iver att genast
driva argivernas kämpar tillbaks och att många förgöra.
Lade då vännerna ner den gudalike Sarpedon
under den lummiga ek, som var helgad åt Zeus med egiden,
och nu drog äntligen ut ur hans lår det väldiga askspjut
Pelagon, krigaren stark, Sarpedons älskade stridsbror.
Därvid han svimmade av, och på ögonen lade sig mörker;
sansen dock vände tillbaks, och den runtom fläktande nordan
livade hjälten igen, som var färdig att giva upp andan.
Dock ej av Ares själv och den kopparpansrade Hektor
700 läto argiverna jaga sig ner till de beckade skeppen,
heller ej trängde de fram, utan drogo sig stadigt tillbaka,
när de förnummo, att Ares var med på trojanernas sida.
Vem var den förste väl där, och vem var den siste de fällde,
Hektor, Priamos' son, och den kopparpansrade Ares?
Teuthras, gudarne lik, och Orestes, berömd för sin körkonst,
hjälten Oinomaos se'n och aitoliske krigaren Trechos,
Helenos, Oinops' son, och Oresbios, grann i sin gördel.
Tätt vid Kefisis' sjö han boende var uti Hyle,
mäkta begiven på gods, och kring honom hade sitt hemvist
710 andra boioter i mängd i den rika och bördiga nejden.

Men när dem båda fick se den liljearmade Hera,
hur de förgjorde argivernas folk i den häftiga striden,
strax med bevingade ord hon talade så till Athene:
»Obetvingliga, ack, du dotter av Zeus med egiden!
Intet betyda det skall, att vi lovat en gång Menelaos
vända som segrare hem ifrån Ilions grusade murar,
om vi nu låta så där den fördärvlige Ares få rasa.
Kom, det är tid att vi själva gå med i den stormande striden!«
Sade. Då lydde på stund strålögda gudinnan Athene.
Själv gick att spänna för vagn sina gyllenbetslade hästar
Hera, den höga gudinnan, som fötts av väldige Kronos.
Hebe de rundade hjul med kopparekrarna åtta
satte på axeln av järn på vardera sidan av vagnen;
lötarna äro av guld och ovanskliga, ytterst kring randen
sluta sig kopparskenorna tätt, ett under att skåda,
men utav silver äro de två kringvälvande hjulnav.
Flätad av remmar av silver och guld är stolen på vagnen
och uppå vardera sidan försedd med en stödjande ledstång.
Tistelstången av silver sköt fram, och på ändan av denna
band hon det strålande oket av guld, och på detta hon hängde
prunkande selar av guld; och Hera de eldiga hästar
förde i oket själv och var lysten på drabbning och härskri.
Men under tiden Athene, den dottern av Zeus med egiden,
lät i sin faders palats den smidiga skruden till golvet
glida, som själv hon med händerna vävt uti skiftande färger.
Därpå hon passade runt om sin barm Skysamlarens brynja,
och sina vapen tog för den tåreförvållande striden,
hängde på skuldrorna först den tofsbehängda egiden,
gruvlig att skåda, ty runtom dess rand är den bleka förfäran
och på dess skiva förbittring och mod och den rysliga striden
samt det gorgoniska huvudet ock av det gräsliga odjur
med sin förlamande skräck, Kronions förfärliga under.
Satte på huvudet hjälmen av guld, tvåbyglad med fyra

bucklor och prydd av en strid mellan tappre från hundrade
städer.
Därpå hon strålande vagnen besteg och i handen tog lansen,
tung och stadig och lång, med vilken hon kuvar i striden
hjältarnes fylken, när vredgad hon är, den väldiges dotter.
Hera med piskan då satte i fart sina hästar på stunden;
självmant knarrade himmelens port, den horerna vakta,
750 dessa som hava sig himmelen vid och Olympen betrodda,
både att öppna den hopade skyn och att stänga den åter;
där med hästarna körde de ut under vinande piskslag.
Nu de Kronion träffade på, som från gudarne avskild
satt på den översta topp bland Olympos' hundrade åsar.
Där sina hästar höll in den liljearmade Hera
och tog till orda och frågade Zeus, den höge Kroniden:
»Vredgas du icke på Ares, o Zeus, för hans fräcka bedrifter,
sådan en mängd som han dräpt av achaiernas tappraste männer
utan försyn eller skick och till smärta för mig, medan Kypris
760 fröjdar sig stilla däråt och Apollo med bågen av silver.
Själva de hetsat den galningen fram, som vet aldrig det rätta.
Månne du harmas på mig, Fader Zeus, ifall jag nu Ares
överfaller med skymfliga slag och förjagar ur striden?«
Svarade då skysamlaren Zeus och sade till henne:
»Gott, sänd mot honom åstad den segersälla Athene!
Ingen är van och förstår att som hon honom gruvligen plåga.«
Sagt, och hon lydde hans råd, den liljearmade Hera.
Piskan mot hästarna ven, och villiga flögo de framåt
mitt mellan jorden åstad och den stjärnesmyckade himlen.
770 Lika så långt som en man med sitt öga kan se utåt rymden
över det blånande hav, när högt på en klippa han sitter,
lika så långt är ett språng av gudarnes frustande hästar.
Men då till Troja de länt och till bägge de rinnande floder,
just där sig gjuta ihop Skamandros' och Simois' flöden,
då höll hon hästarna in, den liljearmade Hera,

spände dem genast ifrån och höljde dem in i en molnsky;
himmelska örter åt dem lät Simois spira till foder.
Därpå gudinnorna två med en gång lik bävande duvors
skyndade fram med ett ivrigt begär att argiverna hjälpa.
780 Men då de dit hade länt, där de fleste och ypperste hjältar
stodo kring Tydeus' son, den hästomtumlande drotten,
slutna tillsamman tätt och glupande lejonen like
eller ock vildsvinsgaltar i mod, som ej låter sig kuva,
då stod hon ropande stilla, den liljearmade Hera,
varande Stentor lik, den tappre med dånande malmröst,
han som ropade lika så högt som femtio andra:
»Blygens, argiviske män, I fagerdanade mesar!
Medan den ädle Achilles ännu gick med er i striden,
aldrig sig troerna dristade då att ur Skajiska porten
790 träda på fältet ut, ty de räddes hans väldiga glaven;
nu däremot invid skeppen de slåss långt borta från staden.«
Sade och livade sinne och mod hos varenda ibland dem.
Men till Tydiden sprang hän strålögda gudinnan Athene,
och vid hans hästar och vagn hon träffade kunglige hjälten,
kylande såret utav, som Pandaros' pil honom givit.
Ty han var plågad av svetten, som rann under breda gehänget,
däri han skölden bar, och det klämde och mattade armen.
Remmen han lättade just och strök av sig det mörknade blodet,
när uti hästarnas ok gudinnan grep fatt med de orden:
800 »Föga sin fader den sonen är lik, som föddes av Tydeus.
Tydeus var liten förvisso till växt, men en ypperlig hjälte.
Till och med då, när av mig han förmaningar fått att ej strida
eller att glänsa med dåd, när han, skild från de andra achaier,
gick i beskickning till Thebe åstad till de många Kadmeier
och jag befallt honom hålla sig lugn i palatset vid gillet,
dock av sitt trotsiga mod han förleddes att efter sin vana
mana till tävlingskamp deras ynglingar ut och i allting
segrade lätt, ty en slik hjälparinna jag var honom städse.

Även dig själv står i sanning jag bi och beskyddar mot fara
810 och utav hjärtat dig manar att käckt emot troerna strida;
dock du är antingen bliven nu trött av den stormiga striden
eller är gripen av fegaste skräck, men då är du ej heller
ättling av Tydeus själv, den modige sonen till Oineus.«
Henne svarade då Diomedes, kraftige hjälten:
»Väl jag dig känner igen, du dotter av Zeus med egiden,
och jag vill svara dig fritt, o gudinna, och intet fördölja.
Varken jag känner förlamande skräck eller alls någon trötthet,
men jag befallningen kommer ihåg, som du själv har mig givit,
ty du mig bjöd, att jag ej med de andra odödlige gudar
820 skulle mig giva i strid, men om dottern av Zeus, Afrodite,
komme i striden, ge henne ett styng med den vässade lansen.
Därför jag själv nu mig drager tillbaks och gett också
befallning,
att sig de andra argiverna hit skola tränga tillsammans,
ty jag förmärker, att Ares är den, som nu råder i striden.«
Honom svarade då strålögda gudinnan Athene:
»Tydeus' son Diomedes, du vän, som jag älskar av hjärtat!
Frukta du varken för Ares nu mer eller vem det må vara
bland de odödlige gudar, en slik hjälparinna jag är dig.
Framåt! och tätt inpå Ares nu först dina stampande hästar
830 styr och stöt till och hav ingen försyn för den hetsige Ares,
galningen, skapad till ont, denne vankelmodige sälle,
vilken för mig och för Hera helt nyss lät förljuda sin avsikt
att emot troerna lyfta sin lans och argiverna hjälpa,
men som nu kämpar i troernas led och förgäter de andra.«
Sade och nödgade Sthenelos ned ifrån vagnen på marken,
dragande honom med handen tillbaks, och han genast då
nedsprang.
Ivrig gudinnan på vagnen steg upp hos den bålde Tydiden;
väldigt knakade då under tyngden axeln av bokträ,
när en så väldig gudinna han bar och en ypperlig hjälte.

840 Piskan och tömmarna tog i sin hand strålögda Athene,
och emot Ares nu främst hon styrde de stampande hästar.
Denne drog rustningen just av Perifas, reslige kämpen,
som var Ochesios' son och Aitolernas ypperste kämpe;
honom nu Ares plundrade just; men Athene sitt huvud
täckte med Hades' hjälm för att icke bli synlig för Ares.
Men då den mordiske Ares fick syn på den ädle Tydiden,
lät han den reslige Perifas strax där liggande bliva
uppå den plats, där han nyss honom fällt och berövat hans anda,
och framrusade rakt mot Tydiden, som kom på sin stridsvagn.
850 Och när de stormande an hade hunnit varandra helt nära,
sträckte sig Ares först över oket och hästarnas tyglar
fram med sin kopparlans i sin iver att döda Tydiden;
lansen i handen dock fångades upp av gudinnan Athene,
styrdes från vagnen utav och på sidan for bort utan verkan.
Riktade sedan i hast Diomedes, väldig i härskri,
kopparlansen till stöt, och den trycktes med kraft av Athene
nederst i gudens liv, på det ställe, där gördeln var åtspänd;
där honom hjälten stack, så att dejliga huden blev uppflängd,
drog så tillbaka sin lans. Men den kopparblänkande Ares
860 gav då ifrån sig ett skrik som av niotusende kämpar
eller av tiotusende visst, när de drabba tillsammans.
Darrande stodo de alla av skräck, så achaier som troer,
då så förfärligt han skrek, den på strid omättlige Ares.
Sådan som mörknade luften ser ut under ruvande skyar,
när efter tryckande kvalm är en vinande storm uti antåg,
så för Tydiden såg ut den kopparpansrade Ares,
då han i skyar svept for till väders mot himmelen vida.
Ilande kom han till gudarnes hem på det branta Olympos,
satte hos Zeus Kronion sig ner med förbittring i själen,
870 visade honom det himmelska blod, som rann utur såret,
och med bevingade ord han klagande talte och sade:
»Zeus, Allfader, förtörnas du ej över sådana våldsdåd?

Alltid vi hava de bittraste kval ju att lida, vi gudar,
genom varandras förvållan, närhelst vi de dödlige hjälpa.
Alla vi klaga på dig, ty den galna, fördärvliga flickan
föddes av dig, hon som aldrig hör upp med att stämpla på illdåd.
Alla de övriga gudar, så många som bo i Olympen,
lyda ju dig, och envar är dig underdånig i allting;
henne blott gitter du varken med ord eller gärning bestraffa,
880 utan är släpphänt, därför att själv du den skadliga födde.
Nu har hon Tydeus' son Diomedes, trotsige hjälten,
eggat att storma i vilt raseri mot odödlige gudar.
Först emot Kypris han for och sårade handen vid leden,
därpå han rusade an mot mig själv, så stark som en gudom.
Fötterna snabba dock hjälpte mig bort, ty eljest jag länge
skulle där liggande blivit i kval bland de rysliga liken
eller, om också vid liv, dock varit av såren nu maktlös.«
Bister i blick skysamlaren Zeus honom svarte och sade:
»Sitt ej och ynka dig här, du vankelmodige sälle!
890 Du mig förhatligast är av Olympens samtlige gudar,
aldrig är annat ditt nöje än kiv och strider och blodbad.
Du är din moder lik med det styva, obändiga sinnet,
Hera, den knappast jag själv är i stånd att betvinga med maktspråk;
också jag tänker, att detta ditt kval av henne är tillställt.
Dock ej längre fördraga jag kan, att du pinas av smärtor,
ty du är ändå min son, och åt mig din moder dig födde.
Men om till fader en annan du haft ibland gudar, din sälle,
låge du längesen fjättrad mer djupt, än Titanerna ligga.«
Talade så och Paieon nu bjöd att sig vårda om såret.
900 Lindrande balsam Paieon då strök över såret på Ares,
så att han kom sig igen, ty icke förgänglig han föddes.
Lika så hastigt som fikonasaft får mjölken den vita,
flytande nyss, till att löpna och brått sig vid blandningen ysta,
lika så hastigt gick såret ihop på den hetsige Ares.

Hebe gav honom ett bad och i prunkande dräkt honom klädde,
och hos Kroniden Zeus han satte sig, stolt av sin höghet.
Även gudinnorna vände nu hem till Olympierns boning,
Hera, gudinnan av Argos, och Pallas av Alalkomenai,
sedan de mordiske Ares förmått att från slaktandet vila.

SJÄTTE SÅNGEN

Hektors och Andromaches möte

Ensamma blevo i kampens tumult nu achaier och troer;
häftigt sig av och an över slätten vältrade striden,
medan på livet de gingo varann med de vässade spjuten
mellan den böljande Simois' ström och den virvlande Xanthos.
Telamons Ajas den förste nu var, den achaiernas skyddsmur,
som åt kamraterna skaffade ljus, då han troernas fylking
sprängde och ypperste mannen stack ner ibland thrakernas kämpar,
Akamas, tapper och reslig till växt, en son av Eussoros.
Uppå hans tagelyviga hjälm han träffade bygeln;
10 stöten i pannan gick in, så att tvärs genom benet sig trängde
kopparens stingande udd, och av natt omhöljdes hans ögon.
Teuthras' son Axylos därnäst för den starke Tydiden
stupade, dragen i fält från sitt hem i det vackra Arisbe;
rik på ägodelar han var och av människor älskad,
ty han tog gästmilt alla emot, där han bodde vid vägen.
Ingen av dessa dock fanns där att nu honom värna mot döden,
stigande fram till hans skydd, utan livet nu mistade bägge
för Diomedes' lans, han själv och Kalesios, svennen,
vilken där körde hans spann, och tillsammans de sjönko till Hades.
20 Hjälten Euryalos först Ofeltios dräpte och Dresos,
grep så Aisepos och Pedasos an, som av sköna najaden
Abarbárea föddes en gång åt Bukolion hjälten.
Själv var Bukolion son till Laomedon, lysande drotten,
äldst av alla hans barn, men i hemlighet född av sin moder.
När han med fåren gick vall, med najaden han plägade älskog,
därav hon havande vart och tvillingsönerna födde.

Nu dock Mekisteus' son ur brödernas härliga lemmar
rövade krafter och liv och av skuldrorna drog deras rustning.
Men den behjärtade drott Polypoites Astyalos fällde,
30 och för Ulysses' lans Pidytes, en man från Perkote,
segnade döende ner, och för Teukros föll Aretaon.
Och med sin blänkande lans Antilochos, sonen av Nestor,
dräpte Ableros, och Elatos föll för Atrid Agamemnon.
Borta i Pedasos' bergiga stad vid Satnioeis' sköna
stränder han hade sitt hem. Och Leïtos Fylakos nedstack
under hans flykt, och Eurypylos' lans gav Melanthios döden.
Drott Menelaos därnäst tog Adrastos levande fången,
därför att dennes hästar i sken blevo skrämda på slätten
och i en myrikagren sig snärjde och bröto på vagnen
40 tistelstången utav och rusade sedan mot staden,
såsom de övriga hästarna ock, som förvildats av skrämsel.
Själv ifrån vagnen han tumlade ned och tätt invid hjulet
huvudstupa på ansiktet föll. Då stod vid hans sida,
hållande lyftad sin väldiga lans, Menelaos Atriden.
Famnen Adrastos då slog om hans knän och bad om förskoning:
»Skona mitt liv, o Atrid, tag en fullgod lösen i stället!
Rik är min fader, han äger en mängd av klenoder i huset
både av silver och guld och av järn i de skönaste smiden.
Därav min fader betala dig skall en omätelig lösen,
50 om han förnimmer mig vara vid liv vid achajiska skeppen.«
Så han sade; hans ord Menelaos' hjärta bevekte,
och han stod just i beråd att den fångne åt tjänaren lämna
att honom föra till skeppen åstad; då kom Agamemnon
springande till honom fram och ropade häftigt och sade:
»Käraste bror Menelaos, vad nu? Skall du ömma för dessa?
Har då det bästa, mån tro, dig vederfarits i huset
just av troer? Nej, ingen av dem må förgörelsen undgå,
ingen vår hämnande arm, nej icke den minste, som ofödd

bäres i modrens liv, nej icke ens han, utan alla
60 blive från Ilion rotade bort utan grav eller minne!«
Sade, och sinnet han stämde då om på sin bror Menelaos
med sitt förståndiga råd, och denne nu hjälten Adrastos
stötte med handen ifrån sig, och strax honom drott Agamemnon
rände i livet sitt spjut. På ryggen han föll, och Atriden
satte sin häl på hans bröst och ur såret ryckte sitt askspjut.
Men till achaierna ljöd ifrån Nestor en skallande maning:
»Vänner, danaiske män, krigsgudens behjärtade svenner!
Ingen av eder fördröje sig nu med att rustningar taga
för att till skeppen få komma igen med det rikaste bytet!
70 Nej, må vi fienden döda nu blott, så kunnen I sedan
makligen taga i tu med att plundra de fallne på slätten.«
Sade och livade sinne och mod hos varenda ibland dem.
Där skulle troerna återigen av de tappre achaier
låtit sig jaga till Ilion in, av sin feghet betvungna,
hade ej Helenos, Priamos' son, bland siare ypperst,
kommit nu skyndande fram till Aeneas och Hektor och talat:
»Hören, Aeneas och Hektor, ty främst uppå eder ju vilar
troers och lykiers sak, ty de ypperste alltid I ären,
vare sig strida det gäller med kraft eller också att råda:
80 hållen här äntligen stånd och skynden omkring för att folket
hejda, förrn porten de nå och i kvinnornas armar sig kasta
flyende återigen, till en gamman för fiendehären.
Men när I sålunda talat in mod hos falangerna alla,
skola vi andra, förblivande här, mot danaerna kämpa,
om vi ock lida det värsta betryck, ty nöden oss tvingar;
Hektor, men du skall till staden gå in och därefter ett uppdrag
giva din moder och min. Hon skall stadens förnämaste fruar
samla till templet, som byggts uppå höjden åt Pallas Athene;
och när med nyckeln hon dörren låst upp till det heliga huset,
90 skall hon där sedan gå in och den största och vackraste slöja,
som hon förvarar i hemmet och mest utav alla värderar,

lägga i skötet ner på den fagerhåriga Pallas
och henne lova jämväl, att hon tolv ettåriga kvigor,
ännu ej tamda, skall offra, om blott sig gudinnan förbarmar
över vår stad, över troernas viv och de jollrande barnen,
om ifrån heliga Ilion blott hon vill hålla Tydiden,
rasande kämpen, som fyller med skräck sina fiender alla,
som är den starkaste, tror jag förvisst, av achaiernas kämpar.
Aldrig vi bävade så för Achilles, den väldige drotten,
100 den en gudinna dock säges ha fött; nej, men denne Tydiden
rasar förskräckligt, och ingen i kraft kan sig mäta med honom.«
Sålunda talade han, och hans råd hörsammade Hektor.
Strax i sin rustning han hoppade ned ifrån vagnen på marken,
svängde de stingande spjut och skyndade fram genom hären,
manande alla till kamp, och väckte förfärliga striden.
Fylkena svängde då om och bjödo achaierna spetsen;
dessa då veko tillbaks och slutade upp med att döda,
troende nu, att en gud ifrån stjärnesmyckade himlen
stigit till troerna frälsande ner, då så modigt de vände.
110 Hektor till troerna ropade då med en skallande stämma:
»Trojas behjärtade män och I frejdade vapenförvanter!
Vänner, o varen nu män och minnens att värja er kraftigt,
medan jag själv går till Ilion in och de gamle i rådet
och våra älskade hustrur jämväl förmanar att böner
sända till gudarne upp och att lova dem festhekatomber.«
Sagt, och han skyndade bort, den hjälmomstrålade Hektor.
Både mot nacken och hälarna slog svartfärgade lädret,
som på hans väldiga sköld var den yttersta randen kring bucklan.
Glaukos, Hippolochos' son, och Tydeus' son Diomedes
120 möttes i härarnas mellanrum med en brinnande stridslust.
När de då stormande an hade hunnit varandra helt nära,
talade först av dem Diomedes, väldig i härskri:
»Vem ibland dödlige män är väl du, behjärtade kämpe?
Ty jag har aldrig förut i den mannafrejdande striden

någonsin sett dig, och nu däremot är du långt framom alla
med ett förunderligt mod, då du min långskuggande glaven
bidar, som mötes allen av de olycksaligas söner.
Men om du en av de evige är och, från himmelen kommen,
ej vill en dödlig som jag mot de himmelske gudarne kämpa.
130 Icke Lykurgos ju ens, den kraftige sonen av Dryas,
länge fick leva, som gav sig i strid med odödlige gudar,
han som bacchanternas hop kring den svärmande gud Dionysos
skrämde i Nysas heliga nejd, så att alla på en gång
kastade vinlövstavarna bort, av den grymme Lykurgos
slagna med kreatursgisslet, och själv Dionysos i skrämseln
dök i det böljande hav, där Thetis tog i sitt sköte
upp den förskrämde, som bävade starkt för hans hotande tillrop.
Vrede mot mannen betog de lycksaligt levande gudar,
blind honom gjorde Kronion, och ej blev han länge i livet,
140 sedan förhatlig han vart för odödlige gudarne alla.
Därför vill heller ej jag mot de salige gudarne strida.
Men om en dödlig du är, som av markens frukter sig livnär,
nalkas då bara, att snärjas dess förr i förgörelsens snara!»

Honom Hippolochos' lysande son då svarte och sade:
»Tydeus' modige son, vi frågar du efter min härkomst?
Likasom löven i skog, så äro ock människosläkten;
löven de sållas av vinden på jord, men andra i stället
skjuter den återgrönskande skog, när våren är inne:
så står ett människosläkte i växt, och ett annat försvinner.
150 Men om du ändå vill höra därom, skall jag gärna det säga,
att även du måtte känna min ätt, som är känd av så många.
Efyra heter en stad i det hästuppammande Argos,
Sisyfos bodde i den, som den slugaste var ibland mänskor,
Sisyfos, Aiolos' son, som blev fader till väldige Glaukos;
Glaukos blev fader därnäst till Bellerofon, frejdade hjälten.
Fägring de evige denne beskärt och en strålande mandom,
men honom Proitos var gramse i sinn' och betänkt på hans ofärd,

och ifrån Argos han hjälten drev bort, då hans makt var ju vida
större än dennes, som tvingats av Zeus under konungens spira.
160 Saken var denna, att Proitos' gemål, den sköna Anteia,
glödde av älskogslust till den strålande unge, men kunde
icke förföra Bellerofon dock, rättsinnige hjälten.
Kvinnan då trädde till konungen hän och ljugande talte:
›Proitos, bered dig att dö, eller också Bellerofon döda,
som ville tvinga till älskog med sig din tuktiga maka!‹
Sade, men drotten av vrede betogs, när han sådant fick höra;
döda han ville dock icke sin gäst, ty hans hjärta det skydde,
men honom sände till Lykien hän med försåtliga runor,
vilka han skrev mot Bellerofons liv på ett plån, som han hopvek,
170 och som Bellerofon till sitt fördärv skulle lämna hans svärfar.
Sålunda gick han till Lykien, trygg under gudarnes ledning;
och då han lände till Lykien fram och den rinnande Xanthos,
blev som en hedrad gäst han av Lykiens konung förplägad
nio dagar å rad, och av oxar slaktades nio;
men när på tionde dagen gick upp den rosiga Eos,
äskade drotten besked och begärde att skrivelsen läsa,
vilken Bellerofon hade fört med från Proitos, hans svärson.
När han då fått i sin hand de fördärvliga runor från mågen,
bjöd han Bellerofon först att förgöra den vilda Chimaira.
180 Ej var av människors ätt, men av gudarne kommet det odjur,
framtill ett lejon och baktill en orm och på mitten en vildget,
flåsande ut en förtärande eld ur det hiskliga gapet.
Henne han dödade dock i förlitan på gudarnes tecken.
Därpå en kamp han bestod mot Solymernas frejdade kämpar;
aldrig en hårdare strid han mot människor haft, som han sade;
och för det tredje han slog Amazonernas manliga horder.
När han så vandrade hem, hade kungen ånyo för honom
gillrat en snara, han hade valt ut från sitt rike de bästa
kämpar och lagt i försåt, men de kommo ej åter till hemmet,
190 alla de stupade där för Bellerofon, frejdade hjälten.

Men när då kungen förstod, att den tappre var gudarnes ättling,
höll han Bellerofon kvar och förmälde med honom sin dotter
och honom hälften beskärde av all sin konungsliga heder;
därtill den yppersta jord tilldelades honom av folket,
vacker och bördig på frukter och säd, till att äga och bruka.
Arvingar trenne hans viv åt den bålde Bellerofon födde,
först Isandros, Hippolochos se'n och så Laodameia.
Laodameia blev famnad av Zeus, den vise Kronion,
moder hon blev till Sarpedon, den gudaliknande kämpen.
200 Men då Bellerofon ock blev förhatlig för samtlige gudar,
strövade ensam han kring på den öde Aleiska slätten,
frätande hjärtat i sorg, undvikande människors stigar.
Dräpt blev Isandros, hans son, av den fejdomättlige Ares,
medan han stridde som bäst mot Solymernas frejdade kämpar
och guldstrålande Artemis sköt i sin vrede hans dotter.
Mig har Hippolochos fött, och från honom jag säger mig stamma,
och han till Ilion sände mig hän och förmanade ivrigt
alltid att vara bland hjältarne främst och fördunkla dem alla
för att ej bringa åt fäderna skam, som de vida förnämste
210 voro i Efyras stad och i hela Lykiens rike.
Nu har du hört, av vad släkte och blod som jag yves att stamma.«
Sagt. Men av glädje betogs Diomedes, väldig i härskri;
neder han stötte sin lans i den alluppammande jorden,
därpå med vänliga ord han talte till krigaredrotten:
»Så är du alltså till mig från fädernas tider en gästvän;
ty hos kung Oineus en gång Bellerofon, frejdade hjälten,
gästade uti hans borg och hölls kvar till den tjugonde dagen.
Präktiga gästvänskänker jämväl åt varandra de gåvo:
Oineus gav honom en gördel till skänks, som lyste av purpur,
220 medan en gyllene dubbelpokal var Bellerofons gåva;
den är nu min och fick hemma bli kvar, när jag skulle i kriget.
Tydeus, min fader, jag minnas ej kan, ty helt späd jag av honom

lämnades kvar, då achaiernas här invid Thebe förgjordes.
Därför är alltså nu jag uti Argos din redlige gästvän
och uti Lykien åter du min, när ert land jag besöker.
Låt oss då även i vimlet se till att ej råkas med spjuten!
Nog finns av troer att döda för mig och av hjälpare deras,
när mig en gud så beskär och på ilande fot jag dem hinner,
nog av achaier att fälla för dig, så många du mäktar.
230 Men låt oss byta nu rustningar strax, så att alla omkring oss
måtte förstå, att vi räkna varann såsom fädernevänner.«

Sålunda talte de två och sprungo av vagnarna neder,
togo varandra i hand och bekräftade vänskapsförbundet;
och av Kroniden Zeus blev nu Glaukos berövad förståndet,
då han där bytte sin rustning av guld mot Tydidens av koppar;
hundrade oxar den ena var värd och den andra blott nio.

Dock när Hektor kom fram till Skajiska porten och eken
strax kringlupen han vart av troernas hustrur och döttrar,
som ville fråga om söner och män och om fränder och bröder;
240 och han förmanade dem, så många som kommo, att böner
sända till gudarne upp; men av jämmer bidades många.

Men när han lände så fram till Priamos' härliga kungsgård,
vilken var smyckad skönt med strålande pelargångar –
femtio sköna gemak på den ena sidan därinne
voro vid muren byggda i rad och av glänsande marmor;
Priamos' söner i dem hos de hulda gemålerna sovo;
och åt hans döttrar jämväl voro tolv högloftade kamrar
byggda där mitt emot, uppå andra sidan av gården
inne vid muren i rad och alla av glänsande marmor;
250 Priamos' mågar i dem hos de hulda gemålerna sovo –
honom då mötte hans moder så huld och mot alla så givmild,
följande unga Laodike hem, sin skönaste dotter;
ömt hon tryckte hans hand och talte till honom och sade:

»Barn, varför kommer du hit och har lämnat den häftiga striden?

Hårt oss då tränga förvisst dessa gruvliga män av Achaia,
kämpande runtom vår stad, och hit av ditt hjärta du drivits
för att från borgen lyfta till Zeus dina bedjande händer.
Vänta nu dock, tills en bägare vin jag kan hinna dig hämta,
för att du först må åt evige Zeus och de övrige gudar
260 gjuta ett offer och sedan dig själv förfriska av drycken.
Vinet ju har en förunderlig makt att den tröttade stärka,
såsom du själv nu är trött av att alla de dina försvara.»

Reslige Hektor i glimmande hjälm henne svarte och sade:
»Bringa mig, vördade moder, ej nu av det ljuvliga vinet,
för att jag ej må bli slapp och förglömma det krigiska modet.
Och jag ej vågar att offra åt Zeus av det glödande vinet,
innan jag händerna tvått, ty med blod och smuts får ej nedstänkt
vara den man, som skall offra till Zeus, svartskyade dundrarn.
Men gå i templet du upp till den segersälla Athene,
270 tagande rökelse med och av alla matronorna åtföljd.
Där skall du bära då fram den största och vackraste slöja
som du förvarar i hemmet och mest utav alla värderar,
denna i skötet lägg ner på den fagerhåriga Pallas
och henne lova jämväl, att du tolv ettåriga kvigor,
ännu ej tamda, skall offra, om blott sig gudinnan förbarmar
över vår stad, över troernas viv och de jollrande barnen,
om ifrån heliga Ilion blott hon vill hålla Tydiden,
ryslige kämpen, som fyller med skräck sina fiender alla.
Alltså i templet gå upp till den segersälla Athene.
280 Själv går till Paris jag hän att till striden igen honom kalla,
om han mig giver gehör. Ack ville sig jorden på stället
öppna för honom, som blott till fördärv av Olympiern skaptes
både för troernas folk och för Priamos själv och hans söner.
Finge jag honom blott se uti Hades' boningar nedgå,
skulle jag känna befriad min själ från ett gruvligt bekymmer.»

Sade; och modern gick in och åt tärnorna gav sin befallning;
dessa nu gingo åstad att matronorna samla i staden,

under det drottningen själv i den doftande kammaren nedsteg,
där hon de brokiga slöjorna gömt, som av kvinnor i Sidon
290 hade med skicklighet vävts, och dem gudaliknande Paris
bragt från Sidonien med, då han seglade hem över havet,
förande Helena med sig, den ädelättade drottning.
En av dessa nu Hekabe tog till en skänk åt Athene,
den som de skönaste färgerna bar och var även den största;
underst av alla den låg, och den spridde en glans som en stjärna.
Därpå till templet hon gick och var följd av matronornas skara.
Men när de lände så fram till Athenes tempel på höjden,
fagerkindad Theano för dem då öppnade dörren,
Kisseus' dotter, förmäld med den lysande hjälten Antenor
300 och av trojanerna satt till prästinna hos Pallas Athene.
Alla med klagande rop till Athene nu händerna lyfte;
fagerkindad Theano då tog den glänsande slöjan,
lade i skötet den ner på den fagerhåriga Pallas,
och under löften bad till den höge Olympierns dotter:
»Du som beskärmar vår stad, o Athene, höga gudinna!
Sönderbryt Diomedes' spjut och låt själv honom falla
uti sitt blod framstupa på jord framför Skajiska porten!
Offra vi skola i templet då tolv ettåriga kvigor,
ännu ej tamda, åt dig, om du blott dig förbarmar, gudinna,
310 över vår stad, över troernas viv och de jollrande barnen.«
Bedjande talte hon så, men Athene förvägrade bönen.
Medan nu dessa där höjde sin bön till Olympierns dotter,
Hektor var gången åstad till det sköna palatset, som Paris
själv hade byggt sig med hjälp av de mästare, som på den tiden
skickligast voro i troernas land uti konsten att bygga;
dessa ett kvinnogemak honom byggt och en sal och en förgård
uppe på höjden, ej långt från Priamos' boning och Hektors.
Där Zeusälsklingen Hektor gick in och i handen höll lansen;
elva alnar den mätte i längd, och i ändan på skaftet
320 glimmade kopparen vass, och omkring den löpte en guldring.

Paris i kvinnogemaket han fann i bestyr med sin rustning,
fejande harnesk och sköld och synande krokiga bågen,
medan i kvinnornas krets den argiviska Helena satt där,
undervisande själv sina tärnor i härliga slöjder.
När honom Hektor fick se, bröt han ut i försmädliga bannor:
»Faslige, ej var det vackert av dig att så där bli förtörnad.
Tänk på, hur folket förgås kring staden och resliga muren,
stridande käckt. Och för din skull det är som den larmande härnad
brinner kring Troja. Du själv skulle visst ej tveka att banna
330 vem av de andra som skydde tillbaks för den gruvliga striden.
Upp då att kämpa, förrn staden går upp i förhärjande lågor!«
Honom svarade då den gudaliknande Paris:
»Hektor, du efter förskyllan mig näpst och ej över förskyllan.
Hör då ett ord, som jag säga dig vill, och lägg det på hjärtat!
Icke så mycket av harm eller agg mot troernas söner
satt jag i kammaren här, men allenast åt sorgen mig hängav.
Dock, min hustru har nyss med vänliga ord så bevekligt
manat till striden mig upp, och för egen del jag nu också
tycker, att detta är bäst. Bland de dödlige växlar ju segern.
340 Därför vänta nu här, så tager jag rustningen på mig,
eller gå före, så kommer jag strax, och jag hinner nog upp dig.«
Sade, men svar ej fick av Hektor i fladdrande hjälmplym.
Dock, nu med vänliga ord tilltalade Helena denne:
»Hektor, du svåger till mig, splitstiftande, rysliga kvinna!
Ack att på själva den dag, då min moder mig födde till världen,
kommit en stormande virvelvind och mig gripit och bortfört
högt på ett fjäll att förgås eller ut i det svallande havet,
så att mig vågen sköljt ner, innan detta bedrövliga timat!
Men då det onda nu skickades så av de evige gudar,
350 ack att jag vore åtminstone viv till en tapprare make,
som hade känsla för skam och för mänskors otaliga hånsord!
Denne, han äger ej stadighet alls, och han aldrig i livet

kommer det heller att få, och en gång lär han följderna skörda.
Men stig nu äntligen fram och sitt ned här på stolen och vila,
älskade svåger, ty du är ju den, som fått mesta bekymren
lida för Paris' brott och för mig, den äreförgätna.
Oss tillskickade Zeus en försmädelse sådan, att framgent
kommer en visa att sjungas om oss intill senaste släkten.«
Reslige Hektor i glimmande hjälm henne svarte och sade:
360 »Helena, ej kan din vänliga bön förmå mig att sitta.
Redan jag längtar tillbaka ditut för att troerna värna,
vilka nu sakna mig svårt, när jag icke är hos dem i striden.
Mana i stället din man, och må även han skynda sig självmant,
så att han hinner mig upp, medan än jag är inne i staden.
Ty jag vill också därhemma gå in för att träffa dem alla,
folket i huset, min jollrande pilt och min älskade maka.
Ej kan jag veta, om åter till dem jag skall komma tillbaka,
eller om gudarna låta mig re'n för achaierna stupa.«
Sagt, och han skyndade bort, den hjälmomstrålade Hektor.
370 Framme han var inom kort vid sin välinrättade boning;
dock han i salen ej fann vitarmad Andromache inne,
utan hon nu med sin pilt och den fagerslöjade tärnan
uppe på tornet stod under klagan och ängsliga tårar.
Men då ej Hektor därinne fick syn på sin härliga maka,
gick han till tröskeln av kvinnornas rum och till tärnorna talte:
»Svaren och sägen mig noga besked, I tjänande tärnor!
Vart är ur huset sin väg vitarmad Andromache gången?
Månne till svägerskor hän eller fagerslöjade fränkor
eller i templet upp till Athene, dit troernas kvinnor
380 samlats att blidka med bön den fruktansvärda gudinnan?«
Honom svarade då den beskäftiga fataburskvinnan:
»Hektor, lyda jag vill din befallning och sanningen säga.
Ej hon till svägerskor gick eller fagerslöjade fränkor
eller i templet upp till Athene, dit troernas kvinnor
samlats att blidka med bön den fruktansvärda gudinnan,

utan till Ilions väldiga torn gick hon hän, då hon hörde,
att på de våra gick nöd och achaierna segrande voro.
Som om hon varit ifrån sig, hon då till den resliga stadsmur
skyndade häftigt, och amman är med för att bära den lille.«
390 Detta hon mälde till svar, och ur huset skyndade Hektor
samma vägen tillbaks och de ståtliga gatorna utför.
Just som han hunnen då var igenom den präktiga staden
fram till den Skajiska porten, där ut gick vägen till fältet,
kom Andromache själv, den hemgiftsrika gemålen,
springande honom emot, den ädle Eetions dotter,
konung Eetions, vilken sitt hem i det Plakiska Thebe
hade vid Plakos' skogiga berg och Kilikerna styrde,
och som sin älskade dotter förmält med den strålande Hektor.
Hon till hans möte nu kom, och en tärna var med, som i famnen
400 hade den lille, så lekande glad i sin barnsliga oskuld,
Hektors älskade pilt, som en tindrande stjärna så fager;
han var av Hektor Skamandrios nämnd, men Astyanax honom
kallade folket, ty Ilions värn var Hektor allena.
Fadern där leende stod och på sonen såg under tystnad,
trädde då tätt till hans sida Andromache, gjutande tårar,
fattade ömt hans hand och började tala och sade:
»Älskade man, dig dödar ditt mod, och du ömkar dig icke
över ditt jollrande barn eller mig, som snart skall din änka
vara, jag arma, ty snart achaierna skola dig döda,
410 stormande samfällt an. Men för mig, om jag skulle dig mista,
vore det bättre att gömmas i jord, ty ej mera i livet
finnes en hugnad för mig, sedan du har hunnit ditt öde,
utan blott jämmer och ve, och jag äger ej fader och moder.
Ack, ty min fader föll för den strålande hjälten Achilles,
vilken Kilikernas blomstrande stad, högportade Thebe,
ödelade i grund och min fader Eetion fällde;
dock tog han rustningen ej honom av, ty hans hjärta det skydde,
utan han hjälten förbrände på bål med hans lysande vapen

och honom reste en hög, och de heliga nymfer från berget
420 plantade almar omkring, de döttrar av Zeus med egiden.
Även de bröderna sju, som jag hade i fädernehuset,
ack, på en enda dag ner till Hades gingo de alla,
sedan dem alla förgjort snabbfotade hjälten Achilles,
när de med oxarna gingo i vall och med fåren de vita.
Ja, och min moder, som drottningen var vid det skogiga Plakos,
sedan han henne fört hit jämte ägodelarna alla,
gav han igen henne fri, då han fått en omätelig lösen,
men i sin faders borg blev hon dödad av Artemis' pilar.
Hektor, i dig likväl jag fader och huldaste moder
430 äger och broder jämväl och i dig min blomstrande make.
Hav då förbarmande nu och stanna häruppe på tornet;
gör ej din gosse till faderlös och din hustru till änka!
Ställ dina krigare upp invid fikonträdet, där staden
lättåtkomligast är, och där muren sig låter bestiga.
Där ha ju redan gjorts trenne försök av de yppersta hjältar
under befäl av Ajanterna två och den starke Tydiden
och av Atridernas par och Idomeneus, frejdade hjälten,
vare sig nu, att ett siareord lät dem stället få veta,
eller de manades dit av sitt eget dristiga sinne.«
440 Reslige Hektor i glimmande hjälm henne svarte och sade:
»Hustru, i sanning ock mig allt detta bekymrar, men gruvligt
skall jag för troernas folk och dess mantelsläpande kvinnor
skämmas, ifall som en feg jag skall hålla mig undan från kriget.
Ej är det heller min lust, ty jag lärde att jämt bland de tappre
finnas i striden och svinga min lans ibland troernas främste,
mån om mitt eget beröm och min faders lysande rykte.
Väl jag det förutser i min själ, och mitt hjärta det känner:
kommande varder en dag, då det heliga Ilion faller,
Priamos själv och Priamos' folk, lansfrejdade drottens.
450 Dock jag ej gruvar mig så för trojanernas stundande ofärd
eller för Hekabes ens eller Priamos', härskande drottens,

eller för älskade brödernas lott, som så många och ädle
skola då stupa för fiendemän och ligga i stoftet,
som jag mig ängslar för dig, att en kopparpansrad achaier
släpar dig gråtande bort och frihetens dag dig berövar
och uti Argos du väva då skall åt en främmande husfru
och från Messeis' källa åt dem eller ock Hypereias
bära hem vatten, ej villig förvisst, men av hårdaste nödtvång.
Mången skall säga då så, när han ser dina rinnande tårar:
460 ›Hon var med Hektor förmäld, som den tappraste hjälten av alla
var uti troernas här, när de stridde kring Ilions murar.‹
Så blir av mången väl sagt, och för dig skall smärtan förnyas,
djupt skall du sakna då den, som dig mäktade skydda för
träldom.
O må jag stupa förut och mig högen förborga i jorden,
innan din jämmer jag hör, då i fångenskapen du släpas!«
Sade och fram mot sin son sig sträckte den strålande Hektor.
Pilten likväl med ett skrik mot den fagergördlade ammans
sköte sig böjde tillbaks, förfärad vid synen av fadern,
bävande både för kopparens glans och för busken av tagel,
470 vilken så hotande nicka han såg uppå spetsen av hjälmen.
Hjärtligen måste då le hans fader och vördade moder.
Genast av huvudet hjälmen han tog, den strålande Hektor,
ställde på jorden den ner – och det skimrade av den på gruset –,
kysste sin älskade son och på händerna gungade pilten,
medan han bedjande talte till Zeus och de övrige gudar:
»Given att denne min son, o Zeus och I övrige gudar,
bliver en hjälte som jag och bland troerna storligen frejdad,
lika så modig och stark och en Ilions mäktige konung!
Ja må det heta en gång: ›han är tapprare långt än sin fader‹,
480 när ifrån kriget han kommer igen med blodiga byten
tagna av dödade fiendemän, och hans moder sig gläder!«
Sålunda bad han och lade sin son i den älskade makans
armar, och hon tog den lille emot i den doftande famnen,

medan i tårar hon log. Det såg hennes make med vemod,
smekte då ömt hennes kind och talade åter och sade:
»Älskade hustru, var icke så djupt i ditt hjärta bedrövad!
Ingen ju ändå mot ödets beslut skall mig störta till Hades;
skickelsen åter har ingen, jag tror, bland människor undgått,
vare sig hög eller låg, sedan född han blivit till världen.
490 Men gå tillbaka nu hem och dig ägna åt sysslorna dina,
vävens och sländans id, och befall tjänarinnornas skara
göra sin gärning med flit, men för striden må männerna sörja,
främst bland alla dock jag av de män, som i Ilion föddes.«
Sade och upp ifrån marken igen tog strålande Hektor
tagelsvajande hjälmen, och hem gick hans älskade maka,
vändande ofta sig om och gjutande ymniga tårar.
Framme hon var inom kort vid den mannaförgörande Hektors
väluppbyggda palats, och hon träffade inne i huset
tjänande tärnornas hop och till jämmer rörde dem alla.
500 Och i hans hus, fast han än var vid liv, de nu Hektor begräto,
ty de sig väntade ej, att han mer skulle komma ur striden
levande hem från achaiernas våld och förfärliga händer.
Paris ej länge sig hade fördröjt i sin ståtliga boning,
utan så snart han sig klätt i sin kopparskimrande rustning,
skyndade sedan han hän genom staden på ilande fötter.
Som när en hingst uppå stall, som vid krubban förplägats med havre,
sliter sin grimma itu och med stampande hovar på slätten
löper åstad, där han badade jämt i den rinnande floden,
och är så stolt och bär huvudet högt, medan glänsande manen
510 fladdrar kring bogarna ner, och han, yvande sig av sin skönhet,
bäres av fötterna ilande hän till det vanliga betet:
så ifrån Pergamos' höjd nedskyndade Priamossonen,
och i sin blänkande rustning han sken, och han var såsom solen,
strålande munter och lätt på sin fot. Och hastigt han upphann
Hektor, sin härlige broder, som just skulle vända tillbaka

från den plats, där han nyss hade träffat sin älskade maka.
Talade honom då till den gudaliknande Paris:
»Käre, nu har jag helt visst i din brådska försenat dig mycket,
efter jag dröjde och kom ej så fort, som du bad mig att göra.«
520 Honom svarade då den hjälmomstrålade Hektor:
»Bäste, dig ingen av dödlige män, som med billighet dömer,
månde förakta i krigiska värv, ty du fäktar med mandom;
men du tar saken för lätt, och du saknar den riktiga viljan;
därför jag gräma mig får i min själ, när jag hör dig försmädas
ofta av troernas män, som för dig måste lida så mycket.
Dock, låt oss nu gå åstad, och om detta vi samsas väl sedan,
om oss förunnas av Zeus att åt himmelens evige gudar
frihetsbägaren ägna en gång med glädje i salen,
sedan vi jagat achaierna bort från det heliga Troja.«

SJUNDE SÅNGEN

Envig mellan Hektor och Ajas. De fallnas begravning

Sade och skyndade ut genom porten den strålande Hektor,
och Alexandros, hans broder, gick med, och bägge i hjärtat
hade en brinnande lust till att komma i striden och kämpa.
Som när omsider en gud åt de ivrigt längtande sjömän
sänder en gynnande vind, sedan länge med glättade åror
djupet de plöjt med besvär, och i lemmarna domnat av trötthet:
sålunda bröderna kommo till fröjd för de väntande troer.
Paris Menesthios fällde nu strax, som var kommen från Arne
och var till kung Areïthoos son, klubbsvingaren starke,
10 som honom fött med sitt viv, stoltblickande Fylomedusa;
Hektor sitt vässade spjut under kopparranden av hjälmen
stack i Eïoneus' hals och livet i lemmarna släckte;
Glaukos, Hippolochos' son, de lykiske krigarnes hövding,
stötte på Dexias' son Ifinoos lansen i skuldran
just som han hoppade upp på sin vagn i det vilda tumultet;
döende föll han av vagnen till jord och blev liggande livlös.
Men när dem varsnade nu strålögda gudinnan Athene,
hur de förgjorde argivernas män i den blodiga striden,
genast i stormande fart från Olympens toppar hon nedsteg
20 hän till det heliga Troja, men fort henne mötte Apollo,
som det från Pergamos såg, och som önskade troerna seger.
Dessa gudomliga två nu mötte varandra vid eken;
drotten Apollo, sonen av Zeus, var den förste, som talte:
»Dotter av väldige Zeus, av vad orsak är du från Olympen
kommen nu åter i ilande fart och besjälad av iver?
Månne att skiftande segern igen åt danaerna skänka?
Aldrig för troerna ömma du vill, då fördärvet dem hotar.
Men vill du lyda mitt råd, och det torde nog vara det bästa,

låt oss då göra ett slut för i dag på den rasande striden;
30 senare kunna de kämpa igen, tills achaierna målet
vinna med Ilions stad, då hos eder, gudinnor, i hjärtat
detta beslutet är fast att den frejdade staden förstöra.«
Honom svarade då strålögda gudinnan Athene:
»Gott, fjärrskjutande gud, och jag själv har nog tänkt på
detsamma;
därför jag kom från Olympen hit ner till achaier och troer.
Säg då, hur tänker du göra ett slut på den brinnande striden?«
Drotten Apollo, sonen av Zeus, henne svarte och sade:
»Låtom oss Hektor nu egga, den hästbetvingaren starke,
så att han alldeles ensam går fram och achaiernas kämpar
40 manar till mördande envigeskamp, ifall någon det vågar.
Häpnande skola väl då de benskenklädde achaier
låta en envigeskämpe gå fram mot gudomlige Hektor.«
Sagt, och hon lydde hans råd, strålögda gudinnan Athene.
Helenos, Priamos' älskade son, då förnam i sitt sinne
detta beslut, som där togs av de sammanrådande gudar;
genast han trädde till Hektor då fram och talte till honom:
»Hektor, du Priamos' son, vid Zeus att förlikna i klokhet!
Ville du lyda mitt råd, och jag är ju din köttslige broder,
bjud då, att troernas män och achaierna alla sig sätta,
50 mana därefter du ut av achaierna den, som är tapprast,
till att dig möta, man emot man, i ett mördande envig.
Ej vill din skickelse än, att du stupar och hinner ditt öde,
ty så hörde jag nyss de evärdlige gudarne säga.«
Sade; och Hektor gladde sig högt vid att höra de orden,
trädde i mitten fram och hejdade troernas leder,
hållande mitt om sin lans, och de alla då satte sig neder.
Och Agamemnon achaiernas män lät sig sätta desslikes.
Och nu förbytta i hast till två långvingade gripar
satte Athene sig ner och Apollo med bågen av silver
60 högt i den resliga ek, som var helgad åt Zeus med egiden,

glada åt synen av krigarnes led, som där sutto så täta,
liksom en skog av blixtrande spjut och hjälmar och sköldar.
Som när för västanvind går en krusning vitt över havet,
då han blåst nyligen upp, och det svartnar på väldiga djupet,
sålunda lederna radade sig av achaier och troer
vitt över slätten. I härarnas mitt nu talade Hektor:
»Lyssnen, I troer, till mig, och I benskenklädde achaier,
att jag må säga er det, som hjärtat mig bjuder att tala.
Ederna fingo uppfyllelse ej av den höge Kronion,
70 utan i vrede mot oss vill han kriget förlänga för båda,
till dess antingen I sköntornade Troja förstören
eller ock själva av oss bliven nederlagda vid skeppen.
Dock, bland eder ju finns vad Achaia har ypperst av hjältar.
Vilken av dessa, som känner nu lust att mig möta i envig,
träde ur hären han fram för att kämpa mot frejdade Hektor!
Och jag har detta förslag, och oss båda må Zeus vara vittne:
dödar i striden han mig med det långa och vässade spjutet,
må han då rustningen draga mig av och den bära till skeppen,
men till mitt hem skall han sända mitt lik, att på flammande bålet
80 brännas jag måtte som död av troer och troiska kvinnor.
Men om han faller för mig, och Apollo förunnar mig heder,
då skall hans rustning jag bringa som rov till det heliga Troja
och där hänga den upp uti templet hos Foibos Apollo,
men honom själv däremot skall jag sända till toftade skeppen,
att honom jorda de må, achaiernas lockiga söner,
samt uppkasta åt honom en hög vid bred Hellespontos.
Då skall det sägas av seglaren så intill senaste tider,
när över blånande djupet han far på det toftade skeppet:
›Under den högen, där står, där vilar en kämpe från fordom,
90 vilken på bragdernas bana blev fälld av den strålande Hektor.‹
Så skall av mången bli sagt, och mitt rykte skall aldrig förklinga.«
Sade; men stumma de sutto envar i den djupaste tystnad,

rädda att enviget taga emot, men ock skamsna att avslå,
tills Menelaos omsider stod upp och tog ordet ibland dem,
talande hånligt dem till och suckande djupt ur sitt hjärta:
»Ve storskrytare, ve, I achaiskor och icke achaier!
Detta skall bliva förvisso en skymf, som är värre än värsta,
om ej en enda går fram av danaerna nu emot Hektor.
Måtten I bliva till vatten och jord, så många I ären,
100 där så försagda I sitten envar och så äreförgätna!
Då skall mot denne jag väpna mig själv; och de trådar, som segern
länka, de hållas i hand av odödlige gudar däruppe.«
Så han sade och axlade strax sin härliga rustning.
Där skulle nu, Menelaos, för dig det ljuvliga livet
ändats av Hektors hand, ty den starkare var han ju mycket,
hade ej, springande upp, de achajiske drottar dig hejdat
och dig Atriden själv, vitthärskande drott Agamemnon,
fattat i högra handen och så dig förmanat och bedit:
»Från dina sinnen du är, Menelaos, och icke dig anstår
110 sådan en galenskap, utan lugna dig, fastän så upprörd!
Ävlas nu ej att dig giva i kamp med en starkare hjälte,
Hektor, Priamos' son, för vilken ock andra ju bäva!
Ja, ty Achilles själv, som dig överglänser ju vida,
ryser att möta hans spjut i den mannafrejdade striden.
Utan gå du nu åstad och sätt dig bland vännernas skara,
och emot honom achaiernas män skola sända en annan.
Fastän han orädd är och får aldrig sin mättnad av striden,
tänker jag ändå han snart skall bli glad att få sitta och vila,
därest han slipper tillbaks från den vilda och mördande kampen.«
120 Sade, och sinnet han stämde då om på sin bror Menelaos
med sitt förståndiga råd, och han lydde, och strax från hans skuldror
togo med glädje hans tjänare av hans blänkande rustning.
Men bland argiverna Nestor stod upp och höjde sin stämma:

»Ack, att så jämmerlig sorg över hela Achaia skall komma!
Högt månde Peleus nu klaga förvisst, den åldrige hjälten,
frejdade talaren, vis i sitt råd, Myrmidonernas konung,
vilken en gång i sitt hus med en innerlig glädje mig frågte,
efter vad ätt och vad börd som envar av argiverna hade.
Får han nu höra om dem, att de alla sig gömma för Hektor,
130 lyfter han händerna visst till de evige gudar och beder,
att hans själ må ur lemmarna fly och försjunka i Hades.
Ack, du evige Zeus och Athene och Foibos Apollo!
Vore blott ännu jag ung, som jag var, då den pyliska hären
stridde vid Keladons forsande ström mot Arkadiens spjutmän
tätt invid Feias murar, ej långt från Iardanos' flöde!
Främst bland dem Ereuthalion stod, den gudarnes like,
klädd i den rustning, som förr Areïthoos, mäktige härskarn,
drott Areïthoos, ägt, han som jämt klubbsvingaren nämndes
både av samtliga män och av fagergördlade kvinnor,
140 därför att aldrig med båge han stred eller väldiga lansen,
utan med klubba av järn slog alltid falangerna neder.
Denne blev fälld av Lykurgos med svek och icke med styrka
uti en hålväg trång, där hans klubba av järn mot fördärvet
ej kunde värja hans liv, ty Lykurgos kom honom i förväg,
rände sitt spjut i hans liv, så att fallen han låg uppå ryggen,
och tog hans rustning, en skänk av den kopparväpnade Ares;
denna därefter beständigt han bar uti härnadens tummel.
Men då Lykurgos var själv bliven gammal och grå uti hallen,
gav han sin älskade sven Ereuthalion hela sin rustning.
150 Väpnad i denna han manade ut våra ypperste kämpar;
men de betogos av skälvande skräck, och sig vågade ingen;
mig däremot mitt dristiga mod med sin vanliga djärvhet
drev till att pröva en dust, fast den yngste jag var av dem alla.
Alltså med honom jag stred, och Athene beskärde mig seger:
denne den starkaste visst och den längste av kämpar jag fällde,
ja, där han låg, han vidunderlig var så till längden som bredden.

Vore blott ännu jag ung och min styrka densamma som fordom,
genast då funne sin man den store och strålande Hektor.
Men ibland eder, de ypperste män ifrån hela Achaia,
160 finns ej en enda, som brinner av lust att gå fram emot Hektor.«
Så den gamle med harm. Då reste sig nio inalles.
Långt före alla sprang upp härskarornas drott Agamemnon
och Diomedes därnäst, den väldige sonen av Tydeus;
därpå Ajanterna två, iklädda den stormande kraften;
näst efter dessa Idomeneus kom och Idomeneus' stridsbror,
hjälten Meriones, väldig och stark som den mordiske krigsgud;
fram steg Eurypylos ock, Euaimons lysande telning;
slutligen Thoas, Andraimons son, och den ädle Ulysses:
dessa nu ville envar gå i kamp mot den strålande Hektor.
170 Tog då till orda igen vagnskämpen Gereniske Nestor:
»Kasten nu samtliga lott om vem ock skall den lycklige bliva!
Ty till en hugnad bliva han skall för achaiernas söner,
och han skall bliva jämväl för sitt eget hjärta till hugnad,
därest han slipper tillbaks från den vilda och mördande kampen.«
Så var hans ord, och på var sin lott de nu satte sitt märke
och i Atrid Agamemnons hjälm dem kastade sedan.
Folket till gudarne bad med högt upplyftade händer,
och så talade mången därvid och såg upp emot himlen:
»Zeus Allfader, må Ajas den få eller också Tydiden
180 eller ock konungen själv över gulduppfyllda Mykene!«
Sade; och lotterna skakades om av Gereniske Nestor,
och utur hjälmen den lotten sprang ut, som de önskade själva,
Ajas' lott; en härold den bar ifrån vänster åt höger
runtom i kretsen och visade fram för achaiernas drottar.
Ingen den kände igen, och på huvudet skakade alla.
Men då han slutligen kom på sin rund uti kretsen till honom,
vilken den märkt och i hjälmen lagt ner, den strålande Ajas,
denne sin hand höll fram, och härolden gav honom lotten,
och han sitt märke då kände igen och gladdes i hjärtat,

190 kastade lotten för fötterna ner uppå jorden och ropte:
»Vänner, lotten är min, och jag själv i mitt hjärta mig gläder,
ty jag förväntar mig visst att besegra den lysande Hektor.
Men under tiden och medan jag själv ikläder mig vapnen,
bedjen I alla till Zeus, allsvåldige sonen av Kronos,
dock för er själva helt tyst, så att troerna icke det höra,
eller med ljudelig röst, ty vi rädas ju ändå för ingen.
Ingen, hur gärna han vill, skall mig driva tillbaks mot min vilja
varken med våld eller konst, ty till stympare icke jag heller
buren och fostrad blev uppå Salamis' ö, vill jag hoppas.«
200 Sagt. Och de bådo till Zeus, allsvåldige sonen av Kronos,
och så talade mången därvid och såg upp emot himlen:
»Store och prisade Zeus, Allfader, som härskar från Ida!
Segern åt Ajas giv och att vinna ett strålande rykte,
men om du Hektor älskar jämväl och dig vårdar om honom,
unna då likadan kraft och likadan ära åt bägge!«
Sade. Och Ajas väpnade sig i den blixtrande kopparn,
men när han sålunda hade sig klätt uti samtliga vapnen,
skyndade sedan lik Ares han fram, den vidunderligt store,
sådan han gångar till slaktningen hän, då de dödlige strida,
210 hetsade samman av Zeus i sin sinnesfrätande tvedräkt;
sådan var Ajas, achaiernas värn, i sin väldiga storlek;
leende bistert hans ansikte var, och på marken hans fötter
togo ofantliga steg, och han svängde den väldiga lansen.
Och med sin åsyn väckte han fröjd hos argiverna alla,
men på varenda trojan av förskräckelse lemmarna skälvde,
ja, uppå Hektor själv då klappade häftigt hans hjärta;
dock för honom omöjligt det var att nu låta sig skrämma
eller bland folket fly in, då han själv hade manat till envig.
Ajas allt närmare kom; som ett torn bar han skölden framför sig,
220 kopparskölden med hudarna sju, av Tychios hopsatt,
vilken i Hyle var född och bland läderarbetare ypperst;
denne av kraftiga tjurarnas hud i den skimrande skölden

lagt sju lag på varann och av koppar det åttonde påsmitt.
Hållande denna för bröstet gick fram Telamoniern Ajas,
tills framför Hektor han stod; då talte han hotande orden:
»Hektor, nu lärer du man emot man få det klarligen röna,
hurusom ypperste hjältar det ock bland danaerna finnes,
fast ej Achilles är här, som slår fienden ner som ett lejon.
Stilla han ligger nu kvar vid de havbefarande skeppen
230 uti sin gruvliga harm mot männernas drott Agamemnon;
men bland oss andra det finnes väl män, som ej sky att dig möta,
ja, och många ändå. Så begynn den blodiga kampen!«
Reslige Hektor i glimmande hjälm honom svarte och sade:
»Ajas, du Telamons son, Zeusättade krigarehövding!
Tänk ej, att mig du kan skrämma så lätt som en liten och hjälplös
eller en kvinna, som ej har förstånd på de krigiska värven!
Jag, må du veta, är skicklig och van till att strida och döda;
skicklig jag är att min torrläderskold så till vänster som höger
svänga behändigt och lätt, och det kallar jag vara en sköldman;
240 skicklig att styra mitt spann in i vimlet av kämpande vagnar;
skicklig att tråda på stället en dans inför mordiske Ares.
Dock på en sådan som dig vill jag icke försåtligen kasta,
spejande på dig i smyg, utan öppet försöka att träffa.«
Sagt, och han svängde och skickade av långskuggande lansen
rakt mot Ajas och träffade då sjuhudade skölden
uppå dess kopparplåt, som var yttersta, åttonde lagret.
Sex av hudarna sju skar den härdiga kopparn igenom,
men i den sjunde blev sittande fast. Och därefter i sin tur
sände gudomlige Ajas åstad långskuggande lansen
250 mot Priamiden och träffade då i den rundade skölden.
Tvärs genom blänkande skölden med ens gick lansen den tunga,
borrade också sig in i hans konstarbetade harnesk
och i hans livrock fläkte ett hål tätt inne vid livet,
men med en böjning vig kom han undan den rysliga döden.
Bägge på en gång ryckte då ut sina väldiga lansar

och mot varandra nu stormade an liksom glupande lejon
eller som vildsvin två av en obetvingelig styrka.
Priamossonen då stötte sin lans i mitten av skölden,
denna ej bräcktes likväl, utan kopparudden sig krökte;
260 Ajas desslikes sprang an med en stöt, och tvärs genom skölden
trängde hans väldiga lans och kom stormande Hektor att vackla,
rispade också hans hals, så att mörk framsipprade bloden.
Men han gav ändå ej tappt, den hjälmomstrålade Hektor,
utan tillbaka han steg och med seniga näven en fältsten
grep, som på slätten låg väldig och svart och med skrovliga kanter;
denna mot Ajas' sköld, sjuhudade, väldiga vapnet,
mitt uppå bucklan han vrok, så att runtom kopparen skrällde.
Nu dock lyftade Ajas en sten, som var ännu långt större,
svängde och slungade den med all sin omätliga styrka;
270 skölden han plattade till med det kvarnstensliknande blocket
och kom att vackla sin fiendes knän, och han föll uppå ryggen,
kastad med skölden omkull, men han restes på stund av Apollo.
Nu de med huggande svärd skulle farit varandra på livet,
hade ej häroldsmän, som från Zeus och från människor buda,
en ifrån troernas här och en från achaierna framträtt,
bägge förståndige män; det Talthybios var och Idaios.
Stavarna sträckte de fram mellan båda, och därpå Idaios
höjde sin stämma till ord, den välförståndige härold:
»Hållen ej vidare på med att kämpa och strida, I söner!
280 Båda I älskade ären av Zeus, som bland skyarna tronar,
båda de yppersta kämpar jämväl, som vi alla ju veta.
Natten är inne nu strax, och det höves att lyda dess maning.«
Honom svarade Telamons son, den väldige Ajas:
»Bjuden då Hektor främst att säga det ordet, Idaios,
ty det var han, som till kamp utmanade alla de bäste.
Göre han början, och gärna jag själv skall då också er lyda.«
Reslige Hektor i glimmande hjälm honom svarte och sade:

»Ajas, så visst som en gud dig reslighet skänkte och styrka
jämte förstånd och den främste du är av achaier i spjutstrid,
290 låtom oss göra nu slut för i dag på den häftiga kampen!
Senare kunna vi strida igen, till dess att en gudom
skiljer oss slutligen åt och ger segern åt endera hären.
Natten är inne nu strax, och det höves att lyda dess maning.
Du må nu hälsas med fröjd av achaierna alla vid skeppen,
men i all synnerhet dock av de fränder och vänner, du äger;
själv skall jag komma till fröjd i den ståtliga Priamosstaden
både för Ilions män och dess mantelsläpande kvinnor,
som till tacksägelsebön skola samlas i gudarnes tempel.
Men låt oss giva förut åt varandra nu lysande skänker,
300 att det må heta om oss i achaiernas land och i Troja:
›Hårt de kämpade visst med ett flammande hat i sitt sinne,
dock, när striden var slut, de försonade skildes som vänner.‹«

Sagt, och åt Ajas han gav sitt silvernaglade slagsvärd
både med skidan därtill och den välutsnidade svärdsrem;
Ajas åt honom sitt bälte då gav, som lyste av purpur.
Därpå de skildes, och Ajas gick hän till achajiska hären,
Hektor till troernas larmande hop, och dessa sig gladde,
när honom komma de sågo vid liv och helbrägda tillbaka,
lyckligen sluppen från Telamons son och hans farliga händer,
310 och honom förde till staden och knappt kunde tro på hans frälsning;
under det Ajas, följd av de benskenklädde achaier,
tågade segerglad till den mäktige drott Agamemnon.

Sedan de kommit i tältet då in hos den ädle Atriden,
gjorde ett gille för dem härskarornas drott Agamemnon,
offrande genast en femårstjur åt den höge Kronion.
Djuret de slaktade, flådde det fort och det höggo i stycken,
skuro så lämpliga skivor därav och dem stucko på spetten,
stekte dem omsorgsfullt och drogo dem åter av spetten.
Men när omsider de slutat sitt stök och maten var färdig,

320 åto de, njutande alla med lust av det rikliga målet;
och Agamemnon Atrid, vitt härskande hjälten, åt Ajas
gav då för heders skull utav tjuren hela dess ryggrad.
Men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka,
började åldringen först av dem alla att väva ett rådslag,
Nestor, vars råd hade ofta förut som det bästa sig visat;
denne besinningsfull tog till orda ibland dem och talte:
»Ädle Atrid och I ypperste män ifrån hela Achaia!
Många ju stupat i dag av achaiernas lockiga söner,
och deras mörknade blod kring Skamandros' dejliga flöde
330 är utav Ares spillt och själarna gångna till Hades.
Därför, när morgonen gryr, låt achaierna vila från striden,
och må vi samla oss då och på vagnar med oxar och mulor
frakta de stupade hit och därefter ej långt ifrån skeppen
bränna dem alla på bål för att benen på sistone föra
hem till de fallnes barn, då vi vända till fäderneslandet.
Låt en gemensam hög åt dem alla oss resa på slätten
runt omkring bålet och bygga i hast och i sträcka med högen
resliga torn till ett skyddande värn för oss själva och skeppen.
Och uti tornen vi sätta så in tättslutande portar,
340 för att där genomfart måtte vara för hästar och vagnar.
Slutligen skola vi gräva en grav tätt utanför tornen,
djup, så att hindra den kan överallt både vagnar och fotfolk,
för att ej modiga troernas makt må oss plötsligt bestorma.«
Sagt; och den gamles förslag blev gillat av samtliga drottar.
Även trojanerna höllo nu råd invid Priamos' slottsport
uppe på Ilions borg under gruvlig förvirring och oro.
Först tog Antenor till orda bland dem, förståndige hjälten:
»Lyssnen, I troer och dardanerfolk och I vapenförvanter,
att jag må säga er det, som hjärtat mig bjuder att tala!
350 Låtom oss Helena själv jämte alla de skatter, hon medfört,
lämna på stund åt Atriderna ut, ty med kränkning av eden
föra numera vi krig, och av sådant är lyckosam utgång

aldrig att hoppas för oss; nej må hellre vi göra nu detta.«
Så han talte och satte sig ner, men i kretsen sig reste
Paris, den strålande drott, skönlockiga Helenas make,
och med bevingade ord han svarade honom och talte:
»Ej är du längre, Antenor, min vän, som till detta kan råda;
eljest ett annat och bättre förslag du nog vetat att finna;
men om du verkligen sådana ord har talat på allvar,
360 ja, då ha gudarne själva försann dig berövat förståndet.
Nu vill jag tala, jag ock, till de hästomtumlande troer.
Rent ut säger jag nej. Från min hustru jag aldrig skall avstå;
alla de skatterna dock, som jag förde till hemmet från Argos,
dem vill jag lämna igen och lägga därtill av mitt eget.«
Sade och satte sig ner. Men Priamos själv ibland folket
reste sig, Dardanos' ättling, i råd de evärdliges like.
Denne besinningsfull tog till orda ibland dem och talte:
»Lyssnen, I troer och dardanerfolk och I vapenförvanter,
att jag må säga er det, som hjärtat mig bjuder att tala!
370 Gången i staden nu hän till er aftonvard såsom vanligt,
glömmen ej sedan er vakt, utan hållen er vakna varenda!
Men när det gryr, må Idaios gå hän till de holkade skeppen,
att för Atriderna två, Menelaos och drott Agamemnon,
mäla vad Paris har sagt, för vars skull sig härnaden yppat.
Göre han också det kloka förslag, att de ville så länge
vila från larmande kamp, tills vi hunnit att bränna de döda.
Senare kunna vi kämpa igen, till dess att en gudom
skiljer oss slutligen åt och ger seger åt endera hären.«
Sagt, och de lyssnade till och befallningen villiga lydde.
380 Aftonvarden blev äten nu strax i var krigareskara.
Men när det grydde, Idaios gick hän till de holkade skeppen,
och han danaerna fann, krigsgudens behjärtade svenner,
vid Agamemnons skepp bakom akterstäven i rådslag.
Trädde i mitten då härolden fram och talade ljudligt:
»Ädle Atrid och I yppersta män ifrån hela Achaia!

Priamos sände mig hit och de övrige troiske drottar,
för att jag skulle för er, om det synes er kärt och behagligt,
mäla vad Paris har sagt, för vars skull sig härnaden yppat.
Alla de skatter, som Paris en gång på de holkade skeppen
390 förde till Troja – o hade han blott dessförinnan gått under! –
dem vill han lämna igen och lägga därtill av sitt eget.
Men Menelaos' ungdomsgemål åt den frejdade drotten
vägrar han lämna igen, fastän troerna yrka det ivrigt.
Även befalldes mig göra förslag, att I villen så länge
vila från larmande kamp, tills vi hunnit att bränna de döda.
Senare kunna vi kämpa igen, till dess att en gudom
skiljer oss slutligen åt och ger seger åt endera hären.«
Så han talte, men tigande blott de sutto där alla.
Äntligen höjde sin röst Diomedes, väldig i härskri:
400 »Låt Alexandros behålla sitt gods och behålla desslikes
Helena själv, ty det spädaste barn kan ju tydligen skönja,
att i förgörelsens nät äro troerna fångade redan.«
Sålunda talade han, och achaierna jublade bifall
till Diomedes' ord, den hästomtumlande hjältens;
och till Idaios då talade så deras drott Agamemnon:
»Där kan du höra nu själv, vad achaierna mena, Idaios,
och hur de ge dig besked, och detsamma är även min vilja.
Vad om de döda du sagt – jag har intet emot, att de brännas.
Ej är det övligt och rätt att med nidskhet gömma de döda,
410 utan så snart som livet har flytt, skall man unna dem bålet.
Vare mig vittne nu Zeus, tordönande maken till Hera!«
Sade och lyftade upp sin spira mot samtliga gudar;
och Idaios tillbaka då gick till det heliga Troja.
Där i församlingen än de dardaniske männer och troer
sutto tillhopa och väntade på, att Idaios från skeppen
skulle nu komma tillbaks; och han kom och steg fram uti mitten
och dem förkunnade svar. Då skyndade alla med iver
dels att de stupade hämta och dels efter bränsle till skogen.

Också argiverna skyndade hän från de toftade skeppen
420 dels att de stupade hämta och dels efter bränsle till skogen.
Nyss hade solen gått upp i sin glans ur Okeanos' djupa,
sakta rinnande ström och sköt sina strålar på jorden,
då med varandra de möttes i frid bland de döda på fältet.
Vanskligt det blev dem att känna isär från varandra de fallne,
men de med vatten då tvättade av det stelnade blodet
och uppå vagnarna lyfte dem upp under brännande tårar.
Priamos bjöd dem att sluta sin gråt, och hans folk under tystnad
staplade liken på bålet i hög med bedrövade hjärtan,
och när de alla förbränt, de till heliga Ilion gingo.
430 Sammalunda jämväl de benskenklädde achaier
staplade liken på bålet i hög med bedrövade hjärtan,
och när de alla förbränt, till de toftade skeppen de gingo.
Dock, innan Eos gått upp, medan ännu var skymmande mörker,
samlades utvalt folk av achaierna runt omkring bålet.
Nu en gemensam hög åt de fallne de reste på slätten
runt omkring bålet och byggde i hast och i sträcka med högen
resliga torn till ett skyddande värn för sig själva och skeppen.
Och uti tornen de satte så in tättslutande portar
för att där genomfart måtte vara för hästar och vagnar.
440 Slutligen grävde de ock tätt utanför tornen en vallgrav,
djup och väldig och bred, och slogo ner pålar inom den.
Sålunda sysslade där de lockiga män av Achaia.
Hos blixtslungaren Zeus under tiden gudarne sutto
häpnande över det mäktiga verk, som achaierna byggde.
Tog då till orda bland dem jordskakaren, starke Poseidon:
»Finns det väl längre, o Zeus, någon man på oändliga jorden,
som åt odödlige gudar betror sina tankar och planer?
Ser du ej denna förmätenhet ny av achaiernas söner,
huru för skeppen de byggt sig en mur och så utanför muren
450 dragit en grav, fast åt gudarne ej hekatomber de offrat?

Frejdat blir verket så långt, som morgonrodnaden skiner,
och man skall glömma den mur, som av mig och Foibos Apollo
byggdes åt konung Laomedon förr kring staden med möda.«
Svarade då skysamlaren Zeus och var storligen misslynt:
»Ha! jordskakare, väldige gud, vad var det du sade?
Väl kunde slikt någon ann av de evige gudarne frukta,
vilken är mycket för mindre än du till styrka och armar;
du däremot skall prisas så långt, som dagningen skiner.
Märk nu, hur göra du skall: när de lockiga män av Achaia
460 segla på skeppen tillbaks till den älskade fädernejorden,
muren då sönderbryt och i havet skölj alldeles neder,
och låt så kusten den långa igen betäckas av sanden,
så att achaiernas väldiga mur utan spår må försvinna.«
Sålunda föllo de ord, som de skiftade där med varandra.
Solen sänkte sig ner, och achaiernas verk var nu färdigt.
Runtom i tälten de slaktade nöt och sig lagade kvällsvard.
Skepp ifrån Lemnos, som fraktade vin, hade landat nu många,
skickade samtliga dit av Euneos, en son av Iason
och av Hypsipyle född åt den mäktige drotten Iason.
470 Men åt Atriderna två, Menelaos och drott Agamemnon,
hade han tusen mått vin sänt särskilt med till föräring.
Nu ifrån skeppen de köpte sig vin, achaiernas söner,
några för blänkande järn och andra för strålande koppar,
andra för hudar av nöt och andra för levande oxar,
andra för slavar jämväl, och de höllo en lysande måltid.
Natten igenom nu där de lockige män av Achaia
sutto till gilles med fröjd, men i staden trojaner och hjälpfolk.
Natten igenom den mäktige Zeus dem bebådade ofärd,
åskande fasansfullt, och den bleka förskräckelsen grep dem.
480 Vin av bägarna göto de ut uppå jorden, och ingen
vågade dricka, förrn offer han bragt åt den höge Kronion.
Därpå de gingo till ro och njöto hugsvalande sömnen.

ÅTTONDE SÅNGEN

Den avbrutna striden

Vitt över jorden sitt sken spred saffranslöjade Eos,
och nu av ljungeldslekaren Zeus hölls gudaförsamling
uppå den översta topp bland Olympos' hundrade åsar.
Själv till orda han tog, och gudarne lyssnade alla:
»Lyssnen, I samtliga gudar, till mig och I alla gudinnor,
att jag må säga er det, som hjärtat mig bjuder att tala!
Ingen av eder, det vare sig gud eller vare gudinna,
söke att korsa min plan, utan given den alla ert bifall,
så att dess fortare verket för mig måtte bringas till ände.
10 Men den jag märker ha lust att sig skilja från övriga gudar
för att ge antingen troerna hjälp eller danaerhären,
den skall av blixten bli piskad med skam till Olympen tillbaka
eller bli gripen av mig och störtad i Tartaros' mörker,
nederst i svindlande djup, där det underjordiska häktet
ligger med stadiga portar av järn och med tröskel av koppar,
lika så djupt under Hades, som himlen är högt över jorden.
Då skall han lära, hur väldig jag är emot samtlige gudar.
Eller försöken, I gudar, en gång för att varsna det alla;
hängen från himmelen ned en kedja med gyllene länkar,
20 gripen så fatt däruti både gudar och alla gudinnor:
aldrig I mäkten ändå att från himmelen draga till jorden
Zeus, eder överste drott, hur mycket I också er möden.
Men om jag själv däremot bleve sinnad att draga på allvar,
droge er alla jag upp tillika med jorden och havet,
och kring Olympos' översta topp skulle kedjan jag binda,
så att i blånande rymd all världen hängande bleve.
Så är jag starkare långt än båd' gudar och människosläkte.«
Sålunda talade Zeus, och de alla förstummade sutto,

häpnande över hans ord, ty han väldigt och hotande talat.
30 Äntligen svarade dock strålögda gudinnan Athene:
»O Kronion, vår fader, du högste bland härskare alla!
Oss är tillfullo ju känd din obetvingliga styrka;
men det gör ändå oss ont om de tappre danaiska kämpar,
som skola alltså förgås till råga på allt vad de lidit.
Dock vi dig lyda förstås och från kriget nu hålla oss borta,
men vi ett gagneligt råd vilja ännu argiverna giva
så att de måtte ej alla förgås för din mäktiga vrede.«
Leende milt, skysamlaren Zeus henne svarte och sade:
»Trösta dig, Tritogeneia, mitt barn! Det var icke på allvar
40 som jag nu talade så, och mot dig blir jag alltid bevågen.«
Sagt, och han spände för vagn sina kopparhovade hästar,
snabba som vinden i lopp och med svallande, gyllene manar;
klädde sig själv i ett harnesk av guld och i handen tog piskan,
skönarbetad av guld, och satte sig upp på sin vagnstol.
Piskan mot hästarne ven och villiga flögo de framåt
mitt mellan jorden åstad och den stjärnesmyckade himlen.
Snart till Ida han kom, källvattnade villebrådshemmet,
där han på Gargaron ägde en lund och ett ångande altar.
Där sina hästar höll in Allfader för gudar och mänskor,
50 spände dem bägge ifrån och höljde dem in i en molnsky;
själv uppå toppen han satte sig ner i sin strålande ära,
blickande neder på troernas stad och achajiska skeppen.
Åto då frukosten just de lockige män av Achaia
runtom i tälten i hast och därefter sig klädde i vapen.
Även sig troerna väpnade nu överallt uti staden;
färre de voro, men brunno av lust att gå ändå i striden,
drivna av tvingande nöd, för att kämpa för barn och för hustrur.
Porten på gavel slogs upp, och fort utströmmade hären,
kämpar till fots och på vagn, och väldigt var krigarelarmet.
60 När då till samma plats på sin frammarsch härarna hunno,
satte de sköld mot sköld och lans mot lans, och sin styrka

prövade kopparpansrade män, och de kupiga sköldar
stötte ihop med varann, och förfärligt var krigarelarmet.
Nu om vartannat där ljöd både jubel och jämmer i striden,
alltsom man stod eller föll, och på marken flödade bloden.
  Medan det morgon var och den heliga dagen i tillväxt
föllo på vardera sidan en mängd för de träffande spjuten,
men när på mitten av himmelen stod den strålande solen,
då tog sin gyllene våg Allfader och lyfte i handen,
70 lade i skålarna ner av den hemska förgörelsens lotter
en för trojanernas folk och en för achaiernas söner,
tog så om mitten och vägde: då sjönk achaiernas dödslott,
så att den stannade först mot den näringsalstrande jorden,
medan trojanernas höjde sig upp mot himmelen vida.
Själv med en tordönsskräll ifrån Ida han flammande blixten
slungade mitt i achaiernas här, och de blevo vid synen
slagna av häpnad envar, och den bleka förskräckelsen grep dem.
  Där höll varken Idomeneus stånd eller drott Agamemnon
eller Ajanterna två, krigsgudens behjärtade svenner;
80 endast Gereniske Nestor höll stånd, achaiernas fader,
tvungen att dröja där kvar för sin häst, som den strålande Paris,
fagerlockiga Helenas man, hade träffat med pilen
just högst uppe i hjässan, där manen på hästarna börjar
ovanpå huvudskålen – ett sår så ytterligt farligt.
Hästen sig reste av smärta, då djupt gick udden i hjärnan,
och omkring pilen sig vältrade vilt och förvirrade spannet.
Medan nu gubben sprang fram och med svärdet linorna avhögg,
att honom skilja ifrån, kom Hektors eldiga krigsspann
rännande fram i de flyendes fjät med sin dristige körsven,
90 Hektor själv, och den gamle väl där skulle livet förlorat,
om han ej varsnats i tid av Tydiden, väldig i härskri.
Denne med skallande röst till Ulysses manande ropte:
  »Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses!
Vänder du fienden ryggen och flyr som de fege i hopen?

Akta, att ej under flykten en lans dig fastnar i ryggen!
Stanna, så skola vi åldringens liv mot den vilde försvara!«
Sagt; men han lyddes ej till, mångprövade konung Ulysses
utan han ilade bara förbi till achaiernas härskepp.
Då, fastän ensam han var, sprang Tydiden fram bland de främste
100 och sig hos Neleussonen i hast framför hästarna ställde
och med bevingade ord till åldringen talte och sade:
»Gubbe, de pressa i sanning dig hårt, de kämpande unge,
medan din egen kraft är ju bruten och åldern dig trycker;
svag är visst också din sven och sena på fot dina hästar.
Därför, välan, stig upp på min vagn, och jag lovar, att sedan
skall du på troiska hästar få se, som förstå att på slätten
spränga förföljande fram och att lika så flinkt fly tillbaka,
och som jag nyligen tog från Aeneas, den ryslige kämpen.
Dina må svennerna taga om hand, men vi själva med mina
110 fara nu rakt mot troerna fram, så att Hektor må röna,
att även jag har i handen ett spjut, som mot fienden rasar.«
Sagt; och då lydde hans råd vagnskämpen Gereniske Nestor.
Nestors hästar nu togos om hand av de hurtiga svenner,
Sthenelos, krigaren käck, och Eurymedon, manlige kämpen,
men Diomedes' vagn däremot bestego de själva.
Nestor i händerna strax tog de vackra och glänsande tömmar,
piskan mot hästarna ven, och hastigt de nalkades Hektor.
Rakt emot dem han kom, och Tydiden nu slungade lansen,
miste han kastade dock och i stället råkte hans körsven,
120 hjälten Eniopeus, son av den oförvägne Thebaios;
denne, som tömmarna höll, blev träffad i bröstet vid vårtan,
neder av vagnen han föll, och de eldiga hästarna bakåt
skyggade häftigt, och själv han förlorade andan och livet.
Sorgen på Hektors sinne föll tung för hans dödade körsven;
denne han dock lät där liggande bli, fast bedrövad för vännen,
medan han sökte att finna en man, som var flink till att köra.
Länge ej saknade spannet en kusk, ty han träffade plötsligt

Ifitos' dristige son Archeptolemos; honom han genast
lät då bestiga sin vagn och gav tömmarna uti hans händer.
130 Nu var förgörelsen nära, och allt skulle varit förlorat,
och de till Ilion skulle fösts in liksom fåren i fållan,
om de ej varsnats i tid av gudars och människors fader.
Strax med en tordönsskräll han slungade flammande blixten;
strålen i jorden slog ner framför spannet, som drog Diomedes,
blossande höjde en låga sig upp som av brinnande svavel,
hästarna bägge sig hukade ner under oket av rädsla.
Nestor ur händerna gledo med ens de prunkande tömmar,
och till Tydiden han talade så, i sitt hjärta förfärad:
»Tydeus' son, vänd om för att fly med de stampande hästar!
140 Eller kan icke du se, att Zeus vill ej unna dig seger?
Segeräran idag vill Kronion förläna åt Hektor;
åter en annan gång blir den vår, om det honom behagar.
Icke en dödlig det finns, som kan rubba vad Zeus har beslutat,
vore han aldrig så käck; långt starkare är ju Kronion.«
Honom svarade då Diomedes, väldig i härskri:
»Ja, du har alldeles rätt uti allt vad du sade, o gamle;
men det är ändå en sak, som mig storligen ängslar och plågar.
Hektor skall säga en dag, när han talar på troernas stämma:
›Jag har Tydiden skrämt, så att undan han flydde till skeppen.‹
150 Så skall han skryta en gång, och må hellre då jorden mig sluka!«
Honom svarade då vagnskämpen Gereniske Nestor:
»Hur kan du tala så där, du son av den modige Tydeus?
Skulle ock Hektor en dag dig kalla för feg och för kraftlös,
ingen skall ändå det tro av troer och Dardanossöner,
ingen skall heller det tro av de modiga troernas hustrur,
vilka sett stupa i stoftet för dig sina blomstrande makar.«
Så han sade och vände på flykt deras stampande hästar
hän genom vimlet igen, medan Hektor och troerna efter
sände av stingande spjuten en skur under skallande härskri.
160 Högt till Tydiden nu skrek den store och strålande Hektor:

»Ha, Tydid! Fast achaierna förr framför andra dig hedrat
både med högbänksplats och med stek och med fulla pokaler,
skola de håna dig nu, då du visat dig vara en kvinna.
Bort, räddhågade mö! Mig jagar du icke på flykten;
ej skall du sätta din fot på vår mur eller föra på skeppen
troernas kvinnor bort. Nej förr skall jag giva dig döden.«
Så han ropade högt, och Tydiden betänkte sig rådvill,
om han ej borde nu vända sitt spann och mot fienden kämpa.
Trenne gånger han tänkte därpå i sitt hjärta och sinne,
170 trenne gånger dock Zeus med en tordönsskräll ifrån Ida
bådade seger åt troernas här i den växlande striden.
Hektor till troerna ropade då med en skallande stämma:
»Trojas och Lykiens män och dardaniske handgemängs-
kämpar!
Vänner, o varen nu män och fäkten med stormande styrka!
Klart jag förstår i min själ, att Kronion, huld och bevågen,
seger och ära bebådade mig, men danaerna jämmer.
Ack dessa dårar, som nyss med besvär den där vallen sig byggde,
svag och föraktlig och icke i stånd till att hejda vårt anfall;
ty över graven, de grävt, våra hästar ju lätt skola springa.
180 Men när jag väl är framme en gång vid de holkade skeppen,
glömmen, I vänner, då ej att sörja för flammande eldbloss,
så att jag flottan kan sätta i brand och argiverna själva
döda vid skeppen, då skrämda de bli av den bolmande röken.«
Sagt, och med ljudelig röst han till hästarna manande ropte:
»Hejsan, Gulingen min och du Svarten och Brunte och Vitfot!
Låten nu se, att I lönen den vård, som Andromache alltid
eder så rikligen skänkt, den höge Eetions dotter!
Eder hon först utav alla försåg med det ljuvliga vetet
och med en blandning av vin till att dricka, när lusten er påkom,
190 ja, innan bägarn hon räckte mig själv, sin blomstrande make.
Sätten då efter dem nu med besked, så att taga vi måtte
Nestors lysande sköld, vars rykte går ända till himlen,

ty den skall vara av guld, både byglar och hela dess skiva;
och så av skuldrorna se'n på den hurtige kung Diomedes
pansaret underskönt, som smiddes av själve Hefaistos!
Bliva de vapnen vårt rov, är min tro, att achaiernas söner
redan i natt gå ombord på de havbefarande skeppen.«
Så han jublade högt. Då harmades vördiga Hera,
så att på tronen hon skalv och kom hela Olympen att darra,
200 och till Poseidon strax, den mäktige guden, hon talte:
»Ha, jordskakare, väldige gud, så förbarmas ej du ens
över danaernas män, där de ömkligen duka nu under,
dessa, som bringa dig jämt till Helikas stad och till Aigai
härliga offer i mängd; då må också du unna dem seger!
Ville blott samtliga vi, som danaernas hjälpare äro,
troerna driva tillbaks och ha Zeus till att hålla sig borta,
skulle han snart bli led åt att sitta där ensam på Ida.«
Suckande djupt av harm, henne svarade starke Poseidon:
»Ack, frispråkiga Hera, betänk, vad du säger för något!
210 Icke för min del önska jag kan, att vi övrige gudar
började strida med Zeus; han är långt över alla i styrka.«
Sålunda föllo de ord, som de skiftade där med varandra.
Men hos achaierna fylldes det rum, som längst ifrån skeppen
var mellan mur och grav, till trängsel av hästar och sköldmän,
därför att Hektor, Priamos' son, lik den stormande Ares,
trängde dem häftigt tillbaks, då nu Zeus honom unnade seger.
Och han där skulle väl skeppen förbränt med den flammande elden,
hade ej vördiga Hera gett in Agamemnon i sinnet
både att gripa sig an i en fart och att egga de andra.
220 Alltså han skyndade hän till achajiska tälten och skeppen,
hållande purpurmantelen högt i den seniga handen;
och på Ulysses' skepp han sig ställde, det beckade, stora,
som var i mitten förlagt, så att därifrån höras han kunde
både till tälten hos Telamons son, den modige Ajas,

och till Achilles' tält, ty ytterst i raden de båda
dragit upp skeppen, förlitande sig på sin mandom och styrka.
Genomträngande ljöd nu hans rop över danaerhären:
»Blygens, argiviske män, I fagerdanade mesar!
Vad har nu blivit av allt vårt skryt att de tappraste vara,
230 som man på Lemnos fick höra av er, storordige bjässar,
medan I höllen kalas på de högbehornade oxar
och er förplägaden ymnigt med vin ur bräddade bålar?
Då emot hundra minsann, ja mot tvenne hundrade troer
villen I kämpa envar, men i dag vi ej ens mot en enda
duga att stå, mot Hektor, som snart skall väl bränna vår flotta.
Evige Zeus, har väl någonsin förr du en härskande konung
så i förblindelse sänkt och berövat en lysande ära?
Aldrig, det vet jag förvisst, har jag ändå ditt härliga altar
farit med skeppet förbi, då jag seglade hit till min ofärd,
240 nej, på dem alla jag bränt utav oxar fettet och låren,
längtande efter att lägga i grus det befästade Troja.
Därför bevilja, o Zeus, mig åtminstone denna min önskan:
låt oss åtminstone själva få fly och oss rädda med livet,
och låt ej längre achaierna så av troerna kuvas!«
Så han sade, och Zeus, till förbarmande rörd av hans tårar,
gav då en vink, att hans folk skulle frälsas och ej gå förlorat.
Genast han sände en örn, denna löftesrikaste fågel,
som höll i klorna ett kid, ett foster av dansande hinden;
kidet han släppte till jord vid det präktiga altaret neder,
250 där åt bebådaren Zeus achaierna plägade offra.
Dessa, som varsnade nu, att en fågel var sänd av Kronion,
föllo då troerna starkare an med en brinnande stridslust.
Dock av danaernas män kunde ingen, så många de voro,
rosa sig av, att han förr än Tydiden hän över graven
styrde sitt eldiga spann och med fienden drabbade samman,
utan den förste av alla han var, som en troer förgjorde;
Fradmons son Agelaos det var; han till flykt sina hästar

vände, men just som han hade dem vänt, Diomedes i ryggen
rände sin lans mellan skuldrorna in och tvärs genom bröstet;
260 neder av vagnen han föll, och i fallet skrällde hans rustning.
Fram bröt Atridernas par, Menelaos och drott Agamemnon;
därnäst Ajanterna två, iklädde den stormande kraften;
näst efter dessa Idomeneus kom och Idomeneus' körsven,
hjälten Meriones, väldig och stark som den mordiske krigsgud;
fram bröt Eurypylos ock, Euaimons lysande telning;
Teukros den nionde var; han höll färdig sin spänstiga båge,
och bakom skölden han sökte sig skydd hos Telamons Ajas.
Ofta där förde nu Ajas sin sköld åt sidan, och Teukros,
sedan han spejat och siktat i hast och på någon i vimlet
270 skjutit sin träffande pil, så att stupad han mistade livet,
drog bakom Ajas sig undan igen som ett barn till sin moder,
och med sin strålande sköld honom Ajas skyddande dolde.

Vilken av troerna fällde han först, den härlige Teukros?
Först han Orsilochos sköt, se'n Ormenos, se'n Ofelestes,
se'n Lykofontes, gudarne lik, se'n Chromios, Daitor
och Polypaimons son Amopaon och se'n Melanippos;
dessa i snabbaste följd nedlade han alla till jorden.
Honom med glädje då såg härskarornas drott Agamemnon,
huru han gallrade troernas led med sin kraftiga båge;
280 genast han trädde till honom då hän och talte och sade:

»Älskade Teukros, du Telamons son, du krigarehövding!
Skjut blott vidare så, bliv achaiernas här till en ljusning,
liksom din fader till fröjd, som dig fostrade upp i din barndom
och i sitt hus dig vårdade ömt, som om äkta du varit.
Åldringens ära förhöj, om också i fjärran han dväljes.
Säga jag vill dig en sak, och det ordet skall gå i fullbordan:
om det förunnas åt mig av Athene och Zeus med egiden,
att jag får Ilion lägga i grus, den förnämliga staden,
då skall du näst efter mig den främsta belöningen undfå,
290 antingen gångare tvenne med vagn eller också en trefot

eller en blomstrande mö, som med dig kan stiga i sängen.«
Honom svarade då den frejdade Teukros och sade:
»Ärorike Atrid, vi förmanar du mig, som är ivrig
redan förut? Du må tro, att så länge mig krafterna räcka,
vilar jag ej från den stund, vi begynte dem tränga mot staden,
utan står spejande jämt och dem nederlägger med bågen.
Redan jag åtta dem sänt av de långa och spetsiga pilar,
samtliga borrat sig in i behjärtade krigares kroppar,
men den där rasande hunden jag ej är i stånd till att träffa.«
300 Sagt, och ånyo en pil han skickade av ifrån strängen
rakt emot Hektor åstad med en brinnande iver att träffa,
råkade Hektor dock ej, men i bröstet träffade pilen
hjälten Gorgythion, Priamos' son, den behjärtade kämpen,
vilkens moder en gång från Aisyme med Priamos giftes,
Kastianeira, den skönaste mö, som gudinnorna fager.
Och han lät huvudet sjunka då ner, som i hagen en vallmo
lutar med huvudet, tyngd av sin frukt och av vårliga regnet:
så han åt sidan med huvudet sjönk under tyngden av hjälmen.
Teukros tog åter en pil och den skickade av ifrån strängen
310 rakt emot Hektor åstad med en brinnande iver att träffa;
dock han sköt miste igen, ty Apollo den förde åt sidan,
men Archeptolemos föll, som fick pilen i bröstet vid vårtan,
Hektors behjärtade kusk, som stormade fram uti striden;
neder av vagnen han föll, och de eldiga hästarna bakåt
skyggade häftigt, och själv han förlorade andan och livet.
Sorgen på Hektors sinne föll tung för hans dödade körsven;
denne han dock lät där liggande bli, fast bedrövad för vännen,
och han sin broder Kebriones bad, som just var tillstädes,
gripa i tyglarna fatt, och villigt han maningen lydde.
320 Själv uppå marken han hoppade ner från den lysande vagnen,
skriande fasansfullt, och en sten med handen han upptog
och gick så rakt emot Teukros fram att den kasta på honom.
Denne ånyo en stingande pil hade tagit ur kogret

och lagt tillrätta på sträng; då träffade strålande Hektor,
just som i strängen han drog, hans skuldra, där halsen och bröstet
skiljas av nyckelbenet – en punkt, som är ytterligt farlig;
där han den siktande träffade hårt med den kantiga stenen:
strängen för stenen sprang av, och vid leden domnade handen,
och han sjönk neder på knä och ur händerna tappade bågen.
330 Icke var Ajas nu den, som förglömde sin störtade broder,
utan stod när med ett språng och höll skyddande sköld över Teukros.
Denne på axlarna lyftades upp av tvenne kamrater,
tappre Mekisteus, Echios' son, och den ädle Alastor,
och bars till holkade skeppen åstad, och han suckade svåra.
Dock hos troerna modet igen av Olympiern väcktes,
och de achaierna drevo nu rakt mot den väldiga graven.
Främst bland de kämpande Hektor bröt fram i sin trotsande styrka.
Som när en jagande hund i förlitan på fötternas snabbhet
bakifrån nafsar i länder och lår ett glupande lejon
340 eller en vildsvinsgalt och bevakar varenda dess vändning:
sålunda jagade Hektor de lockige män av Achaia,
dödande jämt deras efterste man, där de bävande flydde.
Dock när de under sin flykt inom graven och pålarna hunnit,
efter det många förlorat sitt liv under troernas händer,
stannade flykten till slut och höllo de stånd invid skeppen
och intalade mod hos varann och med lyftade händer
sände upp brinnande böner envar till samtliga gudar.
Hektor längs graven tumlade vilt sina eldiga hästar
med ett par ögon, som Gorgo dem har eller mordiske Ares.
350 Ömkan vid synen betog den liljearmade Hera,
och med bevingade ord hon talade strax till Athene:
»Ack då! Men skola ej vi, du dotter av Zeus med egiden,
bringa på slutet åtminstone hjälp i danaernas dödsnöd,
som nu till råga på allt deras ve skola också förgöras

blott av en endas våld. Och han rasar ej drägligt nu längre,
Hektor, Priamos' son, och har redan gjort gruvliga skador.«
Henne svarade då strålögda gudinnan Athene:
»Ja, och hur önskar jag ej, att han mistade styrkan och livet,
stupande död på sin fädernejord för argivernas händer!
360 Ack, men min egen fader är vild och förryckt i sitt sinne,
ryslige, elake guden, som jämt mina planer förintar;
ja, och han minnes ej alls, hur hans son jag hjälpte så ofta
uti hans svåra betryck, då han trälade under Eurystheus.
Ofta mot himlen han gråtande såg; då sände Kronion
ständigt från himmelen mig för att honom beskydda i nöden.
Hade om detta en aning jag haft i mitt klyftiga sinne
då, när han skickades ner till det starkt tillbommade Hades
för att den ryslige härskarens hund upphämta ur mörkret,
aldrig han sluppit tillbaks över Stygens forsande vatten.
370 Ändå är Zeus nu förbittrad på mig och gör Thetis till viljes,
vilken har famnat hans knän och med handen rört vid hans haka,
tiggande ära och hämnd åt stadsförhärjarn Achilles.
Snart, må du tro, får jag heta igen ›Strålöga, min älskling!‹
Men gå nu du och spänn för starkhovade hästarna åt oss,
medan jag själv går i salarna in hos Zeus med egiden
och mig beväpnar till kamp; och sedan mig lyster att skåda,
antingen Priamos' son, den hjälmomstrålade Hektor,
fröjda sig skall, när han varsnar oss två framträda i striden,
eller om mången av troerna ock skall, stupad vid skeppen,
380 giva sitt fett och sitt kött till föda åt hundar och fåglar.«
Sade och bifall fick av den liljearmade Hera.
Gick nu att spänna för vagn sina gyllenbetslade hästar
Hera, den höga gudinnan, som fötts av väldige Kronos.
Men under tiden Athene, den dottern av Zeus med egiden,
lät i sin faders palats den smidiga skruden till golvet
glida, som själv hon med händerna vävt uti skiftande färger;
därpå hon passade runt om sin barm Skysamlarens brynja

och sina vapen tog för den tåreförvållande striden.
Upp på den strålande vagnen hon steg och nu fattade lansen,
390 tung och stadig och lång, med vilken hon kuvar i striden
hjältarnes fylken, när vredgad hon är, den väldiges dotter.
Hera med piskan då satte i fart sina hästar på stunden;
självmant knarrade himmelens port, den horerna vakta,
dessa, som hava sig himmelen vid och Olympen betrodda,
både att öppna den hopade skyn och att stänga den åter;
där med hästarna körde de ut under vinande piskslag.
Men ifrån Ida dem varsnade Zeus, och betagen av vrede
sände han Iris åstad, sitt gyllenvingade ilbud:
»Skynda dig, Iris, fort! Driv dem hemåt och låt dem ej nära
400 komma! Det aldrig går väl, om vi råka i strid med varandra.
Ty jag vill säga en ting, och det ordet skall bliva besannat:
jag slår förlamade för dem de raskt framsprängande hästar,
kastar dem själva utav och slår sönder den rullande vagnen,
och uppå tio välvande år skola icke de läkas
från de gruvliga sår, som den flammande blixten dem bränner:
att Strålöga må se, vad det är mot sin fader att strida.
Ty jag är icke på långt när så vred och förbittrad på Hera:
hon har för vana ju jämt att fördärva vad helst jag beslutit.«
Sade. Då ilade bort vindfotade Iris med budet;
410 hän ifrån Idas toppar hon flög till den höga Olympen
och framför porten just till den klyftuppfyllda Olympen
mötte och hejdade dem och förmälde, vad Zeus hade hälsat:
»Stannen, vart viljen I hän? Vilken dårskap har fattat ert sinne?
Ej tillstäder Kronion, att hjälp I argiverna bringen,
utan han hotar så här och skall också det sätta i verket:
han slår förlamade för er de raskt framsprängande hästar,
kastar er själva utav och slår sönder den rullande vagnen,
och uppå tio välvande år skolen icke I läkas
från de gruvliga sår, som den flammande blixten er bränner:
420 att Strålöga må se, vad det är mot sin fader att strida.

Ty han är icke på långt när så vred och förbittrad på Hera:
hon har för vana ju jämt att fördärva vad helst han beslutit.
Du däremot är den värsta, du oförsynta, såframt du
verkligen djärves att lyfta mot Zeus din ofantliga glaven.«
Så hon sade och ilade bort, snabbfotade Iris.
Hera till orda då tog och talade så till Athene:
»Ack då! Men råda jag vill, du dotter av Zeus med egiden,
att vi för dödliga människors skull mot Kronion ej strida,
utan av dem må den ene förgås och den andre få leva,
430 alltsom det faller sig. Nu må han själv efter planerna sina
skipa emellan de stridande dom, såsom billighet kräver.«
Så hon sade och körde så hem med de stampande hästar.
Horerna spände ifrån hennes fagermaniga hästar,
ledde dem in och bundo dem fast vid ambrosiska krubbor,
ställde så vagnen lutande upp mot den skinande väggen.
Bägge gudinnorna satte sig ner uppå gyllene stolar
uti de övrige gudarnes krets med bedrövade hjärtan.
Men ifrån Ida kom Zeus på den rullande vagnen i fyrsprång
körande hem till Olympen igen till de samlade gudar.
440 Hästarna spände åt honom ifrån jordskakaren starke,
lyftade vagnen så upp på sitt ställ och den täckte med klädet.
Själv till sin gyllene tron vittskådande fader Kronion
trädde, och under hans steg då darrade hela Olympen.
Men avsides från Zeus för sig själva Athene och Hera
sutto och yttrade icke ett ord eller gjorde en fråga,
men i sitt sinne han visste besked, och han talte och sade:
»Varför sitten I där så försagda, Athene och Hera?
Tröttat er han I då ej i den mannafrejdade striden
med att förgöra de troiske män, som I haten så gruvligt.
450 Nej, det är visst, med den styrka jag har och så farliga händer,
rubbas jag icke en gång av Olympens samtliga gudar;
och på er båda en darrning betog edra strålande lemmar,
innan I hunnit att striden få se och dess rysliga bragder.

Ja, och jag säga er vill, och det ordet jag skulle besannat:
hade er träffat min blixt, då haden I aldrig på vagnen
kommit tillbaka igen till Olympen och gudarnes salar.«
  Sålunda Zeus, men de knorrade då, Athene och Hera,
sittande nära varann och mot troerna stämplande ofärd.
Likväl Athene sig stilla förhöll och ingenting sade,
460 fast mot sin fader hon fnös, av den vildaste vrede betagen,
men i sitt bröst kunde Hera sin harm ej rymma och utbröt:
  »Faslige Kronosson, vad var det för ord, som du sade?
Oss är tillfullo ju känd din obetvingliga styrka,
men det gör ändå oss ont om de tappre danaiske kämpar,
som skola alltså förgås till råga på allt vad de lidit.
Dock, vi dig lyda förstås och i kriget ej blanda oss mera
men vi ett gagneligt råd vilja ännu argiverna giva,
så att de måtte ej alla förgås för din mäktiga vrede.«
  Svarade då skysamlaren Zeus och sade till henne:
470 »Värre ännu skall i morgon du se allsvåldig Kronion,
om du kanhända har lust, stoltblickande, vördiga Hera,
då han förstörelse gör på argivernas väldiga härsmakt.
Förr skall i striden ej unna sig rast den förfärlige Hektor,
innan vid skeppen sig reser igen den snabbe Achilles,
uppå den dagen, då kämpa man skall i förfärande trängsel
omkring Patroklos' lik vid de dubbelstävade skeppen.
Sålunda är det av gudar bestämt, och dig och din vrede
frågar jag efter ej alls, om också till jordens och havets
yttersta gränser du går, där Iapetos sitter och Kronos;
480 aldrig dem Solen, Himmelens son, med strålarna livar,
aldrig en fläktande vind, utan Tartaros' djup är omkring dem.
Ej en gång, om du dit ville vandra på villande stigar,
frågar jag efter din harm, ty din like ej finnes i fräckhet.«
  Sade. Men icke ett ord vitarmade Hera då svarte.
Solens lysande bloss i Okeanos stupade neder,
dragande efter sig natten mörk över bördiga jorden.

Troerna sörjde, att solen gick ner, men för alla achaier
innerligt efterlängtad och ljuv kom skymmande natten.
Nu hölls med samtliga troerna ting av den strålande Hektor,
490 sedan han fört ifrån skeppen dem bort till den virvlande
strömmen
uppå en plats, som var fri från de runtom liggande liken.
Stigne av vagnarna neder på jord, de nu lyddes på talet,
som Zeusälsklingen Hektor där höll med lansen i handen;
elva alnar den mätte i längd, och framme i ändan
glimmade kopparen vass, och omkring den löpte en guldring;
denna han stödde sig på och till troerna talte och sade:
»Lyssnen, I troer och dardanerfolk och samtliga hjälpfolk!
Nyss var mitt hopp att fördärva båd' skepp och varenda achaier,
förrän jag vände tillbaks till det vindomsusade Troja;
500 dock, innan dess blev det mörkt, och detta förnämligast frälsat
både argivernas män och skeppen på stranden av havet.
Gott, må vi lyda den maningen nu, som oss mörknande natten
giver, och laga vår aftonvard. Nu lösen ur oken
fagermaniga hästarna strax och given dem foder;
skynden därefter att frodiga får jämte oxar från staden
bringa oss hastligen hit och hämten ur kamrarna hemma
bröd och förfriskande vin och samlen en myckenhet bränsle!
Natten igenom hos oss intill morgontidiga Eos
eldar må brinna i mängd, så att skenet går ända till himlen,
510 för att de lockige män av Achaia ej måtte i natten
giva sig flyende av över havets väldiga ryggar.
Nej, ty de skola då ej gå ombord utan kamp eller omak,
utan i stället skall mången av dem få att ännu därhemma
ruva på såret, han fick av en pil eller stingande spjutudd,
när han på skeppet sprang upp. Det skall lusten förtaga hos andra
att gå med gruvlige Ares åstad mot de modige troer.
Härolder, kära för Zeus, gån fram genom staden och bjuden
gossar i ungdomens vår och de gamle med tinningen grånad

ligga kring staden på vakt uppå tornen, som gudarne byggde;
520 kvinnornas svagare kön må se till att hålla i husen
flammande eldar vid liv; och noga må vakten besörjas,
så att ej fienden listar sig in, medan hären är borta.
Blive det efter mitt ord, I hästomtumlande troer!
Härmed vare då sagt, vad som nu är oss närmast av nöden,
men när det dagas, då talas vi vid, I behjärtade troer.
Och jag vill bedja och hoppas till Zeus och de övrige gudar
att få dem jaga sin kos, dessa hundarna, sålda åt döden,
vilka på skeppen förts hit av dödsgudinnorna själva.
Ännu så länge i natt må vi endast ha vakt om oss själva,
530 men när i morgon det gryr och vi hunnit oss kläda i vapen,
väcka vi hetsiga striden på nytt vid de holkade skeppen.
Då vill jag pröva och se, om den starke Tydiden från skeppen
mig skall fördriva till Ilions mur eller jag skall med lansen
göra ett slut på hans liv och gå bort med hans blodiga rustning.
Ja, han i morgon får visa sin konst, om allenast han bida
vågar mitt kommande spjut; dock tror jag, att då bland de främste
stupa han skall för min stöt och kring honom en mängd av hans kämpar,
efter det solen gått upp. Ack kunde jag lika så säkert
vinna odödlighet själv och en evigt blomstrande ungdom
540 och bliva ärad så högt som Athene och Foibos Apollo,
som det är säkert, att dagen går upp för argivernas ofärd!«
Sålunda talade Hektor, och troerna jublade bifall.
Kämparne spände nu strax sina löddriga hästar ur oken,
bundo därefter dem fast med tömmarna var vid sin stridsvagn,
skyndade sedan att frodiga får jämte oxar från staden
driva till hären i hast och att hämta ur kamrarna hemma
bröd och förfriskande vin och att samla en myckenhet bränsle.
Gudarne bragte de nu fulltaliga festhekatomber,
offerångan av vindarna bars ifrån slätten till himlen,
550 doftande ljuvligt, men togs ej emot av de salige gudar,

utan försmåddes, ty djupt de hatade heliga Troja,
Priamos själv och Priamos' folk, lansfrejdade drottens.
  Sålunda troernas här, slagfärdig och full av förtröstan,
natten igenom där låg med otaliga brinnande eldar.
Som när på himmelen stjärnorna högt kring den lysande månen
synas i strålande glans, då luften är alldeles stilla;
tydligt då skönjes var höjd och var däld och var udde på stranden,
ovan i himmelen öppnar sig blå den oändliga etern,
icke en stjärna är skymd, och i hjärtat gläder sig herden:
560 lika otaliga nu mellan skeppen och strömmande Xanthos
glimmade eldarna fram ifrån troernas här framför staden.
Tusende eldar på slätten det brann, och kring varje av dessa
sutto där femtio män i skenet av flammande elden.
Hästarna stodo och tuggade spelt och det ljusare vetet,
medan de bidade var vid sin vagn sköntronande Eos.

NIONDE SÅNGEN

Beskickning till Achilles

Sålunda höllo nu troerna vakt. Bland achaierna åter
rådde den hemskaste skräck, som är broder till bävande flykten,
och av olidlig sorg voro alla de yppersta gripna.
Såsom när västan- och nordanstorm, som från Thrakien blåsa,
röra förenade upp det av fiskar vimlande djupet,
kommande oförtänkt, och på havet den svartnade vågen
tornar sig upp och en massa av tång uppkastar på stranden:
sålunda rördes nu upp i achaiernas bröst deras hjärtan.
Men Agamemnon, med hjärtat beklämt av den svåraste ängslan,
vandrade kring och bjöd härolderna, klara i rösten,
att de till ting skulle kalla vid namn var kämpe i hären
utan att ropa, och själv bland de främste sig mödade drotten.
Sorgsna de satte på tinget sig ner, och strax Agamemnon
stod i församlingen upp, och tårar han göt, som en källa
gjuter från klippans brant sitt mörka och skimrande vatten;
och under djupaste suckar han så till argiverna talte:
»Hören, I vänner, ett ord, I argivernas furstar och rådsmän!
Kronossonen, den mäktige Zeus, har förblindelse gruvlig
sänt mig, den grymme, som lovade dock, att jag skulle förvisso
vända som segrare hem ifrån Ilions grusade murar.
Dock han ju stämplade endast på svek och mig bjuder till Argos
vända föraktad nu hem, då så många jag mistat av hären.
Så det behagar väl Zeus, den övermäktige guden,
vilken har tinnarna redan förstört på otaliga städer
och skall förstöra på många ännu, ty han härskar med allmakt.
Därför så hören nu detta mitt ord, och må alla det lyda:
låt oss på skeppen fly hem till den älskade fädernejorden!

Ingen förhoppning det finns, att vi taga det härliga Troja.«
Så han sade, och runt förstummades alla, och länge
sutto där tigande nu de bekymrade män av Achaia.
Äntligen höjde sin röst Diomedes, väldig i härskri:
»Atreus' son, emot dig och din dårskap först jag mig vänder,
såsom är lovligt på tinget, o drott; bliv därför ej harmsen.
Själv du min tapperhet smädade nyss för danaernas öron,
kallande mig både veklig och rädd: – hur det är med den saken,
känner ju hela argivernas här, både unga och gamla.
Dig av tvenne blott e t t gav sonen av listige Kronos:
konungaspiran han gav och den heder, som följer med spiran,
tapperhet gav han dig ej, som är människans yppersta styrka.
Sällsamme man! och du tror nu förstås, att achaiernas söner
äro så tröga till strid och så utan allt mod, som du säger?
Känner du själv en så brinnande lust att nu komma till hemmet,
hissa då segel, ty vägen är fri, och därnere på stranden
ligga de hundrade skepp, som följde dig hit från Mykene.
Dock, de andra bli kvar av achaiernas lockiga söner,
tills vi ha Troja förstört. Men välan, må ock samtliga dessa
flykta på skeppen sin väg till den älskade fädernejorden:
jag och Sthenelos stanna och slåss, till dess att vi målet
vinna med Ilions stad, ty vår hitfärd leddes av gudar.«
Sålunda talade han, och achaierna jublade bifall
till Diomedes' ord, den hästomtumlande hjältens.
Därpå ibland dem stod upp den åldrige Nestor och talte:
»Du är förvisso, Tydid, uti striden den tappraste kämpe,
även i råd är du främst bland samtliga män av din ålder;
ingen skall tadla ditt ord av achaier, så många de äro,
eller dig säga emot, men du kom ej till kärnan av saken.
Också du är ju så ung, och till mig du en son kunde vara,
ja, och min yngste därtill, men vet ändå att visligen orda
bland argivernas drottar, och allt vad du sade var riktigt.
Alltså, välan, då med heder jag själv kan mig kalla den äldre,

tager jag bladet från mun och nu kommer till saken, och ingen
lärer förakta mitt ord, ej ens vår drott Agamemnon.
Hemlös, laglös, släktingelös vill jag kalla den mannen,
vilken kan finna sin lust i det gruvliga split mellan landsmän. –
Men må vi lyda den maningen nu, som oss mörknande natten
giver, och laga vår kväll. Fältvakterna alla på stunden
lägre sig var på sin plats längs graven utanför vallen.
Denna befallning jag ger åt de unga. Men du, Agamemnon,
blive vår föregångsman, ty du är den överste drotten.
70 Red för de äldste ett gille, ty slikt dig ägnar och anstår.
Tälten du fulla ju äger av vin, som achaiernas fartyg
dagligen frakta från Thrakien hit över villande havet,
och du har allt vad till gille behövs och kan många befalla.
Där kan i furstarnes krets du lyssna till den, som det bästa
rådet oss giva förmår, ty ett dugande råd och ett ädelt
tarva achaierna nu, då ju fienden nära till skeppen
bränner den mängden av eldar, till fröjd för ingen ibland oss.
Natten, som kommer, skall bringa fördärv eller frälsning åt
hären.«

Sade, och gärna de lyssnade till och maningen lydde.
80 Strax fältvakterna tågade ut i sin krigarerustning;
somliga fördes av Nestors son Thrasymedes, och andra
förde Askalafos an och Ialmenos, söner av Ares,
andra Meriones, Afareus käck och Deipyros hjälten,
somliga förde där ock Lykomedes, sonen av Kreion.
Sju voro vakternas hövitsmän, och med vardera följde
hundrade kämpar, som höllo i hand långskaftade spjuten,
dessa nu gingo och lägrade sig mellan graven och muren,
tände där eldar upp och lagade alla sin kvällsvard.

Men Agamemnon Atriden achaiernas samlade furstar
90 förde nu in i sitt tält och dem bjöd på ett lysande gille;
dessa då grepo sig an med de färdiga, väntande rätter.
Men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka,

började åldringen först av dem alla att väva ett rådslag,
Nestor, vars råd hade ofta förut som det bästa sig visat;
denne besinningsfull tog till orda ibland dem och talte:
»Ärorike Atrid, du männernas drott Agamemnon!
Sluta med dig och börja med dig skall mitt tal, då så många
krigares konung du är och har fått av den höge Kronion
spiran och rätten i hand för att alla de övriga styra.
100 Därför det höves isynnerhet dig så att tala som höra
och att befrämja vart nyttigt förslag, som någon av hjärtat
manas att lägga här fram, ty på dig avgörandet vilar.
Och jag skall säga nu själv, vad som tyckes mig vara det bästa;
ty det skall ingen ett visare råd kunna finna än detta,
varpå jag länge har tänkt i mitt sinne och ännu jag tänker,
ifrån den dagen då du, Zeusättade, förde ur tältet
bort från den vrede Achilles med våld den unga Briseis.
Detta ej alls var oss andra till lags, och jag själv ju dig ivrigt
sökte att råda ifrån; dock du, förledd av din stolthet,
110 kränkte den tappraste man, som är hedrad av gudarna själva,
rövade äreskänken, han fått, och behåller den ännu.
Men låt oss ännu betänka likväl, hur vi honom må blidka
både med vinnande ord och med honom behagliga skänker.«
Honom svarade då härskarornas drott Agamemnon:
»Gubbe, du for ej med lögn, då du mina förseelser nämnde.
Jag var förblindad, jag nekar det ej. – Ja, härar i sanning
väger den krigare upp, som är hjärtligen kär för Kronion,
såsom han denne nu hedrade högt och achaierna kväste.
Dock, vad jag felade nyss, då jag lydde mitt villade sinne,
120 vill jag försona igen och betala omätliga böter,
och för er alla jag nämna nu skall mina lysande skänker.
Tio talenter i guld och ett tjog blankskinande kittlar,
sju trefötter, dem elden ej rört, tolv kraftiga hästar,
tävlingshingstar, som vunnit sig pris med fötterna ofta:
fattig i sanning ej vore en man på gods eller åkrar

eller på kosteligt guld, om han ägde så många klenoder,
som uti tävlan åt mig starkhovade hingstarna vunnit.
Vidare kvinnor sju, förfarna i härliga slöjder,
Lesbiska flickor, som jag, då han tagit det dejliga Lesbos,
130 valde mig ut som de fagraste sju ibland skaror av kvinnor.
Dessa åt honom jag ger, och med dem skall den unga Briseis
följa, som rövat jag har, och den dyraste ed skall jag svärja,
att hennes läger jag aldrig besteg eller njöt hennes famntag,
såsom i människosläktet är sed mellan mannen och kvinnan.
Alla de skänkerna lämnar jag strax, och om gudarne sedan
låta oss härja en gång den ståtliga Priamosstaden,
skall han få rikligen lasta sitt skepp med guld och med koppar,
sedan han brutit oss väg och achaierna bytet fördela,
och skall få själv utvälja åt sig av trojanskorna tjugu,
140 som näst argiviska Helena själv de skönaste äro.
Och om till Argos vi komma igen, det välsignade kornland,
skall han få bliva min måg; jag skall honom så högt som Orestes
hedra, min älskade son, som i härlighet fostras i hemmet.
Trenne döttrar jag har i min väluppmurade kungsgård;
vilken av dessa han vill, Chrysothemis, Ifianassa
eller Laodike, före han hem som sin maka till Peleus;
brudskatt kräver jag ej, men skall själv med den rikaste hemgift
rusta min dotter ut, såsom aldrig en fader tillförne.
Och sju blomstrande städer därtill är jag villig att giva:
150 Enope, Hire med grönskande ängd och Kardamyle får han,
Ferais heliga stad och Antheia med ymniga beten,
Pedasos, druvornas ort, och Aipeia, den tjusande staden,
liggande alla vid sjön och ytterst mot sandiga Pylos.
De, som i städerna bo, äro rika på får och på oxar,
och han med skänker skall hedras av dem liksom en evärdlig,
och de sin rikliga skatt skola gälda inunder hans spira.
Detta åt honom jag ger, om han blott vill förgäta sin vrede.
Måtte han blidkas – oblidkeligt hård är ju Hades allena,

därför av samtliga gudar han ock är oss människor ledast –;
160 men må han underordna sig mig, i den mån jag är högre
och kan berömma mig ock av att vara den äldre till åren.«
Honom svarade då vagnskämpen Gereniske Nestor:
»Ärorike Atrid, du männernas drott Agamemnon!
Icke föraktliga gåvor det är, som du bjuder Achilles.
Fort, må vi välja då lämpliga män och dem låta på stunden
hän till Peliden Achilles' tält skyndsamligen vandra.
Eller välan, jag skall välja dem själv, och jag hoppas de lyda.
Främst och som ledare Foinix må gå, den gudarnes älskling,
och så den reslige Ajas därnäst och den ädle Ulysses;
170 följe av härolder Odios med och Eurybates även!
Bringe man vatten för händerna hit och befalle man tystnad,
att till Kroniden Zeus vi må nu om förbarmande bedja.«
Sagt, och dem alla behagade väl den mening, han yttrat.
Strax över händerna göto på dem härolderna vatten,
bålarna ända till brädden med vin av svennerna fylldes,
bägarna skänkte de i och buro omkring dem till alla.
Men när av vinet de stänkt och druckit så mycket dem lyste,
gingo de ut ur Atridens tält med skyndande fotsteg.
Ivrigt förmanade dem vagnskämpen Gereniske Nestor,
180 medan han menande såg på envar och mest på Ulysses,
att försöka nu allt för att blidka den ädle Achilles.
Därpå de vandrade hän längs stranden av brusande havet
under en brinnande bön till jordomfamnarn Poseidon,
att Aiakidens trotsiga själ måtte blidkas med lätthet.
Men när omsider de nått Myrmidoniska tälten och skeppen,
funno de hjälten förnöjande sig med den klingande lyran,
konstarbetad och skön och med silverglänsande skruvblock;
denna ur bytet han valt, då han härjat Eetions kungsstad,
och nu förnöjde sig med, och hans sång var om hjältebedrifter.
190 Ensam Patroklos där satt under tystnad mittemot vännen,
väntande, tills Aiakiden sin sång hunne sjunga till ände.

Trädde då männerna fram med den ädle Ulysses i spetsen,
tills framför hjälten de stodo, och upp sprang häpen Achilles,
hållande lyran på arm, ifrån stolen, på vilken han suttit;
sammalunda Patroklos steg upp, då han varsnade männen.
Räckte då handen åt dem den snabbe Achilles och sade:
»Hell! Skall jag sådana vänner få se! Det var då en glädje!
Är jag än harmsen, så ären dock I bland achaier mig kärast.«
Sade den ädle Achilles och in dem förde i tältet
och gav på stolar dem plats uppå purpurhyenden sköna,
och till Patroklos han talade strax, som stod i hans närhet:
»Hämta nu fram, o Menoitios' son, en drygare vinbål,
blanda ett starkare vin och fyll bägarna i åt oss alla,
ty mina käraste vänner det är, som gästa i tältet.«
Sagt, och Patroklos då lydde på stund sin älskade stridsbror.
Denne nu framdrog själv uti skenet av elden en köttbänk,
lade de saftiga ryggarna dit av en bock och en gumse,
lade där också en gödgaltsrygg med det dallrande fettet.
Och nu Automedon köttet höll i, och Achilles högg sönder
och skar behändigt isär och stack skivorna sedan på stekspett,
medan Patroklos fyrade på och fick elden att blossa.
Men sedan veden bränt ned och de lekande lågorna slocknat,
rakade glöden de jämn, och Achilles höll spetten däröver,
stödda på gafflar, och strödde nu på det välsignade saltet.
Och när han allt hade stekt och det flyttat till anrättningsbordet,
brödet Patroklos då tog och det satte i prydliga korgar
runtom på bordet fram, och Achilles fördelade köttet.
Därpå han satte sig själv med ansiktet vänt mot Ulysses
inne vid innersta vägg och befallde nu vännen Patroklos
offra åt gudarna först, och han förstlingsskivorna brände.
Därpå de grepo sig an med de färdiga, väntande rätter,
men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka,
Ajas gav Foinix en vink; det märkte den ädle Ulysses,
fyllde pokalen med vin, drack Achilles till och begynte:

»Hell dig, Achilles! Ja, ej ha vi brist på den rikaste fägnad
varken hos Atreus' son Agamemnon i hövdingatältet
eller nu här hos dig; fullt opp av de läckraste saker
vankas på bordet, men ej står vår håg till förlustande gillet,
därför att ängslan oss tär för det olycksöde vi skönja.
230 Tvivelaktigt det är, om achaiernas skepp skola frälsas
eller förstöras, så vida ej du vill med kraften dig väpna.
Lägrade äro på vakt helt nära till skeppen och muren
Trojas behjärtade män och dess frejdade vapenförvanter,
brännande eldar i tusendetal, och de tänka ej längre
låta sig hejda, men störta sig in på de beckade skeppen.
Därtill Kronion åt dem ger nu lyckobådande tecken,
blixtrande gång på gång, och Hektor i trotsande styrka
rasar nu vilt i förlitan på Zeus och frågar ej efter
människor mer eller gudar en gång och är gripen av vanvett.
240 Ivrigt han önskar, att snart må sig te den gudomliga Eos;
då vill han förstävsprydnaden strax borthugga på skeppen,
flottan förbränna med härjande eld och achaierna själva
döda vid skeppen, då skrämda de bli av den bolmande röken.
Svåra jag räds i min själ, att de evige göra till sanning
dessa hans hotelser snart, och att ödet bestämt åt oss själva
döden vid Ilion, långt från det hästuppammande Argos.
Därför stå upp, om frälsa du vill, fast i yttersta stunden,
undan trojanernas storm den beträngda argiviska hären!
Själv skall du efteråt ångra dig visst, och det icke är möjligt
250 finna en bot, sedan skadan är skedd; så betänk då i tide,
hur mot förgörelsens dag du må värja achaiernas söner!
Käre, dig lades på hjärtat ett ord av Peleus din fader,
uppå den dagen han sände dig bort ifrån Fthia till hären:
›Segerkraften, min son, skola Pallas Athene och Hera
giva dig, om de så vilja, men själv lägg band på det stolta
sinne, som bor i ditt bröst, ty ett vänsällt sinne är bättre.
Sky det förgörelsebringande split för att bliva dess mera

hedrad av hela argivernas här, både unga och gamla.<
Detta var åldringens ord, men det glömmer du. Nu dock omsider
260 sluta och glöm din förbittrade harm; ty åt dig Agamemnon
bjuder en fullgod bot, om du blott vill förgäta din vrede.
Och om du bara vill lyssna nu till, så skall jag dig nämna
alla de skänker, som nyss i sitt tält Agamemnon dig lovat.
Tio talenter i guld och ett tjog blankskinande kittlar,
sju trefötter, dem elden ej rört, tolv gångare starka,
tävlingshingstar, som vunnit sig pris med fötterna ofta:
fattig i sanning ej vore en man på gods eller åkrar
eller på kosteligt guld, om han ägde så många klenoder,
som uti tävlingsspel Agamemnons hingstar ha vunnit.
270 Vidare kvinnor sju, förfarna i härliga slöjder,
Lesbiska flickor, som han, då du tagit det dejliga Lesbos,
valde sig ut som de skönaste sju ibland skaror av kvinnor.
Dessa han skänker åt dig, och med dem skall den unga Briseis
följa, som rövat han har, och den dyraste ed skall han svärja,
att hennes läger han aldrig besteg eller njöt hennes famntag,
som är naturligt och lovligt, o drott, så för män som för kvinnor.
Alla de skänkerna giver han strax, och om gudarne sedan
låta oss härja en gång den ståtliga Priamosstaden,
skall du få rikligen lasta ditt skepp med guld och med koppar,
280 sedan du brutit oss väg och achaierna bytet fördela,
och skall få själv utvälja åt dig av trojanskorna tjugu,
som näst argiviska Helena själv de skönaste äro.
Och om till Argos vi komma igen, det välsignande kornland,
skall du få bliva hans måg och skall lika så högt som Orestes
hedras, hans älskade son, som i härlighet fostras i hemmet.
Trenne döttrar han har i sin väluppmurade kungsgård;
vilken av dessa du vill, Chrysothemis, Ifianassa
eller Laodike, före du hem som din maka till Peleus;
brudskatt kräver han ej, men skall själv med den rikaste hemgift
290 rusta sin dotter ut, såsom aldrig en fader tillförne.

Och sju blomstrande städer därtill är han villig att giva:
Enope, Hire med grönskande ängd och Kardamyle får du,
Ferais heliga stad och Antheia med ymniga beten,
Pedasos, druvornas ort, och Aipeia, den tjusande staden,
liggande alla vid sjön och ytterst mot sandiga Pylos.
De, som i städerna bo, äro rika på får och på oxar,
och du med skänker skall hedras av dem liksom en evärdlig,
och de sin rikliga skatt skola gälda inunder din spira.
Detta han giver åt dig, om du blott vill förgäta din vrede.
300 Och är Atriden nu själv för ditt hjärta för mycket förhatlig,
han och hans skänker, så tänk på de andra achaierna alla,
som i sitt läger beträngda nu stå, och som skola dig hedra
liksom en gud; ja, ovanskeligt lov kan du vinna ibland dem.
Hektor du fälla nu kan, då han tätt inpå livet dig kommer,
driven av dödsraseri, och förmenar, att ingen hans like
finns i danaernas här bland de många, som kommo på skeppen.«
Honom svarade då snabbfotade hjälten Achilles:
»Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses!
Alltså jag tvungen väl är att ge öppet tillkänna min mening,
310 huru jag tänker härom, och hur också det kommer att hända,
för att den ene och andre av er ej må sitta och truga.
Vederstygglig mig är såsom Hades' portar den mannen,
vilken bär annat i själen fördolt och annat på tungan;
därför ock säger nu jag, vad som tyckes mig vara det bästa.
Varken av Atreus' son Agamemnon jag lärer bevekas
eller av hela danaernas här, då ju tacken är ingen
för att mot fiendemännen man slåss utan rast eller vila.
Hemmasittaren lika ju får med den trägnaste kämpe,
lika är hedern, som bliver till del åt en feg och en tapper,
320 samma är döden till sist för en dådlös man och en bragdrik.
Intet jag har i behållning för allt vad mitt hjärta fått utstå,
medan jag vågade ständigt mitt liv för att kämpa och strida,
utan som fågeln ger allt åt de fjäderlösa små ungar,

när den en munsbit hittar, och själv under tiden far illa,
så har ock jag utan sömn mångfaldiga nätter fått vaka,
blodiga dagar jämväl har jag genomkämpat så många,
medan jag stridde mot män – för Atridernas kvinnor, kantänka.
Tolv befolkade städer jag re'n har förhärjat på sjötåg,
elva desslikes till lands uti troernas bördiga rike,
330 och ur dem alla i byte jag tog en mängd ädla klenoder,
förde dem samtliga hit och dem gav åt Atrid Agamemnon.
Denne tog bytet, som suttit i ro under tiden vid skeppen,
delade med sig helt litet därav, och det mesta behöll han.
Hedersgåvor likväl han åt drottar och hövdingar skänkte;
dem ha de än i behåll, och allenast från mig bland achaier
tog han min hjärtanskär och behåller. Ja låt honom fröjdas
i hennes armar! Vad göres behov, att argiver mot troer
ligga i krig? Varför seglade hit med den samlade hären
denne Atriden? Ja säg, var ej lockiga Helena orsak?
340 Äro bland människors barn då Atriderna kanske de enda,
vilka en kvinna ha kär? Nej envar, som är manlig och ädel,
älskar och skyddar väl sin, såsom jag nu ock älskade henne
djupt av min innersta själ, fast jag henne förvärvat med lansen.
Nu, då min äreskänk han ur armarna svikligen ryckt mig,
spare han sina försök; jag är varnad och tror honom icke.
Nej, må han rådas, Ulysses, med dig och de övrige drottar,
hur han skall värja utav den förhärjande elden från skeppen.
Mig förutan ju mycket minsann har han redan bedrivit
och byggt nu muren och dragit en grav tätt utanför denna,
350 djup och väldig och bred, och slagit ner pålar inom den;
dock skall han icke ens så kunna mannaförgöraren Hektor
hålla tillbaks. Men så länge som jag bland achaierna stridde,
vågade aldrig Hektor att långt ifrån murarna kämpa,
utan allenast till eken han kom framför Skajiska porten.
Där han mig bidde en gång, och med nöd slapp han undan min
anstorm.

Nu, sedan mera ej kämpa jag vill med den härlige Hektor,
bringar i morgon jag offer åt Zeus och de övrige gudar,
drager så skeppen i sjön och lastar dem rikligt med byte.
Då skall du se, om du vill, och om sådant dig ligger om hjärtat,
360 huru på fiskrik stråt utåt bred Hellespontos min flotta
simmar i morgonens ljus under kämparnes ivriga årtag;
och om en lyckosam färd mig förunnar den höge Poseidon,
länder på tredje dagen jag fram till det bördiga Fthia.
Gods har jag hemma i mängd, som jag lämnade kvar vid min hitfärd,
och jag för med härifrån rödskimrande koppar och guldgods,
ävensom gråblankt järn och fagergördlade kvinnor,
som jag vid lottningen fått; men min hedersgåva har skändligt
givaren tagit igen, den mäktige drott Agamemnon,
Atreussonen. Så säg honom allt, som jag ger dig i uppdrag,
370 öppet och högt, för att också de andra achaier må harmas,
om han nu hoppas att än någon mer av danaerna narra,
såsom han alltid är fräck; men åtminstone mig lär han icke
djärvas i ögonen se, fast en hund kan ej vara så oblyg. –
Varken i råd eller dåd vill jag hava med honom att skaffa,
ty han har gäckat och kränkt mig en gång, men skall ej mig ånyo
fånga med ord; må han nöja sig nu, och för mig må han gärna
skynda till fall, då nu styraren Zeus honom rövat förståndet.
Vidriga äro mig skänkerna hans, och jag struntar i honom.
Ej om han bjöde mig tio, ja tjugu gånger så mycket,
380 som han besitter i dag och kan möjligen ännu förvärva,
eller som strömmar ihop till Orchomenos' stad eller Thebe
uti Egyptens land, där rikedom hopas i husen –
hundrade portar har staden, och ut genom var av dess portar
köra med hästar och vagnar till strids tvåhundrade kämpar –;
nej, om otalig var skänkernas mängd såsom sanden och stoftet,
icke ens då kunde sinnet på mig Agamemnon beveka,
innan han gäldat till fullo mig bot för den kränkande skymfen.

Ej vill jag hava till viv någon dotter av kung Agamemnon,
vore hon också så skön som den gyllene kärleksgudinnan
390 och kunde tävla i slöjd med den visa gudinnan Athene;
henne jag äktar dock ej. Må han välja en annan achaier,
en, som är honom till lags och är större i konungavälde.
Ty om de högste bevara mitt liv och jag kommer till hemmet,
då skall nog Peleus själv åt sin son utsöka en maka.
Många achajiska kvinnor det finns uti Hellas och Fthia,
döttrar till lysande män, som städerna skydda i landet;
vilken av dessa jag vill, till min älskade hustru jag tager.
Ofta en innerlig längtan jag känt i mitt manliga hjärta
att få därhemma, förent med en värdig och älskande maka,
400 njuta den rikedom all, som min åldrige fader har samlat.
Ingenting värda mot livet för mig äro alla de skatter,
vilka man säger att Ilion ägt, den blomstrande staden,
fordom i fredens tid, innan ännu achaierna kommit,
eller den rikedom all, som av tröskelstenen förvaras
borta i Pythos däld åt den siande Foibos Apollo.
Taga sig kan man med svärd både oxar och yppersta fårhjord,
skaffa sig kan man den vackraste häst och den skönaste trefot;
o, men en människas själ, den griper och fångar man icke,
så att den vänder igen, när den flytt över tändernas stängsel.
410 Mig har min moder förtalt, den silverfotade Thetis,
att tvåfaldig den skickelse är, som mig leder till döden:
stannar jag kvar för att kämpa här än kring Ilions murar,
då blir om intet min hemkomstdag, men min ära ovansklig;
vänder jag däremot hem till den älskade fädernejorden,
då är min ära förspilld, men länge jag kommer att leva,
och ej skall snarligen randas den dag, då jag hinnes av döden.
Även er andra jag hade väl lust till att giva det rådet
hemåt att segla igen, ty aldrig I skolen få skåda
tronande Ilions fall. Vittblickande Zeus över staden
420 håller sin skyddande hand, och av mod är folket besjälat. –

Vandren I därför tillbaks och given achaiernas furstar
om eder sändning besked – ett hedrande värv för de äldste –,
och må ett annat och bättre förslag de betänka i sinnet,
vilket kan skeppen frälsa åt dem och vid holkade skeppen
också achaiernas här, ty det råd, som de togo nu senast,
är ej att tänka på alls, då min vrede ej låter sig blidka.
Foinix må stanna hos oss och ligga här kvar över natten
för att på skeppen följa mig åt hem till fädernejorden
tidigt i morgon, ifall han så vill, ty han tvingas ju icke.«
430 Så var Achilles' svar, och de alla förstummade sutto,
häpnande över hans ord, ty han väldigt och hotande talat.
Äntligen svarade då vagnskämpen, den åldrige Foinix,
brusten i gråt, ty hans ångest var stor för achajiska skeppen:
»Tänker du verkligen nu på din hemfärd, ädle Achilles,
och vill du alldeles ej snabbseglande skeppen försvara
mot den förhärjande eld, sedan vreden har gripit ditt sinne;
hur skall då jag utan dig, mitt älskade barn, kunna ensam
stanna här kvar? Ty med dig jag sändes av åldrige Peleus,
uppå den dagen han sände dig bort ifrån Fthia till hären,
440 barnslig, ej övad ännu i det allförgörande kriget
eller att tala på ting, där ej mindre berömmelse vinnes;
därför han sände mig med, för att lära jag skulle dig allting,
både att bliva en talare god och en dugande hjälte.
Därför vill icke av dig, mitt älskade barn, jag nu lämnas,
nej icke ens, om en gud mig lovade själv, att han släta
skulle min rynkiga hud och mig göra till blomstrande yngling,
sådan från Hellas jag drog, där kvinnorna äro så fagra,
sedan jag råkat i kiv med min far, Ormeniden Amyntor.
Gramse han blivit på mig för sin fagerhåriga frilla,
450 vilken han fjäsade för, med förakt för sin maka, min moder.
Då nu min moder alltjämt under knäfall tiggde och bad mig
att gå med frillan i säng, så att leda hon finge för gubben,
gjorde jag, såsom hon bad, men min fader, som anade oråd,

for i förbannelser ut och de rysliga hämndegudinnor
skrikande bad, att i skötet på mig måtte aldrig i tiden
sitta en älskad son av mig själv; och förbannelsen uppfylld
blev av den underjordiske Zeus och Persefone hemska.
Honom jag tänkte då på att förgöra med eggade kopparn;
harmen dämpades dock av en gud, som mig förde till minnes
460 folkets blivande dom, och hur människor skulle mig smäda,
och bland achaier jag ej ville fadermördare heta.
Men det omöjligt var för mitt sinne att längre fördraga
att gå därhemma i huset omkring hos min vredgade fader.
Vänner och fränder, mån tro, då kommo omkring mig och ivrigt
sökte med böner att hålla mig kvar uti fädernehemmet;
många de fetaste får och oxar med släpande fötter
slaktades, många av svinen jämväl med det dallrande fettet
sveddes och stektes på spett i Hefaistos' lekande lågor;
därtill en myckenhet vin blev drucket ur åldringens vinkrus.
470 Nio nätter å rad de omkring mig natten igenom
vaktade, turande om, och aldrig de eldarna släckte,
varken den elden, som brann under pelargången vid porten,
eller den andra, som brann framför kammardörren i hallen.
Men när den tionde natten bröt in med sitt skymmande mörker,
sprängde jag kammarens dörr med dess välinfogade flyglar,
smög mig på gården ut och mig svingade lätt över muren,
och av de vaktande ingen mig såg och av tärnorna ingen.
Fjärran jag flydde nu bort genom Hellas' rymliga ängder,
ända tills bördiga Fthia jag hann, fårhjordarnas amma,
480 och till kung Peleus kom, och kungen tog vänligt emot mig
och fick mig sedan så kär, som en fader kan någonsin älska
endaste sonen, sin ålderdoms fröjd, som allting skall ärva.
Rikedom skänkte han mig och en myckenhet folk att behärska,
och som Dolopernas drott jag bodde på gränsen av Fthia.
Och till den man, som du är, du gudalike Achilles,
fostrade jag dig och älskade ömt, ty du ville med ingen

eljest till gille gå bort eller äta därhemma i borgen,
förrn på mitt knä jag satte dig upp och sovlet skar sönder
åt dig och matade dig och bägaren höll dig till munnen.
490 Många gånger du vätte då ner uppå bröstet min livrock,
sprutande vinet ur mun, i din första besvärliga barndom.
Sålunda mycket för dig jag gjorde och mycket jag utstod,
ty då jag såg, att mig själv var en ättling av gudarne nekad,
valde jag dig till min son, du gudalike Achilles,
för att i kommande tid du mig måtte beskärma mot ofärd.
Därför, Achilles, lägg band på ditt häftiga sinne! Dig anstår
icke ett hjärta så hårt, då ju gudarne själva förbarmas,
vilka i ära och kraft och i härlighet äro långt större.
Dessa med heliga löften likväl och med rökelseoffer
500 eller med offerånga och vin av de dödlige blidkas,
allt under böner, så ofta sig en har förbrutit och felat.
Bönerna äro ju döttrar av Zeus, allhärskande guden,
halta och rynkiga barn, som med skygga och bävande blickar
vandra bakefter i brottets spår och sörjande skrida.
Brottet är hurtigt och lätt på sin fot och därför dem alla
lämnar bakefter sig långt och hinner att över all jorden
göra åt människor ont; men helande följa de efter.
Den som då vördnadsfullt Zeusdöttrarna kommer till mötes,
honom välsignelse rik de beskära och höra hans böner;
510 men den som avslår hårt och de heliga visar ifrån sig,
honom klaga de an hos sin fader och bedja, att brottet
måtte ledsaga hans fjät, tills plikta han fått med sin skada.
Därför, Achilles, låt även hos dig Zeusdöttrarna fromma
njuta den vördnadsgärd, som vart ädelt hjärta dem ägnar.
Ja, om Atriden ej bjöde dig bot och dig lovade större
giva med tiden, men härdade fram i sin häftiga vrede,
aldrig jag både dig då att kasta din vrede ifrån dig
och att argiverna skynda till hjälp, så behövligt det vore.
Nu både mycket han bjuder dig strax och mera med tiden,

520 och för att bedja dig sände han hit de ypperste männer,
valda ur hela achaiernas här, och som äro dig kärast
bland argiver. Låt icke nu dem förgäves ha talat
eller gjort vandringen hit! Men förut var din vrede ju skälig.
Sådant om forntidshjältarne ock våra sägner förtälja,
hurusom mången av dem blev gripen av sjudande vrede,
men lät sig ändå med vänliga ord och med skänker försona.
Själv jag en händelse minns, som ej nyss, men för längesen timat,
alldeles noga och skall den för er, mina vänner, berätta.
Jo, det var så, att kureternas här och aitolernas kämpar
530 lågo i strid omkring Kalydons stad och förgjorde varandra;
tappra aitolernas folk det tjusande Kalydon värjde,
medan kureternas folk däremot ville staden förstöra.
Detta aitolernas ve guldtronande Artemis vållat,
harmsen på Oineus kung, som ej skördeoffer åt henne
bragt på sin bördiga mark, ty envar av de evige gudar
njutit sin festhekatomb, men ej hon, Tordönarens dotter –
om han det glömt eller aldrig betänkt, men han felade svåra.
Artemis pilälskarinnan då strax, förtörnad på Oineus,
drev en vidunderlig galt med fragga kring betarna vita
540 in på hans blomstrande mark, där han bökade efter sin vana,
och där han också en mängd högstammiga, ljuvliga fruktträd
ryckte med rötterna upp, så att blommorna lågo på jorden.
Honom dock Oineus' son Meleagros fällde omsider,
sedan från städerna runt han jägare samlat och hundar,
ty ej lät besten sig kuva minsann av allenast ett fåtal,
ty han vidunderlig var, och många han bragte på bålet.
Men om hans huvud, när dödad han var, och om borstiga huden
väcktes förfärande väsen och skrik av den höga gudinnan
mellan kureternas folk och aitolernas modiga söner.
550 Medan då än Meleagros var med, den dråplige hjälten,
gick det kureterna illa, och ej de förmådde i striden
utanför murarna hålla då stånd, så många de voro.

Men sedan hjälten betagits av harm, som sinnet i bröstet
sjudande gör på envar, om han också den klokaste vore,
då satt han overksam, under groll mot sin moder Althaia,
hemma i borgen kvar hos Kleopatra, sköna gemålen.
Henne Marpessa en gång, Euenos' tjusande dotter,
födde med Idas, den starkaste man av alla, som levde
då uppå jord, ty han djärvdes ju ock att mot Foibos Apollo
560 spänna sin båge och taga igen skönanklade bruden.
Dottern Kleopatra se'n av föräldrarna hemma i borgen
namnet Alkyone fick till ett minne av detta, hur modern,
rönande likadan lott som den klagande Alkyon-fågeln,
grät, när hon rövades bort av den strålande Foibos Apollo.
Alltså han dvaldes nu jämt hos sitt viv och lät sjuda sin vrede,
som var av modrens förbannelser väckt, då hon under sin smärta
ivrigt till gudarne bad att få hämnd för sin dödade broder,
häftigt med händerna slog på den näringsalstrande jorden
och ner till Hades skrek och Persefone, hemska gudinnan,
570 medan på knä hon sjönk och med tårar fuktade barmen,
att låta sonen förgås; och bönen från Erebos hörde
nattomhöljda Erinys, vars bröst än aldrig bevektes.
Men omkring murarna plötsligt ett larm och ett buller nu hördes,
redan man tornen besköt; då sände aitolernas äldste
gudarnes ypperste präster som bud och bådo, att hjälten
skulle gå ut till försvar, och lovade härliga gåvor:
där som på slätten kring Kalydons stad var den fetaste jorden,
bjödo de honom att välja sig ut den yppersta jordlott,
femtio tunnland stor, av vinplanteringar hälften
580 och utav trädlös mark den andra hälften till åker.
Innerligt honom besvor vagnskämpen den åldrige Oineus,
kommen i bedjande skick till tröskeln av höga gemaket,
bankande ivrigt på dörren och fallande sonen till fota;
innerligt bådo hans systrar jämväl och hans vördade moder;

dock ju mera man bad, dess mera han vinkade avslag;
innerligt bådo jämväl hans bästa och käraste vänner;
allt var förgäves, de mäktade ej att beveka hans hjärta,
förrän mot boningen haglade skott och kureterna redan
tornen bestego och satte i brand den ståtliga staden.
590 Då under klagan och gråt hans fagergördlade maka
bad honom ivrigt och räknade upp de lidanden alla,
vilka bebyggarne övergå uti stormade städer:
männen bli slagna ihjäl, all staden lägges i aska,
fagergördlade kvinnor och barn bortsläpas av ovän.
Häftigt han skakades upp, då han hörde eländet beskrivas,
och gick nu genast åstad och tog på sig sin blänkande rustning.
Sålunda olycksdagen han bort från aitolerna värjde,
lydande hjärtats röst, men de många och härliga skänker
ville de längre ej ge, och för intet han värnade staden.
600 Var du ej sålunda sinnad, min son, och låt icke en gudom
få dig förleda till slikt! Och det bliver ju värre att skeppen
värna, när redan de stuckits i brand. Nej kom, medan skänker
än stå att få, och du skall som en gud av achaierna hedras.
Men om du skänker förutan går med i den mördande striden,
lider din ära en knäck, om än aldrig så mycket du segrar.«
Honom svarade då snabbfotade hjälten Achilles:
»Foinix, du gudarnes vän, du älskade gamle! Ej denna
ära jag tarvar; jag tänker, att Zeus gett mig ära till fyllest,
vilken vid skeppen förbliva mig skall, så länge som andan
610 ännu är kvar i mitt bröst och jag orkar att fötterna röra.
Men nu en annan sak, som jag beder dig lägga på hjärtat:
sitt nu ej mer och förvirra min själ med din suckan och klagan,
för att Atriden göra till lags; ty det höves dig icke
hålla med honom, och minns, att i hat kan min vänskap förbytas.
Snarare borde du kränka med mig den man, som mig kränker.
Kom och bliv konung med mig och tag hälften av konunga-
hedern!

Dessa må bringa mitt svar, men stanna du kvar för att sova
här i den mjukaste bädd, och när morgonrodnaden uppgår,
skola vi fatta beslut, om vi fara dit hem eller stanna.«
620 Sagt, och med ögonbrynen en vink han gav åt Patroklos
att låta bädda åt Foinix en säng, för att bägge de andra
skulle förstå att gå hem ur hans tält. Då höjde i kretsen
Ajas, Telamons härlige son, sin stämma och talte:
»Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses!
Kom, låt oss gå, ty det ser mig ej ut, som vi vunne vårt syfte
med vårt besök här i kväll, och vi måste på ärendet skyndsamt
bringa danaerna svar, så dåligt det också nu bliver,
ty de nu sitta och vänta helt visst. Men Achilles, det ser jag,
har åt den vildaste vrede gett rum i sitt manliga hjärta.
630 Ej han sig vårdar, den gruvlige, ens om kamraternas vänskap,
fastän vi ingen ju hedrade så invid skeppen som honom.
Obarmhärtige! Mången likväl för sin mördade broder
eller sin egen dödade son har ju tagit mot mansbot;
då blir den skyldige kvar på sin gård, när han rundligen bötat,
medan den andre betvingar sin harm och sitt manliga hjärta,
då han fått boten i hand. Men en oförsonlig och ilsken
vrede ha gudarne tänt i ditt bröst och det blott för en flicka,
blott för en enda; vi bjuda dig sju, som de fagraste äro,
och jämte dessa så mycket. Min vän, låt ditt hjärta bevekas,
640 vörda din gästvänsplikt, ty på alla danaernas vägnar
sitta vi under ditt tak, och de bästa och käraste vänner
tro vi oss vara till dig bland achaier, så många de äro.«
Honom svarade då snabbfotade hjälten Achilles:
»Ajas, du Telamons son, Zeusättade krigarehövding!
Nästan vart ord, som du sagt, har du talat som utur mitt hjärta.
O, men av galla vill sprängas mitt bröst, när jag tänker på detta,
hurusom mitt i argivernas krets mig så skymfligt bemötte
Atreussonen, som vore jag blott en den uslaste främling.
Vandren I därför tillbaks och förtäljen, vad eder jag svarat.

650 Icke jag tänker bekymra mig alls om det blodiga kriget,
innan den mäktige Priamos' son, den gudomlige Hektor,
till Myrmidonernas läger och skepp sig stormande närmar,
huggande neder argivernas män och förbrännande skeppen.
Dock vid mitt eget tält och mitt beckade skepp lär väl Hektor
rygga tillbaka för strid, om han också är aldrig så hetsig.«
Sagt. Och med dubbelpokalen i hand nu de andra av vinet
stänkte och gingo längs skeppen tillbaks med Ulysses i spetsen.
Och nu Patroklos svennerna bjöd och de tjänande tärnor
bädda åt Foinix i ordning på stund i den stadiga sängen.
660 Tärnorna skyndade hän på hans bud och bäddade sängen
både med bolster och ulliga skinn och det finaste linne.
Där gick den gamle till ro och förbidade heliga Eos.
Hjälten Achilles själv längst inne i präktiga tältet
sov, och hos honom i bädd steg en flicka med rosiga kinder,
vilken från Lesbos han fört, Diomede, en dotter av Forbas;
och mitt emot gick Patroklos till sängs, och hos honom sig lade
fagergördlade Ifis, en mö, som åt honom Achilles
skänkt, när Enyeus' stad, högtliggande Skyros, han intog.
Men då de andra nu kommo tillbaks till Atriden i tältet,
670 drucko achaiernas söner dem till ur de gyllne pokaler,
stående upp ifrån stolen en var under ivriga frågor;
först utsporde dem dock härskarornas drott Agamemnon:
»Säg mig, Ulysses, du frejdade drott, du achaiernas ära,
om han från skeppen vill värja utav den förhärjande elden
eller sagt nej och behärskas ännu i sitt sinne av vreden.«
Honom svarade då mångprövade konung Ulysses:
»Ärorike Atrid, du männernas drott Agamemnon!
Nej, han sin vrede betvinga ej vill, utan endast dess mera
fylles av sjudande harm, och han aktar ej dig och din gåva.
680 Dig han manar att själv med argivernas drottar betänka,
huru du skeppen frälsa nu må och achaiernas krigsfolk.
Själv han hotade med, att när morgonrodnaden uppgår,

strax låta hala i sjön sina goda och toftade härskepp.
Även er andra han sade sig helst vilja giva det rådet
hemåt att segla igen, ty aldrig I skolen få skåda
tronande Ilions fall. Vittskådaren Zeus över staden
håller sin skyddande hand, och av mod är folket besjälat.
Så han sade; det kunna ock de, som mig följde, bekräfta,
Ajas och häroldsmännerna två, förståndiga bägge.
690 Foinix stannade kvar på Achilles' bön och sig lade
för att i morgon, ifall han så vill, med honom på skeppen
segla till fädernejorden tillbaks, men han tvingas ju icke.«

Så han sade, och runtomkring de förstummade sutto,
häpnande över hans ord, ty de hårda och hotande ljödo.
Länge var tystnaden djup bland de ängslige män av Achaia;
äntligen höjde sin röst Diomedes, väldig i härskri:

»Ärorike Atrid, du männernas drott Agamemnon!
Hade blott aldrig du riktat en bön till den bålde Peliden,
bjudande skänker i mängd! Ty stolt var han redan tillförne,
700 nu har du eggat hans själ till ännu långt stoltare tankar.
Men låt oss lämna Achilles därhän, må nu vara han seglar
eller han stannar; han slåss väl igen, då han känner i bröstet
modiga hjärtat sig mana därtill och en gud honom eggar.
Hören i stället ett råd utav mig, och må alla det lyda!
Gången till ro för idag, sedan först I ert hjärta förplägat
rikligt med mat och med vin, ty sådant ger mod och ger krafter;
men när sig ter i sin prakt den rosenfingrade Eos,
uppställ fort framför skeppen, o drott, både hästar och fotfolk,
muntra till striden dem upp och kämpa du själv bland de
främste.«

710 Sålunda talade han, och från drottarne alla ljöd bifall
till Diomedes' ord, den hästomtumlande hjältens;
därpå de gingo envar till sitt tält, när de offrat av vinet;
där de sig lade till ro och njöto hugsvalande sömnen.

TIONDE SÅNGEN

Spejaren Dolon

Natten igenom de övriga nu av achaiernas drottar
sovo vid skeppen i ro, försänkta i blidaste slummer;
endast från Atreus' son, härskarornas drott Agamemnon,
flydde den ljuvliga sömn, och hans tankar välvde sig rastlöst.
Såsom när lockiga Heras gemål låter blixtarna ljunga,
då han vill sända ett stort och oändeligt regn eller hagel
eller en virvlande snö, som fälten med flingorna vitströr,
eller ock krigets glupande svalg, den förfärliga plågan:
sålunda suck på suck framstönade tungt Agamemnon
djupt ur sitt manliga bröst och skälvde i hela sitt inre.
Gick över troiska slätten hans blick, blev han slagen av häpnad
över de tusende eldar, som där framför Ilion brunno,
och över flöjters och pipors musik och det larmande krigsfolk;
blickade åter mot skeppen han hän och achajiska hären,
ryckte han håren med rötterna upp av sitt huvud i massa,
klagande Zeus sin nöd, och suckade djupt ur sitt hjärta.
Äntligen syntes då detta beslut honom vara det bästa
att ibland hjältarne först uppsöka Neleiske Nestor
för att med åldringens hjälp försöka att finna en utväg,
som kunde vända förgörelsen bort från danaerna alla.
Upp ifrån bädden han steg och om bröstet höljde sin livrock
och under glänsande fötterna band sina sköna sandaler,
hängde på skuldrorna sedan ett lejons gula och stora
skinn, som nådde till fötterna ner, och fattade lansen.

Lika beklämd Menelaos var, ty ej heller på honom
ögonen slötos i sömn, och han räddes, att snart skulle ofärd
drabba argivernas män, som för hans skull dragit till Troja
långt över böljande hav för att oförfärade kriga.

Först han en panters brokiga skinn över skuldrorna breda
30 hängde, och därpå han lyftade högt och satte på hjässan
kopparhjälmen och sist tog lansen i seniga handen;
gick så med ilande fjät för att väcka sin broder, som drotten
var över hela argivernas här och likt gudarne hedrad.
Honom han stående fann invid akterstammen av skeppet,
hängande på sig sin sköld, och hans ankomst fröjdade brodern.
Först tog till orda av dem Menelaos, väldig i härskri:
»Käre, vi rustar du dig? Kanske ämnar du någon av männen
sända som spejare ut emot troerna? Dock jag befara
måste i sanning, att ingen till slikt skall förklara sig villig
40 som att gå ensam åstad för att fiendemännen bespeja
mitt i ambrosiska natten; en våghals skulle han vara.«
Honom svarade då vitthärskande drott Agamemnon:
»Nu för mig själv och för dig, Zeusättade drott Menelaos,
tarvas i sanning ett dugande råd, som kan trygga och rädda
både argiver och skepp, sedan sinnet hos Zeus har sig ändrat.
Ty uppå Hektors offer han mer än på våra ju aktar.
Aldrig jag ännu har sett eller sport, att en kämpe har ensam
övat en sådan mängd av förfärliga bragder på dagen,
som Zeusälsklingen Hektor har nyss mot achaierna övat,
50 fastän han varken är son till en gud eller till en gudinna.
Dåd har han övat försann, som jag tänker argiverna minnas
skola i långliga tider, så ont har han gjort oss achaier.
Spring du längs skeppen nu hän att Idomeneus kalla och Ajas,
skyndande allt vad du kan, medan jag till gudomlige Nestor
går och ber honom stå upp, ifall åldringen kanske är hågad
att gå till väktarnes hurtiga trupp och befallningar giva.
Nestor de villigast lyda helt visst, ty sonen till honom
för över vakten befäl och med honom Idomeneus' körsven,
hjälten Meriones, vilka vi främst ju betrodde det värvet.«
60 Honom svarade då Menelaos, väldig i härskri:
»Vad är det alltså du bjuder mig nu och befaller att göra?

Skall jag där stanna hos dem och vänta på dig, tills du kommer,
eller ock skynda att hinna dig upp, när jag hälsningen
framfört?«
Svarade honom igen härskarornas drott Agamemnon:
»Stanna där kvar, så att ej vi gå om och förfela varandra,
ty uti lägret det finnes en mängd av sig korsande vägar.
Ropa, varhelst du går fram, och bjud dem att hålla sig vakna,
kalla envar vid det fädernenamn, som han äger av börden,
hedrande alla därmed, och låt all stormodighet fara.
70 Och må vi själva ej spara oss alls, ty förvisso oss båda
Zeus i vår födelsestund har all vedervärdighet pålagt.«
Sade och sände sin broder åstad med det givna beskedet.
Själv han sig skyndade hän till Nestor, skarornas herde,
och honom liggande fann invid tältet och beckade skeppet
uti sin mjuka bädd, och bredvid honom skimrande vapnen
lågo, hans sköld och lansarna två och den blänkande hjälmen,
jämte en gördel grann, som åldringen gjordade om sig,
var gång han väpnade sig till förgörande strid och i marken
förde sitt folk, ty han aktade ej den besvärliga åldern.
80 Genast på armen han reste sig upp och huvudet lyfte,
ropte den kommande an och talade sedan och frågte:
»Vem är väl du, som går ensam omkring här i lägret vid
skeppen
mitt uti mörkaste natt, medan andra människor sova?
Söker du någon bekant, eller letar du efter en mula?
Tala och nalkas ej tigande hit! Vad är din begäran?«
Honom svarade då härskarornas drott Agamemnon:
»Nestor, du Neleus' son, du achaiernas ära och stolthet!
Känn Agamemnon Atriden igen, som mera än någon
drabbas från Zeus av evinnerlig sorg, så länge som andan
90 ännu är kvar i mitt bröst och jag orkar att fötterna röra.
Irrande går jag så här, ty den ljuvliga sömnen mitt öga
nalkas ej vill; på danaernas nöd och på kriget jag grubblar.

Ängslig för folket jag är, och till ro kan sinnet ej komma,
utan är skakat av ångest och sorg, och det klappande hjärtat
hotar att spränga mitt bröst, och benen inunder mig skälva.
Men har till handling du lust, då du själv ej heller kan sova,
upp då och låt oss på stund gå till vakterna hän och se efter,
att de till äventyrs ej, uppgivna av trötthet och vaka,
lagt sig att sova och alldeles glömt att bevakningen sköta.
100 Fienden lägrat sig nära intill, och ingen kan veta,
om han ej redan i natt är besluten att skrida till anfall.«

Honom svarade då vagnskämpen Gereniske Nestor:
»Ärorike Atrid, härskarornas drott Agamemnon!
Svårligen lärer väl styraren Zeus uppfylla åt Hektor
alla förhoppningar, som han sig gör. Jag tänker, att honom
vänta långt flere bekymmer ännu, om allenast Achilles
ville sitt hjärta nu vända en gång från den gruvliga vreden.
Gärna jag följer dig åt, och låt även oss väcka de andra,
Tydeus' son med sin frejdade lans och den sluge Ulysses,
110 Ajas, hurtig på fot, och den kraftige sonen av Fyleus.
Kunde blott någon gå hän och kalla jämväl till vårt möte
Telamons härlige son och Idomeneus, kreternas konung,
vilka förlagt sina skepp längst borta och icke just nära.
Men Menelaos, så vördad och kär han mig också må vara,
måste jag klandra och döljer det ej, om du också förtörnas,
då han kan sova och lämna åt dig att möda dig ensam.
Han borde också nu skynda omkring till achaiernas furstar
för att dem bedja om hjälp, då ju outhärdlig är nöden.«

Honom svarade då härskarornas drott Agamemnon:
120 »Gubbe, en annan gång skall med glädje jag höra ditt klander,
ty han ju ofta tar saken för lätt och vill ej gå till verket,
icke för det han är trög, och ej heller av bristande insikt,
utan han väntar och blickar på mig, för att jag skall begynna.
Nu dock han vaknade före mig själv och stod vid min sida,
och just honom jag skickade bort efter dem, som du nämnde.

Men låt oss nu gå åstad, och hos väktarne utanför porten
skola vi träffa de andra, ty där jag befallde dem samlas.«
Honom svarade då vagnskämpen Gereniske Nestor:
»Då det förhåller sig så, skall ingen argiver din broder
130 klandra och visa sig trög till att lyda hans bud eller maning.«
Sålunda talade han och tog på sig om bröstet sin livrock
och under glänsande fötterna band sina sköna sandaler,
häktade om sig därnäst sin purpurfärgade mantel,
dubbel och vid och besatt med en lugg av krusiga ullhår,
tog sitt väldiga spjut med den vässade spetsen av koppar
och sig skyndade sedan åstad längs achajiska skeppen.
Därpå Ulysses först, vid Zeus att förlikna i klokhet,
väckte ur sömnen han upp, vagnskämpen Gereniske Nestor,
genom att ropa, och rösten gick rakt till den sovandes hjärta,
140 och han ur tältet kom ut och talade till dem och sade:
»Varför gån I så ensamma kring här i lägret vid skeppen
i den ambrosiska natten? Är fara då alltså på färde?«
Honom svarade då vagnskämpen Gereniske Nestor:
»Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses,
bliv ej förtörnad, ty jämmern är stor, som achaierna trycker,
utan följ med oss, så väcka vi upp de övriga också,
vilka det höves slå råd, om vi skola nu fly eller strida.«
Sagt, och i tältet gick in den mångförslagne Ulysses,
hängde om skuldran sin prunkande sköld och gjorde dem följe.
150 Och till Tydiden de vandrade hän, och ett stycke från tältet
funno de honom med vapnen bredvid, och runtom hans kämpar
sovo med skölden till huvudgärd, och lansarna hos dem
stodo med doppskon stötta i jord och från glimmande spetsar
kastade glansen långt som Kronions blixtar; men hjälten
sovande låg på en hud av en tjur, uppammad på fältet,
medan inunder hans huvud var bredd en prunkande matta.
Nestor då trädde intill och den sovande rörde med foten,
för att han vakna skulle, och barskt och eggande talte:

»Vakna, o Tydeus' son! Vi sover du natten igenom?
160 Märker du ej, hur troernas här därborta på backen
lägrat sig nära till skeppen, och smalt är det skiljande rummet?«
Så han sade, och strax Diomedes for upp ur sin slummer
och med bevingade ord till åldringen talte och sade:
»Gamle, du är då för svår. Du vilar ju aldrig från mödan.
Finnas då icke till hands några andra och yngre achaier,
som kunde skynda omkring överallt och drottarne alla
väcka ur sömnen upp? Nej, gamle, du är då omöjlig.«
Honom svarade då vagnskämpen Gereniske Nestor:
»Ja, du har alldeles rätt, mitt barn, i vart ord, som du sade.
170 Hurtiga söner jag har, och krigare har jag i massa;
visst kunde någon av dem gå omkring och på drottarne kalla,
ack, men förfärlig och stor är den jämmer, achaierna trycker,
ty på en rakknivsegg för oss alla det står nu och väger,
om vi här ömkligen skola förgås eller livet behålla.
Men gå till Fyleus' son och till hurtige Ajas och väck dem –
eftersom yngre du är –, då du ömkar dig över min ålder.«
Sagt, och Tydiden om axlarna tog en väldig och gulbrun
lejonhud, som till hälarna gick, och fattade lansen,
gick så till drottarnes tält och dem väckte och fick dem att följa.
180 Men då de kommo så fram till de vaktandes samlade skara,
funno de ingen minsann av vaktens hövdingar sova,
utan så vakna som helst de med vapnen sutto där alla.
Och som för hundarna vakten är hård omkring fåren i fållan,
sedan de rytandet hört av ett lejon, som ner genom skogen
vandrar i klyftorna fram, och det stor uppståndelse bliver
både bland hundar och män, och sömnen för dem är förlorad:
så den ljuvliga sömnen var flydd ifrån krigarnes ögon,
medan de sutto på vakt i den långa, besvärliga natten,
vända mot slätten alltjämt för att lyssna, om troerna komme.
190 Åldrige Nestor med glädje dem såg och muntrade upp dem,
och med bevingade ord han talade till dem och sade:

»Vakten blott vidare så, mina barn, och må ingen av sömnen
kuvas och Argos' män bli till gamman för fiendehären.«
Sade och skyndade hän över graven, följd av de andra
drottar av Argos, så många som dit hade kallats till rådslag.
Nestors lysande son och Meriones följde då också,
vilka till rådslag kallades med av drottarne själva.
Sedan de kommit då hän över graven, de satte sig neder
uppå en plats, som var fri från de runtom liggande liken,
200 just där Hektor, den gången med makt han argiverna nedhögg,
hade från striden vänt om, då natten föll på med sitt mörker;
där de satte sig ner och plägade råd med varandra.
Tog då till orda bland dem vagnskämpen Gereniske Nestor:
»Finnes då ej, mina vänner, en man, som i lit till sitt eget
dristiga mod vill gå hän till de trotsiga troernas läger
för att till äventyrs i dess utkant snappa en troer
eller ock lyckas få höra ett ord, som bland troerna yttras
om vad de hava i sinnet för slag, om de ämna att stanna
fjärran här nere vid skeppen, mån tro, eller också till staden
210 draga sig uppåt igen, när de nu på achaierna segrat.
Detta han allt kunde forska där ut och komma så oskadd
till oss tillbaka, och stort hans lov under himmelen bleve
uti var människas mun, och en riklig föräring han finge.
Ty av samtliga drottar, som här över skeppen befalla,
kommer varenda att ge i föräring åt honom en kolsvart
tacka med diande lamm, en oförliknelig gåva,
och han till gillen och festliga lag skall beständigt bli bjuden.«
Sade; men stumma de sutto envar i den djupaste tystnad.
Tog då till orda bland dem Diomedes, väldig i härskri:
220 »Nestor, jag känner mitt mod och mitt manliga hjärta mig mana
att gå bland fienden in, där han nära intill oss är lägrad.
Men om en annan jämväl ville därvid göra mig följe,
skulle jag känna ett djärvare mod och en större förtröstan.

Gånga tillsammans två, då betänker envar för den andre,
hur det må lyckas dem bäst, men en ensam, hur också han grubblar,
ser ej så hastigt och långt, och skörare äro hans planer.«
Så han sade, och mången av dem ville följa Tydiden:
villiga voro Ajanterna två, dessa Ares' drabanter,
villig Meriones var, och helt ivrig var sonen av Nestor,
230 villig Atriden var, lansfrejdade drott Menelaos,
villig den djärve Ulysses jämväl att bland troernas vimmel
våga sig spejande in, ty dristigt var alltid hans hjärta.
Tog då till orda bland dem härskarornas drott Agamemnon:
»Tydeus' son Diomedes, du vän, som jag älskar av hjärtat!
Nu kan i sanning du välja dig ut till kamrat, vem du önskar.
Villiga äro ju många; välj ut ibland dessa den bäste.
Låt ej av vördnad förleda dig blott att en tapprare hjälte
låta bli kvar och i stället gå ut med en sämre för skams skull,
vilken är högre till börd eller större i konungavälde.«
240 Så han talade, rädd om sin bror, Menelaos den ljuse.
Tog då till orda igen Diomedes, väldig i härskri:
»Efter I bjuden mig alltså att själv min ledsagare välja,
skulle jag glömma väl då den gudalike Ulysses,
som framför andra är känd för sitt mod och sitt dristiga hjärta
uti vad fara som helst och är älskad av Pallas Athene.
Följer mig han, ja då skola vi ock utur brinnande lågor
komma helbrägda igen, ty hans rådighet äger ej like.«
Honom svarade då den beprövade konung Ulysses:
»Varken dig höves att prisa mig så eller klandra mig heller,
250 efter du talar, Tydid, bland argiver, som sakerna känna.
Kom nu, ty natten är nära sitt slut och det lider mot morgon,
stjärnorna sjunka alltmer, och av natten äro de tvenne
delarna lidna förbi, blott den tredje delen är övrig.«
Sagt, och de båda nu rustade sig med de rysliga vapnen.
Därvid sitt dubbeleggade svärd Thrasymedes den käcke

åt Diomedes gav, som lämnat sitt eget vid skeppen,
därtill en sköld, och han satte jämväl på hans huvud en släthjälm,
som var av tjurhud gjord, utan byglar och plym, och som stormhatt
kallas och huvudet skyddar i strid på de blomstrande unge.
260 Men åt Ulysses Meriones gav både båge och koger
jämte ett svärd, och han satte jämväl på hans huvud en släthjälm,
som var av oxhud gjord; den var innantill klädd med en stadig
flätning av remmar till skydd, men på yttersidorna båda
hade den sittande tätt vitglänsande betar av vildsvin,
ordnade skickligt och skönt, och ett lager av filt var emellan.
Den hade fordom från Eleons stad Autolykos bortfört,
då Ormeniden Amyntors borg han stormande tagit,
och han som gåva den sänt till Amfidamas uti Skandeia,
men den till gästskänk gavs av Amfidamas sedan åt Molos,
270 vilken igen åt sin son Meriones gav den att bära;
nu på Ulysses' huvud den satt och det skyddade runtom.
Men då de båda sig sålunda klätt i de gruvliga vapnen,
gingo de bort och lämnade där de achajiske furstar.
Nära förbi dem en häger då flög till höger om vägen,
sänd av Athene; de kunde den ej med ögonen skönja,
därtill var natten för mörk, men de hörde dess ljudliga läte.
Glad blev Ulysses åt fågeln, som kom, och han bad till Athene:
»Hör mig, o dotter av Zeus med egiden, du som beständigt
står vid min sida i varje min nöd och, varhelst jag må färdas,
280 följer mig jämt med din blick; var ock nu mig bevågen, Athene!
Giv oss att lyckligen komma igen och med ära till skeppen
efter en lysande bragd, som troerna länge få minnas!«
Därnäst höjde sin bön Diomedes, väldig i härskri:
»Hör också mig, o dotter av Zeus, du aldrig betvungna!
Följ mig, som Tydeus du följde en gång, min härlige fader,
då åt achaiernas folk till Thebe han gick i beskickning.
Ty vid Asopos han lämnade kvar sina väpnade kämpar

och till kadmeiernas folk han försonliga hälsningar frambar,
då han kom dit; men då hemåt han gick, han dem tuktade gruvligt,
290 höga gudinna, med dig och din mäktiga hjälp vid sin sida.
Sålunda bistå också nu mig och hult mig beskydda,
så skall jag offra åt dig en ettårskviga, en pannbred,
vilken är otamd än och av dödlig ej förd under oket;
henne jag offrar åt dig, och med guld skall jag hornen bekläda.«
Bedjande talte de så, och Pallas Athene dem hörde.
Men när de bedit sin bön till den höge Olympierns dotter,
gingo de fram såsom lejon två i det nattliga mörkret,
hän över mord, över lik, över blodbesudlade vapen.
Heller ej Hektor likväl lät de manliga troerna sova,
300 utan han kallade hop till församling de ypperste alla,
drottar och furstar, så många det fanns i den troiska hären;
dessa han kallade hop och sin klyftiga plan dem förtäljde:
»Vem av eder vill bjuda sig fram till att göra ett stordåd
för en betydande skänk? Hans lön skall ej dådet ge efter.
Ty jag skall giva en vagn och två stoltserande hästar,
yppersta spannet, som finns vid achaiernas beckade härskepp,
åt den behjärtade man, som med tanke jämväl på sin ära
dristar gå hän till achaiernas skepp helt nära och speja,
om de bevaka alltjämt som förut snällseglande skeppen,
310 eller de nu, då vår stormande hand dem betvungit omsider,
överlägga kanhända om flykt och vilja ej längre
sitta om natten på vakt, då de nära på digna av trötthet.«
Sade; men stumma de stodo envar i den djupaste tystnad.
Men det en Dolon bland troerna fanns, som var son av Eumedes,
troernas häroldsman, och var rik på guld och på koppar.
Ful till sitt yttre han var, men han hade de snabbaste fötter;
ende sonen han var bland fem sina systrar i huset.
Denne bland troerna talade nu till gudomlige Hektor:

»Hektor, jag känner mitt mod och mitt manliga hjärta mig mana
att gå åstad till achaiernas skepp helt nära och speja.
Alltså du lyfte, välan, din kungliga spira och svärje,
att du förära mig skall den kopparskimrande vagnen
och de gudomliga hästarna två, som draga Peliden.
Ej skall förgäves jag speja minsann och din väntan besvika,
ty genom lägret jag ämnar mig hän, till dess att jag kommer
till Agamemnons skepp, där jag tänker de ypperste alla
samlade äro till råds, om de skola nu fly eller strida.«

Sade; och Hektor tog spiran i hand och svor honom eden:
»Vare mitt vittne då Zeus, tordönande maken till Hera:
ej skall en annan av troernas män de hästarna styra,
utan jag lovar dig själv att med dem få stoltsera beständigt.«

Sade och svor ofyllelig ed, men som eggade Dolon.
Denne då hängde på skuldrorna strax den krokiga bågen,
kastade om sig ett skinn av den vitgråraggiga ulven,
satte en mårdskinnshjälm på sitt huvud och fattade spjutet,
gick så från hären åstad emot skeppen, men skulle ju aldrig
vända från skeppen igen och ge Hektor besked om sin sändning.
Sedan han kommen då var utur vimlet av hästar och kämpar,
följde han vägen med skyndande gång. Men den ädle Ulysses
märkte den kommande strax, och han talade så till Tydiden:

»Se, Diomedes, där kommer en man från troernas läger.
Icke jag vet, om han ämnar sig hän för att skeppen bespeja,
eller han givit sig ut för att plundra de stupade döda.
Låtom nu först honom komma förbi ett stycke på slätten,
och om därefter vi rusa inpå, så taga vi honom
kanske i hast; men om bättre han är än vi själve att löpa,
sök honom driva då jämt nedåt skeppen och bort från sitt läger,
störtande fram med ditt spjut, så att icke han slipper till staden.«

Så de talades vid och på sidan om vägen bland liken
lade sig ner, och förbi sprang Dolon och anade intet.

Men när han hunnit förbi dem så långt, som plöjande mulor
draga sin fåra i ett – ty de flinkare äro än oxar,
när på ett trädesfält de draga den stadiga plogen –,
rände de an, och han stannade tvärt, då han bullret fick höra,
ty i sitt sinne han hoppades på, att det kanske var landsmän,
sända från lägret med bud ifrån Hektor att vända tillbaka.
Men då de voro ej längre ifrån än kanhända ett spjutkast,
såg han, att fiendemänner det var, och i rappaste snabblopp
började genast han fly, och de satte förföljande efter.
360 Såsom när hundar två, vasstandade stövare flinka,
stadigt och ivrigt förfölja en hjort eller också en hare
genom en skogig mark, och han före dem klagande springer:
sålunda honom Tydiden och stadsförhärjarn Ulysses
stadigt förföljde och skuro utav ifrån troernas läger.
Men då han redan var nära att in bland vakterna komma,
där emot skeppen han sprang, göt Athene in kraft hos Tydiden,
för att ej alls någon ann av de kopparklädde achaier
skulle sig säga ha träffat förut, och han själv bli den andre.
Störtande fram med sitt spjut, då ropade starke Tydiden:
370 »Stanna, ty annars jag slungar mitt spjut, och det varar ej länge,
menar jag, innan dig når från min hand det bråda fördärvet!«
Slungade därmed sitt spjut, men förfelade mannen med avsikt.
Fejade spjutet for hän över högerskuldran på Dolon
och bet i marken sig fast, och han stannade, gripen av ångest,
genast med skälvande knän och med skallrande tänder i munnen,
blek av förfäran; och fram nu flåsande hunno de andra
och honom grepo i armarna fast, och han gråtande talte:
»Skonen mitt liv! Jag skall köpa mig fri, ty en rikedom hemma
finnes av silver och guld och av järn i de skönaste smiden;
380 därav min fader betala er skall en omätelig lösen,
om han förnimmer mig vara vid liv vid achajiska skeppen.«
Honom svarade då den mångförslagne Ulysses:
»Fatta nu tillförsikt och hav icke en tanke på döden!

Men välan, mig detta nu säg och berätta uppriktigt:
varför går du så här ifrån lägret ensam till skeppen
mitt uti mörkaste natt, medan andra människor sova?
Månne du givit dig ut för att plundra de stupade döde?
Eller har Hektor dig skickat åstad till de holkade skeppen,
för att du noga skall speja på allt? Eller gör du det självmant?«
390 Honom svarade Dolon därpå och i lemmarna skälvde:
»Hektor bedårade mig och bringade rakt från förståndet,
då han försäkrade mig, att han skulle den stolte Pelidens
härliga hästar mig ge och hans kopparskimrande stridsvagn.
Och han befallning mig gav att i mörka och ilande natten
vandra till fienden bort för att där i närheten speja,
om I bevakaden än som förut snällseglande skeppen,
eller I nu, då vår stormande hand er betvungit omsider,
överladen kanhända om flykt och villen ej längre
sitta om natten på vakt, då I nära på dignen av trötthet.«
400 Leende svarade då den mångförslagne Ulysses:
»Det var då ståtliga skänker minsann, som du fikade efter:
Aiakosättlingens eldiga spann. Men de hästarna svåra
äro för dödliga män till att tygla och köra för vagnen,
blott för Achilles ej, som har en gudinna till moder.
Men välan, mig detta nu säg och berätta uppriktigt,
var du lämnade nyss, när du hitgick, väldige Hektor.
Var har sin krigarerustning han lagt och ställt sina hästar?
Och hur förhåller det sig med de övrigas vakter och vila?
Säg, vad de hava i sinnet för slag, om de ämna att stanna
410 fjärran här nere vid skeppen, mån tro, eller också till staden
draga sig uppåt igen, när de nu på achaierna segrat.«
Dolon, Eumedes' son, honom svarade åter och sade:
»Ja, jag vill gärna berätta dig allt och sanningen säga.
Hektor i kretsen av alla vårt folks rådgivande drottar
nu vid gudomlige Ilos' vård är fördjupad i rådslag
fjärran från lägrets larm. Du om vakterna frågade, hjälte:

ej är en särskild trupp utkorad för lägrets bevakning,
men överallt, där det brinner en eld, där hålla sig vakna
troiske män på sin post och till vaksamhet mana varandra.
420 Däremot vapenförvanternas folk från länderna många
ligga och sova i ro och lämna åt troerna vakten,
ty de ju hava ej hustrur och barn här i närheten själva.«
Honom svarade då den mångförslagne Ulysses:
»Huru då? Sova de blandade om med de krigiska troer
eller ock skilda för sig? Säg noga besked, att jag vet det!«
Dolon, Eumedes' son, honom svarade åter och sade:
»Ja, även detta för dig vill jag sanningsenligt berätta.
Närmast åt havet sig lagt Paioner med krokiga bågar,
Leleger, Karer, Kaukonernas folk och de bålde Pelasger;
430 men bortåt Thymbra sin plats fått Lykier, dristiga Myser,
Fryger och hela Maioniens här med hästar och vagnar.
Men varför frågen I ut mig så här och så noga om allting?
Ty om I ämnen er in, som det tycks, i den troiska hären,
haven här ytterst I Thrakiens män för sig själva, som kommit
nyss med sin drott, Eïoneus' son, den härlige Rhesos.
Han har de skönaste hästar, jag sett, och de största tillika,
vita till färgen som snö och snabba i loppet som vinden.
Vagnen är lika så skön, beslagen med guld och med silver;
och i en rustning av guld, ett under i prakt och i storlek,
440 konungen sken, då han kom, fastän sådana vapen att bära
höves ej dödliga män, utan endast odödlige gudar.
Dock, mig fören nu hän till de lätthänglidande skeppen,
eller ock binden mig hårt och lämnen mig kvar här på platsen,
tills att I kommen igen och hunnit att pröva tillräckligt,
om jag har talat till er sannfärdiga ord eller icke.«
Bister i uppsyn svarade då den starke Tydiden:
»Fast du gett dråpligt besked, så förhoppas dock icke, o Dolon,
att du skall slippa ifrån, då du råkat i händerna våra.
Gåve vi nu emot lösen dig fri eller läte dig löpa,

450 komme du senare ändå igen till achajiska skeppen
att oss bespeja i smyg eller också att öppet bekämpa,
men om du segnar inunder min hand och livet förlorar,
då skall du aldrig mer förvålla argiverna skada.«
Sade, och Dolon ämnade just att vid hakan på honom
röra med bedjande hand, men Tydiden svängde sitt slagsvärd
och över halsen högg till och avskar bägge dess senor;
ordet var än i hans mun, då huvudet stjälpte i stoftet.
Därpå hans mårdskinnshjälm de togo av huvudet genast,
togo hans ulvskinn även och spjut och den spänstiga bågen.
460 Dessa Ulysses på stund åt härfångsgudinnan Athene
lyftade högt i sin hand och bedjande talte och sade:
»Fröjdas, gudinna, häråt, ty bland alla Olympiske gudar
främst åt dig vi det ägna som gärd. Men följ oss nu också
vidare hän på vår gång till thrakernas hästar och sovplats.«
Så han ljudligen bad, och bytet han lyfte och hängde
högt på ett myrikaträd och till tydligt märke vid sidan
rafsade samman säv och bröt löviga kvistar av trädet
för att ej fela om stället, då hem de ginge i natten.
Därpå de vandrade vidare fram över blod, över vapen,
470 hinnande snart på sin gång till de thrakiske kämparnes läger.
Dessa av trötthet sovo nu djupt, och vid kämparnes sida
lågo i skönaste ordning på jord deras präktiga vapen,
allt uti rader tre, och vid sidan av var stod hans tvåspann.
Rhesos i mitten sov, och hans eldiga hästar hos honom
stodo där bundna med tömmarna fast vid krönet på vagnsstoln.
Honom Ulysses nu såg och visade strax för Tydiden:
»Där ha vi mannen, Tydid, och där ha vi också de hästar,
spejaren Dolon talade om, innan honom vi dräpte.
Fram nu och visa ditt väldiga mod, ty dig höves ej dådlös
480 stå här med vapen i hand; lös hästarna fort, eller också
hugg du kämparne ner, så skall jag för hästarna sörja.«
Sagt, och ett flammande mod göt Athene då in hos Tydiden,

vilt omkring sig han högg, och förfärliga rosslingar ljödo
under hans drabbande svärd, och av blod rödfärgades jorden.
Som när ett lejon en betande hjord utan vaktare träffar,
får eller getter, och rusar då in för att mörda ibland dem;
så bland de thrakiska kämpar for fram den starke Tydiden,
ända till dess att han tolv hade dräpt; men den sluge Ulysses
gick i hans fjät, och så snart som en man var dräpt av Tydiden,
490 liket Ulysses i foten då grep och släpade undan,
tänkande jämt däruppå, hur de fagermaniga hästar
lätt skulle komma förbi och icke bli skrämda och skygga
av att gå fram över lik, då de voro ej vana vid sådant.
Men när till konungen kom den modige sonen av Tydeus,
denne den trettonde blev, som han skilde vid ljuvliga livet,
just som han suckade djupt, ty en mardröm stod vid hans huvud
under den natten; Athene den sänt, det var sonen av Tydeus.
Men under tiden Ulysses i hast hans stampande hästar
löste och band dem med tömmarna hop och drev dem ur vimlet,
500 piskande på dem med bågen han bar, ty att glänsande piskan
taga från vagnen med, det hade han alls icke tänkt på.
Därpå han visslade sakta ett tag åt den ädle Tydiden.
Denne där tvekande stod om vad nu vore djärvaste dådet:
månne att konungens vagn med hans däri liggande rustning
draga vid stången bort eller lyfta i höjden och bära
eller att flere ännu av de thrakiske kämparne döda?
Medan han detta begrundade än, då stod vid hans sida
Pallas Athene och talade så till den ädle Tydiden:
»Tänk uppå återvägen, du son av den modige Tydeus,
510 ner till de holkade skeppen, att ej som en flykting du kommer.
Minns, att en annan gud kunde väcka nu troerna också.«
Sagt, och han rösten då kände igen av gudinnan, som talte,
och han på hästarna svängde sig upp, och Ulysses med bågen
gav dem ett rapp, och de flögo åstad mot achajiska skeppen.
Dock ej i blindo på vakt stod Apollo med bågen av silver,

utan Athene han såg, hur hon följde Tydiden i fjäten.
Harmsen på henne, begav han sig in i den troiska hären;
där han Hippokoon väckte, som en av de thrakiske drottar
var och med Rhesos i släkt; och denne ur sömnen då uppfor;
520 och när han platsen såg tom, där de eldiga hästarna rastat,
och när han kämparne såg i sitt blod uppgivande andan,
brast han i klagan och ropte vid namn sin älskade frände.
Och ibland troerna blev det ett skri och ett larm utan ände,
medan de strömmade till och med häpnad de gruvliga dåden
sågo av hjältarne två, som nu voro på väg ner till skeppen.
Men sedan dessa till platsen nått fram, där de spejaren dödat,
då höll de eldiga hästarna in Zeus' älskling Ulysses,
och Diomedes hoppade av och det blodiga bytet
räckte Ulysses i händerna fort och sprang åter på hästen.
530 Hästarna fingo ett rapp, och i flygande fart gick det undan
ner till achaiernas skepp, dit de längtade ivrigt att komma.
Nestor av alla då först deras hovslag hörde och talte:
»Hören, I vänner, ett ord, I argivernas furstar och rådsmän!
Tager jag fel eller gissar jag rätt? Men jag måste det säga.
Hovslag ljuda i örat av raskt framsprängande hästar.
Ack att det vore Ulysses, som nu med den starke Tydiden
komme i brådaste fart uppå stampande troiska hästar!
Men i mitt sinne jag storligen räds, att från troernas hopar
något fördärvligt har hänt argivernas ypperste hjältar.«
540 Innan han än hade talat till slut, voro själva de framme.
Neder av hästarna sprungo de strax, och de andra med glädje
togo emot dem med vänliga ord och med hjärtliga handslag.
Därpå dem frågade först vagnskämpen Gereniske Nestor:
»Säg mig, Ulysses, du frejdade drott, du achaiernas ära:
var han I dessa hästarna fått? Han I ända i lägret
vågat er in, eller skänktes de er av en gud, som er mötte?
Huru förunderligt lika i glans med den strålande solen!
Ständigt jag tumlar med troerna om, och jag menar att aldrig

sitter vid skeppen jag kvar, fastän grånad i striderna redan;
550 aldrig ännu i mitt liv har jag ändå sett maken till hästar,
utan jag tror, att er mötte en gud och dem skänkte åt eder.
Bägge er älskar ju högt molnskockaren Zeus, och ej mindre
älskar er dottern av Zeus, strålögda gudinnan Athene.«

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses:
»Nestor, du Neleus' son, du achaiernas ära och stolthet!
Lätt det är för en gud att än skönare hästar än dessa
skänka, ifall han så vill, ty allsmäktige gudarne äro.
Men de hästarna här, om vilka du frågar, o gamle,
kommit från Thrakien nyss; deras herre för tappre Tydiden
560 föll och med honom ej färre än tolv hans yppersta kämpar.
Trettonde mannen den spejaren var, som vi nära till skeppen
dräpte, den Hektor sänt ut och de andra av troernas furstar,
för att han noga hos oss skulle genomspeja vårt läger.«

Sade och därmed drev fram över graven de stampande hästar,
jublande högt, och med fröjd de andra achaierna följde.
Men när de kommo så fram till Tydidens präktiga krigstält
bundo de hästarna där med vältillsnidade remmar
genast vid krubborna fast, där Tydidens eldiga hästar
stående voro i rad och åto det ljuvliga vetet.
570 Bak i sitt hövdingaskepp deras blodiga byten från Dolon
lade Ulysses ner, tills han offret berett åt Athene.
Därpå i havet de vadade ut och den ymniga svetten
tvättade av sig, som rann från nacke och vader och länder;
och sedan havets böljande ström hade ymniga svetten
sköljt dem av lemmarna bort och förfriskat jämväl deras sinne,
stego de ner i polerade kar och njöto av badet.
Stigna ur badet igen och med lemmarna gnidna med olja,
satte de glada sig neder till bords och ur bräddade bålen
göto ett offerstänk åt Athene av ljuvliga vinet.

ELFTE SÅNGEN

Agamemnons hjältebragder

Eos ur bädden steg upp från sidan av höge Tithonos
ljuset att bringa på nytt åt odödlige gudar och människor.
Genast då skickade Zeus till de snabba achajiska skeppen
rysliga Eris åstad med stridens tecken i handen.
Där på Ulysses' skepp hon sig ställde, det beckade, stora,
som var i mitten förlagt, så att därifrån höras hon kunde
både till tälten hos Telamons son, den modige Ajas,
och till Achilles' tält, ty ytterst i raden de båda
dragit upp skeppen, förlitande sig på sin mandom och styrka.
10 Där tog gudinnan sin plats och med genomträngande stämma
ropade väldigt och högt och fyllde varenda achaier
med det föraktande mod, som ej rygga förstår eller vila.
Genast då syntes dem ljuvare långt att tåga i striden
än att få segla tillbaks till den älskade fädernejorden.
Stridsrop höjde Atriden på stund och bjöd folket sig väpna,
klädande också sig själv i sin rustning av blänkande koppar.
Benen han omgav först med de vackra och blänkande skenor,
dem han vid anklarna fäste ihop med spännen av silver;
därpå han bröstet sig gärdade om med ett skyddande harnesk,
20 som han till gästvänsgåva en gång hade fått av Kinyras,
sedan till denne på Cypern nått fram det väldiga ryktet
om att achaiernas folk ville draga till sjöss emot Troja;
därför han harnesket gav åt Atriden att honom behaga.
Tio ränder av blåaste stål det sirade vackert,
tolv tillika av guld, och av tenn ej mindre än tjugu;
tre blåskimrande ormar av stål på vardera sidan
sträckte mot halsen sig upp, regnbågarna lika, som resas
uppe i molnen av Zeus till ett tecken åt dödliga människor.

Därpå han hängde om skuldran sitt svärd; på dess präktiga fäste
30 strålade naglar av guld, och av silver skidan var hamrad,
vilken om klingan sig slöt, och den hängde i gyllene svärdsrem.
Tog så den prunkande skölden, sitt värn i den stormande striden;
skön och längs randen belagd med tio tenar av koppar,
under det tjugu bucklor av tenn den hade tillika,
glänsande vita, och mitt däribland var en buckla av blåstål.
Innerst i fältet var Gorgos bild med sin gräsliga uppsyn
och sin förlamande blick och med Bävan och Skräck vid sin sida.
Silverbeslaget var sköldens gehäng, och en drake av blåstål
ringlade fram däruppå och omkring sig med huvuden trenne
40 slängde och nafsade vilt, som på en hals sittande voro.
Därpå sin hjälm tog han på med byglar och bucklorna fyra
och med en tagelbuske, som vilt nedsvajade ovan;
grep så till sist ett par stadiga spjut med spetsar av koppar,
vässade alldeles nyss och kastande glansen ifrån sig
ända till himlen; då dundrade högt både Hera och Pallas,
hedrande härskaren stor över gulduppfyllda Mykene.

Därpå befallde envar sin körsven stanna vid graven,
hållande stilla med hästarna där i den nogaste ordning;
själva de skyndade över till fots i hela sin rustning,
50 leden att ordna, och högt i gryningen skallade ropen.
Sålunda dessa långt förr än vagnarna ordnade stodo
utanför graven till strid, men vagnarna följde dem nära.
Dövande krigslarm väcktes av Zeus, och han stänkte ur etern
dagg, som var blandad med blod, ty han ämnade nu att till Hades
nederstörta en mängd av behjärtade krigaresjälar.

Mitt däremot stod troernas här på höjden av slätten
ordnad kring Hektor själv och Polydamas, frejdade hjälten,
och kring Aeneas, som liksom en gud var bland troerna hedrad,
och kring Antenorssönerna tre, den bålde Agenor,
60 Polybos djärve och Akamas ung, lik en evig att skåda.

Hektor var främst bland de tappre att se med sin blänkande
rundsköld.
Som när ur skyarna fram den olycksbådande stjärnan
tindrar i strålande glans och åter i skyarna gömmes,
sålunda Hektor sken fram, befallande än bland de främste,
än bland de bakersta fylkenas led, och i kopparen blanka
glänste från huvud till fot som en blixt från Zeus med egiden.
Såsom när slåtterkarlarna flinkt varandra till mötes
meja på rike mans fält sin skåra i ymniga säden,
korn eller vete, och axen då tätt för skärorna falla:
70 sålunda skyndade fram mot varandra achaier och troer,
huggande ned, och ej tanke där fanns på fördärvliga flykten.
Drabbningen vägde för båda nu jämnt, och de slogos som vargar
till en förlustande syn för den jämmervållande Eris.
Ty hon var ensam av gudarne än tillstädes i striden,
ingen av alla de andra var där, utan nu hos sig själva
sutto de hemma i lugn, där envar av de salige gudar
hade sitt sköna palats på Olympos' stupande åsar.
Alla beklagade sig över Zeus, svartskyade dundrarn,
vilken åt troernas folk ville segeräran förunna.
80 Dock, Allfader det aktade ej, utan långt från de andra
hade han dragit sig undan och satt i sin strålande ära,
blickande neder på troernas stad och achaiernas flotta,
kopparens blixtrande glans och på segrande kämpar och fallna.
Medan det morgon var och den heliga dagen i tillväxt,
föllo på vardera sidan en mängd för de träffande spjuten;
men när det led till den tid, då timmerhuggarn i skogen
lagar sitt middagsmål, när hans armar fått nog av att hugga
resliga träden omkull och han känner vid arbetet leda
och i sitt sinne en trånande lust till den ljuvliga maten,
90 då under eggande rop till varandra danaerna sprängde
troernas led med sin kraft, och i öppningen främst Agamemnon
stormade in och stack ner folkskarornas herde Bienor,

först honom själv och Oïleus därnäst, hans vän och hans körsven.
Denne från vagnen väl hoppade ner och gick modigt till mötes,
men när han rusade an, honom träffade uddiga lansen
mellan hans ögon och hejdades ej av hans stadiga hjälmring,
utan den bräckte och pannan jämväl, och hjärnan därinom
blodades alldeles ner, och han stupade mitt i sitt anlopp.
Dessa han lämnade där, vitt härskande drott Agamemnon,
100 nakna med glänsande bröst, sedan brynjorna av dem han tagit,
och han nu skyndade fram, för att Isos och Antifos döda,
söner till Priamos, en av hans viv och den andre på sidan;
dessa där delade vagn, och av Isos tömmarna sköttes,
under det Antifos kämpande stod. Dem hade Achilles
fångat på skogiga Ida en gång, när de vallade fåren,
och dem med vidjor bundit, men snart gett dem fria mot lösen.
Dessa nu Atreus' son, vitt härskande drott Agamemnon,
mötte och rände på Isos sin lans in i bröstet vid vårtan,
Antifos högg han vid örat med svärd, att av vagnen han nedföll.
110 Därpå av bägge i hast han den prunkande rustningen avdrog
och nu dem kände igen, ty han sett dem tillförne vid skeppen,
sedan från Ida de hade förts dit av den snabbe Achilles.
Såsom då lejonet kalvarna små av den hastiga hinden
griper med kraftiga tänder och sönderkrossar med lätthet,
råkande på deras bädd, och berövar dem spädaste livet,
och om än modern är aldrig så när, hon mäktar dock icke
ungarna komma till hjälp, utan darrande står där av skrämsel,
tills i en ilande fart mellan träden och snåren i skogen
svettig av ångest hon flyr för det gruvliga lejonets anfall:
120 sålunda ingen bland troerna fanns, som förmådde de tvenne
värja mot död, utan själva de brått för argiverna flydde.

Därpå Atriden Hippolochos hann och hans broder Peisandros,
söner till hjälten Antimachos, han som förhoppats av Paris
lysande skänker och guld och fördenskull ivrigast avrått
folket att Helena lämna igen åt den ljuse Atriden;

dennes söner nu tog Agamemnon, mäktige drotten,
båda på samma vagn, medan spannet de sökte att hejda,
sedan de tappat ur hand sina prunkande tömmar och skygga
hästarna voro av skräck. Då kom som ett lejon Atriden
130 mot dem, och bägge de strax från sin vagn bönfallande talte:
»Unna oss livet, Atrid, tag en fullgod lösen i stället!
Ty i Antimachos' hus det ligger en massa klenoder
både av silver och guld och av järn i de skönaste smiden.
Därav vår fader betala dig skall en omätelig lösen,
om han förnimmer oss vara vid liv vid achajiska skeppen.«
Så under högljudd gråt till drott Agamemnon de båda
talte bevekande ord, men omilt nådde dem svaret:
»Ären I söner, välan, till Antimachos, krigiske hjälten,
vilken på troernas ting gav det rådet att kung Menelaos,
140 som i beskickning länt dit jämte gudalike Ulysses,
mörda på stället och släppa ej hem till achaierna åter,
ja, så skolen I nu för er faders skändlighet plikta.«
Sade och jagade strax på Peisandros spjutet i bröstet,
så att av vagnen han föll och på ryggen blev liggande livlös.
Fort sprang Hippolochos ned, men på marken han dödade
denne,
huggande armarna av med sitt svärd och hans huvud tillika,
och med en spark honom rullade hän som en vält genom vimlet.
Dem lät han liggande bli, och där striden sig vältrade tätast,
där bröt han in och med honom de benskenklädde achaier.
150 Fotfolk mejade fotfolk ner, som nödgades flykta,
och vagnskämparne kämpar på vagn, och dammet från striden
högt över slätten steg upp av hästarnas stampande hovar.
Vapnen ej vilade alls, och den mäktige drott Agamemnon
ständigt förföljde med död, under eggande rop till de sina.
Och som förhärjande eld i en skog, som aldrig vart huggen,
vältras av blåsten åstad överallt, och träden i massa
falla med uppryckt rot, när de duka för lågorna under:

likaså stupade där för Atreus' son Agamemnon
troernas flyende folk, och på stridens blodiga gator
160 skramlade skenande hästar åstad med vagnarna tomma,
saknande hjältarnes styrande hand, ty dessa på jorden
stupade lågo, en kärare syn för gamar än hustrur.
Hektor då fördes av Zeus från de flygande spjuten och dammet
och ifrån mannaförgörelsen bort och från blodet och larmet.
Men under häftiga rop till de sina Atriden förföljde.
Troerna rusade högen förbi, där dardaniske Ilos
vilar av gammalt på slätten, och se'n för att hinna till staden
fikonträdet förbi, men Atriden förföljde beständigt,
skrikande, sölad med blod på de oemotståndliga händer.
170 Men då de kommo så fram till den Skajiska porten och eken,
gjorde de flyende halt för att samla de eftersta till sig,
som mitt ute på slätten ännu kringlupo förskrämda
likasom kor, dem ett lejon har skrämt i det nattliga dunklet;
samtliga fly, men för en likväl är förgörelsen kommen;
nacken på henne det knäcker då först med de rysliga tänder,
slafsar så i sig dess blod och alla dess ädlare delar:
så förföljde nu dem Agamemnon, den höge Atriden,
dödande jämt deras efterste man, där de bävande flydde.
Många från vagnarna föllo på rygg, och många framstupa
180 för Agamemnons hand, ty med lansen han rasade runtom.
Men då han nästan nått fram intill staden och resliga muren,
då steg från himmelen ner Allfader för mänskor och gudar
och uppå tinnarna högt av det källbevattnade Ida
satte sig ner i sin glans, och i händerna hade han blixten;
Iris han sände åstad, sitt gyllenvingade ilbud:
»Skynda dig, Iris, åstad, för att detta förkunna för Hektor:
medan han ser Agamemnon ännu, härskarornas herde,
störta i slaktningen fram bland de främste och lederna härja,
då skall han draga sig själv tillbaks, men det övriga folket

190 bjuda att hålla mot fienden stånd i den rasande striden;
men när Atriden, sårad av spjut eller träffad av pilskott,
kastar sig upp på sin vagn, då skall Hektor jag styrka förläna
till att förgöra igen, tills han ända till toftade skeppen
kommer och solen går ned och den heliga natten är inne.«
Sagt, och då lydde på stund den vindsnabbt ilande Iris
och ifrån Idas åsar flög hän till det heliga Troja.
Där hon den mäktige Priamos' son, den gudomlige Hektor,
stående fann bakom hästarnas spann på sin stadiga stridsvagn;
trädde till honom då fram snabbfotade Iris och talte:
200 »Hektor, du Priamos' son, vid Zeus att förlikna i klokhet!
Zeus Allfader mig skickade hit för att säga dig detta:
medan du ser Agamemnon ännu, härskarornas herde,
störta i slaktningen fram bland de främste och lederna härja,
då skall du draga dig själv tillbaks, men det övriga folket
bjuda att hålla mot fienden stånd i den rasande striden;
men när Atriden, sårad av spjut eller träffad av pilskott,
kastar sig upp på sin vagn, då skall Zeus dig styrka förläna
till att förgöra igen, tills du ända till toftade skeppen
kommer och solen går ned och den heliga natten är inne.«
210 Så hon sade och ilade bort, snabbfotade Iris.
Hektor i rustningen hoppade ner ifrån vagnen på marken,
svängde de stingande spjut och skyndade fram genom hären,
manande alla till kamp, och väckte förfärliga striden.
Fylkena svängde då om och bjödo achaierna spetsen;
också argivernas led sig slöto då fastare samman.
Striden begynte på nytt, och de möttes, och främst Agamemnon
stormade an, ty av iver han brann att bli långt framför alla.
Sångmör, sägen mig I, som bon i olympiska salar,
vilken den förste där var, som trädde Atriden till mötes
220 utav trojanernas män eller också av frejdade hjälpfolk.
Hjälten Ifidamas, reslig och skön, en son av Antenor,
fostrad i Thrakiens bördiga bygd, fårhjordarnas amma.

Där blev i konungaborgen som barn han av Kisseus, sin morfar,
fostrad, som fader var till Theano med kinderna fagra;
men då han hade nått upp i den härliga ynglingaåldern,
höll honom Kisseus kvar och förmälde med honom sin dotter.
Nyförmäld han vid ryktet, som ljöd om achaiernas anfall,
drog ifrån brudgemaket i krig. Tolv skepp honom följde,
men i Perkote han lämnade kvar jämngående skeppen,
230 och till lands han tågande kom därefter till Troja.
Denne nu alltså det var, som trädde emot Agamemnon.
När de då skyndande fram hade hunnit varandra helt nära,
miste Atriden sköt, och förbi for lansen åt sidan,
medan Ifidamas åter sitt spjut nedom brynjan i gördeln
stötte och tryckte så på i förlitan på väldiga näven;
skimrande gördeln han bräckte dock ej, utan långt dessförinnan
krökte sig udden som bly mot de mötande silverbeslagen.
Genast grep tag i hans spjut vitt härskande drott Agamemnon
och drog det till sig med lejonets kraft och det ryckte ur handen
240 och honom högg med sitt svärd över halsen och livet förgjorde.
Så den arme där sjönk i den kopparhårdaste dvala,
fallen i strid för sitt folk, ifrån älskade bruden så fjärran,
innan av henne han höstade tack för sin rika föräring:
hundrade oxar han strax henne skänkt, och han vidare lovat
tusende getter och får av otaliga hjordarna sina.
Nu drog hans rustning utav den mäktige drott Agamemmon
och med de prunkande vapnen gick bort bland achaiernas leder.
Honom fick Koon då se, den vittbeprisade hjälten,
som av Antenors söner var äldst, och den gruvliga sorgen
250 över hans broders död omtöcknade bägge hans ögon.
Fram ifrån sidan han steg mot Atriden, som märkte det icke,
och honom rände sitt spjut nedom armbågsleden i armen
så att den blänkande kopparens udd gick ända igenom.
Strax av en rysning betogs härskarornas drott Agamemnon
men han slutade icke ändå med att fäkta och strida,

utan mot Koon sprang fram med sitt spjut, segvuxet i vinden.
Denne försökte som bäst att sin broder Ifidamas undan
släpa vid foten och ropte till hjälp de tappraste alla;
men då han släpade liket åstad genom vimlet, Atriden
260 rände sitt glättade spjut under skölden och dödade honom
och steg intill och högg huvudet av, där han låg över brodern.
Bägge Antenorssönerna så, av Atriden förgjorda,
fyllde sitt ödes mått och nedersjönko i Hades.
Men Agamemnon bröt vidare in bland fiendeleden,
kämpande både med spjut och med svärd och med väldiga stenar
ännu, så länge som varmt ur hans sår framflödade blodet.
Dock, när såret omsider blev torrt och sig stillade blodet,
kände Atriden sig genomträngd av de skarpaste smärtor,
ja, som en födande kvinna är kvald av den stingande pilen,
270 genomträngande skarp, som de barska förlossningsgudinnor,
döttrar av Hera, ha sänt, som ha födslopinan till vapen,
sålunda kände Atriden sig kvald av de skarpaste smärtor.
Genast på vagnen han skyndade upp och befallde sin körsven
fara till holkade skeppen åstad, ty han våndades gruvligt;
men med en skallande stämma han så till danaerna ropte:
»Vänner, som fören argiverna an, I drottar och rådsmän!
Värjen nu vidare I från de havbefarande skeppen
rysliga stridens tumult, ty mig har den vise Kronion
icke förunnat att dagen till slut mot troerna kämpa.«
280 Sagt, och hans körsven piskade på hans glänsande hästar
ner till de holkade skepp, och i flygande fart gick det undan;
skummet om bringan dem stod, och inunder dem virvlade dammet,
medan från striden de travade bort med den plågade drotten.
Men när Hektor då såg Agamemnon sig fjärma från striden,
genast med skallande röst han till troer och lykier ropte:
»Trojas och Lykiens män och dardaniske handgemängskämpar!

Vänner, o varen nu män och fäkten med stormande styrka!
Borta är nu deras ypperste man, och en lysande ära
skänker Kronion åt mig. Nu styren de stampande hästar
290 rakt mot danaernas här att dess rikare ära förvärva!«
Sade och livade hjärta och mod på varenda ibland dem.
Som när en jägare hetsar i skog mot en rasande vildgalt
eller ett lejon sin hurtiga flock vittandade hundar,
så mot achaierna hetsade fram sina modiga troer
Hektor, Priamos' son, lik mannaförgörande Ares.
Själv med sitt trotsiga mod han i spetsen gick bland de främste
och sig i drabbningen kastade in som en brusande stormvind,
vilken slår ner ifrån skyn, så att blånande havet sig fraggar.
Vem var den förste väl där, och vem var den siste, han fällde,
300 Hektor, Priamos' son, då Zeus honom unnade heder?
Först Asaios, Opites därnäst och Autónoos sedan,
Dolops, Klytios' son, och Ofeltios och Agelaos,
därpå Hipponoos käck och till sist Aisymnos och Oros.
Detta de hövdingar var, som han fällde, men därpå han nedhögg
menige krigare ock, som då västan med häftiga ilar
skyarna piskar isär, dem sunnanvinden har hopat;
vågorna svällda då vältra sig tätt, medan skummet i höjden
sprutar och kastas omkring av den vittomtumlande vinden;
sålunda föllo för Hektor en mängd av achaiernas kämpar.
310 Nu var förgörelsen nära, och allt skulle varit förlorat,
och ner till skeppen igen skulle säkert achaierna flyktat,
hade Ulysses ej ropat till Tydeus' son Diomedes:
»Vad går det åt oss, Tydid, att vi glömma den stormande kraften?
Kom, stig fram till min sida, min vän, ty en nesa det bliver,
om våra skepp han förstör, den hjälmomstrålade Hektor.«
Honom då svarade strax Diomedes, kraftige hjälten:
»Nog skall då jag stå fast och ej fly, men det båtar ej länge
huru vi båda må strida, ty Zeus, molnskockande guden,

troernas folk långt hellre än oss vill ju segern beskära.«
320 Sagt, och Thymbraios han kastade ner från vagnen till jorden
jagande spjutet in under vänstervårtan i bröstet,
medan Ulysses hans väpnare drap, den käcke Molion.
Dessa de läto där liggande bli, som ej kämpade mera,
och in i vimlet nu trängde med gny, två modiga vildsvin
like, som störta sig in på förföljande hundarnas koppel;
så de mot troerna vände sig om och dem slogo, och glade
kunde achaierna andas igen efter flykten för Hektor.
Därpå de hunno en vagn med tvenne de yppersta kämpar,
söner till Merops, en man i Perkote, som bättre än alla
330 spådomskonsten förstod och som sönerna hade sökt hindra
från att i mordiska kriget gå ut, men de lydde ej fadern,
drivna åstad till sin död av förgörelsens hemska gudinnor.
Dem Diomedes strax, den lansberömde Tydiden,
skilde vid anda och liv och tog deras prisade vapen,
men för Ulysses Hippodamas föll och Hypeirochos även.
Striden för härarna två lät Kronion lika nu väga,
som ifrån Ida såg på, och de lika förgjorde varandra.
Nu på Agastrofos, Paions son, den starke Tydiden
stötte i höften sitt spjut, och den sårade ej sina hästar
340 hade till hands för att fly, utan hade dem ställt som en dåre
långt därifrån under svennens förvar och själv bland de främste
stormade fram till fots, tills han mistade ljuvliga livet.
Hektor likväl dem varsnade nu ibland leden och genast
stormade skriande dit, och de troiska fylkena följde.
Honom med rysning då såg Diomedes, väldig i härskri,
och till Ulysses ropade strax, som stod honom nära:
»Där framvältrar fördärvet mot oss, den väldige Hektor.
Dock välan, låt oss stående bli och oss manligen värja!«
Sagt, och han svängde och slungade av långskuggande lansen
350 siktande efter hans huvud, och ej han förfelade målet:
överst på hjälmen det tog, men mot kopparen studsade kopparn

utan att såra hans dejliga hull, ty den gallerförsedda
hjälmen av tre lag malm tog emot, som han fått av Apollo.
Hektor av stöten då raglade långt in i hopen tillbaka,
dignade neder på knä och med seniga handen mot jorden
stödde sig än, medan svartaste natt omhöljde hans ögon.
Medan nu Tydeus' son sprang efter den slungade lansen
bland förkämparne långt, dit fastnat den hade i jorden,
kvicknade Hektor vid och sig kastade åter på vagnen
360 och bland de sina for bort och den svarta förgörelsen undgick.
Rusande efter med lansen då skrek den starke Tydiden:
»Slapp du nu åter från döden, din hund? Ty nära i sanning
var dig fördärvet, men återigen har dig räddat Apollo,
vilken du beder väl till, förrn du vågar dig in ibland spjuten.
O men jag råkar dig säkert en gång och på dig gör en ände,
efter väl också jag själv har av gudarne någon till bistånd.
Nu mot de övriga vill jag åstad, vemhelst jag kan träffa.«
Sagt, och drog rustningen av på den frejdade sonen av Paion.
Men Alexandros på stund, skönlockiga Helenas make,
370 spände sin båge mot Tydeus' son, folkskarornas herde,
lutad mot pelaren uppå den hög, som av människohänder
restes åt Ilos en gång, den forne dardaniske drotten.
Medan Tydiden som bäst den prunkande brynjan av bröstet
uppå den käcke Agastrofos tog och av skuldrorna skölden
och av hans huvud den tyngande hjälm, tog sin båge om mitten
Paris och spände och sköt, och hans pil flög icke förgäves,
utan i högra foten den tog och tvärs genom vristen
trängde i marken sig in, och strax med ett innerligt löje
Paris från gömslet sprang fram och jublande ropte och sade:
380 »Träffad du är, och min pil gick ej fel. Ack, hade jag bara
träffat dig nederst i buken så visst och berövat dig livet!
Då skulle troerna andats igen från den gruvliga skräcken,
vilka nu darra för dig, som för lejonet bräkande getter.«
Oförfärad gav honom till svar den starke Tydiden:

»Skrävlande skytt med ditt flätade hår och förgapad i kvinnor!
Ack om du öga mot öga mig mött uti krigarerustning!
Ej skulle bågen dig hjälpt eller alla de haglande pilar.
Nu du förhäver dig bara för det, att du rispat mitt fotblad,
fast jag ej aktar det mer, än om träffat mig hade en kvinna
390 eller en tanklös pilt, ty en pil från en vekling är kraftlös.
Nej, då är annat den stingande lans, som jag själv vet att slunga:
snuddar den bara ett tag vid min fiende, strax är han livlös,
faderlösa då äro hans barn, och hans viv i förtvivlan
kinderna sargar, allt medan han själv i sitt blod uppå marken
ruttnar och gamar långt fler än kvinnor beställa med liket.«

Så han sade; då nalkades fort honom hjälten Ulysses;
denne nu ställde sig för, och han satte sig bakom och utdrog
pilen ur foten och genomfors av en stingande smärta.
Därpå han skyndade upp på sin vagn och befallde sin körsven
400 fara till holkade skeppen åstad, ty han våndades gruvligt.

Ensam den tappre Ulysses nu blev, och ingen hos honom
stod av argiverna kvar, ty skräck hade gripit dem alla,
och i sin ängslan han talade så till sitt manliga hjärta:

»Ve mig, vad väntar mig nu? Ett elände det vore att ängsligt
flykta för mängden, men värre ännu, om jag här skulle tagas,
bliven så ensam, då Zeus har de andra danaerna bortskrämt.
Dock, vi grubblar jag nu i mitt sinne på sådana tankar?
Vet jag då ej, att de fege det är, som sig fjärma ur kampen,
men att den tappre, som ständigt är van att i striderna glänsa,
410 han kan ej annat än stå, han må segrare bli eller falla?«

Medan han detta begrundade än i sitt hjärta och sinne,
tågade lederna an av de sköldbeväpnade troer
och honom ringade in, åt sig själva dock lagande ofärd.
Som kring en vildsvinsgalt sig hundar och ynglingar raska
tumla på jakten; han stiger då fram ur det lummiga snåret,
brynande vita beten till reds mellan krokiga käftar;
runtom storma de an, och hans betar gnissla och klappra;

modigt de hålla dock stånd, hur farlig han också må vara:
likaså stormade an kring den gudalika Ulysses
420 troernas män; dock han rusade fram och den stingande lansen
rände i skuldran först på den frejdade Deïopites,
och när han denne förgjort, han Ennomos fällde och Thoon
och på Chersidamas se'n, då av vagnen hoppade denne,
stötte i naveln sin lans under skölden, smyckad med buckla,
så att i stoftet han föll och med armen famnade jorden.
Dem lät han liggande bli och fällde därefter med lansen
Charops, Hippasos' son, en broder till Sokos den rike.
Fram till sin broders hjälp sprang gudaliknande Sokos,
trädde helt nära inpå och talade så till Ulysses:
430 »Nu, frejdstore Ulysses, i list otröttlig och mödor,
antingen skall du dig rosa i dag av att Hippasos' söner,
tvenne så lysande hjältar, ha fällt och på rustningen plundrat
eller ock mista ditt liv för en stöt av denna min glaven.«
Sade och träffade nu med sin stöt på den rundade skölden;
tvärs genom blänkande skölden med ens gick lansen den tunga,
borrade också sig in i hans konstarbetade harnesk
och av hans revben flängde all hud, men Pallas Athene
tillät ej, att den ock inälvorna trängde igenom.
När då Ulysses förnam, att ej lansen till döds hade träffat,
440 tog han tillbaka ett steg och talte till Sokos och sade:
»Olycksalige man! Nu drabbar dig bråda fördärvet.
Väl har du satt mig ur stånd att längre mot troerna strida,
men för dig själv jag förkunnar, att död och förgörelsens mörker
skola dig drabba i dag; för min lans skall du stupa och ära
skänka åt mig och din själ åt den hästomtumlande Hades.«
Sade, och Sokos då vände sig brått för att ge sig på flykten,
dock, i detsamma han vände sig om, Ulysses i ryggen
rände sin lans mellan skuldrorna in och tvärs genom bröstet;
tungt han i marken föll, och jublande ropte Ulysses:
450 »Sokos, du Hippasos' son, den hästomtumlande hjältens!

Döden dig själv dock nådde förut och du slapp den ej undan.
Arme, ej skola på dig din fader och vördade moder
ögonen trycka igen vid din död, utan glupande fåglar
skola nu klösa ditt lik och med vingarna flaxa omkring dig.
Mig däremot, när jag dör, skola stolte achaierna jorda.«
Sade, och lansen tung, som var slungad av krigiske Sokos,
ryckte han ut ur sitt hull och ur skölden, sirad med buckla;
blodet ur såret då frusade fram, och hans krafter föröddes.
Dock när Ulysses' blod de manhaftige troerna sågo,
460 gingo på honom de löst under eggande rop till varandra.
Hjälten tillbaka sig drog och ropade högt på de sina;
trenne gånger han ropade allt vad en strupe kan orka,
trenne gånger hans rop den krigiske drott Menelaos
hörde och talade strax till Ajas, som stod i hans närhet:
»Ajas, du Telamons son, Zeusättade krigarehövding!
Till mina öron nu trängde ett rop från den käcke Ulysses,
låtande alldeles så, som om ensam han vore och kringvärvd
borta i striden av troernas folk och gruvligen ansatt.
Fort genom vimlet nu fram, ty bäst är att ila till bistånd!
470 Måtte han ej något ont, bland troerna ensam där bliven,
lida, den tappre, till bitter förlust för danaerna alla!«
Sade, och före han gick och följdes av lysande hjälten.
Snart de träffade på Zeus' älskling Ulysses, och honom
troerna voro omkring, som på bergen schakalerna röda
äro den sårade hjorten omkring, som med pilen från strängen
träffats av jägaren nyss, men på ilande fötterna undflydd
springer, så länge som bloden är varm och han benen kan röra;
dock, sedan hela hans kraft är förödd av den vingade pilen,
äro schakalerna glupska i färd med att honom bland bergen
480 sönderslita i skuggande lund; då kommer ett mordiskt
lejon, sänd av en gud, och de skingras, och lejonet frossar:
så kring Ulysses nu där, den mångförslagne och djärve,
rusade troerna an, både många och käcka, men hjälten

stötte med lansen omkring sig och stack och sig värjde mot
döden;
Ajas då nalkades brått med sin sköld som ett torn uppå armen
och till hans sida steg fram, och sig troerna skingrade skrämda.
Honom då ledde vid hand den krigiske drott Menelaos
ut ur tumultet, till dess att sin sven han såg komma med vagnen.
Men emot troerna Ajas sprang fram och förgjorde Doryklos,
490 Priamos' son med en sidogemål, och stack Pandokos neder,
fällde Lysandros jämväl och Pylartes och Pyrasos även.
Som när en sjudande flod under vinterflödet från bergen
störtar på slätten sig ner, framskyndad av regn från Kronion;
många förtorkade stammar av ek och många av furu
river den med sig och massor av slam utgjuter i havet:
så for förhärjande fram över slätten den strålande Ajas,
nedergörande hästar och folk. Och ännu ej Hektor
visste därom, ty han kämpade själv till vänster i striden,
tätt intill floden Skamandros' brädd, på den platsen där tätast
500 kämparna segnade ner och sig höjde ett dövande härskri,
där som den tappre Idomeneus stred och den väldige Nestor.
Där var nu Hektor med, och han där med sin lans och sin
körkonst
övade gruvliga dåd och förgjorde falangernas ungdom.
Ej skulle ännu achaierna dock hava vikit ur stråten,
om Alexandros ej, skönlockiga Helenas make,
hade en ände där gjort på Machaons hjältebedrifter
genom en treuddspil, som i högerskuldran han insköt.
Ängsliga blevo då djupt de behjärtade män av Achaia,
att han där funne sin död, om striden sig skiftande vände,
510 och nu Idomeneus ropade strax till gudomlige Nestor:
»Nestor, du Neleus' son, du achaiernas ära och stolthet!
Skynda, stig upp på din vagn och låt vid din sida Machaon
stå och styr genast åstad dina stampande hästar till skeppen.
Läkaren väger i värde ju upp en mängd av de andra,

han som skär pilarna ut och strör lindrande örter på såren.«
Sagt, och då lydde hans ord vagnskämpen Gereniske Nestor;
genast han vagnen besteg, och vid sidan av honom Machaon
ställde sig upp, som var son till Asklepios, frejdade läkarn.
Piskan mot hästarna ven, och i flygande fart gick det undan
520 ner till de holkade skepp, dit de längtade ivrigt att komma.
Men då Kebriones såg, hur troerna skrämdes på flykten,
talade Hektor han till, som stod vid hans sida på vagnen:
»Hektor, vi två mot danaerna slåss här på yttersta flygeln
av den förfärligt larmande strid, men de övriga troer
jagas därborta på flykt, både hästar och folk om varandra.
Telamons Ajas dem vältrar åstad, ty jag känner den breda
skölden igen, som på skuldran han bär. Låt då också oss själva
styra med vagnen och hästarna dit, där i mördande striden
häftigast kasta sig in både kämpar till fots och på vagnar
530 under förgörelse stor och sig höjer ett dövande härskri.«
Så han sade och strax mot de fagermaniga hästar
piskan lät vina med kraft, och dessa, när rappen de kände,
sprängde med vagnen åstad i en fart bland achaier och troer,
trampande både på sköldar och lik; och på vagnen blev axeln
sölad inunder med blod, och på stödjestången kring vagnsstoln
sprutade blodstänk upp ifrån hästarnas stampande hovar
och ifrån hjulen jämväl. Men Hektor i fiendehopen
strävade in för att splittra den åt, och han gruvlig förvirring
spred i danaernas här och sig vilade föga från lansen.
540 Sålunda sprängde han fram bland de övriga fiendeleden,
kämpande både med lans och med svärd och med väldiga stenar,
men emot Ajas, Telamons son, han skydde att kämpa,
därför att Zeus blev vred, när han stridde mot starkare hjältar.
Dock, högtronande Zeus göt förfäran i själen på Ajas:
häpen han stannade, slängde på rygg sjuhudade skölden
och vek tillbaks till sitt folk, men blickade hemskt som ett
vilddjur,

vändande ofta sig om och långsamt skiftande stegen.
Såsom ett brandgult lejon med nöd ifrån oxarnas fålla
drives av hundarna bort och av lantliga herdarnas skara,
550 vilka förunna det ej att fettet av oxarna röva,
utan stå natten igenom på vakt; i sin lust efter köttmat
rusar det idligen an, men förgäves, ty strax till dess möte
flyger från dristiga händer en skur av stingande kastspjut,
flyga ock brinnande bloss, och för dem uti farten det skyggar;
äntligt i gryningen lomar det av med förbittring i hjärtat:
så gick nu Ajas från troerna bort med förbittring i hjärtat,
långt ifrån villig, ty ängslig han var för achajiska skeppen.
Som när en åsna, små piltar till trots, istadiga djuret,
kliver i åkern in, fast de käppar på henne slå sönder,
560 och när hon kommit därin, avbetar den frodiga säden;
piltarna dänga och slå, men de hava ju barnsliga krafter
och få med nöd henne ut, när hon ätit sig mätt utav grödan:
så kringsvärmades Telamons son, den väldige Ajas
både av dristiga troer och vapenförvanter från fjärran,
vilka förföljde alltjämt och med lansarna stötte på skölden.
Ajas ej glömde att stanna ibland för att bjuda dem spetsen,
utan sig vände emot dem igen och höll sig från livet
hästomtumlande troernas svärm, men ibland gick han undan.
Dock för varenda trojan han spärrade vägen till skeppen,
570 medan han själv som en rasande stred mellan härarna båda,
hållande idligen stånd, och från dristiga fiendehänder
lansarna flögo alltjämt och fastnade några i skölden,
medan de flesta sig borrade in under vägen i jorden,
innan de nådde hans hull, som de fikade efter att smaka.

När då Euaimons lysande son Eurypylos märkte,
huru han överväldigad var av de haglande spjuten,
steg till hans sida han fram och slungade blänkande lansen,
och han på Fausias' son Apisáon, krigaredrotten,
träffade levern inunder hans bröst, och han segnade neder.

580 Fram Eurypylos sprang och rustningen drog av hans skuldror.
Men när då honom fick se den gudaliknande Paris,
hur Apisaons rustning han tog, han spände sin båge
mot Eurypylos strax och träffade honom i högra
låret med pilen, och skaftet gick av och tyngde på låret.
In bland de sina han drog sig tillbaks att förgörelsen undgå,
men med en genomträngande röst till danaerna ropte:
»Vänner, som fören argiverna an, I drottar och rådsmän!
Svängen med fylkena om och förgörelsens dag ifrån Ajas
värjen, som dignar nu snart under spjutkast. Aldrig, det tror jag,
590 kommer med livet han ut ur den larmande kampen. Till Ajas
alle att hålla nu stånd kring den väldige Telamonssonen!«
Så Eurypylos skrek, den sårade hjälten. Kring honom
trädde hans kämpar då fram med lyftade spjut och med skölden
stadigt mot skuldrorna stödd, och Ajas gick dem till mötes,
stannade dock, mot fienden vänd, då han vännerna nådde.
Sålunda häftiga striden där brann som en blossande låga.
Men ifrån striden drogs Nestor åstad av Neleiska spannet,
löddrigt av svett, och Machaon jämväl, folkskarornas herde.
Öga på denne då fick snabbfotade hjälten Achilles,
600 ty han i aktern stod på sin väldiga hövdingadrake,
blickande hän på den vådliga strid och förföljelsens jämmer;
och till Patroklos, sin älskade vän, han ropade ljudligt
bortifrån skeppet strax, och han hörde det inne i tältet,
trädde lik Ares då ut – och därmed begynte hans ofärd.
Först tog till orda av dem den tappre Menoitiossonen:
»Säg, vi du ropade mig, o Achilles! Vad önskar du av mig?«
Honom svarade då snabbfotade hjälten Achilles:
»Ädle Menoitiosson, du vän som jag hjärtligen älskar,
nu jag tror, att achaierna snart mina knän skola famna
610 under bevekande böner, ty outhärdlig är nöden.
Skynda till Nestor åstad, du gudarnes älskling, och fråga,
vilken den sårade var, som han fraktade hem ifrån striden.

Ty han på ryggen förvisso var lik uti allo Machaon,
hjälten Asklepios' son, men hans ansikte hann jag ej skåda,
ty i en brådskande fart förbi mig hästarna sprungo.«
Sagt, och Patroklos då lydde på stund sin älskade stridsbror
och gav sig springande av längs achajiska skeppen och tälten.
Men då de åkande två till Nestors tält hade kommit,
stego av vagnen de ner på den alluppammande jorden;
620 strax Eurymedon, åldringens sven, kom fram och från vagnen
hästarna spände ifrån, men de själva på stranden av havet
stodo i blåsten en stund för att kyla av kläderna svetten,
gingo i tältet så in och där satte på stolar sig neder.
Drycken beredde åt dem Hekamede, lockiga tärnan,
hjälten Arsinoos' barn, som, när Tenedos togs av Achilles,
kommit på åldringens lott, ty achaierna flickan åt honom
valde till äreskänk, som var visast av alla i rådslag.
Först hon ställde framför dem ett bord, som var skönt och polerat
och hade stålblå fot under skivan, och ställde på bordet
630 bröd i en kopparkorg och lök till att äta till drycken,
ljusgul honung jämväl och mjöl av det signade kornet,
äntligt en präktig pokal, som den gamle haft med sig från hemmet,
smyckad med gyllene stift och med grepar ej mindre än fyra
och på varenda av dem ett par duvor med pickande näbbar,
gjorda av guld, och dess kalk hade stöttor tvenne från foten.
Denna pokalen en annan med nöd kunde rubba från bordet,
då den var bräddad, men lätt honom lyfte den åldrige Nestor.
Däri nu blandade till den gudahärliga kvinnan
vin från Pramne åt dem och rev så med kniven av koppar
640 getmjölksost däruti och beströdde det sedan med kornmjöl
och dem att dricka nu bjöd av den färdiglagade drycken.
Och sedan bägge de druckit och släckt den brännande törsten,
hade de sedan sin ro av att sitta och språka tillsammans.

Plötsligt i dörren då stod den gudomlige hjälten Patroklos.
Upp från sin glänsande stol sprang åldringen strax vid hans åsyn,
tog hans hand och drog honom in och bjöd honom sitta.
Detta Patroklos böjde dock av, och han talte och sade:
»Bed mig ej sitta, jag hinner det ej, Zeusättade gamle.
Vördnad och lydnad kräver den man, som har sänt mig att fråga,
650 vilken den sårade är, som du hitfört. Dock, jag det redan
vet av mig själv, jag Machaon ju ser, folkskarornas herde.
Nu skall jag skynda tillbaks för att säga besked åt Achilles.
Vördade gamle, du känner ju själv tillräckligt den mannens
häftiga sinne; han vore i stånd att beskylla en skuldlös.«
Honom svarade då vagnskämpen Gereniske Nestor:
»Varför bekymrar Achilles sig så om achaiernas söner,
vilka som sårats av sargande egg? Han ju alls icke känner
hela den jämmer, som drabbat vår här; ty dess ypperste hjältar
ligga vid skeppen, sårade nu av spjut eller pilar.
660 Träffad av pil Diomedes är, den starke Tydiden,
sårad av spjut Agamemnon själv och den tappre Ulysses,
och av en stingande pil är Eurypylos träffad i låret,
och här en annan du ser, som jag nyss ur drabbningen hemfört,
sårad han ock av en pil ifrån sträng. Men Achilles sig intet,
fastän en ädling han är, om danaerna vårdar och ömmar.
Väntar han kanske uppå, att vår flotta på stranden av havet
skall, våra vapen till trots, gå upp i förhärjande lågor
och vi där själva bli mejade mer? Ty hos mig är ej kraften
längre densamma, som fordom den var i de smidiga lemmar.
670 Ack om jag vore så ung och så oförsvagad min styrka,
som då emellan oss pyliske män och Eleierna utbröt
fejd för ett oxröveri, och jag själv Itymoneus fällde,
som var från Elis, Hypeirochos' son. Då jag ville för rovet
taga mitt skadestånd, han försvarade oxarna sina,
men där han stred bland de främste, ett spjut från min hand
honom nådde,

så att han segnade ner; då flydde hans folk, som var lantmän.
Stort var bytet, som då vi sammandrevo från slätten:
femtio hjordar av nötkreatur och lika så många
hjordar av ulliga får och av svin och av klättrande getter,
680 hundrade femtio hästar jämväl, brunglänsande alla,
idel ston och många av dem med en diande fåle.
Hela vårt byte vi drevo åstad till Neleiska Pylos,
hinnande staden, då natten bröt in; då gladde sig Neleus
över att ännu så ung jag i härnaden tagit så mycket.
Men när det grydde till dag, härolderna ropade samman
alla, som hade i Elis ett krav för sin rövade boskap;
och sig församlade då de ypperste männen i Pylos
bytet att skifta, ty krav på Epeierna hade så många,
efter vi männer i Pylos då få och försvagade voro,
690 därför att Herakles själv några år tillförene kommit
och hade vållat oss ont och alla de yppersta dödat.
Då voro ännu vi tolv, vi söner av frejdade Neleus,
men jag av bröderna ensam blev kvar, och de andra förgingos.
Fräcka av denna vår nöd, de kopparklädde Epeier
förorättade oss och förövade gruvliga illdåd.
Nu till en början den gamle för sig tog av bytet en oxhjord
och trehundrade får, som han valde, och herdarna också.
Ty ett betydligt krav i det heliga Elis han hade.
Kapplöpningshingstarna fyra han mist tillika med vagnen,
700 vilka till tävlingen länt för att springa i kapp om en trefot;
dessa i Elis behöll den härskande drotten Augeias,
medan han visade bort deras körsven, sorgsen för spannet.
Därför den gamle tog ut, i sin harm över hånet och våldet,
sådan en myckenhet själv, men det övriga bytet åt folket
skifta han lät, så att ingen av dem måtte sakna sin andel.
Detta besörjde vi noga nu allt, och runtom i staden
bragte vi gudarne blot; men på tredje dagen därefter
ryckte Epeierna ilande an med hela sin styrka,

kämpar och hästar; bland dessa de två Molionerna voro,
710 ännu helt unga, ej övade stort i den stormande kampen.
Fjärran vid floden Alfeios en stad Thryoessa sig reser
högt på sin blåsiga brant och ytterst i sandiga Pylos;
den kringrände de runt och försökte att lägga den öde.
Men när de tågade dit över slätten, lände Athene
ilande ned under natten till oss med ett bud från Olympen
att oss beväpna, och ej fick hon svårt att oss Pylier samla,
utan vi brunno av lust att få kämpa; men mig ville Neleus
ej låta draga i fält, och hästarna gömde han för mig,
efter han trodde mig än vara oförfaren i krigsvärv.
720 Men jag glänste ändå bland stridsvagnkämparna våra,
fastän jag själv var till fots; så ledde Athene min stridsfärd.
Där är en flod, Minyeios vid namn, som sig gjuter i havet
nära Arene, där bidade vi vagnskämpar från Pylos
heliga Eos, och dit hopströmmade hela vårt fotfolk.
Därifrån ilande tågade vi i vår krigarerustning
hän till Alfeios' heliga ström och den nådde vid middag.
Här åt den mäktige Zeus vi bringade härliga offer
och åt Alfeios en tjur, och en tjur jämväl åt Poseidon,
men åt Athene vårt offer bestod av en kviga ur hjorden.
730 Aftonvarden blev äten därnäst i var krigareskara,
och vi därefter oss lade till ro vid den rinnande floden,
var med sin rustning på; men de stolte Epeierna redan
stodo då staden omkring och brunno av lust att den härja.
Dock, de skulle få pröva förut på besvärliga kampen,
ty då den lysande solen gick upp över bördiga jorden,
ryckte vi fram till strids under bön till Zeus och Athene.
När vi då drabbade hop, vi pyliske män och Epeier,
var jag den förste, som fällde min man och tog spannet som byte;
Mulios var det, en krigare båld, han var måg till Augeias
740 och med den äldsta av döttrarna gift, Agamede den blonda,
hon som kände var läkande ört, som alstras av jorden.

Just som han stormade fram, jag träffade honom med lansen,
så att i stoftet han föll, och springande upp på hans stridsvagn
tog bland de främste i striden jag plats, och de stolta Epeier
skingrades flyende hit och dit, när fallen de sågo
stridsvagnskämparnes hövding, den man, som var ypperst i
striden.
Dock jag stormade efter dem fram som den svarta orkanen,
femtio vagnar jag tog, och tvenne kämpar från varje
kastades ner av min lans och med tänderna beto i gräset.
750 Och jag väl Aktors söner, de två Molionerna, dödat,
om deras fader ej, jordskakaren starke Poseidon,
hade dem höljt i den tätaste sky och räddat ur striden.
Där förlänade Zeus åt oss Pylier lysande seger,
ty vi så länge förföljde dem än över rymliga slätten,
medan vi lade dem ner och oss samlade präktiga vapen,
tills på Buprasions mark bland dess ymnigt växande vete
hän till Oleniska klippan vi kört och Aleisions kulle,
såsom den kallas, men där befallde Athene oss vända.
Här den siste jag drap och lät ligga, och åter till Pylos
760 styrde achaierna hem från Buprasion eldiga spannen;
alla de prisade Zeus bland gudar och Nestor bland mänskor.
Sådan bland kämpar jag var, ack jag var det en gång. Men Achilles
vill av sin tapperhet njuta blott själv; men förvisso, det tror jag,
skall han med tårar få ångra det djupt, sedan hären gått under.
Käraste, mången förmaning försann Menoitios gav dig
uppå den dagen han sände dig bort ifrån Fthia till hären.
Bägge tillstädes vi voro, jag själv och den ädle Ulysses,
inne i salen och hörde vart ord, han dig lade på hjärtat.
Komna vi voro en dag till Peleus' ståtliga boning
770 under vår färd kring achaiernas bygd för att krigare samla.
Hjälten Menoitios funno vi då och dig själv där i slottet,
också Achilles var där; och Peleus, den åldrige hjälten,
stod och förbrände åt ljungaren Zeus de fetaste oxlår

ute på gårdens plan och med gyllene bägarn i handen
överstänkte med glödande vin det brinnande offret,
medan med köttet I två haden brått; då trädde vi båda
fram uti gårdens port, och upp sprang häpen Achilles,
tog oss vid handen och ledde oss in och bjöd oss att sitta,
ställde ock fägnaden fram, som är övligt att bjuda åt gäster.
780 Men när vi hade oss bägge förnöjt av maten och drycken,
tog jag till orda och manade er att gå med ut i kriget;
gärna I villen, och mycket till råd eder sade de gamle.
Åldrige Peleus den maningen gav åt sin unge Achilles
alltid att vara bland hjältarna främst och fördunkla dem alla;
dig förmanade så Menoitios, sonen av Aktor:
›Älskade son, kom ihåg, att Achilles är högre till börden;
du är i stället den äldre, men han långt större i mandom.
Stå honom redligen bi med ett dugande råd och en maning
och med en ledande vink; till det goda han följer dig gärna.‹
790 Detta var åldringens ord, men det glömmer du. Tala nu ändå
öppet med tappre Achilles härom; han bevekes måhända.
Ty vem vet, om icke ditt ord med de eviges bistånd
mäktar att röra hans själ, ty en vän ej talar förgäves.
Men om i sinnet han ryggar tillbaks för en gudabefallning
och någon sådan från Zeus honom yppat hans heliga moder,
må han åtminstone sända då dig ut i striden med hela
Myrmidonernas här att danaerna varda en ljusning.
Och må han låna åt dig sina härliga vapen i striden.
Troerna kanske då tro, det är han, och sig hejda i kampen,
800 så att achaiernas modiga folk i sin vånda får andan
draga omsider; om aldrig så kort, blir det ändå en vila.
Krafterna äro ju friska hos er, och de mattade troer
torden I driva till staden helt lätt ifrån skeppen och tälten.«
Så han sade och eggade upp i Patroklos hans hjärta.
Hem längs skeppen han sprang till Aiakos' ättling Achilles.
Men då han kom i sitt lopp till den gudalike Ulysses'

skepp, där achaiernas samlingsplats och domaresäten
voro och altaren, vilka de byggt åt de evige gudar,
mötte en sårad han där, Euaimons lysande telning,
810 hjälten Eurypylos; träffad han var av en pil uti låret
och ifrån striden kom linkande hem, och från huvud och axlar
strömmade svetten ner, och fram ur det svidande såret
sipprade blodet svart, men sansningen hade han ännu.
Honom med ömkan såg den tappre Menoitiossonen,
och med bevingade ord han klagande talte och sade:
»Ack, osällaste män, I danaernas furstar och rådsmän!
Skulle ert öde då bli att fjärran från vänner och hemland
mätta i Trojas land med ert hull kringlöpande hundar!
Dock välan, mig förtälj, Eurypylos, gudarnes ättling:
820 hålla achaierna ännu där stånd mot den väldige Hektor,
eller förgöras de re'n, av hans väldiga glaven betvungna?«
Honom Eurypylos svarade då, den sårade hjälten:
»Ädle Patroklos, ej räddning nu mer för achaierna finnes,
utan till beckade skeppen de snart skola flyende strömma.
Ack, ty alla de kämpar, som förr de ypperste voro,
ligga vid skeppen sårade nu av en pil eller lansstöt,
riktad av fiendens hand, vars styrka blott växer beständigt.
Rädda du mig i min nöd och för mig till beckade skeppet,
pilen ur låret mig skär, och med ljummat vatten av huden
830 tvätta det levrade blod, och med goda och lindrande örter
såret beströ, vilkas kraft du säges ha lärt av Achilles,
som blev av Cheiron lärd, den bäste av alla kentaurer.
Ty Podaleirios nu och Machaon, läkarne båda –
ja, den ene är liggande visst med ett sår uti tältet,
varande själv i behov av en skicklig läkares skötsel,
medan den andre på slätten är stadd i den brinnande striden.«
Honom svarade då den tappre Menoitiossonen:
»Hur skall det blott kunna ske? Vad skola vi göra, o hjälte?
Jag är på väg för att säga besked åt den tappre Achilles,

840 såsom Gereniske Nestor mig bjöd, achaiernas herde.
Men jag vill ändå ej lämna dig nu i din gruvliga vånda.«
Sagt, och om livet han hövdingen tog och stödjande förde
in i hans tält, och en tjänare strax utbredde en oxhud.
Där han sträckte den sårade ut och med kniven ur låret
stingande pilen skar ut och med ljummat vatten av huden
tvådde det levrade blod och gnuggade sönder en bitter,
smärtestillande rot och lade på såret, och alla
smärtor förtogos, och såret blev torrt, och sig stillade blodet.

TOLFTE SÅNGEN

Striden om muren

Så Menoitios' kraftige son därinne i tältet
läkte Eurypylos' sår, men argivers och troers falanger
kämpade vidare jämt, och snart skulle graven ej längre
skydda danaernas folk och ej muren, som högt över denna
reste sig, vilken så mäktig de byggt med graven framföre
flottan till värn, – men åt gudarne ej hekatomber de offrat.
Ämnad han var att såväl deras skepp som det rikliga bytet
freda inom sig tryggt; men förutan de evige gudars
vilja han uppbyggd var, och blev därför ej stående länge.
10 Medan Achilles var vred och Hektor var ännu i livet,
och medan oförhärjad ännu var Priamos' kungsstad,
ägde ock väldiga muren bestånd, som achaierna uppbyggt.
Men sedan alla de ypperste män ibland troerna fallit
och av argiverna många förgåtts, medan många ock levde;
och då förhärjad var Priamos' stad på det tionde året
och till sin fädernejord argiverna seglat tillbaka,
fattades enigt beslut av Poseidon och Foibos Apollo
muren att smula med hjälp av alla de mäktiga floder,
vilka från Idas skogiga berg nedrinna till havet:
20 Rhodios' ström och Heptáporos strid och Karésos, Granikos,
Rhesos, Aisépos och helge Skamandros och Simoisströmmen,
där uppå stränderna hjälmar i mängd och sköldar av tjurhud
fallit i stoftet och kraftiga män, halvgudar till härkomst.
Samtligas mynningar vände ihop Apollo och flödet
sände mot muren åstad uti nio dagar, och ständigt
regnade Zeus, för att muren dess förr måtte sköljas i havet.
Men uti spetsen gick fram jordskakaren själv med sin treudd,
brytande upp och spolande bort med de rivande böljor

hela dess grund, både stockar och sten, som achaierna ditlagt.
30 Därpå han jämnade allt uppå stranden av strid Hellespontos
och lät så kusten den långa igen betäckas av sanden,
sedan han muren förstört, och ledde tillbaks i sin fåra
floderna, däri de runno förut med sitt dejliga vatten.
Slikt skulle Foibos Apollo en gång och den starke Poseidon
göra med tiden, men nu kring den välupptimrade muren
rasade kampen med skri, och mot tornens mäktiga bjälkar
dundrade stenarnas kast, och kuvade hårt av Kronions
gissel, argiverna höllo sig tätt hopträngda vid skeppen,
gripna av fruktan svår för den skräckinjagande Hektor.
40 Denne i striden for fram som förut, lik en brusande stormvind.
Som när en vildsvinsgalt eller också ett lejon sig vänder
mitt ibland hundar och jägare om i sin trotsande styrka;
dessa då tätt som en mur sig tränga ihop och till motvärn
färdiga stånda och spjut på spjut ifrån seniga händer
slunga, men icke ett ögonblick dess modiga hjärta
bävar och tänker på flykt, och av själva sitt mod får det döden;
ofta det vänder och frestar en dust med jägareskaran,
var det då rusar inpå, där maka sig karlarne undan:
så uti vimlet mot fienden vänd var Hektor beständigt
50 och bjöd sitt folk över graven gå fram. Men hans eldiga hästar
vågade ej, utan gnäggade högt, där de tätt invid randen
hade sig hejdat; ty graven var bred och dem skrämde tillbaka;
alltför långt blev ett språng, och att travande komma däröver
icke var lätt, ty i hela dess längd och på sidorna båda
stupade väggarna brant, och med höga och spetsiga pålar
innerväggen var ovan besatt, dem achaiernas söner
hade i jorden satt ner till ett värn mot fiendemänner.
Svårligen sprunge en häst med rullande vagnen däröver,
men de betänkte, om icke till fots de förmådde det själva.
60 Steg då Polydamas fram till den dristige Hektor och talte:
»Hektor och övriga hövitsmän för trojaner och hjälpfolk!

Dårskap är varje försök att få hästarna fram över graven;
köra däröver står ej i vår makt, ty spetsiga pålar
stå på dess innerkant och bak dessa achaiernas skyddsmur.
Ingen kan köra dit neder på vagn eller kämpa där sedan,
ty där är trångt, och där komma blott sår att vankas, det tror jag.
Ja, är det så, att nu dundraren Zeus vill i vrede förgöra
hela danaernas här och vill däremot troerna bistå,
ingen då önskar väl högre än jag, att det skedde på stunden,
att utan namn eller spår de förginges här fjärran från Argos.
Men om de vända sig åter till strid och i sin tur förfölja
oss ifrån skeppen och jaga oss ner i graven den djupa,
aldrig då lärer så mycket av oss som allenast ett budskap
komma till staden tillbaks från achaierna, sedan de vänt sig.
Därför så hören av mig nu ett råd, och må alla det lyda.
Hålle nu stilla med hästar och vagn våra svenner vid graven,
men må vi själva till fots och i hela vår krigarerustning
samlade alla med Hektor gå fram, och achaiernas söner
skola ej kunna bestå, om nu dödens nät har dem omsnärjt.«
Talade så; och hans tjänliga råd behagade Hektor.
Genast med vapnen han hoppade ner från vagnen på marken.
Icke de övriga heller då kvar uppå vagnarna blevo,
utan de hoppade av, när de sågo, att Hektor det gjorde.
Därpå befallde envar sin kusk att därutanför graven
stanna så länge med hästar och vagn i den nogaste ordning;
själva fördelande sig uti fem välordnade fylken,
slöto de tätt sina led och följde med drottarne framåt.
Några av Hektor själv och av hjälten Polydamas fördes;
detta de fleste och tappraste var och som ivrigast voro
muren att spränga och drabba ihop vid de holkade skeppen.
Tredje hövding bland dem var Kebriones, efter att Hektor
låtit en ringare man än Kebriones stanna vid vagnen.
Andra falangen blev förd av Agenor, Alkathoos, Paris.
Tredje med Helenos tågade fram och Deifobos hjälten,

söner till Priamos bägge, och där var ock Asios hövding,
Asios, Hyrtakos' son, som med stora och glänsande fuxar
kom från Arisbes stad, från stranden av floden Selleeis.
Fjärde falangen var förd av Aeneas, son till Anchises;
han med Archelochos dock samt med Akamas delte befälet,
100 bägge Antenors söner och väl förfarna i krigsvärv.
Bundsförvanternas frejdade här var förd av Sarpedon,
som hade Glaukos ställt vid sin sida och Asteropaios,
efter de hjältarne tvenne han höll för de vida förnämste
näst efter sig, ty han själv dock överstrålade alla.
Sedan de slutit sig tätt till varann med förenade sköldar,
ryckte de käckt mot danaerna fram, som de trodde ej längre
skola stå faste, men rusa i flykt till de beckade skeppen.
Alla de övriga troer och frejdade vapenförvanter
lydde det nyttiga råd, som den ädle Polydamas givit;
110 Asios ensam, Hyrtakos' son, den behjärtade drotten,
ville ej hästarna lämna där kvar jämte körande svennen,
utan med hela sitt spann ville genast han fram emot skeppen.
Dåren! Ej skulle ju dock han för dödens hemska gudinnor
undanslippa och stolt på sin vagn och med stampande hästar
vända från skeppen igen till det vindomsusade Troja,
nej, utan höljas förut av sitt olycksaliga öde,
träffad med spjut av Deukalions son Idomeneus bålde.
Alltså till vänster mot skeppen han for, där achaierna alltid
körde med vagnarna hem från striderna ute på slätten;
120 uppå den vägen han for med sitt spann, och när porten han nådde,
fann han ej dörrarna stängda igen med den väldiga bommen,
utan de öppna nu höllos av folk, ifall än någon landsman
kunde bli räddad och slippa ditin, som flydde från striden.
Rakt emot porten han styrde sitt spann, och hans folk honom följde,
skrikande gällt i den tron, att achaierna skulle ej längre

hålla nu stånd, utan rusa i flykt till de beckade skeppen.
Dårar försann! Ty vid porten de strax två väldiga kämpar
funno, behjärtade män av lapithernas krigiska stammar;
en av de två var Peirithoos' son, Polypoites den starke,
130 och hans kamrat var Leonteus, en man lik mordiske Ares.
Dessa där stodo på vakt framför lägerporten den höga,
såsom på bergen ekarna stå med sin hjässa mot himlen,
trotsande år ifrån år både vinden och ösande regnet,
fotade säkert i jord uppå tjocka, ofantliga rötter:
sålunda stodo de två i förlitan på kraftiga armar,
väntande oförsagt den väldige Asios' angrepp.
Troerna lyftade upp mot den välupptimrade muren
torrläderskölderna högt och stormade an under härskri,
förda av Asios själv och Iámenos, Thoon, Orestes,
140 Adamas, Asios' son, och Oinómaos, var med sin skara.
Dittills lapitherna två hade ännu blott innanför porten
eggat till skeppens försvar de benskenklädde achaier,
men då de sågo nu troernas folk framstorma mot muren,
och hos danaernas folk däremot vart skrik och förfäran,
störtade bägge de fram och kämpade utanför porten,
likasom vildsvin två, som modigt förbida bland bergen
skaran av hundar och jägarefolk, som larmande nalkas;
sprungna från sidan inpå, de omkring sig buskar och ungskog
meja från roten då av, och betarna gnissla och klappra,
150 ända tills någon dem träffar med spjut och berövar dem livet:
så på lapithernas bröst nu de blanka brynjorna skrällde,
träffade framtill jämt, ty de stridde med yttersta mandom,
litande tryggt på sin kraft och på krigarne uppe på muren,
vilka på fienden kastade sten från de stadiga tornen
för att försvara sig själva såväl som de präktiga skeppen
och sina tält. Och som flingor av snö nedfalla till marken,
vilka en vinande blåst, som ruskar de mörknade skyar,
sållar i myllrande mängd över näringsalstrande jorden:

sålunda haglade stenarna tätt från achaiernas händer
160 och ifrån troernas med, och hjälmar och sköldar med buckla
återljudade dovt för de väldiga stenarnas träffar.
Men uti klagan brast ut och med händerna slog sig på låren
Asios, Hyrtakos' son, och i häftig förtrytelse talte:
»Zeus Allfader, ack, till och med du är bedragare vorden
alldeles visst, ty ej trodde då jag, att achaiernas hjältar
skulle bestå emot oss och vår oanfäktliga styrka.
Nu likväl såsom bin eller getingar, viga i midjan,
vilka i klipporna bygga sig bo invid steniga vägen
och från sitt håliga hus ej skiljas, men hemma förbida
170 honungsplundrarnes våld och förbittrade värja sitt yngel:
likaså dessa nu vilja ej alls, fastän tvenne allenast,
vika från porten, förrn oss de ha fällt eller själva de stupat.«
Så han sade, men mäktade ej att Kronion beveka,
ty han besluten var att ära förunna åt Hektor.
Omkring de övriga portarna streds av de övriga kämpar;
men det är vanskligt för mig att det allt som en himmelsk förtälja.
Ty som en blossande eld uppflammade striden längs hela
muren av sten, och argivernas män, fast försagda, dock tvungna
stredo till skeppens försvar, och alla de gudar, som eljest
180 stodo danaerna bi, nu bekymrade voro i hjärtat.
Häftigt lapitherna stormade fram i den mördande striden.
Först Peirithoos' son Polypoites, kraftige hjälten,
träffade Damasos hårt med sin lans på hjälmen av koppar;
hjälmen för stöten ej höll, utan kopparudden igenom
trängde och splittrade skallen jämväl, och hjärnan därinom
blodades alldeles ner, och han stupade mitt i sitt anlopp.
Näst efter denne han Ormenos drap och vidare Pylon.
Men på Antimachos' son Hippomachos sände Leonteus,
ättling av Ares själv, sin dödande lans genom gördeln.
190 Därpå han ryckte ur skidan i hast sitt eggade slagsvärd,
och mot Antifates först han nu rusade fram genom vimlet

tätt inpå livet och högg och på rygg honom sträckte till marken;
därpå han stormade an mot Iamenos, Menon, Orestes;
dessa i snabbaste följd nedlade han alla till jorden.
Medan på dessa de drogo utav deras skimrande vapen,
ryckte de krigare an, som Polydamas följde och Hektor;
detta de flesta och tappraste var och som ivrigast voro
muren att spränga och sätta i brand de holkade skeppen;
men invid graven de hejdade sig och tvekande dröjde.
200 Ty sig för dem en fågel, då just de ville gå över,
tedde i höjden, en örn, som åt vänster flög över hären,
bärande med sig i klorna en orm, en hisklig och blodröd,
levande, sprattlande än och glömmande icke sin ilska.
Huvudet sköt den tillbaks och uppe vid halsen i bröstet
örnen, sin rövare, högg, och denne vid smärtan då ormen
släppte ifrån sig till jord, och mitt uti vimlet han nedföll,
under det örnen flög skriande bort med den blåsande vinden.
Troerna ryste av skräck, då de sågo den ringlande ormen
ligga ibland sig, ett tecken från Zeus, som håller egiden.
210 Steg då Polydamas fram till den dristige Hektor och sade:
»Hektor, du ständigt och jämt vet att häckla min mening på tinget,
om jag har aldrig så rätt, ty det passar sig icke, kantänka,
att en av hopen, som jag, har sin egen mening i rådslag
eller i kriget, men blott, att din egen myndighet ökas.
Nu vill jag säga likväl, vad som synes mig vara det bästa.
Ryckom ej vidare fram att med fienden kämpa om skeppen,
ty det skall sluta så här, som jag tror, och så sant som sig fågeln
nyss för trojanernas här, i detsamma vi ville gå över,
tedde i höjden, den örnen, som flög över hären åt vänster,
220 bärande med sig i klorna en orm, en hisklig och blodröd,
levande än, som han släppte likväl, innan boet han nådde,
och fick ej föra dit hem för att giva åt ungarna sina.
Så skola heller ej vi, om vi ock genom porten och muren

bryta med väldiga krafter oss väg och achaierna vika,
komma i ordning tillbaks uppå samma vägen från skeppen,
utan få lämna där kvar av troerna många, som falla
skola för fiendens kopparspjut, när han värjer sin flotta.
Så skulle saken bli tydd av en siare, vilken på tecken
hade ett säkert förstånd och förtroende njöte hos folket.«
230 Bister i uppsyn svarade då den strålande Hektor:
»Ej är du längre min vän, som till slikt, o Polydamas, råder;
eljest ett annat och bättre förslag du nog vetat att finna.
Men om du verkligen sådana ord har talat på allvar,
ja då ha gudarne själva försann dig berövat förståndet,
du som förmana oss kan att Zeus tordönarens rådslut
lämna ur minne, dem själv han åt mig tillvinkat och lovat.
Du, ja du bjuder oss visst att på vingutspännande fåglar
lita, men dessa jag aktar ej alls eller frågar jag efter,
om deras stråt är till höger mot morgonrodnan och solen,
240 eller till vänster de flyga förbi emot skymmande mörkret.
Nej, må vi lyda då förr allsmäktige Zeus och hans vilja,
han som härskaren är över gudar och människor alla!
Ett järtecken är gott: att värja fäderneslandet.
Dock, vi bävar väl du för den vilda och blodiga striden?
Ty om än alla vi övriga där vid argiviska skeppen
finna vår bane, är ändå för dig ej död att befara;
ej har du mod i ditt hjärta att slåss eller fienden bida.
Men om du undansticker dig själv från den blodiga striden
eller du övertalar med snack någon annan att svika,
250 då skall på stunden du mista ditt liv för denna min glaven.«
Sagt, och i spetsen han före gick fram, och hans krigare följde
under förfärande skri, och från Idas skogiga toppar
skickade ljungaren Zeus i detsamma en susande stormvind,
som emot skeppen drev skyar av damm, och han modet förgjorde
uppå achaiernas folk, men gav Hektor och troerna heder.
Litande tryggt på Olympierns vink och sin väldiga styrka,

sökte nu troerna bryta sig väg genom väldiga muren,
rycka från tornen tinnarna ner och från vallen dess bröstvärn,
sökte ock bända med stänger omkull grundpålarna grova,
260 som man i jorden satt ner såsom ytterstödet för tornen;
dessa de bände nu på och hoppades snart skola muren
bryta igenom, men icke ett steg danaerna veko,
utan med oxhudssköldarnas rad de betäckte sitt bröstvärn,
kastande stenar och spjut på de murbestormande troer.
Uppe vid tornen Ajanterna två under manande tillrop
gingo omkring överallt för att elda achaiernas stridslust
och till den ene med vänliga ord, till den andre med hårda
talte, så ofta de sågo en man, som från striden sig avhöll:
»Nu, varenda argiver, om klen eller ypperlig kämpe
270 eller som folket är mest – ty ej lika goda ju alla
äro i härnadens lek – nu finns här för alla att göra,
såsom I själva väl också förstån. Må då ingen mot skeppen
hålla sitt ansikte vänt, som har maningen hört från sin hövding,
nej, utan rycken nu fram, och eggen varandra till käckhet,
att vi må röna, om icke oss Zeus, den olympiske ljungarn,
unnar att fienden kasta tillbaks och förjaga till staden!«
Så de ropade högt och stärkte achaiernas stridslust.
Som på en vinterlig dag snöflockarna falla ur luften
myllrande tätt, när styraren Zeus fått i sinnet att snöa,
280 viljande visa för människors barn dessa pilarna sina;
vinden han lägger till ro och gjuter ner snö, tills den höljer
bergens översta tinnar så väl som klippornas utsprång,
klöverbärande fält och odlarens bördiga tegar;
ja över skummande havet den strös, över vikar och uddar;
vågorna skvalpa den av sig på stund, men eljest blir allting
översållat därav vid Kronions mäktiga snöfall:
likaså flögo nu stenarna tätt ifrån vardera sidan,
både på troerna ner och upp mot achaiernas kämpar,
medan längs hela den väldiga mur var ett dånande buller.

290 Icke dock än skulle troernas män och den strålande Hektor
brutit igenom förskansningens port och den väldiga bommen,
hade ej styraren Zeus sin son, den bålde Sarpedon,
sänt mot argiverna fram som ett glupande lejon mot boskap.
Genast han sträckte framför sig till skydd den rundade skölden,
driven av koppar och skön, den en kopparsmed hade hamrat
och hade innantill fodrat och klätt med många lag oxhud,
vilka han nitat ihop över hela randen med guldstift;
hållande den för sitt bröst och svängande lansarna tvenne
skyndade hjälten fram, lik ett lejon från bergen, som länge
300 icke fått kött i sin mun, och som drives av modiga hjärtat
ända till timrade fållorna fram för att fänaden röva;
ja, om det också där träffar då på med spjut och med hundar
herdarne ute på vakt och beredda att fänaden värna,
vill det ju ej, förrn det gjort ett försök, låta jaga sig dädan,
utan det hoppar dit in och tager sitt rov, eller också
träffas det själv av ett spjut ifrån flinkaste hand vid sitt angrepp:
likaså drevs av sitt mod den gudomlige hjälten Sarpedon
fram emot muren till storms för att sönderbryta dess bröstvärn.
Och nu till Glaukos, Hippolochos' son, han talte och sade:
310 »Glaukos, vi hedras vi tvenne väl så framför övriga männer,
både med högbänksplats och med stek och med fulla pokaler
hemma i Lykiens land och beundras av alla som gudar?
Varför är även så stor vid den strömmande Xanthos vår jordlott
både av vingårdsland och av vetebärande åkrar?
Därför det höves oss nu att i spetsen för Lykiens kämpar
hålla mot fienden stånd och gå fram i den brinnande striden,
att det må heta om oss bland de pansrade lykiske kämpar:
›Ej utan ära försann över Lykien hålla sin spira
konungar våra och njuta var dag av de fetaste fåren
320 och av det yppersta, ljuvaste vin, ty den yppersta mandom
äga de också och kämpa ju främst i den lykiska hären.‹
Käre, ja kunde vi blott, om vi komma nu undan med livet,

friade vara för alltid från död och evinnerligt unga,
varken jag skulle då själv uti drabbningen slåss bland de främste,
heller ej ställde jag dig i den mannafrejdande striden;
nu däremot, då i tusendetal oss dödens gudinnor
hota i alla fall, dem ej dödlig kan fly eller undgå,
framåt att öka vår fiendes lov eller också vårt eget!«
Sade, och Glaukos var genast beredd till att lyda hans maning.
330 Bägge de tågade fram med den väldiga lykiska hären.
Men när Menestheus, Peteos' son, såg dem komma, han ryste,
ty mot hans eget torn de tågade an med fördärvet.
Strax gick hans blick längs achaiernas led, om kanhända en härdrott
vore att varsna, som kunde hans män mot förgörelsen värna;
och han Ajanterna såg, på strid omättliga bägge,
stå där och Teukros jämväl, som nyss hade kommit ur tältet;
nära de stodo, dock kunde han ej med sitt ropande höras;
sådant ett buller det var, ja larmet steg ända till himlen,
medan på sköldar man sköt och på tagelsmyckade hjälmar
340 och på de bommade portarna ock, ty tätt inpå dessa
fienden stod och försökte med makt att sig bryta igenom.
Strax till Ajanterna sände han bort sin härold Thootes:
»Skynda dig, ädle Thootes, och spring att Ajanterna hämta,
helst dem bägge, ty detta av allt skulle vara det bästa,
därför att snarligen hotas vi här av det bråda fördärvet.
Ty med en sådan kraft anstorma de lykiska drottar,
vilka ju alltid gå fram utan hejd i den blodiga striden.
Dock, om av kampens besvär är även därborta tillfyllest,
må då åtminstone Telamons son, den väldige Ajas,
350 komma, av Teukros följd, som förstår att hantera en båge.«
Sade, och härolden hörde hans ord och befallningen lydde
och gav sig springande av längs achaiernas väldiga skyddsmur
och inom kort hos Ajanterna stod och brådskande talte:
»Hell er Ajanter, I hövdingar två för argiver i pansar!

Eder Menestheus, Peteos' son, Zeusättade hjältens,
beder att komma dit bort och en stund honom hjälpa i striden,
helst dock bägge, ty detta av allt skulle vara det bästa,
därför att snarligen hotas vi där av det bråda fördärvet.
Ty med sådan kraft anstorma de lykiske drottar
360 vilka ju alltid gå fram utan hejd i den blodiga striden.
Dock, om av kampens besvär är även hos eder tillfyllest,
må då åtminstone Telamons son, den väldige Ajas,
komma, av Teukros följd, som förstår att hantera en båge.«
Sagt; och han vägrade ej, den väldige Telamonssonen;
strax till Oïleus' son han talte bevingade orden:
»Ajas, du själv må nu här jämte kraftige drott Lykomedes
stanna och muntra danaerna upp till att manligen kämpa,
medan jag själv mig begiver dit bort att de stormande möta.
Snart är jag hos er igen, när jag hunnit att värja de andra.«
370 Sagt, och han skyndade bort, den väldige Telamonssonen;
följd av Teukros han var, sin broder på fädernesidan,
och av Pandion, som bar åt Teukros den krokiga bågen.
Innanför muren de skyndade fram till det torn, där Menestheus
hade befälet, och kommo till pass, ty han svåra var ansatt.
Lykiens drottar och hövdingar vilt som den svarta orkanen
stormade re'n på förskansningen upp för att hinna dess
bröstvärn;
striden då började man emot man under skallande härskri.
Ajas, Telamons son, var den förste, som fällde en kämpe,
då han Sarpedons vän, den behjärtade hjälten Epikles,
380 nederslog med en sten, som låg bak förskansningens bröstvärn
överst i högen, en kantig och stor, den en man ej med bägge
händerna mäktade lätt, ej ens i sin blomstrande ålder,
slika som män äro nu, men högt han den lyfte vid kastet,
bräckte hans fyrabyglade hjälm och krossade också
samtliga huvudets ben, och en dykare lik ifrån höga
tornet Epikles stalp, och livet ur lemmarna flydde.

Teukros åter, då storma han såg emot väldiga muren
Glaukos, Hippolochos' son, honom sköt med en pil uti blinken,
där han såg blottad hans arm, och stävjade honom från striden.
390 Glaukos från muren sprang hemligen ner, för att ingen achaier
skulle bli varse hans sår och brista i jubel däröver.
Smärta Sarpedon betog, så snart som han märkte, att Glaukos
hade begivit sig bort; dock glömde han icke att strida,
utan på Thestors son Alkmaon han lansen i livet
stötte och ryckte den ut, och Alkmaon med lansen då följde,
fallen framstupa, då skramlade högt hans prunkande rustning.
Därpå Sarpedon, gripande tag i förskansningens bröstvärn,
gjorde ett ryck, och i hela sin längd gav det efter, och upptill
blottades muren och öppnades väg för de stormande skaror.
400 Honom då gingo till livs uppå en gång Ajas och Teukros.
Teukros en pil honom sköt i det blanka gehäng, som om bröstet
gick från hans mannavärjande sköld, men Kronion mot döden
värjde sin älskade son, att han ej måtte falla vid skeppen.
Ajas mot honom sprang fram med en stöt, dock ej genom skölden
trängde hans väldiga lans, men den stormande bragtes att vackla.
Litet han drog sig tillbaks ifrån muren, men vika han ville
alldeles ej, ty han hoppades än att förvärva sig ära,
och han sig vände och skrek till Lykiens härliga kämpar:
»Lykiens män, varför sparen I så eder stormande styrka?
410 Vanskligt det bliver för mig, hur kraftig jag också må vara,
ensam att bryta igenom och väg oss bana till skeppen.
Följen mig därför, ty verket går bäst med förenade krafter!«
Sagt, och vid härskarens bannande ord betagna av blygsel,
bröto de raskare fram och slöto sig tätt omkring drotten;
också argivernas led sig slöto då fastare samman
innanför murens rand, och striden blev het mellan bägge.
Varken förmådde de lykiske män, hur käcka de voro,
muren att genombryta och väg sig bana till skeppen,

eller förmådde danaernas folk att de lykiske kämpar
420 stöta från muren tillbaks, när de väl hade hunnit intill den;
utan som lantmän två stå och kivas om ägornas rågång,
var med sin mätstång, uppå en mark, som förut var gemensam,
och jordremsan förvållar dem tvist, då den lika skall delas:
så blott ett bröstvärn skilde nu dem, och de tvärs över detta
tjurhudssköldarna höggo itu på varandra kring bröstet,
både de stora och rundade skönt och de lätta av råhud.
Många då fingo ett gapande sår av den mordiska kopparn,
några i det att de vände sig om och blottade ryggen,
men långt flere likväl uti bröstet tvärs genom skölden.
430 Redan av kämparnes blod överallt både tornen och muren
dröpo såväl på achaiernas håll som på troernas sida,
men ej läto ändå sig achaierna jaga på flykten.
Striden stod jämn som en våg i den ärliga spinnerskans händer,
vilken i ena skålen lagt ull och en vikt i den andra,
och som nu väger så rätt för att tjäna en smula åt barnen:
likaså vägde nu jämn mellan härarna blodiga striden,
tills det behagade Zeus att segeräran åt Hektor
skänka, Priamos' son, som sprang först över muren av alla.
Denne med genomträngande röst till danaerna ropte:
440 »Hästomtumlande troer, framåt och bryten igenom
muren och kasten förhärjande eld på argivernas härskepp!«
Så var hans maningsrop, och de hörde det alla med glädje,
rusade samfällt an emot muren och klättrade dristigt
ända till krönet upp med de uddiga spjuten i handen.
Hektor då ryckte ur jorden en sten, som utanför porten
stående var och som nederst var bred, men upptill var spetsig,
vilken ej tvenne de starkaste män av det meniga folket
skulle ha vältrat så lätt ifrån marken upp på en lastvagn,
slika som män äro nu, men lätt han svängde den ensam,
450 därför att tyngden förtogs av sonen till listige Kronos.
Som när en herde bär hem i den ena handen allenast

ullen av gumsen han klippt och föga besväras av bördan,
sålunda Hektor bar stenen fram mot de väldiga plankor,
sammantimrade starkt, som bildade resliga portens
flygeldörrar; av bommar två, som mötte varandra,
stängdes den innantill, och regeln var en för dem bägge.
Nära intill han steg, och att kastets styrka föröka
stod han med skrevande ben och nu våldsamt slungade stenen
mitt på porten: var hake då sprang, och stenen igenom
for med hela sin tyngd och omkring den brakade porten,
bommarna höllo ej mer, dörrplankorna flögo i spillror
för det förfärliga kastet, och in sprang strålande Hektor;
mörk såsom natten hans uppsyn var, och på hjältegestalten
hotfullt rustningen sken, och han svängde i handen sitt spjutpar.
Ingen förutom en gud skulle mäktat att mötande hejda
honom, där in genom porten han sprang med gnistrande ögon.
Och mot de sina han vände sig om i det larmande vimlet
och bjöd dem muren gå över i hast, och de lydde hans maning.
Strax över muren de sprungo en del, och en del genom porten
strömmade in, och danaernas män till de holkade skeppen
flydde förfärade bort, och på larmet var icke en ände.

TRETTONDE SÅNGEN

Kampen vid skeppen

Efter det sålunda Zeus hade Hektor och troerna framhjälpt
ända till skeppen, han lämnade dem invid dessa att rastlöst
kämpa och mödas, men riktade själv sina strålande ögon
dädan och blickade hän till de hästuppfödande thraker,
till hippemolgernas land, det rättfärdiga, fattiga folket,
som sig av stomjölk när, och till Mysiens handgemängskämpar.
Icke mot Troja han vände nu alls sina strålande ögon,
ty han förmodade ej i sin själ, att av gudarne någon
skulle trojanerna komma till hjälp eller danaerhären.
10 Icke i blindo likväl jordskakaren starke höll utkik;
ty även han satt och såg med förundran på häftiga striden
högt på den översta ås av det skogiga thrakiska Samos,
dädan han skådade klart det källbevattnade Ida,
skådade även kung Priamos' stad och achaiernas flotta;
dit uppstigen ur hav, han med ömkan achaierna segna
såg för trojanernas makt, och på Zeus var han mäkta förbittrad.
Plötsligen vandrade guden då ner för det skrovliga berget,
häftig och snabb var hans gång, och bergets åsar och skogen
darrade under hans steg, då odödlige härskaren framgick.
20 Tre steg framåt han tog, med det fjärde stod han vid Aigai,
vandringens mål, där hans prisade slott i djupet av fjorden
ligger av guld och i skimrande glans och alltid ovanskligt.
Där han spände för vagn sina kopparhovade hästar,
snabba som vinden i lopp och med svallande, gyllene manar,
klädde sig själv i ett harnesk av guld och i handen tog piskan,
skönarbetad av guld, och satte sig upp på sin vagnsstol
och över vågorna rullade fram, och de väldiga havsdjur

kommo från djupets gömslen då upp kring sin herre med
fröjdsprång,
havet med fröjd honom öppnade väg, och ilande framflög
30 spannet, och icke ens vätt blev kopparaxeln inunder,
och till achaiernas skepp honom förde hans hästar i fyrsprång.
Rymlig en grotta det finns i havets sväljande avgrund
mitt mellan Tenedos' ö och Imbros' klippiga stränder.
Där sina springare ställde han in, den starke Poseidon,
sedan han spänt dem ifrån, och lade ambrosiska fodret
för dem att äta och band dem av guld en oslitlig, olöslig
kedja om fötterna fast, för att stadigt de skulle på platsen
bida hans återkomst, och gick hän till achaiernas läger.
Men som en eld eller virvlande storm i sin rasande iver
40 störtade troerna samlade fram med Hektor till kampen,
larmande, skriande vilt, och hoppades skeppen att taga
och att förgöra vid dem danaernas yppersta hjältar.
Dock jordfamnaren själv, jordskakaren, starke Poseidon
väckte argivernas mod, uppstigen ur böljande djupet,
liknande Kalchas såväl till gestalt som till dånande stämman.
Först ljöd hans maningsord till Ajanterna, ivriga redan:
»Frälsa I skolen, Ajanter, förvisst den achajiska hären,
tänken I blott på er kraft och ej på den isande fruktan.
Icke på övriga håll mig ängslar trojanernas våldsmakt,
50 fastän de överstigit i mängd den väldiga muren;
benskenklädde achaierna nog skola stävja dem alla;
men dess mera jag räds, att vi där skola komma till skada,
där lik en låga i spetsen går fram den rasande hjälten,
Hektor, som säger sig vara en son av den starke Kronion.
Måtte då någon av gudarne er ingiva i sinnet
själva att stånda nu fast och att bjuda de andra detsamma.
Då, hur häftig han är, I skolen väl honom från skeppen
driva, om också Olympiern själv uppeggar hans iver.«
Sade och nu med sin stav jordskakaren, jordomfamnarn

60 rörde vid hjältarne två och med mod och styrka dem fyllde,
gjorde ock lättare på dem var lem, både fötter och armar.
Själv med en likadan fart, som när falken, snabbaste fågeln,
vilken från toppen sig lyft av den otillgängliga klippan,
far över slätten förföljande fram mot en annan av fåglar,
ilade bort ifrån dem jordskakande guden Poseidon.
Ajas, Oïleus' hurtige son, det tidigast märkte,
och han då talade strax till Ajas, Telamonssonen:
»Ajas, då en av de högste förvisst, som bo i Olympen,
kommit i siareskick och befallt oss att kämpa för skeppen –
70 Kalchas försann det ej var, den fågelkunnige siarn,
ty jag bakifrån, just som han gick, de gudomliga stegen
såg av hans fötter och ben, och lätt är att gudarne känna.
Ja, och nu märker jag ock på mig själv, hur hjärtat i bröstet
gripes av starkare lust än förut till att kämpa och strida,
och uti fötter och armar på mig det spritter av iver.«
Honom svarade Telamons son, den väldige Ajas:
»Sålunda även på mig mina väldiga händer kring lansen
spritta, och väckt är mitt mod, och fötterna bägge därnere
vilja ej längre stå still, och jag längtar att öga mot öga
80 kämpa mot Priamos' son, den vilt framstormande Hektor.«
Sålunda föllo de ord, som de skiftade där med varandra,
fröjdade över det krigiska mod, som guden dem ingöt.
Men under tiden ock dem av achaierna eggade guden,
som voro längre bakom och vid skeppen hämtade andan.
Lemmarna domnade voro på dem av den mödande striden,
och deras hjärtan betogos av sorg, då de troerna sågo,
huru de strömmade in över väldiga muren i massa.
Tårarna runno dem ner ifrån ögonlocken vid synen,
ty de förväntade räddning ej mer. Men Poseidon ibland dem
90 trädde och bragte på fot utan möda falangerna starka.
Först han till Teukros och Leïtos kom med sin bjudande maning,
så till Deipyros gick och Peneleos tappre och Thoas

samt till Meriones hän och Antilochos, krigarnes drottar,
och med bevingade ord till dessa han ställde sin maning:
»Blygens, argiviske piltar! Och jag, som på eder så säkert
litat, att kämpa I skullen som män och frälsa vår flotta!
Men om I svikten nu, o achaier, i rysliga striden,
ja, då är dagen kommen för oss att av troerna kuvas.
Ack, en förunderlig syn mina ögon få skåda, en ryslig,
100 sådan som aldrig min själ skulle vågat att hålla för möjlig:
troerna ryckande an mot vår flotta, fast eljest de alltid
buro som skyggaste hindar sig åt, som i villande skogen
bliva det vissaste rov för schakaler och pantrar och ulvar,
så som de irra omkring utan kraft eller hjärta att strida;
sålunda troerna aldrig förut ville öga mot öga
möta achaiernas händer och mod, nej icke det minsta.
Nu däremot invid skeppen de slåss långt borta från staden
genom vår förares fel och liknöjdheten hos folket,
vilka av groll över konungens dåd snabbgående skeppen
110 vilja försvara ej mer, utan låta vid dessa sig döda.
Men om nu också i sanning så är, att för hela vår jämmer
Atreus' son Agamemnon bär skuld, vitt härskande drotten,
genom sitt skymfliga dåd mot Achilles, snabbe Peliden,
böra vi hövdingar dock ej undandraga oss kampen.
Nej, låt oss bota vårt fel, det finns bot för manliga hjärtan!
Ej är det vackert gjort, att I sparen er stormande styrka,
ypperste hjältar i hela vår här. Jag skulle väl aldrig
gånga till rätta med en, som hölle sig undan från striden,
om han en stympare var, men på eder jag harmas av hjärtat.
120 Dyraste vänner, I torden väl snart med denna er slapphet
vålla än svårare ont. Må envar då ge rum i sitt sinne
både åt blygsel och harm, ty en väldig kamp är på färde.
Redan går Hektor vid skeppen till strids under skallande härskri,
kraftige hjälten, och porten han sprängt och den mäktiga
bommen.«

Så jordfamnaren eggade upp achaiernas söner,
och kring Ajanterna två sig de starka falangerna ställde,
dem icke Ares själv skulle klandrat, ifall han där kommit,
eller Athene, som eggar till kamp; ty de tappraste alla
stodo där, utvalt folk, och på Hektor och troerna bidde:
130 lans vid lans som en häck, och sköldrand sluten till sköldrand,
sköld vid sköld, och hjälm vid hjälm, och kämpe vid kämpe;
rörde de huvudet blott, då stötte de buskiga hjälmar
samman med glimmande byglar, så tätt till varandra de stodo;
dubbel var vajande lansarnas rad, dem dristiga händer
skakade; alla nu längtade fram och brunno av stridslust.

Samlade ryckte nu troerna an, och Hektor i spetsen
rakt på achaierna for, som från klippan ett rullande stenblock,
rivet från branten ned av den vintersvällande floden,
sedan han stöden har undansköljt för den vådliga stenen;
140 studsande flyger han fram, och det brakar av fallande skogen;
hejdad av intet han ramlar åstad, till dess att han hinner
jämna slätten; då stannar hans fart, och han rullar ej mera:
likaså hotade Hektor en stund att ända till havet
bana sig vägen lätt bland achajiska tälten och skeppen,
spridande död, men snart, då han täta falangerna råkte,
stannad inpå dem han stod, och achaiernas söner till motvärn
brukade flinkt sina svärd och de dubbeluddiga spjuten
och honom stötte tillbaks och tvungo att vacklande vika.
Men med en genomträngande röst han till troerna ropte:
150 »Troer och lykiske män och dardaniske handgemängskämpar!
Hållen blott ut, ty achaierna ej skola länge mig hejda,
fastän de hava så tätt som en mur sina leder ihopträngt,
utan de vika väl snart för min lans, så sant mig till striden
eggat den överste gud, tordönande maken till Hera.«

Sade och livade hjärta och mod på varenda ibland dem.
Käcke Deifobos, Priamos' son, bland troerna framgick,
trotsig till mods, framför sig han höll den rundade skölden,

fötterna rörde han lätt, och skyddad av skölden han framskred.
Sikte på honom Meriones tog med den blänkande lansen,
160 träffade utan att fela jämväl i den rundade skölden,
genomträngde dess hudar dock ej, utan långt dessförinnan
väldiga lansen i skaftet gick, av, men skölden av tjurhud
hade från livet Deifobos sträckt, ty han kände i sinnet
fruktan för tappre Meriones' lans; men denne tillbaka
drog sig bland vännernas skara då in och harmades väldigt
både för segern, som svek, och för lansen, som hade gått sönder.
Därpå han skyndade hän till achajiska tälten och skeppen
efter det väldiga spjut, som han stående hade i tältet.
Striden gick vidare på bland de andra med vildaste härskri.
170 Teukros, Telamons son, var den förste, som fällde en kämpe,
Imbrios bålde, av Mentor en son, den på hästar så rike.
Uti Pedaion han boende var, förrn achaierna kommo;
Medesikaste, hans viv, var Priamos' dotter till vänster.
Men när danaernas här hade seglande kommit på skeppen,
drog han till Troja igen, och han lyste i troiska hären,
och fick hos Priamos bo och var lika med sönerna hedrad.
Honom nu Telamons son sin väldiga lans under örat
stötte och ryckte så ut den igen, och han föll såsom asken,
som på den översta toppen av fjärran synliga berget
180 hugges av yxan och sänker till jord sin smidiga lövskrud:
sålunda föll han till jord, och den skimrande rustningen skrällde.
Fram sprang Teukros med ivrigt begär att taga hans vapen,
men då han skyndade fram, sköt sin glimmande lans uppå
honom
Hektor; han såg det likväl, och nätt och jämnt vek han undan,
men på Amfimachos, Kteatos' son och av Aktor en sonson,
lansen i bröstet for in, i detsamma han lände till striden;
tungt han i marken föll, och i fallet skramlade vapnen.
Hektor då rusade fram att av hjälten Amfimachos' huvud
rycka hans ståtliga hjälm, som tätt om hans tinningar slöt sig;

190 men i detsamma sin lans emot Hektor riktade Ajas,
fann dock ej fläck, som var bar, ty av hotfullt blänkande kopparn
var han betäckt överallt, men han träffade bucklan på skölden,
stötande till med den yttersta kraft, och Hektor tillbaka
vek från de stupade två, och achaierna släpade bort dem.
Där blev Amfimachos buren då in i achaiernas leder
utav Menestheus och Stichios båld, Athenarnes drottar;
Imbrios åter bars bort av Ajanterna, lystna på striden.
Och såsom lejon tvenne en get, som de rövat på ängen
trots vasstandade hundarnas flock, genom buskarna täta
200 bära i käftarna bort och hålla den högt över marken:
sålunda lyftande Imbrios högt, de bägge Ajanter
drogo hans rustning av, och från bländande halsen hans huvud
höggs av Oïleus' son, den Amfimachos' död gick till hjärtat,
och framför Hektors fötter det föll i det dammande stoftet.
Men i sitt hjärta blev gripen av harm den starke Poseidon,
då nu sin sonson fallen han såg i den gruvliga striden;
genast han skyndade hän till achajiska tälten och skeppen
folket att egga till strid och bereda åt troerna jämmer.
210 Mötte han då på sin väg Idomeneus, frejdad i spjutstrid,
som kom igen från en vän, som nyss hade blivit ur striden
buren av vännerna hem och var sårad av eggade kopparn
svårt i sitt knä, men han själv, då han vännen åt läkarne lämnat,
var nu på väg till sitt tält, ty han än hade lust att gå vilda
striden till mötes. Till honom sitt ord då vände Poseidon,
liknande Thoas till röst, Andraimons lysande telning,
vilken i Pleurons stad och i Kalydons klippiga ängder
styrde Aitolernas män och var ärad av dem som en gudom:
»Säg mig, Idomeneus, Kreternas drott, var blevo väl alla
220 hotelser av, som achaierna titt emot troerna fällde?«
Honom då svarade strax Idomeneus, Kreternas konung:
»Thoas, ej människa vållande är, så vitt jag kan döma,
till vad som händer oss nu; ty att kämpa förstå vi ju alla.

Ingen är stadd i förlamande skräck, och ingen av olust
drager sig undan den farliga strid, utan säkert är detta
skälet, att så det behagar väl nu allsvåldig Kronion,
att utan namn vi achaier förgås här fjärran från Argos.
Thoas, du var ju beständigt en man, som ej skydde för spjuten,
färdig att egga envar, som du slappna förmärkte i striden;
230 svikta då heller ej nu, och förmana envar av de andra!«
Honom svarade då jordskakaren, starke Poseidon:
»Måtte, Idomeneus, aldrig den man tillbaka till hemmet
komma från Troja, men här utan grav bli för hundar en leksak,
som utan nödtvång gitter i dag att sig draga ur striden!
Men gå och tag dina vapen och kom, låt oss bägge tillsammans
skynda oss dit; kanske bli vi till gagn, fast vi äro blott tvenne.
Även de svagaste något förmå med förenade krafter,
vi däremot kunna bägge väl slåss med de yppersta kämpar.«
Talade guden och åter gick in i den mödande striden.
240 Men när Idomeneus lände så fram till det präktiga tältet,
tog han den härliga rustningen på och i handen sitt spjutpar
och sprang åstad, och han sken som en blixt, som den höge
Kronion
slungar i väg ur sin hand från Olympens strålande tinnar
att ge de dödlige bud, och som lyser med bländande flamma:
sådan var kopparens glans kring bröstet på springande hjälten.
Honom då mötte Meriones snart, hans behjärtade körsven,
nära till tältet ännu, ty han skyndade hem för att hämta
åt sig en kopparlans, och den starke Idomeneus sade:
»Snabbe Meriones, Molos' son, du min käraste stridsbror,
250 varför kommer du hit och har lämnat den blodiga striden?
Fick du kanhända ett skott, och plågar dig udden av pilen?
Sände dig någon att hämta mig dit? Men du vet, att jag självmant
skyndar till striderna hän och ej älskar att sitta i tältet.«
Honom Meriones svarade då, förståndige hjälten:
»Ädle Idomeneus, drott för de pansarklädde Kretenser!

Jag var på väg för att se, om du lämnat en lans ini tältet,
som jag kan låna, ty den, som förut jag hade, blev splittrad,
då mot den stolte Deifobos' sköld jag slungade honom.«
Honom då svarade strax Idomeneus, Kreternas konung:
260 »Lansar, ifall du så vill, både en och tjugu du finner
stående inne i tältet hos mig mot dess skinande väggar,
troiska alla och tagna från män, som jag dödat, ty aldrig
fjärran från fienden står jag i strid, det skulle jag mena.
Därför jag både har lansar i mängd och sköldar med buckla,
kopparhjälmar tillika och präktigt lysande brynjor.«
Honom Meriones svarade då, den vettige hjälten:
»Även jag själv, må du tro, har vid tältet och beckade skeppet
troiska vapen i mängd, fast det bliver för långt att dem hämta.
Ty jag är heller ej den, vill jag tro, som glömmer att kämpa,
270 nej, bland de främste alltjämt i den mannafrejdande striden
träder jag fram, närhelst är ett vapenskifte i kriget.
Snarare torde en annan av kopparklädde achaier
icke ha sett, hur jag slåss, dock du lär säkert det veta.«
Honom svarade då Idomeneus, Kreternas konung:
»Ja, jag din tapperhet vet; vad behöver du därom att tala?
Ty om nu alla vi ypperste män här vid skeppen till bakhåll
skulle oss samla, där bäst låter mannamodet sig skönja,
där ju den fege såväl som den modige kommer i dagen; –
ty på den fege då skiftar hans färg, och den går och den kommer,
280 icke han stilla kan sitta en gång för sitt ängsliga hjärta,
utan än så och än så han sig hukar och byter om fötter,
hjärtat man hör i hans bröst, hur det bankar vid tanken på
döden,
som honom föresvävar alltjämt, och tänderna skallra;
men på den tappre ej skiftar hans hy, och aldrig han känner
bävande ångest, när väl han sig lagt med de andra i bakhåll,
utan han längtar i fäktningen in ju förr desto hellre; –
ingen där skulle då klandra på dig varken mod eller styrka.

Ja, om i striden du finge ett sår av en pil eller lansstöt,
träffade udden i nacken dig ej och ej heller i ryggen,
290 utan i bröst eller liv den framifrån skulle dig träffa,
medan du stormade fram bland de förste i krigareleken.
Dock, låt oss icke här vidare stå och som jollrande piltar
spilla vår tid, för att ingen på oss må förargas för illa,
utan gå du till mitt tält och hämta en lans, som kan hålla.«

Sagt, och Meriones strax, vid den hurtige Ares att likna,
hämtade hastigt ur tältet en lans, som blänkte av koppar,
och hann Idomeneus upp och var mäkta begiven på striden.
Sådan som mordiske Ares går fram, när han drager i kriget,
och honom följer hans son, den starke och dristige Skräcken,
300 han som skrämma förmår de mest oförfärade kämpar;
väpnade gå de från Thrakien ut att Efyrerna hjälpa
eller Flegyernas modiga folk, ty ej höra de bägges
böner, men segern förunna de blott åt det ena av folken:
så Meriones nu och Idomeneus, drottarne tvenne,
gingo till striden åstad i de blänkande vapnen av koppar.
Först till orda Meriones tog och talte och sade:

»Säg, Deukalions son, var ämnar du ge dig i striden?
Månne i mitten av hela vår här eller också till höger
eller till vänster? Jag tror, att ingenstädes så vansklig
310 striden sig visar som där för de lockiga män av Achaia.«

Honom svarade då Idomeneus, Kreternas konung:
»Borta i mitten stå kämpar förut, som väl skeppen försvara;
där stå Ajanterna två och Teukros, den ypperste bågskytt
uti achaiernas här, och som även vet kämpa en ståndkamp;
dessa tillfyllest nog tumla där om med den strålande Hektor,
fast han är ivrig på strid, och hur stark han också må vara.
Svårt honom bliva det skall, trots all hans stormande stridslust,
att de hjältarnes mod och oanfäktliga händer
kuva och skeppen förbränna för oss, så framt ej Kronion
320 själv tar och slungar en lågande brand på de beckade skeppen.

Ej får en dödlig man Telamoniern Ajas att vika,
ingen av människa född och som njuter sitt bröd av Demeter,
och som kan såras med kopparens egg eller väldiga stenar.
Ej för Achilles en gång, den allbesegrande hjälten,
vika han skulle i kamp, men i lopp kan omöjligt han tävla.
Nej, låt till vänster i hären oss gå för att röna, om äran
antingen vi skola lämna åt dem eller de åt oss själva.«
Sagt, och Meriones strax, vid hurtige Ares att likna,
vandrade före, dit konungen bjöd, tills de kommo i hären.
330 Men mot Idomeneus troerna strax, när, lik elden i styrka,
själv jämte vapenbrodern han kom uti lysande rustning,
stormade samfällt an under eggande rop till varandra,
och nu blev allmän strid invid skeppens stammar på stranden.
Såsom när virvelbyar gå fram ifrån tjutande vädren
under en dag, då en myckenhet damm på vägarna ligger,
och vid sitt möte de virvla då upp den tjockaste dammsky:
lika så dessa nu stötte ihop, och de brunno av iver
att i tumultet förgöra varann med den eggade kopparn.
Över den mördande striden en skog sig reste av långa,
340 sargande spjut, som de höllo i hand, och de kämpandes ögon
bländade blevo av kopparens glans ifrån strålande hjälmar
och ifrån blänkande sköldar och nypolerade harnesk,
medan de drabbade hop, och modig den man skulle varit,
vilken den kampen skådat med fröjd, utan ängslan i själen.
Väldiga Kronossönerna två hade stridiga syften,
där de förvållade gruvliga kval åt de modiga kämpar.
Zeus åt troernas folk och åt Hektor ämnade segern
för att bereda Achilles beröm; dock ville han icke
alldeles låta förgås den achajiska hären vid Troja:
350 Thetis och hennes behjärtade son han blott ville hedra.
Men bland argiverna eggande gick den starke Poseidon,
hemligen stigen ur skummande hav, ty med sorg han dem segna
såg för trojanernas makt, och på Zeus var han mäkta förbittrad.

Från en gemensam fäderneätt de stammade båda,
Zeus var dock tidigast född och var överlägsen i visdom;
därför till öppen hjälp sig fördristade icke Poseidon,
utan dem lönnligen eggade jämt i människoskepnad.
Sålunda gudarnes makt över bägge de stridande folken
länkade hit och dit det allförgörande krigets
360 starka och oupplösliga nät, så att många förgingos.
Där, fastän gråsprängd re'n, Idomeneus eggade folket
och injagade troerna skräck med sitt häftiga anfall.
Först han Othryoneus drap, som hade sitt hem i Kabesos,
men var till Ilion nyligen länd vid ryktet om kriget.
Denne Kassandra begärt, kung Priamos' skönaste dotter,
icke med skänker dock, men han lovat den stora bedriften,
att han achaierna skulle med våld förjaga från Troja.
Därför åt honom sitt ord hade Priamos givit och dottern
lovat till viv, och han stred, förlitande sig uppå löftet.
370 Sikte på honom Idomeneus tog och med blänkande lansen
träffade, bäst han där framskred stolt, och brynjan av koppar
skyddade ej, som han bar, utan mitt in i buken gick lansen;
tungt han i marken föll, och Idomeneus jublande ropte:
»Dig, Othryoneus, prisa jag vill framför dödlige alla,
därest du verkligen hålla förmår det löfte, du givit
Priamos, Dardanos' ättling, som dig sin dotter har lovat.
Liknande lön vi achaier åt dig skulle lovat och gäldat,
ja, skulle gett dig till viv Agamemnons skönaste dotter,
hämtad från Argos hit, ifall du med oss i förening
380 Ilion störtat i grus med dess byggnader stora och sköna.
Följ mig, så skola vi strax vid de havbefarande skeppen
enas om giftermål, ty vi njugga ej äro på hemgift.«
Sade och hän genom stridens tumult den fallne vid foten
började släpa åstad; men som hämnare Asios framsteg
framför sitt spann till fots, och hans hästar på honom i ryggen
flåsade, hållna av svennen tillbaks, och han glödde av iver

att få Idomeneus fälld, men denne kom före och lansen
stötte i strupen in under hakan och tvärs genom halsen.
Brådstört föll han omkull, såsom faller en ek eller poppel
390 eller en reslig tall, som av timmermännen på bergen
fälles med yxorna, slipade nyss, till virke för skeppen:
sålunda låg han på jord framför vagnen och hästarna utsträckt,
medan han rosslande grep i det blodbesudlade stoftet.
Men från hans körsven fattningen vek, som han hade tillförne,
och han ej mäktade ens att från fiendens mordiska händer
vända med spannet och fly; och den käcke Antilochos honom
rände i midjan sin väldiga lans, och ej skyddade honom
kopparbrynjan, han bar, utan mitt in i buken gick lansen;
stönande föll han till jord ifrån välarbetade vagnen.
400 Därpå hans hästar strax av Antilochos, sonen av Nestor,
drevos från troerna bort till de benskenklädde achaier.

Slagen av sorg över Asios' död, mot Idomeneus framsprang
hjälten Deifobos fort och slungade blänkande lansen;
dock Idomeneus såg det i tid, och behändigt han undvek
kopparlansen, betäckt som han var av den rundade skölden,
som han i striderna bar; den med blänkande koppar och oxhud
runtom var klädd och försedd med tvenne förstärkande tvärträn;
hukad bak denna han stod, och kopparlansen flög över,
skölden blott klingade dovt, när lansen den snuddande rörde.
410 Dock förgäves den slungad ej var ifrån kraftiga handen,
utan den träffade Hippasos' son, den tappre Hypsenor,
nedanom bröstet i levern, och strax han segnade samman.
Högt Deifobos ropade då med jublande stämma:

»Ej ohämnad kung Asios föll, och jag tror, att på vägen
neder till Hades' hus med dess fast tillreglade portar
glädjas han skall i sin själ, att jag skaffade honom en följsven.«

Sagt, och hans jublande rop med förbittring argiverna fyllde,
ingen som käcke Antilochos dock i sitt sinne blev upprörd.
Men så bedrövad han var, förglömde han ändå ej vännen,

420 utan sprang fram till hans skydd och betäckte den fallne med skölden.
Denne på axlarna lyftades upp av tvenne kamrater,
tappre Mekisteus, Echios' son, och den ädle Alastor,
och bars till holkade skeppen åstad, och han suckade svåra.
Ej lät Idomeneus vila sin kraft, utan traktade ständigt
efter att hölja en troer ännu i förgörelsens mörker
eller ock själv där stupa i kamp för achaiernas frälsning.
Nu han fällde en son av den frejdade drott Aisyetes,
hjälten Alkathoos. Denne en måg till den höge Anchises
var och med Hippodameia förmäld, av hans döttrar den äldsta,
430 som i sitt fädernehem av sin fader och vördade moder
älskades innerligt ömt, ty hon långt jämnåriga alla
överglänste i skönhet och vett och i kvinnliga slöjder;
därför hon ock blev förmäld med den ädlaste mannen i Troja.
Honom lät guden Poseidon dock nu för Idomeneus falla,
sedan han bländat hans syn och förlamat hans härliga lemmar:
varken tillbaka han mäktade fly eller vika åt sidan,
men som en pelare eller ett träd med sin krona i höjden
alldeles stilla han stod; då stötte Idomeneus häftigt
lansen mitt i hans bröst och söndersplittrade runtom
440 kopparbrynjan, som hade förut honom värjt mot fördärvet,
men som med knastrande ljud blev nu genomborrad av lansen.
Tungt han i marken föll; och lansen stod kvar i hans hjärta,
som uti dödens ryckningar slog, så att änden på lansen
sattes i dallring, men stillades snart av den väldige Ares.
Högt Idomeneus ropade då med jublande stämma:
»Skola vi enas, Deifobos, om att betalningen duger,
tre förgjorda för en, efter just som en dåre du skryter?
Olyckssälle, välan, träd själv min glaven till mötes,
att du må se vilken ättling av Zeus som är kommen till Troja.
450 Zeus till en början Minos har fött till monark över Kreta;
därpå av Minos blev född Deukalion, frejdade hjälten,

och av Deukalion föddes jag själv att på väldiga Kreta
styra otaliga män, och nu har min flotta mig hitfört
dig till fördärv och din fader jämväl och de övriga troer.«
Sagt, men Deifobos tvekande stod och betänkte i sinnet,
om han väl skulle sig draga tillbaks för att hämta till bistånd
någon av troerna eller ock strax, fastän ensam, försöka.
Och då han tänkte sig om, han tyckte det rådligast vara
att till Aeneas gå hän, och han fann honom bakerst i vimlet,
460 stående overksam, ty han jämt var på Priamos harmsen,
som honom hedrade ej, fast frejdad han var ibland hjältar.
Och han till honom steg fram och talte bevingade orden:
»Kom, Aeneas, du troernas drott! Nu bör du i sanning
värna din svågers lik, såvida du sörjer hans öde.
Alltså kom med till Alkathoos' skydd, som din älskade svåger
var och dig fostrade ömt i sitt hus, då du ännu var liten!
Honom Idomeneus fällt, den lansbeprisade drotten.«
Sagt, men i hjältens bröst vid de orden hjärtat vart upprört,
och mot Idomeneus sprang han åstad i sin iver att hämnas.
470 Ej lät Idomeneus dock som en pilt sig skrämma på flykten,
utan blev stående kvar, som i trots på sin styrka en vildgalt
väntar bland klipporna in den larmande jägareskaran,
fjärran från människors bygd, med borsten resta på ryggen;
ögonen gnistra på honom som eld, och han betarna vässer,
lysten att pröva en dust mot hundar och jägare alla:
så Idomeneus käckt förbidade utan att rygga
hjälten Aeneas, som stormade an, men på vänner han ropte,
då han Askalafos såg och Antilochos, sonen av Nestor,
jämte Meriones, Afareus käck och Deipyros hjälten;
480 så till dem med bevingade ord han manande ropte:
»Hitåt, I vänner, till hjälp! Ty jag ensam är, och med bävan
ser jag den snabbe Aeneas till kamp framstorma emot mig.
Väldig den krigaren är till att kämpar förgöra i striden,
och i sin ålders blomma han är, då som ypperst är kraften.

Ack, att med likadant mod vi vore ock lika i ålder!
Då utan vidare bry skulle endera segrare bliva.«
Så han ropte dem till, och med samma behjärtenhet alla
trädde intill honom tätt, med sköldarna stödda mot skuldran.
Även Aeneas då ropte till hjälp kamraterna sina,
490 då han Deifobos såg och den ädle Agenor och Paris,
drottar som han för troernas här; och det meniga krigsfolk
följde då med, som när fåren i flock gå att dricka från betet,
följande gumsens fjät, och i hjärtat gläder sig herden:
så i Aeneas' bröst sig storligen gladde hans hjärta,
då han såg krigarnes hop sig efterfölja i fjäten.
Nu kring Alkathoos' lik de stormade löst på varandra
med långskaftade spjut, och kopparbrynjorna skrällde
rysligt i stridens tumult för de stötar, de gåvo varandra.
Tvenne hjältar likväl där kämpade vildast av alla,
500 starka som krigets gud, Idomeneus själv och Aeneas,
fikande efter att sarga varann med den mordiska kopparn.
Hjälten Aeneas först mot Idomeneus slungade lansen,
denne dock var på sin vakt och för kopparlansen vek undan;
dallrande for den förbi och borrade spetsen i marken,
sedan förgäves den flugit åstad ifrån seniga handen.
Därpå Idomeneus mitt genom buken Oinomaos stötte,
splittrande brynjans plåt, och tarmarna föstes av udden
ut, och i stoftet han föll och famnade jorden med armen.
Ut ur den döde Idomeneus drog långskuggande lansen,
510 men han ej lyckades se'n att dessutom hans präktiga rustning
draga från skuldrorna av för mängden av flygande spjuten.
Ej voro längre så flinka hans knän, då det gällde att hastigt
hämta sin kastade lans eller väja för fiendens lansar;
därför på stället han stred och mot olycksdagen sig värjde;
sedan ej längre till flykt nog hurtiga voro hans fötter.
Där han nu steg för steg vek tillbaka, sin lans emot honom
sände Deifobos, vilken bar hat sedan länge till hjälten;

dock han sköt miste igen och i stället Askalafos råkte,
son till drabbningens gud, och tvärs genom skuldran gick lansen,
520 så att i stoftet han föll och famnade jorden med armen.
Alldeles intet ännu den starke och rytande Ares
visste därom, att hans son hade stupat i väldiga striden,
utan han satt på Olympens höjd under gyllene skyar,
hämmad av Zeus' förbud, och de andra odödlige gudar
sutto där ävenväl, tillbakahållna från kriget.

Nu kring Askalafos' lik de stormade löst på varandra.
Därvid Deifobos först på Askalafos blänkande hjälmen
ryckte utav, men Meriones strax, lik hurtige Ares,
rände sitt spjut i hans arm med ett språng, och ut ur hans händer
530 gallerhjälmen då föll och klingade dovt emot marken.
Åter Meriones störtade fram, lik giriga gamen,
och ur den sårades arm drog väldiga spjutet tillbaka
och drog sig åter bland vännerna in. Men Polites om livet
armarna stödjande slog på Deifobos, sårade brodern,
och honom förde ur stridens tumult, tills framme de voro,
där bakom leden och härnadens gny hans eldiga hästar
väntande stodo tillreds med sin prunkande vagn och sin körsven.
Dessa till staden nu drogo sin drott, och han stönade svåra
under sin vånda, och blodet rann ner av den sårade armen.

540 Striden gick vidare på bland de andra med vildaste härskri.
Häftigt Aeneas sprang fram emot Afareus, son av Kaletor,
och honom rände i strupen sin lans, då han djärvt honom mötte;
neder åt sidan huvudet sjönk, och skölden och hjälmen
följde då efter, och höljd han vart av förgörande döden.
Och då Antilochos såg, att Thoon begav sig på flykten,
satte han efter och skar med en stöt den ådran igenom,
vilken längs människans rygg utan avbrott löper till nacken;
den skar han alldeles upp, och i stoftet han segnade neder,
fallen på ryggen, med famnen sträckt mot kamraterna kära.
550 Fram Antilochos sprang och rustningen drog av hans skuldror

blickande kring sig jämt, ty troerna, svärmande runtom,
stötte alltjämt på hans skimrande sköld, men förmådde dock icke
såra bak skölden hans smidiga kropp med den mordiska kopparn,
ty uppå alla håll jordskakande guden Poseidon
skyddade Nestors son emot spjuten, så många de voro.
Aldrig han hade för fienden fred, utan mitt ini svärmen
vände sig runt, och aldrig hans lans var i vila, men svängdes,
vajande kring utan rast, och hans syfte var jämt att mot någon
antingen skicka den av eller också den bruka på närhåll.
560 Men där han siktande stod ini vimlet, varsnade honom
Adamas, Asios' son, och rusade fram och med spjutet
träffade mitt på hans sköld; men dunkelhårig Poseidon
honom förmente Antilochos' liv och försvagade spjutet.
Hälften därav blev sittande kvar i Antilochos' sköldplåt
liksom en avbränd stör, medan hälften låg fallen på jorden.
Adamas sprang till de sina tillbaks att förgörelsen undgå;
dock Meriones strax förföljde och stötte in spjutet
mitt emellan hans blygd och hans navle, det ställe, där Ares
giver de dödlige arma de sår, som pina dem bittrast;
570 där drev stöten han in, och han fallen med spjutet i livet
sprattlande låg som en tjur, som herdarne uppe bland bergen
binda med vidjor och föra med våld mot hans vilja från betet:
så han sprattlande låg med sitt sår, men det dröjde ej länge,
innan Meriones trädde intill och ur livet på honom
ryckte tillbaka sitt spjut, och natt omhöljde hans ögon.
Helenos fram mot Deipyros steg och i tinningen honom
högg med sitt stora, thrakiska svärd och slog av honom hjälmen,
så att den hoppade långt; en achaier den sedan från jorden
lyftade upp, då den rullade fram bland de stridandes fötter,
580 medan förgörelsens natt omhöljde Deipyros' ögon.
Gripen av smärta då blev Menelaos, väldig i härskri,
och han steg hotande fram mot Helenos, kunglige hjälten,
svingande lansen skarp; då spände den andre sin båge.

Bägge på en gång sände nu av med den hetaste iver
en sin spetsiga lans och den andre sin pil ifrån strängen.
Priamos' son med sin stingande pil Atriden i bröstet
råkte på pansarets valv, dock återstudsade pilen.
Som över logens golv svartspräckliga bönor och vicker
ilande flyga åstad ifrån kastoskoveln den breda
590 både av kastarens kraftiga sving och den vinande blåsten:
så ifrån brynjans plåt på den frejdade drott Menelaos
återstudsade långt och flög bort den stingande pilen.
Däremot Atreus' son Menelaos, väldig i härskri,
träffade honom i handen, som höll den glättade bågen,
så att igenom hans hand in i bågen trängde sig udden.
Genast han drog sig bland vännerna in att förgörelsen undgå;
dinglande hängde hans hand, och lansen släpade efter.
Denna ur handen drogs ut av den ädelsinte Agenor,
vilken ock såret förband med en välsnodd binda av ullgarn,
600 som var en slungas band, den tjänaren räckte åt drotten.
Nu Peisandros sprang fram mot den frejdade drott Menelaos,
efter han fördes åstad av sitt olycksöde till döden,
skolande stupa för dig, Menelaos, i gruvliga striden.
När de då skyndande fram hade hunnit varandra helt nära,
fel gick Atridens kast, och förbi for lansen på sidan.
Gav då Peisandros en stöt åt skölden, som kung Menelaos
hade, men mäktade ej att kopparen driva igenom,
utan den väldiga skölden stod bi, och lansen i skaftet
bräcktes för honom, som gladde sig re'n i förhoppning om seger.
610 Genast Atriden drog ut sitt silvernaglade slagsvärd
och mot Peisandros sprang fram, och denne bak skölden sin vackra
kopparyxa tog fram, som hade ett skaft av olivträ,
blankpolerat och långt, och på en gång rände de samman.
Yxan på kammen då tog av den tagelsmyckade hjälmen
överst vid busken, men själv fick Peisandros vid roten av näsan

hugget i pannan, det knastrade hårt, och bägge hans ögon
föllo till jorden blodiga ner för hans fötter i stoftet,
och han där fallen i vånda sig vred. På hans bröst Menelaos
satte sin häl och drog rustningen av och jublande talte:
620 »Så åtminstone skolen I dock de achajiska skeppen
lämna, I trotsiga troer, som ej fån er mättnad på blodbad.
Aldrig I sparaden heller förut på skymf eller smälek,
vilka I hopat på mig, I eländige hundar, ty aldrig
känden I minsta försyn för dundraren Zeus i sin vrede,
gästrättshämnaren, vilken en gång er stad skall förstöra.
I, som skändligt min ungdomsgemål jämte skatterna rika
rövaden bort över hav, sedan vänligt hon tagit emot er!
Och nu försöken I ock att på havbefarande skeppen
kasta förhärjande eld och achajiska hjältarne döda!
630 Dock, I stävjen er väl, fast lystna I ären på striden.
Zeus Allfader, man säger ju dig både gudar och mänskor
övergå i förstånd, men av dig alltsammans är vållat,
så som du skänker din gunst åt de övermodiga troer,
fastän ett gudlöst sinne de ha och bliva ej nånsin
mätta på strider och blod i det allförgörande kriget.
Mätt man bliver på allt, ja även på sömn och på älskog
och på den ljuvliga sång och den glada och älskliga dansen,
fastän av sådant man önskar långt mer att få stilla sin lystnad
än av att slåss; men på krig omättliga troerna äro.«
640 Sade den ädle Atrid, alltmedan han blodiga vapnen
tog av den stupades kropp och lämnade dem åt de sina;
därpå ånyo begav han sig in bland de främste i striden.
Drotten Pylaimenes' son Harpalion kom då mot honom
rusande fram; med sin fader han följt för att kämpa vid Troja,
men han kom aldrig tillbaks till den älskade fädernejorden.
Nu mot Atriden han sprang och på mitten stötte av skölden,
icke han mäktade dock att kopparen driva igenom
och sprang då åter bland vännerna in att förgörelsen undgå,

blickande runt omkring, för att ingen hans hull måtte såra.
650 Dock Meriones sände en pil efter honom, som flydde,
och uti sätet till höger den tog, och tvärs genom kroppen
trängde sig spetsen ut genom blåsan inunder hans blygdben.
Neder på stället han sjönk och i krigskamraternas armar
andades ut sitt liv och på jorden låg som en regnmask
ömkligen sträckt, medan blodet rann ut och fuktade marken.
Men kring den fallne sig flockade tätt Paflagoniens tappre,
lyfte hans lik på en vagn och det förde till heliga Troja,
sorgsna i hågen, och fadern gick med under strömmande tårar:
ej stod vedergällning att få för den dödade sonen.
660 Paris det harmade djupt i hans själ, att Harpalion fallit,
vilken hans gästvän var bland det paflagoniska folket;
vredgad han skickade av den kopparspetsade pilen.
Nu en Euchenor där var från Korinth, förnäm och förmögen,
och Polyidos hans fader var, den frejdade siarn.
Noga han visste sitt öde förut, då han steg uppå skeppet,
ty honom ofta var förutsagt av hans åldrige fader,
att han av plågsam sot skulle dö i sin fäderneboning
eller ock stupa för troernas makt bland achajiska skeppen;
därför han sökte på en gång gå fri för den skamliga svik-plikt
670 och för den gruvliga sot, för att icke behöva att pinas.
Honom nu Paris sköt under käken och örat, och livet
flydde ur lemmarna strax, och av dödens mörker han höljdes.
Sålunda rasade striden bland dem som en blossande låga;
men Zeusälsklingen Hektor ej än hade hört eller visste,
hurusom borta till vänster hans folk invid skeppen förgjordes,
eller hur nära det var, att achaierna segern behållit –
sådan en hjälpare hade de fått i den starke Poseidon,
vilken dem muntrade upp och själv med sin styrka dem värjde –,
utan han höll sig, där först han sprang in genom porten och muren,
680 då han de packade lederna bröt av danaiska sköldmän,

uppå det ställe, där Ajas' skepp jämte Protesilaos'
lågo på stranden halade upp vid det skummande havet,
där som den värnande muren var lägst och kämpar och hästar
stormade häftigast fram i den allförgörande striden.
Här boioternas män och joner i långa chitoner,
lokrer och fthier jämväl och epeiernas lysande kämpar
värjde med nöd sina skepp mot den stormande hjälten, men
från sig
driva förmådde de ej den ljungeldsliknande Hektor.
Utvalt folk var athenarnes här, och befälet bland dessa
690 förde Menestheus, Peteos' son, och tillika med honom
Stichios, Feidas och Bias; men främst bland epeierna åter
Meges Fyliden var och Drakios käck och Amfion;
fthiernas drottar två voro tappre Podarkes och Medon.
Medon till konung Oïleus var son, dock född av en frilla,
alltså en broder till Ajas han var, men i Fylake bodde,
långt från sitt älskade fädernesland, emedan han fordom
slagit en broder ihjäl till sin faders gemål Eriopis;
hjälten Podarkes var son till Ifiklos, Fylakossonen.
Dessa i modige fthiernas spets uti glänsande rustning
700 kämpande stodo till skeppens försvar vid boioternas sida.
Ajas, Oïleus' hurtige son, ej mera sig skilde
alls ifrån Ajas, Telamons son, nej icke det minsta,
utan som oxar två på ett träde den timrade plogen
draga med enig iver åstad, och i ymnighet svetten
lackar i bruna pannorna fram kring roten av hornen,
och från varandra dem skiljer allen det glättade oket,
där de gå ivriga fram för att fåran plöja till slutet:
sålunda sida vid sida de två där kämpande stodo.
Ajas, Telamons son, hade många och tappra i följe,
710 vapenbröder, som togo emot och höllo åt honom
skölden, så ofta hans knän ville domna av mödan och svetten.
Så var ej Ajas, Oïleus' son, av lokrerna åtföljd,

ty de ej mäktade man emot man stå faste i striden,
efter de hade ej kopparhjälm med svajande tagel,
heller ej rundade sköldar till värn eller stadiga askspjut,
utan förlitande sig uppå bågar och slungor av tvinntråd
voro till Ilion dragna åstad och i kriget med dessa
sköto och slungade flinkt, så att troiska fylkena sprängdes.
Medan de andra i vapenskrud nu framme i fronten
720 stridde mot troernas folk och den kopparskimrande Hektor,
stodo de dolda bakom och sköto, och lusten att strida
troerna därvid förgick, ty pilarna bragte förvirring.
Nu skulle troerna nödgats med skam ifrån skeppen och tälten
draga sig hemåt igen till det vindomsusade Troja,
om ej Polydamas hade trätt fram och talat till Hektor:
»Hektor, omöjlig du är, du vill aldrig till maningar lyssna,
utan för det att en gud till en hjälte dig gjort utan like,
därför vill också i råd du visare vara än andra.
Men du omöjligen själv är i stånd att taga dig allting;
730 gudarnes gåva är allt: åt den ene gavs krigiska värven,
älskliga dansen fick en, och en annan cittran och sången,
och i en annans hjärta av Zeus, vittskådande guden,
lades ett ädelt förstånd, och den mannen blir många till nytta,
många han frälsa förmår, och själv han det klarast förnimmer.
Nu jag säga dig vill, vad som synes mig vara det bästa.
Runt omkring dig ju kämpandet står som en flammande eldring,
under det troernas män, som strömmade nyss över muren,
hålla sig undan en del, fast beväpnade fullt, och de andra
kämpa mot övermakten helt få och spridda vid skeppen.
740 Därför tillbaka nu vik och låt alla de ypperste kalla,
för att vi sedan må fatta beslut efter nogaste prövning,
om vi mot toftade skeppen på nytt skola störta till anfall,
därest en gud vill förläna oss kraft, eller också från skeppen
draga oss hellre tillbaks i behåll. Ty jag fruktar i sanning,
att för förlusten i går achaierna skola oss kräva,

efter vid skeppen det sitter en man, omättlig på striden,
vilken jag tänker ej vidare alls blir borta från kampen.«
Talade så, och hans nyttiga råd behagade Hektor;
genast med vapnen han hoppade ner från vagnen på marken,
750 och med bevingade ord han svarade honom och sade:
»Kvarhåll du, o Polydamas, här de ypperste alla,
medan jag själv går dit bort för att möta den rasande striden.
Genast jag kommer igen, när jag hunnit befallningar giva.«
Sagt, och han störtade hän, lik snölavinen från berget,
och flög nu ropande fram ibland troer och vapenförvanter;
och till Polydamas, Panthoos' son, manhaftige hjälten,
skyndade alla sig hän, när Hektors befallning de hörde.
Endast Deifobos än och Helenos, kraftige drotten,
Adamas, Asios' son, och Asios, Hyrtakos' telning,
760 sökte han, gående kring överallt bland de främste i striden;
men han dem träffade alls icke mer i behåll och i livet,
utan somliga lågo av dem vid achajiska skeppen,
sedan de mistat sitt liv för achaiernas mordiska händer,
andra, som sårats av hugg eller styng, voro inne i staden.
Dock till vänster han fann i den tårevållande striden
Paris, den strålande drott, skönlockiga Helenas make,
eggande kämparnes mod och muntrande upp dem att strida,
och han till honom steg fram och for ut i försmädliga stickord:
»Paris, du skönaste mes, du förförare, galen i kvinnor,
770 säg, var Deifobos är, och Helenos, kraftige drotten,
Adamas, Asios' son, och Asios, Hyrtakos' telning?
Säg, var Othryoneus är? Nu störta de Ilions kungsstad
ner från sin höjd, nu stundar förvisst det bråda fördärvet.«
Honom svarade då den gudaliknande Paris:
»Hektor, då alltid benägen du är att beskylla en skuldlös,
vet då, att snarare förr någon gång har jag striden försummat,
icke dock nu – och till vekling ej alls mig födde min moder –,
ty från den stunden, du väckte upp strid för de våra vid skeppen,

kämpa vi, stående här, utan rast mot danaernas söner.
780 Men de kamrater, du frågade om, äro stupade redan;
tvenne, Deifobos blott och Helenos, kraftige drotten,
undankommit, men sårade svårt av lansarna långa
voro de bägge i armen, fast Zeus avvärjde dock döden.
Men nu välan, för oss an, vart det lyster ditt hjärta och sinne!
Dristigt vi övriga följa dig åt, och det vågar jag säga:
icke skall mandom fattas, så långt som krafterna räcka.
Över förmågan kan icke en gång den raskaste strida.»
Sade, och sinnet han stämde då om på sin älskade broder.
Därpå de skyndade dit, där den larmande striden var hetast,
790 där som Kebriones stod och Polydamas bålde och Falkes
och Polyfetes, en man som en gud, och Orthaios och Palmys,
och där Askanios stod och Morys, Hippotions söner,
komna i gryningen dagen förut från Askaniens bygder,
andra att lösa utav, och drivna av Zeus nu i striden.
Samtliga störtade fram likt orkanen av rasande vindar,
som under tordönsbrak ifrån Zeus nedstormar till jorden
och uppå havet slår tjutande ner, och otaliga vågor
rulla då sjudande fram över rymden av brusande djupet,
välvda, med skumvit kam, de ena bakefter de andra:
800 likaså troerna tätt, de ena bakefter de andra,
följde i drottarnes fjät, i sin kopparskimrande rustning.
Hektor, Priamos' son, lik mannaförgörande Ares,
tågade främst och för bröstet höll upp sin blänkande rundsköld,
fogad av hudar ihop och med väldiga kopparbeslagen,
och kring hans tinningar sken och gungade hjälmen vid stegen.
Fram överallt mot falangernas led han steg och försökte,
om de ej ämnade fly, då skyddad av skölden han framskred;
dock han modet förvirrade ej i achaiernas hjärtan.
Först gick Ajas med väldiga steg till hans möte och ropte:
810 »Kom, dumdristige, kom! Vi söker du endast att skrämma
Argos' män? Du må tro, att ej oförsökta i striden

äro vi, fastän oss Zeus med sitt gruvliga gissel har kuvat.
Redan du hoppas väl uti din själ att förstöra vår flotta,
men du skall finna på stund, att vi sakna ej armar till motvärn.
Nej, i sanning, långt förr skall er stora och ståtliga kungsstad
tagas av oss med segrande arm och förstöras i grunden.
Och för dig själv, vill jag tro, är nära den stund, då på flykten
bedja du skall till Zeus och de andra odödlige gudar,
att dina hästar med snabbare fart måtte flyga än falkar,
820 medan de föra till staden dig hem över dammande slätten.«
Just som han talade så, kom högt upp i luften från höger
flygande fram en örn, och förtröstansfulla vid synen
jublade Argos' män. Då svarade strålande Hektor:
»Ajas, vad sade du där, storskrävlare båle och dumme?
Ack att jag lika så visst vore son till Zeus med egiden,
bland de evärdliga en och född av den vördiga Hera,
och bleve hedrad så högt som Athene och Foibos Apollo,
som det är visst, att dagen i dag skall argiverna alla
bringa fördärv och du själv bland de stupade ligga på jorden,
830 därest du vågar att möta min lans; den skall flänga dig sönder
liljehullet, och mätta du skall med fettet och köttet
Trojas hundar och fåglar som lik vid achajiska skeppen.«
Sade och sedan i spetsen gick fram, och hans hövdingar följde
under förfärande skri, och bakom dem skriade folket.
Även argiverna skriade gällt och ej glömde sin mandom,
utan förbidade käckt de troiske hjältarnes anfall.
Larmet från båda steg ända till Zeus i hans lysande eter.

FJORTONDE SÅNGEN

Zeus bedårad

Nestor vid bägaren satt, dock hörde han strax deras härskri,
och med bevingade ord till Asklepiossonen han talte:
»Ädle Machaon, betänk, vad slutet på detta skall bliva!
Starkare ljuder nu krigarnes rop helt nära till skeppen.
Bliv du sittande här och drick av det glödande vinet,
tills skönlockiga mön Hekamede får vattnet till badet
värma och tvätta från såret dig av det stelnade blodet.
Själv jag på utkik går för att fortast få reda på saken.«
Sagt, och den starka skölden han tog, som hans son Thrasymedes,
krigaren båld, hade liggande kvar därinne i tältet,
kopparskimrande blank, sedan lånat han hade sin faders;
grep sin väldiga lans med vässade spetsen av koppar,
trädde ur tältet ut och fick se den bedrövliga synen,
huru achaierna skrämdes på flykt och troerna bakom
trotsigt förföljde och pressade på, och riven var muren.
Såsom när gungande svagt sig häver det väldiga havet,
förutanande storm, som med vinande ilar skall komma,
tveksamt ännu, om hit eller dit det skall böljorna rulla,
innan från Zeus kommer farande ner den vind, som skall blåsa:
så i den gamles själ det vägde emellan besluten,
antingen mitt in i vimlet att gå av danaiska hären
eller till Atreus' son Agamemnon, skarornas herde.
Och då han tänkte sig om, han tyckte det rådligast vara
hän till Atriden att gå. Men de stridande dräpte varandra,
kämpande fruktansvärt, och på lemmarna kopparen hårda
skrällde för huggande svärd och för dubbelspetsade lansar.
Nestor då råkade tre av de gudastammande drottar,

sårade alla ihop och kommande nerifrån skeppen,
Tydeus' son och Ulysses och Atreus' son Agamemnon.
Liggande voro ju drottarnes skepp långt borta från striden
ute på stranden av skummande hav, ty de först ibland alla
dragits i land, men muren var byggd ovan samtliga skeppen.
Stranden, så lång den än var, hade ändå ej mäktat att rymma
alla danaernas skepp, och för stor blev trängseln bland folket;
därför de dragit i rader dem upp, och de fyllde den breda
bukten av stranden, som ramades in mellan uddarna tvenne.
Alltså de hade gått ut för att se på den larmande striden;
stödda på spjuten de gingo i flock, och de voro i hjärtat
svåra beklämda av sorg; då mötte dem åldrige Nestor,
och vid hans anblick modet än mer dem sjönk uti bröstet.
Strax honom talade till vitt härskande drott Agamemnon:
»Nestor, du Neleus' son, du achaiernas ära och stolthet!
Varför kommer du hit och har lämnat den mördande striden?
Frukta jag måste, att Hektor i dag gör det hotet till allvar,
som han på troernas ting mot achaierna nyligen fällde,
att ifrån skeppen ej förr till Ilion vända tillbaka,
innan han skeppen förhärjat med eld och dödat oss själva.
Så var hans hotande tal; nu går detta ju allt i fullbordan.
Ack, förvisso de övriga ock av achaiernas söner
välva i tankarna groll emot mig, och ej endast Achilles,
och det är därför de vilja ej slåss för att skeppen försvara.«
Honom svarade då vagnskämpen Gereniske Nestor:
»Ja, allt detta är färdigt och skett, och ej själve Kronion,
dundraren uppe i skyn, skulle mäkta att göra det ogjort.
Redan är muren ju störtad omkull, som vi trodde så säkert
bliva ett ogenombrytligt värn för oss själva och skeppen.
Ända till skeppen har striden nått fram, och kämpandet hejdlöst
rasar, och ej blir man viss, hur mycket man också må spana,
uppå vad sida achaierna värst äro stadda i trångmål;
så i förvirring de mördas, och ropet går ända till himlen.

Nu må betänkas av oss, vad slutet skall bliva på detta,
om här kan hjälpa ett råd, men att själva oss blanda i kampen
tror jag ej rådligt, ty sårade män ej duga i striden.«
Honom svarade då härskarornas drott Agamemnon:
»Nestor, då striden nu redan så långt som till skeppen har hunnit,
och då ej muren oss båtade alls, som vi byggt, eller graven,
vilka danaerna mödat sig med i förhoppning, att dessa
bleve ett ogenombrytligt värn för dem själva och skeppen,
då måtte detta helt visst allsvåldige Zeus ha behagat,
70 att vi här skola förgås utan namn långt borta från Argos.
Lika så visst som jag minnes, då hult han danaerna bistod,
lika så viss är jag nu, att han hedrar som gudarna själva
troernas folk, men på oss både mod och armar förlamat.
Därför så hören av mig nu ett råd, och må alla det lyda.
Alla de skeppen, som först upphalades, ytterst på stranden,
släpa vi ned och hala dem ut i det heliga havet
och dem förankra med stenar vid land, tills ambrosiska natten
kommer; kanhända att troerna då låta striden få vila;
därpå vi draga i sjön under natten de övriga skeppen.
80 Ingen skam är att fly sitt fördärv, fast i djupaste natten;
bättre att rädda sig undan med flykt än att hinnas av döden.«
Bister i uppsyn svarade då den förslagne Ulysses:
»Atreus' son, vad var detta för ord, som slapp ut från din tandgård?
Usle, ack vore du blott för en annan och fegare krigshär
drott och ej hade befäl över oss, åt vilka Kronion
gav att från ungdomens år och ända till senaste åldern
genomkämpa de hårdaste krig, tills vi stupat varenda!
Ämnar du alltså från troernas stad med dess rymliga gator
verkligen flykta nu bort, för vars skull vi ha lidit så mycket?
90 Tig blott stilla, att ej någon mer av achaierna höra
måtte ett sådant ord, som aldrig i livet på tungan
den borde föra, som lärt att med vett och med skälighet tala,

ja, som har konungaspiran i hand och av sådana stora
härar är lydd, som dem själv du för an av argiviska männer!
Väl må jag tro, att du saknar förstånd, som kan komma med
sådant,
som det förslaget oss gör att mitt under brinnande striden
draga de toftade skeppen i sjön, för att endast dess mera
allt efter önskan må gå för trojanerna, segrande redan,
men på oss själva fördärvet slå ner. Ty achaierna aldrig
100 skola i striden bestå, sedan skeppen bli dragna i havet,
utan då skola de blicka dithän och förglömma sin stridslust.
Då skall ditt råd, storhärskande drott, blott lända till ofärd.«

Honom svarade då härskarornas drott Agamemnon:
»Djupt till sinnes mig gick din svåra beskyllning, Ulysses.
Men jag har aldrig begärt, att de lockiga män av Achaia
skulle nu hala i sjön mot sin vilja de toftade skeppen.
Träde en annan då fram, som mäktar att klokare råda,
vare sig ung eller gammal. För mig skall han bliva till glädje.«

Tog då till orda bland dem Diomedes, väldig i härskri:
110 »Här står mannen, ej göres behov honom länge att söka,
därest I viljen behjärta mitt råd och ej harmsna och vreda
bliven för det, att den yngste jag är ibland eder till åren.
Dock, även jag är stolt av att stamma från tappraste fader,
Tydeus, som ligger i jord under högen fjärran i Thebe.
Frejdade söner tre åt Portheus föddes till världen,
vilka i Pleurons stad och det klippiga Kalydon bodde,
Melas och Agrios först, och den tredje var krigaren Oineus,
som var min faders fader och främst av dem alla i mandom.
Oineus förblev i sitt land, men min fader till Argos som biltog
120 irrande kom; så ville väl Zeus och de övrige gudar.
En av Adrastos' döttrar han där fick till maka och bodde
uti det rikaste hus, och han veteåkrar tillfyllest
hade och runtom oliver och vin i planterade hagar
samt utav boskap en mängd, och hans lans var i hela Achaia

ypperst; men detta I haven nog hört, om det eljest är sanning.
Sägen då ej, att mitt blod är av låga och veklingar runnet,
och ej förakten det rådet jag ger, om förståndigt jag talar.
Hän då till striden, välan, fastän sårade! Nöden det bjuder.
Där skola sedan vi själva likväl oss hålla ur skotthåll
130 borta från stridens tumult, att ej sår på sår vi oss hämta;
däremot andra vi egga ditin, de där bruka ock eljest
lyda sin ängsliga håg och sig undandraga från striden.«
Sagt, och de lyssnade till och villiga lydde hans maning,
gingo då genast, och främst gick männernas drott Agamemnon.
Dock ej i blindo han spejande stod, jordskakaren starke;
nu i en grånad krigares skick han till drottarne trädde,
fattade högra handen på Atreus' son Agamemnon
och med bevingade ord till konungen talte och sade:
»Nu förvisso, Atrid, lär Achilles' förgrymmade hjärta
140 fröjda sig högt i hans bröst, då han skådar achaiernas söner
stupa och fly, ty ej minsta förstånd han äger i själen.
Må han i glädjen förgås och en gudom blända hans ögon!
Ännu dock hata ej alldeles dig de salige gudar,
utan det händer väl än, att troernas drottar och furstar
fylla den vida slätten med damm och ditt öga får se dem
flyende hasta till Ilion hem från skeppen och tälten.«
Sagt, och han höjde ett skallande rop och sprang fram över slätten.
Sådant som skriandet är av niotusende kämpar
eller av tiotusende visst, när de drabba tillsammans,
150 sådant ett skallande rop jordskakaren, starke Poseidon
skickade ut ur sitt bröst och fyllde varenda achaier
med det föraktande mod, som ej rygga förstår eller vila.
Men på en ås av Olympos' berg guldtronande Hera
stod under tiden och skådade ned, och hon kände på stunden
honom, som ivrig tog del i den mannafrejdande striden,
såsom sin broder och svåger igen, och hon gladdes i sinnet.

Men på den översta toppen av källbevattnade Ida
Zeus hon sittande såg, och han vart hennes hjärta förhatlig.
Därpå begrundade djupt stoltblickande, vördiga Hera,
160 huru hon sinnet bäst skulle dåra på Zeus med egiden.
Äntligen syntes då detta beslut henne vara det bästa
att på det skönaste smycka sig själv och bege sig till Ida,
om han då kanske fick lust till att vila hos henne i älskog,
famnande om henne ömt, och hon milda och ljuvliga sömnen
lyckades gjuta då ner på hans ögon och klyftiga sinne.
In i gemaket hon gick, som av älskade sonen Hefaistos
byggdes åt henne med dörrar, som tätt intill posterna slöto,
och med ett hemligt lås, som en annan av gudar ej öppnat.
Där hon trädde nu in och de glänsande dörrarna stängde
170 och med ambrosia först från de trånadsväckande lemmar
tvådde vart stoftgrand av och sig smorde med glänsande olja,
ljuvlig, ambrosisk och välluktsrik, av det slag, som är hennes;
röres den aldrig så lätt i Kronions strålande boning,
sprider sig likaväl doften därav över jorden och himlen.
Sedan gudinnan sin dejliga hud hade oljat med denna,
redde hon håret och flätade skönt sina glänsande, fagra,
himmelska lockar, som böljade ner från odödliga hjässan.
Klädde så på sig den himmelska skrud, som åt henne Athene
fin och glänsande vävt och med konstrikt mönster i tyget;
180 denna på bröstet hon häktade hop med gyllene spännen;
lade om livet sin gördel, behängd med hundrade tofsar,
fäste i öronsnibbarnas hål de förtjusande hängen;
trenne juveler på vart liksom ögon tindrade härligt.
Därpå den höga gudinnan sig band uppå huvudet slöjan,
vacker och alldeles ny och skinande vit såsom solen,
och på de glänsande fötterna band sina sköna sandaler.
Men då med hela sin prunkande ståt hon smyckat sig hade,
gick hon ur kammaren ut och kallade strax Afrodite
till sig från övriga gudarnes krets och talte till henne:

190 »Älskade barn, skall du göra måntro, vad jag kommer att bedja,
eller i vrede förvägra min bön, emedan i kriget
jag står danaerna bi, medan du trojanerna hjälper?«
Henne då svarade dottern av Zeus Afrodite och sade:
»Hera, du höga gudinna, som fötts av den väldige Kronos,
tala och säg, vad du vill, och gärna jag gör vad du önskar,
blott jag det göra förmår, och om saken allenast är görlig.«
Tog då till orda med svek i sin håg den vördiga Hera:
»Giv mig den älskogsmakt och den tjusning, varmed du betvingar
alla odödlige gudar såväl som dödliga mänskor.
200 Ty jag begiva mig vill bort till jordens yttersta gränser,
Tethys vår moder att se och Okeanos, gudarnes upphov,
vilka en gång i sitt hus mig skötte och fostrade kärligt,
tagande mot mig av Rhea, då Zeus, vittskådande guden,
störtade Kronos ner under jorden och ödsliga havet.
Dessa besöka jag vill för att slita det eviga kivet.
Redan i långlig tid ha varandra de skytt och ej mera
vilat i kärleksbädd, sedan harmen i sinnet fått insteg.
Kunde jag bara med vänliga ord deras hjärtan beveka,
så att de ville på bädden igen sig förena i älskog,
210 då skulle säkert av dem jag bli älskad och ärad beständigt.«
Henne svarade då den ljuvligt leende Kypris:
»Ja, en begäran av dig är ej rätt eller möjligt att avslå,
efter du vilar i famnen på Zeus, den överste guden.«
Sagt, och hon löste från barmen sitt rikt utsirade bälte;
samlade gömdes däri hennes alla förförelsemedel,
kärlekstjusning där var, där var längtan och smekande, varma
böner, som stjäla besinningen bort ur de visaste hjärtan.
Detta i Heras hand hon lade och talade åter:
»Tag då mitt prunkande bälte, se här, och göm det i barmen.
220 Allting i detta är lagt, och du lärer ej vända tillbaka
utan att vinna ditt syfte, evad i ditt hjärta du önskar.«

Så hon sade; då log stoltblickande, vördiga Hera,
och hennes bälte på stund hon leende gömde i barmen.
Åter i salarna in gick dottern av Zeus Afrodite;
men i en stormande fart från Olympos svävade Hera
över Pieria hän och Emathias ljuvliga ängder,
flög över topparna högt av de hästomtumlande thrakers
snöiga berg och vid jorden ej alls med fötterna rörde.
Därpå från Athos hon styrde sin färd över böljande havet,
230 kom så till Lemnos fram, till Thoas' konungasäte.
Sömnens gud hon träffade där, som var broder till Döden,
fattade vänligt hans hand och talade sedan och sade:
»Sömn, du som härskare är över gudar och människor alla,
ofta tillförne du hörde min bön, och därför nu också
gör mig till viljes, och ständig mot dig skall min tacksamhet bliva.
Söv under ögonbrynen på Zeus hans strålande ögon
genast i samma stund, som jag vilar hos honom i älskog.
Giva jag vill dig till skänks en oförvansklig och vacker
gyllene tron, och den skall min son, den halte Hefaistos,
240 smida med hela sin konst och sätta en pall därinunder,
däruppå vila du kan dina glänsande fötter vid gillen.«
Henne svarade då den vederkvickande Sömnen:
»Hera, du höga gudinna, som fötts av den väldige Kronos,
lätt det vore för mig att en annan av evige gudar
bringa till vila och sömn, ja själva Okeanos' djupa,
sakta rinnande ström, som är samtliga varelsers upphov;
endast Kroniden, den mäktige Zeus, jag vågar ej nalkas
eller försänka i sömn, med mindre han själv det befaller.
Ty jag av skadan blev vis, den gången jag lydde din maning,
250 uppå den dagen, då Herakles hem från Ilion styrde,
dristige sonen av Zeus, sedan troernas stad han förhärjat.
Medan jag sinnet bedövade då på Zeus med egiden,
sövande in honom djupt, du mot Herakles stämplade ofärd,
väckte på villande havet en storm av förfärliga vindar

och honom kastade ända till Kos, den blomstrande bygden,
fjärran från alla hans män. Då vaknade Zeus och förbittrad
slungade gudarne kring i sin sal och mig framför alla
sökte och skulle från etern mig slängt att försvinna i havet,
hade ej Natten mig frälst, som gudar och människor kuvar,
260 sedan till henne jag flytt; då lade sig äntligt hans vrede,
ty han betänkte sig för att den ilande Natten bedröva.
Och du vill ändå mig locka på nytt till omöjliga vågspel.«
Honom svarade då stoltblickande, vördiga Hera:
»Ack, varför skall du på detta, o Sömn, nu vidare tänka?
Tror du, att ljungaren Zeus skall så hetsigt troerna bistå,
som han förgrymmades då för sin Herakles, älskade sonen?
Kom! Jag skall giva dig en av de ungdomsväna chariter
till att förmäla dig med, och ditt älskade viv skall hon heta,
sköna Pasithea, flickan, som jämt är din dagliga åtrå.«
270 Sade, och Sömnen blev glad och svarade henne och sade:
»Alltså du svärje mig strax vid den ryslige Stygiska floden,
sedan den ena handen du lagt på den alstrande jorden
och så den andra på skimrande hav, för att vittnen må vara
alla de gudar, som bo därnere i djupet hos Kronos,
att du skall giva mig en av de ungdomsväna chariter,
sköna Pasithea, flickan, som jämt är min dagliga åtrå.«
Sagt, och hon lydde hans ord, den liljearmade Hera,
och som han fordrade, eden hon svor och nämnde de gudar
alla vid namn, som i Tartaros bo, och som kallas Titaner.
280 Men då hon så hade svurit och gått den äskade eden,
gingo de sedan åstad och lämnade Lemnos och Imbros,
höljda i skyar och läggande fort sin kosa tillrygga.
Snart hade Ida de nått, källvattnade villebrådshemmet,
stego vid Lekton i land ifrån havet och vandrade uppåt,
och under gudarnes fjät skogstopparna vajande böjdes.
Sömnen nu stannade där, innan sedd han blev av Kronion,
och i en fura steg upp, som då var den längsta på Ida,

skjuten i höjden upp genom luften ända till etern.
Där han sittande blev, av de barriga grenarna bortskymd,
290 skrikande fågeln lik, som uppe bland fjällarna lever,
chalkis av gudarne nämnd, men av människor kallad kymindis.
Hera med skyndande gång gick uppåt till Gargarons hjässa
överst på Ida, och Zeus skysamlaren såg henne komma.
Och som han såg henne, strax blev hans själ omtöcknad av åtrå,
sådan han hade den känt, när den första gången de famnats,
stigna tillsammans i bädd förutan föräldrarnas vetskap,
och han mot Hera gick fram och talte till henne och sade:
»Hera, vart är du på väg, efter hit från Olympen du kommer?
Ej har du hästarna med och din vagn, som du kunde bestiga.«
300 Tog då till orda med svek i sin håg den vördiga Hera:
»Jag vill begiva mig av bort till jordens yttersta gränser,
Tethys vår moder att se och Okeanos, gudarnes upphov,
vilka en gång i sitt hus mig skötte och fostrade kärligt.
Dessa besöka jag vill för att slita det eviga kivet.
Redan i långlig tid ha varandra de skytt och ej mera
vilat i kärleksbädd, sedan harmen i sinnet fått insteg.
Nere vid sluttningens fot av det källbevattnade Ida
väntar mitt spann, som skall draga mig fram över jorden och havet.
Nu dock kommer jag hit från Olympen allenast för din skull,
310 för att du sedan ej skulle bli vred, ifall jag i tysthet
borgen besökt, där Okeanos bor, djupströmmande guden.«
Svarade då skysamlaren Zeus och sade till henne:
»Hera, den färden ditbort kan ju också du senare göra.
Kom, låt oss ligga och vila, vi två, och med älskog oss fröjda!
Aldrig jag än i min själ en så ljuv och betvingande åtrå
varken till någon gudinna har känt eller kvinna på jorden,
icke ens då, när jag brann för Ixions tjusande maka,
som mig Peirithoos födde, en drott att vid gudarne likna;
eller när Danae tjuste min håg, Akrisios' dotter,

320 vilken mig Perseus födde, som främst ibland hjältarne lyste;
eller för dottern jag brann av den vida frejdade Foinix,
hon som mig födde de två, Rhadamanthys och härlige Minos;
eller för Semele ljuv eller sköna Alkmene i Thebe,
hon som min älskade son, den modige Herakles, födde;
Semele åter till dödligas fröjd Dionysos mig födde.
Aldrig Demeter mig tjusade så, hårfagra gudinnan,
eller den prisade Leto en gång, ja icke du själv ens,
som jag dig älskar nu och är gripen av ljuvaste åtrå.«
Tog då till orda med svek i sin håg den vördiga Hera:
330 »Faslige Kronosson, vad var det för ord, som du sade?
Brinner du nu av begär att ligga och famnas i älskog
uppe på Idas topp, dädan allting runtom är synligt?
Tänk, hur skulle det gå, om en av de evige gudar
såge oss famnas och ginge åstad och för gudarne alla
yppade saken? Nej, aldrig jag hem till din boning då vände,
sedan jag rest mig igen, ty det oanständigt ju vore.
Men om du äntligen vill, och det så är ditt hjärta behagligt,
har du ju kammaren, vilken din son, den flinke Hefaistos,
byggt dig med stadiga dörrar, som tätt till posterna sluta;
340 dit låt oss följas i bädd, efter sådant nu lyster ditt sinne.«
Svarade då skysamlaren Zeus och sade till henne:
»Frukta ej, Hera! Oss ingen skall se, varken gud eller dödlig.
Ty en så bländande, gyllene sky skall jag hölja omkring oss,
att ej den vandrande solen en gång skall kunna oss skymta,
fastän dess stråle det skarpaste är, som ett öga kan skåda.«
Sade Kronion och tog i sin famn sin älskade maka.
Under dem heliga jorden sköt upp nyspirande örter,
lotos med daggiga blad, hyacinther och prunkande saffran,
svällande mjuka och växande tätt, som dem lyfte från marken.
350 Dessa de vilade på och över sig höljde en gyllne,
strålande sky, och glänsande klar nedpärlade daggen.
Sålunda slumrade tryggt Allfader på Gargarons tinnar,

kuvad av kärlek och sömn, och i famnen han hade sin maka.
Men till achaiernas skepp sig skyndade ljuvliga Sömnen
att ge Poseidon om saken besked, jordskakaren starke,
och han till honom steg fram och talte bevingade orden:
»Hjälp nu av hjärtans lust danaerna, starke Poseidon,
och giv dem seger åtminstone nu, så länge Kronion
sover ännu, ty jag höljt honom in i den blidaste dvala.
360 Lockad av Hera han blev till att vila hos henne i älskog.«
Sade och gick till sitt värv bland frejdade människostammar,
sedan Poseidon han eggat än mer att danaerna bistå.
Ivrig nu denne sprang fram bland de främste och ropade
högljutt:
»Lämna nu återigen, argiver, vi segern åt Hektor,
för att han skeppen må taga som rov och förvärva sig ära?
Detta han hotar och skryter nu med, för det att Achilles
håller sig stilla vid skeppen ännu, förbittrad i hjärtat.
Honom vi skola dock sakna ej stort, om allenast vi andra
ivrigt bemöda oss om att varandra försvara med mandom.
370 Därför så hören av mig nu ett råd, och må alla det lyda!
Låtom oss taga på arm de största och yppersta sköldar,
som uti hären vi ha, och med endast de yppersta hjälmar
hölja vårt huvud och taga i hand de längsta av spjuten.
Därpå till strids! Jag själv skall gå främst, och knappast lär Hektor
hålla då vidare stånd, hur hetsig han också må vara.
Och där en stridbar man har på skuldran en sköld av de mindre,
lämne han den åt en klenare man och tage en större!«
Sagt, och de lyssnade till och villiga lydde hans maning.
Drottarne ställde till striden dem upp, fastän sårade själva,
380 Tydeus' son och Ulysses och Atreus' son Agamemnon.
Därpå de gingo till alla omkring och bytte om vapnen,
så att den starke fick präktiga don och den sämre fick sämre.
Men när de hade sig klätt i de blänkande vapnen av koppar,
tågade sedan de fram, och i spetsen gick starke Poseidon,

lyftande högt i sin seniga hand långeggade svärdet,
flammande blixten likt och som ingen i rysliga striden
vågar att nalkas intill, utan hålles av fruktan tillbaka.
Även den strålande Hektor till slag uppställde de sina.
Bägge nu kastade härarna in i den vildaste slaktning,
390 havets dunkellockige gud och den strålande Hektor;
Hektor för troerna stred, men Poseidon argiverna hjälpte.
Havet sig brusande vräkte mot strand invid skeppen och tälten,
och med ett skallande rop de stridande drabbade samman.
Havets vågor ej ryta så högt emot klippiga stranden,
när ifrån djupet de drivas i land av en stormande nordan;
elden så häftigt ej prasslar och gnyr i den brinnande skogen,
som han med susande lågor förtär i en dal mellan bergen;
stormen ej brusar så starkt i de höga ekarnas kronor,
fastän den värste att larma han är, när han rasar och tjuter,
400 som nu det skallande härnadsrop från achaier och troer,
då med förfärande skri de rusade fram mot varandra,
Först den strålande Hektor sin lans emot Ajas då sände,
just som denne mot honom sig vänt, och han felade icke,
utan där remmarna två sig korsade mitt uppå bröstet,
en ifrån skölden och en från det silvernaglade svärdet,
tog den, men remmarna värjde hans hull, och harmsen blev Hektor,
för att hans stingande lans hade flugit från handen förgäves;
och han till vännerna drog sig tillbaks att förgörelsen undgå.
Men då han ryggande vek, den väldige Telamonssonen
410 lyfte en sten av de många, som stått under skeppen som stöttor,
men som nu rullade hit och dit för de kämpandes fötter;
träffade därmed hans bröst invid halsen ovanom skölden
med ett så våldsamt kast, att han tumlade om som en kägla.
Såsom när eken, träffad från Zeus av en ljungande åskvigg,
störtar med uppryckt rot, och den kvävande lukten av svavel
sprider sig runt omkring, och envar, som är nära och ser det,

bävar, ty fruktansvärd är blixten från höge Kronion:
så föll genast i stoftet omkull den väldige Hektor.
Lansen han släppte ur hand, och skölden tillika och hjälmen
420 föllo till jord, och det klang av hans kopparskimrande rustning.
Men med ett jublande rop framsprungo achaiernas söner
för att den sårade släpa åstad, och de tätt sina lansar
slungade; ingen likväl förmådde att krigaredrotten
träffa med styng eller kast, ty kring honom av hjältarnes blomma
trädde Polydamas fram och Aeneas och hjälten Agenor,
bålde Sarpedon, Lykiens drott, och den frejdade Glaukos.
Heller ej sveko hans övriga män, utan sköldarna runda
höllo de fram till hans skydd, och vapenbröderna hjälten
buro på armarna bort ur tumultet och ända till stället,
430 där bakom leden och härnadens gny hans eldiga hästar
väntande stodo tillreds med sin prunkande vagn och sin körsven;
dessa nu drogo till staden sin drott, och han stönade svåra.
Men när de kommmo till vadet, som är i den virvlande Xanthos,
floden, som rinner så skönt och av Zeus den odödlige föddes,
lyftade hjälten de neder på jord och bestänkte med vatten,
och till besinningen åter han kom och slog upp sina ögon,
reste sig också på knä, av hans mun då vällde en blodström;
åter tillbaka på jorden han sjönk, och över hans ögon
bredde sig svartaste natt, ty han än var bedövad av kastet.
440 Då nu argiverna märkt, att från striden sig fjärmade Hektor,
föllo de troerna starkare an med en brinnande stridslust.
Först av dem alla Oïleus' son, snabbfotade Ajas,
rusade fram och stack Satnios ner med den spetsiga lansen,
Enops' son, den åt honom en nymf av de sköna najader
födde, då Enops vallade kor vid Satnioeis stränder.
Honom den frejdade Ajas hann upp och in i hans vekliv
stötte sin lans, och han stupade brått, och strax om den fallne
blev det en rasande strid emellan achaier och troer.

Fram sprang Polydamas, Panthoos' son, för att hämnas kamraten
450 och på Areilykos' son Prothoënor stötte i högra
skuldran sitt väldiga spjut, så att stöten gick tvärs genom
skuldran;
neder i stoftet han föll och famnade jorden med armen.
Genast Polydamas ropade då med jublande stämma:
»Ej har Polydamas, Panthoos' son, ifrån seniga näven
skickat förgäves sitt hämnande spjut, det skulle jag mena.
En av argiverna tog det emot i sin kropp och lär spjutet
komma att bruka till stav på sin vandring neder till Hades.«
Sagt, men hans jublande skryt med förbittring achaierna
fyllde;
ingen det rörde dock djupare upp än den modige Ajas,
460 Telamons väldige son, ty närmast till honom han stupat.
Efter Polydamas, som nu vek bort, han den glimmande lansen
slungade; denne åt sidan dock sprang och bärgade livet
undan den rysliga död, men Archelochos, son av Antenor,
lansen fick taga emot, ty gudarne ville hans ofärd.
Honom i översta kotan, där hals och huvud förenas,
träffade Ajas' lans, så att senorna bägge den avskar;
och då han stupade död, hans huvud med munnen och näsan
träffade marken långt förr, än knäna och vaderna gjorde.
Ajas då ropte tillbaks åt Polydamas, frejdade hjälten:
470 »Eftersinna, Polydamas, nu och säg mig uppriktigt:
månne ej dennes död förmår Prothoënors att gälda?
Ringa han tyckes mig ej eller kommen av ringa föräldrar,
utan tör vara en bror till den frejdade hjälten Antenor
eller en son, ty hans drag ha det närmaste tycke av dennes.«
Sade och gissade rätt; men förbittring troerna intog.
Akamas strax med sitt spjut boiotiern Promachos nedstack,
vilken hans broders lik ville släpa vid fötterna med sig,
och han berömde sig högt över dådet och jublande ropte:
»Skrävelhjältar från Argos, som jämt och evinnerligt skryten!

480 Veten, att icke allenast för oss skola möda och jämmer
tima. Nej, även I själva en gång skolen dödas som denne.
Skåden, hur innerligt sött eder Promachos ligger och sover,
kuvad av denna min lans, för att icke min broder för länge
skulle få vänta på hämnd. Så ville envar väl i huset
efterlämna en frände åt sig att hans hämnare bliva.«
Sagt, men hans jublande rop med förbittring achaierna fyllde;
ingen blev djupare dock än den tappre Peneleos upprörd.
Fram emot Akamas for han, men denne hans stormande anfall
bidade ej, och i stället hans stöt Ilioneus fällde;
490 son till Forbas han var, som på hjordar var rik och av Hermes
älskad som ingen av troernas folk och gynnad med välstånd;
enda barnet Ilioneus var, som hans viv honom födde.
Denne i ögonhålan hans stöt nu fick under brynet,
ögonstenen spratt ut, och tvärs genom ögat gick spjutet
och bak i nacken stack fram, och till marken den sårade nedsjönk
bredande armarna ut; men Peneleos mitt över halsen
honom då högg med sitt svärd, så att huvudet genast i marken
stjälpte med hjälmen på och med spjutet ännu i ögat.
Högt han lyfte det upp som en vallmoknopp på sin stängel
500 och det för troerna visade stolt och jublande ropte:
»Hälsen, I troer, från mig till Ilioneus' fader och moder,
att de sin härlige son må begråta med jämmer i huset,
efter ej heller åt Promachos' viv skall beskäras den fröjden
att få sin älskade make se återkommen i hemmet,
när vi achaier en gång hemlända på skeppen från Troja.«
Så han sade, och troernas män med darrande lemmar
blickade ängsligt omkring för att finna från döden en undflykt.
Sångmör, sägen mig I, som bon i den höga Olympen,
vem av achaiernas män var den förste, som blodiga byten
510 vann sig, då stridens gång hade vänts av den starke Poseidon.
Ajas, Telamons son, var den förste; han Hyrtios nedstack,
Gyrtias' son, som befäl över dristige myserna förde.

Därnäst Antilochos kom, som Mermeros fällde och Falkes;
men av Meriones' spjut Hippotion dräptes och Morys,
medan för Teukros' hand Perifétes och Prothoon föllo.
Och Menelaos därnäst på en krigaredrott Hyperenor
rände i livet sin lans, så att tarmarna revos av udden
söndertrasade ut, och hans själ genom gapande såret
ilande flydde sin kos, och natt omhöljde hans ögon.
520 Ajas, Oïleus' hurtige son, dock fällde de fleste;
icke hans like det fanns, när det gällde i språng att förfölja
flyende fiendemän, sedan Zeus injagat dem skrämsel.

FEMTONDE SÅNGEN

Troerna, bortdrivna från skeppen, angripa ånyo

Men när de flyendes hop utom graven och pålarna hunnit,
efter det många förlorat sitt liv för danaernas händer,
stannade flykten och höllo de stånd vid vagnarna åter,
bleka av ångest och slagna av skräck. Men på toppen av Ida
vaknade Zeus ur sin sömn hos den gyllentronande Hera.
Genast han rusade upp; då såg han achaier och troer,
såg, huru troerna skrämdes på flykt och argiverna bakom
häftigt förföljde och mitt bland dem jordskakarn Poseidon.
Hektor på fältet han liggande såg, och vännerna runtom
10 sutto, han andades endast med nöd, och med sansningen borta
kräktes han blod, ty han träffad ej var av den sämste achaiern.
Honom med ömkan såg Allfader för mänskor och gudar,
och med en skräckinjagande blick till Hera han talte:
»Nu har försann ditt illistiga svek, obändiga Hera,
hämmat den härlige Hektor från strid och hans folk skrämt på flykten.
Och jag i sanning ej vet, om ej detta ditt skändliga illdåd
snarast bör drabba dig själv och jag tukta dig skall med mitt gissel.
Har du kanhända då glömt, när du hängde däruppifrån höjden
och jag vid fötterna band ett par städ och om händerna på dig
20 snodde ett hållfast, gyllene rep, och i etern bland molnen
hängde du; gudarne fnöso av harm i den höga Olympen
utan att komma dock åt att dig lösa, ty vem jag fick fatt på,
tog jag och slungade ner ifrån tröskeln, så att han halvdöd
hamnade nere på jord. Men icke ens så blev jag sorgen
kvitt, som mig kvalde för Herakles jämt, gudomlige sonen,
sedan du stämplade ont och med Nordans hjälp emot honom
eggade stormarna upp och hän över ödsliga havet

drev honom ända till Kos, den välbefolkade bygden.
Honom dock räddade jag och till hästuppammande Argos
förde tillbaka igen, sedan lidanden många han utstått.
Detta jag minner dig om, för att sluta du måtte med ränker
och kan förnimma, att älskog och bädd skola intet dig gagna,
du som från gudarne gick att med kärlekssmek mig bedåra.«
Så han sade; då skalv stoltblickande, vördiga Hera,
och med bevingade ord hon svarade honom och sade:
»Vare då jorden mig vittne härtill och himlen därovan
jämte den brusande stygiska flod – och av salige gudar
svärjes det aldrig en ed mer dyr och förfärlig än denna –;
ja, vid ditt heliga huvud jag svär och vid bägges vår brudsäng,
vilken jag aldrig försann skulle djärvas att kränka med mened:
ingalunda har jag någon del i att starke Poseidon
rasar mot Hektor och troernas folk, men achaierna hjälper,
utan hans eget hjärta helt visst honom driver och manar,
då han med ömkan väl såg, hur achaierna ledo vid skeppen.
Nej, fasthellre jag själv ville giva det rådet åt honom
att på den vägen gå, som du, Skysamlare, visar.«
Så hon sade; då log Allfader för mänskor och gudar,
och med bevingade ord han svarade henne och sade:
»Måtte då sålunda du, stoltblickande, vördiga Hera,
enig till sinnes med mig bland odödlige gudarne sitta.
Då skall Poseidon snart, hur mycket han annat må önska,
ändra sitt sinne och vilja vad dig och mig är behagligt.
Men om du verkligen menar ditt ord och har talat uppriktigt,
vänd då till gudarne hem och befall den bevingade Iris
genast begiva sig hit och Apollo med frejdade bågen,
att till achaiernas här med dess kopparpansrade kämpar
Iris må flyga åstad med befallning till drotten Poseidon,
att han med striden hör upp och begiver sig hem till sin boning.
Foibos Apollo skall egga till strid den strålande Hektor,
blåsa ånyo in mod i hans själ och smärtorna stilla,

vilka nu plåga hans sinne så svårt; men achaiernas söner,
dem skall han driva tillbaka och slå med förlamande skrämsel,
så att de störta sig flyende in på Peliden Achilles'
fagertoftade skepp; och då skall Achilles i striden
sända Patroklos, sin vän, men för strålande Hektor skall denne
falla vid Ilions stad, sedan krigare många han dödat
och ibland andra min son, den gudalike Sarpedon.
Då för att hämnas sin vän skall Achilles Hektor förgöra.
Och från den stunden jag lagar det så, att troerna ständigt
70 drivas från skeppen tillbaks utan rast, tills achaierna taga
Ilions tronande stad genom listiga råd av Athene.
Förr jag slutar med vreden ej själv eller tål, att en annan
av de odödliga kommer till hjälp åt achaiernas söner,
innan uppfyllelse skett åt den tappre Pelidens begäran,
såsom jag lovat en gång och med huvudets böjning bekräftat,
uppå den dagen, då mig den gudomliga Thetis till fota
föll och besvor mig om hämnd åt stadsförhärjarn Achilles.«

Sagt; och lydig hans ord, den liljearmade Hera
strax ifrån Idas toppar flög hän till den höga Olympen.
80 Likasom tanken ilande går hos en man, som har vida
varit i världen omkring, då han sitter och tänker i sinnet
»vore jag där eller där!« och bygger otaliga planer:
lika så fort genom luften flög fram stoltblickande Hera;
och då till höga Olympen hon kom, hon de salige gudar
samlade fann i Kronions palats. När de sågo gudinnan,
sprungo de samtliga upp och med bägarna bjödo välkommen.
Hon gick de andra förbi, men av fagerkindade Themis
tog hennes bägare mot, ty hon främst hade skyndat till mötes
och med bevingade ord till Hera nu talte och sade:

90 »Hera, vi kommer du hit? Och med denna förfärade uppsyn!
Säkert har Kronossonen dig skrämt, som du äger till make.«

Henne svarade då den liljearmade Hera:
»Fråga mig icke därom, gudomliga Themis! Du vet ju,

hurudant sinne han har, så övermodigt och omilt.
Utan gör början bland gudarne du med er yppiga måltid;
tids nog höra du skall med de andra odödlige alla,
vilka försmädliga ting han bebådar oss. Icke för alla
bliver det fröjd, som jag tror, nej varken bland dödliga mänskor
eller bland gudar, fast mången ännu kan förnöjas vid bordet.«
100 Så hon sade och satte sig ner, den vördiga Hera,
men i Olympierns sal voro gudarne gripna av missmod;
själv hon med läpparna log, men kring ögonbrynen, de svartblå,
klarnade pannan ej upp, och förbittrad hon talte i kretsen:
»Dårar vi äro, som ivra mot Zeus i förblindelse bara.
Vilja vi verkligen ävlas ännu att med våld eller böner
hejda hans göranden? Fjärran för sig han sitter och intet
vårdar och bryr sig om oss, ty han tror sig den vida förnämste
vara i välde och kraft ibland alla odödliga gudar.
Alltså fördragen, vad ont på envar ibland eder han skickar!
110 Nu, som jag tror, är en jämmer beredd allaredan åt Ares:
fallen i striden Askalafos är, den han kärast av mänskor
hade och kallade ock för sin son, den väldige Ares.«
Så hon sade, men Ares av harm med flatan av handen
slog sina kraftiga lår och jämrande talte och sade:
»Gudar, förtänken mig ej, I som bon i den höga Olympen,
att jag går hän till achaiernas skepp för att hämnas för sonen,
ja om det ock blir min lott att, träffad från Zeus av hans ljungeld,
ligga bland stupade krigares lik i blodet och stoftet.«
Sade, och Bävan och Skräck han befallde att hästarna genast
120 spänna för vagnen och klädde sig själv i sin strålande rustning.
Nu skulle åter en ny och än större och svårare vrede
drabbat med vedergällning från Zeus de odödlige gudar,
om ej Athene, förskräckt för den fara, som hotade alla,
lämnat sin tron, där hon satt, och skyndat sig ut genom hallen.
Hjälmen hon guden av huvudet rev och av skuldrorna skölden,
vred ur hans seniga hand den kopparspetsade lansen,

ställde den undan och talade strängt till den hetsige Ares:
»Rasande galning, det blir ditt fördärv! Du har alltså förgäves
öron att höra med och har mistat all skam och besinning!
130 Hör du då ej, vad hon säger, den liljearmade Hera,
vilken ju alldeles nyss ifrån Zeus Olympiern kommer?
Tänker du kasta dig själv i otaliga lidanden svåra
blott för att harmsen få vända igen till Olympen av nödtvång
och så tillika förvålla så ont åt alla oss andra?
Ty han skall lämna på stund så achaier som trotsiga troer
och till Olympen skynda sig hem att förskräcka oss gudar,
och han skall gripa oss en efter en, både skyldig och skuldlös.
Lyd mig och stävja den harm, som du känner för härlige sonen!
Redan så mången ligger ju död, som i styrka och mandom
140 överglänste din son, och flere det bliver med tiden.
Svårt är att alla de eviges barn bland mänskorna rädda.«
Sade och ledde tillbaks till hans tron den hetsige Ares.
Men ur palatsets sal utkallade vördiga Hera
Foibos och Iris jämväl, de odödliges budbärarinna,
och med bevingade ord hon talade till dem och sade:
»Zeus befaller er båda att strax er begiva till Ida;
men när I kommen dithän och Zeus i ansiktet skåden,
gören då sedan vadhelst, som han eder befaller och bjuder.«
Sade och åter i salen gick in den vördiga Hera
150 och på sin tron tog plats, men ilande flögo de båda.
Snart hade Ida de nått, källvattnade villebrådshemmet,
och vittskådaren Zeus de träffade sittande ensam
uppe på Gargarons topp, och en doftande sky honom omgav.
Bägge då stigande fram inför Zeus, skysamlaren höge,
väntande stodo, och icke med harm i sitt sinne han såg dem,
eftersom flinkt de befallningen lytt av hans älskade maka.
Därpå till Iris först han talte bevingade orden:
»Skynda dig, Iris, åstad för att mäla till drotten Poseidon
allt vad jag säger dig nu, och se till att ej fela i värvet!

160 Bjud honom sluta med strid och tumult och till gudarnes skara
åter begiva sig hän eller ner i det heliga havet.
Men om han icke vill lyda mitt ord eller akta min vilja,
bjud honom då att betänka sig väl i hjärta och sinne
innan han djärves, så stark han än är, att mig och mitt angrepp
trotsa, ty vida förmer jag menar mig vara i styrka
och är den äldre jämväl; men utan att blygas i hjärtat
vill han sig mäta med mig, för vilken ock andra ju bäva.«
Sade. Då lydde på stund den vindsnabbt ilande Iris
och ifrån Idas toppar flög hän till det heliga Troja.
170 Som när en hagelskur eller snö från skyarna faller,
iskall, piskad åstad av den klara och isiga nordan;
så genom luften ilande flög den bevingade Iris
och till Poseidon steg fram och talte till frejdade drotten:
»Med en befallning till dig jordfamnare, mörke Poseidon,
kommer jag flygande hit och är skickad av Zeus med egiden.
Sluta han bjöd dig med strid och tumult och till gudarnes skara
åter begiva dig hän eller ner i det heliga havet.
Men om du icke vill lyda hans ord eller akta hans vilja,
hotar han med, att han också då själv skall komma till platsen
180 för att dig möta i strid, men han råder dig hellre att undfly
händerna hans, ty han vida förmer tror sig vara i styrka
och är den äldre jämväl; men utan att blygas i hjärtat
vill du dig mäta med Zeus, för vilken ock andra ju bäva.«
Suckande djupt av harm, henne svarade starke Poseidon:
»Sannerligen, så mäktig han är, han dock talar för trotsigt!
Mig vill han tvinga med våld, som i värdighet dock är hans like.
Bröder vi äro ju tre, som föddes av Kronos och Rhea,
Zeus och jag själv och Hades, den underjordiske drotten.
Trefalt skiftades allt, och envar sin värdighet erhöll;
190 och då vi kastade lott, jag själv vitskummiga havet
fick till att alltid bebo, och Hades fick töckniga dunklet,
Zeus den vida himmelen fick ibland skyar i etern;

jorden med höga Olympen är än för oss alla gemensam.
Därför jag rättar ej alls mitt liv efter Zeus. Må han fredligt
nöjas med tredjedelen han fick, hur stark han må vara,
och ej försöka att mig som en stackare skrämma med handkraft.
Bättre ju vore försann, om han ville med hotelser stränga
hålla de söner och döttrar i styr, som föddes av honom;
dessa, de komma att lyda hans bud, om också av nödtvång.«
200 Honom svarade då den vindsnabbt flygande Iris:
»Skall jag då ord för ord, jordfamnare, mörke Poseidon,
överbringa till Zeus detta barska och trotsiga gensvar,
eller besinnar du dig? Ty de ädle ej sakna besinning.
Hämndegudinnorna sälla sig jämt, som du vet, till de äldre.«
Henne svarade då jordskakaren, starke Poseidon:
»Heliga Iris, du sade ett ord, som är alldeles riktigt.
Gott är i sanning när den, som bär bud, har förstånd på det rätta.
Men det mig vållar en frätande harm i mitt hjärta och sinne,
var gång han tager sig för att mot den, som är lika så mäktig
210 och till en likadan ära bestämd, sina hotelser slunga.
Men av försyn likväl skall jag denna gången ge vika.
Däremot veta du skall, och det hotet är hjärtligen menat:
därest till trots för mig själv och den segerglada Athene,
liksom för Hera jämväl och för Hermes och guden Hefaistos
Ilions ståtliga stad han vill skona och ej vill förstöra
och åt argivernas män vill ej segerkraften förläna,
må han då veta, att vreden hos oss skall aldrig gå över.«
Sade Poseidon och därmed gick bort från achajiska hären
och steg i böljorna ner, och achaierna saknade honom.
220 Strax skysamlaren Zeus då talade så till Apollo:
»Älskade Foibos, gå hän till den kopparpansrade Hektor.
Redan är nu, som du ser, jordskakande guden Poseidon
stigen i havet igen, av skräck för min häftiga vrede.
Sannerligen, vår strid skulle hörts till de övrige gudar,
till och med dem under jordens djup, som dväljas hos Kronos.

Dock, långt bättre var detta för mig och för honom desslikes,
att han gav vika i tid och kände försyn för att möta
händerna mina, ty ej utan svett skulle striden ha slutat.
Upp nu och tag i din hand den tofsbehängda egiden;
230 den skall du svinga med makt och förfära achaiernas hjältar!
Vårda dig ock, Fjärrskjutare, själv om den strålande Hektor,
liva hans krafter och mod, tills achaierna flyende komma
ända till skeppen ner uppå stranden av bred Hellespontos.
Sedan skall själv jag se till, vad i råd och dåd är av nöden,
för att achaierna ock må få andas igen efter mödan.«
Sagt; och sin faders bud hörsammade Foibos Apollo;
ned ifrån Idaberget han for likt jagande falken,
duvomördaren flink, den snabbaste fågel som finnes;
och han den mäktige Priamos' son, den gudomlige Hektor,
240 sittande fann och ej liggande mer, ty han nyss kommit till sig,
svetten var stannad, han andades fritt, och han vännerna kring sig
kände igen och var återväckt av Zeus med egiden.
Steg med de orden då fram fjärrskjutande guden Apollo:
»Hektor, Priamos' son, vi sitter du alldeles kraftlös,
långt från de övriga skild? Har ett lidande kanske dig drabbat?«
Matt kom svaret han fick av den hjälmomstrålade Hektor:
»Huldaste gud, vem är du, som själv står hos mig och frågar?
Vet du då icke, att nyss med en sten den väldige Ajas,
när jag hans kämpar förgjorde som bäst vid achajiska skeppen,
250 träffade mitt på mitt bröst och stäckte mitt stormande anfall?
Ja, jag mig trodde försann ner till Hades' hus och de döda
skola få vandra i dag, ty jag mistade redan min anda.«
Honom svarade då fjärrskjutande guden Apollo:
»Fatta nu tillförsikt, ty en hjälpare slik har Kronion
sänt ifrån Ida hit ner till att värjande stå vid din sida,
Foibos Apollo med gyllene svärd, jag som redan tillförne
värnar ej endast dig själv, utan ock högtornade Troja.
Därför befallning nu giv vagnskämparne dina att mangrant

köra mot holkade skeppen åstad med de hurtiga spannen.
260 Själv skall jag före er gå och skall jämna för hästarna vägen
vitt och brett och skall vända på flykt de achajiska hjältar.«
Sagt, och ett flammande mod hos skarornas herde han ingöt.
Som när en hingst uppå stall, som vid krubban förplägats med havre,
sliter sin grimma itu och med stampande hovar på slätten
löper åstad, där han badade jämt i den rinnande floden,
och är så stolt och bär huvudet högt, medan glänsande manen
fladdrar kring bogarna ner; och han, yvande sig av sin skönhet,
ilande bäres av fötterna hän till det vanliga betet:
sålunda rörde nu flinkt uppå knäna och fötterna Hektor,
270 manande vagnarna fram, sedan gudens röst han förnummit.
Såsom när hundarnas flock och en skara av jagande lantmän
ivrigt förfölja en flyende hjort eller också en stenbock,
dock, i de lummiga snåren till slut och på klipporna branta
räddar sig viltet, vars öde ej var, att de skulle det fälla;
men vid de jagandes larm ett lejon med böljande skäggman
synes på stigen och skingrar med ens den ivriga skaran:
så danaernas svärm till en början förföljde beständigt
brukande flinkt sina svärd och de dubbelspetsade spjuten,
men när de varsnade Hektor gå fram utmed kämparnes leder,
280 grepos de alla av skräck, och i fötterna satte sig modet.
Thoas till orda då tog, Aitolernas ypperste hjälte,
son av Andraimon, i stående strid den gävaste kämpe,
skicklig att svinga sitt spjut och av få bland de yngre achaier
överträffad i ord, när meningar stridde på tinget;
denne besinningsfull tog till orda ibland dem och talte:
»Ack, en mäkta förunderlig syn mina ögon få skåda,
huru nu återigen ifrån dödsgudinnorna räddad
Hektor stått upp, fast envar i sitt hjärta förhoppades säkert,
att han för Ajas, Telamons son, hade funnit sin bane.
290 Men nu har återigen en av gudarne frälst och bevarat

Hektor, som redan har livet släckt ut på så många achaier,
såsom nu också väl kommer att ske, ty icke förutan
Zeus tordönaren står han där främst med en brinnande
stridslust.
Därför nu hören mitt råd, och låtom oss alla det lyda.
Meniga folket vi strax skola sända tillbaka till skeppen,
vi däremot, som de tappraste män uti hären oss kalla,
hålla här stånd för att strax med lyftade lansar hans angrepp
värja utav. Ty så mordisk han är, så menar jag ändock,
att han skall sky för att störta sig in i danaernas skara.«
300 Sagt; och de lyssnade till och villiga lydde hans maning.
Och nu kring Ajas de fort och Idomeneus, Kreternas konung,
och kring Meriones, Teukros och Meges, vid Ares att likna,
ropade hjältarne hop och med lederna slutna tillsamman
stodo beredda till kamp mot Hektor och troernas skaror,
medan det meniga folket bakom gick åter till skeppen.
Samlade bröto nu troerna fram, och Hektor med stormsteg
förde dem an, framför honom dock främst gick Foibos Apollo,
runt kring skuldrorna klädd i en sky och med starka egiden,
fransad med tofsar och strålande blank, som var av Hefaistos
310 smidd och förärad åt Zeus att till skräck för hjältarna bära;
denna i handen han höll och i spetsen för krigarne framskred.
Slutna dem bidde argivernas led, och ett skallande härskri
steg ifrån bägge sidorna upp, och från bågarnas strängar
pilarna flögo och lansar i mängd ifrån dristiga händer.
Mången blev sittande fast i behjärtade krigares lemmar,
medan de flesta sig borrade in under vägen i marken,
innan till hullet de nått, som de fikade efter att smaka.
Medan Apollo ännu höll i händerna stilla egiden,
föllo på vardera sidan en mängd för de träffande spjuten,
320 men då han spände sin blick i danaernas män och egiden
svängde inpå dem och skrek med förfärande röst, då förgjordes
modet i kämparnes barm och de glömde den stormande kraften.

Såsom när vilddjur två i en hjord av får eller oxar
bringa förvirring och flykt i dunklet av mörkaste midnatt,
rusande brådstört fram, då vaktaren ej är tillstädes:
så vart en modlös flykt bland achaiernas män, ty Apollo
hade dem slagit med skräck och gav Hektor och troerna seger.
Man mot man gick mördandet på, sedan lederna skingrats.
Hektor gav döden åt Stichios strax och åt Arkesilaos;
330 Arkesilaos var drott för de kopparklädde boioter,
Stichios åter var trognaste vän till den tappre Menestheus.
Och för Aeneas' lans där Medon och Iasos föllo;
Medon till konung Oïleus' var son, dock född av en frilla,
alltså en broder till Ajas han var, men i Fylake bodde,
långt från sitt älskade fädernesland, emedan han fordom
slagit en broder ihjäl till sin faders gemål Eriopis;
Iasos åter var hövitsman i athenarnes fylke
och var till Sfelos en son, som det sades, och Bukolos' sonson.
Främst i striden blev Echios dräpt av den käcke Polites,
340 Klonios föll för Agenor, Polydamas fällde Mekisteus.
Paris Deïochos sköt, när han framme i striden tog flykten,
bak i hans skulderblad, och tvärsigenom gick kopparn.
Medan på dessa de drogo utav deras skimrande vapen,
sprungo achaierna ner i den pålförskansade graven,
flyende hit och dit, och drogo sig tvungna bak muren.
Hektor till troerna ropade då med en skallande stämma:
»Fort nu till skeppen åstad, låten ligga de blodiga byten!
Vilken jag varsnar av er ifrån skeppen hålla sig borta,
honom jag dödar på stället, och ej lär hans lik efter döden
350 städjas till bålets eld av älskade fränder och fränkor,
utan skall bliva ett hundarnas rov framför Ilions murar.«
Talade så och hästarna slog över manken med piskan,
medan åt troernas led han manande ropte; och alla
styrde då skriande fram sina hästar och rullande vagnar
under förfärande larm; och framför dem Foibos Apollo

sparkade ledigt brinkarna ner, som kantade graven,
så att de föllo däri och där bildades brygga för marschen
vitt och brett, så långt som ett kastspjut flyger i luften,
slungat med yttersta kraft av en man, som vill pröva sin styrka.
360 Här falangerna strömmade fram, och i spetsen Apollo
gick med den sköna egiden i hand, och han störtade muren
lika så lätt, som en pilt uppå stranden river en sandhög,
vilken han knappast har lekande byggt i sin barnsliga glädje,
innan han river omkull den igen med händer och fötter:
så, o strålande Foibos, du rev, vad achaiernas söner
byggde med möda och svett, och skrämde dem själva på flykten.
Äntligen höllo de stånd, sedan ända till skeppen de kommit,
talande mod till varann, och med händerna lyfta mot himlen
sände upp brinnande böner envar till samtlige gudar.
370 Varmast Gereniske Nestor dock bad, achaiernas fader,
sträckande armarna upp mot den stjärnesmyckade himlen:
»Zeus Allfader, om nånsin en man i det bördiga Argos
brände av oxar och får på ditt altare saftiga låren,
för att få lyckligen komma igen, och du lovade detta,
minns det, Olympier, nu och vänd olycksdagen ifrån oss
och låt ej längre achaierna så av troerna kuvas!«
Bedjande talte han så, och styraren Zeus med en åskskräll
bifall skänkte åt bönen, som bads av den åldrige Nestor.
Troerna dock, när de åskandet hört från Zeus med egiden,
380 satte än värre argiverna an med en brinnande stridslust.
Som när en tornande våg på det vittkringseglade havet
slår över relingen in i ett skepp, av den häftiga stormens
drivande kraft, som var bölja på hav till det yttersta ökar:
så över muren med skallande skri trojanerna bröto,
jagade hästarna fram och med dubbelspetsade lansar
började striden, envar från sin vagn, tätt inne vid skeppen,
medan achaierna uppe från däck på de beckade skeppen
värjde med stänger sig käckt, som på skeppen lågo för sjöslag,

långa, beslagna med järn och med kopparspetsar i ändan.
390 Under det ännu achaiernas män och troerna stridde
borta vid muren och långt från de lätthänglidande skeppen,
satt i den käcke Eurypylos' tält den ädle Patroklos,
muntrande honom med ord och ströende helande örter
över hans rysliga sår för att stingande smärtorna stilla;
men då han märkte, att troernas folk re'n stormade muren,
och bland danaernas folk däremot vart skrik och förfäran,
bröt han i jämmer ut och med flatan av händerna häftigt
slog sig på låren, och så han klagande talte och sade:
»Ej kan jag här i ditt tält, Eurypylos, stanna nu längre,
400 fast du behövde det visst, ty en väldig kamp är på färde,
utan låt väpnaren sköta ditt sår. Jag själv måste skynda
hem till Achilles igen för att honom mana till striden.
Ty vem vet, om icke mitt ord med de eviges bistånd
mäktar att röra hans själ; en vän ju ej talar förgäves.«
Så han sade och skyndade bort. Men achaiernas söner
höllo mot troerna manligen stånd, men förmådde dock icke
driva från skeppen de stormande bort, fastän färre de voro;
heller ej troerna voro i stånd att danaernas fylken
genombryta och tränga sig in bland tälten och skeppen;
410 utan som snöret är rakt, som jämnar en bjälke till skeppet,
under den kunnige timrarens hand, som i hela sitt yrke
mästerskapet har nått och fått lära av själva Athene,
likaså jämn mellan dem stod blodiga striden och vägde,
och om vartenda av skeppen var strid mellan skara och skara.
Hektor nu stormade fram emot Ajas, frejdade hjälten;
bägge de kämpade skarpt om ett skepp, men varken förmådde
Hektor det sätta i brand och Ajas fördriva, ej heller
Ajas att Hektor förjaga igen, då en gud honom framdrev.
Men då Kaletor, en son av Klytios, steg med en eldbrand
420 fram emot skeppet, sitt spjut honom Ajas rände i bröstet;
tungt han i marken föll och tappade branden ur handen.

Och då nu Hektor för ögonen såg sin behjärtade frände
ligga i stoftet på jord invid stammen av beckade skeppet,
genast med skallande röst han till troer och lykier ropte:
»Troer och lykiske män och dardaniske handgemängskämpar!
Given ej vika i striden ett steg i denna vår trängsel
utan försvaren Klytios' son, så att ingen achaier
tager hans vapenskrud, där vid skeppens rad han är fallen.«
Sagt, och mot Ajas han slungade av den blänkande lansen,
430 träffade honom dock ej, men Lykofron, sonen av Mastor,
Ajas' vapenkamrat, en Kytherier, vilken hos honom
hade sitt hem, se'n han flytt för ett dråp från det helga Kythera,
honom hans vässade lans i huvudet råkte vid örat,
där invid Ajas han stod, och i stoftet föll han på ryggen
neder av skeppet på jord, och livet ur lemmarna flydde.
Ajas ryste därvid och ropade strax till sin broder:
»Älskade Teukros, vår redlige vän Mastoriden är fallen,
vilken vi ärade hemma så högt som vår fader och moder,
alltsedan kommen han var från Kythera och levde ibland oss;
440 honom den trotsige Hektor har dräpt. Var har du de hastigt
dödande pilar och bågen, du fick av Foibos Apollo?«
Sagt, och Teukros hörde hans ord och sprang fram till hans sida,
hållande spänstiga bågen i hand och det rymliga kogret,
och lät de stingande pilarna tätt mot troerna flyga.
Kleitos han träffade först, Peisenors härlige telning,
hjälten Polydamas', Panthoos' sons, behjärtade körsven,
just som han tömmarna höll och hade med hästarna möda,
medan han styrde dem in, där striden sig vältrade tätast,
Hektor och troernas folk till behag, men blev själv av sin ofärd
450 drabbad, och ingen den värjde utav, så gärna de ville.
Ty bak i nacken på honom flög in den smärtande pilen;
neder av vagnen han föll, och hästarna ryggade häftigt,
under det vagnen skramlade tom. Men Polydamas, ägarn,

såg det och först sprang fram och motade själv sina hästar.
Åt Protiaons son Astynoos gav han dem sedan
och honom manade strängt att med ögonen fästa på honom
hålla dem redo, och därpå igen steg han fram bland de främste.
Fram tog Teukros ånyo en pil för att skjuta på Hektor,
och han på striden väl skulle gjort slut vid achajiska skeppen,
460 därest han träffat och fällt honom mitt i hans hjältebedrifter.
Dock, han var icke fördold för Zeus' allskådande blickar,
vilken om Hektor höll vakt och ej unnade Teukros den hedern,
utan lät brista den tvinnade sträng på hans frejdade båge,
just som han spände och sköt; och kopparpilen den tunga
vilse åt sidan for, och ur händerna föll honom bågen.
Teukros ryste därvid och talade så till sin broder:
»Ve mig, i sanning en gud avklipper ju alla de planer,
som skulle båta vår strid. Nu slog han mig bågen ur handen
och nytvinnade strängen slet av, som i morse jag påsatt,
470 för att han måtte stå bi, om ock pilarna tätt skulle flyga.«
Ajas, Telamons väldige son, honom svarte och sade:
»Käre, låt bågen då liggande bli jämte pilarna alla,
sedan dem nu har fördärvat en gud, som danaerna hatar.
Tag långskuggande lansen i hand och skölden på skuldran
och emot troerna kämpa med kraft och egga de andra.
Icke skall fienden utan besvär, om han också oss kuvar,
taga de toftade skeppen. Välan, låt oss tänka på striden!«
Sade, och Teukros sprang hän och lade sin båge i tältet,
kastade sedan på skuldran en sköld med fyra lag oxhud,
480 satte på kraftiga huvudet fast den präktiga hjälmen,
smyckad med tagelbuske, som vilt nedsvajade ovan,
tog sitt väldiga spjut med vässade spetsen av koppar
och gav sig springande av och var hastigt tillbaka hos Ajas.
Knappast fick Hektor se, huru Teukros fått bågen fördärvad,
innan med skallande röst han till troer och lykier ropte:
»Troer och lykiske män och dardaniske handgemängskämpar!

Vänner, varen nu män och fäkten med stormande styrka
invid de holkade skeppen, ty nyss har mitt öga fått skåda,
huru av Zeus för den tappraste man blev fördärvad hans båge.
490 Lätt Allrådarens skydd är att skönja på dödliga mänskor,
både på dem, som han lyfter till makt och en lysande ära,
och uppå dem, som försvaga han vill och ej mera beskärma;
såsom han hjälper nu oss, men förminskar argivernas mandom.
Kämpen vid skeppen då alla nu käckt; och vemhelst ibland eder
som får sin bane av lans eller pil och fyller sitt öde,
stupe, välan; ty hans ära det blir att för fäderneslandet
ligga där fallen, och frälsade se'n äro makan och barnen,
och i behåll är hans hus och hans jord, när achaiernas söner
segla på skeppen tillbaks till den älskade fädernejorden.«
500 Sade och livade hjärta och mod på varenda ibland dem.
Men uppå motsatt håll uppmuntrade Ajas de sina:
»Blygens, argiviske män! Nu gäller att antingen falla
eller att frälsa vårt liv och förstörelsen värja från skeppen.
Hoppens I kanske att komma till fots hem till fädernejorden,
därest vår flotta blir bränd av den hjälmomstrålade Hektor?
Hören I icke, hur hela sin här han ljudligen manar
uti sitt vilda begär att få sätta i brand våra fartyg?
Icke till dansen minsann han manar dem upp, men till striden.
Och för oss själva ej visare råd och beslut är att finna
510 än att med vapen i hand oss störta på fienden modigt.
Bättre att röna med ens, om dö eller leva vi skola,
än att till ingen nytta så här invid skeppen helt sakta
ödas i pinande kamp, och därtill av ringare kämpar.«
Sade och livade hjärta och mod på varenda ibland dem.
Hektor nu Schedios drap, Perimedes' son, som i kriget
förde fokeerna an; och Ajas Laodamas fällde,
som var Antenors son, fotkämparnes lysande hövding.
Även Polydamas fällde en man, Kylleniern Otos,
vilken var Meges' vän och de stolte epeiernas hövding.

520 Meges sprang fram för att hämnas hans död, men åt sidan för lansen
väjde Polydamas kvickt, och den träffade ej – ty Apollo
tillät icke, att Panthoos' son skulle falla i striden –,
men på Kroismos i stället hans lans gick mitt in i bröstet;
tungt han i marken föll, och Meges rustningen avdrog.
Därvid mot honom sprang Dolops, en man förfaren i spjutstrid,
son av Lampos, Laomedons son, och under sin uppväxt
övad i vapenlek av sin fader, den ypperste hjälte.
Tätt inpå livet han sprang och lansen mitt genom skölden
stötte, men Meges skyddades gott av sin präktiga brynja,
530 som var av starkaste pansarfjäll; den hade hans fader
bringat från Efyra hem, från stranden av floden Selleeis,
sedan han fått den till skänks av sin gästvän, drotten Eufetes,
för att i striden den bära till värn mot fiendemänner;
denna nu ock från hans älskade son avvärjde fördärvet.
Meges i blinken gav stöten igen och med spetsiga lansen
råkte hans tagelsmyckade hjälm på dess översta välvning;
svajande tagelbusken bröts loss och föll uppå jorden
neder i stoftet i hela sin prakt, nyfärgad med purpur.
Dolops dock ännu höll stånd och hoppades ännu på seger,
540 men till den andres hjälp kom den krigiske drott Menelaos,
vilken från sidan mot Dolops steg fram, som märkte det icke,
och bak i skuldran rände sitt spjut, så att tvärs genom bröstet
udden for ut i en fart, och han segnade neder framstupa.
Bägge nu skyndade fram att av skuldrorna draga på honom
kopparrustningen av, men Hektor på fränderna alla
ropte och eggade främst Hiketaons son Melanippos,
kraftige hjälten, som hade förut fotsläpande oxar
skött i Perkotes bygd, medan fienden ännu var fjärran,
men när danaernas här hade seglande kommit på skeppen,
550 dragit till Troja igen och nu lyste i troiska hären
och fick hos Priamos bo och var lika med sönerna hedrad;

honom nu Hektor manade strängt och talte och sade:
»Skola vi dröjande stå, Melanippos? Känner ej du ens
hjärtat sig välva i bröstet av sorg för din dödade frände?
Ser du kanhända då ej, hur med Dolops' rustning de syssla?
Följ mig, ty nu är ej tid att mot fienden kämpa på avstånd,
innan vi dödat argivernas män eller också av dessa
Ilion störtas från höjden i grus och dess borgare mördas.«
Sade och före gick fram och följdes av lysande hjälten.
560 Men Telamoniern Ajas jämväl argiverna mante:
»Vänner, o varen nu män och betänken, vad äran er bjuder!
Söke i striden envar att sig hedra i vännernas ögon.
Älskar sin ära ett folk, då frälsas långt flere än falla,
däremot flyende män ha förspillt både ära och räddning.«
Sagt, och de, ivriga redan förut av sig själva på striden,
lade på hjärtat hans ord och med kopparblixtrande leden
drogo kring skeppen ett hägn; dock Zeus drev troerna framåt.
Nu Menelaos Atriden till dåd Antilochos mante:
»Ingen är yngre än du, Antilochos, här av oss alla,
570 ingen i loppet så snabb och ingen så tapper i striden.
Tänk, om du rusade fram och någon av troerna fällde!«
Sade och skyndade bort, men ynglingen hade han eggat.
Denne ur hären sprang fram och slungade glimmande lansen,
sedan han skådat sig om, och troerna veko tillbaka
undan hans kast, dock slungade ej han sitt vapen förgäves,
ty Hiketaons son Melanippos, trotsige hjälten,
som skulle just gå till strids, fick lansen i bröstet vid vårtan;
tungt han i marken föll, och i fallet skramlade vapnen.
Fram Antilochos sprang, såsom hunden den sårade hjortkalv
580 rusar på livet, som nyss, då från bädden han flyende uppsprang,
träffats av jägarens pil och döende segnar till jorden:
så, Melanippos, mot dig, för att taga din lysande rustning,
käcke Antilochos sprang; men han Hektors ögon ej undgick,
vilken mot honom rusade strax genom drabbningens vimmel.

Ej höll Antilochos stånd, fast en hurtig krigare eljest,
utan han gav sig på flykt, som ett vilddjur efter sitt odåd,
när det har dödat en hund eller också en vallande herde
och tar till flykten brått, innan karlarne hinna att samlas:
så han flydde med hast, medan Hektor och troerna efter
590 sände av stingande spjuten en skur under skallande härskri;
dock han sig vände och stod, när de sinas leder han nådde.
Men likt glupande lejon på nytt mot de holkade skeppen
stormade troerna fram, och Zeus såg sin vilja fullbordas;
ständigt han livade kraften hos dem, men achaiernas söner
modet och segeräran betog och blott troerna stärkte.
Ty han besluten var att ära förunna åt Hektor,
Priamos' väldige son, för att denne på buktiga skeppen
måtte nu kasta förhärjande eld och fullborda den grymma
bönen, som Thetis bett; och alltså den vise Kronion
600 väntade endast att skenet få se av ett brinnande fartyg:
då var hans mening att strax trojanernas skaror från skeppen
driva tillbaka igen och danaerna seger beskära.
Sålunda sinnad, han hetsade fram mot de holkade skeppen
Hektor, Priamos' son, som ock självmant glödde av iver.
Rasande trängde han fram som Ares, då lansen han svingar,
eller som elden far fram i den snåriga skogen bland bergen.
Fradgan om läpparna stod, och inunder de buskiga brynen
lågade ögonen hemskt, och omkring hans tinningar hjälmen
hotfullt nickade blank vid den stormandes häftiga fotsteg.
610 Zeus honom värnade själv från höjden av blånande etern
och ibland skaror av män förunnade lysande ära
ensamt åt honom, ty kort var den tid, som han hade att leva,
sedan Athene hans skickelsedag fortskyndade redan,
då han sin död skulle få av Pelidens väldiga händer.
Nu han försökte att spränga med makt achaiernas leder,
där han de tätaste skarorna såg och de yppersta vapnen,
men han det mäktade ej, hur häftigt han också försökte.

Stående tätt som en mur, de höllo sig faste som klippan,
vilken står reslig och brant på stranden av skummiga havet,
620 trotsande både var stöt av de tjutande vindarnas anlopp
och var svällande våg, som högt uppsprutar mot henne:
sådan danaernas här utan vacklan troerna bidde.
Men som av eld omstrålad, på nytt han mot lederna framsprang,
brytande in, såsom vågen slår in över seglande skeppet
utan att väja, svälld av en storm, som ur skyarna föddes;
däcket då alldeles höljes av skum, och den rysliga blåsten
smattrar i seglets duk, och i hjärtat de darrande sjömän
bäva, ty endast med knappaste nöd undkomma de döden:
sålunda bävade starkt i achaiernas bröst deras hjärta.
630 Och han for på dem igen som ett glupande lejon på korna,
vilka i tusental på den sanka och rymliga ängen
betande gå, och en herde är med, som har ännu ej lärt sig,
hur man behornade fänadens liv skall försvara mot vilddjur;
ständigt han vallande går bland de främsta och eftersta korna,
men uti mitten far lejonet in och där äter en oxe,
under det alla de övriga fly: så flydde med bävan
alla danaerna plötsligt för Zeus och för strålande Hektor.
En han dödade dock, Perifetes, en man från Mykene,
vilken till Kopreus var son, den där fordom åt konung Eurystheus
640 plägade vandra med bud till Herakles, väldige hjälten.
Sonen dock överträffade långt sin svagare fader
uti var manlig dygd, i krigsmannamod och i snabblopp,
och kunde mäta sig ock med de främste Mykener i klokhet;
nu fick Priamos' son av honom sin ära förökad.
Ty då han vände sig om, kom hälen att stöta mot skölden,
vilken han bar till sitt värn, och som ända till fötterna nådde;
hämmad i steget, på ryggen han föll, och hjälmen av koppar
omkring hans tinningar skramlade dovt, då han föll överända.
Hektor det varsnade strax och stod med ett språng vid hans sida,
650 rände sin lans i hans bröst och honom i vännernas åsyn

dräpte; de intet förmådde till hjälp, fastän sorgsna för vännen,
därför att själva de bävade svårt för gudomlige Hektor.
Redan de sågo framför sig och kring sig de yttersta skeppen,
som hade landsatts först, och troerna strömmade efter.
Då bakom skeppens yttersta rad, allenast av nödtvång,
veko argivernas män, men stannade där invid tälten,
slutande leden tätt, och spridde sig icke i lägret,
hållna tillbaka av fruktan och skam, under rop till varandra.
Främst Gereniske Nestor likväl, achaiernas fader,
660 allesammans i hären besvor vid föräldrarnas minne:
»Vänner, o varen nu män och låten i sinnet få insteg
blygsel för främmande folk, och drage envar sig till minnes
hustru och barn och sin egendom all och föräldrarna kära,
antingen ännu de äro vid liv eller döda de äro.
Eder vid dessa jag ber och besvär, som äro i fjärran,
att I stån faste som män och vänden er icke på flykten.«
Sade och livade hjärta och mod på varenda ibland dem.
Från deras ögon Athene fördrev det skymmande dunklet
så att omkring dem blev klaraste ljus på sidorna bägge,
670 både åt skeppen till och åt platsen för rasande striden.
Hektor de tydligt varsnade nu och kamraterna alla,
både de trötte, som stodo bakom och fäktade icke,
och de som kämpande stodo ännu vid de toftade skeppen.
Icke det likade dock den hjältemodige Ajas
längre att stå på den plats, där de andra achaierna stodo,
utan med väldiga steg gick han fram över däcken av skeppen,
medan han svängde en stång av det slag, som brukas i sjöslag,
två och tjugu alnar i längd och beslagen med järnband.
Som när en man, som en mästare är i att rida på hästar,
680 fyra av hingstarna väljer sig ut och dem kopplar tillsamman
och under eggande rapp ifrån slätten spränger mot staden
fram uppå allfarväg, och män och kvinnor med häpnad
skåda hans vådliga ritt, men han säkert och utan att fela

springer beständigt från häst och till häst under flygande farten:
sålunda skred där med väldiga steg på de toftade skeppen
Ajas från däck och till däck, och hans röst ljöd ända till himlen,
då han med skallande rop danaerna manade ständigt
skeppen och tälten att värna med kraft. Men Hektor ej heller
dröjde bland skarorna kvar av de välbepansrade troer,
690 utan som glänsande örnen slår ned på en skara av fåglar,
medan vid rinnande floden de gå för att söka sig föda,
flyttande tranor och gäss eller ock långhalsade svanor:
sålunda Hektor mot ett av de mörkblåstammiga skeppen
rusade häftigt fram, och Zeus honom bakifrån pådrev
med sin allsmäktiga hand och eggade även hans kämpar.

Åter då lågade upp en förbittrad strid invid skeppen,
så att man skulle ha trott, att de män, som möttes i kampen,
kunde ej slitna och tröttade bli; så häftig var striden.
Och deras tanke därunder var den: achaiernas söner
700 väntade räddning ej mer i sin nöd, utan döden allenast;
troernas folk däremot av det hoppet besjälades alla
skeppen att sätta i brand och att döda achaiernas hjältar;
tänkande slikt i sin själ, de gingo varandra på livet.

Hektor i aktern grep tag på det vackra hövdingaskeppet,
som över böljorna snabbt fört Protesilaos till Troja,
men honom aldrig fick föra tillbaks hem till fädernejorden.
Alltså om dennes skepp mot varandra achaier och troer
kämpade man mot man, och ingen där fanns, som på avstånd
väntade surrande pilarna in och de susande spjuten,
710 nej, utan tätt inpå och med samma behjärtenhet alla
gingo varandra till livs med slipade yxor och bilor
eller med väldiga svärd eller dubbelspetsiga lansar.
Många de slagsvärd voro med skönt svartbandade fästen,
vilka där föllo till jord från krigarnes händer och skuldror
under den rasande strid, och på marken flödade bloden.
Hektor ej släppte sitt tag, utan höll sig med händerna bägge

vid skeppsprydnaden fast och till troerna manande ropte:
»Hitåt med eld! Och ett jubelrop upphäven nu alla!
Nu har oss Zeus gett en dag, som går upp emot alla de andra.
720 Skeppen vi taga, som seglade hit emot gudarnes vilja
och oss förvållat så ont, tack vare de äldstes försagdhet,
vilka, så ofta jag önskade slåss härnere vid skeppen,
höllo tillbaka mig själv och hejdade också mitt krigsfolk.
Men om de våras förstånd förvillades då av Kronion,
nu är det annat, han eggar oss själv och befaller att strida.«
Sagt, och med ökad iver hans folk mot argiverna frambröt.
Ajas ej härdade ut under mängden av flygande spjuten,
litet han drog sig tillbaks, då han redan sig väntade döden,
lämnade däcket i hast och på styrmanstoften nu uppsprang.
730 Där med spejande blickar han stod och drev undan med lansen
varje trojan, som med blossande eld sprang fram emot skeppen,
och han med skallande rop danaerna manade ständigt:
»Vänner, danaiske män, krigsgudens behjärtade svenner,
stånden nu faste som män och minnens att värja er kraftigt!
Eller kanhända vi tro, att bakom oss stå hjälpare redo
eller en starkare mur, som vårt folk kan beskärma mot ofärd?
Nej, vi ej hava en stad här bredvid med torn och med murar,
som kan bereda oss skydd och sända oss folk till förstärkning,
utan på öppna fältet vi stå mot trojanernas härsmakt
740 trängda mot havet ut och fjärran från fädernejorden;
därför vår frälsning i armarna bor, men icke i slapphet.«
Sagt, och med rasande mod han stötte omkring sig med lansen;
och så snart en trojan försökte att springa mot skeppen
fram med en lågande brand för att Hektors maningar lyda,
strax honom Ajas passade på och fällde med lansen.
Tolv av troerna stack han ihjäl invid beckade skeppen.

SEXTONDE SÅNGEN

Patroklos kämpar och faller

Så de kämpade där om det fagertoftade skeppet.
Men till Achilles, krigarnes drott, framträdde Patroklos;
brännande tårar han göt uppå kinderna, såsom en källa
gjuter från klippans brant sitt mörka och skimrande vatten.
Honom med ömkan såg snabbfotade hjälten Achilles
och med bevingade ord han talte till honom och sade:
»Säg, Patroklos, vi gråter du så som en flicka helt liten,
som efter modern springer och ber att bli tagen på armen,
håller i klänningen fast och hindrar sin moder i brådskan,
10 stirrande upp med sin tårade blick, tills henne hon tager:
likadan är du, Patroklos, att se med de pärlande tårar.
Önskar du något förmäla för mig eller ock för mitt krigsfolk?
Eller kanhända du ensam ett bud har förnummit från Fthia?
Ännu man säger förvisst, att Menoitios, sonen av Aktor,
lever och Peleus, Aiakos' son, myrmidonernas konung,
båda de gamle, som skulle så djupt med sin död oss bedröva.
Skall jag väl tro, att du jämrar dig så för argivernas öde,
vilka vid skeppen förgöras till lön för vad själva de brutit?
Tala och intet fördölj, för att bägge vi måtte det veta.«
20 Suckande djupt, honom svarade du, vagnskämpe Patroklos:
»Ädle Achilles, du Peleus' son, bland achaier den störste!
Bliv ej förtörnad, ty jämmern är stor, som achaierna trycker.
Ack, ty alla de kämpar, som förr de ypperste voro,
ligga vid skeppen sårade nu av en pil eller lansstöt.
Träffad av pil Diomedes är, den starke Tydiden,
sårad av spjut Agamemnon själv och den tappre Ulysses,
och av en stingande pil är Eurypylos träffad i låret.
Kunniga läkare syssla med dem och försöka med örter

såren att hela; men själv är du obeveklig, Achilles.
30 Måtte mig aldrig betaga en harm lik den, som du hyser,
olyckshjälte! Vem får då väl ens i de kommande släkten
glädje av dig, om du döden ej nu från argiverna värjer?
Obarmhärtige, ej är du son av den frejdade Peleus
eller är Thetis din mor, nej, av skimrande havet du föddes
och av de branta och skrovliga fjäll, ty ditt hjärta är stenhårt.
Men om du skrämmes tillbaks i din själ av en gudabefallning,
och någon sådan från Zeus har dig yppat din heliga moder,
skicka åtminstone genast då mig ut i striden med hela
myrmidonernas här att danaerna varda en ljusning.
40 Lämna mig också till låns dina härliga vapen i striden;
troerna kanske då tro, det är du, och sig hejda i kampen,
så att achaiernas modiga folk i sin vånda får andan
draga omsider; om aldrig så kort, blir det ändå en vila.
Krafterna äro ju friska hos oss, och de mattade troer
torde vi driva till staden helt lätt ifrån skeppen och tälten.«

Bedjande talte han så i förblindelse stor, ty han därmed
bad för sig själv ju om undergång och den rysliga döden.
Misslynt svarade då snabbfotade hjälten Achilles:

»Ve mig, Patroklos, du ättling av Zeus, vad var det du sade?
50 Varken jag skrämmes tillbaks i min själ av en gudabefallning,
eller har sådan från Zeus mig förkunnat min heliga moder;
men det mig vållar en harm, som fräter mitt hjärta och sinne,
när sig fördristar en man till att råna en ann, som är jämngod,
och honom röva hans äreskänk, för det själv han har makten;
detta förbittrar mig djupt, efter allt vad mitt hjärta fått utstå.
Flickan, som valdes till gåva åt mig av achaiernas söner,
och som med lansen jag vann, då jag tog den befästade staden,
rycktes igen ur min famn av den rådande drott Agamemnon,
Atreussonen, som vore jag blott en den uslaste främling.
60 Dock, må det skedda nu vara förbi, och jag ämnat ej heller
oavlåtligen vredgas alltjämt, fast jag tänkte i sanning

icke att dämpa min vrede så snart, utan först, när omsider
till mina egna skepp hade hunnit den larmande striden.
Spänn då på skuldrorna dina min prisade rustning, Patroklos,
och för i drabbningen fram myrmidonernas krigiska skaror,
då nu ett blåsvart moln av trojaner redan kring skeppen
dragit sin övermäktiga ring, och på stranden av havet
undanträngda achaierna stå på den yttersta remsan.
Hela trojanernas rike ryckt an mot de våra med käckhet,
70 sedan de pannan ej se av min hjälm såsom eljest i striden
stråla dem nära inpå; men i hast de väl flyende fyllde
vattengravarna alla med lik, om blott Agamemnon
ville bete sig som vän; nu kämpa de runt omkring lägret.
Varken rasar nu mera till värn mot danaernas ofärd
lansen i handen på Tydeus' son, Diomedes den käcke,
icke har heller jag hört Agamemnons manande stämma
från hans förhatliga mun; blott mannaförödaren Hektors
skallar omkring, då han eggar sitt folk, som med jublande härskri
fyller all slätten upp och achaiernas söner besegrar.
80 Nu likväl, o Patroklos, bryt in att med makt ifrån skeppen
värja förstörelsen av, så att icke med blossande elden
flottan de bränna för oss och betaga oss hoppet om hemfärd.
Hör nu ett ord, som jag önskar till sist att dig lägga på hjärtat,
för att du måtte förvärva åt mig inför alla achaier
lysande heder och pris, och att dessa må skicka tillbaka
dejliga flickan till mig och lysande skänker därjämte.
Driv dem från skeppen och sedan vänd om! Och skulle dig också
ära förunna än mer tordönande maken till Hera,
ävlas dock icke att vidare slåss mot de krigiska troer
90 mig förutan; du kommer därmed att förringa min ära.
Och låt av segerberusningen ej dig förleda i striden
att emot Ilion föra ditt folk, när du troerna nedgör;
ty från Olympen kanhända då en av de evige gudar
träder emellan, ty högt fjärrskjutaren Foibos dem älskar;

utan på stunden vänd om, när du bringat en ljusning bland
skeppen,
och låt de övriga vidare slåss med varandra på slätten.
Måtte – du evige Zeus och Athene och Foibos Apollo! –
ingen av hela trojanernas här och ingen argiver
slippa från döden, och endast vi två ur förgörelsen frälsas
100 för att få ensamma lägga i grus det heliga Troja!«

Sålunda föllo de ord, som de skiftade där med varandra.
Ajas ej härdade ut under mängden av flygande spjuten,
utan betvangs av Kronions beslut och de modiga troers
ständiga kast, och hemskt kring hans tinningar blänkande
hjälmen
skrällde för spjuten, som haglade tätt mot dess prydliga
kindskydd,
och han i vänstra skuldran blev trött av att skimrande skölden
hålla framför sig jämt, men de ändå förmådde ej honom
bringa att vackla ett grand, fastän översållad med kastspjut.
Bröstet sig hävde, han andades kort, och svetten i strömmar
110 rann över hela hans kropp, och i rasande kampen ej andrum
skänktes ett ögonblick, utan nöden blev värre och värre.

Sångmör, sägen mig I, som bon i den höga Olympen,
huru det först kom eld i achaiernas toftade härskepp?

Hektor mot Ajas sprang plötsligen fram och mot lansen av
askträd
svängde sitt väldiga svärd och strax bakom glimmande spetsen
skaftet högg alldeles av, och den stympade lansen förgäves
svingade Telamons son i sin hand, och långt ifrån skaftet
kopparspetsen föll ner och klingade dovt emot marken.
Ajas på stund i sin manliga själ förstod med en rysning
120 gudarnes verk, och att ljungaren Zeus hans planer i striden
hade tillintetgjort och förunnade troerna segern,
och sig ur kasthåll drog, men troerna genast på skeppet
kastade eld, som sig blossande spred och var icke att släcka.

Så stod nu akterstammen i brand. Men den ädle Achilles
slog sig på låren av harm och talade så till Patroklos:
»Ädle Patroklos, till strids, du hästomtumlande hjälte!
ty ifrån skeppen jag re'n ser blossa förtärande elden.
Låt dem ej bränna dem upp och stänga oss vägen till undflykt.
Kläd dig i rustningen fort; jag själv går att krigarne samla.«
130 Sagt, och Patroklos strax den strålande rustningen påtog.
Benen han omgav först med de vackra och blänkande skenor,
dem han vid anklarna fäste ihop med spännen av silver;
därpå han bröstet sig gärdade om med den snabbe Pelidens
konstutsirade brynja, som sken som en tindrande stjärna;
hängde om skuldrorna se'n det silvernaglade svärdet,
hamrat av koppar, och tog på sin arm den väldiga skölden,
satte på kraftiga huvudet fast den präktiga hjälmen,
smyckad med tagelbuske, som vilt nedsvajade ovan,
fattade sist ett par spjut, som passade honom i handen.
140 Däremot rörde han ej Pelidens väldiga stridslans,
tung och stadig och lång, den ingen av alla achaier
mäktade svinga, förutom allen den bålde Achilles,
lansen av Pelions ask, som Cheiron förärat hans fader,
huggen på Pelions topp för att hjältarne bliva till bane.
Hästarna bjöd han i hast Automedon spänna för vagnen;
honom han ärade högst efter segerhjälten Achilles,
ty han den trognaste var att i striden förbida hans tillrop.
Genast Automedon spände då för de eldiga hästar,
Xanthos och Balios, vilka så snabbt som susande vindar
150 flögo åstad och åt Zefyros fötts av harpyan Podarge,
medan på bete hon gick på en äng vid Okeanos' flöde.
Därpå i löshästselen bredvid han Pedasos spände,
som av Achilles förts hem, då han tagit Eetions kungsstad,
och som var dödlig blott, men höll steg med odödliga spannet.
Själv gick Achilles omkring och bjöd myrmidonerna alla
runtom i tälten sig väpna till strid. Och som glupande vargar,

skapta med outsläckligt mod i den raggiga bringan,
vilka ha rivit ihjäl ibland bergen den stoltaste kronhjort
och honom sluka nu glupskt, kring käftarna blodade neder,
160 och uppsöka därefter i flock mörkskimrande källan
för att från ytan därav med tunna och slaskande tungor
lapa sig vatten och dregla den full med den levrade bloden,
under det modet i bringan är käckt och bukarna stinna:
sådana strömmade hop myrmidonernas drottar och furstar
runt om Achilles' behjärtade vän, den ädle Patroklos,
och nu ibland dem Achilles gick fram med sin krigiska maning
både till kämpar på vagn och till meniga folket av sköldmän.
Femtio seglare stor var den flotta, med vilken Achilles
seglade över till Troja; på vart av de femtio skeppen
170 femtio kämpar ombord på roddarebänkarna sutto.
Fem skeppshövdingar satte han till, som han kunde med trygghet
lita uppå, men han själv var den högste och rådande drotten.
Första fördelningens drott var Menesthios, grann i sin rustning;
son av Spercheios han var, den av himmelen ammade floden,
och honom fött Polydora, kung Peleus' tjusande dotter,
dödliga kvinnan, som legat i famn på den kraftige flodgud;
Boros likväl, Perieres' son, för hans fader fick gälla,
vilken med henne blev öppet förmäld för sin rikliga brudskänk.
Över den andra fördes befäl av den tappre Eudoros,
180 som till en jungfru var son, Polymela, den vänsta i dansen,
dotter till Fylas. En gång henne kraftige Argusförgörarn
såg på en Artemisfest i de sjungande tärnornas ringdans
fira gudinnan, som gläds åt de gyllene pilar och jakten,
och han förälskad på loftet gick upp och sig lade hos henne,
nödavvärjaren Hermes, i lönn, och hon födde Eudoros,
lysande sonen, snabb i sitt lopp och en hjälte i striden.
Men när i dagens ljus Eileithyia, förlossningsgudinnan,
hade bragt pilten fram och han strålande solen fått skåda,
henne då Aktors son, den behjärtade hjälten Echekles,

190 förde som brud till sitt hem, då han givit den rikaste brudskänk;
pilten åter blev fostrad och skött av den åldrige Fylas,
som honom hade så kär, som hade han varit hans egen.
Över den tredje fördelningen bjöd den käcke Peisandros,
Maimalos' son, som den ypperste var i att kämpa med lansen
av myrmidonernas män, näst efter den trogne Patroklos.
Över den fjärde var drott vagnskämpen den åldrige Foinix;
över den femte till sist Alkimedon, son av Laerkes.
Men sedan Peleus' son under hövdingar sina vart fylke
ordnat och uppställt väl, han manade kraftigt dem alla:
200 »Nu, myrmidoner, må ingen av er de hotelser glömma,
som invid beckade skeppen I jämt mot troerna fällden
under min vredes tid, då I klagaden på mig varenda:
›Faslige Peleusson, din moder dig ammat med galla,
grymme, som tvingar ditt folk att hålla sig stilla vid skeppen!
Låtom oss hellre då strax med de havbefarande skeppen
segla till hemmet, då dig en så rasande vrede har gripit.‹
Sålunda talten I samlade titt, men nu är den kommen,
kampens stora bedrift, som I törstaden efter så länge;
alltså mot troerna kämpe envar, som har mod i sitt hjärta!«
210 Sade och eggade hjärta och mod på varenda ibland dem;
tätare slöto sig leden ihop, när de konungen hörde.
Såsom när stenar på stenar helt tätt en byggande radar
uti en husvägg hög, som skall utestänga var vindstöt:
så sig radade tätt deras hjälmar och sköldar med buckla,
sköld vid sköld, och hjälm vid hjälm, och kämpe vid kämpe;
rörde de huvudet blott, då stötte de buskiga hjälmar
samman med glimmande byglar, så tätt till varandra de stodo.
Tvenne hjältar likväl framför alla de övriga stodo,
hjälten Patroklos det var och Automedon, hysande bägge
220 samma begär att i striden gå främst. Men den ädle Achilles
skyndade in i sitt tält och öppnade locket på kistan,
konstarbetad och skön, som den silverfotade Thetis

bringat ombord på hans skepp, fullpackad med yppersta tröjor,
mantlar, som värjde mot blåst, och hyenden sköna av ylle.
Där låg en bägare ock i förvar, ur vilken ej nånsin
dracks det glödande vin av en annan bland dödliga männer,
heller ej vinstänk göts åt en annan än Zeus ibland gudar.
Denna ur kistan han tog och renade honom med svavel
först och sköljde därpå med en stråle av skimrande vatten,
230 tvådde så händerna själv och igöt glödande vinet;
därpå han mitt uppå gården steg ut och bad under vinstänk,
medan mot himlen han såg och av ljungaren Zeus var ej osedd:
»Store Pelasgiske Zeus, som från vinterkalla Dodona
härskar, där fjärran bland Seller du bor, som ditt gudaorakel
tolka och aldrig sig fötterna två, och som sova på jorden!
Såsom du hörde min bön tillförne en gång, då jag bad dig,
och tog min ära i skydd och achaierna tuktade gruvligt,
hör min bön även nu och fullborda mig denna min önskan.
Icke den gäller mig själv, ty jag stannar här nere bland skeppen,
240 men jag nu sänder åstad med myrmidonernas härsmakt
vännen i striden. O Zeus, giv seger åt honom till följe!
Dristighet gjut i hans själ, så att tydligt må bliva för Hektor,
antingen denne min vän vet att kämpa, om också allena,
eller de gångerna blott han med oemotståndliga händer
rasar, då själv jag går fram vid hans sida i drabbningens vimmel.
Men då han larmande striden vänt av från achaiernas flotta,
låt honom oskadd komma igen till de toftade skeppen
både med alla de vapen, han bär, och kamraterna käcka!«
Bedjande talte han så och vart hörd av den vise Kronion.
250 Dock Allfader det ena blott gav, och det andra han avslog:
gav att striden vända utav från achaiernas flotta,
vägrade hjälten att komma igen helbrägda ur striden.
Men när Achilles till Zeus hade bedit och gjutit sitt offer,
gick han i tältet in och bägaren gömde i kistan,
trädde så ut framför tältet igen för att vidare åse

gruvliga kampen, som stod emellan achaier och troer.
Väpnade drogo hans kämpar åstad med den tappre Patroklos
för att på troerna störta sig in med det stoltaste stridsmod.
Hastigt de strömmade ut, såsom getingar över en landsväg
260 gjuta sig ut i en svärm, när dem piltarne reta som vanligt,
låtande aldrig dem vara i fred, där de bygga vid vägen,
och i sin dårskap förvållande ont åt envar utan skillnad;
råkar en vandringsman, som går bara förbi, att dem komma
oförvarandes när, så flyga de modiga kräken
fram ur boet vareviga en för att värja sitt yngel.
Slika till hjärtan och mod myrmidonernas kämpar från skeppen
tågade ut i en ström, och dånande ljöd deras härskri,
och med en skallande röst till kamraterna ropte Patroklos:
»Nu, myrmidoner, I följesmän till Peliden Achilles,
270 vänner, o varen nu män och ej glömmen er stormande styrka,
att vi må hedra Peliden, som själv långt ypperste hjälten
är vid argivernas skepp och har också de tappraste kämpar,
och att Atriden själv, vitthärskande drott Agamemnon,
må sin förblindelse se, då han kränkte den bäste achaiern.«
Sade och livade hjärta och mod på varenda ibland dem.
Alla mot troerna störtade fram, och runtom från skeppen
skallade dånet tillbaks av achaiernas väldiga härskri.
Men när de troiske män den tappre Menoitiossonen
sågo med vapenbrodern gå fram i de lysande vapnen,
280 blevo de slagna av skräck och begynte att vackla i leden,
ty de förmodade nu, att vid skeppen den snabbe Achilles
hade sin vrede lagt av och försonlighet åter sig iklätt;
ängsligt de blickade kring för att finna en räddning från döden.
Först av alla sin glimmande lans den tappre Patroklos
slungade mitt in i fiendens hop, där vimlet var tätast,
akter om skeppet, som förts av den modige Protesilaos,
och han Pyraichmes drap, som Paionernas stridsvagnskämpar
hade från Amydon fört, där den breda Axios strömmar;

lansen i högerskuldran gick in, och på ryggen i stoftet
290 föll han med jämrande rop, och paioniske kämparne runtom
togo till flykten brått, ty Patroklos förfärade alla,
då deras hövding han drap, som var ypperste hjälten ibland dem.
Bort ifrån skeppen han fienden drev, och branden han släckte.
Halvförbränt låg skeppet där kvar, medan troerna flydde
under förvirrat tumult och danaerna strömmade efter
mellan de holkade skeppen, och ej var en ände på larmet.
Såsom när ljungeldslekaren Zeus från det väldiga berget
driver de hopade skyarna bort, som höljde dess hjässa;
tydligt då skönjes var höjd och var dal och vart klippornas utsprång
300 under det eterns oändliga blå frambryter ur molnen:
så när från skeppen danaerna värjt den förhärjande elden,
fingo de andas ett tag, men i striden ej unnades vila,
därför att hejdlöst troerna ej ifrån beckade skeppen
flyktade, vändande ryggarna till, för de tappre achaier,
utan sig värjde ännu, fast de tvungos att vika från skeppen.
Nu av achaiernas drottar envar en fiendehövding
fällde, när kampen blev spridd, och den förste var hjälten Patroklos,
vilken sin spetsiga lans Areïlykos rände i låret,
just som han vänt sig till flykt, så att kopparen ända igenom
310 trängde och bräckte dess ben och framstupa han föll uppå jorden.
Kung Menelaos gav Thoas en stöt invid skölden i bröstet,
då det blev blottat ett ögonblick, och dödade honom.
Meges nu passade på Amfiklos just vid hans anfall
och honom förekom med en stöt genom låret, där tjockast
muskelhopen på människan är, och det vässade spjutet
senorna sönderflängde, och natt omhöljde hans ögon.
Och utav Nestors söner Antilochos spetsiga lansen
drev mot Atymnios kvickt och rände den genom hans vekliv,
och han på ansiktet föll; dock Maris, förbittrad för brodern,

320 ställde sig framför hans lik och tätt inpå livet med lansen
föll mot Antilochos ut, men kvickt honom gav Thrasymedes,
innan han träffat, i skuldran en stöt, som felade icke,
ty på hans överarm den sönderflängande lansudd
hud och muskler slet bort och söndersplittrade benet;
tungt han i marken föll, och mörker betäckte hans ögon.
Sålunda stupande där för de tvenne brödernas lansar,
gingo till Erebos' djup dessa tappre Sarpedons kamrater,
frejdade kämpar på spjut; Amisodaros var deras fader,
han som den vilda Chimaira fött upp till fördärv för så många.
330 Ajas, Oïleus' son, sprang fram och grep Kleobulos,
vilken i trängseln var fallen omkull, och släckte på honom
ljuvliga livet strax med ett svärdshugg mitt över halsen;
klingan av rykande bloden blev varm, och på krigarens ögon
lade sig dödens skymmande natt och hans skickelse järnhård.
Häftigt nu drabbade hop Penéleos bålde och Lykon;
nyss de förfelat varann med förgäves slungade lansar,
nu dock med svärden de rusade hop, och Lykon på bygeln
högg av den tagelsmyckade hjälm, men inne vid fästet
klingan sprang av, och Peneleos kvickt honom högg över halsen
340 tätt under örat, och klingan sjönk in, och av huden allena
dinglande huvudet hölls, och livet ur lemmarna flydde.
Och nu i ilande språng Meriones Akamas upphann,
just som han skulle bestiga sin vagn, och stack skuldran igenom;
neder av vagnen han föll, medan natt omhöljde hans ögon.
Hjälten Idomeneus också var med, han det mordiska spjutet
stötte i Erymas' mun, så att kopparens udd bak i nacken
nedanför hjärnan stack ut mellan vita skärvor av benen;
tänderna bräcktes och ramlade ut, och bägge hans ögon
fylldes av blod, och han frustade blod genom munnen och näsan,
350 medan han flämtande låg och betäcktes av svartaste dödsnatt.
Sålunda fällde sin man envar av danaernas drottar.
Och som när glupande ulvar på lamm eller killingar rusa,

rövande bort dem ur fänadens hop, som sig vitt över bergen
genom sin herdes försummelse spritt; när det ulvarna varsna,
göra de blodbad strax på de modlöst bävande djuren:
så danaernas folk mot troerna for, som allenast
tänkte på skränande flykt och glömde den stormande kraften.
Ajas den större alltjämt på den kopparpansrade Hektor
sökte att slunga sitt spjut, men denne, förfaren i krigskonst
360 och av sin tjurhudssköld kring de breda skuldrorna skyddad,
gav på de vinande pilarna akt och de susande spjuten.
Väl han varsnade re'n, att segerlyckan sig vände,
men han höll likaväl stånd för att vapenbröderna frälsa.
Som när det drager en sky över himmelen hän från Olympos'
strålande eter, när Zeus vill sända den häftiga stormen,
sådan från skeppen var troernas flykt under skrik och förfäran,
och utan ordning och skick de satte åstad över graven.
Hektor drogs fram av sitt eldiga spann och kom över med vapnen,
folket blev efter och hållet tillbaks mot sin vilja av graven.
370 Nere i denna nu bröto en mängd av de eldiga hästar
tistelstängerna av och flydde från herrar och vagnar.
Och under häftiga rop till de sina förföljde Patroklos,
viljande troerna ont, och dessa med skrik och förfäran
vägarna fyllde, förskingrade nu, och det rykande dammet
virvlade högt i sky, och i sträck helhovade spannen
sprängde tillbaka till staden igen från skeppen och tälten.
Ständigt Patroklos dit, där han varsnade tätaste trängseln,
körde med skallande rop, och från vagnarna föllo framstupa
kämparne ned under hjulen, och vagnarna skramlande stjälpte.
380 Tvärs över graven ilade lätt de odödliga, snabba
hästar, som Peleus av gudarne fick till en lysande gåva,
framåt i stormande fart, och hans mod honom drev emot Hektor,
honom han ville till livs, och av hästarna fördes han vindsnabbt.

Som när all jorden förmörkad och tryckt av en piskande
regnstorm
ligger en dag under hösten, då Zeus låter skurarna flöda
häftigast ner i sin straffande harm över människors ondska,
efter de döma på tinget med väld och lagarna vränga,
stötande rätten omkull, utan sky för de hämnande gudar;
samtliga floder då fulla till brädd av regnandet strömma,
390 många av kullarna skäras omkring av de forsande flöden,
vilka mot svallande havet med dån utför klipporna störta
huvudstupa sig ner och människoverken förhärja:
så var ett brusande larm av de flyende troiska spannen.
Men när Patroklos sig väg genom främsta falangerna banat,
trängde han dessa mot skeppen tillbaks, den vägen de kommit,
och lät dem icke till staden fly in och dem rasande nedstack
uppå den platsen, som var mellan skeppen och floden och staden,
krävande vedergällningen ut för de många som stupat.
Först han på Pronoos sårade djupt med den blänkande lansen
400 inne vid skölden hans blottade bröst och dödade honom;
tungt han i marken föll. Och mot Thestor, sonen av Enops,
stormade sedan han fram – hopkrupen på glänsande vagnen,
denne satt slagen av skräck i sin själ, och ned ur hans händer
tömmarna glidit; Patroklos då kom och stötte i högra
käken på honom sin lans och drev den igenom hans tänder
och honom hivade ut ifrån vagnen med lansen, som metarn,
sittande ute på klippan vid sjön, den sprattlande fisken
drager ur havet i land med kopparkroken och reven:
så med sin blänkande lans han den gapande slängde ur vagnen
410 huvudstupa på jord, och livet ur lemmarna flydde.
Och på Erylaos se'n han kastade just vid hans anlopp
mitt i hans huvud en sten, så att helt och hållet det spräcktes
inne i hjälmen tung; och han strax framstupa på jorden
föll, och kring honom sig göt den livsförgörande döden.
Därpå han Erymas fort och Amfoteros drap och Epaltes,

Echios, Pyris jämväl och Tlepolemos, son av Damastor,
ävensom Ifeus, Euippos och Argeas' son Polymelos;
dessa i snabbaste följd nedlade han alla till jorden.
Men då Sarpedon såg sina gördelsaknande kämpar
420 falla där man efter man för Menoitiossonen Patroklos,
bannande ropte han då till Lykiens härlige kämpar:
»Blygens, o Lykier! Flyn I er väg? Nej, varen nu raske!
Ty jag skall själv mot den mannen gå fram, på det jag må veta,
vem han kan vara, som rasar så stark och så gruvliga skador
troerna vållat och redan förgjort av de tappre så många.«
Sagt, och från vagnen han hoppade ner i sin rustning på marken.
Även Patroklos från vagnen sprang ner, så snart han det märkte.
Och såsom falkar med stingande klor och med krokiga näbbar
drabba med skärande skri tillsammans på toppen av fjället,
430 så under skallande rop de störtade löst på varandra.
Men när Kronion dem såg, det ömkade honom i hjärtat,
och han till Hera talade så, sin syster och maka:
»Ve mig, ty ödet bestämt, att Sarpedon, mig kärast av mänskor,
skall få sin bane en gång av Menoitiossonen Patroklos.
Nu mellan tvenne beslut i mitt grubblande sinne jag vacklar:
skall jag ur tåreförvållande strid honom levande rycka
och honom flytta dit hän till Lykiens bördiga nejder
eller ock låta i dag för Patroklos' hand honom falla?«
Honom svarade då stoltblickande vördiga Hera:
440 »Faslige Kronosson, vad var det för ord, som du sade?
Denne förgänglige man, som åt ödet för längesen hemföll,
ämnar du honom att lösa tillbaks från den rosslande döden?
Gör det, men icke av alla bland oss må du vänta dig bifall.
Och så en annan sak, som jag beder dig lägga på hjärtat:
därest Sarpedon du bringar nu hem till hans boning med livet,
väl, så betänk, om ej mången jämväl av de övrige gudar
då skall en älskad son vilja hämta ur väldiga striden.

Gudasöner i mängd kring den ståtliga Priamosstaden
kämpa i härarna två, och du fäderna blott skall förbittra.
450 Men om han är dig så kär och ditt hjärta sig jämrar för honom,
låt honom lika väl, först som sist, i den häftiga striden
kämpande finna sin död för Menoitiossonen Patroklos,
men sedan anda och liv äro flyktade bort ur hans lemmar,
skicka då Döden åstad och den ljuvliga Sömnen att hjälten
bära på armarna hem till det rymliga Lykiens ängder:
där skall han jordas av bröder och släkt, och de skola på högen
resa hans bautasten – den heder, som ägnas de döde.»
Sade; och rådet blev lytt av gudars och människors fader.
Blodiga droppar han strax lät nederregna på jorden,
460 viljande hedra sin älskade son, som fjärran från hemmet
skulle nu dö för Patroklos' hand i det bördiga Troja.
När de nu störtande fram hade hunnit varandra på livet,
fick av Patroklos' lans Thrasydemos, frejdade hjälten,
vilken åt drotten Sarpedon hans vagn med behjärtenhet styrde,
nederst i buken en stöt, så att livet ur lemmarna flydde.
Därpå Sarpedon föll ut med sin blänkande lans mot Patroklos,
men honom träffade ej, utan Pedasos, hästen, fick lansen
in i sin högerbog, och sin anda skriande uppgav,
fallen i stoftet gnäggande ner, och livet var borta.
470 Bägge de andra då sletos med makt om det knakande oket,
trasslande tömmarna in, sedan sidohästen låg stupad.
Dock fann Automedon genast på råd, den hurtige kämpen;
strax långeggade svärdet han drog ifrån kraftiga länden,
sprang ifrån vagnen ner utan tövan och Pedasos löshögg:
hästarna ställde sig rätt och lydde de stramade tyglar.
Åter de drabbade hop i sin sinnesfrätande vrede;
blänkande lansen Sarpedon igen då slungade miste,
så att dess udd flög Patroklos förbi tätt över hans vänstra
skuldra och träffade ej; och därefter den ädle Patroklos
480 slungade sin, och ej ur hans hand flög lansen förgäves,

utan vid hjärtat gick in, där mellangärdet det omger.
Brådstört föll han omkull, såsom faller en ek eller poppel
eller en reslig tall, som av timmermännen på bergen
fälles med yxorna, slipade nyss, till virke för skeppen:
sålunda låg han på jord framför vagnen och hästarna utsträckt,
medan han tjutande grep i det blodbesudlade stoftet.
Såsom ett lejon förgör den granna och modiga tjuren,
sedan det störtat sig in bland den tungt fotsläpande hjorden,
och han med ilsket råmande dör under lejonets käftar:
490 så för Patroklos hövdingen föll för de lykiske sköldmän,
trotsig ännu i sin död, och ropade så till sin stridsbror:
»Älskade Glaukos, du hjälte bland män, nu måste du te dig
både som ypperste lans och som oförskräcktaste kämpe,
nu må du önska dig mördande kamp, så sant du är hurtig.
Först skall du skynda omkring och till Lykiens hövdingar alla
rikta ett maningsrop, att de skola Sarpedon försvara,
men därefter skall också du själv mig med kopparen värna.
Ty jag skall bliva för dig till en skam och försmädelse framgent
ända till senaste tid, om du låter achaiernas söner
500 draga mig rustningen av, sedan fallen jag ligger vid skeppen.
Därför stå manligen fast och egga de övriga alla!«
Medan han talade så, kom döden och höljde på honom
ögon och näsa och mun, och Patroklos med hälen på bröstet
ryckte sin lans ur hans liv, och mellangärdet då följde,
och som han udden drog ut, rev han ut hans själ med detsamma.
Men myrmidonerna hejdade där hans frustande hästar,
som ville skena sin väg, då de slitit sig lösa från vagnen.
Glaukos av smärta betogs, när han hörde den döendes stämma,
honom i hjärtat det skar, att han icke förmådde att hjälpa.
510 Armen han klämde med handen, ty svårt honom pinade såret,
som, då han stormade fram, honom Teukros skjutit med pilen
uppe från murens höjd för att värja de sina för ofärd.
Bedjande ropte han an fjärrskjutande guden Apollo:

»Hör mig, o gud, var du är, om i Lykiens bördiga nejder
eller i troernas land, ty du allestädes kan höra
den, som i vånda är stadd, såsom jag nu våndas och lider.
Ve, detta gruvliga såret jag fått, och de bittraste smärtor
stingande genomfara min arm, och icke vill blodet
låta sig stanna; min skuldra är styv och förlamad av såret,
520 lansen jag stadigt ej hålla förmår, och mot fienden kämpa
mäktar jag icke. Och död är Sarpedon, den ypperste hjälten,
sonen av Zeus, men sin egen son vill ej guden beskärma.
Hjälp mig, o härskare, du och hela det rysliga såret,
smärtorna söv och förläna mig kraft att i lykiska hären
tala in mod i kamraternas själ och dem egga till striden
och att desslikes själv kunna kämpa om stupade vännen.«

Bedjande talte han så och blev hörd av Foibos Apollo.
Smärtorna sövde han strax och stannade blodet, som mörkrött
sipprade fram ur hans gruvliga sår, och göt mod i hans hjärta.
530 Glaukos sig fröjdade högt, så snart han förnam i sitt sinne,
att han på bönen så hastigt blev hörd av den mäktige guden.
Först han nu skyndade kring och till Lykiens hövdingar alla
ställde sitt maningsrop, att de skulle Sarpedon försvara;
därpå med väldiga steg gick han in bland troernas leder
fram till Polydamas, Panthoos' son, och den ädle Agenor,
gick till Aeneas jämväl och den kopparpansrade Hektor,
nära intill dem han steg och talte bevingade orden:

»Hektor, förvisso du alldeles glömt dina vapenförvanter,
vilka här långt från sin fädernejord och alla de kära
540 mista för din skull sitt liv, medan själv du ej gitter dem bistå.
Fallen Sarpedon är, de lykiske kämparnes hövding,
han som hägnade Lykiens land med sin arm och med lagar;
han för Patroklos' lans fått sin död av den väldige Ares.
Vänner, o kommen till hjälp och kännen försyn i ert sinne,
om myrmidonernas män skulle taga hans rustning och liket
skymfa av hjälten, förbittrade djupt för de många achaier,

som vi med lansarna fällt vid de havbefarande skeppen.«
Sagt, men från hjässa till fot trojanerna grepos av bitter,
aldrig slutande sorg, ty för staden ett stöd var Sarpedon,
550 fastän en främling han var, ty med honom krigare många
följde, och själv han den tappraste var bland dem alla i striden.
Rakt mot danaerna ryckte de an, och i spetsen gick Hektor,
vred för Sarpedons död; men achaierna åter på sitt håll
eggades upp till strid av Patroklos, trotsiga hjärtat.
Främst ljöd hans maningsrop till Ajanterna, ivriga redan:
»Vare det nu för er båda en fröjd, o Ajanter, att kämpa,
sådana alltid I voren bland män eller tapprare ännu.
Fallen är mannen, som stormade främst mot achaiernas skyddsmur,
hjälten Sarpedon; o kunde vi blott nu förhåna den döde,
560 draga från skuldrorna rustningen av och många hans vänner,
vilka stå fram till hans skydd, förgöra med mordiska kopparn.«
Så han sade, och själva alltren de brunno av stridslust.
Men när på vardera sidan de tätt hade lederna slutit,
troer och lykiske män, myrmidoner och bålde achaier,
gingo de löst på varandra till kamp om den stupade hjälten
under förfärande skri och med väldigt slamrande vapen.
Zeus i den hemskaste natt inhöljde den häftiga striden,
för att den gruvliga kampen än mer skulle rasa kring sonen.
Troerna lyckades först att achaierna tränga tillbaka;
570 bland myrmidonerna nämligen föll den som ej var den sämste,
hjälten Agakles' son, den gudalike Epeigeus,
vilken var härskare förr i det vackert bebyggda Budeion,
men när han hade en man av anförvanterna dödat,
flydde till Peleus hän och den silverfotade Thetis.
Skickad av dessa han blev såsom följe åt hjälten Achilles
fjärran till Ilion, fålarnas bygd, att mot troerna strida.
När han i liket grep tag, då kastade strålande Hektor
mitt i hans huvud en sten, så att helt och hållet det spräcktes

inne i hjälmen tung, och framstupa han ner över liket
580 föll, och kring honom sig göt den livsförgörande döden.
Smärta Patroklos betog, då han skådade fallen sin stridsbror,
och från de främste han störtade fram, lik ilande falken,
när den förföljer en flyende flock av kajor och starar:
så du mot troer och lykier rakt, vagnskämpe Patroklos,
stormade fram; ty ditt hjärta var vilt, för att vännen var fallen.
Och på Ithaimenes' son Sthenelaos han slungade häftigt
bak uti nacken en sten, som skar senorna alldeles sönder.
Troernas främste då veko tillbaks jämte strålande Hektor.
Lika så långt vid pass, som vid slungandet flyger ett kastspjut,
590 när det blir kastat av någon på prov eller ock vid en tävlan
eller i brinnande strid till försvar mot fiendemänner,
lika så långt drevs troernas folk av achaierna undan.
Glaukos av troerna först, de lykiske kämparnes hövding,
vände sig om och stack ner högsinnade hjälten Bathykles,
Chalkons älskade son, som boende var uti Hellas
och var på skatter och gods kanske rikast ibland myrmidoner.
Mitt i bröstet på honom sin lans inborrade Glaukos,
vändande plötsligt sig om, då han under förföljelsen upphanns;
tungt han i marken föll, och achaierna grepos av smärta
600 över den tappre, som föll, men högt sig troerna gladde
och kring den stupade trängde sig fram, men achaiernas söner
hade sin mandom ej glömt, utan stormade käckt dem till mötes.
Nu stack Meriones ner en av troernas yppersta kämpar,
då han den käcke Laogonos drap, som var son till Onetor,
Zeus den Idaiskes präst, bland folket som gudarne vördad;
honom han rände sin lans under örat och käken, och livet
flydde ur lemmarna bort, och av dödens mörker han höljdes.
Hjälten Aeneas då strax mot Meriones slungade lansen
och honom hoppades nå, där skyddad av skölden han framskred.
610 Denne dock var på sin vakt och för kopparlansen vek undan
genom att böja sig fram, och den långa lansen i jorden

fastnade bakom hans rygg och dess yttersta ända med doppskon
dallrade häftigt, men stillades snart av den väldige Ares;
sålunda for den förbi och borrade spetsen i marken,
sedan förgäves den flugit åstad ifrån seniga handen.
Hjälten Aeneas blev vred i sin själ och ropade häftigt:
»Fast du en dansare är, o Meriones, skulle min stridslans
bragt dig för alltid till ro, om bara jag hade dig träffat.«
Honom Meriones svarade då, lansfrejdade hjälten:
620 »Svårt lär det bliva, Aeneas, för dig, hur käck du må vara,
livet att släcka på alla de män, som dig möta i striden,
ty även du, kan jag tro, är väl skapad ändå som en dödlig.
Lyckas jag själv att mitt vässade spjut dig jaga i livet,
skall du, så stark och så trotsig du är, dock äran på stunden
skänka åt mig och din själ åt den hästomtumlande Hades.«
Sade, men honom bestraffade då den tappre Patroklos:
»Varför nu orda så där, o Meriones, du som är modig?
Käre, ej troerna skola minsann för försmädliga stickord
vika från liket; nej mången förut skall av jorden betäckas.
630 Armen ger seger i strid, men i rådsförsamlingen ordet.
Ej ha vi tarv av en myckenhet ord; nu gäller att strida.«
Sade och före gick fram, och följdes av lysande hjälten.
Som när det ljuder ett dån av timmerhuggarnes yxor
inne bland skogiga berg, och långt i fjärran det höres,
likadant buller och brak från den vittkringbanade jorden
ljöd nu av koppar och läder och välarbetade sköldar
under de huggande svärd och de dubbelspetsiga lansar.
Även en klarsynt man skulle längre ej hava igenkänt
hjälten Sarpedon, så var han av blod och av damm och av kastspjut
640 alldeles överhöljd från fotabjället till hjässan.
Runtom den fallne ett vimmel det var, som när flugorna surra
uti ett fästall runt kring byttorna, fulla av sötmjölk,
uti den vårliga tid, då stävorna fuktas av mjölken:

så kring den fallne de vimlade tätt. Men Zeus nu ej mera
vände de strålande ögonen bort från den häftiga striden,
utan alltjämt på de kämpande såg och betänkte i sinnet
övervägande djupt, vad död borde drabba Patroklos,
antingen honom jämväl skulle strax i den häftiga striden
över den ädle Sarpedons lik den strålande Hektor
650 döda med kopparen vass och av axlarna draga hans rustning,
eller Patroklos för flere ännu skulle mödan föröka.
Och då han tänkte sig om, han tyckte det skäligast vara,
att den behjärtade krigskamrat till Peliden Achilles
troerna ännu en gång och den kopparpansrade Hektor
dreve till staden tillbaks och livet förgjorde på många.
Alltså på Hektor först han bävande gjorde hans hjärta;
denne då vagnen besteg och den vände till flykt och de andra
manade också att fly, ty han kände Olympierns vågskål.
Icke de dristiga lykier ens då stodo, men alla
660 flyktade brått, när de sågo sin kung spjutstungen i hjärtat
ligga i högen av lik, ty krigare stupat i massa
över den fallne, då Zeus lät striden så rasande bliva.
Segrarne drogo nu strax från Sarpedons axlar den blanka
kopparrustningen av, och den tappre Menoitiossonen
bjöd sina kämpar att bära den ner till de holkade skeppen.
Men skysamlaren Zeus då talade så till Apollo:

»Älskade Foibos, gå hän och Sarpedon bringa ur skotthåll,
torka det svartnade blod av såren på hjälten och sedan
bär honom undan långt, honom bada i rinnande floden
670 och med ambrosia smörj och kläd så i himmelska kläder
och honom anförtro åt Sömnen och Döden, de snabba
tvillingbröder, som följesmän, för att bäras av dessa
hastigt till Lykien hem, det stora och bördiga riket.
Där skall han jordas av bröder och släkt, och de skola på högen
resa hans bautasten – den heder, som ägnas de döde.«

Sagt; och ej ohörsam mot sin fader var Foibos Apollo;

ner ifrån Idaberget han steg till det vilda tumultet;
hastigt Sarpedon han lyftade upp och bragte ur skotthåll,
bar honom långt därifrån och tvådde i rinnande floden
680 och med ambrosia smorde och klädde i himmelska kläder,
anförtrodde jämväl åt Sömnen och Döden, de snabba
tvillingbröder, som följesmän, och de hastigt den fallne
buro på armarna hem till Lykiens bördiga rike.

Nu Patroklos med manande rop till sitt spann och sin körsven
troer och lykier jagade vilt, men for som en dåre
hän mot sitt eget fördärv. Om Pelidens maning han åtlytt,
hade han undgått visst den svarta och rysliga döden.
Men Zeus' vilja är starkare jämt än människovilja,
han som den tappraste skrämmer på flykt och segern berövar
690 utan all möda och åter ibland uppeggar till striden,
såsom han eggade då hos Patroklos modet i bröstet.

Vem var den förste väl där, och vem var den siste du fällde,
ädle Patroklos, då re'n dig gudarne kallat till döden?
Först Adrastos, Echeklos därnäst och Autonoos sedan,
Perimos, Megas' son, Melanippos och hjälten Epistor;
därpå han Mulios drap och Pylartes och Elasos även;
dessa han fällde till jord, men de övriga togo till flykten.

Visst i achaiernas våld högportade Troja nu fallit
under Patroklos' hand – ty med lansen han rasade hejdlöst –,
700 om ej Apollo sig ställt på det väluppmurade tornet,
sinnad att honom bereda fördärv, men åt troerna frälsning.
Trenne gånger Patroklos sprang upp i en vinkel på muren,
trenne gånger Apollo med makt honom kastade neder,
stötande bort hans blänkande sköld med odödliga händer;
men när han fjärde gången sprang an, så stark som en gudom,
då med bevingade ord den evige ropade väldigt:

»Ädle Patroklos, vik bort! Åt dig har ej ödet förunnat,
att du skall störta i grus med din lans den troiska kungsstad,
nej icke ens åt Achilles, som dig dock vida fördunklar.«

710 Sådant var gudens rop, och Patroklos då långt vek tillbaka,
skygg för att reta mot sig fjärrskjutande guden Apollo.
Hektor i Skajiska porten höll still med de stampande hästar,
tveksam, om köra han skulle tillbaks till tumultet och strida
eller befalla sitt folk att samla sig innanför muren.
Medan han tänkte härpå, steg Apollo fram till hans sida,
varande Asios lik, den ungdomskraftige hjälten,
vilken en morbror var till den hästomtumlande Hektor,
ty han var Hekabes broder och son till den frejdade Dymas,
som uti Frygien hade sitt hem vid Sangarios' flöde;
720 honom var alldeles lik Zeussonen Apollo och sade:
»Hektor, vi slutar med kampen du upp? Det höves dig icke.
Vore jag lika så mäktig mot dig, som nu jag är ringa,
skulle det illa bekomma dig visst, att du viker ur striden.
Nej, driv fram mot Patroklos igen dina stampande hästar!
Kanske han stupar för dig och Apollo förunnar dig ära.«
Talade guden och åter gick in i de kämpandes vimmel;
men åt Kebriones strax gav strålande Hektor befallning
hästarna framåt att piska igen till striden. Och Foibos
trängde bland skarorna in och bragte en gräslig förvirring
730 bland argivernas folk, men gav Hektor och troerna segern.
Hektor ej brydde sig om att de andra danaerna döda,
utan blott jagade fram mot Patroklos de stampande hästar;
och till hans möte Patroklos sprang ner ifrån vagnen på marken;
spjutet i vänstra handen han höll och en sten med den högra
grep, som var kantig och vass och så stor som rymdes i handen,
slungade denna med kraft och tövade ej med sitt anfall,
och ej for miste hans kast, ty han Hektors modige körsven,
vilken i tömmarna höll, med den skarpa stenen i pannan
träffade, Priamos' son Kebriones, född av en frilla.
740 Stenen krossade bägge hans bryn, och benet i pannan
mäktade ej stå emot, och bägge hans ögon i stoftet
föllo för fötterna ner, och en dykare lik han framstupa

föll ifrån präktiga vagnen, och livet ur lemmarna flydde.
Därvid du honom begabbade så, vagnskämpe Patroklos:
»Nej, så behändig den krigaren är, och så ledigt han dyker!
Vore han bara nu ute på sjön, där fiskarna simma,
kunde den mannen ju mätta en mängd med att fånga dem ostron,
springande ut över bord, hur svåra än böljorna vore,
såsom från vagnen han nu gör dykarehoppet på slätten.
750 Alltså det dykare finnes minsann ibland troerna också.«
Så han sade och fort mot hjälten Kebriones framsprang,
rasande lejonet lik, som i boskapsfållorna mördar,
men får i bröstet en stöt och betalar sin djärvhet med livet:
så mot Kebriones du, o Patroklos, rusade häftigt.
Hektor då likaså hoppade ner ifrån vagnen på marken,
och de som lejon två om Kebriones började kämpa,
vilka på bergets topp om en dödad hind mot varandra
kämpa med rasande mod, ty hungriga äro de bägge:
så om Kebriones' lik två väldige kämpar där slogos,
760 hjälten Patroklos, Menoitios' son, och den strålande Hektor,
fikande efter att stinga varann med den mordiska kopparn.
Hektor i huvudet fattade tag och släppte det icke,
men i en fot däremot höll Patroklos fast, och de andra
fäktade med i den rasande strid, danaer och troer.
Såsom när Östan och Sunnanvind i kapp med varandra
skaka den väldiga skogen, som står i en dal mellan bergen,
bok och ask och kornell, som har barken så glatt och så smidig;
träden då slå mot varann sina långuträckande grenar
med ett förfärande larm, och det knakar av splittrade stammar:
770 sålunda rusande an mot varandra achaier och troer
slogos, och icke en tanke det fanns på den skymfliga flykten.
Spetsiga lansar i mängd där fastnade runt om den fallne,
många bevingade pilar jämväl, som från strängarna flögo;
väldiga stenar i mängd kommo kämparnes sköldar att vackla,
medan om hjälten var strid; men han själv i det dammande stoftet

låg där så reslig och stor och mindes ej mera sin körkonst.
Medan på mitten av himmelen än stod strålande solen,
föllo på vardera sidan en mängd för de träffande spjuten,
men när det led mot den tid, då man oxarna löser ur oket,
780 voro achaierna, ödet till trots, det segrande folket.
Undan de ryckte Kebriones' lik från de flygande spjuten
bort ur troernas larm och av skuldrorna drogo hans rustning.
Vilt for Patroklos på troerna in och dem ämnade ofärd;
trenne gånger han rusade fram, lik hurtige Ares,
med ett förfärande skri, och för var gång fällde han nio;
men när den fjärde han stormade an, så stark som en gudom,
då var levnadens slut för handen för dig, o Patroklos.
Ty i den rasande stridens tumult dig mötte Apollo
fruktansvärd, men du såg honom ej, där i vimlet han framgick,
790 ty i den tätaste sky hade mötande guden sig inhöljt.
Bakom Patroklos han steg och på nacken och skuldrorna breda
slog med sin flata hand, och det svindlade runt för hans ögon.
Strax av hans huvud Apollo då slog den präktiga hjälmen,
så att den skramlande rullade hän under hästarnas fötter,
gallerhjälmen med byglar uppå, och fick yviga taglet
sölat av blod och av damm. Omöjligen före den dagen
kunde den tagelsmyckade hjälm hava sölats i stoftet,
därför att dittills han satt kring gudomlige hjälten Achilles'
hjässa och dejliga panna; men nu gav Zeus den åt Hektor
800 att på sitt huvud den bära, ty re'n han nalkades döden.
Därpå i hjältens hand långskuggande lansen blev splittrad,
tung och stadig och lång och med kopparspets, och till jorden
gled med gehänget från axlarna ner den sirade skölden,
och honom lossade brynjan jämväl Zeussonen Apollo.
Och med förvirrad själ och av slaget domnade lemmar
häpen han stod, men sitt vässade spjut honom mitt uti ryggen
bakifrån rände på närmaste håll den dardaniske kämpen
tappre Euforbos, Panthoos' son, som bland ungdomskamrater

ypperst i spjutstrid var och i körning och ilande snabblopp,
810 vilken ju också en dag hade tjugu kastat av vagnen,
då han stod första gången på vagn för att lära sig striden;
han var den förste, som gav dig ett sår, vagnskämpe Patroklos,
utan att fälla dig dock, och han genast ur såret sitt askspjut
ryckte och åter i hopen sprang in, ty han vågade icke
hålla i striden stånd mot den vapenlöse Patroklos.
Denne, av gudens slag och den stingande lansen betvungen,
drog sig tillbaka i vännernas hop att förgörelsen undgå.
Men när då Hektor fick se, att den modige hjälten Patroklos
drog sig ur striden tillbaks, av den stingande kopparen sårad,
820 sprang han mot honom bland lederna fram och nederst i livet
stötte sin vässade lans och rände den tvärs genom kroppen.
Tungt i marken han föll, till sorg för achaiernas skaror.
Som när ett lejon får bukt med en outtröttelig vildgalt
då de på bergets topp om en sparsamt rinnande källa
kämpa med rasande mod, ty bägge de längta att dricka,
men med sin styrka slår lejonet ner den flåsande galten:
sålunda Hektor, Priamos' son, med lansen på närhåll
fällde Menoitios' modige son, som dödat så många,
och med bevingade ord han jublande talte och sade:
830 »Ha, Patroklos, du hoppades visst att vår stad få förstöra
och att, när frihetens dag du för troiska kvinnorna lyktat,
föra på skeppen dem bort till den älskade fädernejorden.
Dåre! Till dessas försvar äro Hektors eldiga hästar
lärda att spränga i striderna fram, och jag själv med min glaven
ypperste kämpen bland troerna är och värjer ifrån dem
träldomens dag; men dig skola gamarna äta i Troja.
Stackare! Icke Achilles en gång, den tappre, dig hjälpte;
när du drog ut, blev han kvar i sitt tält, men han bad dig väl
ivrigt:
›Låt mig nu se, att du vänder ej förr, vagnskämpe Patroklos,
840 åter till skeppen tillbaks, än på mannaförödaren Hektor

brynjan kring bröstet du sönderflängt och blodat den neder.‹
Säkert med sådana ord han förledde ditt dårliga sinne.«
Litet förmående, svarade du, vagnskämpe Patroklos:
»Hektor, ja jubla nu högt, ty åt dig förunnade seger
Kronosättlingen Zeus och Apollo; dessa med lätthet
fällde mig, sedan de själva mig ryckt av skuldrorna vapnen.
Hade blott sådana mött mig som du, ja om också ett tjogtal,
skulle de alla på stället förgåtts, av min glaven betvungna.
Men mig dödade skickelsen grym och sonen av Leto
850 och utav mänskor Euforbos, och du som den tredje mig plundrar.
Ett vill jag säga dig än, och lägg mina ord på ditt hjärta:
länge ej heller du själv skall vidare leva, ty redan
nära intill dig står allsvåldiga ödet och döden,
och för Achilles falla du skall, den tappre Peliden.«
Medan han talade så, kom slutet och skymmande döden.
Själen ur lemmarna flög och till Hades' boningar nedfor,
sörjande över sin lott att skiljas från käckhet och ungdom.
Men till den döde då talade än den strålande Hektor:
»Varför spår du, Patroklos, åt mig det bråda fördärvet?
860 Vem kan veta ändå, om ej först Achilles blir träffad,
lockiga Thetis' son, och mister sitt liv för min glaven?«
Sålunda talade han och drog kopparlansen ur såret,
sättande hälen emot, och på ryggen föll liket tillbaka.
Därpå med lansen i hand han efter Automedon framsprang,
frejdade väpnaren flink åt den snabbe Aiakosättling,
viljande honom till livs, men odödliga hästarna denne
räddade undan snabbt, dem gudarne skänkte åt Peleus.

SJUTTONDE SÅNGEN

Menelaos' hjältebragder. Kampen om Patroklos' lik

Undgått hade det ej Menelaos, den tappre Atriden,
att för trojanernas spjut var Patroklos fallen i striden.
Fram från de främste han steg i sin blänkande rustning av koppar
och omkring liket gick, som kring kalven den bölande modren,
som förstföderska är och vid modersbekymmerna ovan;
så kring Patroklos gick ljushårige drott Menelaos,
sträckande lansen fram till hans skydd och den rundade skölden,
färdig att döda envar, som försökte den stupade nalkas.
Heller ej Panthoos' son, den lansbeprisade hjälten,
10 släppte Patroklos ur sikte likväl, utan nära han trädde,
medan han talade så till den krigiske kung Menelaos:
»Gudaborne Atrid, folkskarornas drott Menelaos!
Vik ifrån liket och lämna åt mig dess blodiga rustning!
Ingen av troernas män eller frejdade vapenförvanter
träffade förr än jag med lansen Patroklos i striden.
Därför du unne mig ock att min ära bland troerna njuta;
annars jag slungar min lans och berövar dig ljuvliga livet.«
Vredgad svarade då ljushårige drott Menelaos:
»Zeus Allfader, ej höves försann att sig trotsigt förhäva.
20 Men så trotsig är ej leopard eller glupande lejon
eller en vildgalt ens, den illasinnade besten,
som är den värste i mod och förhäver sig över sin styrka,
som spjutkämparne tre, de trotsiga Panthoos' söner.
Dock Hyperenor ej ens, den hästbetvingande hjälten,
länge sin ungdom njöt, se'n han hånande gick mig till mötes,
han som kallade mig för danaernas uslaste kämpe;
men jag vill tro, att ej mer han på egna fötter till hemmet
lände till fröjd för sitt älskade viv och de hulda föräldrar.

Så skall jag livet släcka på dig, om du träder emot mig.
30 Därför jag råda dig vill, att du drar dig tillbaks och i hopen
gömmer dig undan och aktar dig för att mig träda till mötes.
Gör det, förrn döden dig når! Av sin skada må dårarne lära.«

Sagt; men Euforbos lydde dock ej, utan svarade honom:
»Nu, Menelaos, du ättling av Zeus, nu skall du förvisso
sona min broders död, som du står och berömmer dig över,
du som till änka hans hustru har gjort i det nya gemaket,
och som osäglig jämmer och sorg åt föräldrarna vållat.
Men för de arma helt visst gör på klagogråten jag ände,
om med ditt huvud jag kommer igen och din blodiga rustning
40 och dem räcker åt Panthoos fram och åt vördiga Frontis.
Dock, vad kampen beskära oss må, om flykt eller seger,
länge ej oförsökt eller oavgjord skall den vara.«

Sade och träffade nu med sin stöt på den rundade skölden;
ej den av kopparen bräcktes likväl, utan spetsen på lansen
kröktes mot skölden stark; och därefter Atrid Menelaos
höjde sin kopparlans under bön till den höge Kronion,
och på Euforbos, som drog sig tillbaks, han den nederst i strupen
stötte och tryckte den in, i förlitan på väldiga näven,
ända tills udden stack ut genom hulliga halsen i nacken.
50 Tungt han i marken föll, och i fallet skramlade vapnen;
fuktade blevo av blod hans lockar, chariternas lika,
bundna i flätor och virade skönt med guld och med silver.
Såsom av odlaren skött står olivens frodiga telning,
fjärran från människors bygd, på ett ställe med ymniga
källsprång;
kraftig den växer och skön, och för fläkten av himmelens vindar
gungar den sakta, så myllrande full av de vitaste blomster;
kommer då blåsande plötsligt en storm och med häftiga ilar
rycker ur marken den upp och sträcker den hän uppå jorden:
sådan var Panthoos' son, lansprisade hjälten Euforbos,
60 som av Atrid Menelaos blev fälld och berövad sin rustning.

Såsom i lit på sin styrka ett lejon, fostrat bland bergen,
rövar den yppersta kon i hela den betande hjorden;
nacken på henne det knäcker då först med de kraftiga tänder,
slafsar så i sig dess blod och dess innanmäte begärligt,
flängande sönder dess kropp, medan runtom hundar och herdar
väsnas och skrika alltjämt, men på avstånd; ingen sig vågar
djuret på livet att gå, ty dem griper den bleka förfäran:
sålunda ingen av troernas män hade mod i sitt hjärta
honom på livet att gå, den frejdade kung Menelaos.
70 Lätt för Atriden det skulle nu gått att av Panthoossonen
taga hans rustning jämväl, om Apollo ej hade det misstyckt
och emot honom sänt Hektor, så vild som den stormande Ares.
Guden tog mänskogestalt av Mentes, Kikonernas hövding,
och med bevingade ord till Hektor talte och sade:
»Hektor, jag löpa dig ser efter oupphinneligt byte,
Aiakosättlingens spann. Ty vet, att de hästarna svåra
äro för dödlige män till att tygla och köra för vagnen,
blott för Achilles ej, som har en gudinna till moder.
Men under tiden, min vän, har den tappre Atrid Menelaos
80 kommit Patroklos till skydd och dödat den yppersta troern,
Panthoos' son Euforbos, och stävjat hans stormande angrepp.«
Talade guden och åter gick in i den mödande striden;
men uppå Hektor föll tung den sinnesförmörkande sorgen.
Blicken han sände längs lederna hän, och han varsnade genast,
huru Atriden drog rustningen av och Euforbos på jorden
liggande var i sitt blod, som rann ur det gapande såret.
Fram från de främste han sprang i sin blänkande rustning av koppar,
med ett förfärande skri och lik outsläckliga lågan,
tänd av Hefaistos. Hans skallande rop förnam Menelaos,
90 och till sin manliga själ under suckande ångest han talte:
»Ve mig! Ty lämnar i sticket jag här de Pelidiska vapnen
jämte Patroklos själv, som är fallen i strid för min ära,

fara då är, att mig lastar envar bland achaier, som ser mig.
Men om jag, driven av skam, emot troerna alla och Hektor
kämpar så ensam, då bliver helt visst av de många jag kringränd;
mangrant föras ju troerna hit av den strålande Hektor.
Dock, vi grubblar jag nu i mitt sinne på sådana tankar?
Dristar sig någon, gudar till trots, att bekämpa en hjälte,
som har en evig till hjälp, han snarligen drabbas av ofärd.
100 Därför skall ingen mig visst av achaierna lasta, som vika
ser mig för Hektor, som eggas till strid av de evige själva.
Kunde jag höra nu blott den i härskri väldige Ajas,
skulle tillsammans vi åter gå fram och betänka att strida
gudarne själva till trots, och kanhända vi bärgade liket
hem till Achilles' tält; det vore i nöden en båtnad.«

Medan han detta begrundade än i sitt hjärta och sinne,
närmade redan sig troernas led med Hektor i spetsen.
Nu Menelaos tillbaka sig drog och lämnade liket,
vändande ofta sig om, som ett lejon med böljande skäggman,
110 när det från boskapsfållorna bort av hundar och herdar
jagas med spjut och med skrik, och dess modiga hjärta i bringan
isas av skräck, och allenast av tvång det sig fjärmar från gården:
så från Patroklos sig fjärmade nu Menelaos den ljuse,
stannade dock, emot fienden vänd, då han vännerna nådde,
spejande runt efter Telamons son, den väldige Ajas.
Honom han varsnade snart till vänster i slaktningens linje
eggande kämparnes mod och muntrande upp dem att strida,
ty med osägelig skräck hade Foibos Apollo dem slagit.
Genast han skyndade dit och till Ajas trädde och sade:
120 »Ajas, käraste, kom! Låt oss hän till den fallne Patroklos
skynda och bärga åtminstone hem till Achilles det nakna
liket, ty rustningen togs av den hjälmomstrålade Hektor.«

Sade; men djupt i sin själ den modige Ajas vart upprörd
och genom lederna hastade fram med den ljuse Atriden.
Hektor, som hade Patroklos klätt av hans frejdade rustning,

släpade just honom bort för att hugga hans huvud av halsen
och för att kasta därefter hans kropp för de troiska hundar.
Ajas då nalkades brått med sin sköld som ett torn uppå armen;
Hektor sig skyndade genast tillbaks in i landsmannaskaran,
130 sprang på sin vagn och befallde sitt folk att de härliga vapnen
bringa till Ilion hem som en blivande vård av hans ära.
Ajas sin väldiga sköld höll nu skyddande fram för Patroklos,
stående färdig till vännens försvar, som för ungarna sina
står lejoninnan på vakt, som i skogen en jägareskara
möter, när ute hon är med de små, och i trots på sin styrka
hela sitt pannskinn drager då ner, så att ögonen döljas:
sålunda Ajas höll skyddande vakt över hjälten Patroklos,
medan på andra sidan den krigiske drott Menelaos
sammalunda höll vakt och ruvade sorgen i hjärtat.
140 Glaukos, Hippolochos' son, de lykiske kämparnes hövding,
bistert på Hektor nu såg och till honom bestraffande talte:
»Hektor, fast dråplig att se, var du striden ej vuxen på långt när.
Oförtjänt din berömmelse är, du försagdaste flykting.
Nu må du tänka dig om, hur du staden och borgen skall frälsa
ensam, med bara det folket till hjälp, som i Ilion föddes.
Ty ej en enda av Lykiens män mot danaerna längre
kommer att värja er stad, då ju tacken är alldeles ingen
för att mot fiendemännen man slåss utan rast eller vila.
Skulle en sådan som du väl en ringare frälsa ur vimlet,
150 usle, som själve Sarpedon ju nyss, din kamrat och din gästvän,
lämnade kvar till ett byte och rov åt argiviske männer,
han som i livet så mycket ändå har dig själv och din hemstad
gagnat! Nu gitter du ej att hans lik mot hundarna skydda.
Därför, om någon av Lykiens män vill mig höra och lyda,
draga vi hem, och förgörelsen brått över Troja skall komma.
Ack om hos Ilions män nu det oförfärade, fasta
modet blott funnes, som eldar ett folk, som för fäderneslandet
kriget och allt dess besvär går att lida mot fiendemänner,

släpa vi skulle då strax inom Ilions murar Patroklos;
160 och då en hjälte så stor till den ståtliga Priamosstaden
komme som livlöst lik, sedan honom vi ryckt ur tumultet,
skulle argiverna strax Sarpedons härliga rustning
lämna igen, ja vi ock honom själv kunde föra till staden;
ty nu är fallen en vän till den man, som bland alla argiver
vida den tappraste är och har också de tappraste kämpar.
Dock ej vågade du att gå modige Ajas till mötes
och honom stadigt i ögonen se under fiendens kampgny,
kämpande bröst mot bröst, ty mot hans är din tapperhet ringa.«

Bister i uppsyn svarade då den strålande Hektor:
170 »Glaukos, hur kan väl en ädling som du så besinningslöst tala?
Ha, jag trodde försann, att du överglänste i klokhet
alla de männer, som bo i det bördiga Lykiens nejder;
nu vill du synas mig sakna ditt vett, som kan komma med sådant,
som att jag icke har mod till att bida den väldige Ajas.
Aldrig minsann bar jag fruktan för strid eller stampande hästar;
men Zeus' vilja är starkare jämt än människovilja,
han som den starkaste skrämmer på flykt och segern berövar
utan all möda och åter ibland uppeggar till striden.
Kom, stig fram till min sida, min vän, och döm av min gärning,
180 antingen dagen lång jag mig visar så feg, som du säger,
eller jag mången achaier, hur käckt han än vet att bete sig,
hindra dock skall från att komma till värn åt den fallne
Patroklos.«

Sagt, och till troerna ropade nu med en skallande stämma:
»Troer och lykiske män och dardaniske handgemängskämpar!
Vänner, o varen nu män och ej glömmen er stormande styrka,
medan jag kläder mig själv i den frejdade hjälten Achilles'
härliga vapenskrud, som jag tog, när jag fällde Patroklos.«

Sagt, och han skyndade bort, den hjälmomstrålade Hektor,
utur den mördande kamp, och på ilande fötter han upphann
190 efter det snabbaste lopp ej långt därifrån sina svenner,

vilka till Ilion voro på väg med de frejdade vapnen.
Långt från den tåreförvållande strid han nu ömsade rustning;
därvid sin egen han gav, att till heliga Ilion föra,
åt sina krigiska män och i stället Peliden Achilles'
oförgängliga vapen tog på, som de himmelske gudar
skänkte åt Peleus en gång, och som denne som åldring åt sonen
givit, men sonen gammal ej blev i sin fädernerustning.
Dock skysamlaren Zeus, då han såg honom taga därborta
rustningen på sig, som ägts av den gudalike Achilles,
200 skakade huvudet mörk och talade så i sitt hjärta:
»Olycksalige, ack på din död har du icke en tanke,
fastän så nära den är, men i himmelska vapnen dig kläder,
vilka den hjälten har ägt, för vilken ock andra ju bäva.
Redan du dödat hans vän, den hjärtemilde och starke,
och har förmätet klätt rustningen av från hans huvud och
skuldror.
Dock vill åtminstone nu jag dig segerkraften förläna
såsom ett vederlag, ty ur striden skall aldrig du hemvänd
låta Andromache taga emot de gudomliga vapnen.«
Sade Kronion, och nu svartbrynade pannan han böjde,
210 rustningen Hektor då passande blev, och i hjälten for Ares
väldig och stormande in, och lemmarna alla på honom
fylldes av käckhet och kraft. Till de frejdade vapenförvanter
trädde han ropande hän och sig strålande tedde för alla,
där han i rustningen kom, som var buren av stolte Peliden.
Runtom till alla han gick och muntrade upp dem med tilltal,
Mesthles och Glaukos först och Medon och Asteropaios,
hjälten Thersilochos se'n och Hippothoos jämte Deisenor,
Forkys och Chromios se'n och Ennomos fågelprofeten;
alla han eggade upp och talte bevingade orden:
220 »Hören, otaliga folk ifrån runtom liggande länder!
Ej för att skåda en människohop eller tarvande sådant
samlade eder jag hit ifrån skilda städer och hemvist,

utan på det att I troernas viv och de jollrande barnen
skullen med glädje och lust mot achaiernas kämpar försvara.
Under en sådan förväntan alltjämt utarmar jag folket
både på skänker och kost för att modet föröka hos eder.
Därför nu rakt emot fienden fram, för att antingen stupa
eller ock bliva vid liv, ty sådan är leken i kriget!
Den som Patroklos då, fast allenast ett lik, ifrån Ajas
230 rycker och släpar åstad till de hästbetvingande troer,
honom jag hälften av bytet beskär, och den övriga hälften
tager jag själv, och hans ära så stor som min egen skall bliva.«

Sagt, och de stormade väldigt då fram mot danaernas leder,
alla med lyftade spjut och den vissa förhoppning i sinnet
att ifrån Ajas Telamons son kunna rycka den döde –
dårar i sanning, ty många av dem över liket han fällde.
Ajas talade då till Atriden, väldig i härskri:

»Ättling av Zeus, Menelaos, min vän! Vi två skola knappast,
tänker jag, komma ens själva igen med livet ur striden.
240 Ej är min ängslan på långt när så stor för den döde Patroklos,
som skall väl mätta nu snart trojanernas hundar och fåglar,
som för mitt eget huvud jag räds, att det något skall lida,
och för ditt eget jämväl, sedan Hektor i härnadens åskmoln
sveper nu allt, men för oss däremot sig visar fördärvet.
Ropa danaernas furstar till hjälp, ifall någon kan höra!«

Sagt, och då lydde hans ord Menelaos, väldig i härskri,
och med en genomträngande röst till danaerna ropte:

»Vänner, som fören argiverna an, I drottar och rådsmän,
som hos Atriderna två, Menelaos och drott Agamemnon,
250 dricken det glimmande konungavin och envar med sin spira
styren ert folk, ty från Zeus eder ära och värdighet skänktes!
Ack, men omöjligen är jag i stånd till att skönja nu längre
drottarne var för sig; så häftigt lågar ju striden.
Kommen då självmant hit och kännen förbittring i själen,
därest Patroklos till lek skulle bli för de troiska hundar.«

Sagt. Och Oïleus' son, den hurtige Ajas, det hörde
och var den förste, som springande kom genom drabbningens vimmel;
näst efter honom Idomeneus kom och Idomeneus' stridsbror,
hjälten Meriones, väldig och stark som den mordiske krigsgud.
260 Dock, vem kunde ur minnet vid namn uppräkna de många,
som jämte dessa nu väckte till liv hos achaierna striden?
Troerna bröto nu samlade fram med Hektor i spetsen.
Som när i mynningen just av den himlastammande floden
störtar en brusande våg mot dess flöde, och stränderna branta
återljudande stå av det rytande havet därute:
sådant var larmet av troernas här, men achaiernas söner
stodo där faste och ense i håg kring Menoitiossonen,
hållande sköldarna tätt till varann, och omkring dem Kronion
bredde den mörkaste natt över alla de blänkande hjälmar;
270 ty han ej heller förut hade hatat Menoitiossonen,
medan i livets dagar han väpnare var åt Achilles,
därför han harmades nu, om han skulle för troernas hundar
bliva ett byte, och eggade upp till försvar hans kamrater.
Troerna lyckades först att achaierna tränga tillbaka,
så att från liket de veko med skräck, men icke en enda
stucko de trotsige troerna ner, så gärna de ville,
men de Patroklos släpade bort; dock skulle ej länge
saknas hos honom hans män, ty hastigt mot fienden åter
vände dem Ajas, den man, som i bragder och skönhet den främste
280 var i danaernas här, näst frejdade sonen av Peleus.
Själv från de främste han skyndade fram, lik en hotande vildgalt,
vilken bland bergen helt lätt både hundar och blomstrande svenner
skingrar i dälderna hit och dit, så snart han sig vänder:
så den frejdade Telamons son, den lysande Ajas,
skingrade lätt, då han stormade fram, de troiska fylken,
som kring Patroklos hade sig ställt, och som hoppades säkert

honom att släpa till Ilion in och förvärva sig ära.
Redan Hippothoos, Lethos' son, den pelasgiske hjälten,
släpade honom vid foten åstad genom slaktningens vimmel,
290 sedan han bundit en rem om senorna invid hans fotknöl,
Hektor och troernas folk till behag, men blev själv av sin ofärd
drabbad, och ingen den värjde utav, så gärna de ville.
Ty emot honom sprang fram genom vimlet tätt inpå livet
Ajas och stötte sin lans i den kopparkindade hjälmen;
tagelyviga hjälmen då brast för den stingande udden,
drabbad av lansens tyngd och av seniga nävens tillika;
hjärnan kring hylsan på lansen spratt ut ur det gapande såret,
sölad av blod, och han miste sitt liv och ur händerna släppte
hjälten Patroklos' fot, som blev liggande åter på jorden,
300 medan han själv där bredvid framstupa föll ner över liket,
långt från Larissas bördiga nejd, och fick fostrarelönen
aldrig åt hulda föräldrarna ge, ty så kort blev hans levnad,
då han för lansen nu segnade ner, som fördes av Ajas.
Hektor då sände till hämnd sin blänkande lans emot Ajas,
denne dock var på sin vakt och för kopparlansen åt sidan
väjde då nätt och jämnt, men i stället blev Schedios träffad,
modige Ifitos' son; bland fokeer den allra förnämste,
vilken i Panopeus hade sitt hem och var drott över många;
lansen på honom gick in under nyckelbenet och trängde
310 ut med sin yttersta spets under skulderbladet i ryggen.
Tungt han i marken föll, och i fallet skramlade vapnen.
Och då nu Fainops' son, den hjältemodige Forkys,
steg kring Hippothoos fram, honom Ajas stötte i buken,
splittrande brynjans plåt, och tarmarna föstes av udden
ut, och i stoftet han föll och famnade jorden med armen.
Troernas främste då veko tillbaks jämte strålande Hektor;
stort blev argivernas skrik, och de släpade genast de fallne,
Forkys och hjälten Hippothoos, bort och dem rövade vapnen.
Där skulle troerna återigen av de tappre achaier

320 låtit sig jaga till Ilion in, av sin feghet betvungna,
och sig achaierna ära förvärvt till trots av Kronion
genom sin egen käckhet och kraft, om ej själve Apollo
manat Aeneas till kamp; han liknade därvid i allo
Perifas, Epytos' son, som hos hjältens åldrige fader
grånat i häroldstjänst och var välförståndig och trogen;
honom var alldeles lik Zeussonen Apollo och talte:
»Vem tror er om att mot gudarnes råd, om det gällde, Aeneas,
Ilion frälsa från fall? Dock sådant jag andra sett mäkta,
vilka förlitade sig på sin kraft och sin styrka och mandom
330 och på sitt eget folk, fast de ringare voro i antal.
Oss vill förvisso ju Zeus långt förr än danaerna segern
unna, men själva I darren av skräck och ryggen för striden.«
Sagt; och Aeneas då kände med ens fjärrskytten Apollo
öga mot öga igen, och till Hektor han ropade högljutt:
»Hektor och övriga hövitsmän för trojaner och hjälpfolk!
Detta då vore en skam, om vi nu för de tappre achaier
skulle till Ilion flykta tillbaks och ge vika av feghet.
Därtill förtrodde mig nyss en odödlig, som stod vid min sida,
att allstyraren Zeus vill i striden vår hjälpare vara.
340 Därför nu rakt mot danaerna fram! Ej skola de ostört
bringa den döde Patroklos dit ner till de holkade skeppen.«
Sagt, och sprang fram och blev stående långt framför alla de
främsta.
Fylkena svängde då om och bjödo achaierna spetsen.
Nu med en stöt av sin lans Aeneas Leiokritos fällde,
hjälten Arisbas' son, Lykomedes' frejdade stridsbror.
Men över vännens fall Lykomedes den tappre blev upprörd
och steg mot fienden fram och slungade blänkande spjutet,
och han på Hippasos' son Apisaon krigaredrotten
träffade levern inunder hans bröst, och han segnade neder.
350 Kommen till kriget han var från Paioniens bördiga nejder
och var den ypperste hjälte i strid näst Asteropaios.

Gripen av sorg vid hans fall, sprang den krigiske Asteropaios
fram även han att med brinnande mod mot danaerna kämpa;
intet förmådde han dock, ty de stodo med sköldarna slutna
runt om Patroklos' lik och med lansarna sträckta framför sig,
och till dem alla gick Ajas omkring och förmanade ivrigt:
ingen, så lydde hans bud, skulle vika tillbaka från liket,
ingen ur ledet gå fram för att framom de övriga kämpa,
nej, utan alla stå kvar kring den döde och kämpa på stället.
360 Så bjöd Telamons väldige son. Men av flödande bloden
färgades jorden röd, och där tumlade över varandra
döda såväl av trojanernas folk som av modiga hjälpfolk
och av achaier, ty även för dem var drabbningen blodig;
men långt färre dock föllo av dem, ty de mindes beständigt
mitt i det värsta tumult att värja varandra mot döden.

Sålunda blossade striden hos dem, och man skulle ha menat,
att uppå himmelens valv både solen slocknat och månen;
så var i mörker drabbningen höljd på den plats, där de bäste
hade sig ställt till försvar kring den fallne Menoitiossonen.
370 Resten av troernas folk och de benskenklädde achaier
kämpade fritt i den klaraste luft, och ett bländande solsken
lyste, och icke ett moln var att skönja varken på bergen
eller kring jorden vid; och de rastade stundom i striden,
kunde ock taga sig bättre i akt för de smärtande spjuten,
stående långt från varann. Men de ypperste borta i mitten
ledo dess mera av mörker och kamp och av gruvliga såren,
vilka dem kopparen skar. Dock tvenne av hjältarnes skara,
vittbeprisade män, Antilochos och Thrasymedes,
ännu ej sport, att Patroklos var död, utan trodde han levde,
380 och att han stridde som bäst mot troerna främst i tumultet.
Själva de kämpade långt därifrån och för skrämsel och manfall
sökte beständigt att vakta sitt folk, såsom Nestor befallt dem,
då han till striden dem sände åstad från de beckade skeppen.
Men bland de andra där rasade vilt den förbittrade kampen,

ända tills dagen var all, och av vedermödan och svetten
tygades gruvligen till på envar i de kämpande skaror
både hans knän och hans fötter och ben och hans armar och
ögon,
under det kampen gick på om Pelidens behjärtade stridsbror.
Som då en man åt sitt folk till att tänja lämnar en oxhud,
390 flådd av en storväxt tjur och med fett behörigen indränkt;
karlarne taga då fatt och sig ställa i ring och den runtom
sträcka, och hastigt dess vätska förgår, och fettet har inträngt
under de kraftiga tag, och åt alla sidor den tänjes:
sålunda drogo de nu på den trånga platsen den döde
ömsevis hit och dit, ty troerna hoppades säkert
att hem till Ilions stad, och achaiernas män att till skeppen
äntligen bringa hans lik, och så häftig om honom var kampen,
att folkeggaren Ares ej ens eller Pallas Athene
skulle den synen försmått, hur vredgade också de varit.
400 Sådan en mödande strid kring Patroklos' lik på den dagen
vållade Zeus både hästar och folk. Men ingenting ännu
visste den ädle Achilles därom, att Patroklos var fallen,
därför att drabbningen kämpades ut långt borta från skeppen,
inne vid Ilions mur. Han väntade aldrig, att vännen
skulle förlora sitt liv, utan levande vända tillbaka,
när han till portarna nått, ty han trodde ej alls, att han staden
mäktade störta förutan hans hjälp eller ens med hans bistånd.
Ofta han detta ju förr i förtroende hört av sin moder,
när hon den höge Kronions beslut förkunnade honom;
410 aldrig dock modern ett ord honom sagt om så gruvlig en jämmer,
som nu var händ, då hans käraste vän gick för honom förlorad.
Men utan rast eller ro kring Patroklos de drabbade häftigt
samman med vässade spjuten i hand och förgjorde varandra.
Mången då talade så av de kopparklädde achaier:
»Vänner, det bliver ej oss till beröm, om vi vika tillbaka
ner till de holkade skeppen; nej förr må på stället den svarta

jorden oss sluka envar; det vore i sanning långt bättre,
än om vi sviktade nu, och de hästomtumlande troer
finge till Ilion släpa hans lik och förvärva sig ära.«
420 Och av de modiga troer jämväl då talade mången:
»Vänner, om än det är ödets beslut, att vi alla tillsammans
skola förgås vid hans lik, så vike dock ingen ur striden!«
Mången där talade så och eggade modet hos alla.
Sålunda stredo de jämt, och den rasslande klangen av järnet
ljudade ända till himmelens valv genom ödsliga etern.
Men Aiakidens hästar, där långt ifrån striden de stodo,
började gråta, så snart som de hört om sin frejdade körsven,
att han i stoftet låg fälld av den mannaförgörande Hektor.
Fåfängt eggade dem Automedon, son av Diores;
430 många där voro de rapp, som han gav dem av vinande piskan,
många hans vänliga ord, och många hans hotelser stränga;
varken de ville likväl ner till skeppen vid bred Hellespontos
eller tillbaka i stridens tumult bland achaiernas kämpar,
utan som minnespelaren står, orubblig och rotfast,
ovanpå gravens hög över jordad man eller kvinna,
så orubbliga stodo de kvar med den lysande vagnen,
låtande huvudet hänga mot jord, medan tårarna varma
droppade ymnigt från ögonen ned av den sorgen de kände
över sin körsvens död, och på ömse sidor ur oket
440 gledo de yviga manarna ut och sopade stoftet.
När då Kronion dem sörjande såg, betogs han av ömkan,
skakade huvudet mörk och talade så i sitt hjärta:
»Arma, vi skänkte vi gudar väl er åt den kunglige Peleus,
som är en dödlig, då själva ej död eller ålder I kännen?
Månne att lida blott kval bland de olycksaliga mänskor?
Ty ej ett jämmerfullare ting det finnes än mänskan
bland de varelsers mängd, som på jorden sig röra och andas.
Aldrig, det svär jag likväl, skall Hektor Priamossonen
dragas på prunkande vagnen av er, ty detta jag tål ej.

450 Är det ej nog, att han rustningen fick och sig bröstar så inbilsk?
Nej, jag hos eder skall gjuta in kraft uti hjärtan och lemmar,
för att I måtten Automedon hem till de holkade skeppen
frälsa ur drabbningens gny; ty jag troerna än vill förläna
styrka att döda alltjämt, tills de ända till toftade skeppen
komma och solen går ned och den heliga natten är inne.«
Sade och blåste hos hästarne in den yppersta styrka.
Bägge de skakade strax ur manarna stoftet på jorden,
sprängde med vagnen så ilande hän bland achaier och troer,
medan Automedon manligen stred, fastän sorgsen för vännen,
460 genom att flyga inpå med sitt spann, som en gam emot gässen.
Lätt vek han nämligen ömsom tillbaks undan troernas kampgny,
lätt for han ömsom förföljande fram i det tätaste vimlet,
men några kämpar han lade ej ned i sin stormande framfart;
ensam på vagnen han stod, och han därför ej kunde på en gång
föra med styrka sin lans och de eldiga hästarna styra.
Sent omsider hans vän Alkimedon, son av Laerkes,
vilken till Haimon var son, fick öga på honom i vimlet,
skyndade efter hans vagn och så till Automedon ropte:
»Stanna, Automedon! Vad för en gud har väl sådant ett oråd
470 givit dig in i din själ och berövat dig sunda förståndet,
att du mot troerna kämpar så där uti främsta tumultet
ensam? Din vapenbroder är död, och Hektor nu uppblåst
bär över skuldrorna själv Aiakidens strålande rustning.«
Honom Diores' son Automedon svarte och sade:
»Vem av achaier förstår såsom du, Alkimedon, konsten
att de odödliga hästarnas kraft både tygla och egga,
utom Patroklos allen, som i råd var de eviges like,
medan han levde; dock nu honom skickelsen hunnit och döden.
Därför tag piskan du i din hand och de glänsande tömmar,
480 så skall jag själv ifrån vagnen gå ner och mot fienden kämpa.«
Sagt, och Alkimedon genast sprang upp på den ilande vagnen
och utan tövan tog piskan i hand och de glänsande tömmar,

men Dioriden sprang ner. Det märkte den strålande Hektor
och till Aeneas då talade strax, som stod vid hans sida:
»Ädle Aeneas, du drott över kopparpansrade troer!
Borta i stridens tumult ser jag Aikosättlingens hästar
komma till synes igen, men av dåliga körare styrda.
Dem vill jag hoppas vi taga som rov, om du själv är i hjärtat
sinnad som jag, ty storma vi fram med förenade krafter,
490 lära de knappast ha mod att oss bida och kampen bestånda.«
Sagt, och hans maning blev lydd av den modige son av Anchises.
Bägge de stormade fram, av tjurhudssköldarna höljda,
hårda och torkade väl och beslagna med tjockaste koppar.
Chromios följde dem åt och den gudalike Aretos,
bägge med vissaste hopp i sin själ att de körande döda
och få som byte med sig höghalsade hästarna driva –
dårar i sanning; ty ej utan blod från Automedons möte
skulle de vända igen. Sedan denne till Zeus hade bedit,
kände han fyllas med styrka och mod sitt fördystrade sinne;
500 genast han talade så till Alkimedon, trogne kamraten:
»Minns, att ej långt ifrån mig, Alkimedon, hästarna hålla,
utan så nära bakom, att jag känner dem flåsa i ryggen.
Aldrig lär Hektor sig hejda minsann, förrn han lyckats bestiga
hjälten Achilles' vagn med dess fagermaniga hästar,
dödat oss bägge och drivit på flykt de achajiska leden
eller ock själv han förlorat sitt liv bland de främste i striden.«
Sagt, och till hjälp Menelaos han strax och Ajanterna ropte:
»Hören, Ajanter, I konungar två, och du Menelaos!
Lämnen åt tappraste männen hos er att Patroklos försvara,
510 stående runt om hans lik, och hållande fienden borta;
själva nu värjen förgörelsens dag från oss levande tvenne!
Ty här storma nu fram i den tåreförvållande striden
ypperste männen i troernas här, Aeneas och Hektor.
Dock allt detta ju vilar förvisst i gudarnes sköte;

bruka jag ämnar min lans, för det övriga råde Kronion.«
Sagt, och han svängde och slungade av långskuggande lansen
rakt mot Aretos och träffade ock i den rundade skölden;
skölden för stöten ej höll, utan kopparen rände igenom,
flängde hans gördel itu och fastnade nederst i buken.
520 Som när en ungdomsblomstrande man med den slipade yxan
hugger i nacken bak hornen en tjur, uppammad på fältet,
så att var sena han skär, och ett språng gör tjuren och stupar:
så med ett språng uppå ryggen han föll, då det slungade spjutet
skärande genomfor hans inre och lyktade livet.
Hektor då slungade fort mot Automedon blänkande lansen;
denne dock var på sin vakt och för kopparlansen vek undan
genom att böja sig fram, och den långa lansen i jorden
fastnade bakom hans rygg, och dess yttersta ända med doppskon
dallrade häftigt, men stillades snart av den väldige Ares.
530 Nu de med huggande svärd skulle farit varandra på livet,
om ej de hetsiga två av de bägge Ajanterna åtskilts,
som på sin landsmans rop genom vimlet skyndande kommo.
Skrämda vid synen av dem, sig drogo då genast tillbaka
Hektor och Chromios, skön som en gud, och även Aeneas,
låtande ligga där kvar den genomstungne Aretos.
Honom Automedon strax, lik stormande Ares att skåda,
klädde då rustningen av och jublande talte och sade:
»Nu har då något likvisst mitt hjärta jag lättat från sorgen
över Patroklos' död, fast en ringare kämpe jag fällde.«
540 Sade och blodiga rustningen tog och den lade på vagnen,
därpå han själv steg upp, och på fötter och armar så blodig
var han, som lejonet är, som ätit sig mätt på en oxe.
Men kring Patroklos igen uppflammade väldiga kampen,
vållande tårar och kval, och den väcktes till liv av Athene,
stigen från himmelen ner; vittskådaren Zeus henne skickat
för att danaerna egga till mod, ty hans sinne sig ändrat.
Som när på himmelen Zeus sin purpurskimrande båge

spänner för jordens dödliga ut att dem örlig bebåda
eller en vinter med bitande frost, som all människogärning
550 hämmar på fälten med ens och gör fänaden också bekymmer:
sådan en purpurstrålande sky hon höljde omkring sig,
innan hon gick bland achaierna in och dem eggade alla.
Till Menelaos hon vände sig först med en bjudande maning,
Atreus' behjärtade son – ty denne var stående närmast, –
och hon var Foinix lik till gestalt och till ljudliga stämman:
»Dig, Menelaos, det bliver en skam och evinnerlig nesa,
därest en man, som var trognaste vän till den stolte Achilles,
skall invid Ilion släpas omkring av de löpande hundar.
Därför stå manligen fast och egga de övriga alla!«
560 Henne svarade då Menelaos, väldig i härskri:
»Foinix, du åldrige fader och vän, ack ville Athene
endast förläna mig kraft och beskydda mot flygande vapnen,
ingen då hellre än jag skulle troget Patroklos vid sidan
värnande stå, ty hans död har gripit mig innerst i själen.
Men som förtärande eld är kraften hos Hektor, och aldrig
vilar hans mördande lans, ty Zeus honom seger förunnar.«
Sade. Men glad hon blev, strålögda gudinnan Athene,
över att främst han till henne ju bett av de evige alla.
Styrka hon lade nu in i hans knän och hans skuldror tillika,
570 medan hon fyllde hans bröst med en likadan djärvhet som flugans,
vilken, hur ofta man ock henne undanföser från huden,
ävlas att sticka ändå, ty människoblod henne smakar:
likadant mod göt hon in i Atridens fördystrade sinne.
Hän till Patroklos han gick och där slungade blänkande lansen.
Fanns då en Podes, Eetions son, i den troiska hären,
både en rik och en dugande man och värderad av Hektor
högst ibland menige män och vid gillen hans käraste bordsvän;
honom i gördeln träffade nu Menelaos den ljuse,
just som han gav sig på flykt, och rände sin lans genom livet.

580 Tungt han i marken föll, och Atreus' son Menelaos
släpade undan hans lik från troernas folk till de sina.
Tätt intill Hektor trädde då fram med en maning Apollo,
liknande Fainops, Asios' son, som av främmande gäster
Hektor den käraste var, och som hade sitt hem i Abydos;
honom liknade nu fjärrskjutande guden och talte:
»Hektor, månn' längre för dig någon annan achaier skall rädas,
då Menelaos kan skrämma dig så, han som hittills en klemig
krigare alltid ju var, men nu ifrån troernas skaror
ensam bar liket bort av din trogne kamrat, som han dödat,
590 Podes, Eetions son, som i striderna sken bland de främste?«
Sade, men sorgens moln i sin natt insvepte då Hektor;
fram från de främste han steg i sin blänkande rustning av koppar.
Men nu tog Zeus i sin hand den tofsbehängda egiden,
hemsk i sin skimrande glans, och höljde in Ida i skyar,
och under blixtar och skrällande brak han skakade skölden;
troerna seger han gav, men achaierna skrämde på flykten.
Flykten Peneleos började först, boiotiske drotten.
Ständigt han kämpande stått, tills en lans honom överst i skuldran
råkade, rispande blott, dock ända till benet blev köttet
600 flängt av Polydamas' udd, ty vid kastet han nära var stigen.
Hektor nu störtade fram, och han Leïtos stack i hans handled,
hjälten Alektryons son, och betog honom lusten att kämpa.
Blickande ängsligt omkring sig, han vek, ty han trodde sig aldrig
mera bli duglig att hålla ett spjut och mot troerna kämpa.
Hektor förföljde den sårade brått, men blev själv uppå brynjan
träffad därvid av Idomeneus' lans invid vårtan på bröstet;
skaftet vid hylsan dock bräcktes utav till trojanernas jubel.
Själv han då slungade genast sin lans mot Deukalionssonen,
som var nu stigen på vagn, men förfelade honom en smula;
610 lansen i stället Meriones' vän och behjärtade körsven
Koiranos drap, som med konungen följt från det härliga
Lyktos: –

Först var till fots ju Idomeneus dit från de toftade skeppen
kommen, och segern han visst skulle troerna lämnat i striden,
hade ej Koiranos hastigt kört fram med det eldiga spannet
och honom frälsande kommit till hjälp och förgörelsen avvärjt,
dock för att stupa där själv för den mannaförgörande Hektor: –
honom han träffade nu under käken och örat, och udden
skyfflade tänderna ut och skar tungan igenom på mitten.
Ner ifrån vagnen han stöp och lät tömmarna falla på jorden.
620 Hastigt Meriones böjde sig ner och med handen från marken
lyftade tömmarna upp och så till Idomeneus talte:
»Bruka nu piskan med kraft, tills du kommer till toftade skeppen,
ty du förmärker nog själv, att segern achaierna sviker.«
Sagt, och Idomeneus piskade på skönmaniga spannet
ner till de holkade skepp, ty hans sinne var gripet av bävan.
Ej var det modige Ajas fördolt och ej Menelaos,
att nu åt troerna Zeus förlänade skiftande segern.
Ajas till orda då tog, den reslige Telamonssonen:
»Ack, här kunde då visst den mest förblindade skönja,
630 att Allfader nu själv åt troerna skänker sitt bistånd.
Samtliga spjuten ju träffa för dem, om en feg eller tapper
skickar dem av, ty lika väl Zeus dem riktar till målet,
medan för oss vart spjut utan verkan faller till jorden.
Låt oss på egen hand då betänka det yppersta sättet
både att rädda den stupades lik och att själva helbrägda
komma till skeppen igen till en gamman för vännerna alla,
vilka väl blicka bekymrade hit och tro, att vi aldrig
skola i striden bestå mot den mannaförödande Hektors
farliga händer och mod, utan stupa vid beckade skeppen.
640 Funnes här bara en vän, som kunde i hast till Peliden
bringa besked, ty icke jag tror, att det sorgliga budet
ens honom hunnit ännu, att hans älskade vän gått förlorad.
Ingenstädes likväl kan jag varsna en sådan achaier;

mörker betäcker ju tätt överallt både kämpar och hästar.
Zeus Allfader, ur mörkret förhjälp du achaiernas söner,
klara din himmel igen och unna oss bruket av synen,
låt oss i ljuset få dö, enär du vår död har beslutat!«
Så han sade, och Zeus, till förbarmande rörd av hans tårar,
skingrade mörkret med ens och drev undan det skymmande
töcknet,
650 solen strålade ner, och slaktningen all låg i dagen.
Ajas talade då till Atriden, väldig i härskri:
»Efterspana nu fort, Zeusättade drott Menelaos,
om du kan varsna vid liv Antilochos, sonen av Nestor;
bed honom då, att han skyndar åstad och till hjälten Achilles
bringar det bud, att hans käraste vän gått för honom förlorad.«
Sagt, och då lydde hans ord Menelaos, väldig i härskri;
bort han gick, såsom lejonet går omsider från fållan,
sedan det tröttnat till slut på att strida mot hundar och herdar,
vilka förunna det ej att fettet av oxarna röva,
660 utan stå natten igenom på vakt; i sin lystnad på köttmat
rusar det idligen an, men förgäves, ty strax till dess möte
flyger från dristiga händer en skur av stingande kastspjut,
flyga ock brinnande bloss, och för dessa det räds i sitt anfall;
äntligt i gryningen lomar det av med förbittring i hjärtat:
så från Patroklos gick bort Menelaos, väldig i härskri,
långt ifrån villig, ty ängslig han var, att achaierna liket
skulle, betagna av skräck, åt fienden lämna till byte.
Därför han ivrigt Meriones bad och Ajanterna bägge:
»Hören, Ajanter, och du, Meriones, drottar av Argos!
670 Drage sig nu till minnes envar, hur den arme Patroklos
alltid var vänlig och visste så huld att vara mot alla,
medan han levde; dock nu honom skickelsen träffat och döden.«
Sagt, och han skyndade bort, ljushårige drott Menelaos,
blickande kring överallt likt örnen, om vilken det heter,
att han av fåglarna alla i sky har den skarpaste synen;

honom, hur högt han än är, snabbfotade haren ej undgår,
fast under yviga buskarna gömd, utan neder på haren
ilande slår han och griper den kvickt och berövar den livet:
så Menelaos, du ättling av Zeus, dina strålande ögon
680 välvde sig spanande kring över hela landsmannaskaran
för att på Nestorssonen få syn, om han än var i livet.
Honom han varsnade snart till vänster i slaktningens linje
eggande kämparnes mod och muntrande upp dem att strida.
Steg med de orden då fram ljushårige drott Menelaos:
»Kom, Antilochos, ättling av Zeus, kom hit för att höra
jämmerlig tidning! O hade dock slikt ej någonsin timat!
Allaredan du själv, som jag tror, nog skådar och märker,
huru en gud mot danaernas folk framvältrar fördärvet.
Segern hör troerna till, och den bäste av alla achaier,
690 hjälten Patroklos, är fallen, och stor är danaernas saknad.
Skynda dig hän till achaiernas skepp att det strax för Achilles
säga, ifall han i hast till sitt skepp kanske bärgar det nakna,
plundrade liket, ty rustningen togs av den strålande Hektor.«
Sagt; men av fasa Antilochos greps vid de orden, och länge
var han ur stånd till att yttra ett ord, och hans ögon av tårar
fylldes, och rösten, så klingande klar, sig stockade endast.
Men i sin smärta förglömde han ej Menelaos' befallning,
utan han ilade bort, när han räckt åt Laodokos vapnen,
svennen, som tätt i hans närhet sig höll med de stampande hästar.
700 Gråtande bars han av fötterna bort ur den blodiga striden,
ilande hän med sitt sorgliga bud till Peliden Achilles.
Dig det lyste nu ej, Zeusättade drott Menelaos,
där i betrycket att giva din hjälp åt de pyliske kämpar,
vilka till innerlig saknad för sig sett Antilochos bortgå,
utan till dessas försvar du manade upp Thrasymedes,
däremot vände du själv tillbaka till hjälten Patroklos
och inom kort hos Ajanterna stod och brådskande talte:
»Nu jag Antilochos skickat åstad till de beckade skeppen

hän till den snabbe Achilles med bud, men jag tvivlar, att denne
710 kommer nu genast, hur häftigt han än månde vredgas på Hektor,
ty han omöjligen kan utan rustning mot troerna kämpa.
Låt oss på egen hand då betänka det yppersta sättet
både att rädda den stupades lik och att själva helbrägda
komma ur troernas larm och dödsgudinnorna undfly.«

Honom då svarade Telamons son, den reslige Ajas:
»Rätt har i allo du talt, vittfrejdade drott Menelaos.
Skynden er alltså, du själv och Meriones, lyften den döde
hastigt på axlarna upp och bären ur striden! Bakom er
skola vi övriga två mot Hektor och troerna kämpa,
720 lika till namn och lika i mod, vi som ofta tillförne
sida vid sida ju härdade ut mot den hetsige Ares.«

Sagt, och de andra då lyftade strax ifrån jorden den döde
högt på armarna upp, men bakom dem troernas krigsfolk
skrek, när de sågo, hur liket blev lyft på achaiernas axlar.
Häftigt som hundar de störtade fram, som det sårade vildsvin
eftersätta och rusa åstad framför jägareskaran;
modigt de löpa väl först i sin iver att slita det sönder,
dock så snart som det vänder sig om i lit på sin styrka,
fara de skrämda tillbaks och förskingras åt sidorna alla:
730 likaså troernas svärm till en början förföljde beständigt,
brukande flinkt sina svärd och de dubbelspetsade spjuten,
men när Ajanterna vände sig om och bjödo dem spetsen,
skiftade genast de hy, och det vågade ingen ibland dem
längre att störta sig fram och försöka att kämpa om liket.

Så de med iver och kraft ur fäktningen buro den döde
hän till de holkade skepp, men bakom dem rasade kampen
häftigt som eld, som blir plötsligen lös i befolkade staden
och far omkring och den sätter i brand, så att husen försvinna
mitt i dess lysande sken, medan vinden i lågorna brusar:
740 sålunda larmet av hästar och spjutbeväpnade kämpar
följde beständigt i hjältarnes spår, där de vandrade framåt.

Såsom när mulornas spann, uppbjudande hela sin styrka,
släpar för berget ner på den steniga stigen en bjälke
eller ett mastträd stort till ett skepp, medan hjärtat på djuren
kväljes på en gång av trötthet och svett under ivriga slitet:
så de med iver och kraft den döde nu buro, och bakom
värjde Ajanterna tryggt, som en bergås värjer mot vattnet,
tätt bevuxen med skog och sig sträckande långt utåt slätten,
och som ock mäktiga flodernas tungt framvältrande flöden
750 hejdar och kastar tillbaks och tvingar dem ut över slätten,
därför att åsen de spränga dock ej, hur häftigt de strömma:
sålunda värjde Ajanterna tryggt mot troerna bakom,
vilka förföljde alltjämt, och av alla isynnerhet tvenne,
hjälten Aeneas, Anchises' son, och den strålande Hektor.
Men som när flyktande kommer en svärm av starar och kajor
under ett jämmerligt skri, då de varsnat i luften en glada
svävande fram, som hotar med mord alla svagare fåglar:
så för Aeneas och Hektor de unge danaiske kämpar
flyktade undan med jämmerligt skri och förglömde sin stridslust.
760 Präktiga vapen i mängd nu danaerna runt omkring graven
tappade under sin flykt, och i striden ej unnades vila.

ADERTONDE SÅNGEN

Vapensmidet

Sålunda rasade striden bland dem som förhärjande elden,
men till Achilles med bud den snabbe Antilochos lände.
Hjälten han stående fann framför skeppens resliga stävar
anande uti sin själ, vad som allaredan var timat,
och i sin ängslan talande så till sitt manliga hjärta:
»Ve mig, hur kommer det sig, att de lockiga män av Achaia
återigen så förvirrade fly över slätten till skeppen?
Måtte blott gudarne ej den hjärtesorgen mig skickat,
som mig bebådades klart av min moder en gång, då hon sade,
att myrmidonernas käckaste man, medan ännu jag levde,
skulle, för troerna fallen, gå bort från det strålande solljus.
Ja, han förvisso är död, den tappre Menoitiossonen.
Ack, den förvägne! Jag bjöd honom dock att, när branden han avvärjt,
vända till skeppen igen och med Hektor ej strida på allvar.«
Medan han detta begrundade än i sitt hjärta och sinne,
trädde till honom Antilochos, son av den frejdade Nestor;
brännande tårar han göt och förmälde sitt sorgliga budskap:
»Son av den krigiske Peleus, o ve, ty ett jämmerligt budskap
måste du höra. O hade dock slikt ej någonsin timat!
Fallen Patroklos är, och de strida som bäst om det nakna,
plundrade liket, ty rustningen togs av den strålande Hektor.«
Sade. Men sorgens moln i sin natt insvepte Achilles,
djupt uti mullen den svarta han grep med händerna båda
och på sitt huvud den göt och sitt dejliga anlete skämde,
och sotflingorna fastnade runt på hans härliga livrock.
Själv han i stoftet föll ner och i hela sin väldiga storlek
låg där och ryckte utav sig sitt hår med sargande händer.

Därvid de tärnor, som vunnits i krig av Patroklos och honom,
höjde ett klagande skri ur sin själ och kommo ur tältet
30 skyndande ut kring Achilles i flock och med händerna alla
sörjande slogo sitt bröst och färdiga voro att digna.
Mitt emot dessa Antilochos stod under suckar och tårar
och höll om händerna fast på Achilles, som stönade häftigt,
och som han fruktade skulle med stål avskära sin strupe.
Hemskt och förfärligt han skrek; det hörde hans vördade moder
sittande nere i havets djup hos sin åldrige fader,
och hon i jämmer brast ut, och kring henne sig samlade alla
Nereus' gudomliga döttrar, som bo i det blånande djupet.
Där var Glauke, och där var Thaleia, Kymodoke, Thoe,
40 där stoltblickande Halia var och Nesaia och Speio,
där Aktaia jämväl och Kymothoe, där Limnoreia;
Melite också där var och Amfithoe, Doto, Iaira,
där var Ferusa jämväl och Dynamene, Proto, Agave,
där var Dexamene ock samt Amfinome, Kallianeira,
Panope, Doris, och där Galatea, den frejdade nymfen;
sköna Nemertes där var och Apseudes och Kallianassa,
och Ianeira där var, Ianassa och Klymene också
och Oreithyia och Maira och lockiga mön Amatheia
jämte än fler Nereïder, som bo i det blånande djupet.
50 Silverglänsande grottan blev full av gudinnornas skara,
samtliga slogo sitt bröst, och Thetis begynte med verop:
»Älskade systrar, o hören mitt ord, I döttrar av Nereus,
för att I alla mån veta den sorg, som beklämmer mitt hjärta!
Ve mig, arma, o ve, som en hjältemoder så osäll
vart i den stunden jag födde min son, den käcke och ädle,
ypperst i hjältarnes krets! Han sköt upp i mitt hägn som en telning,
honom jag vårdade ömt som en planta i bördiga hagen,
honom jag sände till Ilion hän på de toftade skeppen
för att mot troerna kämpa i krig; men aldrig jag honom

hälsar från kriget igen i Peleus' konungasalar.
Medan han lever och skådar ännu den lysande solen,
lider han kval, och jag intet förmår till hans hjälp med att komma.
Dock, jag vill dit, jag vill se mitt älskade barn och få veta,
vad för en sorg honom hänt, där han fjärran dväljes från striden.«
Sade och lämnade grottan på stund, och de andra med henne
gråtande följde, och vågen på hav sig skilde omkring dem,
öppnande väg. Och så snart som de länt till det bördiga Troja,
trädde på stranden de en efter en, där runt om Achilles
lågo i tätaste rad myrmidonernas samtliga härskepp.
Fram till sin suckande son då trädde hans vördade moder,
lade sin arm under ljudelig gråt om den älskades huvud,
och med bevingade ord hon klagande talte och sade:
»Barn, vi gråter du så? Vilken sorg har bedrövat ditt hjärta?
Tala och intet fördölj! Fullbordat av Zeus är ju allting,
som du tillförene bad honom om med lyftade händer:
att i förvirring achaiernas män måtte trängas mot skeppen,
saknande bittert din hjälp, och få lida försmädliga skador.«
Suckande djupt, henne svarade då den snabbe Achilles:
»Moder, ja detta har nog mig Olympiern allting fullbordat.
Dock, vad hugsvalelse har jag därav, då jag mistat Patroklos,
denne min älskade vän, som jag långt över vännerna alla
skattade högt som mitt liv? Ja, honom jag mistat, och Hektor,
mördaren, rustningen tog, den undersköna och stora,
som till en lysande skänk de odödlige gåvo åt Peleus
uppå er bröllopsdag, då du lades i säng hos en dödlig.
O att du stannat där kvar ibland havets odödliga nymfer
nere i djupet och Peleus till viv hade tagit en dödlig!
Annorlunda det gick, till otaliga kval för ditt hjärta,
när du skall mista din son, den du aldrig skall hemma i salen
hälsa från kriget igen. Ty min egen själ det ej lyster
längre att leva och dväljas bland män, så vida ej Hektor
först har förlorat sitt liv och jag själv honom givit hans bane,

tagande hämnd för Menoitios' son, som han dödat och
plundrat.«
Thetis då svarade honom igen under rinnande tårar:
»Barn, jag förstår av ditt tal, att ej länge jag har dig i livet,
eftersom strax efter Hektor du själv skall av skickelsen hinnas.«
Suckande djupt, henne svarade då den snabbe Achilles:
»Ack, må på stunden jag dö, då det ej blev mig givet att döden
värja utav från min vän, där han fjärran från fädernejorden
100 fälldes och saknade mig såsom frälsare uti sin ofärd.
Nu, då jag aldrig skall komma igen hem till fädernejorden
och jag ej bringade alls någon ljusning och hjälp åt Patroklos
eller de andra, som föllo i mängd för den strålande Hektor,
nej, utan sitter vid skeppen här blott som en börda för jorden,
fastän min like ej finns bland de kopparklädde achaier
uti att kämpa – på tinget förvisst äro somliga bättre –
ack, må ur gudars och människors värld osaliga kivet
svinna och vreden, som även en vis till fientlighet eggar,
och som, sötare långt än den ljuvt nedglidande honung,
110 griper omkring sig i människans bröst som den bolmande röken,
såsom nu gjorde mig vred härskarornas drott Agamemnon.
Men må det skedda nu vara förbi, hur det också mig kränkte;
hjärtat betvinga jag vill i min barm, fast det kostar mig möda.
Nu vill jag hän och gå Hektor till livs, som förgjorde det dyra
huvud, och sedan med lugn skall jag dödsgudinnorna hälsa,
när dem att sända är Zeus och de övriga gudar behagligt.
Icke ens Herakles, stark som han var, slapp undan för döden,
fastän så älskad av Zeus, allsvåldige sonen till Kronos,
utan av ödet betvangs och av Heras fördärvliga vrede.
120 Så skall ock jag, efter likadan lott mig beskärdes med alla,
ligga omsider som död, men nu vill jag vinna mig ära.
Mången dardanska med svällande barm och mången trojanska
torde jag bringa att skria av sorg och med händerna båda
torka sig tårarna bort ifrån ungdomsblomstrande kinder.

Märka de skola då visst, att jag länge har vilat från striden.
Sök ej, du hulda, att hålla mig kvar, ty du gör det förgäves!«
Honom då svarte gudinnan, den silverfotade Thetis:
»Rätt har du talat, mitt barn. Ej är det en lastelig gärning,
att i betrycket stå vännerna bi och dem värja för döden.
130 O men betänk, att i troernas våld din skimrande blanka
kopparrustning nu är, och den hjälmomstrålade Hektor
prålande bär den kring skuldrorna själv; men ej länge, det tror jag,
skall han stoltsera i den, ty det stundar för honom till döden.
Kom då ihåg att ej ännu gå ut i den larmande striden,
innan du återvända mig ser och jag står för ditt öga.
Tidigt i morgon, när solen går upp, skall jag komma tillbaka,
bringande härliga vapen åt dig från guden Hefaistos.«
Så hon sade och skildes igen från den älskade sonen;
därpå till havsgudinnorna vänd, sina systrar, hon talte:
140 »Dyken I neder igen i havets rymliga sköte,
vänden till fäderneboningen hem och den åldrige havsgud
och honom allt förtäljen. Jag själv till den höga Olympen
vill nu begiva mig upp, till den konstberömde Hefaistos,
att han må giva min son en ovansklig och glimmande rustning.«
Så hon sade; då döko de ner i det böljande djupet,
men till Olympen gudinnan, den silverfotade Thetis,
gick för att hämta en rustning skön åt den älskade sonen.
Hon nu av fötterna bars till Olympen. Achaierna åter
under förfärande skri för den mannamördande Hektor
150 flydde och nalkades re'n Hellesponten och skeppen på stranden.
Och ej heller de hade förmått att undan ur skotthåll
bärga Achilles' vän, den stupade hjälten Patroklos,
ty han ånyo hanns upp av fiendens vagnar och fotfolk,
främst dock av Hektor, Priamos' son, lik elden i styrka.
Trenne gånger grep tag i hans fot den strålande Hektor,
slitande häftigt däri, och åt troerna ropade högljutt;

trenne gånger Ajanterna två med sin kraft och sin käckhet
stötte igen honom bort, men beständigt i lit till sin styrka
ömsom han rusade an genom vimlet, och ömsom han åter
160 stående blev med ett skri, men vek alldeles icke tillbaka.
Såsom när herdarne äro ur stånd att ett hungrande lejon
undanjaga från djurets kropp, som det nyligen dödat,
sålunda mäktade ej de bepransrade tvenne Ajanter
jaga från liket bort den förfärlige Priamossonen.
Också han släpat nu bort honom visst till sin eviga ära,
hade till Peleus' son ej den vindsnabbt flygande Iris
ilande kommit med bud från Olympen att skynda till striden,
skickad av Hera åstad, utan Zeus' och de övrigas vetskap.
Fram till Achilles hon steg och talte bevingade orden:
170 »Upp till striden, Pelid, mer än alla förfärlige kämpe!
Skynda dig hän till Patroklos' försvar, för vars skull invid skeppen
ståndar nu rasande strid, där de hejdlöst mörda varandra,
Argos' modiga män för att värna den stupade döde,
troerna åter av lust att till vindomsusade Troja
släpa åstad med hans lik; och ivrigast traktar därefter
strålande Hektor, ty lysten han är att från dejliga halsen
hugga hans huvud utav och sticka det upp på en påle.
Upp, och ligg stilla ej mer! Må du känna försyn i ditt sinne,
för att Patroklos till lek skulle bli för de troiska hundar.
180 Skammen är din, om hans lik under vägen blir skymfat och
vanställt.«

Henne svarade då snabbfotade hjälten Achilles:
»Heliga Iris, vem sände dig hit av de evige gudar?«

Honom svarade då den vindsnabbt flygande Iris:
»Hera mig skickade hit, Kronions prisade maka;
ej högtronande Zeus vet därom, och ej heller de andra
saliga gudar, som bo på Olympos' snöiga tinnar.«

Henne svarade då den snabbe Achilles och sade:
»Hur skall väl jag gå till strids? I fiendens våld är min rustning;

därtill förbjuden jag är av min älskade moder att strida,
190 innan jag henne ser komma igen och hon står för mitt öga,
ty hon har lovat mig då från Hefaistos en lysande rustning.
Ingen för övrigt jag vet, vars vapen jag kunde begagna,
utom allenast den sköld, som äges av Telamons Ajas;
men jag vill hoppas han kämpar nu själv bland de främste i vimlet,
spridande död med sin lans för att värja den fallne Patroklos.«
Honom svarade då den vindsnabbt flygande Iris:
»Oss är till fullo bekant, att din härliga rustning är tagen.
Men träd till graven fram, som du är, och låt troerna se dig,
ty de kanhända då rädas för dig och sig hejda i kampen,
200 så att achaiernas modiga folk i sin vånda får andan
draga omsider; om aldrig så kort, blir det ändå en vila.«
Så hon sade och ilade bort, snabbfotade Iris.
Upp Zeus' älskling Achilles då sprang, och gudinnan Athene
hängde sin tofsbeprydda egid om hans kraftiga skuldror,
och med en gyllene sky den höga gudinnan hans huvud
kransade om och lät blossa ur den en förbländande låga.
Såsom när röken mot etern går upp från befolkade staden
fjärran på ensliga ön, som belägras av fiendeskaror;
dagen igenom dess män för sin stad den förskräckliga kampen
210 fresta från murar och torn, men så snart som solen går neder,
låga där eldsignalerna tätt och högt upp i luften
kasta sitt flammande sken att de omkringboende varsko,
om de kanhända till hjälp ville komma ditöver med härskepp:
så från Achilles' huvud steg upp emot himmelen glansen.
Fram ifrån muren till graven han steg, men, lydig sin moders
sansade råd, han sig blandade ej med de andra achaier.
Stående där, han ropade högt, och Athene på sitt håll
ropade också; då fylldes med skräck trojanernas hjärtan.
Ty såsom klangen är gäll, när manande skallar en krigslur
220 inne i staden, vars mur blir av mordiska fiender kringränd,
lika så gällt var det rop, som av Aiakosättlingen höjdes;

och på varenda trojan, när de hörde hans dånande malmröst,
bävade hjärtat av ve, och de fagermaniga hästar
vände med vagnarna tvärt, ty de anade ont i sitt sinne;
kuskarne miste besinningen all, då kring stolte Pelidens
hjässa de sågo i lysande glans med förfärande lågor
flamma den eld, som hon tänt, strålögda gudinnan Athene.
Trenne gånger där ropade högt över graven Achilles,
trenne gånger blev skräck bland trojaner och frejdade hjälpfolk,
230 så att där dödades ock utav egna vagnar och lansar
tolv deras ypperste män. Men achaierna hjälten Patroklos
bärgade undan med innerlig fröjd från de flygande spjuten
och honom lade på bår, och de trogna kamraterna runtom
ställde sig, klagande högt, och den snabbe Achilles dem följde.
Brännande tårar han göt, då han skådade trogne kamraten
ligga på båren som lik, av de spetsiga lansarna sargad.
Ack, han ju själv hade sänt honom ut med hästar och vagnar
striden till mötes, men fick honom ej med livet tillbaka.

Outtröttliga Solen då strax av den vördiga Hera
240 skickades hem mot sin vilja till ro i Okeanos' flöde.
Sålunda Solen gick ner, och achaierna vila sig fingo
från sin förfärliga kamp och den allförgörande striden.

Troerna också sig då från den långa och häftiga striden
drogo tillbaka och spände ifrån sina eldiga hästar
och sig församlade sedan till ting, förrn de tänkte på kvällsvard.
Stående höllo de ting, och det gittade ingen ibland dem
sätta sig ner, ty envar var beklämd, sedan hjälten Achilles
hade sig visat igen, som från striderna vilat så länge.
Tog då till orda Polydamas först, den förståndige hjälten,
250 Panthoos' son, för vars blick låg förflutet och kommande öppet.
Vän till Hektor han var, och på samma natten de föddes,
vida de främste, den ene i strid och den andre i rådslag.
Denne besinningsfull tog till orda ibland dem och talte:

»Övervägen, o vänner, nu väl! Ty för min del jag råder,

att vi till staden gå in och ej bida gudomliga Eos
ute på slätten vid fiendens skepp och från muren så fjärran.
Medan Achilles förbittrades än på den höge Atriden,
lättare voro då visst att bekriga achaiernas söner.
Själv jag då hade min fröjd av att övernatta vid skeppen
260 och låg och hoppades jämt, att vi skulle dem snarligen taga.
Nu däremot är jag gripen av skräck för den snabbe Peliden;
ty med sin övermodiga själ skall han icke för striden
nöjas med slätten blott, där achaier och troer i mitten
drabba från ömse sidor ihop under lika förbittring,
utan om själva vår stad, våra älskade viv skall han kämpa.
Därför till Ilion! Lyden mitt råd! Ty så här skall det tima.
Väl har ambrosiska natten nu nyss den snabbe Peliden
hejdat, men träffar han oss härute på fältet i morgon,
när han i rustningen stormar framåt, då skall mången förnimma,
270 vad för en kämpe han är, och glad skall till Ilion hinna
den sig kan frälsa med flykt, men av hundar och gamar skall ätas
mången av troerna. Vare mig slikt från öronen fjärran!
Men om vi följa mitt råd, fast det sker med bedrövade hjärtan,
ställa vi hären på torget i natt, och staden ju alltid
skyddas av murar och torn och av väldiga porten med dörrar
höga och glatta och slutande tätt och bommade säkert.
Men när i morgon det gryr, då skola vi alla i vapen
ställa på tornen oss upp, och vill han då komma från skeppen
och omkring murarna kämpa mot oss, så dess värre för honom.
280 Snart skall han vända till skeppen igen, när han eldiga spannet
tröttat med allsköns lopp under idelig körning kring staden;
ty att sig bryta därin – så långt skall hans mod icke räcka;
aldrig förstör han vår stad, nej, förr skall han ätas av hundar.«

Bister i uppsyn svarade då den strålande Hektor:
»Ej är du längre min vän, som till slikt, o Polydamas, råder,
som att vi skulle gå hem för att tränga ihop oss i staden.
Fingen I ännu ej nog av att spärras bak murarna inne?

Förr var Priamos' konungastad ibland dödliga mänskor
vida kring jorden beryktad som rik på guld och på koppar;
290 nu äro vackra klenoderna dock försvunna ur husen,
och våra ägodelar i mängd, sedan Zeus blev oss gramse,
sålda till Frygien bort och det sköna Maioniens nejder.
Men då vid skeppen nu nyss av sonen till listige Kronos
gavs mig att segrare bli och achaierna tränga till havet,
kom då för folket ej fram, du dåre, med sådana påfund!
Ingen dig lyder ändå, ty jag kommer det icke att tåla.
Utan må alla nu lyssna till mig och lyda min maning!
Äten i lägret nu aftonvard, envar i sitt fylke,
glömmen ej sedan er vakt, utan hålle sig vaken varenda!
300 Och må den troer, som har för sitt gods alltför svåra bekymmer,
samla ihop det och bringa det hit till gemensam förtäring;
bättre att landsmän njuta därav än achaiernas söner.
Men när i morgon det gryr, då skola vi väpnade alla
väcka den hetsiga striden igen vid de holkade skeppen.
Och är det verkligen sant, att Achilles har rest sig vid skeppen,
nå, om han vill, han dess värre det får. Ty aldrig för honom
viker då jag ur fäktningens larm, utan modigt till mötes
träda jag skall, evad han eller jag skall segrare bliva.
Ares är var mans gud; han förgöraren ofta förgjorde.»
310 Sådant var Hektors tal, och troerna jublade bifall –
dårar i sanning, med vettet förgjort av gudinnan Athene.
Hektor de höllo ju samtliga med, fast han rådde dem illa,
men till Polydamas slöt sig ej en, fast hans råd var förståndigt.
Därpå de åto sin aftonvard. Men achaiernas kämpar
natten igenom sig jämrade högt och begräto Patroklos.
Först Peliden begynte bland dem sin ljudliga klagan,
medan på vännens bröst sina mordiska händer han lade,
stönande ofta och djupt, som det manomsvallade lejon,
sedan ur snåret i skog hjortjägaren stulit dess ungar
320 och utav sorg att ha kommit för sent det nu våndas i själen;

dälderna genomsöker det brått för att rövarens fotspår
finna och nå honom själv och är fyllt av den bittraste vrede:
så han stönande tungt bland myrmidonerna talte:
»Ack, ett förfluget ord jag talade alltså den dagen
hemma i Peleus' sal, för att hjälten Menoitios trösta,
då jag hans frejdade son hem till Opus lovade föra,
sedan han Troja förstört och bekommit av bytet sin andel.
Dock ej allt fullbordas av Zeus, vad människan tänker.
Oss blev bägge bestämt, att vi samma jord skulle bloda
330 här uti troernas land, ty ej heller jag själv skall från kriget
hälsas i salen igen av Peleus, åldrige hjälten,
eller av Thetis, min moder, men här skall mig jorden behålla.
Men då jag senare alltså än du, o Patroklos, i graven
stiger, så skall jag ej jorda dig förr, än jag Hektor har dödat,
dristige mördaren din, och bragt dig hans rustning och huvud;
och jag skall ynglingar tolv nedslakta åt dig framför bålet,
troer av ädlaste blod, i förbittring över din bane.
Ända till dess skall du ligga här kvar vid de härliga skeppen,
och högbarmade troiska mör och dardaniska många
340 skola sig gråtande jämra kring dig både dagar och nätter,
kvinnor, dem själva vi vunnit åt oss med vår lans och vår styrka,
då vi förstörelse bragt över människors blomstrande städer.«
Sade den ädle Peliden och nu sina vänner befallde
sätta på elden i hast trefotade, rymliga kitteln,
för att så tvätta utav från Patroklos det stelnade blodet.
Dessa då ställde på stund badkitteln på lågande elden,
göto så vatten däri och kastade bränsle inunder;
lågorna slickade kittelens buk, och vattnet sig värmde.
Men när så kokade vattnet och sjöd i den blänkande kitteln,
350 tvättade liket de rent och det smorde med glänsande olja,
fyllde dess gapande sår med nioåriga salvor,
lade det ner på en bädd och i finaste linne det höljde
allt ifrån huvud till fot, med ett snövitt lakan däröver.

Natten igenom där se'n myrmidonerna runt om Achilles
sutto och klagade högt i sin sorg och begräto Patroklos.
Vände då Zeus sitt ord till Hera, sin syster och maka:
»Lyckats det har dig minsann, stoltblickande, vördiga Hera,
att få Achilles på benen igen. Ja, de bålde achaier
måtte då vara förvisst dina egna köttsliga söner.«
360 Honom svarade då stoltblickande, vördiga Hera:
»Faslige Kronosson, vad var det för ord, som du sade?
Även en dödlig ju titt mot en annan har vunnit sitt syfte,
fastän en människa blott och icke så mäktig av rådslag.
Säg, hur skulle då jag, som mig kallar den främsta gudinnan,
både på grund av min lysande börd, och för det att jag maka
nämnes till dig, som härskaren är bland odödlige alla,
ej i min vrede mot troernas folk kunna laga dem ofärd?«
Sålunda föllo de ord, som de skiftade där med varandra.
Men till Hefaistos' palats kom silverfotade Thetis,
370 vilket av koppar han själv hade byggt, den haltande guden,
oförgängligt och skönt och bland gudaboningar ypperst.
Guden hon linkande fann kring bälgarna svettig och ivrig,
sysslande just med att smida ett tjog trefotade fyrfat,
som skulle runt kring väggarna stå i hans präktiga högsal.
Uppå dem alla han gyllene hjul under fötterna anbragt,
så att till gudarnes sal av sig själva de lätt kunde rulla
och därifrån tillbaka igen, ett under att skåda.
Så långt voro de färdiga re'n, men de prunkande grepar
fattades än, som han fäste nu på och slog nitar igenom.
380 Medan han detta bedrev med sitt konstförståndiga snille,
kom till hans boning gudinnan, den silverfotade Thetis.
Tjusande Charis, som trädde just ut i sin glänsande slöja,
underskönaste viv till smidesmästaren armstark,
varsnade Thetis och tog hennes hand och talte och sade:
»Varför kommer du hit till vårt hus, långslöjade Thetis,
lika så vördad som kär? Ty aldrig du kommer här eljest.

Men stig nu vidare in, att jag måtte som gäst dig förpläga.«
Sade den sköna gudinnan och in henne förde i salen.
och henne sitta där bjöd på en stol, som var silverbeslagen,
390 konstarbetad och skön, och en pall var för fötterna anbragt.
Därpå hon ropade strax till Hefaistos, frejdade mästarn:
»Skynda, Hefaistos, och kom, ty Thetis har ärende till dig!«
Henne svarade då den smidesmästaren armstark:
»Tänk, att hon gästar mitt hus, den vördade, höga gudinnan,
vilken mig frälste, då smärtor jag led efter fallet från höjden,
vartill min skändliga moder var skuld; ty hon ville mig gömma,
därför att halt jag var. Då skulle mitt hjärta fått lida,
hade ej Thetis mig tagit emot och Eurynome även,
vilken en dotter är av Okeanos' kretsande världsflod.
400 Nio år jag hos dem mångfaldiga prydnader smidde,
spännen och guldhalsband och öronhängen och armband,
inne i grottans valv, och den stora Okeanosströmmen
brusade skummande runt däromkring, och ingen bland gudar
eller bland dödliga människor fanns, som visste min tillflykt,
nej, utan Thetis blott och Eurynome, vilka mig räddat.
Hon är nu länd till vårt hus; ja, då höves mig gälda tillfullo
räddningslön för mitt liv åt den lockomsvallade Thetis.
Men ställ nu fram för gudinnan du strax av din bästa förplägnad,
medan jag själv bär bort mina bälgar och samtliga verktyg.«
410 Sade och pustande reste sig upp ifrån städet så bålstor
haltande guden, och brått sig rörde de spinkiga benen.
Bälgarna bort ifrån elden han bar, och alla de verktyg,
som han vid arbetet haft, i en silverkista han lade,
och med en svamp han sitt ansikte se'n och armarna bägge
torkade av och sin seniga hals och det håriga bröstet,
klädde sin livrock på, tog i handen den stadiga staven,
trädde så haltande ut; och av tärnor stöddes han under,
gjorda av guld, fastän liknande just livslevande ungmör.
Dessa ha kraft och förstånd i sitt bröst och en talande tunga,

420 och sina härliga slöjder de lärt av gudinnorna själva.
Pustande stödde de härskarens gång, och besvärligt han framskred
ända till Thetis och satte sig ner på en glänsande högstol,
fattade ömt hennes hand och talade sedan och sade:
»Varför kommer du hit till vårt hus, långslöjade Thetis,
lika så vördad som kär? Ty aldrig du kommer här eljest.
Tala och säg, vad du vill, och gärna jag gör vad du önskar,
blott jag det göra förmår, och om saken allenast är görlig.«
Och honom Thetis då svarade strax under rinnande tårar:
»Månne en enda det finns bland Olympens alla gudinnor,
430 som har fått lida som jag, o Hefaistos, och sådana sorger
nödgats fördraga, som Zeus åt mig framför alla beskärde?
Ensam av havets gudinnor han mig med en dödlig förmälte,
Peleus, Aiakos' son, och tvungen och nödd jag en dödligs
kärleksfamning fördrog; nu ligger han hemma i huset,
härjad av ålderdom. Nu ängslas jag åter av annat.
Ty mig beskärde Kronion en son att föda och fostra,
ypperst i hjältarnes krets. Han sköt upp i mitt hägn som en telning,
honom jag vårdade ömt som en planta i bördiga hagen,
honom jag sände till Ilion hän på de toftade skeppen
440 för att mot troerna kämpa i krig; men aldrig jag honom
hälsar från kriget igen i Peleus' konungasalar.
Medan han lever och skådar ännu den lysande solen,
lider han kval, och jag intet förmår till hans hjälp med att komma.
Flickan, som valdes åt honom till lön av achaiernas söner,
rycktes igen ur hans famn av den rådande drott Agamemnon.
Harmen däröver förtärde hans själ; dock troernas skaror
trängde bak skeppen achaierna in och läto dem sedan
slippa ej ut; och till honom då snart argivernas äldste
bedjande kommo och bjödo en mängd av lysande skänker.

450 Väl han vägrade då att själv mot fördärvet dem värja,
men i sin egen rustning likväl han klädde Patroklos
och honom sände till strids med ett följe av krigare många.
Dagen igenom de kämpade då vid den Skajiska porten,
och på den dagen väl Troja förstörts, om ej guden Apollo
hade Menoitios' modige son efter många bedrifter
främst bland de stridande fällt och ära förlänat åt Hektor.
Därför jag kommer och famnar ditt knä, om du ville måhända
giva min son, som skall leva så kort, en sköld och en stridshjälm
och ett par prydliga skenor därtill att spänna om benen
460 jämte en brynja, ty den, som han haft, gick förlorad, då vännen
fälldes av troer, och själv nu på jorden han ligger och våndas.«
Henne svarade då den smidesmästaren armstark:
»Fatta nu tillförsikt och hav inga bekymmer för detta!
Ack att det stode så visst i min makt att för rosslande döden
undandölja din son, då hans rysliga öde sig närmar,
som det är visst, att han vapen skall få, som skola beundran
väcka hos vem som dem ser bland människor alla på jorden.«
Sagt, och han Thetis nu lämnade där och gick till sin smedja,
vände mot elden bälgarna fort och befallde dem blåsa.
470 Samtliga tjugu då började strax att i ässjorna blåsa,
flåsande ut med en växlande kraft sin tändande anda,
häftigt ibland, då hans iver var stor, och emellanåt sakta,
allt som Hefaistos det önskade just och hans arbete krävde.
Outslitelig koppar och tenn uppå elden han lade,
lade dit silver och kosteligt guld och därefter på blocket
ställde sitt väldiga städ och den mäktiga hammaren sedan
tog i sin ena hand och sin smidestång i den andra.
Smidde nu först av allt han skölden, den stora och starka,
vilken han rundade skönt och försåg med en glittrande
sköldrand,
480 flätad av tre lag malm, men av silver han gjorde gehänget.
Skölden själv var av fem lag brons, och de skönaste konstverk

bragte han an på dess skiva i mängd med sitt fyndiga snille.
Jorden han först där bildade av och himlen och havet,
månen i fullmånsglans och den aldrig tröttnande solen,
alla de tindrande stjärnor jämväl, som himlen bekransa,
både Plejadernas flock och Hyader och starke Orion
ävensom Björnen, den bild, som också de kalla för Vagnen,
vilken blott vrider sig runt och ständigt bespejar Orion
och är bland stjärnor den enda, som ej i Okeanos badar.
Därnäst han bildade av två vackra, befolkade städer,
och i den ena var bröllopsfest och glättiga gillen;
brudarna leddes ur fädernas hus vid lysande facklor
staden igenom, och klar steg bröllopssången mot höjden;
ynglingar sprungo i svingande dans under flöjters och lyrors
livligt ljudande klang, och kvinnorna trädde i dörren
ut av husen envar och skådade på med beundran.
Menigheten man samlad ock såg till ting uppå torget;
där hade yppat sig tvist mellan tvenne män om en mansbot,
medan den ene bedyrade högt, att han allt hade gäldat,
och det för folket beskrev, men den andre, att intet han undfått.
Bägge de yrkade på att få saken av domaren avgjord.
Folket dem bägge höll med och åt vardera ropade bifall;
härolder manade mängden till lugn, och de myndige äldste
sutto på glättade säten av sten i den signade kretsen;
stavar de fingo i hand av en ljudligt ropande härold,
reste med dessa sig upp, envar i sin ordning, och dömde.
Tvenne talenter i guld voro liggande framme i mitten
till en belöning åt den, som fällde den rättaste domen.
Men kring den andra staden det låg uti rustningar blanka
fiendehärar två, som beslutit att antingen staden
lägga i grus eller ock tilltvinga sig av den som byte
halva den rikedom, som den älskliga staden slöt inne.
Staden dock vägrade än och sig rustade hemligt till bakhåll.
Kvinnor och växande barn och av ålder försvagade gubbar

trädde på murarna upp som försvarare, under det männen
samtliga tågade ut med Athene och Ares i spetsen.
Bägge de voro av guld, och av guld voro kläderna också,
bägge beväpnade skönt och stora – de voro ju gudar –,
synliga vitt omkring, men det meniga folket var smärre.
Men när de nådde en plats, som tycktes dem passa till bakhåll,
invid en flod, som var vattningsplats för all boskap i nejden,
lade sig krigarne ner i sin kopparblänkande rustning.
Spejare tvenne därefter åt dem ett stycke från folket
sutto och vaktade på att se fåren och oxarna komma.
Dessa sig visade snart, två vallande herdar dem följde
utan att ana försåt och på piporna spelade glada.
Knappast de fänaden sett, förrn strax framrusade alla,
rövade oxarna bort och de snövitulliga fårens
härliga hjordar och dräpte därvid deras vallande herdar.
Men då nu fiendens män, där vid lägertorget de sutto,
hörde det larm, som kring boskapen var, sina ilande vagnar
strax de bestego och jagade dit och brått voro framme.
Alla nu ställde sig upp och vid floden drabbade samman,
gående löst på varann med de kopparspetsade spjuten.
Eris var med, och Skräcken var med och dödens gudinna;
än hon grep som sitt rov någon levande, frisk eller sårad,
än genom vimlet hon släpade bort vid foten en dödad;
röd av krigares blod var manteln, hon bar över skuldran.
Alla sig rörde och stridde så flinkt som levande mänskor,
och om de stupades lik med varandra förbittrade sletos.

Därpå han gjorde ett trädesfält med den luckraste mylla;
bördiga fältet var stort, och plöjare många däröver
körde med oxarnas spann sina fåror fram och tillbaka.
Var gång en vända de kört och igen till begynnelsen hunno,
kom det emot dem en man, som dem bägaren räckte i handen,
bräddad med ljuvaste vin; så vände de spannet ånyo,
körde längs fårorna bort, men längtade ivrigt tillbaka.

Jorden blev svart, där plogen gick fram, och liknade nygrävd,
fastän av guld den var: ett oförlikneligt konstverk.
550 Även en åker han smidde, där hög stod böljande säden;
skördemännen den mejade av med slipade skäror;
tätt för de mejandes hugg föll säden i rader till marken
och kärvbindarne bundo den hop i kärvar med stråband;
tre kärvbindare hade bestyr, och de hjälptes av gossar,
vilka i mejarnes spår uppsamlade säden i famnen
och den langade flinkt. Men ägaren själv ibland folket
tigande stod med sin stav invid skåran och gladdes i hjärtat.
Under en ek, ett stycke ifrån, tillagades måltid;
tjänare sysslade flinkt kring den slaktade oxen, och kvinnfolk
560 lagade kornmjölsgröt till slåtterkarlarnas middag.
Och han en vingård bildade av, som tyngdes av druvor,
skön och av glimmande guld, men druvorna tedde sig mörka;
rankorna alla sig lindade där kring stänger av silver.
Runtomkring den han lade en grav, som han smidde av blåstål,
jämte ett stängsel av tenn, och en enda var stigen till stället,
trampad av bärarnes flitiga steg, när de skördade vinet.
Jungfrur och ynglingar nu, så lekande glada till sinnes,
buro de ljuvliga frukterna hem i flätade korgar.
Mitt ibland skaran en gosse där gick, som ur klingande lyran
570 lockade tonerna skönt och den tjusande sången om Linos
sjöng med sin barnsliga röst, och de övriga stampade takten,
medan de följde med jubel och sång och med dansande fötter.
Därpå han danade skickligt en hjord höghornade oxar;
somliga voro av rödaste guld, och av tenn voro andra;
råmande skyndade alla sig ut ifrån fållan på bete
längs den sorlande floden, som rann mellan vajande säven.
Herdar fyra av guld med fänaden gingo att valla,
följda de voro därvid av nio de snabbaste hundar.
Men längst framme i fänadens flock två rysliga lejon
580 gripit en råmande tjur, och han släpades, bölande väldigt,

redan åstad, och till hjälp framrusade hundar och herdar.
Lejonen, sedan de huden flängt upp på den väldiga tjuren,
sörplade i sig hans blod och hans innanmäte, och fåfängt
hetsade herdarne fram sina hurtiga hundar med tillrop.
Dessa förvisso sig aktade nog för att lejonen bita,
sprungo väl skällande nära inpå, men väjde så undan.
Därpå en betesmark den frejdade mästaren gjorde;
fåren betade där så silvervita i dalen;
stallen och fållorna lågo bredvid och herdarnes hyddor.
590 Och han en ringdans bildade skönt, den frejdade mästarn,
liknande den, som fordom en gång i det rymliga Knosos
Daidalos smidde med konst åt den lockiga mön Ariadne.
Blomstrande ynglingar där och eftersträvade ungmör
dansade glada i ring och höllo varandra i handen.
Flickornas dräkt var av finaste lin och gossarnes livrock
sömmad av prunkande tyg och glänsande nästan som olja.
Flickorna buro en krans på sitt hår, och var gosse vid sidan
hade en gyllene dolk, som hängde i remmar av silver.
Stundom de svingade om i en ring uppå övade fötter,
600 lätt som en krukomakares hjul under mästarehanden,
när han till verket sig satt och försöker, om lätt det vill löpa;
stundom de däremot hoppade fram mot varandra i rader.
Många sig trängde omkring och på trånadsväckande dansen
sågo förtjusta; en skald sin gudomliga stämma i kretsen
höjde till lyrans klang, och två akrobater ibland dem
hjulade viga omkring uti mitten, när sången begynte.
Sist han bildade av den starka Okeanosströmmen
böljande runtomkring längs yttersta randen av skölden.
Sedan han färdig nu smitt den stora och väldiga skölden,
610 smidde han hjälten en brynja jämväl, som lyste som elden,
smidde en tyngande hjälm, som till tinningen passade noga,
konstarbetad och skön och med vajande buske av guldtråd,
och av det smidiga tennet han sist benskenorna smidde.

Men sedan samtliga vapnen han smitt, den frejdade mästarn,
bar för Achilles' moder han fram och lade dem neder.
Och som en falk hon flög från Olympos' snöiga tinnar,
bärande med sig bort från Hefaistos de skimrande vapnen.

NITTONDE SÅNGEN

Achilles försonad

Saffranslöjade Eos gick upp ur Okeanos' böljor
ljuset att bringa på nytt åt odödlige gudar och mänskor.
Thetis till skeppen då kom med Hefaistos' lysande skänker.
Sonen hon liggande fann med armarna runt om Patroklos,
gråtande högt, och kring honom en mängd av hans kämpar i tårar.
Trädde då fram i de sörjandes krets den höga gudinnan,
tryckte med ömhet hans hand och talade sedan och sade:
»Låtom den döde, mitt barn, hur svåra än sorgen oss trycker,
ligga, då nu efter gudarnes råd han funnit sin bane.
10 Här, tag emot från Hefaistos en skön och lysande rustning,
sådan som aldrig en hjälte ännu kring axlarna burit.«
Sålunda talte gudinnan, och ner hon rustningen lade
framför Achilles, då klingade högt de strålande vapnen.
Rädsla betog myrmidonernas män, och ej vågade någon
rikta på vapnen sin blick, utan ryggade. Dock, när Achilles
såg dem, han lågade upp än värre av harm, och hans ögon
blixtrade fram under brynen så skarpt som en bländande ljungeld,
och han i händerna glad höll gudens lysande skänker.
Men när han fägnat sin själ av att se på den härliga prakten,
20 strax med bevingade ord han talade så till sin moder:
»Moder, den rustningen gav mig en gud, ty sådana konstverk
danas av gudarne blott, men aldrig av människohänder.
Nu vill till striden jag väpna mig visst, men stor är min oro,
att medan borta jag är, skola flugorna in uti såren
krypa, som kopparen skar på den tappre Menoitiossonen,
yngla där maskar i mängd och styggt vanställa den döde –
ack, ty hans anda är flydd – och bringa hans kropp att förmultna.«

Honom då svarte gudinnan, den silverfotade Thetis:
»Icke må detta, mitt barn, dig göra bekymmer i sinnet!
Ty från den döde jag själv skall de leda flugornas svärmar
söka fördriva, som hava för sed att de fallne förtära;
ja, om han också blir liggande kvar, tills året är ute,
bliver dock oförvandlad hans hud eller friskare endast.
Kalla nu samman till ting de behjärtade män av Achaia,
där säg vreden dig av till skarornas drott Agamemnon,
väpna dig oförtövat till strid och kraften dig ikläd!«
Sagt, och det oförvägnaste mod i hans hjärta hon ingöt,
men på Patroklos ambrosia strax och rodnande nektar
stänkte i näsan hon in för att oskadd kroppen bevara.
Men utmed havets strand framvandrade hjälten Achilles,
höjande väldiga rop, och achaierna bragte på fötter.
Även de kämpar, som jämt kvarstannade eljest bland skeppen,
alla de styrmän, vilka till rors under seglingen stodo,
alla de skaffare ock, som vid skeppen fördelade kosten,
dessa nu vandrade också till tings, sedan hjälten Achilles
hade sig visat igen, som från striderna vilat så länge.
Linkande gingo åstad två frejdade svenner åt Ares,
Tydeus' oförfärade son och den ädle Ulysses,
stödda på lansarnas skaft, ty de plågades ännu av såren;
främst uti kretsen de satte sig ner, då de lände till tinget.
Sist av alla kom dit härskarornas drott Agamemnon,
pinad av såret, som honom helt nyss i den häftiga striden
Koon, Antenors son, hade givit med uddiga lansen.
Men sedan alla achaiernas män församlade voro,
stod i församlingen upp den snabbe Achilles och talte:
»Gav det väl ringaste vinst, o Atrid, för någon utav oss,
vare sig dig eller mig, att vi båda i sinnets förbittring
vredgades så i ett ödande kiv för en flicka allenast?
Ack om hon dödats av Artemis' pil uppå skeppen den dagen,
då jag Lyrnessos förstört och mig korade henne till byte!

Ej skulle sådan en mängd av achaier då bitit i gräset,
dräpta av fiendehand, medan jag var utom mig av vrede.
Vinsten var Hektors och troernas blott; men achajiska folket
tänker jag länge skall minnas vårt kiv och de kivande båda.
Men må det skedda nu vara förbi, hur det också oss kränkte,
hjärtat betvinga vi må i vår barm, fast det kostar oss möda.
Själv jag lägger min vrede nu av, ty det icke mig höves
att oblidkeligt vredgas alltjämt. Välan då, så skynda,
kalla på stunden till strids de lockige män av Achaia,
70 att jag må åter, som förr, gå mot troerna fram och försöka,
om de ha vidare lust att övernatta vid skeppen.
Mången jag tänker dock förr skall bli glad att få sitta och vila,
därest han lyckas ur striden att fly för min väldiga glaven.«

Sade, och glädjen blev stor hos de benskenklädda achaier
över att vreden han sade sig av, den bålde Peliden.
Tog då till orda bland dem härskarornas drott Agamemnon,
stannande kvar på sin plats och trädande icke i mitten:

»Vänner, danaiske män, I Ares' behjärtade svenner!
Talaren vinne på tinget gehör, och att falla i talet
80 skickar sig ej, ty den vanaste själv blir av sådant förbryllad.
Vem kan väl höra hans ord, när församlingen stojar och larmar?
Vem kan väl tala? Den starkaste röst måste komma till korta.
Nu till Peliden jag vända mig vill, men I andra argiver,
given nu akt på de ord, som jag talar, och märken dem noga.
Ofta achaierna re'n mig förebrådde för detta
och mig försmädade till; och min är skulden dock icke,
nej, utan Ödet och Zeus och den nattomhöljda Erinnys,
dessa det var, som på tinget hos mig en så rasande vrede
väckte den dag, då förmäten jag tog från Achilles hans stridslön.
90 Dock, vad skulle jag göra? För allt ju gudarne råda.
Dotter av himmelske Zeus är Skulden, som alla bedårar,
denna fördärvliga makt. Hennes fötter de mjukaste äro,
ty ej på marken hon går, utan vandrar på människors huvud,

dårande jordens barn, och alltid så snärjer hon någon.
Till och med Zeus hon ju dårat en gång, den man säger i välde
högt över gudar och människor stå; ja, till och med honom
Hera med listiga ränker bedrog, fastän endast en kvinna.
Det var den dagen Alkmene sin son skulle föda till världen,
Herakles gudastark, i det muromkransade Thebe.
100 Zeus med stolthet då talade så till gudarne alla:
›Lyssnen, I samtliga gudar, till mig, och I alla gudinnor,
att jag må säga er det, som hjärtat mig bjuder att tala.
Eileithyia i dag, förlossningsgudinnan, ett svenbarn
bringar i ljuset fram, som skall folken omkring sig behärska
och är en ättling av dem, som från mitt blod stammande äro.‹
Tog då till orda med svek i sin håg den vördiga Hera:
›Ej skall du sannspådd bli och ditt ord uppfyllelse vinna.
Svär då, välan, du Olympiske Zeus, den högtidliga eden,
att den pilten förvisst skall folken omkring sig behärska,
110 vilken skall falla i dag mellan fötterna ner på en kvinna
och är en ättling av dem, som från ditt blod stammande äro.‹
Så hon sade, och Zeus, som ej Heras illistighet märkte,
eden högtidligen svor; då var han i sanning bedårad.
Men i en stormande fart från Olympos svävade Hera;
snart till achajiska Argos hon kom, där den dygdiga makan
bodde till Sthenelos, Perseus' son, och om henne hon visste,
att hon i sjunde månaden gick med en pilt under hjärtat.
Pilten, fast ofullgången han var, hon bragte i ljuset,
men från Alkmenes bädd höll hon födslogudinnorna borta.
120 Själv hon berättade sedan därom för Kronion och sade:
›Nu, fader Zeus med din lysande blixt, skall du något få höra.
Redan är hjälten född, argivernas blivande konung,
Sthenelos' son, Eurystheus vid namn och av Perseus en sonson,
alltså din ättling; ej honom till skam blir att härska i Argos.‹
Sagt, men av bittraste harm blev han gripen djupt i sitt hjärta.
Dårskapsgudinnan han strax i huvudets glänsande lockar

grep, förgrymmad i håg, och svor den högtidliga eden,
att på Olympen ej mer och den stjärnesmyckade himlen
skulle hon sätta sin fot, den leda, som alla bedårar.
130 Därmed han svang henne runt och från stjärnesmyckade himlen
slungade våldsamt ut, och till människovärlden hon nedföll.
Jämt över henne han suckade se'n, så ofta han åsåg
sonens försmädliga slit, där han trälade under Eurystheus.
Likadant gick det med mig, ty då hjälmomstrålade Hektor
fällde argiverna tätt vid de dubbelstävade skeppen,
kunde jag aldrig förgäta mitt fel, och hur svårt jag bedårats.
Men vad jag felade då, sedan Zeus mig berövat förståndet,
vill jag försona igen och betala omätliga böter.
Upp då till striden, Pelid, och elda det övriga folket!
140 Färdig jag står här att giva dig strax de skänkerna alla,
vilka Ulysses i går utlovade hos dig i tältet.
Om du så tycker, så vänta en stund, fastän lysten på striden,
medan de hämtas hit upp från mitt skepp av tjänarne mina,
så att du själv må få se, vilka kostliga håvor jag bjuder.«
Honom svarade då snabbfotade hjälten Achilles:
»Ärorike Atrid, härskarornas drott Agamemnon!
Skänkerna, dem kan du ge, om du vill, såsom billighet kräver,
eller behålla; det ståndar dig fritt. – Låt oss tänka på striden
oförtövat, ty icke det hövs, att vi längre här dröja,
150 ödande tiden med ord, medan hämnareverket är ogjort.
Såsom Achilles man nu skall få se bland de främste ånyo
svinga sin kopparlans och förhärja de troiska leden,
så må varenda av er mot sin man ej glömma att strida.«
Honom svarade då den mångförslagne Ulysses:
»Nej, hur käck du än är, du gudalike Achilles,
driv ej achaierna fastande fram emot Ilions murar
för att mot troerna slåss, ty ej liten tid skall tumultet
vara, så snart som en gång härskarorna drabbat tillsamman
och dem en gud besjälar med mod, så de ena som andra;

160 utan befall, att achaiernas män sig vid skeppen förfriska
både med mat och med vin, ty sådant ger mod och ger styrka.
Ej är en man ju i stånd att mot fienden dagen igenom
kämpa, tills solen går ner, om han icke har njutit sin föda.
Ty om han också hur mycket som helst är besjälad av stridslust,
slappna så småningom dock hans lemmar, och hungern och
törsten
överfalla hans kropp, och stapplande tager han stegen.
Men den man däremot, som med vin och med mat har sig mättat,
om han än sedan mot fienden slåss ifrån morgon till afton,
bliver hans dristiga hjärta sig likt, och han alls ingen trötthet
170 känner i lemmarna förr, än då alla sig draga ur striden.
Därför bjud folket att skingra sig åt för att laga sin middag.
Skänkerna åter må strax av männernas drott Agamemnon
läggas på tinget här fram, så att samtliga män av Achaia
få dem med ögonen se och du själv i ditt sinne kan fröjdas.
Och bland achaierna träde han fram och svärje dig heligt,
att hennes läger han aldrig besteg eller njöt hennes famntag,
som är naturligt och lovligt, o drott, så för män som för kvinnor.
Och i ditt eget bröst vare hjärtat försonat, Achilles.
Men må han fägna dig se'n i sitt tält med det yppersta gille,
180 för att du ingenting alls måtte sakna, som hör till försoning.
Du, Agamemnon, du kommer ju så att mer billig och rättvis
synas envar, ty ej tadel minsann förtjänar den konung,
som vill försona en man, då han själv var den förste att vredgas.«
Honom svarade då härskarornas drott Agamemnon:
»Son av Laertes, det var mig en fröjd att ditt yttrande höra.
Allt har du talat med fog, och allting du lade till rätta.
Gärna den äskade eden jag svär, och mitt hjärta det bjuder,
och jag ej mened svär inför gudarne. Nu må Achilles
stanna så länge här kvar, fast längtande häftigt till striden.
190 Dröjen I övriga samlade ock, tills skänkerna alla
hinna hit upp från mitt tält och förlikningen bliver besvuren.

Men åt dig själv, o Laertes' son, ger jag detta i uppdrag:
kora de ädlaste ynglingar ut i achajiska hären
att från mitt hövdingaskepp nu frakta hit alla de skänker,
som åt Achilles vi lovat i går, och att kvinnorna hämta.
Och må Talthybios fort ur achaiernas rymliga läger
skaffa en fargalt hit att åt Zeus och Helios slaktas.«
Honom svarade då snabbfotade hjälten Achilles:
»Ärorike Atrid, härskarornas drott Agamemnon!
200 Hellre på annan tid det er höves att detta besörja,
när ifrån häftiga striden en gång blir vila och andrum
och uti barmen på mig stridslystnaden ej är så häftig.
Sargade ligga på fältet ju än de kämpar, han fällde,
Hektor, Priamos' son, då Zeus honom unnade heder.
Och till att äta I manen ändå. Jag själv ville yrka,
att nu achaiernas söner på stund i slaktningen tåga
utan förfriskning och mat och först när solen går neder
laga sin rundliga aftonvard, sedan skammen är hämnad.
Förr skall åtminstone jag låta varken dryck eller föda
210 glida i svalget ner, då min vapenbroder är dödad,
som nu i tältet hos mig, av den stingande kopparen sargad,
ligger med fötterna vända mot dörrn, medan vännerna runtom
sörjande sitta. Ej ligger då alls sådant där mig om hjärtat,
nej, utan mord och blod och de döendes rosslande jämmer.«
Honom svarade då den mångförslagne Ulysses:
»Ädle Achilles, du Peleus' son, bland achaier långt ypperst!
Käckare är du och bättre än jag i att svinga din glaven,
och ej så litet ändå, men jag själv dig besegrar i klokhet
vida, emedan jag föddes ju förr och har mera förfarit;
220 därför ditt hjärta fördrage med lugn, att min mening får gälla.
Hastigt blir människan mätt på att möda sig uppå ett slagfält,
där väl en myckenhet strån av kopparen mejas till jorden,
men det med skörden blir klent, när Zeus låter sjunka sin
vågskål,

han som den högste befallaren är över människors örlig.
Icke med buken achaiernas män skola sörja de döde.
Dagligen stupa ju kämpar i mängd och tätt på varandra;
när skulle alltså det bliva en frist i besvärliga fastan?
Nej, må vi den, som har mistat sitt liv, utan blödiga hjärtan
lägga i graven till ro och allenast en dag honom sörja.
230 Alla vi andra, som blivit vid liv i det gruvliga kriget,
böra oss styrka med mat och med dryck för att kunna dess bättre
kämpa mot fiendemännen vår kamp utan rast eller vila,
klädda i kopparbrynjornas värn. Men må ingen i hären
dröja att gånga till strids i förväntan på vidare maning.
Maningen hören I nu, och det illa skall gå den som efter
blir vid argivernas skepp. Nej, käckt må vi alla ihopa
mötas i rasande kamp med de hästomtumlande troer.«

Sagt, och till följesmän han Nestorssönerna valde
jämte Meriones, Thoas och Meges, sonen av Fyleus,
240 och Melanippos jämväl och Kreions son Lykomedes.
Hän till Atrid Agamemnons tält de skyndande gingo,
och med detsamma som ordet var sagt, så var ärendet fullgjort.
Sju trefötter, som lovat det var, de togo ur tältet,
gångare tolv jämväl och ett tjog blankskinande kittlar,
vidare kvinnor sju, förfarna i härliga slöjder,
och som den åttonde sist Briseis med rosiga kinder.
Vägde Ulysses så upp av guldet talenterna tio
och gick i spetsen tillbaks, och de unge med skänkerna följde.
Mitt uppå tinget de bragte dem fram, och Atrid Agamemnon
250 reste sig upp, och Talthybios, lik en evärdlig i rösten,
ledde då galten fram och stannade nära till drotten.
Därpå Atriden med handen drog ut den dolken, han alltid
hängande bar på sin höft invid svärdets väldiga skida;
förstlingsborsten av galten han skar, och med lyftade händer
bad han till Zeus, och argivernas män uppå bänkarna sutto
tigande, såsom sig bör, och lyssnade alla till drotten.

Bedjande talte han så och såg upp emot himmelen vida:
»Vittne nu främst mig Zeus, den högste och ypperste guden,
vittne mig Jord och Sol och Erinnyer, vilka därnere
260 straffa bland döda envar, som i livet har svurit en mened:
aldrig jag någonsin kom med min hand vid den unga Briseis,
varken av lystnad att vila i famn eller krävande annat,
utan hon oantastad hos mig förblivit i tältet.
Svär jag det ringaste falskt, så må gudarne sända uppå mig
alla de kval, som de sända envar, som dem kränker med mened.«
Sade och galtens strupe skar av med den mordiska kopparn;
kroppen Talthybios tog och i sväljande djupet av havet
slungade hän med ett kast till fiskarnas mat. Men Achilles
reste sig upp och talade så bland de tappre argiver:
270 »Zeus Allfader, förblindelse stor du på människan sänder.
Eljest Atriden förvisst ej bringat i vildaste uppror
hela min innersta själ, och aldrig ifrån mig han flickan
rånat så obeveklig med våld. Men Zeus har väl velat,
att bland achaiernas folk skulle döden tima för många.
Gången nu hädan och äten ert mål, att vi sedan må strida!«
Talade detta och löste så upp församlingen hastigt.
Krigarne skingrade sig och gingo envar till sitt fartyg.
Men omkring skänkerna sysslade flinkt myrmidonerna tappre
och till Achilles' hövdingaskepp dem fraktade neder,
280 lade i tältet dem in och kvinnorna läto där sitta;
hästarna drevos av svennerna hän till den övriga hjorden.
Unga Briseis då, lik gyllene kärleksgudinnan,
när hon Patroklos sargad fick se av de stingande spjuten,
föll över honom jämrande ner och med händerna båda
sargade barmen och halsen mjäll och sitt dejliga anlet,
och under tårar talade så den gudomliga kvinnan:
»Hulde Patroklos, o du, som den dyraste var för mig arma!
Här jag dig levande lämnade kvar, då från tältet jag bortgick,
nu vid min återkomst jag finner dig, krigarehövding,

290 liggande död. O, vad kval på kval mig förfölja beständigt!
Ungdomsgemålen, åt vilken jag gavs av min fader och moder,
såg jag i strid för vår stad av den stingande kopparen sargad;
bröderna trenne jämväl, som med mig hade moder gemensam,
ack, dessa älskade alla jag såg sin förgörelse hinna.
Dock, sedan snabbe Achilles min man, den gudomlige Mynes,
dödat och härjat hans fädernestad, då kunde du aldrig
tåla att se, att jag grät, utan lovade mig att Achilles'
ungdomsmaka få bli, som han skulle på skeppen till Fthia
föra att bröllopets fest bland myrmidonerna fira.
300 Därför jag bittert begråter din död, huldsalige hjälte.«
Gråtande talte hon så, medan kvinnorna suckade runtom
över Patroklos till synes, men mest över egna förluster.
Men kring Achilles själv de achajiske drottarne samlats,
bedjande honom att äta likväl, men han suckande avslog:
»Vänner, jag beder, om någon av er vill mig göra till viljes,
manen mig vidare ej att med dryck eller föda mitt hjärta
vederkvicka förut, då mig sorgen drabbat så gruvlig;
nej, jag vill vänta tills solen gått ner, och skall ändå ej svikta.«
Så han sade och skickade bort de övriga drottar,
310 endast Atriderna stannade kvar och den ädle Ulysses,
konung Idomeneus ock samt Nestor och åldrige Foinix.
Lindra de ville hans sorg, men lindring hans hjärta ej kände,
innan i gapet han kasta sig fick på det blodiga kriget.
Minnena strömmade på, och han suckade djupt och han talte:
»Olycksalige vän, som bland alla den käraste var mig,
ofta beredde mig du i mitt tält en förfriskande måltid,
oförtruten och flink, när achaiernas här hade bråttom
att gå mot troerna ut med den tåreförvållande Ares.
Nu du ligger där sargad och död, nu känner mitt hjärta
320 leda för mat och dryck, fast de finnas därinne i tältet,
efter jag saknar ju dig. Ack, värre ej kunde mig hända,
icke en gång om jag finge det bud, att död var min fader,

vilken i Fthia väl nu månde tårar gjuta av längtan
efter sin frejdade son, som borta i främmande landet
för den förhatliga Helenas skull mot troerna kämpar,
eller att död var min son Neoptolemos, skön som en gudom,
vilken på Skyros fostras åt mig, om han än är i livet.
Ack, jag tillförene närde det hopp i mitt hjärta beständigt,
att här vid Ilion, långt från det hästuppammande Argos,
330 ensam jag skulle förgås, men du hemvända till Fthia
och under vägen min son på det snabba och beckade skeppet
taga från Skyros med och allt honom visa därhemma,
både mitt stora och höga palats och mitt gods och mitt husfolk.
Ty det mig anar, att antingen död är Peleus numera
eller ock ännu vid tynande liv, men kvald i sitt hjärta,
härjad av ålderdom och förbidande ständigt med ängslan
sorgebudet, då höra han får om mig, att jag stupat.«

Gråtande talte han så, och drottarne suckande stodo,
medan de mindes envar, vad de efterlämnat i hemmet.
340 Men när Kronion dem sörjande såg, betogs han av ömkan,
och med bevingade ord han talade strax till Athene:

»Barn, du har alldeles övergett den lysande hjälten!
Kommer Achilles då icke dig alls i tankarna längre?
Se, hur han sitter nu där framför stammarna höga av skeppen,
sörjande vännen alltjämt, medan alla de övriga redan
gått till sitt middagsmål, och själv vill han ingenting smaka.
Skynda dig därför åstad och ambrosia ljuvlig och nektar
gjut honom in uti bröstet, att ej han må gripas av hunger.«

Sagt, och Athene, re'n ivrig förut, blev eggad av orden.
350 Snabb som en vingutspännande falk med sitt klingande jaktskri,
flög hon från himmelen ner genom etern. Achaierna redan
väpnade sig uti lägret till strid; och gudinnan i bröstet
göt på Achilles nu in ambrosia ljuvlig och nektar,
för att ej gnagande hunger hans knän skulle komma att slappna.
Själv till sin mäktige faders palats hon vände tillbaka,

medan achaierna strömmade fram från de toftade skeppen.
Som när från Zeus snöflingorna tätt nedvirvla om vintern,
kalla och piskade fram av den klara och isiga nordan,
sålunda myllrade ut i den tätaste ström ifrån skeppen
360 hjälmar med präktigt lysande glans och sköldar med buckla,
brynjor av starkaste plåt och stadiga, glimmande askspjut.
Skenet mot himmelen steg, och ett leende gick över jorden
vida omkring av kopparens glans, och inunder dem marken
dånade väldigt av krigarnes steg; och mitt bland de sina
drog sig Achilles rustningen på med gnisslande tänder
och ett par ögon, som sprutade eld, och hans hjärta i barmen
kände olidliga kval, och på troerna häftigt förgrymmad
klädde han gudagåvorna på, som smitts av Hefaistos.
Benen han omgav först med de vackra och blänkande skenor,
370 dem han vid anklarna fäste ihop med spännen av silver;
därpå han bröstet sig gärdade om med den skyddande brynjan,
hängde om skuldrorna se'n det silvernaglade svärdet,
hamrat av koppar, och tog på sin arm den stora och starka
skölden, som kastade fjärran sin glans som den lysande månen.
Som när för seglare ute på hav det lysande skenet
syns av en flammande eld, som högt uppå bergen vid kusten
brinner i herdarnes tjäll, medan själva de ryckas av stormen
från sina kära med våld över djupet, där fiskarna simma:
likaså gick det ett sken genom etern upp från Achilles'
380 sköna och konstarbetade sköld. Och han hjälmen den tunga
lyfte och satte på hjässan, och klart som en tindrande stjärna
lyste den prunkande hjälm, omfladdrad av svajande guldhår,
vilka Hefaistos yvigt och tätt hade fästat på käglan.
När han fått rustningen på, han sig prövade, hjälten Achilles,
om han spänt lagom den åt, så att lemmarna rörde sig ledigt;
och såsom vingar kände han dem, och de lyftade hjälten.
Därpå han fädernelansen drog ut ur dess skyddande hölster,
tung och stadig och lång, den ingen av alla achaier

mäktade svinga, förutom allen den bålde Achilles,
390 lansen av Pelions ask, som Cheiron förärat hans fader,
huggen på Pelions topp att till bane för hjältarne bliva.
Men Automedon re'n jämte Alkimos ledde i oket
eldiga hästarna, selade på bröstgjordarna vackra,
lade dem betslet i mun och stramade tömmarna bakåt,
bindande fast dem vid stolen; och fort sin glänsande piska
hjälten Automedon tog och stod med ett språng uppå vagnen.
Strax efter honom steg upp fullväpnad den bålde Achilles,
och såsom Solen, Himmelens son, han sken i sin rustning.
Därpå med skallande röst till sin faders hästar han ropte:
400 »Xanthos och Balios, frejdade barn av harpyan Podarge,
varen nu bättre betänkta än sist på att bringa er körsven
hem i behåll till danaernas här, då vi mättat vår stridslust;
lämnen ej död honom liggande kvar som Patroklos på fältet.«
Svarade honom inunder sitt ok snabbfotade Xanthos,
hästen, och sänkte sitt huvud mot jord, så att yviga manen
svallade ut ifrån okets ring och rörde vid marken;
talförmåga han fick av den liljearmade Hera:
»Ja, nog bringa vi nu dig levande åter, Achilles,
dock, förgörelsens dag är dig nära, men vållande därtill
410 äro ej vi, utan skickelsen hård och den mäktige guden.
Heller ej ringaste tröghet hos oss eller långsamhet gjorde,
att av de troiske män drogs rustningen av på Patroklos,
utan den mäktige gud, som föddes av lockiga Leto,
slog honom främst bland de stridande ned och gav äran åt
Hektor.
Vi, ja vi kunde väl springa i kapp med den stormande västan,
vilken man säger är lättast på fot, men för dig, o Achilles,
stadgade ödet, att falla du skall för en gud och en dödlig.«
När han så vitt hade talt, Erinnyerna hämmade målet.
Suckande svarade då snabbfotade hjälten Achilles:
420 »Xanthos, vi siar du döden för mig? Det behöver du icke.

Själv till fullo jag vet, att min lott är att falla i Troja,
fjärran från fader och moder huld. Men jag vilar ej ändå,
innan jag tumlat med troerna om, tills de ledas vid striden.«
Sagt, och han skriande styrde nu främst sina stampande
hästar.

TJUGONDE SÅNGEN

Gudarnes kamp

Så sig achaierna väpnade där vid de buktiga skeppen
omkring dig, o Pelid, du fejdomättlige kämpe,
under det troernas här stod rustad på höjden av slätten.
  Zeus befallde då högst ifrån klyftuppfyllda Olympos
Themis att gudarne kalla till råd, och gudinnan till alla
skyndade kring och församlas dem bjöd hos Zeus i hans boning.
Ingen blev borta av floderna mer än Okeanosströmmen,
ingen av nymferna heller, som bo i de ljuvliga lunder,
nere i flodernas källor och inne i grönskande dälder.
10 Men sedan lända de voro till Zeus' Skysamlarens boning,
sutto i skimrande hallen de ner, som åt Fader Kronion
hade Hefaistos byggt med sitt konstförståndiga snille.
Alltså de samlade voro hos Zeus, och ej heller Poseidon
vägrade Themis gehör, men ur havet kom upp till de andra,
satte i mitten sig ner och frågade Zeus om hans vilja:
  »Säg, vitblixtrande Zeus, vi du gudarne kallat till rådslag?
Har du kanhända i sinnet en plan med achaier och troer?
Ty mellan dessa på närmaste håll uppflammar nu striden.«
  Svarade då molnskockaren Zeus och sade till honom:
20 »Rätt, jordskakande gud, har mitt hjärtas mening du gissat,
och vi jag kallat er hit. Jag dem ömkar ännu i det sista.
Själv blir häruppe jag sittande kvar på en ås av Olympos;
där skall det bliva min lust att se på; men I övrige gudar
gången nu hän, tills I kommen dit ner bland achaier och troer;
given åt bägge er hjälp, envar som det lyster hans sinne.
Ty får Achilles mot troerna slåss efter önskan och ostörd,
skola de icke det minsta bestå mot den snabbe Peliden.
Även tillförne de flyktade jämt, om de blott honom sågo;

nu, då han därtill harmas så vilt för sin stupade stridsbror,
räds jag, att muren han störtar omkull mot skickelsens vilja.«
Talade Kronos' son och väckte förfärliga kampen.
Gudarne gåvo till striden sig av, men med söndrade sinnen:
Hera gick hän till achaiernas skepp jämte Pallas Athene,
dit begav sig jämväl jordskakaren starke Poseidon,
dit med sin klyftiga själ den välsignelsebringande Hermes,
även Hefaistos med dem i stoltserande lit på sin styrka
linkande följde, och brått sig rörde de spinkiga benen.
Men till troernas folk gick Ares med fladdrande hjälmplym,
Foibos med svallande hår och Artemis, bågens gudinna,
Leto och Xanthos jämväl och den ljuvligt leende Kypris.
Under det gudarne höllo sig än från de dödlige fjärran,
mäkta då yvdes achaiernas folk, sedan hjälten Achilles
hade sig visat igen, som från striderna vilat så länge;
men allt troernas folk i lemmarna darrade häftigt,
då med förfäran de skådade nu den snabbe Peliden,
där han i rustningen sken, lik mannaförgörande Ares.
Dock, när sig gudarne blandade in i de dödliges vimmel,
rasade eggande Eris med makt, och Athene sitt härskri
höjde, och ömsom vid graven hon stod tätt utanför vallen,
ömsom från havets brusande strand hennes ropande genljöd;
Ares på motsatt håll, lik svarta orkanen att skåda,
eggade troerna upp med sitt skri, än uppifrån borgen,
än invid Simoeis springande kring på Kallikolone.
Så de odödlige hetsade vilt de fientliga härar
samman och stodo ock själva på väg att bekämpa varandra.
Med ett förfärande brak lät gudars och människors fader
rulla sin åska i skyn, allt medan därnere Poseidon
skakade jorden vid och bergens resliga tinnar.
Runtom skälvde då allt, det källbevattnade Idas
fötter och toppar och troernas stad och achaiernas flotta;
och under jorden blev skuggornas drott Aidoneus förfärad

och sprang från tronen skrikande upp i sin ångest, att jorden
över hans huvud nu skulle bli bräckt av den starke Poseidon,
och att för gudar och dödlige män bleve synlig hans boning,
unken och rysansvärd och för gudarne själva en fasa.
Sådant ett buller det var, då de evige möttes i striden.
Och där timade nu, att till kamp mot drotten Poseidon
Foibos Apollo steg fram med de vingade pilar i handen,
medan mot Ares steg fram strålögda gudinnan Athene
70 och mot Hera steg Artemis fram, som åt gyllene sländan
glädes och pilar och larmande jakt, Fjärrskjutarens syster.
Räddaren Hermes, välsignelsens gud, gick fram emot Leto,
och mot Hefaistos bröt fram djupvirvlande, mäktiga strömmen,
Xanthos av gudarne nämnd, men av människor kallad
Skamandros.

Så voro gudar mot gudar i strid. Men den snabbe Achilles
brann framför allt av begär att i drabbningen mötas med Hektor,
Priamossonen, vars blod han fikade efter att giva
Ares att läska sig med, sköldbärande krigareguden.
Rakt mot Peliden likväl nu folkupphetsaren Foibos
80 eggade hjälten Aeneas åstad och mod honom ingöt,
medan han rösten tog an av Priamossonen Lykaon;
honom var alldeles lik Zeussonen Apollo och sade:

»Säg, Aeneas, du troiske drott, vad blev det av hotet,
som du lät falla en gång bland troernas furstar vid bägarn,
att du till envigeskamp skulle gå mot Peliden Achilles?«

Honom Aeneas då svarade strax och talte och sade:
»Priamos' son, hur kan du väl mig, då jag icke är hågad,
mana till slikt som att mötas i kamp med den käcke Peliden?
Icke för första gången i dag jag den snabbe Achilles
90 skulle då möta, ty redan en gång han mig jagat från Ida
ner med sin lans, då han överföll våra betande hjordar
och tog Lyrnessos och Pedasos in, men jag själv av Kronion
räddades undan, som skänkte mig kraft och smidiga knäveck.

Eljest jag hade förgjorts av Achilles' hand och Athenes,
vilken gick före med segrande hjälp och förmanade hjälten
att med sin kopparlans förgöra leleger och troer.
Därför må aldrig en man sig fördrista till kamp mot Achilles.
Honom står jämt en av gudarne bi och beskyddar mot döden;
därtill så flyger hans glaven så rakt och ej stannar i farten,
100 innan den fastnar i fiendens kropp. Men ville en gudom
jämna i striden vår lott, ej skulle han lätt mig besegra,
skröte han ock att från huvud till fot vara skapad av koppar.«
Honom då svarade sonen av Zeus, den höge Apollo:
»Hjälte, så bed även du till de alltid varande gudar!
Ty det ju heter om dig, att av dottern till Zeus Afrodite
föddes du, medan Achilles är född av en ringare moder:
dotter den ena till Zeus, havsåldringens dotter den andra.
Därför grip käckt honom an med ditt spjut och låt dig för all del
icke av pockande ord eller hotelser skrämma tillbaka.«
110 Sagt, och ett flammande mod hos skarornas herde han ingöt.
Fram från de främste han steg i sin blänkande rustning av koppar.
Icke dock osedd alls av den liljearmade Hera
trädde Anchises' son mot Peliden i kämparnes vimmel,
utan hon kallade gudarne fram omkring sig och talte:
»Övervägen I två, Poseidon och Pallas Athene,
uti ert sinne nu väl, vad slut månde bliva på detta.
Där går Aeneas fram i sin blänkande rustning av koppar
rakt mot Peliden till kamp och är eggad av Foibos Apollo.
Låtom oss själva, välan, som vi stå, honom driva tillbaka,
120 eller må jämväl någon av oss nu gå hän till Achilles
och honom fylla med kraft och låta ej mod honom fattas,
att han må veta och se, att av himmelens ypperste gudar
älskad han är, och att de däremot vanmäktiga äro,
som ha för vana att troernas folk beskärma i kriget.
Alla vi kommo ju ner från Olympen att här uti striden
blanda oss in, för att ingenting ont må från troerna hjälten

drabba i dag, men se'n må han lida, vad skickelsen spunnit
in i hans levnadstråd, i den stunden han föddes av modern.
Men om en gudomsröst för Achilles ej detta förkunnar,
130 skall han betagas av skräck, då en gud honom möter i striden,
därför att fruktansvärd för en dödlig är gudarnes åsyn.«
Henne svarade då jordskakaren starke Poseidon:
»Hera, förivra dig icke så där, ty det höves dig icke.
Mig åtminstone likar det ej, att vi, som i välde
äro de yppersta, hetsa till strid de övrige gudar.
Nej, låt oss hellre då själva gå hän och uppå en kulle
sätta oss litet ifrån; och de dödlige striden må sköta.
Bryter dock Ares i fäktningen in eller Foibos Apollo,
eller de hindra Achilles och ej honom unna att strida,
140 då skola också vi själva på stund i den hetsiga kampen
storma emot dem, och fort, vill jag tro, skola striden de lämna
och till Olympen fly hem till de övriga gudarnes samkväm,
tvungna tillbaka med våld av vår övermäktiga handkraft.«
Sade, och därmed i spetsen han gick, svartlockige guden,
följd av de andra, åstad till den högt uppkastade ringvall,
som var åt Herakles byggd av troernas folk och Athene,
för att han dit skulle fly och för havsvidundret sig rädda,
var gång det störtade fram och drev hjälten från stranden till slätten.
Där jordskakaren satte sig ner och de övrige gudar
150 och sig en ogenomtränglig sky kring axlarna höljde;
men motsides de andra på brynet av Kallikolone
satte sig, Foibos, kring dig och kring stadsförhärjaren Ares.
Sålunda sutto de där uppå varsin sida och anslag
välvde, men tvekade dock att den smärteförvållande striden
själva begynna; men Zeus satt befallande högst på Olympos.
Slätten blev alldeles full av kämpar och krigarevagnar,
runtom av koppar den sken, och av stegen dånade jorden
under falangernas marsch. Men tvenne de ypperste kämpar

möttes i härarnas mellanrum med en brinnande stridslust,
160 hjälten Aeneas, Anchises' son, och den ädle Achilles.
Först gick Aeneas hotande fram; på den väldiga hjälmen
nickade busken, och skölden, sitt värn i den stormande striden,
höll han för bröstet fram, och kopparlansen han svängde.
Och ifrån motsatt sida sprang fram till hans möte Peliden,
mordiska lejonet lik, när från bygden karlarna mangrant
nalkas att taga dess liv; till en början ej aktande faran,
går det sin vanliga gång, men när en av de unge med spjutet
träffat, då drar det ihop sig till språng, och dess gapande käftar
fraggas, och stönanden gå ur dess bröst ifrån modiga hjärtat,
170 medan med svansen det piskar och slår sina sidor och länder,
allt för att hetsa dess mera sig själv till den mördande striden,
tills det omsider far rasande an med gnistrande ögon
för att förgöra en man eller själv mot spjuten förblöda:
sålunda drevs av sitt manliga mod och sitt hjärta Achilles
framåt till mördande kamp mot den oförsagde Aeneas.
Men när de skyndande fram hade hunnit varandra helt nära,
talade först av de två snabbfotade hjälten Achilles:

»Varför trädde du ända hit fram ifrån mängden, Aeneas,
gången så långt? Förvisso mot mig är du lysten att kämpa
180 uti det hopp, att en dag få bland hästomtumlande troer
Priamos' spira i hand. Men om ock du mig lyckades fälla,
aldrig fördenskull åt dig ger Priamos konungaspiran;
söner han äger ju själv, och hans sinne är fast och ej virrigt.
Eller vill troernas folk dig förära den yppersta jordlott,
vacker och bördig på frukter och säd, till att äga och bruka,
därest du lägger mig ner? Dock svårligen lär du det göra.
Ty jag vill tro, att jag redan en gång dig förjagat med lansen.
Minnes du ej, när i flygande fart och med hastiga fötter
ned utför Idas berg jag körde dig bort, då du ensam
190 vallade korna? Då vände du dig ej alls under flykten.
Hän till Lyrnessos du flyktade rädd, men jag staden förstörde,

stormande efter; med mig var Athene och fader Kronion.
Kvinnorna förde jag bort, då jag frihetens dag dem berövat;
du dock räddades undan av Zeus och de övrige gudar.
Men jag tror icke han skyddar dig nu, som du kanske förmenar.
Därför jag råda dig vill, att du drar dig tillbaks och i hopen
gömmer dig undan och aktar dig för att mig träda till mötes.
Gör det, förrn döden dig når! Av sin skada må dårarne lära.«
Honom Aeneas då svarade strax och talte och sade:
200 »Hoppas dock aldrig, Pelid, att med ord mig skrämma tillbaka,
som om jag vore en pilt! Lätt kunde jag själv, om jag ville,
både dig svara med hånande ord och tala förmätet.
Bägge varandras ätt och varandras föräldrar vi känna
genom de åldriga sägner vi hört ifrån dödliges läppar;
mina du lika så litet har sett, som jag dina har skådat.
Men dig säger man vara en son av den frejdade Peleus
och utav Thetis född, skönlockiga dottern av havet;
under det åter jag själv från den ädelsinte Anchises
yves att stamma och äger till mor Afrodite, gudinnan.
210 Alltså av dessa de ena i dag eller också de andra
skola begråta sin son, ty allenast med barnsliga later
skiljas vi ej, som jag tror, för att vända tillbaka ur striden.
Men om du mera vill höra därom, skall jag gärna förtälja,
att även du måtte känna min ätt, som är känd av så många.
Först blev Dardanos avlad av Zeus, skysamlaren höge;
han har Dardania byggt, ty på slätten var Ilions kungsstad
ännu ej byggd och av mänskor bebodd, utan folket då bodde
nere på foten ännu av det källbevattnade Ida.
Dardanos födde därnäst Erichthonios, mäktige drotten,
220 vilken den rikaste var av dödliga mänskor på jorden.
Trenne tusende ston åt honom på ängarna bette,
prålande alla med föl, som omkring dem hoppade ystra.
Boreas själv blev förälskad en gång i de betande stoen
och till en kolsvart hingst sig förbytte och parades med dem;

dräktiga vordna därav, tolv fålar åt honom de födde.
Dessa, så ofta de dansade fram på den bördiga jorden,
rörde vid spetsarna blott uppå axen och bröto dem icke;
men när de dansade fram över havets väldiga ryggar,
snuddade hovarna knappt vid de skummiga böljornas kammar.
230 Men Erichthonios avlade Tros, den troiske drotten;
Tros hade frejdade sönerna tre: Assarakos, Ilos
och Ganymedes, så fager att se som de salige gudar,
vilken den skönaste var av dödliga mänskor på jorden
och av de evige rövades bort åt Kronion till munskänk,
blott för sin skönhets skull, att han måtte bland gudarne dväljas.
Därnäst av Ilos blev född Laomedon, frejdade hjälten,
och av Laomedon se'n Tithónos, Priamos, Lampos,
Klytios även och sist Hiketáon, en telning av Ares.
Men av Assarakos Kapys blev född och av honom Anchises
240 och av Anchises jag själv, men Hektor av Priamos föddes.
Nu har du hört, av vad släkte och blod som jag yves att stamma.
Tapperheten kan Zeus hos människan öka och minska,
så som han finner för gott, ty den evige härskar med allmakt.
Dock, låt oss längre ej tala härom och som jollrande piltar
spilla vår tid, då i mitten vi stå av den brinnande striden.
Smädelser stå oss ju bägge till buds i sådana massor,
att ej en hundraroddare ens kunde frakta den lasten.
Tungan löper så lätt på de dödlige, tankar så många
trängas i själen, och rymden är vid för de flygande orden,
250 men som du ropar i skog, så svarar det också ur skogen.
Dock vad behöves det väl, att vi två skola här med varandra
kivas och träta med skymfliga ord och bete oss som kvinnfolk
vilka, när sinnesfrätande groll har väckt deras ilska,
mitt ut på gatan förfölja varann med ett myller av skällsord,
sanning och lögn om vartannat i fläng, såsom vreden befaller.
Ej skall från mandomsdåd du vända min håg, hur du ordar,
innan mot mig du har prövat en dust. Välan då, så skynda!

Låt oss med kopparspjuten på stund försöka varandra!«
Sade och slungade nu sitt väldiga spjut mot hans stora,
260 strålande sköld, och den klingade högt för den träffande udden.
Men med den seniga armen sin sköld ifrån livet Achilles
hade i ängslan sträckt fram, ty han trodde, att hjälten Aeneas
lätt skulle genomborra dess plåt med det väldiga spjutet,
och som en dåre betänkte han ej i sitt hjärta och sinne,
att de ovanskliga vapen, som skänkts av de salige gudar,
giva ej efter så lätt eller splittras av dödlige kämpar.
Och nu ej heller hans sköld av Aeneas' mäktiga spjutstång
bräcktes, ty hejdad den vart av guldet, den eviges gåva;
två lag plåtar den genombröt, dock voro där ännu
270 trenne, ty fem på varandra han smitt, den haltande guden,
ytterst av koppar två och av tenn de innersta tvenne
och så ett enda av guld, och av detta blev hejdat hans askspjut.
Sände därefter Achilles åstad långskuggande lansen
rakt på Aeneas och träffade då i den rundade skölden
nära dess yttersta rand, där kopparskivan var tunnast
och med det tunnaste läder beklädd, och tvärs genom plåten
stormade Pelions ask, och det klingade ljudligt i skölden.
Hjälten Aeneas sig hukade ner och höll skölden i vädret,
gripen av ängslan, men över hans rygg flög lansen och stod där
280 borrad i jorden ner, men på mannavärjande skölden
splittrades läder och plåt, och han själv, fast lansen han undslapp,
darrande stod där av skräck, för att kastet träffat så nära.
Skum blev hans blick av det bittraste kval. Men den snabbe
Achilles
eggade svärdet drog ut och rusade an i sin iver
med ett förfärande skri; då grep Aeneas en fältsten,
stor, så att tvenne männer den ej skulle mäktat att lyfta,
slika som män äro nu, men lätt han svängde den ensam.
Och nu Aeneas förvisst på den stormande träffat med stenen
antingen hjälm eller sköld för att värja fördärvet ifrån sig,

290 och nu Peliden förvisst med sitt svärd honom livet berövat,
om dem ej varsnat i tid jordskakaren, starke Poseidon.
Strax han talade då till de salige gudar och sade:
»Ack, mitt hjärta betages av sorg för den ädle Aeneas,
som för Peliden väl snart lär stupa och vandra till Hades,
då som en dåre han lytt fjärrskjutande guden Apollo,
fast honom denne beskyddar ej alls mot det hemska fördärvet.
Varför skall hjälten så svårt utan eget förvållande lida
endast för andras skull? Han ju alltid behagliga offer
bringat åt salige gudar, som bo i himmelens rymder.
300 Upp, låt oss själva, välan, honom undanrycka från döden,
så att ej också Kroniden blir vred, ifall hjälten Achilles
dödar en sådan man; och hans öde vill ock, att han räddas,
för att ej Dardanos' ätt må förgås utan spår eller telning.
Aldrig Kroniden har någon så högt som sin Dardanos älskat
bland de sönerna alla, han fött med dödliga kvinnor.
Redan är Priamos' ätt för Kronion ju vorden förhatlig;
nu skall Aeneas, den kraftige drott, över troerna härska
och hans söners söner jämväl genom kommande tider.«
Honom svarade då stoltblickande, vördiga Hera:
310 »Eftersinna du själv i din själ, jordskakare starke,
antingen frälsa du vill från den hotande döden Aeneas
eller ock lämna den ädle att dö för Peliden Achilles.
Ty vi bägge en ed vid de fruktansvärdaste makter
svurit i gudarnes krets, jag själv och Pallas Athene,
att vi förgörelsens dag skola aldrig från troerna värja,
ej om så hela det troiska land i förhärjande lågor
flammade, stucket i brand av achaiernas krigiska söner.«
Knappt hade detta han hört, jordskakande guden Poseidon,
innan han skyndade hän genom striden och lansarnas vimmel
320 dit, där Aeneas var och den frejdade sonen av Peleus.
Genast ett skymmande töcken han göt på Peliden Achilles
över hans ögon och ryckte så ut den kopparbeslagna

lansen av Pelions ask ur skölden, som bars av Aeneas;
lansen han kastade ner för Achilles' fot, men från jorden
lyfte Aeneas han högt och slungade hän genom luften,
och över mängden av krigares led, över hästar och vagnar
hjälten Aeneas flög ifrån gudens väldiga händer,
tills han på yttersta flygeln kom ner av den larmande striden,
där Kaukonerna ämnade just framrycka till kampen.
330 Trädde till honom då fram jordskakaren, starke Poseidon
och med bevingade ord till honom talte och sade:
»Vem är den himmelske gud, som förblindar dig så, o Aeneas,
och dig befaller att träda till kamp mot den stolte Peliden,
som både starkare är och mer älskad av salige gudar?
Nej, du skall vika tillbaka, så snart som du möter Achilles,
för att du ej, innan skickelsen vill, måtte hamna i Hades.
Men när Achilles har funnit sin död och fullkomnat sitt öde,
då må du oförfärad gå fram bland de främste och kämpa,
ty av de andre achajiske män skall ingen dig fälla.«
340 Sade och lämnade där efter denna förmaning Aeneas
och från Achilles' ögon förspred det gudomliga töcknet.
Denne då såg sig omkring med stora, förvånade ögon
och i sin häpnad talade så till sitt manliga hjärta:
»Ack, en mäkta förunderlig syn mina ögon få skåda!
Lansen där ligger på jord, men mannen är icke att varsna,
vilken jag kastade på i min ivriga traktan att döda.
Sålunda även Aeneas var kär för odödlige gudar,
fastän jag trodde, att bara på skryt han försäkrade detta.
Nå, farväl då med honom! Ej alls lär han vilja sig åter
350 mäta med mig, då han nu var så glad att få slippa från döden.
Fram nu, välan! Jag vill egga till kamp de danaiske kämpar
och gå de övriga troer till livs för att se, vad de duga.«
Sade och längs utmed lederna sprang och dem manade alla:
»Stån icke mera så långt ifrån troerna, käcke achaier!
Gån dem på livet man emot man, med en flammande stridslust!

Det är omöjligt för mig, hur kraftig jag också må vara,
sådan en massa att komma till livs och slåss med dem alla.
Icke ens Ares, som ändå är gud, eller Pallas Athene
mäktade hinna till strids överallt, innan krafterna tröte.
360 Dock vad någonsin mäkta jag kan med händer och fötter
och med min styrka, det lovar jag för skall ej fattas det minsta.
Tvärs genom fiendehären jag far, och jag tänker, att ingen
troer skall känna sig glad, som kommer i håll för min glaven.«
Så var hans maningsrop. Men till troerna strålande Hektor
ropade överljutt och lovade gå mot Achilles:
»Modige troiske män, förskräcken er ej för Peliden!
Jag kunde också väl strida med ord emot gudarne själva,
dock omöjligt med spjut, ty de högste långt starkare äro.
Så skall ej heller Achilles vart ord kunna sätta i verket,
370 utan fullborda en del och få lämna det övriga halvgjort.
Honom till mötes jag går, om hans arm än vore som elden,
ja såsom elden hans arm, och hans mod som blänkande järnet.«
Så var hans maningsrop. Då ryckte med lyftade lansar
troerna fram, och med skallande rop härskarorna möttes.
Trädde Apollo till Hektor då hän och talte till honom:
»Hektor, ej träde du vidare alls mot Achilles i tvekamp,
utan förbida i stridens tumult bland mängden hans anfall,
att han ej träffa dig må med sin lans eller hugga med svärdet.«
Sade; och Hektor tillbaka sig drog in i kämparnes skara,
380 slagen av skräck, då han rösten förnam av guden, som talte.
Och nu Achilles, besjälad av mod, mot troerna framsprang,
skriande fasansvärt, och först han Ifition fällde,
som var Otrynteus' son och en hövding för krigare många,
född av en dejlig najad åt stadsförhärjarn Otrynteus
borta i Hydas bördiga land invid snöiga Tmolos.
Just som han stormade fram, Achilles jagade lansen
mitt i huvudet in, så att detta blev alldeles kluvet.
Tungt han i marken föll, och jublande ropte Achilles:

»Ligg där, Otrynteus' son, du fruktansvärdaste kämpe!
Här har du funnit din död; din vagga, den stod vid Gygaias
sjö, där din fädernegård och fädernejordarna ligga,
sköljda av Hyllos med fiskrik ström, och av virvlande Hermos.«
Jublande talte han så, men Ifitions ögon av mörker
höljdes, och vagnarnas hjul, där han låg längst framme i striden,
sönderskuro hans kropp. Demoleon, hjälten Antenors
manlige son, var den näste, som föll; Achilles med lansen
honom i tinningen stack genom kopparkindade hjälmen;
hjälmen för stöten ej höll, utan kopparudden igenom
trängde och splittrade skallen jämväl, och hjärnan därinom
blodades alldeles ner, och han stupade mitt i sitt anlopp.
Och på Hippodamas se'n, som hoppade ner ifrån vagnen
för att fly undan hans arm, han rände sin lans in i ryggen.
Livet han andades ut, och han vrålade likasom tjuren
vrålar, som runt i en krets kring Helikas mäktige skyddsgud
släpas av ynglingars flock, och Poseidon fröjdas vid synen;
likaså vrålade han, då sin manliga anda han uppgav.
Därpå med lansen han for mot Priamos' son Polydoros,
ynglingen sköne, som fadern ej alls velat släppa i kriget,
efter den yngste till åren han var av alla hans söner
och den han älskade mest. Han besegrade alla i snabblopp;
nu som en pilt för att visa, hur flink han var till att löpa,
sprang bland de främste han kring, tills han mistade ljuvliga livet.
Ty när han rände förbi snabbfotade hjälten Achilles,
denne stack lansen mitt i hans rygg, där med gyllene spännen
gördeln var häktad ihop, och där pansaret var som fördubblat.
Tvärs genom kroppen gick kopparens udd och ut genom naveln;
jämrande sjönk han på knä och höljdes av blånande dödsnatt
och höll med händerna kvar sina tarmar, segnande neder.
Men när då Hektor fick se Polydoros, sin köttslige broder,
hur han till jorden sjönk och i händerna höll sina tarmar,
svartnade allt för hans syn, och han kunde ej längre fördraga

att stå så fjärran ifrån, utan rakt mot Achilles han framsprang,
svingande häftigt sin lans och lik blossande eld. Men Achilles
knappt honom såg, förrn han häftigt spratt till och jublande
ropte:
»Ha, där är mannen, som vållat min själ den bittraste smärta,
han som har dödat min käraste vän. Ej skola vi längre
gömma oss skyggt för varann uppå stridens blodiga gator.«
Sade och ropade, bister i blick, till den strålande Hektor:
»Nalkas bara, att snärjas dess förr i förgörelsens snara!«
430 Oförfärad gav honom till svar den strålande Hektor:
»Hoppas dock aldrig, Pelid, att med ord mig skrämma tillbaka,
som om jag vore en pilt! Lätt kunde jag själv, om jag ville,
både dig svara med hånande ord och tala förmätet.
Väl jag din tapperhet vet, och att jag står vida dig efter;
dock den saken ju vilar förvisst i gudarnes sköte,
om icke jag, fastän sämre än du, skall dock med ett lanskast
taga ditt liv, ty ock jag har en lans, som är uddig i spetsen.«
Sade och svängde sin lans och den slungade av. Men Athene
blåste på lansen och vände den av ifrån bålde Peliden
440 blott med den saktaste pust, och tillbaka till strålande Hektor
flög den och föll framför fötterna ner. Och därefter Achilles
störtade häftigt fram i sin iver att Hektor förgöra,
skriande fasansvärt; men Apollo då räddade denne
lätt, som en gudom kan, och fördolde i tätaste molnsky.
Trenne gånger sprang an med sin lans den snabbe Achilles,
trenne gånger han träffade blott den packade molnskyn;
men när den fjärde han stormade an, så stark som en gudom,
då med bevingade ord han ropade häftigt och sade:
»Slapp du nu åter från döden, din hund! Ty nära i sanning
450 var dig fördärvet, men återigen har dig räddat Apollo,
vilken du beder väl till, förrn du vågar dig in ibland spjuten.
O men jag råkar dig säkert en gång och på dig gör en ände,
efter väl också jag själv har av gudarne någon till bistånd.

Nu mot de övriga vill jag åstad, vem helst jag kan träffa.«
Sade, och mitt genom halsen sin lans han stötte på Dryops;
denne för fötterna stupade död, och han lät honom ligga.
Nu på Filetors son, den reslige, tappre Demuchos,
stötte han lansen i knät och hämmade flykten och sedan
genom ett hugg av sitt väldiga svärd honom bragte om livet.
460 Och mot Laogonos se'n och Dardanos, söner av Bias,
stormade häftigt han fram och stötte dem båda av vagnen,
sedan den ene med lansen han fällt och den andre med svärdet.
Tros, en son av Alastor, sprang fram och bad under knäfall
att såsom fånge bli spard och få undanslippa med livet
och bli förskonad från död, efter lika de voro i ålder: –
dåren, som icke förstod, att Achilles ej var till att blidka;
mild av hjärtat den mannen ej var eller blödig till sinnes,
utan av hetsighet full. Men Tros för att tigga förskoning
famnade knäna; dock hjälten sitt svärd honom stötte i levern;
470 levern ur sidan gled ut, och det mörka och strömmande blodet
fyllde den sårades sköte, och natt omhöljde hans ögon,
medan han miste sitt liv. Men Achilles mot Mulios framsprang
och honom stötte i örat sin lans, så att udden av koppar
genom det andra kom ut. Och Echeklos, son av Agenor,
mitt över huvudet gav han ett hugg med det väldiga svärdet;
klingan av rykande bloden blev varm, och på krigarens ögon
lade sig dödens skymmande natt och det mäktiga ödet.
Och på Deukalion se'n, där armbågssenorna nertill
samlas, där rände han in sin lansudd tvärs genom armen.
480 Häpen Deukalion dröjande stod med armen förlamad,
seende för sig sin död, och Achilles med svärdet då avhögg
halsen, och huvudet for i sin hjälm utåt marken, och märgen
fram ur kotorna spratt, och utsträckt låg han på jorden.
Därpå mot Peiroos' son, den frejdade Rhigmos, han framsprang,
vilken från Thrakiens bördiga land var dragen i kriget,
och med sitt slungade spjut honom träffade nederst i livet,

så att av vagnen han föll; Areïthoos åter, hans körsven,
fick, då han hästarna vände till flykt, mellan skuldrorna lansen,
neder av vagnen han föll, och hästarna skyggade skrämda.
Som när förhärjande eld genom djupa dälderna rasar
uppe bland bergen, förbrända av sol, och det brinner i tjocka
skogen och lågorna yra omkring för den virvlande blåsten:
så for han fram överallt med sitt spjut, så stark som en gudom,
fällande man efter man, och på marken flödade bloden.
Som när en man, som har okat ihop bredpanniga oxar,
låter på logens golv dem tröska det mognade kornet;
ledigt det skiljer sig ut under bölande oxarnas fötter:
så framför bålde Achilles' vagn hans stampande hästar
trampade både på sköldar och lik, och på vagnen blev axeln
sölad inunder av blod, och på stödjestången kring vagnsstoln
sprutade blodstänk upp från hästarnas stampande hovar
och ifrån hjulen jämväl. Men Peliden att vinna sig ära
stormade framåt, sölad av blod på de krossande armar.

TJUGUFÖRSTA SÅNGEN

Kampen vid floden

Men när de kommo till vadet, som är i den virvlande Xanthos,
floden som rinner så skönt och av Zeus den odödlige föddes,
skilde Achilles dem åt och drev somliga hän över slätten
in emot staden, den väg, där achaierna bävande flyktat
dagen förut, då mot dem framstormade strålande Hektor;
dit i förvirring de strömmade hän, dock Hera i vägen
bredde det tjockaste moln, som hämmade flykten. De andra,
trängda till floden ner, den silvervirvlande, djupa,
störtade i med bedövande larm, och böljorna fräste,
10 stränderna runtom skallade högt, och de själva med nödrop
simmade hit och dit, i virvlarna snurrande runtom.
Som när en gräshoppsvärm, av häftiga lågorna ansatt,
fladdrande flyr till en flod och den outtröttliga elden
sveder dem, blossad så plötsligen upp, och de dimpa i vattnet:
så blev av skräck för Achilles i hast djupvirvlande Xanthos
fylld i sin brusande ström med ett myller av hästar och kämpar.
Där uppå stranden sin lans Zeusättade hjälten lät kvarstå,
mot tamariskerna stödd, och sprang i, så stark som en gudom,
endast med svärdet i hand och betänkt på förskräckliga bragder.
20 Runt omkring sig han högg, och gruvliga rosslingar ljödo
under hans mördande svärd, och av blod rödfärgades vattnet.
Såsom när övriga fiskar av skräck för den stora delfinen
flykta och fylla de innersta vrår i den skyddande hamnen,
efter han glupande äter dem upp, så många han träffar:
likaså troerna flydde med skräck i den mäktiga strömmen,
in under strändernas brant. Men då armarna tröttnat att hugga,
valde i floden han ut tolv levande troiska svenner
till att försoningen bli för den fallne Menoitiossonen.

Dem drog ur floden han upp, från besinningen skrämda som
råkid,
30 band deras händer på rygg med de välutsnidade remmar,
vilka de efter sin sed över flätade brynjorna buro,
och dem lämnade se'n åt de sina att föra till skeppen.
Själv han stormade framåt på nytt i sin iver att mörda.
Nu han Lykaon, en son till Priamos, Dardanos' ättling,
mötte, som flydde från floden. En natt utgången på strövtåg
hade han själv honom släpat med våld ur Priamos' trädgård,
där vid ett fikonaträd han sorglös stod och med kniven
telningar skar för att göra av dem uppå vagnen en stödstång;
oförmodat då kom till hans ofärd hjälten Achilles.
40 Denne lät honom på skepp till det välbefolkade Lemnos
föra till salu, och där blev han köpt av en son till Iason;
men av Eetion, Imbros' drott, sin redlige gästvän,
köptes han fri för betydande pris och blev sänd till Arisbe;
därifrån flyktad i lönn, kom han åter till fädernehuset.
Elva dagar han fröjda sig fick ibland älskade fränder,
kommen från Lemnos igen, men på tolfte dagen en gudom
gav honom åter Achilles i våld, som skulle den unge
sända till Hades ner, hur gärna han än ville slippa.
Knappt honom varsnade nu snabbfotade hjälten Achilles
50 obetäckt, utan hjälm eller sköld och lansen förutan –
ty alltsammans på marken han slängt under flykten från floden,
plågad av rinnande svett och i knäna förlamad av trötthet –,
förrän förbittrad han talade så till sitt manliga hjärta:
»Ack, en mäkta förunderlig syn mina ögon få skåda!
Nu jag tror då minsann, att de modige troer, jag dödat,
skola stå upp igen från det underjordiska mörkret,
såsom nu denne är kommen igen och fördärvelsen undgått,
som till det heliga Lemnos blev såld, och ej hejdade honom
svallande havets djup, som tvingar så mången tillbaka.
60 Men välan då, så skall han jämväl få att smaka min lansudd,

för att förnimma jag må i min själ och veta det säkert,
om han ock sedan skall slippa så lätt eller honom behålla
näringsalstrande jorden, som kvar den starkaste håller.«
Uti de tankar han stod. Då nalkades honom Lykaon
ångestfull för att famna hans knän, ty av hela sitt hjärta
ville han slippa den rysliga död och förgängelsens mörker.
Genast sin väldiga lans snabbfotade hjälten Achilles
höjde till stöt, men han böjde sig ner, sprang inunder och famnen
slog om hans knän, medan över hans rygg gick lansen och
stod där
70 borrad i jorden ner och fikade än efter hullet.
Nu med sin ena arm om Achilles' knän han sig klängde
och med den andra i lansen höll fast och släppte den icke
och med bevingade ord till Achilles talte och sade:
»Vid dina knän jag dig ber! Dig förbarma, Achilles, och skona!
Akta du bör mig, o drott, som en hjälpbegärande skyddsling,
ty hos dig jag smakade först av gudinnan Demeters
håvor den dag, du till fånga mig tog i vår ansade trädgård.
Och du lät föra mig bort till det heliga Lemnos och sälja,
fjärran från fader och släkt, och jag köptes för hundrade oxar.
80 Nu vill jag köpa mig fri tre gånger så dyrt. Det är tolfte
dagen allenast i dag, se'n jag lände till Ilion åter
efter mångfaldiga kval, och det grymma ödet nu redan
bragt mig igen i ditt våld. Jag för Zeus är väl vorden förhatlig,
efter han gav mig på nytt i din hand, och till kortaste levnad
månde min moder mig fött, Laothoe, dotter av Altes,
åldrige drotten, som styr Lelegernas krigiska stammar
och i det bergiga Pedasos bor vid Satnioeis' stränder.
Dennes dotter vart en av Priamos' många gemåler;
söner födde hon två, och oss vill bägge du mörda.
90 Redan den ene du dräpt, Polydoros, gudarnes like;
främst bland vårt fotfolk stupad han är för din vässade glaven;
nu skall du här bli mitt eget fördärv, ty jag hoppas ej mera

undanslippa din hand, då en gud mig fört i din närhet.
Dock vill jag säga en sak, som jag beder dig lägga på hjärtat:
spara mitt liv, ty på mödernet ej är jag broder till Hektor,
han som har dödat din vän, den hjärtemilde och starke.«
Sålunda Priamos' strålande son till den snabbe Achilles
talte med bedjande ord, men ett omilt svar fick han höra:
»Tala ej, dåre, om lösen till mig; dina ord kan du spara.
100 Förr, innan ännu sin skickelsestund hade hunnit Patroklos,
då var jag snarare böjd för att troerna någon förskoning
visa, och många jag levande tog och lät fjärran försälja;
nu ej en enda likväl skall undanslippa för döden,
sedan en gud honom gett i mitt våld framför Ilions murar,
ingen av samtliga troer och minst av Priamos söner.
Därför så dö även du, min vän! Varför klaga så häftigt?
Även Patroklos dog, som dig överträffade vida.
Skåda mig själv, vilken hjälte jag är, så reslig och fager;
ädlaste fader mig fött, och till moder jag har en gudinna;
110 ändå förbida ock mig den mäktiga Moiran och döden.
Kommande varder den gryningsstund eller kväll eller middag,
då även mig en man skall i drabbningen livet beröva,
träffande mig med sin lans eller ock med en pil ifrån strängen.«
Sade. Då domnade hjärta och knän med ens på Lykaon,
lansen han släppte ur hand och med båda armarna bredda
segnade hop, men Achilles drog ut det eggade svärdet
och genom nyckelbenet det stack invid halsen, och hela
dubbeleggade klingan sjönk in, och framstupa på jorden
fallen han låg, medan bloden rann ut och fuktade marken.
120 Honom Achilles i foten då tog och slängde i floden,
och med bevingade ord han jublande ropte och sade:
»Ligg nu bland fiskarna där, som skola dig bloden av såret
slicka helt misskundslöst. Ty ej skall din vördade moder
klagande lägga ditt lik uppå bår, nej i stället Skamandros
virvlande bära dig ner till havets rymliga sköte.

Mången fisk på sin färd skall till mörka och krusade ytan
taga ett språng för att äta på dig vitglänsande fettet.
Stupen, I troer, blott än, tills vi hinna till heliga Troja,
I under bävande flykt, och jag själv med förgörelsen bakom.
130 Ej skall er floden ens, den silvervirvlande, sköna,
rädda, åt vilken I tjurar i mängd ju offren av gammalt,
och i vars virvlande ström I störten ock levande hästar.
Nej, utan ömkligen skolen I dö, till dess att I alla
sonat Patroklos' blod och achaiernas gruvliga jämmer,
vilka vid skeppen I nedergjort, då jag höll mig från striden.«
Så han sade; men floden blev vred i sitt hjärta på allvar
och i sitt sinne nu tänkte uppå, hur han skulle från kampen
stävja Peliden och värja utav ifrån troerna döden.
Då sprang Achilles fram, i sin häftiga iver att döda,
140 med långskuggande lansen i hand mot Asteropaios,
sonen till Pelegon båld, som av breda Axiosströmmen
och Periboia var född; hon var Akessamenos' äldsta
dotter, och henne i famn slöt djupa och virvlande floden.
Alltså mot honom Achilles sprang fram, men ur floden till mötes
steg han med tvenne spjut, och mod göt in i hans hjärta
Xanthos, som vredgad var för de mördade ynglingar alla,
vilka Achilles dräpt i hans ström utan ringaste misskund.
När de nu skyndande fram hade hunnit varandra helt nära,
talte till honom först snabbfotade hjälten Achilles:
150 »Vem och vadan är du, som djärves att träda emot mig?
Söner av olycksaliga blott gå min glaven till mötes.«
Svarade Pelegons lysande son och sade till honom:
»Peleus' modige son, vi frågar du efter min härkomst?
Fjärran ifrån jag är, från Paioniens bördiga rike,
och är som hövding följd av paioniske kämpar med långspjut.
Detta den elfte dagningen är, se'n jag lände till Troja.
Vet, att jag leder min ätt från den breda Axiosströmmen,
floden, vars vatten det skönaste är, som rinner på jorden.

Pelegon hette hans son, berömd för sitt spjut, och av denne,
160 säger man, föddes jag själv. Dock, nu låt oss strida, Achilles!«
Så han talte med hot. Då höjde den ädle Achilles
lansen av Pelions ask, men ett spjut i vardera handen
Asteropaios svang, ty hans vänstra var flink som den högra;
och med det ena han råkte hans sköld, men udden ej skölden
bräckte, ty hejdad den blev av guldet, den eviges gåva;
och med det andra han rispade lätt hans arm invid högra
handen, och bloden spratt ut, men spjutet flög bort över hjälten
och bet i marken sig fast och fikade än efter hullet.
Sände därefter Achilles åstad rakflygande lansen,
170 spännande hela sin kraft för att Asteropaios förgöra;
miste han kastade dock och träffade brinken av stranden
så att i denna for in hans askspjut ända till mitten.
Då drog Peliden ut från sin sida det eggade svärdet
och for den andre till livs, som försökte med seniga handen
rycka Achilles' lans ur jorden, men orkade icke.
Trenne gånger han riste den hårt i sin väldiga iver,
trenne gånger hans styrka gav tappt, men han ville dock ännu
böja och bryta utav Aiakidens väldiga askspjut;
dock, honom dräpte Achilles förut med svärdet på närhåll;
180 ty han i buken högg till invid naveln, och tarmarna alla
vällde på jorden ut, och av mörker den rosslandes ögon
höljdes; men över hans bröst sig störtade genast Achilles,
drog honom rustningen av och jublande talte och sade:
»Ligg du där! Det är vanskligt minsann att med starke Kronions
söner sig mäta i strid, om ock ättling man är av en flodgud.
Såsom din ättefader du nämnt bredströmmande floden;
jag kan berömma mig av att från Zeus allsvåldige stamma.
Fader till mig är den mannen, som styr Myrmidonernas rike,
Peleus, Aiakos' son, och till Aiakos Zeus var ju fader.
190 Minns, att Zeus är för mer än de floder, som rinna till havet,

och Zeus' ättlingar alltså för mer än flodernas söner.
Här står ju också dig bi en betydande flod, om nu hjälpa
alls han förmår, ty omöjligt det är mot Kronion att strida.
Ej kan med honom sig ens Acheloos, den mäktige, mäta,
ej i sin väldiga kraft den djupa Okeanosströmmen,
fast ifrån honom det är, som floderna alla och havet
flyta och källorna alla på jord och brunnarna djupa.
Denne han bävar likväl för den höge Olympierns blixtar
och hans förfärliga tordönsbrak, när det skallar från himlen.«
200 Sade och ryckte så upp sin kopparlans utur brinken
och lät den fallne där liggande bli, som han livet berövat,
sträckt uppå sanden och sköljd av det mörka och skimrande
vattnet.
Kommo då myllrande fram kring liket ålar och fiskar,
vilka med giriga bett avgnagde på njurarna fettet.
Nu han förföljde med hast Paioniens stridsvagnskämpar,
som voro stadda på flykt längs stranden av virvlande floden,
sedan i blodiga stridens tumult sin ypperste kämpe
stupa de sett för Pelidens hand och förgörande klinga.
Där han Thersilochos drap och Astypylos sedan och Mydon,
210 Ainios, Mnesos och Thrasios se'n och till slut Ofelestes;
och nu den snabbe Achilles väl fler av Paionerna dödat,
om ej i mänskogestalt djupvirvlande floden till honom
talat förgrymmade ord och ropat från virvlande djupet:
»Främst bland människor alla i kraft och tillika i illdåd
är du Achilles, ty jämt dig gudarne själva beskydda.
Om dig Kronion beskärt, att du samtliga troer skall döda,
driv dem då bort ifrån mig och föröva på fältet din mordbragd!
Fullt är redan av stupades lik mitt älskliga flöde,
ej är jag längre i stånd att välva min bölja mot havet,
220 packad med lik som jag är; ty förgörande rasar din glaven.
Därför, välan, så hör upp! Du förfärar mig, väldige härdrott.«
Honom svarade då snabbfotade hjälten Achilles:

»Ja, Skamandros, du ättling av Zeus, ditt bud vill jag lyda.
Icke jag slutar dock upp att de trotsiga troerna mörda,
innan till staden jag drivit dem hän och fått Hektor i tvekamp
pröva, om denne skall mig, eller jag skall honom betvinga.«
Sade och rusade hän efter troerna, stark som en gudom.
Men till Apollo då talade så djupvirvlande floden:
»Ve oss, du son av Zeus, med din silverbåge på skuldran!
230 Intet du aktat Kronions beslut, fastän ivrigt han bjöd dig
troerna skydda och vara till hjälp, tills skymmande kvällen
sänkte sig äntligen ner och beskuggade bördiga fälten.«
Sagt. Men från strandens brink den spjutberömde Achilles
mitt i hans fåra sprang ut; men vilt uppbrusade floden,
virvlande sjöd han i hela sitt djup och tumlade liken,
vilka i myckenhet lågo däri, av Achilles förgjorda;
dessa han vräkte i land med ett vrålande sådant som tjurens,
men dem som levde, dem räddade han i sitt dejliga flöde,
gömmande undan dem väl inom virvlarna djupa och stora.
240 Vågen med brusande dån sig tornade upp kring Achilles,
drabbade häftigt ner på hans sköld och lät icke hans fötter
finna ett säkert stöd. I ett almträd, resligt och lummigt,
fattade hjälten då tag, men trädet med rötterna uppryckt
föll och rev brinken med och blev liggande tvärs över floden
såsom en hämmande damm i dess våg med de yviga grenar,
helt nedstörtat däri. Men Achilles ur virvlarna uppsprang
och över slätten flög hän uppå ilande fötter förfärad.
Mäktige guden ej slutade dock, utan rusade efter
med svartglänsande svall för att stävja från mödande kampen
250 Peleus' gudomlige son och från troerna värja fördärvet.
Undan Achilles sprang och var före så långt som ett spjutkast,
liknande örnen i fart, den mörkbefjädrade jägarn,
som ibland fåglar den starkaste är och den snabbaste även;
så han störtade fram, och hans kopparbrynja kring bröstet
skramlade fruktansvärt; och åt sidan han vek och för floden

flydde, men denne med brusande larm kom rullande efter.
Som när en vattnande man ifrån mörka och skimrande källan
leder en rännil ut för att vattna plantering och trädgård
och med sin hacka i hand bortröjer vart hinder ur rännan;
260 vattnet då rinner där fram, så att kiselstenarna alla
vältras på bottnen åstad, och därefter för sluttningen brådstört
flödar det sorlande ner och förbi sin ledare hinner:
sålunda upphann jämt den böljande strömmen Achilles,
fastän så hurtig han var, ty en gud är för mer än en mänska.
Och så ofta som där snabbfotade hjälten Achilles
ville stå floden emot för att röna, om honom förföljde
alla de evige gudar, som bo i himmelens rymder,
sköljde med vågorna stora den himlaammade floden
över hans axlar på stund; och han hoppade högt ifrån marken,
270 ångestfull i sin själ, ty den vilt påströmmande floden
mattade ut hans knän och rev jorden för fötterna undan.
Då såg Peliden mot himmelen upp och klagande utbrast:
»Evige Zeus, att ej e n ibland gudarne gitter mig arme
frälsa från floden! Jag gärna ju se'n skulle allting fördraga.
Icke en annan är vållande dock av de himmelske gudar,
utan min moder huld, som med svikliga ord har mig dårat,
då hon förkunnade mig, att jag skulle vid Ilions murar
komma att mista mitt liv för Apollos ilande pilar.
Ack att mig Hektor förgjort, som är Ilions ypperste telning!
280 Då för en hjältes hand jag hade fått dö som en hjälte.
Nu blev min lott att i jämmerlig död utan ära gå under,
dragen av böljorna ner, såsom herdegossen om vintern
ryckes av strömmen bort, som han övervadar med svinen.«
Talade så. Men Poseidon med hast och gudinnan Athene
trädde helt nära till honom då fram i människoskepnad,
fattade honom i hand och begynte att lugnande tala.
Först tog till orda av dem jordskakande guden Poseidon:
»Sluta då, Peleus' son, att så gruvligen darra och bäva!

Sådana hjälpare har du i oss bland de himmelske gudar,
290 Pallas Athene och mig, och Zeus har oss givit sitt bifall.
Ingalunda ditt öde det är att gå under i floden;
snart skall han sjunka till vila igen, som du själv skall bli varse.
Och nu ett dugande råd till dig själv, om du ville det följa:
vila ej händerna förr från den allförgörande striden,
förrän du inne har stängt inom Ilions frejdade murar
alla de troer, som lyckas att fly; men när Hektor du dödat,
vänd då till skeppen igen. Vi beskära dig seger och ära.«

Så de talte och gingo så hän till de övrige gudar,
medan Achilles, besjälad med mod av de eviges maning,
300 trängde på slätten fram. Den var översvämmad av vatten,
präktiga vapen i mängd, som de stupade kämparne burit,
flöto omkring ibland lik, och högt han lyftade knäna,
under det rakt emot strömmen han sprang, och ej hejdade honom
väldiga floden, ty stor var den kraft, honom skänkte Athene.
Ej lät Skamandros dock vila sin harm, utan endast dess mera
vart på Peliden han vred och svallade högre och rysligt
tornade vågorna upp och till Simois ropade ljudligt:

»Broder, nu gäller för oss att den mannens styrka gemensamt
stävja, ty annars han snart skall den stora Priamosstaden
310 grusa, ty troerna hålla ej stånd emot honom i striden.
Därför nu skynda till hjälp och med vattnet ur källorna uppfyll
hela din strömbädd fort och låt samtliga bäckarna svälla,
torna upp vågorna högt och vältra med brakande dunder
stockar och stenar åstad, att vi måtte den rasande stävja,
som har nu överhand och försöker att gudarne härma.
Icke lär alls likväl honom båta hans kraft eller fägring
eller den rustningen skön, som väl kommer att nere på bottnen
ligga i gyttja begravd. Och Peliden själv skall jag också
överhölja med sand och häva på honom i massa
320 snäckor och kiselgrus, och achaierna skola ej benen
mäkta att samla ur all den dy, som jag hopar på honom.

Där skall han hava sin vård, och det lärer ej bliva av nöden
att honom resa en hög, när achaierna fira hans gravöl.«
Sade och svallade högt och for brusande fram mot Achilles,
sköljande med sig fragga och blod och de dödades kroppar.
Vågen med fräsande skum på den himlaammade floden
reste sig jättehög och var färdig att gripa Peliden.
Högt skrek Hera då till i sin ångest, att hjälten Achilles
skulle bli nedersköljd av den stora och virvlande floden,
330 och till Hefaistos, sin älskade son, hon brådskande ropte:
»Upp till strid, lamfotade son! Ty vi tänkt, att en värdig
fiende vore att möta för dig den virvlande Xanthos;
därför nu skynda till hjälp och låt se dina blossande lågor!
Själv att väcka jag går blekskimrande sunnan och västan,
att de från havet må störta sig fram i en rasande stormil,
sprida förtärande glöden omkring och förbränna till aska
troernas vapen och män. Du själv längs stranden av floden
träden bränn upp, gör för Xanthos det hett och låt dig för all del
ej av bevekande ord eller hotelser hålla tillbaka.
340 Hämma ej heller din rasande kraft, förrn mig du hör ljudligt
ropa dig till, men hejda då strax otröttliga elden.«
Sagt; och Hefaistos då skickade fram den blossande elden.
Först uppå slätten den flammade upp och förbrände de döda,
vilka där lågo i mängd, förgjorda av hjälten Achilles.
Slätten blev torr överallt, och det skimrande vattnet var hämmat.
Såsom när nordanvinden om höst nyvattnade hagen
torkar så hastigt igen, och trädgårdsmästaren glädes,
sålunda torkade slätten i hast och förbrändes de döda.
Därpå mot floden själv han vände sin lysande låga;
350 brinnande stodo med ens tamarisker och almar och vide,
brinnande cypergräset jämväl och vassen och klövern,
vilka där växte i mängd kring strömmens behagliga flöde.
Ålar och fiskar, som summo däri, voro stadda i vånda,
och de sig tumlade häftigt omkring i det dejliga vattnet,

efter de plågades hårt av Hefaistos' glödande anda.
Mäktiga floden själv kom i brand, och han ropte och sade:
»Ingen av gudarne mäktar bestå mot dig, o Hefaistos,
jag ej heller vill kämpa mot dig, som du flammar i lågor.
Sluta blott upp, och må troerna strax av den bålde Achilles
360 drivas ur staden. Vad sköter väl jag om att kriga och hjälpa?«
Så han talte i brand, och sjudande svällde hans flöde.
Såsom en sjudande kittel, som står över blossande elden,
kokande fettet isär av ett gödsvin, allt vad den hinner,
stänkande bubblor omkring och med torraste bränsle inunder:
sålunda kokade floden av eld och bubblade vattnet.
Rinna han gitte ej mer, utan stannade, pinad av glöden
genom den sluge Hefaistos' kraft, men till Hera han ropte
ivrigt med bedjande röst och talte bevingade orden:
»Hera, vi skulle din son mitt flöde väl mera än andras
370 komma och pina? Ty jag har mot dig långt mindre förbrutit,
än vad de övriga alla ha gjort, som troerna bistå.
Men jag skall sluta förvisso nu jag, ifall du så bjuder,
och må han sluta han med, och svära jag skall dig tillika,
att jag förgörelsens dag skall aldrig från troerna värja,
ej om så hela det troiska land i förhärjande lågor
flammade, stucket i brand av achaiernas krigiska söner.«
Men när hon hörde hans ord, den liljearmade Hera,
strax till Hefaistos, sin älskade son, hon ropte och sade:
»Sluta, Hefaistos, mitt frejdade barn, ty det höves dig icke
380 att för de dödliges skull den odödlige plåga så gruvligt.«
Sagt, och Hefaistos släckte då ut sina blossande lågor,
under det vågen igen rann ner i den dejliga floden.
Sedan nu Xanthos' kraft var kuvad, höllo sig dessa
stilla, ty Hera, så vred hon än var, höll bägge tillbaka.
Men bland de övriga gudar bröt ut en hård och förfärlig
ävlan, ty hjärtat i bröstet på dem blott andades tvedräkt.
Samman de stötte med brak, och under dem dånade jorden,

runtom skallade himmelens valv, och Kronion det hörde,
där på Olympos han satt, och hjärtat av innerlig glädje
390 log i hans bröst, då han såg, hur gudarne drabbade samman.
Länge de höllo sig ej från varann; sköldbräckaren Ares
rände i spetsen och rusade fram mot Pallas Athene,
hållande kopparlansen i hand, och ropade hånligt:
»Etterfluga, vi hetsar på nytt du de evige samman,
hejdlöst fräck, som du är, och besjälad av argaste iver?
Minnes du ej, när du eggade upp Diomedes Tydiden
till att mig stinga och själv inför allas ögon i lansen
tog och den styrde mot mig, så att dejliga huden blev uppflängd?
Nu tror jag ändå, att böta du skall för det myckna, du gjort mig.«
400 Sade och stötte så till på den fransbehängda egiden,
gruvliga skölden, som icke ens Zeus kan bräcka med blixten;
där henne stötte nu till med sin lans blodsölade Ares.
Pallas tillbaka då steg och med seniga handen en fältsten
grep, som på slätten låg väldig och svart och med skrovliga kanter,
vilken av forntidsmän till en åkerskillnad var ditsatt,
träffade därmed den stormandes hals, och domnad han nedföll,
täckande tegar sju i sitt fall, och hans hår blev i stoftet
sölat, och rustningen klang. Då skrattade Pallas Athene,
och med bevingade ord hon jublande talte och sade:
410 »Dåre, förvisso du aldrig betänkt, hur högt jag i krafter
kan mig berömma mot dig, då du vågar dig mäta i styrka.
Lid nu det skäliga straff, som din moders förbannelser vållat,
som är dig gramse och lagar dig ont, för det att du svikit
bålde achaiernas folk och försvarar de trotsiga troer.«
Och som hon talade, vände hon bort sina strålande ögon.
Förde då dottern av Zeus Afrodite honom vid handen
undan, som stönade tungt och med möda sig sansade åter.
Men när då henne fick se den liljearmade Hera,
strax med bevingade ord hon talade så till Athene:
420 »Obetvingliga, se, du dotter av Zeus med egiden!

Etterflugan är framme igen och för bort genom vimlet
mordiske Ares ur stridens tumult. Välan, så förfölj dem!«
Sagt, och Athene på stund dem rusade efter med glädje
och sprang inpå dem brått och med seniga handen för bröstet
slog Afrodite, då domnade knän och hjärta på henne.
Sålunda segnade bägge de ner på den alstrande jorden.
Själv med bevingade ord hon jublande talte och sade:
»Sådana skulle de alla minsann blott vara, som hjälpa
troernas kämpar i strid mot de brynjeklädda achaier,
430 lika så käcka och sega i kamp, som här kom Afrodite
skyndande Ares till hjälp för att mötas med mig i min styrka.
Då skulle krigets besvär för längesedan vi sluppit,
sedan vi Ilions stad, den människorika, förhärjat.«
Så hon sade; då log den liljearmade Hera.
Men till Apollo talade nu jordskakaren starke:
»Foibos, vi stånda vi två så i sär? Ej skickar sig detta,
sedan de andra begynt. Det är skam, om vi utan att strida
komma tillbaka till Zeus i olympiska kopparpalatset.
Börja då du, som är yngre till år! Mig själv det ej anstår,
440 därför att både jag föddes förut och har mera förfarit.
Dåre, hur tanklöst hjärta du har! Du har alltså förgätit
allt det onda, som ensamma vi bland odödlige gudar
ledo kring Ilions stad, då vi tjänade året igenom,
sända hit neder av Zeus, under stolte Laomedon drotten,
stadda för avtald lön, och oss människan myndigt befallde.
Jag då måste en mur åt troerna runt omkring staden
bygga helt ståtlig och bred, så att ointaglig den bleve,
Foibos, och du gick i vall med de tungt fotsläpande oxar
uti de slingrande dälderna jämt på det skogiga Ida.
450 Men när omsider till slut de glädjebringande horer
bragte betalningens dag, då förhöll oss den faslige drotten
hela vår lön med våld och med hotelser jagade bort oss.
Minns du, han hotade med att oss binda till händer och fötter

och att försälja oss bort till fjärran liggande öar;
ja, han var färdig att hugga utav våra öron med svärdet.
Vi då gingo från honom vår väg med förbittrade sinnen,
harmsna för lönen, som icke han gav, fast han hade den lovat.
Och emot dennes folk är du gunstig, och ej med oss andra
eftertrakta du vill, att de övermodiga troer
460 bliva förgjorda i grund med barn och tuktiga makar.«
Honom svarade då fjärrskjutande guden Apollo:
»Ej vid mitt sunda förstånd du skulle förmena mig vara,
därest jag strede mot dig, jordskakare, blott för de arma,
dödliga människors skull, de där likna ju löven på träden:
kraftigt de frodas en tid och av jordens frukter sig nära,
men i den nästa förtvina och dö. Välan, låt oss avstå
genast från striden och lämna åt dem att ensamma kämpa.«
Så han sade och vände sig bort och skildes från honom,
efter han kände försyn för att drabba ihop med sin farbror.
470 Men honom Artemis bannade hårt, jägarinnan, som drottning
är över skogarnas vilt, och till brodern hånande talte:
»Jaså, du flyr, fjärrskjutande gud, och du lämnar Poseidon
hela segern i hand och ger äran åt honom för intet.
Dåre, vad bär du en båge då för, som till ingenting duger?
Måtte jag slippa numer att höra dig yvas och skryta
uti vår faders palats, som förut, bland odödlige gudar,
att du ej komme att sky för att möta Poseidon i tvekamp.«
Sade. Men henne ej svarte ett ord fjärrskytten Apollo.
Dock med skymfliga ord Zeus' vördnadsbjudande maka
480 talade så i sin harm till gudinnan, som pilarna älskar:
»Hur kan du djärvas att träda mot mig, du fräckaste hynda?
Svår lär jag bliva för dig att mäta dig med uti krafter,
fastän en båge du bär och en sann lejoninna mot kvinnor
sattes att vara av Zeus, som att döda dig gav, vem du ville.
Bättre dig vore minsann att på bergen du dödade vilddjur
eller de strövande hjortar i skog än mot starkare stridde.

Men vill du låtsas förstå dig på krig, välan, så lär känna
hela min övermakt, då du vågar dig mäta i styrka.«
Sade och grep med sin vänstra hand hennes båda vid leden
490 och med den högra från skuldrorna tog hennes båge och koger;
därpå med dessa hon leende slog omkring öronen ungmön,
vilken sig vände och vred, medan pilarna föllo ur kogret.
Gråtande flydde gudinnan sin väg lik en bävande duva,
vilken för höken flyr och i håliga klippan sig räddar
innerst i klyftan, ty ej var det än hennes öde att fångas:
sålunda flydde hon gråtande bort, ifrån båge och pilar.
Vände till Leto sig nu budbringaren Argusförgörarn:
»Leto, nej strida jag vill ej mot dig, ty vådligt i sanning
är det att kämpa med Zeus', molnskockande gudens, gemåler.
500 Därför av hjärtans lust må du gärna bland evige gudar
rosa dig av, att du segrat på mig med din väldiga styrka.«
Sade. Då samlade Leto ihop både båge och pilar,
vilka där lågo nu spridda omkring i det virvlande stoftet;
därpå hon vände tillbaks med sin dotters vapen i handen.
Denna nu lände till Zeus i olympiska kopparpalatset,
och på sin faders knän sig flickan gråtande satte,
kring henne skalv hennes himmelska skrud, men sin dotter
intill sig
fader Kronion drog och frågade, leende hjärtligt:
»Älskade barn, vem har gjort dig det här av de himmelske
gudar
510 utan besinning, som hade du gjort något ont inför alla?«
Honom svarade då den sköndiademade jaktmön:
»Fader, din maka mig slog, den liljearmade Hera,
hon som är vållande jämt till att gudarne tvista och kivas.«
Sålunda föllo de ord, som de skiftade där med varandra.
In uti Ilions heliga stad nu begav sig Apollo,
ty han var rädd, att danaerna re'n den dagen förstöra
skulle den ståtliga stadens mur, innan ödet det ville.

Men till Olympen igen de andra evärdlige gingo,
somliga fulla av harm och somliga jublande stolta;
520 där hos dundraren Zeus de satte sig ner. – Men Achilles
dödade troerna själva såväl som de stampande hästar.
Som när den bolmande röken går upp emot himmelen vida
från en brinnande stad, som tändes av gudarnes vrede;
alla förvållar den nöd, och den många försänker i jämmer:
sålunda jämmer och nöd över troerna bragte Achilles.
Stod då den åldrige Priamos själv uppå heliga tornet;
jättelike Achilles han såg, och hur undan för honom
troerna flyktade brått i förvirring och ingen på motstånd
tänkte; då trädde han jämrande ner ifrån tornet på marken,
530 medan han ropte till dem, som vid muren vaktade porten:
»Upp med porten och hållen den så, tills vårt flyende krigsfolk
hinner i staden in, ty nära inpå dem Achilles
kommer förföljande hit; nu anar mitt sinne det värsta.
Men när de kommit bak murarna in och andan få hämta,
stängen då åter igen de tätt infogade dörrar,
ty i mitt hjärta jag räds, att den gruvlige muren bestormar.«
Sade. Då sköto de bommarna från och öppnade porten;
öppen den stod som en räddande famn, och till fiendens möte
stormade Foibos ut att från troerna värja fördärvet.
540 Flyende kommo de rakt emot staden och resliga muren,
torra i halsen av törst och vita av damm, över slätten.
Efter i hack och häl var med lansen Achilles, hans hjärta
svällde av vilt raseri, och han brann av begär efter ära.
Visst i achaiernas våld högportade Troja nu fallit,
därest ej Foibos Apollo till dåd hade eggat Agenor,
hjälten Antenors son, den tappre och frejdade mannen.
Honom i hjärtat han dristighet göt och sig själv vid hans sida
ställde att värja utav det förkrossande slaget av döden,
lutad mot bokens stam och höljd i ett skymmande töcken.
550 Då nu Agenor fick syn på stadsförhärjarn Achilles,

stilla han stående blev, och hans hjärta klappade häftigt,
och till sin modiga själ han så med förtrytelse talte:
»Ve mig! Ty om jag försöker att fly för den starke Achilles
uppå densamma väg, där de andra förvirrade flykta,
hinner han ändå mig upp och förgör mig som en av de fege.
Låter jag däremot dessa på flykt av Peliden Achilles
vältras åstad, men jag själv i det snabbaste lopp ifrån muren
flyr på en annan väg utåt Iliska slätten och Idas
skogiga dälder jag når och lyckas mig gömma i snåren,
560 då kan i skymningen sedan jag hem till Ilion lända,
sedan i flodens bad jag svetten från lemmarna avkylt.
Dock, vi grubblar jag nu i mitt sinne på sådana tankar?
Blott han ej varse mig blir, när från staden jag flyr över slätten,
och mig förföljer och hinner mig upp med sin ilande snabbhet!
Aldrig jag lyckades då att för dödsgudinnorna undfly,
ty bland människor ingen i kraft kan sig mäta med honom.
Men om i stället jag trädde till kamp framför staden mot honom!
Han har ju också ett hull, som för kopparen vassa är sårbart,
liv han äger blott ett, och det säges, att hjälten är dödlig,
570 fastän Kroniden Zeus honom segeräran förlänar.«
Sade och spände var sena till kamp och höll stånd mot Achilles,
och i hans modiga själ var en stormande längtan att strida.
Lik leoparden djärv, som ur lummiga snåret i skogen
skrider mot jägaren fram och ej alls i sitt sinne förfäras
eller vill ge sig på flykt, då han skallet av hundarna hörer;
lyckas än jägaren såra den strax med stöt eller spjutkast,
fäller ej besten sitt mod, utan även med spjutet i kroppen
kämpar han än, tills han jägaren når eller döende faller:
sådan var stolte Antenors son, den ädle Agenor,
580 som var ej sinnad att fly, förrn han prövat sin kraft mot Achilles.
Alltså han sträckte framför sig till skydd den rundade skölden,
siktade rakt med sin lans på Peliden och ropade högljutt:
»Säkert hoppades du i din själ, frejdstore Achilles,

att få förstöra i dag de manhaftige troernas kungsstad.
Dåre, för dennas skull stå otaliga lidanden åter,
ty vi försvarare äro i den både många och tappra,
vilka för hustrur och barn och för älskade, dyra föräldrar
Ilion värja mot fall; men dig själv här bidar ditt öde,
fastän så fruktansvärd och den oförskräcktaste kämpe.«
590 Sagt, och han sände sin vässade lans ifrån kraftiga handen,
träffade benet inunder hans knä och felade icke.
Tennet skrällande klang i den nyligen hamrade skenan
uppå den träffades ben; dock kopparen studsade åter,
utan att borra sig in, och av gudens gåva var hejdad.
Därpå Peliden for lös på den gudalike Agenor;
Foibos Apollo dock stadde ej till, att han skördade ära,
utan Agenor rev bort och fördolde i tätaste töcken
och honom oskadd sände tillbaks till hemmet ur striden.
Därpå Peliden han lockade bort från det flyende krigsfolk,
600 ty lik Agenor i allo att se fjärrskjutande guden
ställde sig mitt i hans väg, och Achilles sprang fram att förfölja.
Medan den evige där över vetebärande slätten
jagades vilt och drevs hän till Skamandros' virvlande flöde,
endast med försprång kort – ty han dårade listigt Achilles,
så att han hoppades jämt i sitt ilande lopp honom hinna –,
lände de övriga troerna hem i flyktande svärmar
glada till staden, och denna blev full av den hopade mängden.
Icke de vågade alls att utanför staden och muren
stanna och bida varann för att se, vem i striden var fallen,
610 och vem sig räddade hem, utan hjärteglada i staden
strömmade samtliga in, som av fötter och knän hade räddats.

TJUGUANDRA SÅNGEN

Hektors död

Inne i staden nu troernas män, förskrämda som hjortkid,
kylde sig svetten utav och drucko och stillade törsten,
stödda mot murens krönande värn; men achaiernas söner
ryckte mot muren fram med sköldarna stödda mot skuldran.
Hektor stannade dock, av fördärvliga skickelsen fjättrad,
utanför Ilions stad, invid muren och Skajiska porten.
Men till Peliden nu talade så fjärrskjutaren Foibos:
»Varför, o Peleus' son, skall i flygande lopp du förfölja,
själv en dödlig, mig himmelske gud? Du tör icke ha varsnat,
att en evärdlig jag är, då du söker mig hinna så ivrigt.
Kampen mot troerna glömmer du rakt, som du skrämde på flykten;
nu de i staden flytt in, medan själv du dig fjärmade hitåt.
Mig du dödar dock ej, över mig har döden ej välde.«
Harmsen svarade då snabbfotade hjälten Achilles:
»Dårad jag varit av dig, Fjärrskjutare, värste bland gudar,
då du mig lockade hit ifrån muren. Ännu långt flere
skulle ha bitit i gräset minsann, förrn de Ilion uppnått.
Nu min berömmelse stora du stal och de flyende frälste,
som dig ej kostade stort, då ej alls du har hämnden att frukta.
Hämnas jag skulle förvisso på dig, om jag mäktade bara.«
Sagt, och med trotsigt mod han skyndade åter mot staden,
stormande fram som en hingst, som på tävlingsbanan med vagnen
spränger till seger åstad i sträckande lopp över slätten:
lika så flinkt sina fötter och knän han rörde, Peliden.
Åldrige Priamos först honom såg, hur han hän över slätten
ilade strålande fram, lik stjärnan, som tidigt om hösten

rinner på himmelen upp, och vars ljus i det nattliga dunklet
tindrar med klarare sken än någon av stjärnorna runtom,
och som Orions hund är av dödliga människor kallad;
30 klaraste stjärnan hon är, men ett olycksbådande tecken,
därför att feberglöd åt de dödlige arma hon bringar:
sådan var kopparens glans kring bröstet på springande hjälten.
Gubben i jämmer bröt ut och med högt upplyftade händer
huvudet sargande slog och ropte med ljudelig klagan
bedjande ner till sin son; men denne alltjämt framför porten
stående blev i sin brinnande lust att få möta Achilles.
Klagande tiggde och bad med armarna sträckta den gamle:
»Hektor, mitt älskade barn, gå ej ensam och skild från de andra
den där mannen emot, att du ej måtte finna din bane
40 under Pelidens hand, ty starkare är han ju mycket,
denne förfärlige. Vore han blott för de evige gudar
så pass kär som för mig! Då skulle av hundar och gamar
snarligen ätas hans lik, och mitt hjärta då finge en lisa.
Han, som förlustig mig gjort på så många och frejdade söner,
vilka han dräpt eller sålt till fjärran liggande öar!
Likaså saknar jag nu, sedan troerna samlats i staden,
två mina söner igen, Polydoros och käcke Lykaon,
vilka Laothoe födde åt mig, min konungsliga maka.
Äro de fångna och ännu vid liv, då skola vi sedan
50 lösa igen dem med koppar och guld, som ju fattas oss icke,
ty med sin dotter en myckenhet gav den frejdade Altes.
Äro de döda alltren och till Hades' boningar gångna,
sorg det bliver för oss, som dem födde, för mig och för modren,
men för det övriga folket skall sorgen kortare bliva,
bara ej du jämväl förlorar ditt liv mot Achilles.
Kom då hitin bakom muren, mitt barn, för att frälsa du måtte
troer och troiskor alla och ej åt Peliden förskaffa
lysande ära och själv gå förlustig det ljuvliga livet.
Visa förbarmande också mot mig, som plågad och osäll

60 än är vid liv, men snart skall förgöras på ålderdomströskeln
rysligt av evige Zeus, sedan jämmer jag skådat otalig:
stupad sönernas rad och släpade bort mina döttrar,
salarna lagda i grus och sönernas ungdomsgemåler
ryckta av fiendehänder åstad och de jollrande barnen
slagna mot gatornas stenar ihjäl under stormningens fasor.
Då skall jag själv till slut, när en fiendes hugg eller spjutkast
tagit mig livet ur lemmarna bort med den mordiska kopparn,
sönderslitas av hundar som rov framför tröskeln av slottet.
Dessa, som hemma jag närt från mitt bord till att dörrarna vakta,
70 skola då framför min port som berusade ligga och galna,
sedan de druckit mitt blod. Ej höves det illa en yngling,
vilken är fallen i strid, att ligga där sargad av spjuten;
ännu i döden är skönt, vadhelst som synes på honom;
men när på mördade åldringens lik av hundarna skändas
både hans blygd och hans vitnade skägg och hans bleknade
lockar,
ömkansvärdare lott kan ej timas de dödlige arma.«

Sålunda åldringen bad och med händerna upp av sitt huvud
ryckte sitt vitnade hår, men kunde ej Hektor beveka.
Klagande stod där hans moder jämväl under rinnande tårar,
80 duken av barmen hon rev, och med handen bröstet hon framhöll,
och med bevingade ord hon gråtande talte till sonen:

»Hektor, mitt barn, hav för detta försyn och ömka din moder!
Räckte jag nånsin dig förr det sorgestillande bröstet,
kom då ihåg det, barn! Slå den mordiske mannen tillbaka
inifrån muren och ställ dig ej fram emot honom i tvekamp,
denne förfärlige! Dödar han dig, så skall varken jag arma
få dig begråta på bår, du mitt skötes blomstrande telning,
eller din hemgiftsrika gemål, utan långt från oss båda
skall vid argivernas skepp ditt lik av hundarna ätas.«

90 Så under strömmande gråt de besvuro med ivriga böner
bägge sin älskade son, men kunde ej Hektor beveka,

utan Achilles han väntade in, som nalkades bålstor.
Såsom bland bergen en orm vid sin håla på vandraren väntar,
mättad av giftiga örter och fylld av den vildaste ilska;
blicken är ryslig att se, och han ringlar sig framför sin håla:
så i sitt outsläckliga mod ej ryggade Hektor,
hållande stödd sin blänkande sköld mot foten av tornet,
och med förbittring han talade så till sitt manliga hjärta:
»Ve mig! Ty drager jag nu mig tillbaks inom porten och muren,
100 då skall Polydamas främst mig förebråelser göra,
vilken det rådet mig gav att troerna föra till staden
under den olycksnatt, då sig reste den ädle Achilles.
Jag honom lydde dock ej, fast i sanning det varit långt bättre.
Nu, då jag hären förstört i min övermodiga dårskap,
blygs jag för Ilions män och dess mantelsläpande kvinnor,
om det skall heta en gång bland männer, som ringare äro:
›Hektor har hären förstört av för mycken lit på sin styrka.‹
Så skall det heta bland folk, och för mig långt bättre då vore
att gå Achilles till livs för att antingen bära hem segern,
110 eller ock själv för hans arm framför staden stupa med ära.
Dock, om på jorden jag lägger nu ner den buckliga skölden
jämte min tyngande hjälm och stöder min lans emot muren
och jag därefter går fram till den frejdade hjälten Achilles
och honom lovar att Helena själv jämte skatterna alla
giva tillbaka, som Paris en gång på de rymliga skeppen
förde till Ilion med, och som fejdens begynnelse blevo,
så att Atriderna alltså dem få, och jag lovar dessutom
alla achaier sin del av vad annat som finnes i staden
och tar därefter på tinget en ed av de troiske äldste
120 att ej det minsta blir gömt, men i tvenne hälfter blir skiftad
hela den mängden av gods, som i älskliga staden göms inne? –
Dock, vi grubblar jag nu i mitt sinne på sådana tankar?
Ej må till honom jag nalkas med bön! Han skall ej sig förbarma

eller mig visa den minsta försyn, men i stället helt enkelt
döda mig just som en kvinna, när väl jag lagt vapnen ifrån mig.
Nu är i sanning ej tid att med denne kärvänligen jollra,
såsom med flickan ynglingen gör från en ek eller berghäll,
medan de växla förtroliga ord, en yngling och flicka.
Bättre förvisso det är att genast vi drabba tillsammans.
130 Låtom oss se, vem Olympiske Zeus vill segern förunna!«
Uti de tankar han stod. Då nalkades honom Achilles,
liknande Ares själv, hjälmsmyckade krigareguden,
skakande Pelions ask över högra skuldran till anfall,
medan kring bröstet sken hans strålande rustning av koppar
liksom en brinnande eld eller solen själv i sin uppgång.
Hektor förskräcktes, när honom han såg, och tordes ej längre
bliva där stående kvar, utan lämnade porten och flydde,
medan Peliden förföljde i lit på fötternas snabbhet.
Såsom från bergen en falk, den snabbaste fågel, som finnes,
140 skjuter förföljande fram mot en bävande duva med lätthet;
denna sig kastar åt sidan förskräckt, men alltjämt henne nära
följer han, skrikande gällt, och är lysten att gripa sitt byte:
så i sin iver han störtade fram, men Hektor åt sidan
flydde längs Ilions mur och rörde med hastighet knäna.
Bägge nu vården förbi och det susande fikonaträdet
rusade längs utmed muren alltjämt på den banade farväg;
kommo då också till källorna två, som så klara ur jorden
springa och upphov ge åt den virvlande floden Skamandros.
Vattnet är varmt i den ena av dem, och upp av dess flöde
150 stiger, som röken av eld, en ånga och lägrar sig runtom;
åter den andra är kall under hetaste sommarn som hagel
eller den kyliga snön eller isen, som fryser på vatten.
Tätt intill källornas språng tvättdammarna liggande äro,
stora och kantade prydligt med sten, där de prunkande kläder
plägade tvättas av troernas viv och dejliga döttrar
fordom i fredens tid och innan achaierna kommo.

Här den flyende rände förbi och förföljaren efter;
stark var den flyende visst, men långt starkare han, som förföljde;
fort bar det av, ty de kappades ej om att vinna ett slaktdjur
160 eller en oxes skinn, som är vanliga priset för kapplopp,
nej, det var frejdade Hektors liv, som löpningen gällde.
Som under ilande fart starkhovade kapplöpningshästar
springa på banan om mål vid ett gravöl, medan i ordning
ståndar det kostliga priset, en mö eller också en trefot:
sålunda dessa nu runt tre gånger om Priamosstaden
lupo på ilande fot, och gudarne alla dem sågo.
Tog då till orda bland dem Allfader för mänskor och gudar:
»Ve, ty en man, som jag håller utav, jag ser för mitt öga
jagas kring murarna runt, och mitt hjärta sig jämrar för Hektor,
170 vilken så träget har bränt på mitt altare saftiga oxlår
uppe på klyftade Idas topp och lika så ofta
uppe på Ilions borg. Nu honom den bålde Achilles
häftigt förföljer på ilande fot runt Priamosstaden.
Alltså I gudar, välan, nu övervägen och rådslån,
antingen honom i dag vi må rädda från död eller redan
låta få falla, så tapper han är, för Peliden Achilles.«
Honom svarade då strålögda gudinnan Athene:
»Fader med ljungande blixten ur sky, vad var det du sade?
Denne förgänglige man, som är såld ifrån början åt ödet,
180 ämnar du honom att lösa tillbaks ifrån rosslande döden?
Gör det, men icke av alla bland oss må du vänta dig bifall.«
Svarade då molnskockaren Zeus och sade till henne:
»Trösta dig, Tritogeneia, mitt barn! Det var icke på allvar,
som jag nu talade så, och mot dig blir jag alltid bevågen.
Gör, som du finner för gott, och unna dig ej någon vila.«
Sagt. Och Athene, re'n ivrig förut, blev eggad av orden,
och i en stormande fart från Olympens toppar hon nedsteg.
Hektor förföljdes i hälarna jämt av den snabbe Achilles.
Som när en drivande hund ibland bergen förföljer en hjortkalv,

190 som han från bädden skrämt upp, genom klyftor och slingrande dälder,
och om än denne sig gömmer ibland, nedhukad i snåren,
springer dock vädrande jämt i hans spår, tills honom han finner:
sålunda Hektor ej undanslapp för den snabbe Peliden,
utan så snart han försökte att rakt mot dardaniska porten
rusa åstad för att komma i skydd av de väldiga tornen
och av de sina bli hjälpt genom spjutkast uppifrån muren,
jämt honom gensköt då ifrån sidan Achilles och åter
drev utåt slätten, ty själv sprang han innanför, närmare staden.
Såsom i drömmen man ej är i stånd att en flyende hinna; –
200 varken den ene kan fly, ej heller den andre förfölja:
så kunde denne nu Hektor ej nå eller Hektor sig rädda.
Skulle dock Hektor så länge sig frälst ifrån dödens gudinnor,
om ej Apollo igen, för sista och yttersta gången,
skyddande nalkats och eggat hans kraft och gjort flinka hans fötter?

Jämt sina kämpar Achilles förbjöd med en vink av sitt huvud
att sina pilar och spjut emot Hektor skicka, att ingen
skulle sig säga ha träffat förut, och han själv bli den andre.
Men när för fjärde gången de hän till källorna kommo,
då tog sin gyllene våg Allfader och lyfte i handen,
210 lade i skålarna ner av den hemska förgörelsens lotter
en för Achilles och en för den hästomtumlande Hektor,
tog så om mitten och vägde: då sjönk för Hektor hans dödslott
ända till Hades ner, och han övergavs av Apollo.
Men till Peliden då kom strålögda gudinnan Athene,
trädde till hjälten fram och talte bevingade orden:

»Nu jag hoppas då, älskling av Zeus, du berömde Achilles,
att till achaiernas skepp skola lysande ära vi bringa,
sedan vi Hektor få dräpt, fastän rent omättlig på striden.
Nu åtminstone mäktar han ej att oss vidare undfly,
220 om Fjärrskjutaren ock sig mödade aldrig så mycket

och nedfölle i bön inför Zeus med egiden, sin fader.
Men bliv nu stående du för att pusta! Själv jag till Hektor
går för att egga hans mod till att träda emot dig och kämpa.«
Sade Athene, och glad i sin håg hennes maning han lydde.
Sålunda stod han där stödd på den kopparspetsade lansen,
medan Athene från honom gick bort till gudomlige Hektor
och var Deifobos lik till gestalt och till ljudliga stämman,
och hon till honom steg fram och talte bevingade orden:
»Käre, i sanning nu tränger dig hårt den snabbe Achilles,
230 då han dig jagar på ilande fot kring Priamosstaden.
Dock, välan, låt oss stående bli och oss manligen värja!«
Reslige Hektor i glimmande hjälm honom svarte och sade:
»Du, o Deifobos, redan förut långt käraste brodern
var mig beständigt av dem, som Hekabe fött åt vår fader;
nu är jag sinnad att ännu långt mer dig skatta av hjärtat,
då du för min skull vågade käckt, när ditt öga fick se mig,
utanför muren gå ut, då de andra därinne förblevo.«
Honom svarade då strålögda gudinnan Athene:
»Käre, ja ivrigt förvisst min fader och vördade moder
240 efter varandra mig bådo på knä, och vännerna runtom,
att därinne bli kvar, ty så darra de alla för honom,
men av olidlig sorg jag ängslades djupt i mitt hjärta.
Framåt till kamp nu med brinnande mod! Låt oss ej våra lansar
spara det minsta, att röna vi må, om den bålde Achilles
kommer att döda oss två och bringa vår blodiga rustning
hem till achaiernas skepp eller stupa han skall för din glaven.«
Sade Athene med svek i sin håg och nu skyndade före.
När de då stormande an hade hunnit varandra helt nära,
reslige Hektor i glimmande hjälm var den förste, som talte:
250 »Peleus' son, ej längre för dig vill jag flykta, som hittills
trenne gånger jag flytt kring Priamos' stad och ditt anfall
vågat ej bida; ty nu däremot mitt hjärta mig bjuder
att stå dig manligen mot, må nu vara jag dör eller segrar.

Kom, låt oss svärja vid gudarnes makt, som vid edliga avtal
ypperste vittnesmän och övervakare äro!
Ej skall jag skymfligen handla mot dig, om Zeus vill i kampen
segern beskära åt mig, och jag lyckas beröva dig livet,
utan jag skall, o Pelid, när jag tagit din lysande rustning,
lämna achaierna åter ditt lik. Och handle du lika!«
260 Bister i uppsyn, svarade då den snabbe Achilles:
»Nämn ej till mig om fördrag, du evigt hatade Hektor!
Lika så litet, som något fördrag mellan lejon och mänskor
någonsin kommer till stånd, eller fåren och ulvarna sämjas,
utan i fiendeskap med varandra de leva beständigt,
lika omöjligt det är, att du och jag kunna sämjas
eller gå in ett fördrag, förrn den ene utav oss har stupad
Ares fått mätta med blod, sköldbärande krigareguden.
Uppbjud hela din krigarekonst; nu måste du te dig
både som ypperste lans och som oförskräcktaste kämpe.
270 Ej kan du vidare fly, och snart skall dig Pallas Athene
döda med denna min lans och dig vedergälla på en gång
allt mina krigares ve, dem du rasande fällde med lansen.«
Sagt, och han svängde och skickade av långskuggande lansen.
Strålande Hektor dock var på sin vakt och vek undan för kastet,
hukande ner sig i tid, och kopparlansen flög över
och bet i jorden sig fast. Upp ryckte den Pallas Athene
och gav Achilles igen, dock utan att Hektor det märkte.
Hektor då talade så till frejdade sonen av Peleus:
»Miste du sköt, och ej alls, du gudalike Achilles,
280 visste du något från Zeus om mitt öde, såsom du sade,
utan en skrävlare blott och bedragare var du i detta,
för att jag, skrämd av ditt tal, skulle glömma mitt mod och min styrka.
Ej som en flyende skall av din lans jag träffas i ryggen,
nej, i mitt bröst må du stöta den in, då jag rusar emot dig,
om dig en gud det beskärt; men för kopparlansen dig akta

nu ifrån mig! Ack måtte du helt få den hysa i kroppen!
Lättare skulle förvisst för troerna härnaden bliva,
sedan du stupat, ty du, o, Pelid, är vår grymmaste plåga.«
Sagt, och han svängde och skickade av långskuggande lansen,
290 träffade mitt på Pelidens sköld och felade icke;
lansen från skölden dock studsade långt, och harmsen blev Hektor,
för att hans stingande lans hade flugit från handen förgäves.
Häpen han stående blev, ty en annan lans han ej hade,
och på Deifobos ropte, sin bror med skölden den vita,
och ville be om hans lans, men brodern ej alls var tillstädes.
Hektor då allt förstod i sin själ och talte och sade:
»Ve mig, till döden förvisst nu kalla mig himmelens gudar,
jag som trodde så fast, att Deifobos stod vid min sida;
men uppå muren är han, och mig har Athene bedragit.
300 Nu är mig nära försann, och ej fjärran, den rysliga döden;
icke finns räddning mer. Ack i forna dagar den gärna
gavs mig av Zeus och Apollo, hans son, som mig bägge bevågna
alltid beskärmade förr; nu åter mig skickelsen hinner.
Dock skall åtminstone ej utan strid eller ära jag falla,
men med en lysande bragd, som skall spörjas till senaste släkten.«
Talade så och ur skidan drog ut sitt slipade slagsvärd,
väldigt och drabbande tungt, som hängande var vid hans sida;
därpå han stormade fram som den skyhögt flygande örnen,
vilken på fältet slår ilande ner genom skuggiga molnen
310 för att ett spädlamm gripa som rov eller hukande haren:
så han stormade fram och svängde det slipade svärdet.
Även Achilles då rusade fram; och av vildaste vrede
svällde hans hjärta, och framför sitt bröst höll han skyddande skölden,
konstarbetad och skön, och på huvudet nickade hjälmen,
fyrabyglad och blank, omsvajad av skönaste guldhår,

vilka Hefaistos yvigt och tätt hade fästat på käglan.
Och såsom Hesperos tindrande klar ibland stjärnorna alla
strålar i skymmande natt, den fagraste stjärnan på himlen,
sålunda blixtrade lansens udd, då Achilles i högra
320 handen den svängde och ämnade död åt gudomlige Hektor,
spejande efter en fläck, där hans dejliga hull kunde såras.
Hektors hela gestalt var eljest betäckt av den sköna
kopparrustning, han tagit som rov, då han fällde Patroklos,
endast där skuldror och hals av nyckelbenen förenas,
tedde sig strupen bar, där livet kan hastigast släckas.
Här den bålde Achilles sin lans i den stormande rände,
så att dess udd stack ut genom hulliga halsen i nacken;
dock skar kopparlansen ej av den sårades luftrör,
för att han än måtte vara i stånd till att svara och tala.
330 Fallen i stoftet han låg; då jublade hjälten Achilles:
»Hektor, du hoppades visst, när du rustningen drog av Patroklos,
aldrig få lida därför och föraktade mig, som var fjärran.
Dåre, en hämnare dock, långt överlägsen i styrka,
hade han efterlämnat i mig vid de holkade skeppen,
jag som nu ödde din kraft. Nu skola dig hundar och fåglar
skändligen sarga, men han skall med ståt av achaierna jordas.«
Maktlös svarade då den hjälmomstrålade Hektor:
»Vid dina knän jag dig ber, vid ditt liv och vid dina föräldrar,
låt icke hundarna äta mitt lik vid achajiska skeppen,
340 utan tag rika föräringen mot av guld och av koppar,
vilken skall bjudas åt dig av min fader och vördade moder.
Återlämna till hemmet mitt lik, att på flammande bålet
brännas jag måtte som död av troer och troiska kvinnor.«
Bister i uppsyn svarade då den snabbe Achilles:
»Vid mina knän ej bed mig, du hund, och ej vid föräldrar!
O att mig själv ville lika så visst den rasande vreden
driva att stycka och äta dig rå för det onda, du gjort mig,

som det är visst, att från dig skall hundarna ingen förjaga;
icke om tiofalt eller tjugufaldigt omätlig
350 lösen de bringade hit och mig lovade mera med tiden,
ej om dardaniske Priamos ock ville gärna med guldvikt
väga dig upp, nej icke ändå skall din vördade moder
lägga på båren ditt lik och begråta den sonen hon födde,
nej, utan hela din kropp skall av hundar och fåglar förtäras.«
Döende svarade då den hjälmomstrålade Hektor:
»Ja, jag dig känner och anade nog, att jag ingen förskoning
hade att vänta av dig, ty av järn är i sanning ditt hjärta.
Dock besinna dig väl, så att icke jag gudarnes vrede
måtte dig vålla den dag, då Paris och Foibos Apollo
360 skola, så tapper du är, invid Skajiska porten dig döda.«
Medan han talade så, kom slutet och skymmande döden.
Själen ur lemmarna flög och till Hades' boningar nedfor,
sörjande över sin lott att skiljas från käckhet och ungdom.
Men till den döde då talade än den ädle Achilles:
»Dö blott du! Jag skall taga min lott, närhelst det Kronion
täckes att sända mig den, och de andra evärdlige gudar.«
Sade och ryckte så ut sin kopparlans ur den döde,
lade den undan och började strax att hans blodiga rustning
draga från skuldrorna av. Men från alla sidor achaier
370 strömmade till, som Hektors gestalt och hans härliga anlet
sågo med häpnad; och icke var en, som ej sårade liket.
Mången ibland dem talade så med en blick på sin granne:
»Tänk, långt blidare nu är i sanning Hektor att röra,
än då han satte i brand våra skepp med den blossande elden.«
Sådant var mångens tal, medan lansen han stötte i liket.
Men den snabbe Achilles, så snart som han rustningen tagit,
stod bland achaierna upp och talte bevingade orden:
»Hören, o vänner, ett ord, I argivernas furstar och rådsmän!
Eftersom gudarne givit oss nu att besegra den mannen,
380 vilken har gjort oss mer ont än alla de andra tillsammans,

upp då och låtom oss fresta en gång med vapnen kring staden
för att förvissade bli om vad troerna hava i sinnet,
antingen staden skall rymmas nu ut, sedan denne är fallen,
eller de ämna bli kvar, fast Hektor ej vidare finnes.
Dock, vi grubblar jag nu i mitt sinne på sådana tankar?
Obegråten och obegravd därnere vid skeppen
ligger Patroklos död, den jag aldrig skall glömma, så länge
än jag bland levande finns och orkar att fötterna röra;
och om i Hades är glömska av allt och jämväl av de döda,
390 skall även där likväl jag minnas den älskade vännen.
Nu, achajiske män, skola segerhymnen vi sjunga,
medan vi tåga till skeppen åstad, medförande denne.
Stor är vår ära i dag, vi ha dödat den härlige Hektor,
vilken var högt som en gud av troerna hyllad i staden.«

Sagt, och en kränkande skymf han beredde gudomlige Hektor.
Fötterna bägge han genomstack i de senor, som baktill
gå mellan ankel och häl, och drog tjurhudsremmar igenom;
dessa han band vid sin vagn och lät huvudet ligga och släpa;
steg så på vagnen upp och den prisade rustningen medtog;
400 piskan mot hästarna ven, och i flygande fart gick det undan.
Dammet rök upp, där han släpades fram, och med lockarna
svarta
hängande spridda omkring, låg i stoftet hela hans huvud,
som var så fagert förut, men som lämnades nu av Kronion
att på hans egen fädernejord av fiender skymfas.

Så blev hans huvud besudlat av stoft. Men hans vördade moder
ryckte utav sig sitt hår och kastade glänsande doket
långt ifrån sig och klagade högt, då hon skådade sonen.
Också hans fader bröt ut i hjärteslitande verop;
runtom i staden var jämmer och gråt att höra av folket;
410 ja, en förtvivlan det var, som om Ilions strålande tinnar
störtade ner från sin höjd, förbrända av härjande lågor.
Åldrige drotten med möda hölls kvar av det ängsliga folket,

då han utom sig av sorg ville ut genom Skajiska porten.
Alla han tiggde därom och kastade ner sig i smutsen,
medan han bedjande nämnde vid namn varenda ibland dem:
»Släppen mig, ängsliga vänner, och hindren mig ej att ur staden
ensam gå ut och begiva mig hän till achajiska skeppen.
Nalkas med böner jag vill till den ryslige illgärningsmannen;
kanske han ömkas och känner försyn för min grånade ålder,
420 efter han själv en fader väl har, som är lika så gammal,
Peleus, som födde och fostrade upp till troernas jämmer
denne sin son, som åt mig framför alla har lidanden vållat;
ack, ty han dödat för mig så många och blomstrande söner.
Dock jag dem alla ej sörjer så djupt, fastän svåra bedrövad,
som denne ene, vars bittra förlust skall mig föra till Hades,
Hektor! O hade allenast han dött i armarna mina!
Då kunde ändå vi mättat vår själ av att gråta och klaga,
jag och hans moder, som olyckssäll honom födde till världen.«
Gråtande talte han så, och runtom suckade folket.
430 Men från trojanskornas flock ljöd Hekabes skärande klagan:
»Varför skall ännu jag leva, mitt barn, jag plågade arma,
sedan jag mistade dig? Du har dagar och nätter min stolthet
varit i Ilions borg och för troer och troiskor alla
varit i staden en tröst, och de hyllade också dig städse
såsom en gud; ty en ära försann för det troiska folket
var du i livet; dock nu dig skickelsen hunnit och döden.«
Gråtande talte hon så. Men ingenting ännu om Hektor
hade hans maka försport, ty ingen med bud hade kommit
och henne givit besked om att maken höll stånd framför porten,
440 utan hon nu i sitt innangemak stod och vävde en präktig
dubbelmantel av purpurgarn och med brokiga blomster,
och hon befallde som bäst sina lockiga tärnor att genast
ställa den rymliga kitteln på eld, så att värmande badet
vore åt Hektor till reds, då han återkomme från striden.

Ack, den arma, hon anade ej, att långt ifrån badet
under Achilles' hand var han stupad för Pallas Athene.
Då fick hon höra med ens ifrån tornet jämmer och klagan,
skälvde då strax i var lem och tappade skytteln i golvet
och tog till orda igen till de fagerlockiga tärnor:
450 »Följen mig tvenne av er! Jag vill se, vad som nu är på färde.
Vördade Hekabes röst jag förnam, och i bröstet mitt hjärta
klappar, som ville det upp i min hals, och inunder mig knäna
styvna; helt visst något ont är nu Priamos' ättlingar nära.
Ack, må ett sådant ord mig bliva från öronen fjärran!
Svåra jag rädes likväl, att Achilles från staden nu avskar
dristige Hektor allena och se'n honom jagar på fältet
och kanske redan gjort slut på den olycksbringande djärvhet,
honom besjälade jämt; ty han gömde sig ej bland de andra,
utan sprang före dem långt och gav efter för ingen i stridsmod.«
460 Sade, och lik en menad och med häftigt klappande hjärta
sprang ur gemaket hon ut, av de tjänande tärnorna åtföljd.
Men då till tornet hon kom och den vimlande mängden av
krigsfolk,
stilla på muren hon stod och blickade ut, och sin make
släpad på jorden hon såg framför staden, och hästarna snabba
släpade skoningslöst honom hän till achajiska skeppen.
Genast hon kände sin syn av det svartaste mörker betäckas,
segnade neder på rygg och förlorade själen i vanmakt.
Därvid av huvudet kastades långt dess prydnader sköna,
panndiademet med huva och nät och den flätade bindan
470 jämte den slöjan, hon fick av den gyllene kärleksgudinnan
uppå den dag, då hon fördes som brud av den strålande Hektor
ut ur Eetions hus, då han givit den rikaste brudskänk.
Flockades kring henne då hennes fränkor och svägerskor många,
vilka i famnen lyftade upp den till döden förskrämda.
Men när hon sansningen vunnit igen och andades åter,
då med suckar och gråt bland troernas kvinnor hon talte:

»Hektor, hur osäll jag! Så föddes vi bägge till samma
olycksöde, i Ilion du, i Priamos' boning,
och uti Thebe jag själv, vid foten av skogiga Plakos,
480 uti Eetions borg, som osäll själv mig elända
fostrade, när jag var späd. O hade blott aldrig han fött mig!
Nu går i Hades' boning du ner under gömmande jorden,
under det mig i förtärande sorg du lämnar som änka
kvar i ditt hus, och en jollrande pilt är allenast ju ännu
sonen, som du och jag, vi olycksaliga, födde.
Aldrig skall honom du hugna som död eller hugnas av honom.
Ty om han också blir frälst i det grymma achajiska kriget,
skola dock sorger och nöd honom följa i kommande dagar,
därför att främmande män skola honom beröva hans arvjord.
490 Mister sin fader en pilt, är hans ungdomshurtighet borta,
huvudet håller han sänkt och kinderna vätas av tårar.
Nödställd söker han upp sin faders vänner vid gillet,
fattar i manteln bedjande en och i rocken en annan;
kanske då ömkar sig en och ger honom flyktigt ur bägarn
bara så mycket, som fuktar hans läpp, men fuktar ej gommen;
men kanske också en pilt, som har fader och moder i livet,
honom förjagar från gillet med slag och med skymfliga hånsord:
›Laga dig bort härifrån! Din fader ej finnes i laget.‹
Gråtande vänder då gossen igen till änkan, sin moder –
500 tänk, vår Astyanax, han som förut i knät på sin fader
skiraste märgen åt och det möraste köttet av fåren
och, när han sömnig blev och slutade upp med att leka,
sov i sin ammas famn så roligt i präktiga sängen
uppå den mjukaste bädd, av lycksalighet full i sitt hjärta.
Nu skall i stället han lida så ont, då han mistat sin fader,
älskade pilten, den troerna jämt för Astyanax kalla,
efter du ensam var den, som värnade portar och ringmur.
Nu skall du själv vid achaiernas skepp, från föräldrarna fjärran,
ätas av vimlande maskar, när först sig hundarna mättat,

510 liggande naken, och dock i ditt hus finns det kläder av linne,
fina och vackra och vävda med konst av kvinnornas händer.
Men jag förbränna dem vill allesammans i flammande elden;
intet de gagna ju dig, ty aldrig i dem skall du vila;
men må de öka ditt lov bland troer och troiskor alla.«

Gråtande talte hon så, och kvinnorna suckade runtom.

TJUGUTREDJE SÅNGEN

Kämpaspel vid Patroklos' likfärd

Så uti staden de klagade högt. Achaierna åter,
sedan de kommit till skeppen igen vid bred Hellespontos,
skingrade alla sig åt och gingo envar till sitt fartyg.
Blott Myrmidonerna fingo ej lov för Achilles att skingras,
utan han talade så till krigskamraterna käcka:
»Nej, mina redliga män, myrmidoner med eldiga fålar,
låtom oss ännu ej spänna ifrån helhovade spannen,
utan begiva oss hän till Patroklos med hästar och vagnar
för att kamraten begråta – den gärd, som ägnas de döde.
10 Men när vi sålunda mättat vår själ av den gruvliga sorgen,
spänna vi sedan ifrån och äta här alla tillsammans.«
Sade, och samtliga stämde då in med Achilles i klagan.
Trenne gånger de nu med de fagermaniga hästar
körde kring liket i sorg, och till tårar bevekte dem Thetis.
Våt av tårar blev sanden, och våt blev krigarnes rustning;
sådan var hjälten de sörjde: en skräck för fiender alla.
Först Peliden begynte bland dem sin ljudliga klagan,
medan på vännens bröst sina mordiska händer han lade:
»Gläd dig i Hades' boningar än, o dyre Patroklos!
20 Allt åt dig fullbordar jag nu, som jag lovat tillförne;
Hektor jag släpat nu hit och skall giva åt hundar till byte,
och jag skall ynglingar tolv nedslakta åt dig framför bålet,
troernas ädlaste blod, i förbittringen över din bane.«
Sagt, och en kränkande skymf han beredde gudomlige Hektor,
ty vid Patroklos' bår framstupa i stoftet han hjälten
kastade hän. Men hans män nu klädde utav sig de blanka
kopparvapnen och spände ifrån sina gnäggande hästar
och kring den snabbe Pelidens skepp sig satte därefter

neder i tusendetal, och han gav dem ett lysande gravöl.
30 Glänsande oxar i mängd då rosslande dogo för kniven,
slaktade ner, och en massa av får och av bräkande getter,
och vittandade galtar i mängd med sin dallrande fetma
sveddes och stektes på spett i Hefaistos' blossande låga,
och kring den döde flöt blod, att den kunnat med bägare ösas.
Men myrmidoniske konungen själv, den snabbe Achilles,
fördes till drott Agamemnon åstad av achaiernas furstar,
övertalad med nöd i sitt hjärtas sorg över vännen.
Och när de hade länt fram till Atriden i konungatältet,
fingo befallning hans härolder två, klarröstade männen,
40 genast att ställa på eld trefotade rymliga kitteln,
för att Peliden på vännernas bön måtte bloden sig avtvå.
Men han det vägrade strängt och lade en ed till sin vägran:
»Ingalunda, vid Zeus, den högste och ypperste guden!
Ej är det lovligt och rätt, att mitt huvud beröres av vatten,
innan Patroklos på bålet jag lagt och rest honom gravhög
och honom offrat mitt hår, ty aldrig mera skall sorgen
gripa mitt hjärta så hårt, medan än jag bland levande dväljes.
Dock låt oss ägna oss nu åt denna vår sorgliga måltid.
Men när det dagas igen, du männernas drott Agamemnon,
50 bjud då att hämta ur skogen hit ved och det övriga skaffa,
varmed det höves en död att gå ner till det töckniga mörkret,
så att förbrännas han må i den häftiga elden och hastigt
svinna från ögonen bort, och folket kan gå till sin gärning.«
Sagt, och de lyssnade till och villiga lydde hans maning.
Samtliga grepo med iver sig an, och då maten var färdig,
åto de, njutande alla med fröjd av det rikliga målet.
Men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka,
gingo de var till sitt tält, ty de längtade efter att sova.
Men uppå stranden Achilles låg av det brusande havet,
60 suckande tungt, och kring honom en mängd myrmidoniske
kämpar,

uppå en öppen plats, där vågorna sköljde mot stranden.
När honom sömnen då grep och, lösande sinnets bekymmer,
göt sig omkring honom djup – ty tröttade voro hans lemmar,
sedan han Hektor förföljt vid det vindomsusade Troja –,
trädde till honom vålnaden fram av den arme Patroklos,
alldeles lik honom själv till storlek och strålande ögon
och uti stämman jämväl och klädd i hans vanliga kläder.
Stilla vid huvudgärden den stod och talte och sade:
»Sover du, Peleus' son? Och mig har du redan förgätit?
70 Aldrig du glömde mig under mitt liv, men den döde du glömmer.
Skynda att jorda mitt lik, jag vill in genom porten i Hades!
Andarna driva mig bort, de hädansomnades skuggor,
och de ej låta mig än över floden sälla mig till dem,
utan jag irrar omkring framför väldiga porten till Hades.
Räck mig nu handen jämväl i min jämmer, ty aldrig jag mera
kommer från Hades igen, så snart I förunnat mig bålet.
Aldrig mera vi två skola levande sitta och rådslå,
skilda från vännernas krets, ty redan den rysliga döden
slukade mig i sitt svalg, som jag hemföll åt, när jag föddes,
80 och för dig själv är bestämt, du gudalike Achilles,
att invid frejdade troernas mur skall du finna din bane.
Ett vill jag lägga på hjärtat dig än, om du ville mig lyda:
lägg mina ben uti grav ej skilda från dina, Achilles,
utan tillsammans med dem, såsom förr vi bägge tillsammans
fostrades hemma hos er, då Menoitios fört mig från Opus,
ännu en pilt, till ert hus för det olycksaliga dråpet,
som jag begick på den dag, då Amfidamas' son jag ihjälslog,
utan beråd eller vett, men vid tärningsspelet förivrad.
Då tog mig upp i sitt hus vagnskämpen den frejdade Peleus,
90 fostrade kärligt mig upp och korade mig till din stridsbror.
Sålunda ock våra ben uti samma urna må gömmas,
amforan sköna av guld, som din vördade moder dig skänkte.«
Honom svarade då snabbfotade hjälten Achilles:

»Varför är hit du kommen till mig, o dyraste huvud,
och har allt detta på hjärtat mig lagt? Ack jag, må du veta,
allt fullgöra ju vill och lyda varenda din önskan.
Men träd närmare hit, för att famna vi måtte varandra,
om det blir aldrig så kort, och lätta vårt hjärta med klagan.«
Längtande talte han så och sträckte fram armarna ivrigt,
100 intet han famnade dock; som en dröm sjönk skuggan i jorden
ner med ett visslande ljud; och häpen Achilles då uppfor,
händerna samman han slog och talade klagande orden:
»Gudar, så finnes i sanning ju än därnere i Hades
dock ett slags själ och gestalt, men de sakna det verkliga livet.
Natten igenom ju själen här stod av den arme Patroklos
tätt vid min sida och sörjde och grät och med klagande stämma
mycket mig föreskrev och förunderligt liknade honom.«
Talade så, och en längtan till gråt uppväckte hos alla.
Sörjande fann dem ännu den rosenfingrade Eos
110 sittande runtom hans lik. Men den mäktige drott Agamemnon
bådade upp överallt ifrån tälten mulor och karlar,
som skulle hämta dit ved, och befälet över dem alla
hjälten Meriones tog, den tappre Idomeneus' stridsbror.
Dessa med starkaste rep och med timmermansyxor i handen
drogo till skogen åstad, och framför dem mulorna gingo,
upp för backar och ned och på raka och krokiga stigar.
Men när de dälderna nått på det källbevattnade Ida,
skredo till verket de strax och flinkt med den eggade kopparn
höggo de resliga ekarna ner, som med lummiga kronor
120 föllo med buller och brak, och klövo dem sedan och veden
bundo på mulorna fast; och dessa av längtan till slätten
travade raskt genom snåren tillbaks, uppstampande marken.
Varsina klossar där buro jämväl vedhuggarne själva,
såsom Meriones bjöd, den tappre Idomeneus' stridsbror.
Efter varandra de lassade av på det ställe på stranden,
vilket Achilles valt ut åt sig själv och Patroklos till gravhög.

Sedan de staplat där upp den ofantliga mängden av bränsle,
sutto de alla ihop där väntande kvar. Men Achilles
oförtövat nu bjöd Myrmidonernas krigiska kämpar
130 kläda sig rustningen på och för vagnen envar sina hästar
spänna. Då reste de alla sig brått och sig klädde i vapen,
och uppå vagnarna togo sin plats vagnskämpar och kuskar.
Vagnarna tågade främst, och ett moln dem följde av fotfolk,
tusendetals, och i tågets mitt kom Patroklos, av vänner
buren, som höljde hans lik med lockar, de skuro utav sig,
och bakom båren närmst gick Achilles och höll i hans huvud,
sorgsen, ty redlige vännen på väg han följde till Hades.

Men när de hunno den plats, som Achilles hade dem anvist,
satte de båren ner och staplade ymnigt upp bränsle.
140 Nu var på annat betänkt snabbfotade hjälten Achilles;
trädande bort ifrån bålet, han gyllene håret sig avskar,
som han så ymnigt och rikt låtit växa åt floden Spercheios,
talade suckande så och såg ut över blånande havet:

»O Spercheios, förgäves det var, som Peleus, min fader,
lovade dig under bön, att jag skulle, om lyckligt jag hemkom,
skära åt dig mitt hår och en festhekatomb dig bereda
och dig femtio gumsar därtill vid själva din källa
offra, där heliga lunden du har och ditt ångande altar.
Sådan var åldringens bön, men uppfyllelse ej du beskärde.
150 Nu, då jag aldrig skall komma igen till mitt älskade hemland,
vill åt Patroklos jag giva mitt hår till att taga det med sig.«

Talade så och i händerna ner på den älskade vännen
lade sitt hår och en längtan till gråt uppväckte hos alla.
Och där skulle väl solen gått ner, medan ännu de gråtit,
om ej Achilles med ens Agamemnon nalkats och talat:

»Atreus' son, du är den, åt vars ord achaiernas söner
villigast giva gehör. Man kan också bli mätt på att gråta;
bjud dem att skingra sig nu ifrån bålet och laga sin kvällsvard.
Det som skall göras här än, skola vi bestyra, som närmast

160 sörja den döde; men stanne hos oss de som hövdingar äro.«
Knappt hade detta han hört, den mäktige drott Agamemnon,
innan han folket lät skingra sig strax till de beckade skeppen.
Blott de begravande stannade kvar och staplade veden
upp till ett bål, som var hundrade fot i längden och bredden,
lade så överst på bålet hans lik med bedrövade hjärtan.
Många de fetaste får och oxar med släpande fötter
flåddes och rustades till framför bålet, och fettet av alla
hjälten Achilles tog och med detta den älskade döde
höljde från huvud till fot och staplade kropparna runtom.
170 Dubbelörade krus han lutande ställde mot båren,
fulla av honung och fett, och han fyra stoltserande hästar
slängde med anspänd kraft under häftiga suckar på bålet.
Nio hundar han ägde, som själv han brukade mata,
även av dessa han dödade två och dem slängde på bålet;
äntligt de fångna ynglingar tolv av troernas adel,
vilka han dräpte med kopparens egg i sin gruvliga vrede;
sände så eldens rasande våld att det hela förtära,
klagade högt och ropte vid namn sin älskade stridsbror:
»Gläd dig i Hades' boningar än, o dyre Patroklos!
180 Allt åt dig fullbordar jag nu, som jag lovat tillförne.
Frejdade sönerna tolv av troiska hjältar skall elden
alla förtära med dig; dock Hektor Priamossonen
giver jag icke åt elden till rov, men åt glupande hundar.«
Hotande talte han så; men hundarna rörde ej Hektor;
utan dem dag och natt höll dottern av Zeus Afrodite
borta och smorde hans hud med ambrosiska oljan av rosor,
att den ej måtte bli skavd, om Peliden släpade honom;
och över hjälten en blånande sky av Foibos Apollo
sänktes från himmelen ner uppå slätten och hela den platsen
190 höljde, där liket låg, för att hindra den brännande solen
att under tiden förtorka hans hud kring senor och lemmar.
Ej ville bålet brinna likväl med den döde Patroklos;

då var på annat betänkt snabbfotade hjälten Achilles.
Trädd ifrån bålet bort, han till tvenne av himmelens vindar,
Nordan och Västan, bad och dem lovade härliga offer;
därtill ock gjutande ymnigt med vin ur den gyllne pokalen,
bad han dem komma och blåsa, att snart måtte liken förbrännas
och uti veden bli eld. Och den vindsnabbt flygande Iris
hörde hans bön och till vindarna for som hans budbärarinna.
200 Dessa församlade sutto till bords hos den vinande Västan,
njutande gillets fröjd; då trädde den ilande Iris
fram uppå tröskeln av sten, och så snart som de sågo gudinnan,
sprungo de samtliga upp, och envar henne bjöd till sin sida.
Dock att sitta hon vägrade tvärt, och hon talte och sade:
»Ej kan jag sitta, ty strax skall jag bort till Okeanos' flöde,
till Etiopernas land, som åt gudarne festhekatomber
offra i dag, för att också jag själv må få njuta av offret.
Dig, o Nordan, och dig, du brusande Västan, Achilles
beder att komma på stund, och han lovar er härliga offer,
210 för att I bålet mån fläkta i brand, på vilket nu ligger
hjälten Patroklos, vars död achaierna alla begråta.«
Så hon sade och ilade bort. Då reste sig bägge
med ett förfärande gny och vältrade molnen framför sig.
Fort över havet de stormade fram, och vågen sig reste
för deras tjutande blåst, och till bördiga Troja de kommo,
störtade in över bålet, och högt uppsprakade elden.
Natten igenom de så tillsammans i flammande bålet
sände sin vinande blåst, och natten igenom Achilles
dubbelpokalen tog ofta i hand och ur gyllene bålen
220 öste med denna på jorden ut vin och fuktade mullen,
medan han själen ropade an av den arme Patroklos.
Såsom en fader har sorg, då han benen förbränner av sonen,
vilken som nygift dog till de arma föräldrarnas jämmer,
så för Achilles var sorg, då han benen förbrände av vännen,
vankande kring vid hans bål under oavlåtliga suckar.

Men när så morgonstjärnan gick upp för att ljuset bebåda,
och över havet sitt sken spred saffranslöjade Eos,
falnade bålet till aska ihop, och slocknade lågan.
Vindarna flögo då åter sin väg tillbaka till hemmet
230 hän över Thrakiens hav, och dess böljor sig brusande vräkte.
Bort ifrån bålet sig fjärmade nu Peliden Achilles,
trött han lade sig ner och betogs av den ljuvliga sömnen.
Men då de andra kring Atreus' son sig samlade mangrant,
väcktes ur sömnen han upp av de kommandes röster och fotsteg,
satte sig upprätt strax och talade till dem och sade:
»Atreus' son och I ypperste män ifrån hela Achaia!
Släcken nu först med glödande vin det rykande bålet
runt överallt, dit lågorna nått, och låtom oss sedan
benen samla ihop av Menoitiossonen Patroklos,
240 skiljande noga dem ut, och lätta de äro att känna;
ty uppå mitten av bålet han låg, men de andra på avstånd,
hästar och män om varann, förbrändes på yttersta randen.
Och låt oss lägga hans ben i en urna av guld med ett dubbelt
lager omkring dem av fett, tills själv jag gömmes i Hades.
Högen önskar jag ej att man gräver av synnerlig storlek,
utan blott sådan sig bör, och I mågen med tiden, achaier,
göra den väldig och hög jämväl, I som ären i livet
lämnade kvar en gång efter mig vid de toftade skeppen.«
Sade; och alla de strax åtlydde den snabbe Peliden.
250 Först de släckte med glödande vin det rykande bålet
runt överallt, dit lågorna nått, och där hopad låg askan.
Därpå med tårar de samlade upp den blide kamratens
vitnade ben och dem gömde i fett i den gyllene urnan,
satte i tältet den in och i finaste linne den höljde;
drogo därefter kring bålet en krets för den blivande högen,
välte dit stenar till grund och kastade genast upp jorden.
Färdig stod högen re'n, och de ville gå bort. Men Achilles
bjöd dem att stanna och sätta sig ner i den vidaste halvkrets

och lät till tävlingspris trefötter och kittlar från skeppen
260 hämta och hästar och mulor jämväl och kraftiga oxar
ävensom gråblankt järn och fagergördlade kvinnor.
Först åt de hurtiga kämpar på vagn till ett lysande kamppris
ställde en kvinna han fram, som var kunnig i härliga slöjder,
därtill en kittel med hank och rymmande tvenne och tjugu
mått, och var detta den förstes pris; men ett sto åt den andre
satte han, otamt än, sexårigt och dräktigt med mulföl;
och åt den tredje därnäst en kittel, som rymde ett fyrmått,
vacker att skåda, av elden ej rörd och alldeles nyblank;
tvenne talenter i guld han satte till pris åt den fjärde;
270 och åt den femte en skål, tveörad, av elden ej vidrörd.
Och han sig reste och talade så bland argiverna alla:
»Atreus' son och I andra bepansrade män av Achaia!
Prisen i kretsen här väntande stå på de körande kämpar.
Vore en annan det nu, till vars heder vi ginge att tävla,
skulle det yppersta priset jag själv hemföra till tältet;
ty I det veten, hur högt mina gångare stå över andra
med sitt odödliga blod, dem Poseidon åt Peleus, min fader,
gav till en bröllopsskänk och min fader åt mig har förärat.
Dock jag själv blir stilla i dag och hästarna även,
280 ty de sin körsven hulde ha mist, sin berömmelse stora,
han som otaliga gånger på dem med glänsande olja
manarna övergöt, som han tvagit med skimrande vatten.
Sörjande nu över honom de stå, och manarna hänga
ända till jorden ner, där de stå med bedrövade hjärtan.
Upp då, I andre, till tävlan, vemhelst i achajiska hären
litar på hästarna sina i dag och på stadiga vagnen!«
Talade Peleus' son, och upp vagnskämparne sprungo.
Långt före alla sprang upp härskarornas hövding Eumelos,
som var Admetos' son och ej hade sin like i körkonst;
290 och Diomedes därnäst, den väldige sonen av Tydeus,
spännande troiska hästarna för, som en gång han i striden

tog från Aeneas, men ägaren själv blev frälst av Apollo.
Även Atriden stod upp, ljushårige kung Menelaos,
ättling av Zeus, och han spände i ok två eldiga hästar,
Aitha, som var Agamemnons sto, och sin egen Podargos.
Stoet Anchises' son Echepolos skänkt Agamemnon
för att ej nödgas gå med till det vindomsusade Troja,
utan få njuta i hemmet sin ro, ty Zeus honom unnat
rikedom stor, där han boende var i Sikyons ängder:
300 detta han spände nu för, och det skälvde av iver att löpa.
Men som den fjärde Antilochos ock skönmaniga spannet
gjorde i ordning till fart, den lysande sonen av Nestor,
myndige konungen, Neleus' son, och hans pyliska hästar
travade fram med hans vagn. Då trädde till honom hans fader
för att ge nyttiga råd åt sin son, som ock själv var förståndig:
»Dig, Antilochos, fastän så ung, omhuldade alltid
Zeus och Poseidon förvisst och lärde dig allt vad till körkonst
hörer, och därför ej göres behov, att man kommer och lär dig.
Gott du att vända förstår kring ett mål, men hästarna dina
310 äro ju sena på fot, och av detta befarar jag avbräck.
Raskare äro de övrigas spann, men bland körarne själva
ingen vet bättre än du att med rådighet styra på banan.
Därför, min älskade son, var av hjärtat betänkt på att bruka
alla de finter du kan, så att prisen ej måtte dig undgå.
Timmerhuggaren mera förmår med sin konst än sin styrka,
och med sin konst det är, som på blånande djupet en styrman
håller i kosan sitt ilande skepp, som av vindarna tumlas;
så är det ock med sin konst, som en kusk en annan besegrar.
Men den som hela sin lit till vagnen och hästarna sätter,
320 åker besinningslöst i slingringar hitåt och ditåt,
vitt över banan irrar hans spann och är ej i hans händer.
Men den som finterna vet, när han klenare hästar skall köra,
blickar på målet jämt och gör svängen liten och glömmer
icke ett ögonblick, hur han tömmarna ställde från början,

utan styr stadig kurs och har ögat på den, som är framför.
Nu skall jag målet beskriva för dig, så att ej du tar miste.
Jo, en förtorkad stam ur jorden reser sig famnshög
efter en ek eller tall, som icke förmultnar av regnet,
och mot dess sidor stödda där stå ett par vitnade stenar,
330 just där som vägarna mötas och jämn är marken omkring dem.
Antingen är det en vård över en, som längesen avled,
eller ett rännaremål, som byggdes i fädernas tider;
nu har till mål det bestämt snabbfotade hjälten Achilles.
Där skall med spannet du svänga förbi så nära som möjligt;
luta därunder dig själv, där du står i din flätade vagnskorg,
inåt åt vänster ett grand och både med piska och tillrop
egga din högerhäst och släpp tömmarna efter åt honom,
men låt din vänsterhäst få snudda så nära vid målet,
att det ser ut, som ditt prydliga hjul berörde med navet
340 yttersta kanten, men akta dig väl för att törna mot stenen,
att ej må splittras din vagn och hästarna komma till skada;
sådant ju vore en nesa för dig, men en fröjd för de andra.
Därför, min älskade son, var förståndig och akta dig noga.
Kommer du bara vid målet förbi på den ilande farten,
ingen då finnes, som hinner dig upp eller åker förbi dig,
nej, icke ens, om han följde inpå med den ädle Arion,
hjälten Adrastos' bevingade häst av gudarnes släkte,
eller Laomedons hästar, som här äro ypperst i landet.«
Sålunda Nestor, Neleus' son, och satte sig åter
350 ned på sin plats, sedan noga besked han givit åt sonen.
Men som den femte sitt spann Meriones gjorde i ordning.
Därpå de stego till vagns och kastade lott, och Achilles
skakade lotterna om, och Antilochos, sonen av Nestor,
yppersta platsen fick på sin lott, och Eumelos den andra,
tredje fick Atreus' son, lansfrejdade drott Menelaos,
fjärde platsen Meriones fick, och yttersta platsen
kom på Tydidens lott, men flinkast han var av dem alla.

Nu de sig ställde i rad, och Achilles dem visade målet
fjärran på slättens plan och sände gudomlige Foinix
360 dit såsom uppsyningsman, sin faders väpnare trogne,
för att på loppet ge akt och det sanningsenligt berätta.
Alla på en gång svingade nu emot hästarna piskan,
manade på dem med tömmarna ock samt med eggande tillrop
uti sitt ivriga mod; och de satte iväg över slätten
bort ifrån skeppen i flygande fart, och om hästarnas bringor
virvlade dammet upp och stod som ett moln eller skydrag,
under det manarna fladdrade vilt för den blåsande vinden.
Vagnarna ömsom rullade tätt utmed bördiga jorden,
ömsom i luften studsade upp, men de körande själva
370 stodo vid karmarna faste, envar med klappande hjärta,
lysten att segrare bli, och envar åt hästarna sina
skrek, där de flögo åstad uti dammande fart över slätten.
Men när de hurtiga hästarna se'n begynte sitt slutlopp
ner emot skummande havet igen, då röjdes förmågan
bäst hos envar, och i sträckande lopp nu hästarna rände.
Hastigast undan det gick för Eumelos med eldiga stoen,
och uti dessas spår Diomedes' troiska hingstar
stormade fram, ej mycket bakom, utan alldeles nära,
ty det såg ut var stund, som om trampa de skulle i vagnen,
380 och på Eumelos själv deras anda i nacke och skuldror
brände, ty tätt i hans rygg under loppet de mularna höllo.
Nu Diomedes väl hunnit förbi eller segern gjort tvistig,
om ej Apollo, betagen av harm mot sonen av Tydeus,
slagit ur handen på honom med ens den glänsande piskan.
Ut ur hans ögon då störtade brått förbittringens tårar,
när han Eumelos' hästar fick se än raskare löpa,
men sina egna bli efter, då nu utan piska de sprungo.
Dock för Athene blev icke fördolt, att Apollo Tydiden
gäckat; och hastigt hon skyndade hän till skarornas herde,
390 gav honom piskan igen och styrka hos hästarna ingöt.

Och mot Admetos' son framrusade sedan gudinnan
harmsen och knäckte hans ok, och åt var sin sida av vägen
skyggade stoen isär, och på marken dinglade tisteln.
Själv ifrån vagnen han slungades av och föll invid hjulet
och sig på armarna sönderslog och på munnen och näsan,
sargade pannan jämväl över ögonbrynen, och tårar
trängde i ögonen fram, och den klingande rösten var stockad.
Genast Tydiden då styrde förbi sina stampande hästar,
långt framför alla de andra han var, ty gudinnan Athene
400 fyllde hans hästar med kraft och åt honom förunnade heder.
Närmast Atriden kom ljushårige drott Menelaos.
Men till sitt fädernespann Antilochos eggande ropte:
»Sträcken då ut, även I, det fortaste blott, som I mäkten!
Icke begär jag ju alls, att I skolen de hästarna hinna,
som av Tydiden köras åstad, ty åt dessa Athene
skänkte nu snabbaste fart och förunnade heder åt honom;
men Menelaos' spann det gäller att ilande hinna
och ej bli efter, såvida ej skam skall åt eder förvålla
Aitha, som blott är ett sto. Vi sölen I, kraftiga hingstar?
410 Säga jag vill er en ting, och det ordet skall bliva besannat:
ej skall det skötsel åt er hos Nestor, skarornas herde,
vankas, nej döda han skall er på stund med den stingande
kopparn,
om vi allenast ett ringare pris förvärva av lojhet.
Fram då i stormande fart och skynden er allt vad I orken!
Själv skall jag fintlighet bruka och konst för att snart i en hålväg
lista mig honom förbi och skall ej honom släppa ur sikte.«
Sagt; och vid härskarens bannande ord betagna av fruktan,
sprängde de raskare framåt en stund, och snart för sitt öga
tappre Antilochos såg den trånga, fördjupade hålväg.
420 Denna av vinterflödet var grävd, vars samlade vatten
skurit ur vägen en bit och den övriga platsen fördjupat.
Dit Menelaos nu for för att sammanstötningar undgå;

dock, Antilochos ville förbi och de stampande hästar
styrde från vägen åt sidan ett grand och jagade efter.
Då blev Atriden rädd och åt ynglingen ropade högljutt:
»Nestors son, som en galning du kör. Håll in dina hästar!
Smal är ju vägen! Kör hellre förbi, när den bredare bliver,
så att du icke oss bägge förstör med att stöta tillhopa!«
Så han skrek, men Antilochos blott allt vildare körde,
430 brukande piskan med kraft, och såg ut till att ingenting höra.
Lika så långt som en diskus far ifrån svingande armen,
slungad åstad av en man, som sin ungdomsstyrka vill pröva,
lika så långt han sprängde förbi, och Atriden bakefter
blev med sitt spann, ty han själv nu med vilje saktade farten,
för att på vägen hästarne ej skulle stöta tillsammans,
flätade vagnarna stjälpas omkull, och de körande själva
bliva i stoftet kastade av i sin ävlan att segra.
Bannande ropade dock Menelaos den ljuse till honom:
»Värre, Antilochos, finnes än du bland dödlige ingen.
440 Packa dig av! Utan skäl dig achaierna hållit för vettig.
Men utan ed minsann skall du ändå ej bära hem priset.«
Sagt, och med ljudelig röst han till hästarna ropte en maning:
»Bliven ej efter och stannen ej här med bedrövade hjärtan!
Förr skola fötter och knän på de hästarna mattade bliva
än på er själva, ty bägge de re'n ha förlorat sin ungdom.«
Sagt; och vid härskarens manande ord betagna av blygsel,
satte de skarpare efter och snart voro nära de andra.
Borta i kretsen alltjämt argiverna spejande sutto
efter att hästarna se, som dammande rände på slätten.
450 Först blev Idomeneus varse ett spann, kretensernas hövding,
där utom kretsen han satt på ett ställe med vidare utsikt.
Fjärran han hörde och kände igen den körandes tillrop
och såg nu hästen sprängande fram, som var kännelig vida,
rödbrun eljest på hela sin kropp, men i mitten av pannan
prydd med en snövit bläs, som sig rundade likasom månen.

Upprätt genast han stod och så till argiverna talte:
»Hören, o vänner, ett ord, I argivernas furstar och rådsmän!
Känner blott jag, eller kännen ock I de hästar, som nalkas?
Andra mig synas likväl nu de främste hästarna vara
460 och deras körsven också en ann, och det måtte på slätten
stoen ha hänt något ont, ty de rände ju bort som de främsta,
och jag dem tydligen såg omkring målet vara de första;
nu kan jag ingenstädes dem se, hur mycket jag också
spejande blickar omkring överallt kring troiska slätten.
Kanske den körande tömmarna släppt och kunde ej sedan
styra kring målet rätt och lyckades icke i svängen.
Då har han splittrat sin vagn, kan jag tro, och har fallit i marken,
under det stoen skenat sin väg med förvildade sinnen.
Resen er upp och spanen, I med, ty jag själv kan ej riktigt
470 känna den kommande mannen igen, men han tycks mig aitoler
vara till börden och härskande drott över folket i Argos,
hästbetvingaren Tydeus' son, Diomedes den starke.«
Hånande svarte Oïleus' son, snabbfotade Ajas:
»Snacka i förtid ej, du Idomeneus! Borta i fjärran
löpa på slätten den vida ju än flinkhovade stoen.
Varken du är i argivernas här bland de alldeles yngste,
heller ej blickar det ut ur ditt huvud de skarpaste ögon,
men du beständigt pladdrar ändå, fast det höves dig icke
komma med pladder och snack, då ju klokare finnas tillstädes.
480 Alldeles samma hästar som förr äro ännu de främste,
hjälten Eumelos' ston, och han själv står med tömmen i handen.«
Honom svarade vred den kretensiske drotten och sade:
»Ajas, i kiv och i smädelser främst, men i allting för resten
dugande ej bland argiverna stort med ditt avoga sinne,
låt oss slå vad då, välan, om en trefot eller en kittel,
och låt oss välja till domare ut Agamemnon Atriden
om vilket spann som är främst, att du måtte bli vis av förlusten.«
Sagt; men Oïleus' son, snabbfotade Ajas, i blinken

rusade vredgad upp för att giva ett bitande gensvar,
490 och där skulle väl trätan för dem långt vidare skridit,
om ej Achilles själv hade rest sig och tagit till orda:
»Byten nu vidare ej så förbittrade ord med varandra,
Ajas och tappre Idomeneus du, ty det passar sig icke.
Harmas I skullen ju själva på dem, som så sig betedde.
Bliven i kretsen sittande lugnt och med blickarna följen
hästarnas löpning. De själva ju snart i sin iver att segra
komma nu sprängande hit, och då skall envar kunna skönja,
vilket argiviskt spann som är främst, och vilket det andra.
Sagt. Men Tydiden i jagande fart dem nalkades hastigt.
500 Piskan han jämt över skuldrorna svang, och i gungande fyrsprång
lyfte sig hästarna högt, där de ilade fram uppå banan.
Uppå den körande själv föll ett ideligt hagel av stoftkorn,
medan hans präktiga vagn, som med guld och med tenn var beslagen,
följde i hälarna tätt på de snabbt framsprängande hästar,
lämnande knappast ett spår efter hjulens skenor bakom sig
uti den fina sanden: så snabb var den flygande farten.
Mitt i kretsen han höll, och svetten i ymniga droppar
rann uppå jorden ner från hästarnas halsar och bringor.
Själv uppå marken han hoppade ner från den glänsande vagnen,
510 lutande piskan mot oket att stå. Ej sen var den käcke
Sthenelos då, utan skyndade fram och hämtade priset;
därpå åt svennerna kvinnan han gav och den örade kitteln
hemåt att föra, men själv han hästarna löste ur oket.
Näst efter honom hann fram Antilochos, ättling av Neleus,
kommen Atriden förbi genom list och ej genom snabbhet;
tätt honom följde likväl Menelaos med eldiga spannet.
Så pass mycket som hästen är skild ifrån rullande hjulet,
när han i sträckande lopp över markerna drager sin herre;
spetsen av springarens svans då snuddar vid skenan på hjulet,
520 efter det rullar så nära inpå och rummet emellan

icke är stort, medan färden går fram över markerna vida;
så långt blott Menelaos numer var Antilochos efter;
dock blev i början han efter så långt, som en diskus kan flyga,
men honom upphann snart, ty med ständigt växande iver
sprang Agamemnons sto, den fagermaniga Aitha.
Hade blott längre ännu kappränningen varat för bägge,
skulle han hunnit förbi och ej endast bestritt honom segern.
Därpå Meriones kom, Idomeneus' väpnare gode,
bliven ett spjutkast efter det spann, som drog Menelaos,
530 därför att trögast på fot hans fagermaniga hästar
voro och svagast han själv i att köra en vagn under tävlan.
Sist kom Admetos' son, långt efter de övriga alla,
dragande själv sin vagn och drivande spannet framför sig.
Honom med ömkan då såg snabbfotade hjälten Achilles,
stod bland argiverna upp och talte bevingade orden:
»Efterst driver sitt spann den ypperste mannen av alla.
Låtom det andra priset likväl oss giva åt honom,
såsom är billigt och rätt, men det första skall vara Tydidens.«
Så han sade, och alla de strax instämde med bifall;
540 och han väl stoet åt honom nu gett, som achaierna ville,
hade ej därvid stått upp Antilochos, sonen av Nestor,
tagit till orda och yrkat sin rätt av Peliden Achilles:
»Svårt skall jag harmas, Achilles, på dig, om du sätter i verket
detta ditt ord, ty du står i begrepp att beröva mig priset,
tänkande blott däruppå, att vagnen och spannet för honom
kommo till skada, som själv är så flink. Men till evige gudar
borde han bedit, ej hade han då blivit efterst i loppet.
Dock om han är dig så hjärtligen kär och du ömkar hans otur,
har du i tältet ju massor av guld och av koppar desslikes,
550 har du ju får jämväl och tärnor och stampande hästar;
tag då och giv honom sedan därav en än större belöning
eller ock genast på stund, att achaierna måtte dig prisa.
Men ifrån stoet jag avstår ej, utan därom försöke

vilken som helst, som har lust, att kämpa emot mig med
handkraft.«
Så han sade; då log snabbfotade hjälten Achilles,
glad åt Antilochos, vilken var en av hans dyraste vänner,
och med bevingade ord han svarade honom och sade:
»Efter du alltså mig ber, att jag någonting annat från tältet
skall åt Eumelos ge, så vill jag dig göra till viljes.
560 Honom jag brynjan skall ge, som jag tagit av Asteropaios;
smidd av koppar den är, och av blänkande tenn går en gjutning
runt omkring på dess plåt; han skall komma att skatta den
mycket.«
Sagt, och befallning han gav åt Automedon, trogne kamraten,
att ifrån tältet den hämta, och han gick då efter den genast
och åt Eumelos den räckte i hand, och glad han den mottog.
Men Menelaos i kretsen stod upp, förbittrad i själen,
hjärtligen vred på Antilochos än, och en härold hans spira
lämnade honom i hand och befallde argiverna tystnad;
därpå till orda han tog, den gudaliknande drotten:
570 »Vad har du gjort, Antilochos, du, som tillförne var vettig?
Du min berömmelse skämt och hästarna mina förhindrat,
drivande dina förbi, som voro dock klenare mycket.
Därför jag vädjar till er, argivernas furstar och rådsmän,
dömen emellan oss två efter rätt och ej efter ynnest,
för att det heta ej må bland de pansarklädde achaier:
›Blott genom ränker och våld mot Antilochos kunde Atriden
föra hem stoet som pris; långt klenare voro hans hästar,
men han själv däremot var i makt och betydenhet större.‹
Dock, jag domen vill fälla nu själv, och jag tänker, att ingen
580 skall bland danaerna säga emot, ty rätt skall jag döma.
Alltså Antilochos, ättling av Zeus, kom hit och, som brukligt,
träd framför vagnen och hästarna fram – och du hålle i handen
smidiga piskan, med vilken du nyss drev på dina hästar –,
lägg så på hästarna handen och svär vid den starke Poseidon,

att du har ej med beråd eller list försinkat mig vagnen.«
Honom svarade då Antilochos, vettige hjälten:
»Låt nu din vrede sig lägga! Betänk, att jag är ju långt yngre,
drott Menelaos, än du, som i ålder och dygder har försteg.
Nog lär du veta, hur lätt det kan ske, att en yngling förgår sig;
590 hastig till sinnes han är, men eftertanken är ringa.
Därför ditt hjärta det bäre med lugn. Jag skall giva dig självmant
stoet, jag vann, och om ännu därtill du en rikare gåva
krävde att få från mitt tält, jag gåve den gärna på stunden,
hellre än att jag hos dig, Zeusättade, skulle ur hjärtat
stötas för alltid ut och för gudarne stå som en brottsling.«
Sade den frejdade Nestors son och ledde nu stoet
till Menelaos och gav i hans hand, men kring hjärtat på denne
göt sig hugsvalande fröjd, som kring axen på frodiga säden
flödande sommardagg, när skördarna spira på fälten:
600 så, Menelaos, på dig hugsvalades hjärtat i barmen,
och med bevingade ord du svarade honom och sade:
»Ja, då skall också nu jag, Antilochos, sluta att vredgas,
efter du aldrig förut röjt besinningslöshet och självsvåld,
även om ungdomshettan i dag på besinningen rådde.
Minns, att en annan gång du ej överlistar en bättre!
Icke så hastigt mig skulle bevekt någon annan achaier;
du har så mycket fått lida likväl och så mycket fått utstå,
såsom din redlige fader jämväl och din broder, för min skull;
därför bevekas jag vill på din bön och vill stoet dig också
610 giva, fastän det är mitt, för att alla omkring oss må veta,
att jag ett sinne ej fått, som är övermodigt och ogent.«
Sade, och därpå han gav åt Noemon, Antilochos' stridsbror,
stoet att föra det bort och tog själv den blänkande kitteln.
Därpå talenterna tvenne i guld av Meriones togos,
vilken som fjärde kom in. Men det femte priset var övrigt,
dubbelskålen, och denna till skänks gav Achilles åt Nestor,
bar den i kretsen till åldringen fram och talte till honom:

»Tag, o gamle, den här, som för dig från Patroklos' begravning
ständigt må vara en minnesklenod, ty aldrig du honom
620 mer bland argiverna ser. Och det priset jag ger dig för intet,
ty ej kommer du mer att i knytnävskamp eller brottning
tävla, ej heller i kastning med spjut eller ilande snabblopp,
därför att redan ju trycker dig hårt den besvärliga åldern.«

Sade och gav honom skålen i hand, och glad han den mottog,
och med bevingade ord han svarade honom och sade:

»Ja, du har alldeles rätt, mitt barn, i vart ord, som du sade.
Fötter och knän stå ej längre vid makt, och ej armarna heller
svinga sig, vet du, min vän, kring skuldrorna ledigt som fordom.
Ack om jag vore blott ännu så ung och min styrka densamma,
630 som då epeiernas folk i Buprasion firade gravöl
åt Amarynkeus, sin drott, och sönerna satte upp kamppris!
Ingen min like där fanns ibland män, nej ingen epeier,
ingen bland pylier ens, och ingen bland stolta aitoler.
Ty jag i boxningen vann över Enops' son Klytomedes,
därpå i brottningen lade jag ned Ankaios från Pleuron,
därpå i löpningen sprang jag förbi den raske Ifiklos,
därpå jag övervann Polydoros och Fyleus i spjutkast.
Endast i körning besegrade mig två söner till Aktor
med sin förenade kraft i sin avundsiver om segern,
640 därför att yppersta priset ännu låg framme att vinna.
Tvillingar voro de två; den ene med skicklighet körde,
körde med skicklighet stor, och den andre svingade piskan.
Slik har jag varit en gång, men nu må de yngre bedriva
sådana idrottsvärv, och mig det höves att lyda
ålderns tvingande bud; men jag fordom bland kämparne lyste.
Gå nu att fira din jordade vän med vidare kampspel!
Gärna jag tager din gåva emot, och mitt hjärta sig gläder,
att du mig kommer ihåg som din vän och aldrig förgäter
att mig den heder bete, som jag kan av achaierna fordra.
650 Måtte för detta en riklig lön dig gudarne giva!«

Sagt; och Peliden gick bort igenom achaiernas vimmel,
efter det Neleusättlingens tack till slutet han åhört.
Tävlingspris han satte nu ut för den gruvliga nävkamp,
ledde i kretsen då fram och band där en mula på sex år,
arbetshärdig, men ännu ej tamd och vansklig att tämja;
därpå en dubbelpokal han till pris åt den tappande satte.
Stående upprätt, talte han se'n till argiverna alla:
»Atreus' son och I andra bepansrade män av Achaia!
Bjudom att tävla härom två män, som de ypperste äro
660 uti att nävarna lyfta och slåss, och må den, som Apollo
giver att segrare bli inför alla achaiernas ögon,
vända igen till sitt tält med den arbetshärdiga mulan,
men den besegrade skall som sitt pris få dubbelpokalen.«
Sagt; och i blinken en kämpe stod fram både reslig och kraftig,
kunnig i knytnävskamp, Epeios, Panopeus' telning,
lade på härdiga mulan sin hand och ropade högljutt:
»Låt honom komma, den man, som skall dubbelpokalen förvärva!
Mulan, det tror jag förvisso, skall ej någon annan achaier
vinna i boxning från mig, ty jag håller mig själv för den bäste.
670 Är det ej nog, att jag mindre förmår, då det gäller att strida?
Aldrig det hände ju än, att en dödlig var skicklig i allting.
Men jag vill säga en ting, och det ordet skall bliva besannat:
hullet jag alldeles sönderslår, och benen jag krossar;
därför hans likbesörjare här må sig samlade hålla,
att honom bära åstad, när av nävarna mina han kuvats.«
Sade, men stumma de sutto envar i den djupaste tystnad,
och emot honom till kamp allenast Euryalos uppstod,
härlige hjälten, en son av Mekisteus Talaoniden,
vilken till Thebe en gång till den stupade Oedipus' likfest
680 kommit och tävlande där över alla kadmeierna segrat.
Honom till handa nu gick den spjutberömde Tydiden
och honom muntrade upp och önskade segern åt honom,

gjordade om honom först med en gördel och gav honom sedan
remmarna, snidade ut ur en tjur, uppammad på fältet.
Men när de gjordat sig om, framträdde i kretsen de bägge
öga mot öga och, lyftande högt sina väldiga nävar,
föllo på en gång an, och tunga drabbade slagen.
Rysligt av käkarna krasandet ljöd, och från lemmarna svetten
strömmade ner överallt. Då gjorde Epeios ett utfall,
690 medan Euryalos spejande stod, och råkte hans kindben.
Länge ej denne då stod, ty hans lemmar segnade samman.
Som när för nordankuling en fisk bland tången vid stranden
spritter ur vattnet, men höljes igen av vågornas dunkel,
så han vid slaget spratt, men den starke Epeios i famnen
höll honom upprätt strax, och av fort tillskyndande vänner
bars han ur kretsen bort med fötterna släpande efter,
frustande tjockt med blod och med huvudet sjunket åt sidan.
Därpå emellan sig satte de ner den bedövade vännen,
gingo ock några åstad och hämtade dubbelpokalen.
700 Prisen för tredje tävlingen, strax, för den mödande brottning,
satte Peliden då upp och visade fram dem för folket.
Segrarens lön var en stor, över elden skrevande kittel,
vilken värderades strax till en hel tolft oxar bland folket,
men åt den tappande ställde han fram uti kretsen en kvinna,
kunnig i allsköns slöjd, och de skattade henne till fyra.
Stående upprätt, talte han se'n till argiverna alla:
»Träde nu fram vemhelst, som ock denna kampen vill fresta!«
Sade; då reste sig Telamons son, den väldige Ajas,
och den förslagne Ulysses jämväl, som förstod sig på konstgrepp.
710 Sedan de gjordat sig om, framträdde i kretsen de bägge
och nu famnade om med kraftiga armar varandra,
som taksparrarna stå på ett hus, hopfogade stadigt
av en förfaren byggares hand för att vindarna trotsa.
Ryggarna knakade på dem minsann under dristiga tagen,
medan de klämde varann, och av lemmarna lackade svetten.

Strimmor och bulor i mängd på de kämpandes sidor och skuldror
hovo sig upp, rödsprängda av blod, men de bara att segra
ävlades jämt i sin kamp om den konstarbetade trefot.
Varken Ulysses var karl till att lägga den andre i marken,
720 eller förmådde det Ajas, ty stånd höll den starke Ulysses.
Men när då knorrade redan de benskenklädde achaier,
talade Telamons son, den reslige Ajas, till honom:
»Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses,
lyfta du mig, eller också jag dig! Zeus råde för resten.«
Sade och lyfte ett tag, men Ulysses ej finterna glömde,
utan han gav med sin häl ett förlamande hugg åt hans knäveck,
så att på ryggen han föll, och Ulysses själv föll på bröstet
ovanpå Ajas, och folket det såg med förvåning och häpnad.
Lyfta försökte därnäst mångprövade konung Ulysses
730 och honom rubbade litet från jord, men lyftade icke,
satte så krokben kvickt, och båda då föllo till marken
tätt vid varandra och sölades ner i det dammande stoftet.
Rusande upp igen, de för tredje gången väl frestat,
om ej Achilles själv hade rest sig och bjudit dem sluta:
»Spjärnen ej vidare nu mot varann och er matten så illa!
Segern er bägge hör till och lika I skolen belönas.
Träden ur kretsen ut, att ock andra achaier må tävla!«
Sagt, och de lyssnade till och villiga lydde hans maning,
torkade dammet sig av och klädde sig åter i livrock.
740 Nya belöningar strax utsatte Peliden för snabblopp.
Först en prunkande bål; den var driven av silver och sex mått
rymde, och vida i skönhet den stod över alla på jorden.
Den var ett kosteligt verk av konstförfarna Sidoner,
förd över blånande havet en gång av foinikiska sjömän,
som styrt på Lemnos i hamn och åt Thoas den hade förärat;
men som betalning för Priamos' son, den unge Lykaon,
hjälten Patroklos den fick av Euneos, son av Iason;
och för att hedra sin vän, nu satte ock denna Achilles

fram till belöning åt den, som den flinkaste bleve i snabblopp,
750 men åt den andre till pris en den största och fetaste oxe,
och så en halv talent av det yppersta guld åt den siste.
Stående upprätt, talte han se'n till argiverna alla:
»Träde nu fram vemhelst, som ock denna kampen vill fresta!«
Sagt, och Oïleus' son, snabbfotade Ajas, sig reste
och den förslagne Ulysses jämväl och Antilochos även,
Nestors son, som i lopp besegrade alla de unga.
Upp de sig ställde i rad och Achilles dem visade målet.
Hastigt från skranket de rusade ut, och genast blev Ajas
före de andra, men tätt i hans spår framrände Ulysses,
760 nära, som intill en väverskas bröst är staven i väven,
då hon den drager intill sig tätt för att tvärs genom varpen
föra sin inslagstråd och håller den nära till bröstet:
lika så tätt var Ulysses inpå och med fötterna bakom
stampade ner i den andres fjät, innan dammet hann stiga,
och över Ajas huvud alltjämt han sin flåsande anda
göt i sitt ilande lopp, och achaierna alla med tillrop
eggade drotten, som hastade fram i sin iver att segra.
Men när till slutet av loppet det led, den ädle Ulysses
ropade an i sin själ strålögda gudinnan Athene:
770 »Hör mig, gudinna, och var mig en god hjälparinna i loppet!«
Bedjande talte han så och blev hörd av Pallas Athene;
lättare gjorde hon varje hans lem, både fötter och armar.
Just som de skulle nu störta sig fram och belöningen gripa,
halkade Ajas omkull – ty på fall honom bragte Athene –
uppå det ställe, där spillningen låg av de råmande oxar,
som åt Patroklos nyss hade slaktats av snabbe Achilles,
och både näsa och mun fick han fulla av oxarnas spillning,
under det bålen togs av den prövade konung Ulysses,
eftersom först han kom, men den lysande Ajas fick oxen.
780 Stående blev han där nu och med handen höll oxen i hornet,
spottande spillningen ut, och så till argiverna talte:

»Ack, nu förlamade visst mina fötter gudinnan, som alltid
liksom en moder är nära till hands för att hjälpa Ulysses.«
Sagt, och de alla ihop åt honom skrattade hjärtligt.
Därpå den sistes pris gick Antilochos fram för att hämta
och med ett leende talade så till achaiernas söner:
»Fastän I veten det gott, vill jag ändå er säga, god vänner,
att de odödlige nu såsom förr de bedagade hedra,
såsom nu nyss: stort äldre än jag är ej Ajas till åren,
790 men se Ulysses är född av en forntids människosläkte,
fast han skall vara en åldring så pigg, att det svårligen någon
lyckas att tävla med honom i språng, förutom Achilles.«
Leende talte han så och berömde den snabbe Peliden.
Strax till orda Achilles då tog och svarade honom:
»Ej skall du hava för intet mitt lov, Antilochos, talat,
utan med halva talenten i guld vill jag priset fördubbla.«
Sade och gav honom guldet i hand, och glad han det mottog.
Men därefter Peliden bar fram och lade i kretsen
både den långbeskuggande lans och skölden och hjälmen,
800 vilka Sarpedon ägt, och som honom Patroklos berövat.
Stående upprätt, talte han se'n till argiverna alla:
»Bjudom nu tvenne de ypperste män att i tävlan om dessa
kläda sig brynjorna på och med stingande spjuten i handen
gånga varandra till livs inför allt det församlade folket.
Den som i glänsande hullet då först kan träffa den andre,
trängande djupt med sin stöt genom vapnen och rinnande blodet,
honom förära jag vill detta silverbeslagna och sköna
thrakiska svärd, som i byte jag tog av Asteropaios;
men dessa vapnen här skola bägge de hava gemensamt,
810 och i mitt tält skall jag giva åt dem en lysande måltid.«
Sade. Då reste sig Telamons son, den väldige Ajas,
och Diomedes reste sig ock, den starke Tydiden.
Sedan de väpnat sig först på varsin sida om mängden,
trädde i mitten de fram med en brinnande iver att kämpa,

blickande fruktansvärt, och häpenhet fattade alla.
När de då gående fram hade hunnit varandra helt nära,
trenne gånger de rusade an och stötte tillhopa.
Ajas då rände omsider sin lans genom rundade skölden,
träffade hullet dock ej, ty bak skölden värnade brynjan;
820 Tydeus' son däremot över randen av väldiga skölden
måttade jämt med sin blänkande udd efter halsen på Ajas.
Rädda för Ajas' liv, achaiernas söner då ropte
till dem att sluta sin kamp och att lika delas om prisen.
Men åt Tydiden av Peleus' son det väldiga svärdet
räcktes med skidan därtill och dess välutsnidade svärdsrem.
  Lade Peliden så fram en tävlingsskiva av gjutjärn,
som hade kastats titt av den starke Eetion fordom;
honom förgjorde likväl snabbfotade hjälten Achilles
och henne förde på skeppen ombord med det övriga bytet.
830 Stående upprätt, talte han se'n till argiverna alla:
  »Träde nu fram vemhelst, som ock denna kampen vill fresta!
Ligga än aldrig så långt hans bördiga åkrar från staden,
skall han i denna ha nog för sitt bruk fem välvande årslopp.
Ej skall av saknad på järn hans plöjare eller hans herde
nödgas till staden gå in; nej, denna skall kunna förse dem.«
  Sade. Då reste sig strax Polypoites, härdige krigarn;
även Leonteus sprang upp, som i styrka var gudarnes like,
ävensom Ajas, Telamons son, och den bålde Epeios.
Dessa sig ställde i rad, och den bålde Epeios tog skivan,
840 svängde och kastade den, men åt kastet achaierna logo;
därpå den slungad blev av Leonteus, ättling till Ares;
därpå som tredje den svang Telamoniern reslige Ajas,
och från hans seniga hand flög den långt över övrigas märken.
Dock när skivan så tog Polypoites, härdige krigarn,
lika så långt som sin vallarestav vet att slunga en herde
och genom luften den virvlande far över betande hjorden,
lika så långt över banan den flög vid achaiernas jubel.

Stodo då vännerna upp till den kraftige drott Polypoites,
togo åt honom hans pris och det buro till holkade skeppen.
850 Nu bågskyttarnes pris bar han fram, både dubbla och enkla
yxor av blåaste stål och tio av vartdera slaget.
Därpå han masten från ett av de mörkblåstammiga skeppen
fjärran lät resa på strand och vid masten en bävande duva
binda om foten med tunnaste snodd och bjöd dem på henne
skjuta till måls, och evem, som träffade bävande duvan,
skulle gå hem till sitt tält med dubbelyxorna alla,
men den som träffade snodden allen och förfelade fågeln,
skulle som ringare skytt få enkelyxorna taga.
Så han sade. Då reste sig strax den kraftige Teukros,
860 upp stod Meriones ock, Idomeneus' väpnare gode.
Nu i en kopparhjälm omskakades lotterna genast,
därvid åt Teukros den första föll ut, och genast han pilen
skickade kraftigt åstad, men han glömde att lova Apollo
hundra de yppersta förstlingslamm till ett lysande offer;
miste på fågeln han sköt, ty Apollo ej unnade lycka,
däremot snodden han träffade tätt invid foten på fågeln,
så att den stingande pilen skar av den fjättrande snodden.
Duvan mot himlen sig svingade upp, medan snodden vid masten
dinglande hängde mot jord, och ett sorl från achaierna uppsteg.
870 Hjälten Meriones ryckte då fort honom bågen ur handen,
pilen han längesen hade till reds sedan skjutningens början,
och han nu lovade brått fjärrskjutande guden Apollo
hundra de yppersta förstlingslamm till ett lysande offer.
Högt under molnens bryn fick han sikte på bävande duvan
och, där hon kretsande flög, henne träffade mitt under vingen;
tvärs igenom gick pilen och se'n tillbaka till jorden
föll och sig borrade in vid Meriones' fötter; men duvan
sänkte mot masten sig ner av det mörkblåstammiga skeppet,
dock, hennes huvud sjönk och vingarna slokande hängde,
880 hastigt flög livet ur lemmarna bort, och fjärran från skytten

föll hon till marken, och folket det såg med förvåning och
häpnad.
Steg då Meriones fram och tog dubbelyxorna tio,
medan till skeppen gick hem med enkelyxorna Teukros.
Lade Peliden i kretsen nu fram en den yppersta stridslans
jämte en kittel, av elden ej rörd och med blomstersirater,
och som en oxe var värd, och fram spjutkastarne trädde.
Upp Atriden då stod, vitt härskande drott Agamemnon,
upp stod Meriones ock, Idomeneus' väpnare gode.
Tog då till orda bland dem snabbfotade hjälten Achilles:
890 »Atreus' son, vi ju veta, hur högt du står över alla,
och att du både i kraft och i spjutkonst är den förnämste.
Därför må yppersta priset du själv hemföra till skeppen,
men åt den käcke Meriones se'n må vi lansen förära,
därest det likar dig så, ty för min del önskar jag detta.«
Sade och bifall fick av männernas drott Agamemnon
och åt Meriones lansen nu gav, men den bålde Atriden
räckte sin härold Talthybios strax det prunkande priset.

TJUGUFJÄRDE SÅNGEN

Hektors utlösning

Tävlingskretsen nu löste sig upp, och folken bland skeppen
spriddes på varsina håll, och alla nu tänkte på kvällsvard
och på att njuta sin ro i hugsvalande sömn. Men Achilles
gråtande mindes sin vän och av allbetvingande sömnen
fjättrades ej, utan hit och dit sig vred på sitt läger,
tänkte med saknad och sorg på Patroklos' käckhet och mandom,
och på hur mycket tillsammans de två hade kämpat och utstått
både mot fiendesvärd och mot havets rasande böljor;
detta han allt kom ihåg, medan ymniga runno hans tårar.
10 Ömsom på sidan han vältrade sig och ömsom på ryggen,
ömsom på ansiktet ned, och till sist, uppsprungen från bädden,
vandrade tröstlös kring på stranden av havet, där Eos
fann honom gående än, då hon sken över böljor och stränder.
Genast för vagnen han spände nu för sina eldiga hästar,
bindande Hektor fast vid dess stol till att släpa bakefter,
och då han runt om Patroklos' hög tre varv honom släpat,
gick han till vila igen i sitt tält och lät ligga den döde
sträckt framstupa i stoftet på jord. Men från huden på denne
värjde Apollo all skada utav, ty han ömkade hjälten
20 än efter döden och värnade om med den gyllne egiden,
för att Peliden ej måtte hans hull med släpandet sarga.
Så i sin vrede Achilles var dag misshandlade Hektor.
Men sig de salige ömkade titt över denne vid synen;
ständigt de manade ock vittspejande Argusförgörarn
liket att stjäla i lönn; det ville nu alla de andra,
men ej Poseidon och Hera och Zeus' strålblickande dotter,
utan de härdade fram i det hat emot heliga Troja
och emot Priamos själv och hans folk, som förvållats av Paris,

då han gudinnorna skymfat, den gång till hans fålla de kommo
30 och han gav priset åt den, honom bjöd den fördärvliga vällust.
Men när från Hektors död den tolfte av dagarna upprann,
Foibos Apollo till orda då tog bland de salige gudar:
»Gruvliga ären I, gudar, och hätska. Brände då aldrig
Hektor åt eder ett lår av en vankfri get eller oxe?
Ändå I gitten ej nu honom frälsa, ens efter döden,
så att hans viv finge se honom än och hans barn och hans moder
ävensom Priamos själv och hans folk, och de kunde då genast
bränna den döde på bål och hans likbegängelse fira.
Utan I hjälpen fastmer den grymme Achilles, I gudar,
40 fastän ej billighet bor i hans själ, och hans hjärta i bröstet
ej av förbarmande vet, och han rasar så vilt som ett lejon,
när det, förlett av sitt trotsiga mod och sin väldiga styrka,
störtar sig in bland de dödliges får för att taga sin måltid:
så är hos honom all misskund förbi, och ej heller han blygsel
känner, som människors barn kan väl skada, men också kan
gagna.
Mången det säkert har hänt att en ännu långt dyrare mista,
antingen själva sin son eller också sin köttsliga broder,
men han omsider dock slutade upp med att gråta och klaga,
ty uthärdande mod åt människan moirerna skänkte.
50 Denne, ej nog med att livet han släckt på gudomlige Hektor,
binder bak hästarna fast honom titt och släpar kring vännens
hög, men ej skönare alls eller bättre blir sorgen av detta.
Akta sig skulle han dock, så tapper han är, för vår vrede,
då han ett själlöst stoft kan ävlas att skymfa och sarga.«
Harmsen gav honom till svar den liljearmade Hera:
»Å ja, ditt ord gick väl an, du Apollo med bågen av silver,
därest I akten då Hektor så högt som Achilles i ära.
Hektor en dödlig blott var, och en dödlig kvinna han diat;
åter Achilles är son av gudinnan, som vårdad och fostrad
60 blev en gång av mig själv och given till brud åt en dödlig,

Peleus, en man, som var hjärtligen kär för odödlige gudar.
Alla I voren på bröllopet med; du också vid gillet
satt där med lyran i hand, du falske, du vän till de onda!«
Svarade då molnskockaren Zeus och sade till henne:
»Hera, var icke så fnysande vred på de salige gudar!
Samma ej bägges ära ju är, men Hektor var också
gudarne hjärtligen kär framför dödliga alla i Troja.
Så var han mig, ty han glömde mig ej med behagliga gåvor.
Aldrig det fattades där på mitt altare rikliga offer
70 varken av vin eller fett, den gärd, som vi gudar bekomma.
Sökom ej undansticka likväl den manhaftige Hektor;
aldrig det kunde dock hemligen ske för Achilles, ty modren
är honom oavlåtligen kring både nätter och dagar.
Utan om någon av gudarna hit ville kalla nu Thetis,
att jag må henne ge visaste råd, hur Achilles skall skänker
taga av Priamos mot och lämna så Hektor tillbaka.«
Sade. Då ilade bort vindfotade Iris med budet.
Mitt mellan Imbros' klippiga ö och det thrakiska Samos
sprang i det svarta havet hon ner, så att böljorna fräste,
80 därpå hon sjönk i en svindlande fart genom sväljande djupet
liksom ett sänke av bly, som på revens svarvade hornrör
kommer till glupande fiskarna ner och bringar dem döden.
Thetis i rymliga grottan hon fann, och kring henne de andra
havsgudinnorna sutto i krets, men själv hon i mitten
grät över frejdade sonens lott, som skulle för henne
fjärran från fädernejorden förgås i det bördiga Troja.
Trädde till henne då fram snabbfotade Iris och talte:
»Thetis, stå upp, ty Zeus i sin eviga vishet dig kallar!«
Henne då svarte gudinnan, den silverfotade Thetis:
90 »Vi har mig kallat den överste gud? Jag blyges att träda
uti de saligas krets, ty min själ har oändliga sorger.
Dock, jag vill komma, och intet hans ord skall bli talat förgäves.«
Sade den höga gudinnan till svar och i dunklaste slöja

svepte sig in, och en svartare skrud vart aldrig befunnen.
Därpå hon gav sig på väg, och den vindsnabbt ilande Iris
vandrade före, och vågen på hav sig skilde omkring dem;
foten de satte på strand och ilade uppåt till himlen.
Där vittskådaren Zeus de funno, och samlade mangrant
sutto kring honom i krets de evärdlige, salige gudar.
100 Ned hon sig satte hos Zeus, och Athene sin plats henne avstod,
Hera den sköna pokalen av guld henne räckte i handen,
talande vänliga ord, och hon drack och den lämnade åter.
Tog då till orda bland dem Allfader för mänskor och gudar:
»Thetis, du kommer bedrövad i dag till Olympen, gudinna,
med en olidlig sorg i din själ; jag vet det till fullo.
Men jag vill säga ändå, av vad skäl jag låtit dig kalla.
Redan i nio dagar en tvist bland odödlige gudar
varit om Hektors lik och om stadsförhärjarn Achilles;
ständigt de Argusförgöraren bett att snappa det undan;
110 men jag vill äran av saken fastmer åt Achilles förunna,
sökande trygga åt mig din beständiga aktning och kärlek.
Skynda till lägret åstad och förkunna din son, vad jag äskar:
säg, att de eviges vrede är väckt, och att jag framför alla
häftigast brinner av harm, för det han i rasande vanvett
Hektor vid skeppen behåller alltjämt och ej givit tillbaka.
Kanske då räds han för mig och ger Hektor tillbaka mot lösen.
Själv skall jag Iris med bud till härskaren Priamos sända,
att han skall fara att lösa sin son till achajiska skeppen,
bringande skänker med till Achilles, som värma hans hjärta.«
120 Sade. Då lydde på stund den silverfotade Thetis,
och i en stormande fart från Olympens toppar hon nedsteg.
Snart till sin son ini tältet hon kom; där fann hon då honom
suckande häftigt av sorg, och de trogna kamraterna runtom
sysslande gingo i bråda bestyr och lagade frukost,
sedan en tacka, ullig och stor, hade slaktats i tältet.
Tätt vid hans sida då satte sig ner hans vördade moder,

smekte med handen hans kind och talade kärligt och sade:
»Ack, hur länge, mitt barn, skall du ännu med klagan och tårar
sönderfräta din själ och tänka ej alls på att äta
130 eller att sova? Det vore dig gott att en kvinna i älskog
famna, ty länge du ej skall vidare leva, men redan
nära intill dig står allsvåldiga ödet och döden.
Nu skall du höra på mig, du må veta, att Zeus har mig skickat.
Gudarne, säger han, vredgas på dig, och han själv framför alla
häftigast brinner av harm, för det du i rasande vanvett
Hektor vid skeppen behåller alltjämt och ej givit tillbaka.
Lämna då liket ut och tag lösen emot för den döde!«
Henne svarade då snabbfotade hjälten Achilles:
»Väl. Den som bringar mig lösen, må ock bortföra den döde,
140 efter Olympiern själv allvarligen detta befaller.«
Sålunda talade där den gudomliga modern och sonen
många bevingade ord med varandra i kretsen av skeppen.
Men till det heliga Ilion Zeus avskickade Iris:
»Skynda dig, hurtiga Iris, åstad ifrån höga Olympen,
bringa till Ilion neder mitt bud till Priamos drotten,
att han skall fara att lösa sin son till achajiska skeppen,
bringande skänker med till Achilles, som värma hans hjärta.
Ensam han fare och följes ej åt av en annan bland troer,
utom en äldre härold allen, som kan köra den stora
150 fyrhjulsvagnen med mulorna för och frakta tillbaka
hem till staden den döde, som föll för Peliden Achilles.
Ej må han ängsla sin själ med en tanke på död eller fara;
sådan ledsagare honom jag ger, ty av Argusförgörarn
följas han skall på sin färd, tills fram till Achilles han länder.
Men sedan Hermes har fört honom in till Achilles i tältet,
denne då både skall skona hans liv och det skydda mot andra:
han är ju varken förryckt eller huvudlös eller niding,
utan han redligt och hult skall en hjälpbegärande skona.«
Sade. Då ilade bort vindfotade Iris med budet,

160 lände till Priamos' borg och mötte där jämmer och verop.
Inne på gården i krets kring fadern sönerna sutto,
vätande städse med tårar sin dräkt, och den gamle i mitten
inhöljd låg i sin mantel på jord, och i myckenhet smutsen
fastnat på åldrige konungen runt kring hals och kring huvud,
vilken hans händer rört upp, då han vältrade sig i sin ångest.
Inne i huset sig jämrade högt sonhustrur och döttrar,
kommande alla de tappra ihåg, som lågo nu döda,
sedan de mistat sitt liv för achaiernas mordiska händer.
Trädde då budbärarinnan från Zeus till drotten och talte
170 sakta med viskande röst, och han genomfors av en darrning:
»Fatta dig, Priamos, Dardanos' son, och var icke förfärad!
Sannerligen, ej kommen jag är för att båda dig ofärd,
utan dig menande väl; du må veta, att Zeus har mig skickat,
vilken, så fjärran han är, dig av hjärtat beskyddar och ömkar.
Nu är Olympierns bud, att du återlöser din Hektor,
bringande skänker hän till Achilles, som värma hans hjärta.
Ensam du fare, och följe dig ej någon annan bland troer
utom en äldre härold allen, som kan köra den stora
fyrhjulsvagnen med mulorna för och frakta tillbaka
180 hem till staden den döde, som föll för Peliden Achilles.
Ej må du ängsla din själ med en tanke på död eller fara,
sådan ledsagare giver han dig, ty av Argusförgörarn
följas du skall på din färd, tills fram till Achilles du länder.
Men sedan Hermes ledsagat dig in till Achilles i tältet,
denne då både skall skona ditt liv och det skydda mot andra;
han är ju varken förryckt eller huvudlös eller niding,
utan han redligt och hult skall en hjälpbegärande skona.«
Så hon sade och ilade bort, snabbfotade Iris.
Drotten befallde då sönerna strax att göra i ordning
190 fyrhjulsvagnen med mulornas spann och att binda en vagnskorg
ovanpå denna; men själv gick han ner i den doftande kammarn,
rymlig, av ceder byggd, som förvarade många klenoder,

kallade Hekabe dit och talade så till sin drottning:
»Arma, från Zeus har till mig en Olympier kommit med
budskap,
att jag skall fara att lösa min son till achajiska skeppen,
bringande skänker med till Achilles, som värma hans hjärta.
Därför så säg mig, välan, vad du menar härom i ditt hjärta;
ty av min egen längtan och håg jag livligen manas
att mig begiva till skeppen och in i achaiernas läger.«
200 Sagt; men i jämmer brast ut hans maka och svarade honom:
»Ve mig, var är ditt förstånd, för vilket du förr var så prisad
både bland främmande folk och bland dem, som lyda din spira?
Hur kan du vilja gå ensam åstad till achajiska skeppen
inför den mannens blick, som för dig så många och tappra
söner har dödat? I sanning, av järn måtte vara ditt hjärta.
Får han dig blott i sitt våld och skådar dig inför sitt öga,
denne så lömske och blodige man, skall han ingen förskoning,
ingen försynthet visa mot dig. Nej, må fjärran vi gråta,
sittande här i vårt hus; och åt Hektor det mäktiga ödet
210 spunnit väl in i hans levnadstråd, när jag själv honom födde,
att bli för strövande hundar ett rov, från föräldrarna fjärran,
hos den förfärlige man, vars lever jag vånnade äta,
bitande djupt med min tand, för att vedergällning på honom
få för min älskade son. Ty han föll ej som en av de fege,
nej, utan hållande stånd för att troer och troiskor fagra
manligen värja, och tänkande ej på att fly eller bäva.«
Svarade Priamos då, den gudaliknande gamle:
»Håll mig ej kvar, som vill gå, och låt bli att själv här i huset
vara en olycksfågel för mig; du kan ej mig beveka.
220 Ja, om en annan mig manat härtill, en av dem, som på jorden
offerskådare äro och spå eller tjäna som präster,
kunde vi tala om svek och dess mera oss hålla tillbaka.
Nu, då gudinnan jag själv både hörde och såg med mitt öga,
går jag; förgäves hon talat ej har. Och är det mitt öde

att få vid skeppen min död av de kopparklädde achaier,
gärna jag lida det skall, ja må genast mig döda Achilles,
sedan i famnen jag slutit min son och med tårar mig mättat.«
Sade, och kistornas prydliga lock han öppnade skyndsamt,
tog ur dessa så tolv de underskönaste slöjor,
230 vidare mantlar tolv och täcken ej färre i antal;
kappor de skönaste tolv och tröjor ej färre i antal;
tog så tio talenter i guld, som han vägde på vågen,
två trefötter med skinande glans och tvenne par kittlar
jämte en präktig pokal, en klenod, som thrakerna honom
givit, då dit i beskickning han kom; han icke ens denna
sparade på i sitt hus, den gamle, ty hela hans åtrå
var nu att återlösa sin son. Men ur pelarehallen
drev han de samlade troerna ut med smädliga skymford:
»Bort, ert eländiga, nedriga pack! Han I kanske ej själva
240 hemma tillräckligt med sorg, efter mig I kommen och plågen?
Är det kanhända ej nog med de sorger Kroniden mig sände?
Död är min käckaste son, och I kommen att märka det själva,
ty långt lättare skolen I nu för achaiernas kämpar
bliva att dräpa, då Hektor är död. Men jag, o må aldrig
staden förhärjad och störtad i grus jag se för mitt öga,
utan mig unnas förut att i Hades' boningar nedgå!«
Sade och föste dem ut med sin stav, och för hetsige gubben
svärmen tillbaka sig drog, och på sönerna häftigt han ropte,
både på Paris och Helenos först och på Agathon sköne
250 och på Antifonos, Pammon, Hippothoos, modige Dios
och på Deifobos sist och Polites, väldig i härskri,
och i bestraffande ord mot de nio åldringen utfor:
»Skynden er, usla och skamliga barn! Ack lågen I döda
alla ihop vid achaiernas skepp i stället för Hektor!
Ack jag eländige man, som de tappraste söner av alla
födde i troernas land och ser ingen lämnad utav dem!
Mestor, de evige lik, och Troilos, hurtig på stridsvagn,

äntligen Hektor, som var som en gud bland jordiske männer
och av en människa tycktes ej född, men förr av en gudom,
260 dessa har Ares förgjort, men de ynkliga alla mig lämnats,
ljugare, gyckelmakare blott och hjältar i ringdans,
tappra att plundra på getter och får sina fattiga landsmän.
Viljen I laga mig vagnen på stund i ordning och allting
packa där in, som skall med, så att snart jag kan vara på vägen!«
Sagt; och vid fadrens bannande ord betagna av skrämsel,
lyfte de ner av sitt ställ lättrullande mulåsnevagnen,
vacker och glänsande ny, och bundo på denna en vagnskorg,
togo av spiken så ner mulåsnornas ok utav buxbom,
präktigt med nödiga ringar försett och med knapp uppå mitten,
270 togo med oket jämväl dess nioalniga okrem,
gjorde så oket fast på den skönpolerade vagnsstång,
framme i ändan därav, och fästade ringen om sprinten;
remmen de lindade se'n tre gånger från vardera sidan
upp om knappen och neder igen om stången och knöto.
Därpå de buro ur kammaren ut och på glänsande vagnen
lastade omsorgsfullt den omätliga lösen för Hektor;
spände så mulorna för, starkhovade, vana vid selen,
vilka åt Priamos Myserna skänkt till en lysande gåva.
Hästarna spände de se'n åt Priamos för, som den gamle
280 underhöll för sitt eget behov vid polerade krubbor.
Sålunda läto där spänna nu för i det höga palatset
Priamos själv och hans häroldsman, de förståndige gamle.
Trädde då till dem Hekabe fram, i sitt hjärta bedrövad,
och i sin högra hand hon en gyllene bägare hade,
bräddad med ljuvaste vin, till ett offer, förrn färden begynte,
steg framför hästarna fram och talade sedan och sade:
»Här, tag bägarn och offra åt Zeus Allfader av vinet!
Bed att få komma till hemmet igen ifrån fiendemännen,
efter till skeppen dig manar din håg, fast mig det ej likar.
290 Bed dess varmare du då till Zeus, svartskyade Dundrarn,

Idas gud, som ser ned över hela det troiska landet;
bed att han skickar sin örn, sitt ilande bud, som bland fåglar
honom den käraste är och den starkaste också av alla,
neder till höger åt dig, att du själv kan den se med ditt öga
och i förtröstan på tecknet gå hän till danaiska skeppen.
Men därest ej vittskådaren Zeus vill dig sända sitt vingbud,
ej vill åtminstone jag då råda dig alls eller mana
att gå åstad till argivernas skepp, fast du ivrigt det åtrår.«
Gav då sin drottning till svar den gudaliknande drotten:
300 »Älskade hustru, jag denna din bön förvisso ej avslår.
Gott är att händerna lyfta till Zeus för att söka hans misskund.«
Sade den åldrige drott och befallde en fataburstärna
att honom händerna strax med renaste vatten begjuta,
och hon steg fram och i händerna bar både kanna och bäcken.
När han sig tvagit, han bägaren tog av sin älskade maka,
trädde så mitt uppå gården fram och bad under vinstänk,
medan mot himlen han såg, och höjde sin stämma och talte:
»Store och prisade Zeus, Allfader, som härskar från Ida!
Låt i Achilles' tält mig barmhärtighet finna och ynnest;
310 skicka du även din örn, ditt ilande bud, som bland fåglar
dig den käraste är och den starkaste också av alla,
neder till höger åt mig, att jag själv kan den se med mitt öga
och i förtröstan på tecknet gå hän till danaiska skeppen!«
Bedjande talte han så. Honom hörde den vise Kronion.
Strax han sände en örn, den betydelsefullaste fågel,
mörkbefjädrade jägarn, som ock för den spräcklige kallas.
Sådan som vidden är på den väl tillreglade dörren,
som för till skattekammaren in hos den mäktige rike,
likadan vidden var på vardera vingen hos örnen,
320 som nu till höger flög fram över staden. Alla då gladdes
över så lycklig syn och kände sig varma om hjärtat.
Åldrige drotten med iver steg upp på den glänsande vagnen,
körde igenom den ljudande hall och ut genom porten.

Mulorna travade främst med sin fyrahjuliga lastvagn,
körda med säker hand av Idaios, och Priamos' hästar
följde bakefter, och åldringen själv med piskan dem pådrev
ned genom staden i hast, medan samtliga fränderna följde,
klagande jämmerfullt, som om döden han fore till mötes.
Men när de kört genom gatorna ner och kommo på slätten,
330 vände till Ilion åter då hem hans söner och mågar,
och de nu ensamma rullade fram över slätten, men färden
såg vittskådaren Zeus och av ömkan betogs med den gamle.
Strax han vände sitt ord till Hermes, den älskade sonen:
»Hermes, ty du framför andra ju har till din käraste syssla
att stå de dödlige bi, och du bönhör hult, vem du tycker:
skynda då också att Priamos hän till achajiska skeppen
föra nu obemärkt, så att ingen av alla danaer
ser eller märker hans färd, innan fram till Achilles han länder.«
Sade, och lydde då strax budbringaren Argusförgörarn,
340 och i en hast han på fötterna nu de ovanskliga, sköna
gyllne sandalerna band, av vilka han svävande bäres
lätt som en vindfläkt fram över hav och oändliga jorden;
fattade sedan sin stav, med vilken han söver de mänskors
ögon, han vill, och andra igen uppväcker ur sömnen.
Flög nu med denna i hand den kraftige Argusförgörarn.
Snart Hellesponten han nått och troernas bördiga rike
och där vandrade fram, lik en konungason till gestalten,
med nyspirande skägg, uti människans skönaste ålder.
Sedan de farit förbi vid kung Ilos' väldiga gravhög,
350 höllo de körande in sina mulor och hästar vid floden
för att dem vattna, då skymningen re'n sig bredde på jorden.
Då fick härolden öga med ens på den vandrande Hermes
nära intill, och till Priamos strax han talte och sade:
»Dardanosättling, giv akt, ty aktsamhet nu är av nöden!
Där jag varsnar en man, och jag fruktar, med oss är det ute.
Låt oss med hästarna fly härifrån eller också med böner

nalkas till mannen och famna hans knän, om han vill sig förbarma.«
Sade; men åldringens själ blev förvirrad, och häftigt han skälvde,
håren sig reste av isande skräck på hans bräckliga lemmar,
360 och som bedövad han stod; men Lyckobringaren milde
trädde då självmant fram, tog den gamle i handen och frågte:
»Fader, vart ämnar du köra åstad med mulor och hästar
mitt i ambrosiska natten, när andra människor sova?
Var du då alls icke rädd för de modiga män av Achaia,
som så fientliga dock och förbittrade äro här nära?
Såge dig någon av dem i den mörka och ilande natten
köra så kosteligt gods, hur skulle dig då bli till sinnes?
Själv är du längre ej ung, och till åren är han, som dig följer,
om det behöves att visa tillbaks något kränkande angrepp.
370 Jag skall ej göra dig ringaste ont, utan hellre mot andra
vill jag dig vara till skydd, ty du tyckes mig likna min fader.«
Svarade Priamos då, den gudaliknande gamle:
»Ja, det förhåller sig kanske nog så, min son, som du säger.
Ännu sin hand över mig dock någon av gudarne håller,
som i en lycklig stund mig sände till mötes en sådan
följeslagare god, i växt och i fägring ett under
och av så vettigt förstånd. Av sälla föräldrar du föddes.«
Honom svarade då budbringaren Argusförgörarn:
»Ja, du har alldeles rätt uti allt vad du sade, o gamle.
380 Men välan, mig detta nu säg och berätta uppriktigt:
fraktar du bort någonstans dina många och sköna klenoder
fjärran till främmande folk för att få dem förvarade säkert,
eller lämnen I samtliga re'n det heliga Troja,
gripna av fruktan med skäl, då din son, den ypperste kämpen,
ligger nu fallen, som sviktade ej mot achaier i striden?«
Svarade Priamos då, den gudaliknande gamle:
»Bäste, men vem är väl du, och vilka föräldrarna dina,

du som talar så skönt om min sons olyckliga öde?«
Honom svarade då budbringaren Argusförgörarn:
390 »Gamle, du pröva mig vill, och därför du frågar om Hektor.
Honom med egna ögon jag sett mångfaldiga gånger
uti den mannafrejdande strid och jämväl, då till skeppen
hjälten argiverna drev och med eggade kopparen nedhögg.
Vi med beundran då skådade på, ty Achilles oss tillät
ej att i striden gå med, i sin häftiga harm mot Atriden.
En av hans svenner är jag – och på samma fartyg jag hitkom –,
av Myrmidonernas stam, och min fader heter Polyktor.
Rik är min fader på gods, och som du är han redan en åldring;
söner sex har därhemma han kvar, och jag är den sjunde;
400 lotten ibland oss träffade mig att gå med ut i kriget.
Nu gick på slätten jag ut ifrån skeppen, ty tidigt i morgon
rycka kring staden till strids de hurtiga män av Achaia,
ty dem förtryter att ligga här still, och achaiernas drottar
äro ej längre i stånd deras brinnande iver att hejda.«
Svarade Priamos då, den gudaliknande gamle:
»Efter du är, som du säger, en sven hos Peliden Achilles,
o så berätta mig då, och utan att något fördölja:
finnes min son där vid skeppen ännu, eller månne Achilles
redan har styckat hans kropp och den kastat för hundarna sina?«
410 Honom svarade då budbringaren Argusförgörarn:
»Gamle, ej äten han är av hundar ännu eller fåglar,
nej, vid Achilles' hövdingaskepp han utanför tältet
liggande är som förut, och tolfte dagen han redan
ligger där utan att alls är förmultnad hans kropp och ej heller
gnagen av maskar, som eljest ju jämt de fallne förtära.
Visst omkring vännens hög nu Achilles dagligen släpar
utan förskoning hans lik, då gudomlige Eos sig visar,
men kan ej göra det skada; du själv skulle se med förundran,
hur han som daggen frisk där ligger förutan ett blodspår,
420 utan den ringaste fläck, och hur såren alla sig slutit,

vilka han fick, då så mången sin lans instötte i honom.
Så om din härlige son sig vårda de salige gudar
till och med efter hans död, ty de älskade honom av hjärtat.«
Sade; men åldringen fylldes av fröjd och svarade honom:
»Ack, mitt barn, ja det båtar förvisst att åt salige gudar
bringa sin skyldiga gärd, ty aldrig min son under livet
glömde i huset de evige bort, som bo i Olympen;
därför de mindes ock honom igen och det ännu i döden.
Men välan, tag emot av min hand den här sköna pokalen,
430 unna mig sedan ditt skydd och följ mig med gudarnes bistånd,
ända tills inne i tältet jag står hos Peliden Achilles.«
Honom svarade då budbringaren Argusförgörarn:
»Gamle, du pröva mig vill, som är ung, men du ej kan förmå mig
att bak Achilles rygg mottaga av dig någon gåva,
ty jag av hjärtat är rädd och försynt för att honom beröva
vad som är hans, för att ingenting ont må mig senare drabba.
Dig jag följde dock glad, om ock ända till frejdade Argos,
både på seglande skepp och till lands och ledsagade troget;
ingen sig skulle förgripa på dig av förakt för din ledsven.«
440 Sade och upp på hans vagn sprang Lyckobringaren milde
och utan tövan tog piskan i hand och de glänsande tömmar,
och han den yppersta styrka göt in hos hästar och mulor.
Men då till graven och muren de länt, som värnade skeppen,
funno de väktarne sysslande just med att laga sin kvällsvard.
Över dem alla göt sömn budbringaren Argusförgörarn,
reglarna sköt han i blinken ifrån och öppnade porten,
förde så Priamos in jämte vagnen med lysande skänker.
Men när de kommo så fram till Pelidens ståtliga krigstält,
som Myrmidonernas folk hade byggt åt befallande drotten, –
450 furubjälkar de timrat ihop, och ett tak därutöver
bäddat av ullig vass, som de mejat på sumpiga ängen;
rymlig var gården omkring, som de hade med tätaste pålrad
hägnat åt konungen in, och porten var stängd av en enda

bom av furu; det fordrades tre av de andra achaier
för att den skjuta framför, och tre för att skjuta från porten
väldiga regeln tillbaks, men Achilles den mäktade ensam –:
Lyckobringaren öppnade själv för den gamle då porten,
körde med lysande skänkerna in, som de bragte Peliden,
steg ifrån vagnen så neder på jord och talade sedan:
460 »Gamle, nu lyssna och vet: jag är en av de himmelske gudar,
Hermes jag är, av min fader åt dig till ledsagare medsänd.
Nu vill jag åter begiva mig bort och ej för Achilles'
ögon träda dit in, ty det otillbörligt ju vore,
att en odödlig gud skulle dödlige gästa så öppet.
Men gå du själv dit in och Achilles famna om knäna,
och vid hans fader besvär och hans fagerlockiga moder,
och vid hans älskade son, att hans hjärta du måtte beveka.«
Sålunda talte och vände igen till den höga Olympen
Hermes, men Priamos hoppade ner ifrån vagnen på marken;
470 och han Idaios nu lämnade där, som blev kvar för att tillse
hästar och mulor, men åldringen själv gick fram emot tältet,
däri Achilles höll till, Zeusälsklingen. Honom han inne
fann, och på avstånd sutto hans män, och tvenne allenast,
hjälten Automedon blott och Alkimos, telning av Ares,
sysslade kring honom flinkt, ty han nyss hade slutat sin måltid,
sedan han ätit och druckit, och än stod framför honom bordet.
Osedd trädde kung Priamos in och gick fram till Achilles
och sina armar slog om hans knän och kysste hans hårda,
mordiska händer, som hade förgjort så många hans söner.
480 Som när en man, som förövat ett mord i fäderneslandet,
flytt till ett främmande folk och träder, belastad med blodskuld,
in i en rik mans hus, och envar honom skådar med häpnad:
likaså häpen Achilles nu blev vid Priamos' anblick,
häpnad de övriga också betog, och de växlade blickar.
Men nu med bedjande ord till Achilles Priamos talte:
»Kom nu din fader ihåg, du gudalike Achilles!

Gammal som jag han står uppå ålderns bedrövliga tröskel.
Kanske ock han är beträngd av de runt kringboende folken,
utan att någon han äger till skydd mot våld eller ofärd.
490 Dock, så länge han spörjer om dig, att ännu du lever,
gläder han sig i sin själ och dagligen lever i hoppet
att se sin älskade son från Ilion komma tillbaka.
Jag däremot, huru olyckssäll! Jag de tappraste söner
födde i troernas land och ser ingen lämnad utav dem.
Femtio söner jag hade, då hit achaierna kommo;
nitton av dessa en enda gemål mig födde till världen,
medan av kvinnorna uti mitt hus voro födda de andra.
Många av dessa ha mistat sitt liv för den stormande Ares,
men den min endaste var, som ock ensam värnade staden,
500 nyligen fälldes av dig, då han stridde för fäderneslandet,
Hektor! För hans skull kommer jag nu till achajiska skeppen
att honom återköpa från dig för en lösen omätlig.
Hav för de högste försyn, o Achilles, och visa mig misskund!
Tänk på din fader; och ändå är jag långt mera att ömka.
Prövat jag har, vad aldrig på jord någon dödlig har utstått:
hakan på honom, som dödat min son, jag bedjande vidrört.«

Sade och väckte upp längtan till gråt hos Achilles för fadern.
Gubben i armen han tog och sköt honom sakta ifrån sig.
Och under minnenas makt nu den gamle med tanken på Hektor
510 framför Achilles' fötter sig vred under skärande klagan,
medan Achilles grät för sin älskade fader och stundom
över Patroklos, och suckandet ljöd från dem bägge i tältet.
Men när den ädle Achilles sin själ hade mättat av jämmer
och ur hans lemmar och bröst hade vikit det längtande vemod,
sprang ifrån stolen han upp och reste den gamle vid handen,
innerligt rörd av hans vitnade skägg och hans vitnade hjässa,
och med bevingade ord han talte till honom och sade:

»Arme, ja lidanden många försann har ditt hjärta fått bära.
Hur fick du mod att gå ensam åstad till achajiska skeppen,

inför den mannens blick, som för dig så många och tappra
söner har dödat? I sanning, av järn måtte vara ditt hjärta.
Men nu välan, sitt på stolen här ner, och låtom bekymren
sjunka till ro i vår själ, så bedrövade också vi äro.
Ingen båtnad det bliver ju dock av den isande sorgen.
Detta är lotten, som gudar beskärt åt de dödlige arma,
alltid att leva i kval, medan själva de känna ej sorgen.
Uppe hos Zeus två kar på tiljorna stånda i hallen,
ett med skadliga gåvor är fullt och det andra med goda.
Den, som av ljungaren Zeus dem blandade får vid sin födsel,
råkar på lyckan ibland, men lika så ofta på sorgen;
men den som idel fördärvliga får, är dömd att i smälek
drivas av frätande hungern omkring på den heliga jorden,
hemlös, aktad ej alls av dödlige män eller gudar.
Så ju åt Peleus visst de odödlige lysande gåvor
skänkte från födelsens stund, och rikast av människor alla
blev han på skatter och gods och jämväl Myrmidonernas konung,
och till hans brud, fastän dödlig han var, en gudinna de valde;
dock även honom de sorger jämväl beskärde, ty aldrig
ättlingar födas han såg i sitt hus till att ärva sitt rike,
utan en enda son, som tidigt skall dö, och som aldrig
varder hans ålderdoms tröst, ty fjärran från fädernejorden
sitter i Troja jag här, till jämmer för dig och de dina.
Gamle, du också ju förr var en lycklig man, har man sagt mig.
Uti allt landet från Lesbos' ö, som av Makar bebyggdes,
till Hellespontens oändliga ström och till Frygiens dälder
ingen lär varit på skatter så rik och ingen på söner;
dock sedan detta elände dig sänts av de himmelske gudar,
är kring din konungastad ej annat än fejder och manfall.
Giv dig till tåls och ej pina din själ med evinnerlig klagan;
intet du vinna ju skall med din jämmer för härlige sonen,
ej honom väcka till liv; förr drabba dig lidanden nya.»
Svarade Priamos då, den gudaliknande gamle:

»Bjud mig ej sitta ännu, Zeusättade drott, medan Hektor
ligger på gården kvar utan ans, men skynda att honom
ge mig igen, att jag får honom se, och den rikliga lösen
tag, som vi bragt! Må du njuta därav och till fädernejorden
lyckligen komma igen, sedan först du förunnat mig arme
att få behålla mitt liv och skåda den lysande solen.«
Bister i uppsyn svarade då den snabbe Achilles:
560 »Plåga mig längre ej, gamle, ty själv jag hyser för avsikt
att ge dig Hektor igen, ty från Zeus till mig är med budskap
kommen min moder, som livet mig gav, havsåldringens dotter.
Och om dig själv jämväl jag förstår, o Priamos, tydligt,
att dig av gudarne någon har fört till achajiska skeppen.
Ingen av dödlige män, om också med ynglingakrafter,
skulle ha vågat i lägret sig in eller väktarne undgått
eller ha skjutit så lätt ifrån porten den mäktiga bommen.
Därför låt bli att än mer uppröra mitt plågade hjärta!
Kanske jag eljest ej skonar ens dig här i tältet, du gamle,
570 fast du en bedjande är, men mot Zeus' befallningar bryter.«
Så han sade. Den gamle blev rädd och befallningen lydde.
Men genom tältets dörr sprang Peliden ut som ett lejon,
icke allena, men följd av två sina vapenkamrater,
hjälten Automedon främst och Alkimos, vilka Achilles
satte bland vännerna högst näst efter den fallne Patroklos.
Dessa ur oken då spände ifrån både hästar och mulor,
förde i tältet så in den gamles beprövade härold
och honom bjödo en stol och från fyrahjuliga vagnen
lastade sedan utav den omätliga lösen för Hektor.
580 Tvenne mantlar de lämnade kvar och den finaste livrock,
så att Achilles hans lik kunde sända i kläder till hemmet.
Tärnorna kallades ut för att tvätta och smörja den döde,
dock på en avskild plats, så att Priamos honom ej såge,
för att han ej i sin sorg skulle glömma att styra sin vrede,
om han fick sonen se, och Achilles, förbittrad i hjärtat,

slå honom kanske ihjäl och mot Zeus' befallningar bryta.
När honom tärnorna tvättat och smort med den glänsande oljan
och hade klätt honom se'n i en prunkande mantel och livrock,
lyfte Achilles själv honom upp och lade på bädden
590 och med kamraternas hjälp därefter på glänsande vagnen,
brast så i klagan och ropte vid namn sin älskade stridsbror:
»Vredgas ej, o Patroklos, på mig, ifall du förnimmer,
där du i Hades dväljs, att jag lämnat gudomlige Hektor
nu åt hans fader igen, sedan riklig lösen han givit.
Ägna jag vill dig av denna ju ock din skäliga andel.«
Sade och vände till tältet igen den ädle Achilles,
satte sig där på den prunkande stol, som han nyss hade lämnat,
inne vid innersta väggen, och så till Priamos talte:
»Nu är dig återgiven din son, som du bad mig, o gamle;
600 bäddad han är på din vagn, och du ser honom tidigt i morgon,
då du kör själv honom hem; men nu må vi tänka på kvällsvard.
Fagerhåriga Niobe själv ju dock tänkte på föda,
fastän hon tolv sina älskade barn sett förgöras i huset,
sex av dem voro döttrar, och sex voro blomstrande söner.
Sönerna fällde av harm med sin silverbåge Apollo,
döttrarna Artemis sköt, jägarinnan, som fröjdas åt pilar,
därför att Niobe stolt sig med fagerkindade Leto
aktade lika, som två hade fött, då hon själv fött så många;
alltså de syskonen, fastän blott två, dem alla förgjorde.
610 Liggande blevo de kvar i sitt blod i dagarna nio,
ingen det fanns att dem jorda, ty Zeus hade folket förstenat,
men på den tionde jordade dem de himmelske gudar.
Ej hon glömde att äta likväl, när hon tröttnat att gråta.
Borta bland klipporna nu uppå Sipylos' ödsliga fjällar,
där man tror nymferna lägga sig ner till sin heliga vila,
sedan de slutat sin dans omkring Acheloïos' flöde,
sörjer hon än över gudarnes straff, fastän vorden en stenbild.
Därför låt också nu oss, du vördige gamle, på måltid

tänka. Din älskade son får du senare tid att begråta,
620 sedan du fört honom hem. Han skall kosta dig ymniga tårar.«
Sade och reste sig fort och en tacka med skinande vitull
slaktade; svennerna flådde den strax och besörjde som övligt,
skuro så lämpliga skivor därav och dem stucko på spetten,
stekte dem omsorgsfullt och drogo dem åter av spetten.
Brödet Automedon tog och det satte i prydliga korgar
runtom på bordet fram, och Achilles fördelade köttet.
Därpå de grepo sig an med de väntande, färdiga rätter.
Men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka,
Dardanosättlingen Priamos såg med beundran Achilles,
630 hur han var reslig och skön, ty han liknade gudarne själva.
Även Achilles beundrade högt den dardaniske drotten
vid att förnimma hans tal och hans värdiga ansikte skåda.
Men när de hade sin blick av varandras beskådande mättat,
talade först av dem den gudaliknande gamle:
»För mig nu fortast till sängs, du ättling av Zeus, att vi äntligt
måtte av ljuvliga sömnen jämväl hugsvalas på bädden.
Ej mina ögon ännu under ögonlocken sig slutit,
sedan min älskade son för din hand förlorade livet,
utan med idelig suckan jag närt min oändliga smärta,
640 medan i smutsen jag vältrade mig på den hägnade gården.
Nu både föda jag smakat igen och det glödande vinet
hällt genom strupen ner; förut har jag ingenting smakat.«
Sagt, och Achilles då bjöd sina svenner och tjänande tärnor
sängar att ställa i hallen till reds och att bädda med sköna,
purpurfärgade bolstrar däri och på dessa med filtar,
bredande över till sist, till att hölja sig, täcken av ylle.
Genast ur tältet de skyndade ut med facklor i handen
och utan dröjsmål bäddade flinkt två sängar i ordning.
Skämtande talade då till Priamos snabbe Achilles:
650 »Lägg dig därute i hallen till ro, du älskade gamle,
så att ej någon må träffa dig här av achaiernas rådsmän,

vilka ju komma beständigt till mig, såsom billigt, att rådslå.
Såge dig någon av dem i den mörka och ilande natten,
skulle han säga det strax till männernas drott Agamemnon,
och det ett uppskov kunde då bli med att lämna dig liket.
Men välan, mig detta nu säg och berätta uppriktigt:
säg mig dagarnas tal, som du ämnar till Hektors begravning,
så skall jag hålla mig själv och mitt folk under tiden från striden.«
Svarade Priamos då, den gudaliknande gamle:
660 »Om du förunna mig vill att Hektor högtidligen jorda,
gör då, Achilles, så här som jag ber, så beter du mig huldhet.
Själv du ju vet, hur vi spärras nu in, och fjärran från bergen
måste vi hämta oss ved, och troerna rädas för färden.
Nio dagar vi över hans lik ville gråta i huset,
fira begravning på tionde dag med ett gille för folket
och på den elfte till sist över honom kasta upp högen,
men på den tolfte vi kämpa igen, om det måste så vara.«
Honom svarade då snabbfotade hjälten Achilles:
»Detta skall också dig ske, som du vill, o Priamos gamle;
670 krigandet hejda jag skall under hela den tid, som du önskar.«
Sagt, och på åldringen milt om hans högra hand invid leden
tog han och tryckte ett tag, för att icke han alls skulle frukta.
Sålunda lade sig nu därute i hallen till vila
Priamos själv och hans häroldsman, de förståndige gamle,
medan Achilles själv längst inne i präktiga tältet
sov och hos honom i bädd steg fagerkindad Briseïs.
Alla de övriga nu, både kämpar och himmelske gudar,
natten igenom sovo, försänkta i blidaste slummer.
Hermes allena, välsignelsens gud, ej lyckte sitt öga,
680 utan han grubblade på, hur han skulle tillbaka från skeppen
hjälpa kung Priamos hem, så att väktarne icke det märkte.
Äntligt till konungens huvudgärd han trädde och talte:
»Gamle, på faran du tänker visst ej, då du ännu så stilla
sover bland fiendemän, emedan Achilles dig skonat.

Älskade sonen du nyss löst igen och har mycket betalat;
trefalt större en lösen för dig, som är levande ännu,
finge dock gäldas förvisst av de söner, som hemma du lämnat,
om Agamemnon dig varsnade här och de andra achaier.«
Så han sade. Den gamle blev rädd och väckte sin härold.
690 Hermes spände för vagnarna fort deras hästar och mulor,
körde så själv genom lägret i hast, och ingen dem märkte.
Men när de kommo till vadet, som är i den virvlande Xanthos,
floden, som rinner så skönt och av Zeus den odödlige föddes,
Hermes då vände tillbaka igen till den höga Olympen.
Vitt över jorden sitt sken spred saffranslöjade Eos,
medan till staden de hästarnas spann under jämmer och verop
körde och liket av mulorna drogs. Ej någon dem märkte
varken av troernas män eller fagerslöjade kvinnor
före Kassandra, så skön som den gyllene kärleksgudinnan.
700 Stigen på Pergamos upp, urskilde hon älskade fadern,
där uppå vagnen han stod, och stadshärolden tillika
samt uppå mulornas vagn sin dödade broder på båren.
Då bröt i jämmer hon ut och ropade hän över staden:
»Kommen, I troiska kvinnor och män, för att Hektor få skåda,
kommen, så visst som I gladden er förr, då han vände från striden
levande hem! Ty i honom sin fröjd hade staden och folket.«
Sade, och ingen, det vare sig man eller kvinna, i staden
stannade kvar, ty en sorg, som var outhärdlig, de kände.
Utanför porten ej långt de nu Priamos mötte med Hektor.
710 Främst ibland skaran hans älskade viv och hans vördade moder
sleto sitt hår och sig störtade fram mot den rullande vagnen
och vid hans huvud rörde, och runt stod mängden i tårar.
Sålunda dagen igenom de visst, tills solen gått neder,
skulle ha gråtit och sörjt över Hektor där utanför porten,
om ifrån vagnen ej åldringen snart hade talat till folket:
»Plats, så att mulorna slippa förbi! Det ståndar er sedan
fritt att er mätta av gråt, när jag fört honom hem till palatset.«

Så han sade; då trädde de strax åt sidan för vagnen.
Men när de hade med Hektor kört in i den ståtliga borgen,
720 lades han ner på den skönaste säng, och de ställde vid sidan
skalder, som började först att den hädansomnades drapa
sjunga med sörjande ord, medan kvinnorna suckade runtom.
Därpå i klagan först vitarmad Andromache utbröt,
famnande huvudet om på hjälteförödaren Hektor:
»O min make, så ung du förgicks, och mig som en änka
lämnar du kvar i ditt hus, och en jollrande pilt är allenast
sonen, som du och jag, vi olycksaliga, födde.
Ej lär han hinna till ynglingaår, ty förut skall från höjden
Ilion störtas, då fallen är du, som försvarat dess murar
730 och har beskärmat dess jollrande barn och dess tuktiga makar.
Snart skola dessa nu föras åstad på de holkade skeppen,
och bland de andra ock jag; men du, mitt barn, skall din moder
antingen följa till främmande land och där hos en omild
herre få nesligen slita som träl; eller skall en achaier
gripa din arm och till jämmerlig död dig slunga från tornet,
vredgad, jag tänker, för det, att hans broder blev dödad av Hektor
eller hans son eller fader, ty många achaier i sanning
föllo för Hektors hand och tvungos att bita i gräset;
ej var han nämligen blid i den gruvliga striden, din fader.
740 Därför begråtes han ock av människor alla i staden,
och outsäglig sorg har du vållat föräldrarna dina,
Hektor, men ingen som jag skall lida och sörja beständigt.
Ty du i döden ej sträckte mot mig dina armar från bädden
eller mig sade ett tröstande ord, som jag kunde få minnas
dagar och nätter i hela mitt liv, medan tårarna runne.«
Gråtande talte hon så, och kvinnorna suckade runtom.
Men därefter bland dem ljöd Hekabes skärande klagan:
»Hektor, o du, som den käraste var för mitt hjärta av barnen!
Älskad förvisso du var av de evige, medan du levde,
750 därför om dig de sig vårdade ock, när du drabbats av döden.

Ty mina övriga söner, så snart som den snabbe Achilles
någon tog fången, dem sålde han bort över ödsliga havet,
än till Samos och Imbros och än till det töckniga Lemnos,
men när på dig han livet förgjort med sin eggade glaven,
ofta helt visst han dig släpade runt kring sin dyre Patroklos'
grav, som föll för din hand – men väckte ej vännen till livet;
nu dock som daggen frisk du vilar i fädernehuset,
oförvandlad, lik en, den Apollo nalkades plötsligt
och med en smärtlös pil från sin silverbåge förgjorde.«
760 Gråtande talte hon så och väckte den bittraste jämmer.
Men som den tredje nu Helena ock begynte sin klagan:
»Hektor, o du, som långt kärast mig var bland svågrarne alla –
ack, ty förmäld jag ju är med den gudaliknande Paris,
vilken till Troja mig fört – o hade jag förr gått förlorad!
Redan ju tjugonde året det är, som för mig nu förrinner,
sedan jag hemifrån flytt och är borta från fäderneslandet;
aldrig jag dock av din mun hört ett hårt eller sårande tilltal.
Ja, när i huset det hänt, att en svägerska eller en svåger
bannor mig gett, eller en av de fagerslöjade fränkor
770 eller min svärmor – Priamos jämt var mild som en fader –,
trädde du medlande fram och visste dem hålla tillbaka
med din huldsalighet blid och de vinnande ord, som du talte.
Därför jag arma nu dig och mig själv med detsamma begråter,
kvald i min själ, ty jag äger ej vän eller tröstare mera
runtom i troernas land, utan alla mig skåda med avsky.«
Så hon talte och grät, och suckande runtom stod mängden.
Därpå till folket igen den åldrige Priamos talte:
»Troer, nu hämten till staden in ved, och för listiga bakhåll
frukten ej alls från argivernas folk, ty Peliden Achilles
780 lovade själv, då han släppte mig hem från de beckade skeppen,
att ej bekriga oss förr, än den tolfte morgonen randas.«
Sade, och troernas män för vagnarna oxar och mulor
spände och sedan med hast sig samlade utanför staden.

Nio dagar å rad de körde hem bränsle i massa;
men när på tionde dagen gick upp den lysande Eos,
buro den dristige Hektor de ut under strömmande tårar,
lyftade överst på bålet hans lik och tände med elden.
Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos,
samlades folket igen kring den frejdade hövdingens dödsbål,
790 och när de kommit tillstädes och alla församlade voro,
släckte de först med glimmande vin det rykande bålet
runt omkring överallt, dit mäktiga lågorna hunnit.
Därpå de vitnade benen hans stridskamrater och bröder
samlade sörjande hop, medan tårar på kinderna runno;
togo därefter och lade dem ner i ett glänsande guldskrin,
sedan de lindat dem in i purpurfärgade slöjor;
sänkte så skrinet neder att stå i gravens fördjupning
och det betäckte med stora och tätt hopfogade stenar.
Högen kastades upp, medan runtom spejare sutto,
800 för att achaierna ej skulle stormande komma i förtid.
Dock, när högen var rest, de vände tillbaka och mangrant
sutto därefter till bords vid det stora och lysande gillet
uppe i slottet hos Priamos själv, Zeusättade drotten.
Sålunda staddes till grav den hästomtumlande Hektor.

Efterskrift

1.

När Erland Lagerlöf lämnade sitt lektorat i Västerås och på egen begäran togs in på alkoholisthemmet Sans Souci utanför Uppsala i januari 1904 var det en av hans bröder som följde honom dit. Under resan på hästskjutsen frågade han Erland vad han nu tänkte sysselsätta sig med.

– Översätta Homeros, blev svaret.

Brodern tänkte att det går han väl aldrig i land med.

Men det gjorde han. Han bosatte sig 1906 på ett billigt pensionat i Grisslehamn, och under mycket enkla omständigheter tillkom de båda verken. Odysséen utkom 1908 och Iliaden 1912. Översättningarna fick god kritik och nu är de klassiker.

Lagerlöf var dock inte den förste som översatte Homeros till svenska. Berättelserna om kriget vid Troja hade länge varit kända även om kunskapen länge byggde på den medeltida Trojasagan, som utgavs i en fullständig svensk översättning 1529 (*Troya Borgdzs chröneca*). Den första tryckta editionen av Homeros grekiska text utgavs 1488, och under 1500-talets lopp började humanisterna på kontinenten penetrera texten allt grundligare. Med nyhumanismen i England vid 1700-talets början och med det ökade antikintresset även i Tyskland (Winckelmann 1764) väcktes intresset för de homeriska texterna så småningom också i Sverige, och impulserna från Frankrike – där det länge hade varit en självklarhet att Vergilius var större än Homeros – började ge plats för andra inflytelser. Det var främst i Uppsala och Åbo som det rörde på sig. Carl Aurivillius hade skrivit en avhandling om den homeriska epiken 1753, men det var inte förrän vid 1780-talets mitt som den nyhumanistiska Homeros slog igenom i Uppsala. Johan Floderus, professor i grekiska där 1762,

hade hyllat diktaren i sin installationsföreläsning, och vid sitt inträde i Vitterhetsakademien 1786 föreläste han över ämnet »Om grekernes vitterhet och dess fortplantande till andra folkslag«.

Just samma år, alltså 1786, publicerar Gustaf Regnér den första kända svenska översättningen av homeriska texter – inledningen av Iliaden och episoden om »Ares fängslad af Vulcan« i Odysséens åttonde sång – i *Svenske Parnassen*. Det ena textprovet är på rimmade alexandriner:

> Sjung, skaldemö! Achills olyckligt väckta ifver,
> Som vålde tusen qval de väpnade Achiver,
> Som mången hjelte-själ til Pluto sände af
> Och rofdjuren til spis de raska lemmar gaf.

Men det andra är på »det femmätiga Engelska vers-slaget utan rim«:

> Där ligga de i *Vulcans* sträckta giller
> Til hand och fot insnärde, fängslade,
> Den minsta led ej mägtige at röra,
> Än mindre utur bojan lösa sig.

Regnér är pionjär för en ny tendens inom översättandet. Han har sina rötter i den gustavianska traditionen men orienterar sig mot nya, tyskinspirerade, nyklassicistiska tänkesätt, och när han 1801 utger en volym med *Försök til metriske öfversättningar från forntidens skalder* har han flyttat sig ytterligare några steg från vad det svenska antiköversättandets historiker Johanna Akujärvi kallar en »domesticerande« översättningsmetod till en mer »främliggörande«, där tonvikten ligger på ett försök att föra över originaltextens specifika drag in i målspråket, helt i Goethes och Schleiermachers anda – men innan Schleiermacher hållit sitt berömda föredrag om de två metoderna att översätta

(det skedde först 1813). Och när Regnér nu gör ett nytt försök med Homeros gör han det på hexameter:

> Då han det sagt, at famna barnet han armarna sträckte.
> Genast mot skötet af hulda tärnan det menlösa barnet
> Skrikande vek tilbaka, och skydde sin kärlige fader,
> Skrämdt af vapnenas glans och den höga buske, som lik en
> Hästman öfverst å hjelmen veftade fram och tilbaka.
>
> (Iliaden 6:466–470)

Gustaf Fredrik Gyllenborg översatte precis samma avsnitt något år tidigare och uppläste sin tolkning i Svenska Akademien den 11 december 1789 (tryckt i *Stockholm-Posten* nr 74, 1790). Men han representerar en äldre syn på översättandet och skriver sin version på alexandriner. Det är Regnér som är förnyaren.

Hans översättningsvolym innehåller en i svensk översättningshistoria epokgörande teoretisk inledning, där han argumenterar för sin nya hållning. Det är typiskt att det är några av de svenska romantikerna som sedan intresserar sig för Homeros: Lorenzo Hammarsköld publicerar tolkningar av homeriska partier i *Öfversättningar och imitationer efter Äldre och Nyare Skalder* (1806), och i *Phosphoros* 1810 tolkar Georg Ingelgren »Hektors och Andromaches afsked«, alltså samma text som Regnér och Gyllenborg har översatt. I samma tidskrift publicerar Vilhelm Fredrik Palmblad 1813 »Odysseus bland kykloperne«:

> Nu på engång den hvassa olivestammen de lyfte,
> Och i hans öga stötte den ned. Mig resande högt upp,
> Vred jag omkring; liksom när en man skeppsbjelken med båret
> Bårar, och andra nedanifrån omvrida med remmar,
> Fattande hvar på sin sida, och detta beständigt omkringgår:
> Så i hans öga, hållande fast, vi den glödande pålen
> Vredo alltjemt, och blodet omkringflöt, sjudande, honom.
>
> (Odysséen 9:382–388)

Sedan kommer översättandet igång i större skala: Johannes Tranér utger Iliadens tolv första sånger i en serie disputationer med början 1807, Marc. Wallenberg blir den förste som översätter båda verken kompletta (Iliaden 1814–15, Odysséen 1819–21), följd av Johan Fredrik Johansson (Odysséen 1844–45, Iliaden 1846), och Axel Gabriel Sjöström översätter Odysséens tolv första sånger (Helsingfors 1835), för att nu bara nämna de viktigaste.

Lagerlöf har lärt en del av dessa föregångare. Hos dem finner man åtskilliga formuleringar som sedan kommer tillbaka hos honom. Ingelgren har till exempel uttryck som »mantelsläpande kvinnor«, »omätelig lösen«, »den beställsamma skafferskan«, hos Wallenberg är skeppen »toftade«, de ledande männen är »drottar« och deras manskap lyder dem »i blinken« och där finns både »svenner« och »tärnor«. Lagerlöf har att bygga på, men även om man jämför honom med den mest moderna av föregångarna, J. F. Johansson, innebär hans översättning en markant nivåhöjning. Johansson skriver:

> Ah, hvad den uslingen der dock talar med löpande tunga,
> liksom en käring vid ugnen; men tukt vill honom jag gifva,
> honom med händerna slå, så att ut hans tänder på marken
> trilla ur käften, liksom på ett svin, som säden förderfvar.
> Upp, omgjorda dig nu, att samtliga här det må skåda,
> när vi försöka en dust; men hur vill du bestå mot en yngre?
>
> (Odysséen 18:26–31)

Hos Lagerlöf lyder samma rader:

> Himmel, den snuskegrisen minsann har en löpande tunga,
> just som en käring vid spisen! Men dig skall jag sönder och samman
> banka med näfvarna bägge på stund och slå dig ur käften
> tänderna ut, som man gör på ett svin, som bökar i säden.
> Skörta nu upp dig till kamp, så att dessa här alla må åse,
> huru vi drabba ihop! Men hur vill du bestå mot en yngre?

Här ser man att Lagerlöf direkt har övertagit Johanssons formulering i den sista raden, men viktigare är att det är ett annat flyt, en annan spänst i Lagerlöfs text. Johansson arbetar med korta formuleringar som han lägger intill varandra, Lagerlöfs syntax är mer sammanhängande och löper utan hack över flera rader. Styrkan i hans text är förutom detta den verklighetsnära konkretionen i de beskrivande avsnitten, de fyndigt och slagkraftigt återgivna stående epiteten men framför allt det uttrycksfulla och direkta i en del av de talade replikerna. Hans hexameter är kraftigt markerad men fördenskull inte mekaniskt stampande, och det finns en säker berättarröst i hans text.

Men där finns också romantiskt heroiserande drag. Det är uppenbart att Lagerlöf har en mycket stark beundran, ja vördnad för de antika texterna och deras värld. Han kan anslå ett högtidligt tonfall och färga sin text med vad Gerhard Bendz har kallat en götisk stil. Det är enkelt att peka ut dessa drag: bestämd form utan ändelse (»de befallande drottar«, inte »de befallande drottarna«), verbböjningen i andra person pluralis (»Mån I blygas, argiver! / Skolen I stå som bedrövade nu […] / Stån I och vänten«), konjunktiverna (»Därför Tydiden nu vakte sig väl«), ett knippe nordiskt färgade glosor som »runor«, »viking«, »gravöl«. Och den som kastar en blick i ordlistorna i denna utgåva finner inslag som var gamla redan för hundra år sedan.

Det är alltså inte bara så att Lagerlöfs språk har åldrats därför att hundra år har gått. Han har medvetet anlagt en för sin tid äldre, högre språkton, och den enda förklaring jag kan finna är att han betraktar den homeriska grekiskan som ett under lång tid framodlat konstspråk med mycket ålderdomliga inslag, och att det är detta han har försökt återge.

2.

Erland Lagerlöf föddes i Kristinehamn 1854. Farfadern var kyrkoherde i Nyed och kusin till Esaias Tegnér. Fadern var regementsläkare och gjorde långa studieresor på kontinenten; 1864 deltog han som läkare i dansk-tyska kriget. Omkring 1870 insjuknade han i svår manodepressivitet, tvingades lämna sitt arbete och vistades en period på hospital. I familjen fanns tio barn och man levde under mycket knappa omständigheter. Erland tog studenten i Karlstad 1873 och studerade sedan vid universitet, först i Uppsala 1873–74 och, efter ett år som privatlärare i Norra Råda i Värmland, i Lund, där han läste klassiska språk och filosofi och aktivt deltog i studentlivet. Han blev fil.kand. 1878 och anställdes året efter av bokförläggaren Jakob Gleerup i Lund som privatlärare åt familjens båda söner och den sjuårige Einar Billing (sedermera biskop). I det Gleerupska hemmet förälskade han sig i en flicka som avled 1880 i lungsot, något som grep honom djupt och satte spår i hans egen poesi. Han gifte sig aldrig. Han blev fil.dr 1892 med en avhandling om Platon, *Om dialogen Sofisten*.

Efter provår i Katedralskolan i Lund läsåret 1883–84 hade han sedan, med vissa avbrott, olika lärartjänster i Lund och Malmö fram till 1899 och var så lektor i Västerås 1899–1904. År 1890 hade han genomgått en svår hjärnhinneinflammation och i sviterna av den blivit döv på ena örat. Han tycks ha varit en mycket inspirerande lärare. Det finns uttalanden av gamla elever som vittnar om hans förtjänster:

> Han var en rar, älskvärd, omtyckt lärare, som ibland kunde naturligt och vänligt samtala med en av oss unga piltar på skolgården eller gatan, ungefär som en »farbror« talar till en pojk i ett hem.
>
> (Gustaf Petrén)

> Jag hade förmånen att under ett år ha Erland Lagerlöf till lärare i modersmålet. Han observerade mina intressen och uppmuntrade mig på alla vis, gav mig sina böcker och inbjöd mig ofta till samtal i sitt spartanska ungkarlslogi.
>
> (Ernst Bendz)

> Vi begrep först senare att vi suttit vid ett genis fötter. Men han tog oss helt fångna. Han agerade, nej, han levde historia. Han formligen uppförde Shakespeares Caesar för oss, då vi läste det kapitlet i antikens historia. Vi var förtrollade av honom. Hans mänskliga svaghet, den djupa tragiken i hans väsen, var oss pojkar alltför uppenbar [...]. Jag var ofta hemma hos honom och han skänkte mig böcker med frikostig hand.
>
> (H. S. Nyberg)

Lagerlöf tvingades lämna sitt lektorat på grund av svår alkoholism. Från Sans Souci flyttade han 1906 till Herta Kitzings pensionat Borgen i Grisslehamn. Där bodde han till 1910, då han bosatte sig i Lund där han avled 1913.

År 1895 hade han givit ut en volym *Dikter*; det är poesi på god amatörnivå. Det var som översättare han kom att visa sina verkliga talanger. Redan 1879 hade han lagt fram några svenska tolkningar av Theokritos med kommentarer på latin vid det filosofiska seminariet i Lund, och 1884 publicerade han en volym med Theokritos samtliga *Idyller*; volymen innehåller också 25 epigram, alltsammans med förklarande noter. Tolkningarna prisbelöntes av Svenska Akademien. Han fortsatte sedan med Juvenalis satirer, först utgivna utan kommentarer i en skolpublikation 1894, sedan med kommentarer och som självständig bok 1896 (*Juvenalis' Satirer*), som fick ett hedersomnämnande av Akademien.

Det är energi och konkretion i Lagerlöfs formuleringar och rytmen har spänst:

> Åter jag ämnade då för tredje gången att spänna,
> harmsen i hela min själ, när med rullande ögon det vilda
> djuret i sigte mig fick, och den långa svansen kring knäna

> svängde och tänkte i blinken på strid; och hela dess nacke
> svälde af rasande mod, och den gula manen sig reste
> under dess vrede, och krökt dess ryggrad vardt som en båge,
> medan det höjde sig hårdt öfver buken och ljumskarne samman.
>
> (Theokritos 25:239–245)

Här känner man igen tonfallet från de verk som skulle bli hans stora insats.

Ludvig Nordström, som tillsammans med Lagerlöf utgjorde de enda gästerna på det ödsliga pensionatet i Grisslehamn, har gett en klassisk skildring av hur översättningarna av Homeros kom till:

> […] när höststormarna veno, då spelade lönnkronorna en sorgmarsch, som kom hjärtat att krympa i bröstet.
>
> Om man då kom gående på den leriga vägen, kunde man vara säker på att se ljus lysa stilla och trofast som en fyr ur gavelfönstret på övre botten i det för övrigt mörka huset. Det var ljuset från lampan på den flitige, den outtröttlige översättarens arbetsbord.
>
> Men kom man in i hans rum, möttes man ingalunda, som man velat tro, av komfort och trevnad. Det mot stormnatten lysande fönstret skrek och jämrade, ty den av sina dåliga affärer nedtryckta fru K. kunde aldrig komma ihåg att få en ny ruta insatt i stället för den som i månader, kanske åratal varit trasig. Denna trasiga ruta hade nu L., själv opraktiskheten personifierad, klistrat samman med papper, och detta papper viftade och tjöt i stormen.
>
> Sådana kvällar hade L. i regel icke stannat vid arbetsbordet utan flytt till sin säng i motsatt hörn, där han låg och arbetade, med täcket draget upp till hakan, iförd en tjock nattrock, och ofta med skinnmössan på det kala huvudet, till skydd mot de skarpa vindilarna från stormfönstret […]. I detta fattiga, kalla, genomblåsta rum blevo de till.

»Lagerlöfs Homeros« har blivit ett begrepp precis som »Hagbergs Shakespeare«. Översättningarna är väl etablerade och man tycker att man känner dem väl. Problemet är att »Lagerlöfs

Homeros« inte är Lagerlöfs och inte har varit det på mycket länge – detsamma gäller för övrigt Hagberg, men det är en annan historia. Efter de första upplagorna har Lagerlöfs text genomgått en serie bearbetningar och ingen har under de gångna hundra åren bevakat den avlidne översättarens intressen.

Odysséen kom alltså ut 1908 och Iliaden 1912. År 1920, sju år efter översättarens död, utgavs Odysséen i en andra upplaga på Gleerups förlag i Lund. Texten är helt oförändrad bortsett från att den är nystavad och rymmer ett stort antal vanställande tryckfel; i princip är det en återutgivning av originalupplagans text. Men när båda verken sedan gavs ut på nytt på 1940-talet (Iliaden 1946 och Odysséen 1948) var texten reviderad av den finlandssvenska skolmannen Einar Pontán, som i ett efterord till Iliaden hederligt redovisar vilka ingrepp han har gjort »med varsam hand«. Ändringarna syftar till att ta bort en del drag som utgivaren uppfattat som ålderdomliga och svårbegripliga.

I samarbete med FiB:s lyrikklubb utgav så Gleerups Odysséen och Iliaden 1957 respektive 1958, nu i en dramatiskt mycket mer genomgripande bearbetning av Gerhard Bendz, ytterligare utvecklad i andratrycken 1957 och 1959, och det är denna text, omgestaltad först av Pontán, sedan av Bendz, som numera utges i ständigt nya upplagor.

Generationer av svenska skolbarn har gjort sin första bekantskap med Homeros genom urvalshäftet *Iliaden och Odysséen. Utdrag ur Erland Lagerlöfs översättning utgivna jämte inledning och förklaringar* av Einar Pontán, utgivet i serien Skrifter utgivna av Modersmålslärarnas förening. Häftet utkom första gången 1922 och har sedan upplevt ett mycket stort antal upplagor, den sista 1963. I detta häfte har Lagerlöfs text bearbetats vidare och ligger i de sista årgångarna – ytterligare förenklade av Gerhard Bendz – kolossalt långt från den som Lagerlöf en gång författade. Här kan man säga att banden med urprungstexten är slutligt kapade.

Pontáns ingrepp på fyrtiotalet var relativt blygsamma, men det kan man alltså inte säga om Bendz'. Han mötte också kritik, främst av Heidi Parland och Ivar Harrie. Parland påtalade en lång rad ändringar som hon tyckte var »fullkomligt onödiga« och dessutom var försämringar, även av rytmen, och när Bendz replikerade att han hade putsat bort vissa götiska stilinslag som han uppfattat som »arkaiska« svarade Parland att »det är väl inte otänkbart att även Lagerlöf hyst denna uppfattning« – nämligen att verket skulle ha en viss arkaisk färgning. Ivar Harrie instämde och formulerade också en principiell syn på gamla översättningar som utgivaren av denna upplaga helhjärtat ansluter sig till:

> Låt oss få behålla våra klassikers svenska texter rena – också när klassikerna var översättare. Låt oss komma ihåg att även docent Erland Lagerlöf i det livsverk han offrade allt annat åt, var en diktare med en diktares krav på att ingen får fingra på hans texter – texter som t.o.m. hunnit bli, på femtio år, dyrbar nationalegendom.

Detsamma gäller efter hundra år, och lika väl som vi ger ut *Gösta Berlings saga* och *Karolinerna* i nya upplagor utan att »med varsam hand« ta bort ålderdomliga drag, hävdande att de reviderade romanerna »i allt väsentligt« ändå är författarnas – lika väl har våra stora översättare en rätt att bli respekterade på samma sätt.

Jan Stolpe

Litteraturförteckning

Denna förteckning avser dels Jesper Svenbros inledande essä (s. IX–XXIV), dels Jan Stolpes efterskrift (s. 499–508).

Akujärvi, Johanna: »Innovatörer och traditionalister. Om tidiga klassikeröversättares syn på sin roll i det svenska litterära systemet«, i Per Erik Ljung (red.): *Transformationer. Valda texter från International Association of Scandinavian Studies (IASS) 28:e konferens i Lund 2010*, Lund 2011, s. 231–246.

Bendz, Ernst: »Spökparad från gamla Malmö och Lund«, *Sydsvenska Dagbladet* 9.3.1962.

Bendz, Gerhard: »Anmärkningar till översättningen«, i *Homeros' Odyssé*, 2:a tr., Malmö 1957: Gleerup, s. 298–299.

Bendz, Gerhard: »Behöver Lagerlöfs Homerosöversättning revideras?«, *Nya Argus* 1958:3, s. 50–52.

Bendz, Gerhard: »Inledning«, i *Homeros' Iliad*, Malmö 1959: Gleerup & FiB:s Lyrikklubb, s. V–XI.

Delblanc, Sven: »Om Iliaden«, *Artes* 1990:3, s. 13–39.

Delblanc, Sven: *Homerisk hemkomst*, Sthlm 1994: Bonniers.

Detienne, Marcel: *Les Maîtres de vérité dans la Grèce archaïque*, Paris 1967: Maspero.

Harrie, Ivar: »Tralala i stället för poesi. Homeros banaliserad i Lund«, *Expressen* 10.2.1958.

Havelock, Eric A.: *Preface to Plato*, Cambridge (Mass.) 1963: Harvard U.P.

Hedén, Erik: »Homeros' Iliad på svenska«, i förf.:s *Språk, bildning och resor* (Valda skrifter III), Sthlm 1927: Tiden, s. 129–143 [från *Ord & Bild* 1913].

Heidenstam, Verner von: *Vallfart och vandringsår*, Sthlm 1888: Bonniers.

Jaynes, Julian: *The Origin of Consciousness in the Breakdown of the Bicameral Mind* [1976, 1990], Boston 2000: Houghton Mifflin.

Järv, Harry: »Vreden som brann hos peliden Achilleus«, *Horisont*. Småskrifter, 1, Vasa 1962 [även i förf.:s *Varaktigare än koppar*, Malmö–Lund 1962: Cavefors, s. 11–49].

Lagerlöf, Karl: *Homerosöversättaren Erland Lagerlöf samt hans hem och hans närmaste* [stencil], Sthlm 1977, 75 s.
Lagerlöf, Karl: »Lagerlöf, Erland«, *Svenskt biografiskt lexikon*, band 22, Sthlm 1977–79, s. 152–154.
Lindroth, Sten: »Homeros i Sverige«, *Kungl Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens Årsbok* 1980, s. 126–134.
Linnér, Sture: *Homeros*, Sthlm 1985: Norstedts.
Longley, Michael: *Collected Poems*, London 2007: Wake Forest U.P.
Lord, Albert B.: *The Singer of Tales*, Cambridge (Mass.) 1960: Harvard U.P.
McLuhan, Marshall: *The Gutenberg Galaxy*, Toronto 1962: University of Toronto Press.
McLuhan, Marshall: *Understanding Media* [1964], New York 1965: McGraw-Hill.
Nagy, Gregory: *The Best of the Achaeans*, Baltimore 1979: Johns Hopkins U.P.
Nilsson, Martin P.: *Homer and Mycenae*, London 1933: Methuen & Co.
Nordström, Ludvig: »Den okända hjälteskaran«, *Hågkomster och livsintryck av svenska män och kvinnor*, Samling 5, Uppsala 1924 [omtryckt i Werin m. fl., se nedan].
Norling, Erik: »Homeros i Norden«, tidningen *Vi* 29.5.1948.
Nyberg, H.S.: »Evig student«, *Stockholms-Tidningen* 16.8.1952.
Parland, Heidi: »Homeros, lätt justerad«, *Nya Argus* 1957:16, s. 137.
Parland, Heidi: »Homeros – Lagerlöf – Bendz«, *Nya Argus* 1958:5, s. 83.
Parry, Milman: *The Making of Homeric Verse. The Collected Papers of Milman Parry*, ed. A. Parry, Oxford 1971: Oxford U.P.
Paulson, Johannes: Recension av Odysséen, *Nordisk tidskrift* 1909, s. 536–538.
Petrén, Gustaf: »Några minnen och intryck från Lunds Katedralskola åren 1883–92«, i *Minnen från svenska läroverk, 1. När vi gingo i Lunds Katedralskola*. Minnen upptecknade av gamla lärjungar samlade och utgivna av C. Sprinchorn, Lund 1926, s. 151–169.
Pontán, Einar: »Anmärkningar«, i *Homeros' Iliad*, Lund 1946: Gleerup, s. 507–508.
Pound, Ezra: *ABC för läsare*, sv. övers. av Jan Olov Ullén, Staffanstorp 1959: Cavefors.

Prendergast, Guy L.: *A Complete Concordance to the Iliad of Homer* [1875], Hildesheim 1971: Georg Olms.

Redfield, James M.: *Nature and Culture in the Iliad. The Tragedy of Hector*, utökad utgåva, 3:e tryckn., Durham (North Carolina) 2004: Duke U.P.

Saïd, Edward: *Orientalism* [1978], London 2003: Penguin.

Shay, Jonathan: *Achilles in Vietnam. Combat Trauma and the Undoing of Character* [1994], New York 2003: Scribner.

Stolpe, Jan: »Erland Lagerlöf (1854–1913)«, i Lars Kleberg (red.): *Svenskt översättarlexikon* (www.oversattarlexikon.se).

Stolpe, Jan: »Textens irrfärder«, i Dick Claésson, Christer Ekholm, Lotta Lotass & Staffan Söderblom (red.): *GDH*, Litterär gestaltnings skriftserie nr 9, Göteborg 2007: Autor, s. 499–513 [om bearbetningarna av Lagerlöfs text].

Svenbro, Jesper: *La parole et le marbre*, ak. avh., Lund 1976.

Svenbro, Jesper: »Den Leser freizulassen. Über den Äsop-Roman. Kapitel 78–80«, i W. Ernst & Fr. Kittler (Hrsg.): *Die Geburt des Vokalalphabets aus dem Geist der Poesie. Schrift, Zahl und Ton im Medienverbund*, München 2006: Fink, s. 55–64.

Svenbro, Jesper: »Vem skjuter? Bågskytten, bågskyttekonsten och guden Apollon«, i P. Lundborg & J. Karlsson (red.): *Människan är alltid större. En vänbok till biskop Martin Lind*, Linköping 2011: Svenska Kyrkan, s. 167–182.

Weil, Simone: »L'*Iliade* ou le poème de la force«, i *La source grecque*, Paris 1953: Gallimard (»Espoir«), s. 11–42.

Werin, Algot, Gerhard Bendz & Ludvig Nordström: *Erland Lagerlöf Homerosöversättaren*, Lund 1958: Gleerup.

Vidal-Naquet, Pierre: *La démocratie grecque vue d'ailleurs*, Paris 1990: Flammarion.

Wifstrand, Albert: *Homeros*, Stockholm 1951: Natur och Kultur.

Kommentarer

Lagerlöfs text återges efter originalupplagan, som med understöd av svenska staten utgavs i två delar av Gleerups (i distribution) 1912, men den är nystavad, och tryckfel och smärre skrivfel av ren lapsuskaraktär har rättats utan anmärkning.

Det inledande mottot utgör de tre sista raderna i Friedrich Schillers dikt »Der Spaziergang« (Spatserturen) från 1794. Versmåttet är elegiskt distikon och raderna lyder i prosaöversättning: »Under samma blåa, över samma gröna / vandrar förenade de nära och de avlägsna släktena, / och Homeros sol – se! den ler också mot oss.«

Översättningen föregås av en kort introduktionstext vars första stycke lyder:

> Iliaden, det äldsta verk i hela den europeiska litteraturen, skildrar en stor episod i det trojanska kriget på dess tionde och sista år, nämligen Achilles' vrede mot Agamemnon med dess för achaierna menliga följder och dess slutliga blidkande, som återger kriget en för dem lycklig vändning. De skildrade händelserna upptaga en tidrymd av 51 dagar, däri innefattas trenne så att säga mellanskov, vartdera på en 12 dagar, angivna i I:493; XXIV:31, 664 ff. De väldiga striderna, som utförligt skildras i diktens stora mittelparti, II–XXII sångerna, upptaga en tid av endast 6 dagar, nämligen 22:dra–27:e. Händelserna i IX och X sången tima under förnatten och efternatten mellan 25:te och 26:te dagen.

Allmänna kommentarer

Namn: Lagerlöf transkriberar grekiska namn med stor exakthet och med användning av det transkriptionssystem som också numera är det vanliga. Men det finns en handfull kända namn som han ger latinsk form (de grekiska formerna anges här inom parentes): Aeneas (Aineias), Apollo (Apollon), Argus (Argos), Cir-

ce (Kirke), Oedipus (Oidipus), Phaedra (Faidra), men mest prominent i denna grupp är förstås Odysséens huvudperson, som Lagerlöf kallar Ulysses, inte Odysseus.*

Medlemmarna av den allgrekiska styrka som under Agamemnons ledning angriper Troja kallas omväxlande achaier, argiver och danaer. Försvararna av Troja – eller Ilion, som staden också kallas – är trojaner eller troer under Hektors ledning, och tillsammans med dem strider andra folk, t. ex. dardaner, fryger och karer, vilka tillsammans med ytterligare andra nämns i skeppskatalogen i andra sången.

Metaller: I Lagerlöfs text förekommer ordet *koppar* ymnigt medan *brons* nämns blott på något enstaka ställe (t. ex. 18:481). Hos Lagerlöf är lansspetsar, svärd, sköldar, hjälmar och andra rustningsdelar genomgående av koppar. Det grekiska ordet *chalkos* betyder visserligen både 'koppar' och 'brons', men i nästan alla fall hos Homeros är det brons som avses.

Första sången

1:1 *Peliden:* Achilles från Fthia är son till havsgudinnan Thetis och Peleus och sonson till Aiakos.

1:7 *Atreus' son:* Agamemnon från Mykene. Bror till Menelaos, kung i Sparta och gift med Helena.

1:9 *Sonen av Leto och Zeus:* Apollo.

1:13 *sin dotter:* Chryseis.

1:30 *Argos:* Eller Argolis, Agamemnons rike på Peloponnesos.

1:78 *den man, som är överste drotten:* Agamemnon.

1:180 *Myrmidonerna:* Achilles' undersåtar i Fthia i norra Grekland.

* De grekiska namnformerna hos Homeros är Odysseus och Odyseus. På grekiska vasmålningar möter man bl. a. formerna Olyteus, Oliseus, Olysseus och hos diktaren Ibykos (500-talet f. Kr.) Olixes. Den latinska formen är Ulixes, senare också Ulysses.

1:202 *egiden:* En egid är en sköld av getskinn och ett skyddande attribut för Zeus och Athene. Den beskrivs närmare 2:447–449. I artonde sången (203–204) lånar Athene ut sin egid till Achilles, och i femtonde sången (308–309) bär Apollo Zeus' egid och är då skyddad mot allt ont.

1:254 *Achaia:* Landskap på Peloponnesos, också samlingsnamn för Grekland.

1:255 *Priamos:* Kung i Troja, far till Hektor.

1:263 *Peirithoos:* Kung över lapitherna i norra Grekland, gift med Hippodameia. Vid deras bröllop kom det till storbråk mellan lapither och kentaurer, där Dryas och de andra som nämns (utom Theseus) ledde lapitherna.

1:307 *Menoitios' son:* Patroklos, Achilles' närmaste vän (se 345).

1:366 *det heliga Thebe:* Stad i närheten av Troja styrd av Eetion, far till Hektors hustru Andromache.

1:538 *den åldriges dotter:* Thetis är dotter till havsguden Nereus.

1:590f *han redan en gång […] / grep mig i foten:* Se 15:18–24. Det kan vara vid detta tillfälle som Hefaistos blir halt.

1:594 *de Sintiske männer:* Invånare på Lemnos, en ö där Hefaistos ägnades en kult.

Andra sången

2:103 *Argusförgöraren:* Hermes kallas så därför att han på Zeus' uppdrag har dödat Argus, ett odjur med hundra ögon som på Heras uppdrag bevakade Io, som Zeus gripits av begärelse till (händelsen skildras i Aischylos' *Den fjättrade Prometheus*).

2:104 *Pelops:* Far till Thyestes och Atreus; den senare är far till Agamemnon och Menelaos.

2:300 *Kalchas:* Se 1:68ff.

2:303 *Aulis:* Där samlades grekernas flotta för att segla till Troja. Och där offrade Agamemnon sin dotter Ifigeneia för att de skulle få förlig vind.

2:336 *Gereniske Nestor:* Nestor kallas så efter staden Gerenia i Messenien, dit han flydde när Herakles skövlade hans hemstad Pylos.

2:406 *Ajanterna två:* Ajas, Telamons son, från Salamis, och Ajas, Oïleus' son, från Lokris (se 527).

2:447 *med sin berömda egid:* Se komm. till 1:202.
2:461 *Asiens ängd:* Ett sankt område i Mindre Asien nära Efesos.
2:519 *Pytho:* Delfi.
2:581 *Lakedaimon:* Annat namn på Sparta; här avses Sparta med omnejd.
2:621 *Aktorider:* 'söner till Aktor', också kallade Molioner, se 11:709 med komm.
2:683 *Hellas:* En stad i närheten av Fthia i Thessalien.
2:692 *Mynes:* Briseis' man, se 19:295.
2:724f *snarligen skulle […] / […] Filoktetes […] minnas:* Syftar på en spådom som sade att Troja inte kunde besegras om inte achaierna hämtade Herakles' båge, som låg hos Filoktetes på Lemnos – en historia som inte berörs i Iliaden i övrigt.
2:763 *sonen till Feres:* Admetos, se 714.
2:820 *hjälten Aeneas:* Aeneas berättar utförligt om sin släkt 20:215ff.
2:860 *Aiakosättling:* Achilles. Aiakos var hans farfar.

Tredje sången

3:16 *Paris:* Även kallad Alexandros (så t.ex. 136), son till Priamos och bror till Hektor.
3:49 *det dejliga viv:* Helena, hustru till Menelaos i Sparta, rövad av Paris.
3:78 *hållande mitt om sin lans:* Hektor håller lansen vågrätt på tvären med båda händerna och hejdar med den trojanernas framryckning. Rörelsen upprepas 7:56.
3:118 *Talthybios:* Se 1:320f.
3:175 *min dotter späd:* Helena hade en dotter, Hermione.
3:237 *Kastor […] Polydeukes:* Helena och Polydeukes (på latin Pollux) var barn till Leda och Zeus. Kastor och Agamemnons hustru Klytaimnestra var barn till Leda och Tyndareos.
3:250 *Laomedons son:* Priamos.

Fjärde sången

4:8 *Alalkomenai:* Liten stad i Boiotien med berömt Athenetempel.
4:88 *Pandaros:* Se 2:826f.

4:128 *Zeus' bytesbringande dotter:* Athene.
4:219 *hans fader:* Asklepios, läkedomsguden.
den vänlige Cheiron: Kentaur, odödlig och kunnig i läkekonst, lärare åt Achilles, se 11:832.
4:319 *då jag fällde en gång Ereuthalion:* Se 7:133ff.
4:377 *Polyneikes:* Son till Oidipus, fördriven från Thebe av sin bror Eteokles (se 386).
4:385 *Kadmeiernas folk:* Thebanerna (Thebe grundades av Kadmos).
4:403 *Kapaneussonen:* Sthenelos.
4:406 *ty det var vi […] togo:* Polyneikes' och de andras fälttåg mot Thebe (»de sju mot Thebe«) misslyckades, men ett decennium senare gjorde deras ättlingar (»epigonerna«) ett nytt försök som lyckades.
4:508 *Pergamos:* Borgen i Troja.

Femte sången
5:72 *Fyleus' frejdade son:* Meges (se 5:69, 2:625ff).
5:95 *son av Lykaon:* Pandaros (se 168).
5:266 *Tros:* Se 20:230ff.
5:389 *hans styvmor:* Rättare *deras styvmor*: Eeriboia är styvmor till Efialtes och Otos.
5:392 *Amfitryons kraftige telning:* Herakles.
5:395 *Lida fick Hades jämväl:* När Herakles hämtade Kerberos från dödsriket gick han illa åt Hades.
5:499 *den signade logen:* Logen är helig därför att den står under beskydd av Demeter.
5:528 *Atriden:* Agamemnon.
5:630 *Och när de stormande an* etc.: Lagerlöf har hoppat över den följande raden 631: »den ene son till molnskockaren Zeus, den andre hans sonson«.
5:640ff *Laomedons hästar:* Laomedon, Priamos' far, härskade i Troja och lovade Herakles några hästar som belöning om han befriade Laomedons dotter från ett havsodjur. Laomedon höll inte löftet. Som framgår av 628 är Herakles far till Tlepolemos.
5:845 *täckte med Hades' hjälm:* 'gjorde osynligt'.

Sjätte sången

6:126f *min […] glaven / […] som mötes allen av de olycksaligas söner:* Mot Diomedes' lans går bara män som är dömda att dö, vilket dömer deras föräldrar till olycka.

6:152 *Efyra:* Ett äldre namn på Korinth.

6:168 *försåtliga runor:* Jfr 178 *fördärvliga runor*, gr. *sēmata lygra*, 'fördärvbringande tecken'. Ett omdiskuterat ställe: handlar det om bokstavsskrift eller om ideogram, tecknade figurer med överenskommen betydelse? Lagerlöfs översättning tycks inspirerad av formuleringen »verderbliche Runen« hos de tyska kommentatorerna Ameis & Henze, men dessa menar att det rör sig om ideogram och inte bokstäver. Lagerlöf tolkar tydligen på ett annat sätt, se 176: *skrivelsen läsa*.

6:216 *kung Oineus:* Diomedes' farfar.

6:241 *av jämmer bidades många:* 'för många väntade jämmer', eftersom deras söner skulle dö i striden.

6:293 *Hekabe:* Hektors mor.

6:402f *Astyanax honom / kallade folket, ty Ilions värn var Hektor:* Namnet *Astyanax* betyder 'Stadshärskaren'. Sonen får ett namn som karakteriserar fadern.

Sjunde sången

7:9 *Areïthoos:* Se 137ff.

7:56 *hållande mitt om sin lans:* Se komm. till 3:78.

7:125 *Peleus:* Achilles' far i Fthia.

7:142 *Lykurgos:* Kung i Tegea i Arkadien på Peloponnesos.

7:341 *grav:* 'vallgrav', jfr 440.

7:351f *med kränkning av eden / föra numera vi krig:* Att de nu krigar innebär en kränkning av det edsfördrag som ingicks i tredje sången.

7:363 *från Argos:* Närmare bestämt från Helenas hemstad Sparta.

7:452f *den mur, som av mig och Foibos Apollo / byggdes:* Se 21:441ff.

Åttonde sången

8:89 *körsven:* Snarare *vagnskämpe*. Hektor kör inte själv; körsven är Eniopeus (se 120) och efter honom Archeptolemos (se 128).

8:185 *»Hejsan, Gulingen* etc.: Raden kritiserades redan under antiken därför att fyra hästar nämns. Kämparna vid Troja kör bara tvåspann.

8:230 *på Lemnos:* På vägen till Troja stannade achaierna där och förplägades rikligt.

8:284 *som om äkta du varit:* Teukros' mor är Hesione, dotter till Laomedon. Ajas' mor är Telamons hustru Eriboia eller Periboia.

8:304 *vilkens moder […] med Priamos giftes:* Priamos har femtio barn med en rad olika kvinnor, se 21:88 och 24:495 ff.

8:363 *trälade under Eurystheus:* Herakles tvingades att som straff för ogärningar slava under kung Eurystheus i Tiryns, som förelade honom tolv till synes omöjliga uppdrag, bl. a. ett i dödsriket som Athene hjälpte honom med.

8:479 *Iapetos […] och Kronos:* Båda är titaner och sitter fängslade i det underjordiska Tartaros. Iapetos är far till Prometheus, Kronos till Zeus.

8:550–552 *doftande* etc.: Raderna är med största sannolikhet oäkta och bör strykas.

Nionde sången

9:106 *Zeusättade:* Agamemnons farfarsfar Tantalos var son till Zeus.

9:184 *Aiakidens:* Achilles'. Hans farfar var Aiakos, son till Zeus.

9:381 *Orchomenos' stad* etc.: Orchomenos och Thebe var mycket rika städer.

9:389 *kärleksgudinnan:* Afrodite.

9:405 *Pythos:* Delfis.

9:457 *underjordiske Zeus:* Hades, dödsguden.

9:529 *kureternas:* Kureterna höll till i Aitolien. Huvudstad för alla aitoler var Kalydon och kung där var Oineus, farfar till Diomedes.

9:557 *Marpessa:* Rövades bort av Apollo men förblev sin man trogen och sörjde honom intensivt.

9:562 *Alkyone:* Kallas också Halkyone. Sörjde sin man som drunknat, förvandlades med sin man av gudarna till halkyoner, dvs. isfåglar eller kungsfiskare.

9:567 *sin dödade broder:* Meleagros råkade döda sin morbror under jakt.

Tionde sången

10:18 *Neleiske:* 'Neleus' son'.

10:109 *Tydeus' son:* Diomedes.

10:110 *sonen av Fyleus:* Meges (se 2:627).

10:196 *Nestors lysande son:* Thrasymedes (se 255).

10:266 *Autolykos:* Ulysses' morfar.

10:267 *Ormeniden Amyntors borg:* Amyntor, son till Ormenos, var far till Foinix (se 9:448). Men kanske rör det sig här om en annan Amyntor eftersom denne sägs härska i Eleon i Boiotien. Foinix' far hör hemma längre norrut.

10:286 *till Thebe han gick:* Tydeus' expedition till Thebe beskrivs 4:370ff och 5:801ff.

10:415 *Ilos' vård:* Ilos har gett namn åt Ilion, alltså Troja. Om hans härstamning, se 20:231ff.

10:460 *härfångsgudinnan:* Lagerlöfs återgivning av det ovanliga epitetet *lēitis*, 'som skänker krigsbyte'.

Elfte sången

11:140 *i beskickning länt dit:* Menelaos' och Ulysses' beskickning till Troja nämns 3:205ff.

11:223 *Kisseus:* Kung i Thrakien och far till Hektors mor Hekabe. Om Hekabes syster Theano, se 6:298. Ifidamas' hustru är dotter till hans morfar och således hans egen moster; hon saknar namn.

11:329 *söner till Merops:* Se 2:830–834.

11:369 *Alexandros:* Paris.

11:709 *de två Molionerna:* Kteatos och Eurytos, tvillingar och barnbarn till Molos. De kallas Aktorider, söner till Aktor, men är egentligen söner till Poseidon, se 750f (och jfr 2:621).

Tolfte sången

12:117 *Deukalions son Idomeneus:* Idomeneus' farfar är Minos, se 13:450–452.

12:174 *ty han besluten var* etc.: Innebörden är att Zeus hellre vill ge ära åt Hektor än åt någon annan trojan.

12:201 *åt vänster:* Om en fågel flyger åt vänster är det ett ogynnsamt tecken.

12:235 *Zeus tordönarens rådslut:* Det beslut som Iris framförde 11:200ff.
12:331 *Menestheus:* Se 2:552, 4:327.

Trettonde sången

13:5 *hippemolgernas:* 'stomjölkarnas'. Ett skythiskt folk. På nästa rad nämns i originalet också ett annat skythiskt folk, abierna.
13:12 *thrakiska Samos:* Samothrake.
13:45 *Kalchas:* Siaren, se 1:68ff.
13:202f *hans huvud / höggs av Oïleus' son, den Amfimachos' död gick till hjärtat:* Lagerlöf har hoppat över den följande raden 204, som lyder: »han vände sig om och kastade huvudet som en boll genom vimlet«.
13:206 *sin sonson:* Amfimachos är son till Kteatos, som är son till Poseidon, se komm. till 11:709.
13:322 *som njuter sitt bröd av Demeter:* Demeter är fruktbarhetsgudinnan. En brödätare är en människa, en dödlig. Gudar äter inte bröd, bara ambrosia.
13:345 *Kronossönerna två:* Zeus och Poseidon.
13:447 *tre förgjorda:* Othryoneus, Asios och Alkathoos.
för en: Hypsenor.
13:658 *fadern gick med:* Men fadern Pylaimenes har tidigare dödats av Menelaos (se 5:576ff).
13:692 *Fyliden:* 'Fyleus' son'.

Fjortonde sången

14:6 *Hekamede:* Se 11:624.
14:44 *Hektor [...] hotet:* Se 8:173ff.
14:72f *han hedrar som gudarna själva / troernas folk:* 'han hedrar troerna lika mycket som man hedrar gudar'.
14:119f *min fader till Argos som biltog / irrande kom:* Tydeus hade slagit ihjäl en släkting och därför blivit fredlös.
14:121 *En av Adrastos' döttrar:* Deipyle.
14:250f *Herakles [.../...] sedan troernas stad han förhärjat:* Se 5:640ff med komm.
14:274 *i djupet hos Kronos:* I Tartaros, riket under Hades.
14:317 *Ixions [...] maka:* Dia, som Zeus förförde i hästgestalt.

14:319 *Danae:* Zeus tog sig in till henne i form av ett guldregn.
14:321 *dottern […] av […] Foinix:* Europa, som Zeus i tjurgestalt förde till Kreta.
14:326 *Demeter:* Zeus' barn med henne är Persefone.
14:327 *Leto:* Zeus' barn med henne är Apollo och Artemis.

Femtonde sången

15:23 *slungade ner:* Se 1:590ff.
15:515 *Schedios, Perimedes' son:* En fokeisk ledare med samma namn men son till Ifitos nämns 2:517 och dödas 17:306.
15:639 *Kopreus […] Eurystheus:* Eurystheus är den kung som ålägger Herakles tolv till synes omöjliga uppgifter. Kopreus är kungens budbärare i dessa angelägenheter.

Sextonde sången

16:49 *du ättling av Zeus:* På rad 14 anges Aktor som Patroklos' farfar, men i verkligheten är det Zeus.
16:143 *Cheiron:* Se 4:219 med komm.
16:150 *Zefyros:* Västanvinden.
16:233 *Pelasgiske Zeus:* Pelasgerna ansågs vara Greklands äldsta invånare och troddes ha bott i det område där Dodona ligger.
Dodona: I nordvästra Grekland med orakel och en ek helgad åt Zeus.
16:236 *min bön:* Formulerad av hans mor Thetis 1:500ff.
16:375 *helhovade:* Återger gr. *mōnyx*, 'med en enda hov', 'med okluven hov', ett stående epitet för hästar. På andra ställen skriver Lagerlöf *starkhovad* (se 5:236).
16:849 *sonen av Leto:* Apollo.

Sjuttonde sången

17:9 *Panthoos' son:* Euforbos (se 59).
17:23 *tre:* Polydamas, Euforbos och Hyperenor.
17:150f *Sarpedon […/…] till ett byte:* Men Sarpedons lik räddades undan av Apollo (se 16:667ff) – det vet inte Glaukos.

Adertonde sången

18:292 *sålda:* För att finansiera kriget.

18:382 *Charis:* Personifierar behaget. Hefaistos' hustru är annars Afrodite (så i Odysséen).

18:570 *Linos:* Mytisk gestalt förknippad med Apollo och med musik. Enligt en myt dödades han av Apollo efter att ha skrutit med att han var lika god sångare som denne. Enligt en annan undervisade han Herakles i musik och dödades av honom.

18:592 *Daidalos:* Byggde labyrinten på Kreta åt Minos, vars dotter var Ariadne.

Nittonde sången

19:77 *trädande icke i mitten:* Om innebörden av detta, se Jesper Svenbros inledande essä, s. XVI.

19:87 *Ödet:* Gr. *Moira*, den gudomliga makt som tilldelar varje människa hennes bestämmelse.

19:88 *rasande vrede:* Det som Lagerlöf återger med 'vrede' är *atē*, 'förbländning', se 91.

19:91 *Skulden, som alla bedårar:* Gr. *Atē*, Förbländningen, som hämndegudinnan Erinnys kan utdela som ett straff. Verbet för 'dårar' är (det med *Atē* språkligt sammanhängande) *aatai*, 'förblindar'.

19:95 *dårat:* 'förblindat', se 91.

19:113 *bedårad:* 'förblindad', se 91. Verbet återkommer också 129 och 136.

19:124 *alltså din ättling:* Perseus var son till Zeus.

19:126 *Dårskapsgudinnan:* Ate, se 91.

19:326 *Neoptolemos:* Achilles hade skickats till Skyros för att undslippa kriget; med en kungadotter där fick han sonen Neoptolemos, som stannade på ön när Achilles for till Troja. Efter faderns död kom han dit som krigare.

19:410 *skickelsen:* Moira, se 87.

Tjugonde sången

20:40 *Xanthos:* Floden vid Troja personifierad, se 74.

20:147 *havsvidundret:* Ett vidunder som Poseidon skickat till Troja för att straffa Laomedon.

20:404 *Helikas mäktige skyddsgud:* Poseidon.

Tjuguförsta sången

21:41 *en son till Iason:* Euneos, se 7:468 f.

21:43 *betydande pris:* En »prunkande bål« (23:741) värd hundra oxar (21:79).

21:76 *hos dig […] först:* Achilles var den förste han bad om beskydd.

21:76 f *smakade […] Demeters / håvor:* Genom att bjudas på bröd betraktas han som skyddssökande och åtnjuter en sådans rättigheter.

21:396 f *du eggade upp Diomedes […] / till att mig stinga:* se 5:800 ff.

21:412 *din moders:* Heras.

Tjuguandra sången

22:29 *Orions hund:* Sirius.

22:227 *Deifobos:* Bror till Hektor.

22:460 *menad:* 'backant', kvinna i Dionysos' extatiska följe.

22:506 f *Astyanax kalla, / efter du […] värnade:* Se 6:402 f.

Tjugutredje sången

23:246 *I mågen:* 'ni måtte'.

23:291 *troiska hästarna:* Se 5:263–272 och 5:323–327.

23:346 *Arion:* Adrastos var en av de sju mot Thebe, vilkas expedition misslyckades. Han räddades från nederlaget av sin häst Arion, avlad av Poseidon och Demeter.

23:348 *Laomedons hästar:* Se 5:263–272.

23:391 *Admetos' son:* Eumelos.

23:441 *utan ed:* Se 581–585.

23:461 *stoen:* Eumelos' hästar.

23:705 *de skattade henne till fyra:* 'de uppskattade hennes värde till fyra oxar'.

23:745 *Thoas:* Kung på Lemnos.

23:747 *Euneos:* Dotterson till Thoas. Om köpet av Lykaon, se 21:40–43.

23:827 *Eetion:* Far till Hektors hustru Andromache.

23:829 *henne:* Järnskivan.

Tjugufjärde sången

24:29 *då han gudinnorna skymfat:* I valet mellan Athene, Hera och Afrodite gav Paris priset åt Afrodite som lovat honom den skönaste kvinnan – starten till trojanska kriget.

24:570 *Zeus' befallningar:* Att man ska respektera en skyddssökande.

24:617 *vorden en stenbild:* Som straff för sitt högmod förvandlades Niobe till en klippa, ständigt gråtande.

24:765 *tjugonde året:* Siffran ska inte uppfattas exakt. Själva kriget pågår i tio år.

Innehållsresuméer

Första sången. Apolloprästen Chryses kommer till achaiernas skeppsläger för att friköpa sin tillfångatagna dotter Chryseis, men avvisas med hån av Agamemnon. Han nedkallar sedan Apollos hämnd över achaierna, och de drabbas av pest. Achilles sammankallar då hären till ting, siaren Kalchas upplyser där om pestens orsak, och Achilles uppmanar Agamemnon att frigiva ungmön. Denne bifaller detta efter en häftig tvist, men tager som ersättning den sköna Briseis ifrån Achilles. I sin vrede anropar denne sin moder, havsgudinnan Thetis, om hjälp, och på hennes bön lovar Zeus att giva troerna seger, ända tills hennes son fått upprättelse. Missämja i Olympen, bilagd av Hefaistos.

Andra sången. Zeus uppmanar genom en dröm Agamemnon att föra achaierna till strids. Drotten sammankallar dem till ting och föreslår där – icke på allvar, men blott för att pröva stämningen – att man nu skall segla hem ifrån kriget. Men förslaget vinner allmänt bifall, och achaierna rusa ner till stranden och börja att hala skeppen i sjön. Ulysses hejdar dem dock, och tinget fortsättes, därvid Ulysses, sedan han nedtystat och tuktat uppviglaren Thersites, återväcker härens mod och stridslystnad, kraftigt biträdd av åldringen Nestor. Hela hären rycker ut på slagfältet. Nu följer den s.k. »skeppskatalogen«, en förteckning på achaiernas och troernas krigsmakt. Achaiernas skepp äro 1186, de själva enligt olika beräkning 120 000–140 000 man; troerna med bundsförvanter 50 000 man (enligt 8:563–564).

Tredje sången. Härarna rycka emot varandra. Paris (Alexandros) erbjuder sig till envig mot Menelaos om Helena och alla hennes skatter, och härom skall nu edsfördrag ingås mellan de under tiden vilande härarna. Helena utpekar och namngiver uppifrån Skajiska portens krön för Priamos och hans åldriga följesmän achaiernas drottar nere på slätten. Priamos hämtas ut till härarna för att sluta fördraget. Tvekampen går illa för Paris, men av Afrodite räddas han undan hem till sin kammare, dit hon strax hämtar Helena.

Fjärde sången. Gudarne besluta Ilions fall. Athene övertalar hjälten Pandaros att skjuta en pil på Menelaos. Därmed är det nyss ingångna

fördraget kränkt och om intet, och striden måste börja igen. Medan Menelaos läkes av Machaon, rycka troerna an, achaierna fatta sina vapen och ordna sig, och Agamemnon som överste drotten håller skyndsamt härmönstring ibland dem. Därefter blodig strid.

Femte sången. Eldad av Athene, fäller Diomedes många fiender, såras med en pil av Pandaros, men dödar denne; sårar Aeneas och även hans moder, Afrodite, då hon vill bära sonen ur striden. Gudinnan flyr upp till Olympen, men Apollo räddar Aeneas undan till sitt tempel uppe på Pergamos i Troja, där han fort läkes och sedan vänder tillbaka till striden. Apollo eggar Ares till troernas hjälp, och achaierna måste under ett väldigt manfall å ömse sidor draga sig tillbaka för Hektors och Ares' förenade våld. Nu skynda Hera och Athene från Olympen till achaiernas hjälp; Athene stiger upp till Diomedes på hans vagn och hjälper honom att såra Ares, som då med ett förfärligt jämmerskri och svept i mörka skyar far till väders till Olympen och beklagar sig för Zeus, sin fader. Denne snäser dock av honom strängt, men låter läka hans sår.

Sjätte sången. Achaierna få igen överhand, varför Hektor på uppmaning av sin broder, siaren Helenos, skyndar in till Troja för att bedja sin moder Hekabe att jämte stadens förnämsta fruar gå upp i Athenes tempel och anropa gudinnan om hjälp mot den förfärlige Diomedes. De göra så, men bönhöras ej. Emellertid ha ute i striden Lykiens drott Glaukos och Diomedes mötts och igenkänt varandra som fädernegästvänner; de förnya vänskapen med handslag och byta rustningar. – Hektor uppsöker Paris i hans hus och manar honom till striden; han går sedan till sitt eget hus, träffar icke Andromache hemma, men möter henne, åtföljd av en tärna med deras späde son Astyanax, i närheten av Skajiska porten. Efter en stunds hjärtligt och vemodsfullt samtal återvänder Hektor till striden, åtföljd av Paris.

Sjunde sången. Hektor utmanar till envig vem av achaierna som har lust. Nio hjältar äro villiga, det drages lott, och lotten faller på Ajas, Telamons son, som segerviss träder fram mot Hektor. Under deras kamp faller dock mörkret på, och de skiljas åt av härolderna, och utbyta därvid skänker. Nestor yrkar sedan i drottarnes råd på att de stupade begravas och att lägret befästes med en mur med grav därutanför. Även troerna önska nu stillestånd, och bägge folken jorda sina

döda. Achaierna befästa sitt läger, till harm för Poseidon, som fruktar, att hans forna murbygge kring Troja skall bli överglänst och glömt. Under natten olycksbådande åska från Zeus.

Åttonde sången. Zeus förbjuder gudarne att alls deltaga i kriget. Själv drager han till Ida och sätter sig där på toppen Gargaron och blickar ner på troernas stad och achajiska skeppen. På morgonen börjar striden därnere igen, sedan bägge härarna ryckt ut på fältet. Den väger i början jämn, men vid middagstiden avväger Zeus på sin gyllene våg bägge härarnes öde, och det till förmån för troerna. Med en tordönsskräll slungar han blixten mitt i achaiernas här, varvid de förskräckta trängas tillbaka inom graven. De göra väl sedan en framstöt, men då Zeus ytterligare eggar troerna, trängas de åter in bakom graven och pålarna. Hera och Athene ila på Heras vagn till deras hjälp, men hejdas på vägen av Iris på Zeus' befallning och förvisas tillbaka till Olympen. Hektor och de segerrika troerna tillbringa natten ute på slätten.

Nionde sången. I achaiernas läger härskar om kvällen stor ängslan, och Agamemnon råder till att fly hem på skeppen, men Diomedes och Nestor motsätta sig. Fältvakter utsändas till graven. Nestor råder Agamemnon att försona sig med Achilles. Agamemnon är villig därtill och lovar lysande gåvor i försoningsgärd. Ulysses, Ajas och Foinix, vilken varit för Achilles som en fosterfader, sändas strax till hjälten, men denne är obeveklig och hotar att hemsegla nästa morgon. Bland achaierna blir allmän förstämning, då hans svar berättas av sändemännen; men Diomedes ger uttryck åt sitt trotsiga mod och manar dem till att äta kvällsvard och gå till vila för att nästa morgon kunna manligen bekämpa fienden.

Tionde sången. Natten blir sömnlös för både Agamemnon och Menelaos, som därför bägge stiga upp, träffa varandra och väcka de övriga drottarna. Diomedes och Ulysses åtaga sig att utspeja de på slätten lägrade troerna. På sin nattliga vandring ertappa de en troisk spejare vid namn Dolon, utfråga honom noga och döda honom sedan. Efter hans lämnade anvisning finna de därpå de nyanlände thrakernas lägerplats, där alla av trötthet ligga djupt sovande. De mörda nu konungen själv, Rhesos, och tolv andra kämpar samt återvända till skeppen med Rhesos' härliga hästar som byte.

Elfte sången. I gryningen rustar sig Agamemnon, för hären över graven ut till striden och utmärker sig i denna synnerligen. Vid middagstiden ha achaierna överhand, och Hektor får då av Zeus befallning att hålla sig själv tillbaka från striden, tills Agamemnon blivit sårad. Men därefter bryter han åter fram, troerna få igen överhand, och bland achaiernas ypperste såras nu Ulysses, Diomedes, Machaon och Eurypylos. Nestor för Machaon till sitt tält för att sköta hans sår.

Tolfte sången. Achaierna draga sig åter tillbaka inom muren. Troerna rycka fram till storms i fem avdelningar, och längs hela muren uppflammar den häftigaste strid. Hektor låter icke skrämma sig tillbaka av ett olycksbådande järtecken, utan föraktar det. Jämte honom utmärka sig i synnerhet Lykiens tappre samkonungar, Glaukos och Sarpedon; Glaukos såras, men Sarpedon river med ett ryck ner en lång räcka av murens bröstvärn, så att den blottas upptill. Därpå spränger Hektor omsider med en jättestor sten en av portarna, troerna bryta in över muren och igenom porten, och achaierna fly ner till skeppen.

Trettonde sången. Striden flyttas nu intill skeppen. Poseidon begiver sig dit och uppmuntrar achaierna i skepnad av Kalchas. De bägge Ajanterna, Idomeneus och Meriones utmärka sig i synnerhet. Troerna draga sig slutligen något tillbaka, men Hektor samlar dem och för dem åter mot fienden. Häftig kamp.

Fjortonde sången. Nestor, som sitter vid bägaren i sitt tält jämte den sårade Machaon, går vid det växande larmet ut för att få reda på dess orsak. Han träffar då Agamemnon, Diomedes och Ulysses, som, fastän sårade, komma till striden för att se på och uppmuntra folket. Agamemnon är klenmodig och föreslår, att achaierna skola hemligen fly sin väg om natten. De andra motsätta sig, och Poseidon uppmuntrar honom. Hera lånar Afrodites bälte och beger sig till Zeus på Ida samt lockar honom till älskog och sömn, för att Poseidon må kunna ostört hjälpa achaierna. Hektor träffas av Ajas med en sten och bäres ur striden. Troerna fly.

Femtonde sången. Zeus vaknar och hotar Hera strängt samt sänder henne till Olympen efter Iris och Apollo. Iris skickar han ner till Poseidon med befallning att lämna slaget, och Apollo till Hektors hjälp.

Hektor återställes, och achaierna måste sedan vika bakom främsta raden av skeppen. Endast Ajas, Telamons son, vill ej lämna dem, utan går där från däck till däck med ett långt skeppsspjut och dödar var troer, som nalkas med en eldbrand för att bränna dem.

Sextonde sången. Achilles lånar Patroklos sin rustning och skickar honom med myrmidonerna ut till skeppens försvar, men beder honom att sedan vända om och icke förfölja fienden inemot Ilion. De anlända i sista stund, ty Ajas har omsider blivit överväldigad, och ett skepp står redan i brand. Troerna fördrivas, och elden släckes. Patroklos dödar Sarpedon. Glömsk av Achilles' maning, framrycker han ända till stadsmuren och försöker springa upp på den. Där hejdas han dock av Apollo, som sedan bedövar honom med ett slag av sin hand och avväpnar honom, varpå han såras av Euforbos och dödas av Hektor.

Sjuttonde sången. Häftig och långvarig kamp om Patroklos' lik. Euforbos, som först sårat honom, vill tilltvinga sig hans rustning, men dödas av Menelaos. Menelaos måste dock vika för Hektor, som avkläder Patroklos rustningen och själv påtager dessa Achilles' lysande vapen. Antilochos sändes med bud till Achilles. Ajas, ldomeneus och Meriones skynda bland andra achajiska hjältar till Patroklos' försvar, och efter många växlingar i kampen bäres denne slutligen, naken och plundrad på rustningen, av Menelaos och Meriones på axlarna ner emot skeppen, medan de bägge Ajanterna bakom avvärja de påstormande troerna.

Adertonde sången. Achilles får budet om Patroklos' död. Thetis kommer upp ur havet till sin förtvivlade son och lovar att skaffa honom en ny rustning från Hefaistos. Emellertid måste achaierna fly för troerna, och de, som bära Patroklos, upphinnas, och liket är nära att slitas ifrån dem av Hektor. På uppmaning från Hera stiger då Achilles vapenlös fram till graven och skrämmer troerna tillbaka med sin blotta åsyn och sitt stridsrop. Polydamas råder till, att troerna skola draga sig in i staden, men Hektor förkastar rådet. – Myrmidonerna lägga Patroklos på bår och klaga natten igenom vid hans lik. Hefaistos smider en rustning åt Achilles.

Nittonde sången. Thetis bringar rustningen till sin son och betryggar Patroklos' lik mot förruttnelse. Achilles kallar folket till ting, försonar sig där med Agamemnon och yrkar, att man strax skall gå till strids, men Ulysses genomdriver, att man skall äta först. Agamemnons försoningsgåvor hämtas från hans skepp och föras till Achilles' tält. Briseis jämrar sig över Patroklos' lik. Achilles går fastande i striden, men styrkes av Athene med ambrosia och nektar. Hans häst Xanthos förutsäger för honom hans snara död.

Tjugonde sången. Zeus uppmanar gudarne att deltaga i striden; själv ämnar han se på. Nu skynda Hera, Athene, Poseidon, Hermes och Hefaistos till achaiernas hjälp, medan Ares, Apollo, Artemis, Leto, Afrodite samt floden Skamandros (av gudarne kallad Xanthos) ställa sig på troernas sida. Aeneas eggas av Apollo till kamp mot Achilles, övervinnes, men räddas undan av Poseidon. Apollo förbjuder Hektor att inlåta sig i tvekamp med Achilles, och Hektor drager sig då tillbaka in bland kämparne. Achilles dödar sedan bland andra Polydoros, Priamos' yngste och käraste son. Hektor, som ser sin broder falla, förmår ej längre stå fjärran, utan anfaller Achilles, men räddas undan av Apollo i en molnsky. Achilles mördar de flyende.

Tjuguförsta sången. Achilles driver en del av troerna in mot staden och en del ner i floden Skamandros, där han anställer blodbad på dem. Tolv troer drager han dock levande upp ur floden till blivande försoningsoffer åt Patroklos. Han dödar på flodstranden Priamos' son Lykaon och hjälten Asteropaios. Flodguden förgrymmas över detta blodbad och förföljer med sina böljor Achilles över slätten för att dränka honom och kallar sin samflod Simois till hjälp. Achilles är i livsfara, men Hera skickar sin son Hefaistos med elden mot floden, som då måste giva tappt. Gudarne kämpa med varandra och vända sedan åter till Olympen, Apollo ensam går till Troja. Priamos låter öppna porten för de hemflyende; dessa hinna in i staden, medan Agenor och därefter i dennes skepnad Apollo uppehålla Achilles.

Tjuguandra sången. Hektor inväntar Achilles utanför stadsmuren utan att akta på sina jämrande föräldrars böner. Achilles förföljer honom tre varv omkring staden. Apollo överger honom efter det utslag, som Zeus' våg nu giver. Athene däremot, i hans broder Deifobos' skepnad,

uppmanar honom förrädiskt att hålla stånd. Han faller i kampen och bortsläpas till skeppen efter Achilles' vagn. Föräldrarnas och Andromaches klagan.

Tjugutredje sången. Patroklos visar sig om natten i drömmen för Achilles och beder att bli jordad snarast, och att deras ben en gång må vila i samma urna. Bålet uppstaplas och Patroklos brännes jämte alla dödsoffren. Därefter anställer Achilles kämpalekar till hans ära.

Tjugufjärde sången. Achilles släpar var dag vid soluppgången Hektors lik omkring Patroklos' gravhög. Gudarne ömka sig däröver, och på Zeus' befallning bjuder Thetis sin son att utlämna Hektors lik mot lösen. Samtidigt uppmanar Zeus genom Iris Priamos att fara till Achilles med rika gåvor för att utlösa sonen. Ledsagad av Hermes, kommer Priamos i kvällsmörkret till Achilles' tält, återfår av honom Hektors lik och återvänder med detta i gryningen till Troja. Veklagan vid båren, jordafärd och gravöl.

Mytologiskt lexikon

(Inom parentes anges vanliga tillnamn för vissa gudomligheter.)

Afrodite	Kärleksgudinnan. Dotter till Zeus och Dione. Mor till Aeneas. (Kypris.)
Aidoneus	Hades.
Aigaion	Se Briareos.
Aigeus	Far till Theseus.
Aiolos	Vindarnas herre. Far till Sisyfos.
Alkmene	Mor till Herakles.
Apollo	Bl.a. spådomens och musikens gud. Son till Zeus och Leto. (Fjärrskjutaren, Foibos, Hjälparen, Smintheus.)
Ares	Krigsguden.
Artemis	Jaktens gudinna, syster till Apollo.
Asklepios	Läkekonstens gud.
Athene	Pallas Athene, dotter till Zeus. (Strålöga, Tritogeneia.)
Briareos	Hundraarmad jätte, även kallad Aigaion.
chariter	Behagets gudinnor.
Cheiron	Vis kentaur, lärare till Achilles.
Chimaira	Ett vidunder, se 6:180–182.
Demeter	Fruktbarhetens gudinna, mor till Persefone.
Dione	Mor till Afrodite.
Dionysos	Vinets och extasens gud, son till Zeus och Semele.
Eeriboia	Styvmor till Efialtes och Otos.
Efialtes	Jätte, son till Aloeus. Anföll gudarna, försökte tillsammans med brodern Otos stapla bergen Pelion och Ossa på Olympen. Fängslade Ares i ett kopparvalv.
Eileithyia	Förlossningsgudinna.
Enyo	Följeslagare till Ares, en personifikation av stridens destruktivitet. (Stadshärjarinnan.)
Eos	Morgonrodnadens gudinna.
Erebos	Avgrundsmörkret.
Erechtheus	Mytisk urkung i Athen.
erinnyer	Hämndegudinnor.
Eris	Tvedräktens gudinna.

Europa	Dotter till Foinix, mor till Rhadamanthys och Minos.
Eurynome	Dotter till Okeanos, räddar tillsammans med Thetis Hefaistos.
Foibos	Apollo.
Gaia	Jorden, mor till titanerna.
Ganymedes	Son till Tros (se 5:266), upphöjd till gudarnas munskänk.
Gorgo	Ett vidunder med dödligt förlamande blick.
Hades	Dödsrikets gud, bror till Zeus och Poseidon. Även Hades' rike. (Aidoneus.)
harpyor	'Bortryckerskor', personifierade stormvindar.
Hebe	Ungdomens gudinna.
Hefaistos	Eldens och smidets gud.
Helios	Solgud. (Himmelens son.)
Hera	Zeus' syster och maka.
Herakles	Son till Alkmene och Zeus.
Hermes	Gudarnas budbärare, son till Zeus och Maia. Kallad Argusförgörarn därför att han dödat den hundraögda Argus. (Nödavvärjaren, räddaren, välsignelsens gud.)
horerna	Döttrar till Zeus och Themis, vaktar himlens portar.
Iapetos	En av titanerna.
Iris	Gudarnas budbärarinna.
Kastor	Halvgud, son till Leda och Tyndareos, bror till Klytaimnestra, halvbror till Polydeukes och Helena.
Kronos	Titan, son till Uranos och Gaia, Zeus' far.
Kypris	Afrodite.
Leto	Mor till Apollo och Artemis.
moira	Ödesgudinna.
Nereus	Havsgud, far till havsnymfer (nereider), bl.a. Thetis. (Havsåldringen.)
Okeanos	Flodgud, floden som omsluter jorden. Make till Tethys.
Otos	Se Efialtes.
Paieon	Gudarnas läkare.
Pallas	Se Athene.
Pasithea	En av chariterna.
Persefone	Dotter till Zeus och Demeter, hustru till Hades och drottning i underjorden.
Podarge	Harpya, mor till Achilles' hästar Xanthos och Balios.

Polydeukes	Halvgud, son till Zeus och Leda, bror till Helena, halvbror till Kastor.
Poseidon	Havets och jordskalvens gud. Bror till Zeus och Hades. (Jordfamnaren, jordomfamnaren, jordskakaren.)
Rhea	Syster och maka till Kronos.
Semele	Mor till Dionysos.
Sisyfos	Son till Aiolos. Korinths grundare. Straffad i Hades för sina försök att lura döden.
Smintheus	Apollo.
Styx	En av floderna i underjorden. (Stygen, stygiska floden.)
Tartaros	Rike under Hades där titanerna sitter fängslade.
Tethys	Okeanos' maka.
Themis	Rättens gudinna, dotter till Maia.
Theseus	Athensk hjälte, son till Aigeus.
Thetis	Havsnymf, Achilles' mor, dotter till Nereus.
titaner	Barn till Uranos och Gaia, störtade av Zeus och fängslade i Tartaros.
Tithonos	Bror till Priamos och Eos' älskare. Eos har bett Zeus göra honom odödlig men glömt bort att be att han inte ska åldras.
Tritogeneia	Athene.
Zeus	Gudarnas härskare. Son till Kronos, bror till Hades och Poseidon, bror och make till Hera. (Allfader, Dundrarn, Kroniden, Kronion, Kronossonen, Kronosättlingen, molnskockande guden, Olympiern, Olympiske härskarn, skysamlarn, vittskådaren.)

Ordlista

akta 1 bry sig om, ta hänsyn till 2 vörda 3 ämna, ha för avsikt 4 värdera
allen ensam
allenast enbart
allestädes överallt
allsvåldig allsmäktig
alltren redan
ambrosisk odödlig, gudomlig, gudagiven
anamma motta, godta
anlet ansikte
ans omvårdnad
anslag ond plan
avbräck förlust, skada
bane död
bebåda förutsäga
bedagad ålderstigen
bedåra förföra
begabba håna
behjärta lägga på hjärtat
behjärtad modig
behjärtenhet mod, dristighet
behåll: i behåll i säkerhet
bekaja drabba, ansätta
bekomma 1 bli 2 få
benägenhet: med benägenhet villigt
beråd: *med beråd* överlagt
beskickning utsänd delegation
beskära bestämma, tilldela
beskärma beskydda
bestyra ombesörja
bestånda uthärda
beställa ombesörja
beständigt hela tiden, alltid
besvärja svära på, med ed bekräfta
besörja ombesörja
beta (även) låta beta
betaga 1 inge, gripa; *mig häpnad betog* jag greps av häpnad 2 frånta
bete visa, uppvisa, förete
betryck svår belägenhet
bette imperf. av *beta*
betäcka (även) täcka
betänkt: vara betänkt på ha för avsikt
bevågen välvillig, gynnsam
bida 1 vänta, invänta 2 hålla stånd mot
bidde imperf. av *bida*
billig rättrådig
billighet rättrådighet
biltog fredlös
bjuda befalla
bliva (även) förbli
bot straffavgift
bry bekymmer
brädda fylla till kanten
bud 1 meddelande 2 befallning 3 budbärare
buda bära bud, gå med bud
bugna bågna
båda förutsäga
bål väldig, enorm
båld djärv, stolt
bålstor stor och kraftig
båta gagna

båtnad gagn
bärga rädda
dana skapa
dejlig härlig, skön
desslikes likaså
drap imperf. av *dräpa*
drapa hyllningssång
drista våga
dristig modig
dristligen modigt, tappert
drott furste, hövding
dråplig stor, väldig, kraftig
dväljas vistas
dåra förföra, föra bakom ljuset
dårlig dåraktig
dädan därifrån
däld liten dal
därest om, ifall
dävna bli fuktig
efter (ofta) eftersom
eggad eggförsedd
egid sköld av getskinn
eljest annars
evad vad … än
evem vem … än
evärdlig evig, odödlig
falang slagordning
faslig förskräcklig
feja polera, putsa
fejd strid
fika efter begära, eftersträva
finter knep
fjärma avlägsna
fjäsa fjäska
fjät steg
fog gott skäl
fragga fradga
framgent hädanefter
frejdad berömd
fresta pröva
frilla älskarinna
frusa forsa, strömma
frälsa rädda
frände släkting
fränka kvinnlig släkting
fylka ställa upp (trupper)
fylke häravdelning, slagordning
fägna glädja
fägnad glädje
fägring skönhet
fänad boskap
följe: till följe i sällskap
följsven följeslagare
förbida 1 invänta 2 hålla stånd mot
fördraga utstå
fördrista sig djärvas, våga
förfara erfara
förfaren erfaren, kunnig
förfela 1 tappa bort 2 missa
förgäta glömma
förhålla vägra ge
förljuda meddela
förlustig: göra förlustig beröva
förläna skänka, ge
förmena 1 förvägra 2 anse
förmäla 1 berätta, rapportera 2 gifta
förmäten övermodig, fräck
förnimma uppfatta, märka, höra
förpläga bespisa
försann sannerligen
förskingra sprida ut, skingra
förskyllan förtjänst
försmäkta vara kraftlös, vara nära att gå under

försona göra försonlig, nå försoning med
försprida skingra
förspörja få veta
försyn 1 hänsyn 2 respekt, vördnad 3 skam
försynt respektfull
försåt dold farlighet
försöka (ofta) pröva
förtro anförtro
förtycka misstycka
förtälja berätta
förtänka misstycka, ta illa upp
förvägen dristig, dumdristig
förära skänka
föräring gåva
föröda bortslösa
gamman glädje
gehäng bälte
gemak rum
genombarkad genomsyrad
giga hala in (segel)
gille fest, gästabud
gitta orka
glaven 1 svärd 2 lans, spjut
gruvlig kraftig, rejäl
gälda 1 betala 2 avtjäna (straff)
gärd gåva
gästmild gästvänlig
gävast ypperst
hekatomb stort offer
helbrägda oskadd
hinna nå fram till
holkad buktad
hov imperf. av *häva*
hugna glädja
hugnad glädje
hugnelig glädjande
hugsvala ge lättnad, ge tröst
hugsvalelse lättnad
huld välvillig
huldhet välvilja
huldrik välvillig
huldsalig välvillig
hyende kudde
håvor 1 gåvor 2 rikedomar
häckla hånfullt kritisera
hädan bort, härifrån
hädansomnad avliden
hägn skydd, beskydd
hägna skydda
hän bort
härnad krig, krigsföretag
häva 1 lyfta, höja 2 *häva ett ting* upplösa ett möte
hörsam lydig
hösta skörda
hövas vara lämplig, vara passande; *dig höves* du bör
hövisk taktfull
hövitsman styresman, befälhavare
id verksamhet, flit
jämväl också, likaledes
klaffare förtalare
klemig vek, bortskämd
klenod dyrbarhet
kora utvälja
kostelig, kostlig dyrbar
kredensa hälla upp, hälla i
kujon feg man
kvälja betrycka, pina
kvällsvard kvällsmåltid
lag: är mitt sinne i lag passar mig
lastelig förkastlig
ledsven följeslagare
lika 1 tycka om 2 behaga

likvisst förvisso
lisa tröst
lit tilltro
ljunga blixtra, dundra
ljungeld blixt
lov beröm
loven löfte
lycka stänga
lykta avsluta
lyster: dem lyster de har lust, de vill
lägel vinsäck
länd höft
lända komma
lönn: i lönn fördolt, hemligen
löt del av hjulring
mandom manlighet, mod
mansbot böter för dråp
meja skörda
men: göra men skada
misskund förbarmande
mjäll len, fin
mäkta förmå, kunna
mäkta väldigt
mäla säga, berätta
mänga sig blandas i
nagel spik
nejd trakt
nesa skam
neslig skamlig
nesligen skamligt
nidskhet njugghet, snålhet
näpsa tillrättavisa
näpst tillrättavisning
nödga tvinga
oanfäktlig oangripbar
oavlåtligen ständigt
odåd ogärning
ofärd olycka
oförsagd utan fruktan
oförsökt oprövad, oerfaren
oförtruten envis
oförtänkt överraskande, plötsligt
oförtövat utan dröjsmål
oförvansklig oförgänglig
oförvarandes ofrivilligt, utan att tänka
oförvägen djärv, orädd
ogent omedgörligt, trotsigt
ohörsam olydig
olyckssäll olycksalig
omängd oblandad
osäll osalig, olycklig
otadlig oklanderlig
ovansklig oförgänglig
pjunka pjoska
plikt straff
plikta för sota för
pläga 1 bruka, ha för vana 2 *pläga råd* rådslå 3 förpläga, bespisa
prisa berömma, hylla
redobogen ärlig, hederlig
rese jätte
rista skaka
rolig lugn
råka träffa
ränker intriger
ränklistig intrigant
röna erfara
samkväm umgänge, möte
sansning medvetande
selin selleri
signa helga, inviga
sira pryda
sirat prydnad

skaffare, *skafferska* föreståndare (föreståndarinna) för matförråd
skick 1 skick och bruk; *efter skick* på brukligt sätt 2 ordning, gott uppförande
skicka sig passa, vara lämplig
skickelse öde, ödesbestämmelse
skifta 1 dela upp 2 växla; *skifta ord* samtala
skir tunn, fin
sky moln
sky undvika
skår skärsår
skåra sträng av slagen säd
skänk gåva
skönja urskilja
slagfärdig stridsberedd
slik sådan
smälek förödmjukelse, skam
snällseglande snabbseglande
sot sjukdom
sovel tilltugg
spelt vetesort använd som hästfoder
springa (även) hoppa
spörja 1 fråga 2 få veta
stadde imperf. av *städja*
stadfästa bekräfta
stråt väg
sträcka: i sträcka med utmed, längs
stympare klåpare, odugling
ståndkamp närstrid
städja: städja till grav begrava
städs, *städse* alltid, ständigt
stämma (även) möte
stämpla förbereda, planera
stävja hindra
svåra allvarligt, gravt
säll lycklig
sämjas bli vänner
söndra från avvika från
tadel klander
tadla klandra
tappa förlora
tarv behov
tarva behöva
te sig visa sig
telning 1 ung planta 2 barn, ättling
ten käpp som ullen fästes vid när man spinner
tidning nyhet
tilja golvbräda
tillfyllest tillräckligt
tillförene, *tillförne* tidigare, förut
tillika därtill, dessutom
tillskicka ödesbestämma
tillstädes på plats
tillstädja bevilja, tillåta
tillstäds på plats
tima hända, äga rum
ting möte, rådsmöte
titt ofta
toftad försedd med tofter (sittbänkar)
tordön åska
traktan strävan
trots: i trots på i förlitan på
träde trädesåker, obrukad åker
tuktig dygdig
tvaga tvätta
tvedräkt oenighet
två skölja
täckas behaga

täckelig behaglig
tälja nämna
töcken dimma
töcknig dimhöljd
tör kan antas
töva dröja, tveka
tövan dröjsmål, tvekan
undansticka gömma
vad vadställe
vadan varifrån
vankfri felfri
vansklig svår, besvärlig
vapenförvant vapenbroder
varda bli
varse: bli varse märka
varsna märka, uppfatta, se
vedergällning 1 hämnd 2 straff
vederlag ersättning
vemhelst vem … än
vi varför
vittfrejdad vida berömd
viv hustru
vrok imperf. av *vräka*
vånna önska
vård (även) grav, gravvård
väld partiskhet
välva göra upp, smida (planer)
välvande gående runt
vän fager, vacker
värja 1 hindra, avvärja 2 försvara
värv 1 syssla, uppgift 2 ärende
yppa sig visa sig
yrka kräva
yvas vara stolt
åstad iväg
ägna (även) vara lämplig
äkta gifta sig med
äntligt till slut
äreförgäten ärelös, skamlig
äreskänk hedersgåva
äska önska, begära
ävenväl också, dessutom
ävlan 1 strävan 2 slagsmål
ävlas sträva
öda slösa
ömka tycka synd om
ömkan medlidande
örlig krig
öva utföra
övlig bruklig